

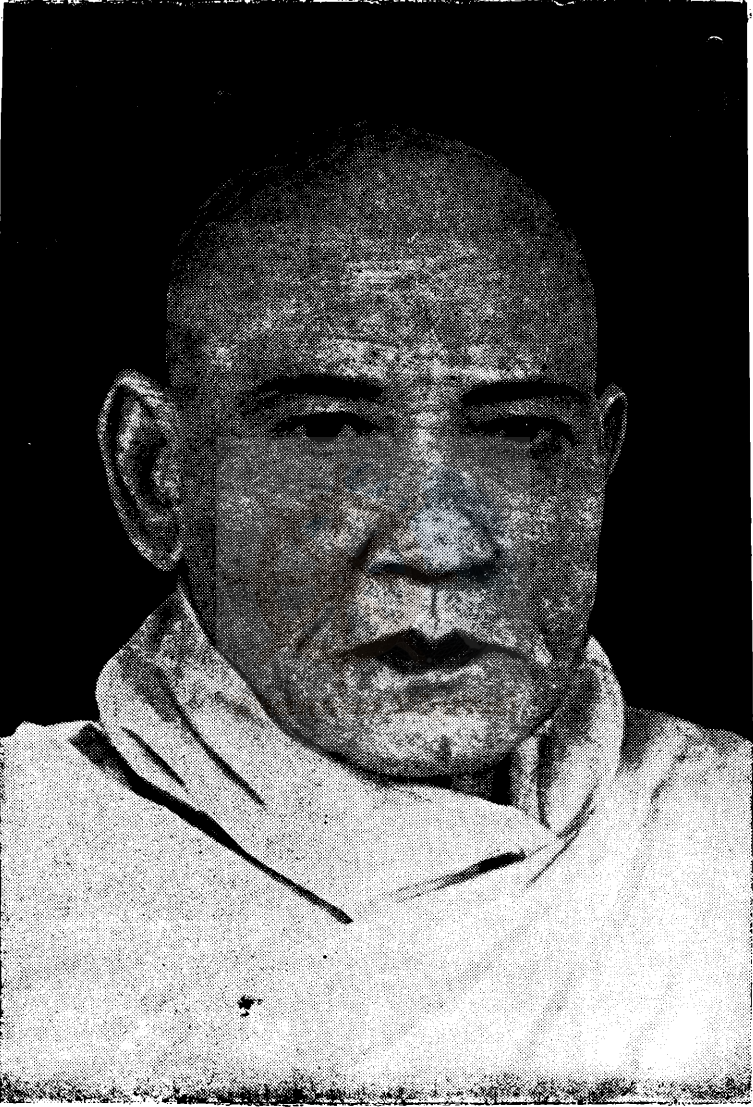
संवनायक भदन्त

प्रज्ञानन्द महास्थविर

या जीवती

स्वामि
आर. बी. बन्ध

संघ नायक भिच्छु प्रज्ञानन्द महास्थविर

दिकाकः साहु तेज रत्न तुलाधर
असन, कमलाक्षी ।

(सकतां अधिकार चवमि याके सुरक्षित)

म्हापांगु संस्करणः- २५० प्रति

Dhamma.Digital

मूः- तका १२।-

पाकः- नेपाल सहकारी प्रेस लि०
ओमबहाल, काठमाडौं ।

संघनायक भद्रन्त
प्रज्ञानन्द महास्थविर

या

भवति
आर. बी. बन्ध

बुद्ध संवत्:- २५१८

बिंशम संवत्:- २०३२

नेपाल संवत्:- १०९५

इस्वी सन्:- १९७५

धत्तः पौ

विषय	पाना
निगु शब्द	— — — — — क—घ
त्रिगु प्रार्थना	— — — — — ड—च
दोहलपा	
लिसा	— — — — — छ—ट
प्रूफ स्वस्व	— — — — — ठ—ड
प्रकाशकीय व चन्दा दाताया सूची	— — — — — ढ—द ३ — ण
शुद्धिपत्र व तंसा	
जन्म	— — — — — १—१९
लहासाया गृहस्थ जीवन	— — — — — २०—४०
गृह त्याग	— — — — — ४१—६१
श्रामणेरया रूपे नेपाले	— — — — — ६२—७७
उप सम्पदा	— — — — — ७८—१०३
किण्डोलय् घर्मा प्रचार	— — — — — १०४—१२२
तानसेने वर्षावास	— — — — — १२३—१४४
सुमंगल निहारया उन्नति	— — — — — १४५—१५९
स्वदेशं निर्वासित	— — — — — १६०—१७५
विदेशे उखें थुक्कें	— — — — — १७६—१८४
नेपाले प्रत्यागमन	— — — — — १९५—२१७
नेपाले बिश्व बौद्ध सम्मेलन	— — — — — २१८—२२६
श्री शाक्यसिंह महाविहार	— — — — — २३०—२४६
चीन भ्रमण व लिपा	— — — — — २४७—२९२
उपासकोपासिकापिनि मिखाय्	
वसपोल	— — — — — क — प
प्रकाशित सफूत	— — — — — फ

निगू शब्द

धाथ्येगु इतिहास जीवनया व बाव्वं खः, गुकी जातीय व राष्ट्रिय हितया आकार-प्रकार दइ अले प्रगतिया मूत्रः दइ । गुगु जीवनय् जातीय व राष्ट्रिय जीवन नाप स्वापू दुगु घटना दइ, व जीवन स्वयं इतिहासया अंग जुइ । अले गुलि गुलि उजागु घटना बल्लागु बांलागु संघर्ष जाःगु जुइ, उलि उलि व घटना नमूना कायेत लूमका तये बहःगु जुया मू वंगु जुइ । अले हानं व जातीय व राष्ट्रिय जीवनया अभिन्न अंग जुइ । पूज्यपाद प्रज्ञानन्द महास्थविरया जीवन् नं नेपाःया बुद्ध-धर्म प्रेमीपि नेपाःमि, नेपाल भाषा भाषी नेपाःमि व बौद्धतये जातीय व राष्ट्रिय जीवन लिसे स्वापू दुगु घटना क्रमं जाः । उकि ध्व जीवनी नं छगू थःगु हे प्रकारया इतिहास खः ।

थुगु जीवनी सलललं बनेबले गनं भीतं धार्थ्येगु संघर्ष खः धका मती वंका बी, गनं नुगः मडिसे च्वंका बी, गनं संतोषया आनन्दया सासः लहाका बी, अले गनं धर्मया खं छलफलं थुइका बी ।

पूज्यपाद प्रज्ञानन्द महास्थविरयागु थुगु जीवनी निजः जः दु । न्हापांगु जः खः- वसपोलयागु व्यक्तिगत चरित्र, मेगु नेपाःया बुद्ध-धर्म प्रचारया क्रमय् खने दुगु बुद्ध धर्म महीपिनिगु मारज्या व थुजाःपि लिसे लिमच्यूसे न्ह्यज्याःगु धर्म प्रेमी पिनिगु अचन श्रद्धा, अथक प्रयत्न व विशुद्ध विजयया जः न्हापांगु जलय् समूहया न्ह्योने वसपोल याकःचा तःघीम्हं भन्ते, थंकालिम्हं भन्ते जुया दना बिज्याना च्वंगु खने दुसा लिपाया जलय् नेपाःया आपानं भन्तेपि, तःम्हमछि अथ्यापि यक्व यक्व उपासक उपासिकापि व श्रद्धालु धर्म प्रेमीपि खने दु ।

‘मां सि हे मसीसा जि हे जिल नि । जिंला मांयात मितये मखु ।’ धापू
 लिसें अक्षय तृतीयाथें जःगु भिगु दिनय् बुम्ह प्रज्ञानन्द महास्थविरया चारित्रिक
 जन्म जूगु थ्व सफुती खने दु । वसपोलया संस्कारगत जन्म घाइ, स्वयम्भू महा-
 चैत्यया जीर्णोद्धारय तःधंगु ल्हाः तया विज्याःम्ह शाक्य श्री लामाजुया’ का छ
 लामाजु जुल’ धाःबलेनिसें जुइ । अले थ्वहे शासन संस्कार व शासन चरित्रया
 विकासय् ल्हासाया वातावरणं ग्वाहालि यात । वसपोल फ़ोरंखा रिम्पोछेया ल्हातं
 ध्यनुं जुया विज्यात् । वसपोलं कापक्या गुफाय् ११ ला कठोर तपस्या याना
 विज्यात । अनं लिपा कुशीनगरय् हानं श्रामणेर जुया विज्यात । चीवर वस्त्रं
 पुना वसपोल नेपाःगालय् दुहाँ विज्यात । नेपाःगाः थ्यसॅनिसें वसपोलयागु जीवनी
 बुद्ध-धर्म प्रेमीपि मनुतयेगु जातीय व राष्ट्रिय घटनाक्रमं स्वापूतः वनी । नेपाः
 गालय् दकले सकले न्हापां हानं प्रकट रूपं चीवर वस्त्रं पुना विज्याःम्ह स्थविर-
 वादी प्रव्रजित जुया वसपोल दुहाँ विज्यात । थ्व ऐतिहासिक घटनानिसें वसपोलया
 जीवनय् नं ऐतिहासिक विषय स्वापू तः वनी ।

बुद्ध शासन चिरस्थायी यायेत नेगालय् भिन्याम्ह भिक्षु दयेके फयेमा
 धयागु प्रार्थना निसें वसपोलयागु जीवनय् ऐतिहासिक कर्मक्षेत्रया हि खने दु ।
 थ्व हे कर्मथ ज्यां सबले गन गन विज्याना, गथे गथे तक खँ ल्होना, गुलि गुलि
 तक बुद्धि दयेका, गपाय् गपाय् धंगु तक दुःख कष्ट सिया भिक्षु बुद्धघोष सह
 गोम्ह भिक्षुपि हानं रत्नपाली सह गोम्ह अनागारिकापि दयेका विज्यात,
 शासन-क्रम स्वाका विज्यात थ्व खँ व्याक्कं नेपालय् बुद्ध शासन हानं समुत्थान
 जुगुया इतिहास खः । थौं थ्व शासन अभिवृद्धिया ज्याय् वसपोलं भिक्षु याःम्ह
 वसपोलया शिष्यं शिष्य, शिष्ययानं शिष्य, अरु शिष्ययां शिष्ययां शिष्य दये
 धुकल । लौकिक शब्दय् धाःसा वसपोलया लुई दये धुकल थुकयं वसपोल बुद्ध
 शासन स्थिर यायेगु ज्याय् न्हापां न्हचचिला विज्याम्ह जक मखु दकले सकले
 अप्वः न्हचिला विज्याम्ह नं खः ।

बुद्ध शासनया उन्नति निति मनूयेत थुइकेत सफू माः । थुगु क्षेत्रय् विदेशय् च्वना नं स्वदेशया निति सहयोग कया छापे याना बिज्याःगु 'घातुभे-दानु प्रस्सना' 'त्रिशुद्धि ज्ञानदर्शन' व 'महाजय मंगल पाठ' सफुति प्रमाणित याः । वसपोलयागु थुपि सफु ध्यान व प्रज्ञा सम्बन्धी सफू खःसा परित्राण वसपोलयागु बौद्ध जिवनयात मदयेकं मगाःगु सफू खः ।

थुगु सफूती वसपोलयागु चरित्र विश्लेषण व नेपाःया बौद्ध तयेगु सुख-दुःखः या वर्णन वसपोलयागु जिवनया वर्णक्रम अर्थात् आयू लिसे माः हना न्हयाना च्वंगु दु । सांदेश्चिरियात झुमि यंकूबले थःगु ज्यानया वाजी तथा उपकार याना बिज्याःगु वर्णन सजीवजू । गढी वसपोलयात नेपाः गा. वयेत पना च्वंबलेया चर्चा जाःगु खं वसपोलयागु विनम्र एवं सहन शीलतां जाःगु जीवन बालाक कयं ।

छम्ह मुहम्मद धर्मावलम्बी निर्से कया बुद्ध-धर्म प्रेमीपि भीमराज व सुन उपासकपि लिसे थ्यंक जूगु अनेक धर्मसाकच्छां वसपोलयागु धर्म बोध याके मास्तेः वड्गु स्वभाव व ज्ञान जाःगु कुतः स्पष्ट याः । 'जिगु शंका निर्मूल मज्जुतले शील काये मखु, शंका निर्मूल जुल कि विहारय् वयेगु तीते मखु' धाइम्ह उपासक व 'व उपासकयात धर्मावबोध याना बी मफुसा जि थ्व विहारय् हे च्वने मखु' धाइम्ह वसपोल । थुजागु प्रसंग व्वने बले न्हयाइपु जक मच्चं, धर्म थुइकेत ववातुसे नं च्वं ।

धायुर्वेद व तन्त्रमन्त्र ज्ञानं पुवंगु जीवन उपकार भावना व प्रज्ञां जाःगु जुया न्हयां बिज्यागु इलय लहासा, भिखाछे, कालिम्पोङ्ग, कुशीनगर, नेपाः अक्याब, मोल्लमिन, तानसेन बुटवल, चटगाउँ, कलकत्ता आदि थासय् गके इधुथिधु जुया बिज्यात प्रत्येक इधु थिधुया दुने गुलि धर्म प्रेम व प्रचार भावनां जाः थन च्वया च्वनेगु सिबे सफू हे पूर्वक व्वनेवं थुइ ।

मामं व श्रुजुं वाकां: दुःख ताये माःगु, कर्म क्षेत्र्य व्वां जुया च्चंइले ध्येवा
नियः मदया दुंगा छीत समस्या जूगु, बुद्ध-धर्म प्रचार जु जक जुइ त्थंवेले राणा
सरकारं भिक्षु पित स्वदेश-निर्वासनया दण्ड व्यूगु घटना लिसे स्वाःगु बलपोलया
जीवनीं थौं नं भोत आपालं वः व्यु ।

प्रजातन्त्रं लिपा अर्थात् बि. सं. २००७ लिपा वसपोलया जीवन द्वन्द्वयुक्त
संघर्ष गतिशील कर्मयु न्हयां वन । अग्रश्रावकपिनिगु अस्ति घातु यात्राया प्रसंग
बर्माय जूगु खुगूगु संगायनया प्रतिनिधित्व याना बिज्यागु प्रसंग २५०० बुद्धया
महापरि निर्वाण उत्सवय दिल्ली च्चति कया बिज्यागु प्रसंग चीनय जूगु फिछगु
एशियाइ बौद्ध देशया सम्मेलनय भाग कया बिज्यागु न्हू दिल्ली जूगु स्वंगूगु
एशियाइ बौद्ध शान्ति संवर्द्धन सम्मेलनय नेतृत्व याना बिज्यागु फुकं थुकीया
ज्वलन्त उदाहरण खः ।

पूज्यपाद प्रज्ञानन्द महास्थविर यागु थुजागु जीवनी च्चयेगु ज्या घात्थे
घाःसा जि याय माःगु जिगु ज्या खः । जित च्चमि भाजु ल्युने बस्वना थःमहं
याना बिज्यात । तर जि बस्वका ल्युने लाके माःसां साप लय्ता छ्छय् घासा
झायद जि च्चःसा थुलि धैर्य तया थुलि पुवंक थुलि विषय प्रकरणयात् त्वय्क
त्वय्क शैली छ्छता थथे च्चया च्चने फइ मखुगु जुइ । उकिं थ्व अर्थय थूगु
निगु शब्दय जि च्चमि भाजुयात् धन्यवाद बी सिबं आभार प्रकट याये माये
ताल । अन्तय वसपोल पूज्यपाद प्रज्ञानन्द महास्थविर प्रति श्रद्धापूर्णं श्रमिवादन
प्रकट यासे थ्व नेपाःया बुद्ध-धर्मया इतिहासया स्वयं छगु अंगथे जागु जीवन
च्यया बिज्यामह च्चमिभाजु अग्र. बी. बन्ध प्रति आभार न्हययना थुगु पुणित
ज्याय् स्वाहालि याना बिज्याःपि दीधि श्री अमृत मान शाक्य व श्री मती लक्ष्मी
देवी शाक्य सहित सकलयात् जिगु साधुवाद ।

गण महाविहार
१५।१।२०३२

भिक्षु सुदर्शन

(६)

जिगु प्रार्थना

प्रज्ञानन्द महास्थविरया जीवन नेपालया धार्मिक परम्पराय् आधाश्रित जुया च्वन. गुगु परम्परां सत्य मालेगुली, थःगु जीवन पाना बिज्यात सर्वस्व त्याग याना बिज्यात तथा परिवारपि फुकु तोताः लहासाय् ध्यलु जुया बिज्यात । तर वसपोलयात थः मनं तुनाथे ज्ञान प्राप्त मज्जुगुलि अनं वसपोल भारत पाखे बिज्याना कुशीनगरे चन्द्रमणि महास्थविरयाथाय् थेरवाद बुद्ध धर्म कथं श्रामणेर दोक्षा कया बिज्यात अनं वसपोल थःगु मातृभूमि नेपाल देशय् बिज्यात । छुं दिन नेपाले च्वनाः थःगु अध्ययन मगागुलि बर्माय् अकयाब धयाथाय् बिज्यात । अन उपसम्पदा जुयाः बुद्ध धर्म अध्ययन यानाः वसपोल नेपाले बिज्यानाः धर्म प्रचार कार्ये संलग्न जुया बिज्यात । उगु समय व परिस्थिति बिचाः यानाः वसपोल पिनिगु सेबाया मूल्याङ्कन याय्बले वसपोलपिन्त न्ह्याकां च्वछ्याःसां मगाः ।

जि त्यागी जीवन हनेगु इच्छां बि. सं. १९६७ साल पाखे किण्डोल विहारे वना । अन वसपोल नाप परिचय जुल । वसपोलयागु शान्त रूप खनाबले जिगु मन तस्सकं लय्ताल । छुं दिन लिपा वसपोलयात थःगु खे प्वंका । “मती तःसा जुइफु” घया बिज्यात । तर धात्थे त्यागी ज्वीगु मती तःगु खः मखु सीके थाकुगुलि वसपोलं छकोलं बिश्वास याना बिज्याथे मच्चं । लिपा बराबर वना च्वनागुलि जिगु ज्या खे खनाः बिश्वास याना बिज्यात । अले वसपोलं जिगु आकांक्षा पूर्ण याना बीगुली सहयोग याना बिज्यात । वसपोलयागु सहयोगं जि कुशीनगरे चन्द्रमणि गुरूयाथाय् श्रामणेर जुइ फत, हानं वसपोलयागु कृपां बर्माय वनाः बुद्ध धर्म अध्ययन याः वने दत । लगभग बर्माय् खुर्दति च्वना बि. सं. २००३ साल पाखे बर्मा निहां वयगु खबर वसपोलयात च्वया छोयाबले वसपोलं कालिम्पोङ्गं सच्छि कम्पनि छोया हया बिज्यात । वसपोल शुद्ध बुद्ध धर्म वयना बिज्यामह जिम्ह गुरू खः । हानं उकारक नं खः । वसपोलयागु कृतज्ञ गुण आपालं लुमंका च्वनागु दु ।

(च)

वसपोल धर्म प्रचारक जक मखु ग्रन्थकारक नं खः । विशेष याना अभिधर्म सम्बन्धी ग्रन्थ चत्रयगु पाखे वसपोलया मन आर्कषित जू । त्रिलक्षण दीपनी, प्रज्ञादर्पण, धानु भेदानुपस्मनी व महाजय मङ्गल पाठ सफू सोया सीका काय्फु । वसपोलं मेमेगु नं तःगुमद्धि सफू चोया विज्यागु दु ।

वसपोलं आपाल दुःख कष्ट सियाः देश परदेश चाहिला ज्ञान कमाय् याना थःगु मातृभूमि च्वंपिन्त पत्रंका विज्यात । आःतकं वसपोलं धर्मोपदेश कनेगु ग्रन्थ चत्रयगु ज्या नं यानां विज्याना च्वनतिनि । वसपोल दीर्घायु जुयाः थथे हे धार्मिक कार्ये संग्लन जुया जीवन हना वने फय्मा धका त्रिरत्न याके प्रार्थना याना । अस्तु ।

श्री सुमङ्गल विहार
ललितपुर, नेपाल ।
१५ वैशाख २०३२

भिक्षु बुद्धघोष

चिठी रत्न शाक्य

जन्म:- वि. सं. १९५७ माघ ५ गते सोमवार

दिवंगत:- वि. सं. २०३१ आश्वीन २४ गते बृहस्पतिवार
जिगु निम्ति न्याबलें हे अनन्त प्रेरणा, प्रज्ञापूरणं सत्साह व भक्तव्य
अनुभवया भोत जुया विख्याःह्य जिमि पूज्य पिता गुह्यतें जिगु
जीवने दुःखया किचः तक नं वय्के मय्युगु जक मखु वःगु ७५
हं या सक्य व्यबहारिक जीवने न्यामसितं हित, सुख कल्याण याय्गु
सिबे दौकाः तक नं सुयातं छं अकुशल उबीगु ज्या याना बिउपाये मनं,

वसपोल प्रातः स्मरणीय

दिवंगत पिता चिठी रत्न शाक्यया

पुथ्य स्मृती निर्वाणया कामना यासे जिगु थ्व न्हापांगु सफू सादर
दोहलपा उवना

- आर. बी. बन्ध.

लिसा

छये व व्यबहार या ज्याखँ फूसंद दुबले इलय् बिलय् शीलाचरण सम्पन्न
 श्रमण ब्राह्मण पिनगु दर्शन याय्गु धर्म व दर्शनया खँ न्यनेगु धार्मिक छलफल
 यायेगु ज्यां थःत भौतिकवादी मार्गं लिसालाः सम्यक्गु लँपुई यँकेत तिबः प्राप्त जू
 घयाःगु भा.पा छ्त्रु लिलाःगु दिनय् जि श्री शाक्यसिंह विहारे वनागु खः ।
 भिक्षुपिन्त जि भन्ते घाय् सगुहे न्हापां थ्वहे विहारे वनाः खः । उमेरं ज्याथःम्ह
 व अखिल नेपाल भिक्षु मंघया नायक जुया बिज्याम्ह वसपोल प्रज्ञानन्द भन्तेया
 बोलि बचन व अर्मादेश शैली थुलि मधुर जू वसरोलया धर्मया व्याख्यान नं
 अतिसः हे गंभीर बिषयले कयाः जुया च्चंसां उलि हे सरस सरल व मार्मिक जू ।
 अले वसरोलया शील व प्रज्ञा सम्पन्न धार्मिक ब्यक्तित्व थुलि उज्वल व थी कि
 वसपोलयागु प्रथम सत् संगतं हे जितः वसरोल भन्ते प्रति श्रद्धा दनावल,
 स्थविरवादी बुद्ध धर्मय् आस्था व अभिरुची दनावल । नकतिनि नकतिनि जि
 शाक्यसिंह विहारे पलाः तयावले जि अथे हे भिक्षुदँ भिःहयदँ ति दत ज्वीमाः ।
 नव यौवनया चञ्चलतां थनातःम्ह जितः वसपोळं ल्यायम्हत् न्हाय्पने दुहाँ
 मवनीगु त्याग धर्म व शील धर्मथे जाःगु बिषये उपदेश याना बिज्याना नं जिगु
 श्रद्धा थना त्रिया बिज्यात । विहारे दुहाँवनाः धर्मया खँ न्यनेवं जिगु मनमिन
 याउंसे च्चं थें तायावइगु । चित्त शान्त व प्रमुदित जुया वइगु जुल । शाक्यसिंह
 विहारे दुश्याय् रह्यः न्हापा गनं भिक्षु पिनगु विहारे पलाः तये मनं, धर्मया खँ
 न्यने मनं जिगु घापुया अर्थ थ्व मखु । खजा उबले उबले नं जि थःतःकेहेपि पासा
 भाईपि सकळें मुनाः मुनाः अष्टमी, संल्ह पुन्हीथें जाःगु पर्व दिनय् श्री स्वयंभूइ
 गःचा ह्यू वनेबले किन्डोल विहारे वनाः भगवान बुद्धयागु परिनिर्वाण मूर्ति
 दर्शन याःवनेगु, आनन्दकुटी विहारे वनाः धर्म सभा जुया च्चंथाय् बाखं न्यनेगु
 अले लिहाँवयाः श्रीघः विहारे नं दुस्वः वनेगु याय् मनंगु मखु । अक्के फूसंद
 दइबले लुर्मति ध्वाइबले विहारे वये वनेगु जुयावल । किन्तु जि च्चवना च्चवना ये
 वसपोल भन्ते च्चवना बिज्यात यले । अक्के विहार तापागु कारणं धर्म साकच्छा या
 अवसर नं भचा तातापाकहे जक प्राप्त ज्वीगु अस्वभाविक मखुत । अक्के

(जे)

वसपोलघात ये भोजनया निमन्त्रणा दइवले वा ये गनं ज्या खे विज्यानिधे
फुसंद दइवले जिथाय् छे वा जिमि तःकेहे पिन छेये वसपोल दुस्वः विज्याइवले
जिथि साकहे लभताः वइगु । ज्ञानमाला भजन खलः स्वयम्भूया तत्वावधाने ये
बहावही प्रतिकं बुद्धपूजा जूगु क्रमय् प्यूखा बहाले नं बुद्धपूजा जूगु समयले जिमि
बाःभाः वसपोल भन्ते सह मेपि सिद्धिं व अनागारिकोषि सकसितं छये विज्याकाः
नंघ भोजन प्रदान याना विज्याबले वसपोलं राग, द्वेष, मोहया विषयले बिस्तारं
उपदेश याना विज्यागु न्यनाः उपदेश न्योवक सकलं प्रभावित जूगुलि जिमि थः
द्विति पिन नं स्थविर वादी बुद्ध शास्त्रे अभिहची तथा हःगु खः । ज्ञानमाला
भजन खलः

स्वयम्भूया हे तत्वावधाने न्यासलं मयाक उपासकोपासिकाणि वनाः
निकोगु वार भारते बौद्धतीर्थ यात्रा वनेगु आयोजना जूवले जिमि वा मांपिनं
तीर्थयात्रा विज्याःगुलि अनं लिहां विज्यासानिसं जिमि बाःया नं थेरवादी बुद्ध
धर्मय् आयालं श्रद्धा वृद्धि ज्वीका विज्यात । वसपोल भन्ते प्रतिगु श्रद्धाय् नआपालं
वृद्धि ज्वीका विज्यात । थुकैयानाः छेयेयागु पुलांगु चलनेनं गुलिखे सुधार जुल ।
परिणाम स्वरूप श्री शाक्यसिंह त्रिहार व श्री गण महात्रिहारे वये वनेगु नं
आपाः बडे जुल ।

उखुनुनं अथेहे छन्हु फुसंद दुगु दिन जुयाः भन्तेया दर्शनार्थं शाक्यसिंह
विहारे वनागु खः । धर्म व दर्शनया अनेक खंया नापं बौद्ध धर्मया इतिहास व
थेरवादी बौद्धधर्मया विकासया क्रम विषये नं चर्चा जुयाचवन । थुबले हे उखुनु
दिनय् विहारे उपस्थित जुया चर्चा मेपि उपासकोपासिकाणि सह जाणशीला
संस्थशीला नानागारिकि पिसं भन्तेया उपस्थिती छगू प्रस्ताव न्हयथना विज्यात-
प्रज्ञानन्द भन्तेयागु जीवनी छगू पिकाय् दत्त धाःसा अत्युत्तम ज्वी । भन्तेया
धार्मिक व्यक्तित्व व वसमोलया जीवनी ल्वीगु दुखः सुख, थेरवादी बौद्ध धर्मया
विकासया क्रमय् उस्पन्त जूगु संघर्ष व उत्कर्ष, घात प्रतिघात व संघातया
विवरणया अध्ययनं नेपामी तयतनं पुग् बुद्ध शासनयाहे इतिहासया छगू चित्रणनं
बी धयागु नं प्रस्तावकतसं न्हयथना विज्यात ।

श्वहे प्रस्तावे अन उपस्थित सकल सियांनं छलफलयांनाः प्रस्ताव समयोचित खः, आबश्यक खः उपयुक्त खः घका निर्णय ज्वीवं श्व जीवनी च्वय्गु

कु जितः कुब्बीके माल घका निर्णय यात । भन्तेन थुके उत्सुक खने दत । श्वयां न्हयनं निको प्यको जीवनी च्वयेगु असफल कुतः छम्ह निम्ह उपासको-पासिका पिसं याये धुं कूगु खः घयागु खँ नं अन पिहाँ बल । पलखला जि छुं प्रतिक्रिया व्यक्त याये मफुत । जिगु मिखाया न्हयःने पूज्य प्रज्ञानन्द भन्तेया शान्त सौम्य व प्रज्ञा ज्ञानं जाया च्वंगु गंभीर व्यक्तित्व प्याखं हुल, बसपोलया शीलाचरण व प्रज्ञादर्शन धुक्क दे बल । लुमति बसपोलयागु कृतज्ञता गुणयात थने हल । बले व वातावरणं जितः जीवनी च्वये घका धाय्केत च्वतु मतु च्वय्का च्वथे ताल । जि श्वक् कुब्बी फैला ? वनं जीवनी च्वयेमाःगु !! बसपोलं नेपाले न्हापालाक स्थविरवादी बुद्धधर्मया नि स्वना विज्याःगु समय नाप जि म्हिताः तःथी जुयागु समय आकाश व पाताल पाःथे पाः । गूगु बरुते बसपोल पित्त नेपाले बुद्ध धर्म प्रचार यात घका राणा सकारं देशं पित्तिना व्छत उबले तक जि मायां मुल्य च्वनाः दुरू त्वना च्वनाम्ह तिनि । खः बसपोलया रचना “न्यव हे राजा बिम्बिसार” धयागु म्ये जि मचाबले दुगं दुगं हाला ज्वी सम्मन । जि बसपोलया जीवनीया बिपयले अक्के म्हेहे जक स्यू । उक्केसनं नेपाल भापां गुबले सफू च्वयेनंगु मखु, न सुयागुं सफू पिकया बीत सक्य गुहाली बीहे नं । मातृ भापां रचना च्वयेगु बानि जक मखु, नेपाली भापां लेख् च्वय्गु बानि हे त्वादला च्वंगु ताहे दय धुं कूगु । अथेनं बसपोलया जिमि प्रति अनुकम्पा व कृतज्ञता गुणया कारणं यांनाः जि श्व ज्याय् “मफु, म्हा” धाय् मफुत । भापाय् दखल दयाः अमख्यमा, शैली बांलागुनं थमज्वीमा, जीवनीया वृत्तान्त विवरण जि स्यूगु नं थः मज्वीमा, अथेनं जिगु अद्धा थुके भय् विद्या बल । विहारे उास्थित उपासको-पासिका पिनिगु निर्णययात जि सादर शीरोपर यांना ।

थुगु जीवनी च्वयेगु सिलसिलाय् बसपोल पूज्य प्रज्ञानन्द महास्थविरया जन्मोत्सवया अंबसरे श्री मुमङ्गल बिहारं श्रामणेरे मुदञ्जन व भिक्षु बुद्धघोषया

(३)

सम्पादकत्वे विदंगु वसपोलया जीवनी विषय यागु निगू हस्त पत्रिकात, वस्पोलं भन्ते नं थगु जीवनीया घटना तयगु बिषयले चत्रयातया बिज्यागु आपालं कापित मुनाः व वसपोल भन्तेया जीवनी विषये स्यूपि मनूतसे कंगु विवरण त नं तथाः वसपोल नाप जिगु सत्संगत जुसां निमें थःम्ह स्युगु खेत नं तपं तथाः जि थुगु जीवनी सफूया रूप्य मुनेगु कुतःयाना । अक्के धार्थे धार्थे धाय्माल धाःसा जिं थः त थ्व जीवनी या “च्वमि” धाय्गु सिबे “मू”मि” धाय्गु हे आपाः ल्वः तायका । कारण थ्व सफूया सकतां खें जिगु जीवनं स्युगु मखु, न धर्मोपदेश या क्रम्य वया च्वंगु सकतां धर्म व दर्शन बांलाक हे जिं थू धका धाय्कु ।

थुगु जीवनी सफू च्वयेत जिमि पूज्य पितां आपालं प्रेरणा व महायता बिया बिज्यागु खः । दुःखया खं खःकि थौं वसपोल पिताया पुण्य स्मृती जिं थ्व सफू अर्पण याय माला च्वन । नापं थ्व ज्याय् प्रेरणाया न्ह्याचले न्ह्याना च्वनीगु लः धाः जुया च्वनावूपिं जि मां व सकलें तःकेहेपिं चन्द्रदेवी, लक्ष्मीदेवी, रत्नमाया रत्नदेवी, प्रकाश राज व तेज रत्न पिसं थुगु बज्रपातया समये नं अत्रिल प्रेरणा मव्यगुसा थ्व सफू थुगु प्रकारं विदने अवश्य नं फगु मव् । अक्के जि सकलें परिवार प्रति आभारी जुया च्वना ।

थ्व सफूया आपाः धयार्थे प्रूफ स्वयेगु कष्ट पूर्ण ज्या पूज्य भन्तेनं थःम्हं हे याना बिज्यासे जीवनी जिं तोः फिका तयागु खें त प्रूफ स्वस्वं हे वसपोल भन्ते नं थपेयाना बिज्यानाः थ्व सफू यात पूर्ण व परिमाजित याना बिज्यात । अक्के थानं थाय् थ्व सफूती शैलीया भिन्नता वया च्वंगु दयफु । अले थन धर्म व दर्शनया विवरण वःथाय आपाः याना पालि शब्द हे दुथ्याना च्वंगु नं दु । थुक्के विविधता या रसहे बइ धकाः जिं भाषिया । थुगु सफू मुनाः थुगु रूपं पिकाये फुगुया श्रेय भन्तेया प्रेरणा यात दुथ्ये श्री शःक्यसिंह त्रिहार या अनागारिका द्वय जाणशिला सत्यशीला पिनिगु प्रोत्साहन यातनं उतिंहे दु । थ्व सफू च्वयेगु ज्या हे शुर्क मजुवं थ्व सफूया मुड्गु यायेगु ज्याया जिम्मा कयाः प्रोत्साहित यानाः सफू याकनं पिकायत्त नं आपालं कुतः याना बिज्याःपि भाजु अमृत मान शाबय, मयजु लक्ष्मी देवी शाबय नापं कम्पोजया ज्याय बिशेष उत्साह वयोपि सुदर्शना व राजेश मान पिन्त जिं धन्यवाद मबिसें गथे च्वने फई ।

ध्व सफू वधनाः ग्यमुलाःगू भूमिका च्वया त्रिज्यागुलिं हनेबहम्ह सुदर्शन भन्ते प्रति कृतज्ञ जुया च्वना । नेपाले बुद्ध शासनया उन्नति बृद्धिया ज्याय वसपोलया पात्रं आपालं सहयोग जुया च्वंगु खं सर्वं बिदित हे खः । बहूकृत्य जुया बिज्याना नं बसपोल अमूल्य समय लयंकाः ध्व सबूया भूमिका च्वया विज्यायेगु कष्ट स्वीकार याना त्रिज्यागुलि वसपोलयात साधुवाद दे मञ्जायकं च्यने मफु । वसपोलं थः म्हहे ५ न्यागः ब्लक दयका चन्दाया स्वरूप प्रदान नं याना बिज्यागु दु । ध्व सफू च्वया च्वनागु समये आपालं ग्यमुलागु सल्लाह बियाः अनेक प्रकारं प्रेरित याना बिज्यापिं भानु सानुमान शाक्यया नापं सकलं ज्ञाति बन्धु व मित्रवर्ग पित्त दुनुगलंनिसे धन्यवाद बिया च्वना ।

धुगु सफूया कान्तिपुर अंबहाल शाक्य प्रेस मङ्गलमान शाक्यजुं ब्लक १ छगः यागु तस्बोर थगुहे भोतया थमहे छापेयाना हानं मंतव्य २२ पेज्जनं थमहे कम्पोज याना थमहे छापेयाना चन्दाया रूपे प्रदान याना बिज्यात । ध्व सफूती च्वंगु ब्लक च्यागः थःगुहे भोतया छापेयाना श्रद्धा पित्रव्या बिज्याःम्ह सुभाष प्रिन्टिङ्ग प्रेस नकबहिल, यल शाक्य सिंह बिहारया दायक साहु भाजु कुलनरसिंह शाक्य नं धन्यवादया पात्र खः । ध्व सफू प्रकाशनादस्थाय् ह्यत् गच्छे अनुसार सश्रव्दा चन्दा तया बिज्यापि-दीपि सकल महानुभावरपि सहित प्रकाशनया बाकि कु कुबिनाः पुण्य कार्ये अग्रसर जुया दीम्ह साहु तेज रत्न तुलाधर यातनं धन्यवाद बिया च्वना । सफू समयले प्रकाशित यायेत मेहनत याःपि सहकारी छापाखाना, ओम्बहाः या सकल कम्पोजितर त निसं सफू पिदनेत सहयोग याःपि सकल महानुभावरपित साधुवाद बिया च्वना । ध्व सफू स्वयाः संघ नायक भन्तेया जीवनीया चित्रण नापं धार्मिक शिक्षा नं बबमिपित्त प्राप्त जुल धाःसा जिं थःगु परिश्रम सकल भाःगी । भवतुसब्व मङ्गलम्

पूखा, ये ।

२०३२ । १ । ३१ । ४

ने. सं. १०६५ वैशाख शुक्ल अक्षय तृतीया ।

विनीतः-

आर. बी. बन्ध

प्रूफ स्वस्वं

पूज्य प्रज्ञानन्द भन्तेयागु संक्षिप्त जीवनी प्रकाशनया सिल सिलाय् सफू
 बाय्गु ज्याया नापं प्रूफ स्वय्गु ज्या याये दुगु छगू जिगु भाग्य हे खः धाय्माः ।

ध्व सफूया हस्तलिपिया नापं प्रूफ रुजु याना : स्वय्गु क्रमया नाप नापं पूज्य
 भन्ते—मचा, ल्याम्ह, व्यापारी, वैद्य, ध्यन्तुं (सग्ं लामाजु) व थेरवादी
 भिक्षुया रूपे भन्ते नं समाजया कल्याणया लागि छु छु याना बिज्यात, अले
 सुयात सुयात जक उपकारया निम्ति छु छु तक याना बिमज्या धयागु सकतां
 स्वय्गु व भन्ते नं बेला बखते याना बिज्यागु धर्म देशना, वाद विवाद आदि नं
 वदनेगु अबसर प्राप्त जुल ।

वसपोल प्रज्ञानन्द भन्ते यागु धपायमछि पंगु जीवनी सफूया न्ह्योने
 हाकनं छको भन्तेयागु जीवनी बिषये टिकाटिप्पणी व प्रशंसा याय्गु निभाः
 त्वः बले मत वीगु थें ज्वी धका जि भाःपा । अके ध्व सफू व सफूया पात्र
 वसपोल भन्तेया जीवनीया बिषय आलोचना, समालोचना व प्रत्यालोचना
 बाय्गु ज्या व्वमिपिसं याइ भाःपाः जि थःगु च्वसा हीका च्वना । भन्तेयात
 प्रशंसा जक यानाः पुण्य संचय याये धाय्गु नं केवन ढोंग हे जक ज्वी ताया ।
 जि स्वय्बले मभिगु मस्वय्गु, मभिगु मन्यनेगु, मभिगु मखुगु मयायगु—ध्व हे
 धर्म थें च्वं । वसपोल भन्ते नं सुयातं स्यकेगु, ह्व्वाय्गु अथवा गुगुं किसिम
 यागु अकुशल ज्वीगु ज्या याना बिज्याःगु जि खनागु मटुनि जि धाय्गु थुलि हे
 खः । मेगु खें सफुती सकसिनं खं हे खनी । खः जीवनी थें जा.गु निरस बिषये
 ध्व सफू तयार जुया च्वंसां थुके भाषा व शैली मरल जू, सरस जू अले सुमधुर
 जू । सफुती आपाः धयाथें पाली शब्द हे दुथ्याना च्वंगु धाइ जितः उलि
 यइपु व न्ह्याइपु ताःथें मताया । किन्तु धर्मोदेश व धर्मया चर्चाया प्रसंगे थासं
 थाय् बुद्ध बचन सप्रमाण उद्धृत जुयाः च्वंगुलि ध्व सफू जीवनीया कोरा वृत्तान्त
 जक जुयाः सीमित मज्जुगु धाइ जितः बांलाः हे ताल ।

(७)

थुगु सफू थाय्गु ज्याय् फुगु चाःगु ग्वाहालिया रूपे थुगु सफूया छुं अंश व दलकत छापे याना ड्युगु प्रेसत शाक्य प्रेसया श्री मंगल मान शाक्य व मुभाप प्रिण्टर प्रेसया थुवाः श्री कुलनरसिंह साहुपिं प्रति कृतज्ञता ज्ञापन याना ।

थुगु सफूया निमित्त चन्दाया रूपं सभ्रध्दा आर्थिक सहयोग बिया बिज्यापि दीपिं दाजु किजा तता केहेपिं सकलें हे धन्यवाद या पात्र खः ।

चाः मचाःगु खर्च व्यहोरे यानाः प्रकाशक जुया दीम्ह साहु तेजरत्न तुलावरंजु यागु गुण सम्झं याना ।

एव सफूया मुद्रण कार्ये प्रूफ स्वय्गु व सफूयात ह्वाः सिकेगु व समाय् याकेगु ज्याय् तनमन बियाः सहयोग याना ब्यूम्ह जिम्ह काय् राजेश मान शाक्य स्वदेशया लागि भविष्ये छुं रचनात्मक ज्या याइ धयागु आसा याना ।

अन्तय वसपोल प्रजानन्द भन्तेयागु संक्षिप्त जीवनीया रूपे प्रकाशन जूगु थुगु बुद्ध धर्म सम्बन्धी धर्म दर्शना पुस्तक प्रकाशन यायेत प्रयास यानापि भीपिं मकसितं छुं पुण्य दत्त धाःसा उगु पुण्यया फल भी तधीम्ह भन्तेया स्वाम्थे गबलें हे रोग धयागु मदय्मा । निरोगी ज्वीमा । अले वसपोल भन्तेया आयु सच्छि व नोदं दय्मा । अस्तु ।

अमृत मान शाक्य
अंबहाल, काठमाडौं ।

श्री पूज्य पिता धर्मरत्न तुलाधर
जन्म वि० १९३५
मृत्यु वि० २०२२ खः

श्री पूज्य माता तेजप्रभा तुलाधर
जन्म वि० १९३८
मृत्यु वि० २०१२ खः

जिपिं सकल ज्ञान परिवार पिनि श्रद्धा पूर्वकं श्रुं थुगु धर्मदानं यानागु
पुण्यया प्रभावं जिमिं माता पिता पिन्त मदां मुखं चान्तिं प्राप्तं जुयात
निर्वाणं तर्कनं प्राप्तं जुड्गुया हेतुं जुये माल ।

(६)

वि० १९९६ साल जिमि परम पूज्य बाः मां पिसं वस्पोल प्रज्ञानन्द भन्तेयात थःगु छेँ बिज्याका श्रद्धापूर्वक पिण्डपात्रे जायक जाकिथना दान प्रदान याना दिल । मे भेगुनं फल मूलादि दक्षना नं दान प्रदान याना दिल ।

खजा न्हापो न्हापानं जिमि मां बाः पिसं दान पुण्य धर्म कर्म मयागु मस्तु अनेक बिबिध प्रकारया दान पुण्य कर्म कामं यना च्वना दीगु खः । अथेनं वस्पोल थेंजापिं चीवर पिण्ड पात्र धारी भिक्षुपित दान प्रदान याना दीगु मध्ये न्हापालाक हे वस्पोल प्रज्ञानन्द भन्तेयात जुया च्वन ।

उगु अवस्थाय प्रज्ञानन्द भन्तेयात ठ्वना हया दीम्ह दसरत्न कका उपासक (स्वर्गिय धम्मालोक भन्ते) खः । उबले जिला चिकिधिक हे तिति धायमा । अले वस्पोल भन्तेन धर्म देशना छकूचानं कना बिज्यात । जिमि बाःय मांया चर्मे धाल धायव सापहे श्रद्धा दुगुजा खः तर उगु अवस्थाय त्रिरत्नयागु गुण वर्णन यथार्थत बांलाक स्यने कने याइपि मटुगु जुया च्वन ।

अनं लिपा जिनं तःधिक जुयावल वस्पोल भन्तेया पाखें बखत बखते धर्मदेशना न्यना मनानन्द ताया च्वना । हानं वस्पोल भन्तेनं छापेयाका तथा बिज्यागु किताबतर्नं जि बराबर ठ्वना स्वया च्वनागु खः, जित मने सापहे धल लगेजू मनानन्द जु ।

छको पकनायजो नया बजारे जिमिगु छेँनं वस्पोल भन्तेयात बिज्याका, बुद्धपूजा याना हान भोजनादिनं दान प्रदान याना । वस्पोल भन्तेया पाखें परित्राण पाठ याना बिज्यागुनं धर्म देशना याना बिज्यागुनं न्यना सापहे मनानन्द जुल ।

अले छको जि म्हं मफुबलेनं वस्पोल भन्ते जिगु छेँ बिज्यना जितः स्वः बिज्यात । वस्पोल यागु खवा खना मात्रनं जिगु मन आनन्द जुल । चान्हेनं

(ण)

बांलाक न्ह्योवः म्ह म्हिनं याउंसे च्वन शरीरे रोगहे मदुर्थे च्वना वल, जित अ पलं उकार जुल । कन्हे खनु बस्पोल भन्तेयात छे' विज्याका जि हे दनावनी । जगुहे लहतं भोजनादी फुक्क थधरा पूर्वक दान प्रदान याना । भाजन धुंका वस्पोलं जिपि सकल जहान परिवार पितनं शील विया विज्यात, नाप नापं २।३ घण्टा तकक विविध प्रकारया धर्म देशना याना विज्यात, मां वीपिसं काय् म्हयाय पित काय् म्हयाय पिसं मां बी पित्त याय् मागु कर्तव्यनं कना विज्यात । उके मध्येन हानं छगू मेगु उमातया खं कना विज्यात-खुंसे च्वना च्वंगु कोयाय पचि पचियाना माला बिजुलि मतयागु स्वीजयात लवीका मत च्याकल धायव अथवा करन्त यागु तार निगू ज्वरेयाना किल धायव प्वालाक्क जजमानं मतच्याना अन्धकार फुक्क नाश जुया बस्तु सामानत फुक्क खनेदया वंगू खः । अथे हे शील व समाधि निगू यातनं बांलाक क्वातुक ज्वना बलौद्योग याना मंरुल धाःसा अथवा शील व समाधि निगू ज्वरें जुल धायव हे प्रज्ञा रूी प्रदीप मत अवश्य च्याना वई ।

श्लोकः- नत्थिभानं अपञ्जस्स पञ्जानत्थि अभायतो ।

यमिह भानञ्च पञ्जञ्च सवे निव्वरण सन्तिके ॥

तदर्थ- प्रज्ञा मदुम्हसिके ध्यात मदु ध्यान मदुम्ह प्रज्ञावान ज्वी मखु, ध्यान व प्रज्ञा दुम्ह हे जक निर्वाण यागु न्ह्योने थ्यंका वनी । अले हानं ध्यान प्राप्त यायतन जा शीले नी प्रतिष्ठित ज्वीमा विना शीलं ध्यान प्राप्त ज्वी फँ मखु । ध्यान प्राप्त ज्वीवं तिनि प्रज्ञा प्राप्त जुई । थथे धका कना विज्यात । अले प्रज्ञा प्रदीप मत च्याःगुया कारणं मिथ्यादृष्टि मोहान्धकार फुक्क नाश जुयावनी । अले धव भीगु शरीरे दुने च्वंगु नाम रूप स्वभाव धर्मयात साक्षात प्रतक्ष रूपं बांलाक हे खने दया वई । थथे धका कना विज्यावले जिनला ज्ञसंक मिला चाःगुर्थे जुया प्वालाक्क छगू छुं खनेदया वःगुथे नं जुयावल ।

हान मां वी पिनिगु अनन्त कृतज्ञ गुण यातन लुमना बल । बहे कृतज्ञ गुण लुमंगुया कारण जिमि पूज्य माता, पिता पिनि सदा सुख शान्ति प्राप्त ज्वीमा धइगु कामना यासे “सव्व दानं धम्मदानं जिनाति” धका घागु न्यना तयागु जुया निमित्तन ध्व थुगु प्रज्ञानन्द भन्तेयागु जीबनि घासानं गम्भीर गम्भीरगु बद्धोपदेश दुध्याना च्वंगु जूयानिमित्त ध्व थुगु पुस्तक छापेयाका प्रदान यानागु खः । नाप नापं जित तःधगु गीभाग्यन प्राप्त जूगु भाःपा । ध्वहे पुण्यया प्रभावं दिवंगत जिमि पूज्य पिता धर्म रत्न, माता तेज प्रभा प्रमुखं जाति बन्धुपि सकल यातन निर्वान प्राप्त ज्वीगुया हेतु ज्वीमा । सब्बे सत्ता सुखिता भवन्तु ।

प्रार्थयिता

जि - तेजरत्न तुलाधर	जिमह जहान - पूर्ण शोभा तुलाधर
काय्पि - मोनिरत्न "	भौमयजु - किरण बती "
" - पन्नारत्न "	म्हचाय्पि - तेज शोभा "
" - अनिलारत्न "	" - हेरा शोभा "
छय्पि - श्रृजना "	" - पन्ना शोभा "
" - जसमिमा "	" - ज्वाहार शोभा "

कान्पूर, असन कमलाच्छि टोल - मोती शोभा "

अले ध्व थुगु परमोत्तमगु पुण्य कार्यस जिमिगुनं धर्मइच्छा दुतीमाः धका श्रद्धातया सहयोग सहायता बिया बिज्यापि, दी पिनिगु नामाबलि क्वे च्वयातःगु हु ।

- १ प्रथम न्हपालाक सुदर्शन भन्तेया थःगुहे पाखें धमहे कष्ट मचासे कोसिस याना कृपा पूर्वक व्लक ५ न्यागः दयके बिया गुहालियाना बिज्यात ।
- २ ल. पु. नकत्रहिल सुभाष प्रिन्टिङ्ग प्रेस साहु कुब नसिहजु पाखें श्रद्धा पूर्वक ८ न्यागः व्लक यागु तस्वीर बगुहे भोतया धमहे छापे याना चन्दाया रूपे प्रदान याना बिज्यात ।

(५)

३ कान्तिपुर बहाल शाक्य प्रेस मङ्गलमान शाक्यजुं ब्लक १ छगः यागु तस्वीर थगुहे भौतया थमहे छापेयाना हानं मतव्य २२ पेजं थमहे कम्पोज याना थमहे छापेयाना चन्दाया रूपे प्रदान याना बिज्यात ।

४ ल. पु. जय मंगल उपासकया चन्दा मोरू २०० ।

५ हखबहा पूर्णबहादुर बज्राचार्य १०० । २६ खपिछे सानुलाल उ. १०० ।

६ नागबहाल सुशीतला देवीया सकल परिवार ५० ।

७ जाणसिला अनागरिका या ४० । २७ हखबहाल बीर माया ४० ।

८ इलाननि काजिरत्न उ. ३० । २८ बनगत सानुभाई बज्राचार्य २५ ।

९ बनबहाल हेरामाया उ. २५ । २९ लगनखेल तेजमाया बैद्य २५ ।

१० नागबहाल अष्टराजशाक्यजु २५ । ३० यतालवि कृष्ण कुमारी, २५ ।

११ हखबहाल रत्न देवी २५ । ३१ सत्यसिना अनागरिका २० ।

१२ हेटोडा लक्ष्मीशोभा साहुनी उ. २० । ३२ लगनखेल सानुमाया बैद्य २० ।

१३ हखबहा मोहनमाया उ. २० । ३३ कुमुननि धर्मलाल उ. १५ ।

१४ ह. खा टोल सन्तुमाया उ. १५ । ३४ तःज अष्टमाया उ. २५ ।

१५ दोह बुं कृष्ण उपासक १५ । ३५ नःटोल राजमुनि शाक्य उ. १२ ।

१६ सरस्वती ननि रत्नमाया उ. १२ । ३६ मागुणबति अनागरिका १० ।

१७ पुलचोक न्यतिमाया उ. १० । ३७ दान मयेजु उ. १० ।

१८ यति अष्टमाया उ. १० । ३८ नागबहाल आशामाया १० ।

१९ जाणसिलाया मांड्र कुमारी उ. १० । ३९ रजनीयामां ज्ञानी उ. १० ।

२० यतालवि कयोमयेजु उ. १० । ४० सौगल भाईलाल उ. १० ।

२१ बनबहा अष्टमाया उ. १० । ४१ सोठ टोल मुलोचना देवी १० ।

२२ नायलखु शुभरत्न शाक्य १० । ४२ नागबहाल चन्द्रप्रभा उ. १० ।

२३ नगांया उपासकोपासिकाणि १० । ४३ हःखा टोल मुतिमाया उ. ८ ।

२४ नकबहि कृष्ण उ. ८ । ४४ सातदुवात जोगमाया उ. १० ।

२५ ताःजाकः न्यसामाया उ. १० । ४५ सरस्वति ननि नानीमाया उ. १० ।

(६)

४६ मरइवति ननि ग्यतिमाया उ.	१० ।	७१ नागबहाल कुलरत्न वसी उ.	१० ।
४७ हःखा टोल इन्द्रकुमारी उ.	१० ।	७२ वनबहाल सन्तुमाया उ.	१० ।
४८ ताःजाफः हेरामाया उ.	५ ।	७३ धःसि पूर्णमाया उ.	५ ।
४९ नागबहाल मिममाया उ.	५ ।	७४ इलाननि सन्तुमाया उ.	५ ।
५० पुलचोक घनकुमारी उ.	५ ।	७५ खपिछेँ पूर्णमाया उ.	५ ।
५१ खपिछेँ हल्लामाया उ.	५ ।	७६ खपिछेँ कृष्णमाया उ.	५ ।
५२ न्हायकंबहिल चन्द्रमाया उ.	५ ।	७७ नागबहाल रत्नराज शाक्य	५ ।
५३ ईलाननि ननिशोभाया मां आशामाया			५ ।
५४ हल्लबहाल चन्द्रदेवी उ.	४० ।	७८ हल्लबहाल राजभाई उ.	१० ।
५५ " सानुभाई उ.	२० ।	७९ " अशोक रत्न उ.	२० ।
५६ " हेरादेवी उ.	१५ ।	८० " अजरादेवी उ.	१५ ।
५७ " अमितादेवी उ.	१० ।	८१ " रमितादेवी उ.	१० ।
५८ " सबितादेवी उ.	५ ।	८२ " संगितादेवी उ.	५ ।
५९ कुटिसीग हरि उ.	५ ।	८३ कुमुननि ख्यखालि	५ ।
६० खपिछेँ आशामाया उ.	५ ।	८४ येँ दुर्गंबहि ख.रामलाल उपासक	१० ।
६१ येँ खिचापुखु बुद्धिमान उ.	१० ।	८५ " खिचापुखु भक्तलाल उ.	१५ ।
६२ वनबहा ज्ञानिमाया	१३ ।	८६ यतालवि मानशोभा	१० ।
६३ बुबहा निरंजन	५ ।	८७ खपिछेँ बाबुसि	५ ।
६४ सातदुवा शौभास्यवती	५ ।	८८ नागबहाल धाखवा प्राणमाया	५ ।
६५ सलिछेँ रत्नमाया	५ ।	८९ खपिछेँ बुरमाया	२ ।
६६ वनबहा महर्जन अष्टमाया	२ ।	९० सःको अष्टमाया	१ ।
६७ बुबहा रत्न कुमारी	१ ।	९१ भोत भक्तिमाया	१ ।
६८ गणेशमाया न्हायकंबहि	३ ।	९२ लोहल लक्ष्मी महर्जन	३ ।
६९ येँना इन्द्रमाया शाक्य	२ ।	९३ येँ लगमे सिरिमाया	४ ।
७० हौगः जितलाल उ.	१० ।		

शुद्धि पत्र

	पाना	को	अशुद्ध	शुद्ध
१	५	१	दुःखःयाना	दुःखःव्वाना
२	८	३	थःसिया	थःसोया
३	४४	१६	अपाय्चोम्व	अपाय्चोरस
४	४४	२०	म्ह्याबलें	न्ह्याबलें
५	६०	१४	थेराबादि	थेरवादि
६	८२	२२	बिरिमार भ	त्रिरिममारभ
७	८७	२१	वेदयति	वेदयित
८	८८	१७	लौकिक	लौकिकयागु
९	८८	१२	मज्यागु	गज्यागु
१०	१०२	१	ताम्पोच्या उं	ताउंपाउच्याउं
११	१०८	७	नबरबाली	नबाखाली
१२	१२२	१६	बहुकारि	बहुपकारि
१३	१२६	१९	उपमान	अपमान
१४	१३३	१३	अनिचाति	अनिच्चाति
१५	१३४	१	अनता	अनत्ता
१६	१४०	१२	अज्जना	अज्जतना
१७	१४१	९	राममुनी	रत्तमुनी
१८	१५८	१०	अय्यमता	अप्पमत्ता
१९	१५९	२१	नाभिन्देया	नाभिन्न्देया
२०	२२५	१७	आत्पावित	आत्पावित
२१	२४०	७	नसांतुकोतवि	नसांतुबिद्धको
२२	२४५	२२	सयले	सालं
२३	२८७	१	परिक्षायाना	परिक्षायाना निर्णययाय्
२४	(ढ)	१५	घतलगेजू	घटलगेजू

तंसा

घेबां घेबा सासीसु कक मखु धर्मं नं धर्मं साःगु सुयां चवन ।
 पूष्य प्रज्ञानम् भन्ते नं नेपाले स्वधिरवादी बुद्ध धर्मया नि स्वना
 बिउयागु कक मखु बुद्ध शासन या उन्नति बृद्धि या निमित्त आवालं
 कुतः यानाः धौं तक्र नं सोस्ताह् इवाय् इवाय् बिउयाना चवंगु कारणं
 नेपाले बुद्ध बुद्ध शासन जाउवत्यमान उचीक बिना बयाचवंगु छः । अर्को
 बसपोल भन्ने या जीवनी सफू चवयगु उया शुरु उचीकं हे ओमबहाः या
 भाजु अमृत मान शाक्य ब मयजु लक्ष्मी बेबी शाक्यपित्तं एव सफू पायगु
 उया या भक्तिभारा ग्रहण याना बिउयाःथे लग्न या रत्नमाबा शाक्य,
 प्यूछा या सानुमाया ब रत्नबेबी शाक्यपि प्रभुछ जिमित्तं थुगु सफू
 प्रकाशन यायेगु इच्छा यानागु छः । किन्तु एव सफू तयार सुयाः
 मृदण उयो या शुरु जुया चवंगु अत्रस्थाय चन्दा संकलनं मघाःगु
 दां बम्हं तयाः सफू पिकायत असन, कमलाक्षी या साह तेज रत्न
 तुलाघर ह्यचयिला विल । थुगु पुण्य कार्यं धथे नव श्रद्धा उत्पन्न
 उचीकगु छनाः जिपि साप लपताः ।

आः जिमित्तं छु यायगु ? एव खँया छलफल जूबले ग्हापां निसे
 भन्तेया विहारि हे महापरित्राण छको यायमानि धयागु जिमित्तं इच्छा
 जुया चवंगु लुमिसे बल । भन्तेया जन्मोत्सवया सुखद उपलक्ष्य थुगु जीवनी
 नं पिदंगु अबसरे छगू तःधंगु धर्म दान नं यानाः भन्तेया जन्मोत्सव धुम-
 धाम नवसां माने यायगु र्वसाः कथं जिमित्तं महोत्तमगु महापरित्राण
 याकेगु निर्णय बना । थुगु पुष्य कार्यस कमलाक्षी कान्तिपुरया बालकृष्ण
 नकःमि ब पकनाजोल, साउनेपाटीया हिरामाया नकःमि पि सोस्ताह
 सन्मिलित जुया दिल । महापरित्राण यायेगु खँ प्रचार उची हे मलाबं

युगु पुनीत उयाद् यःपःगु गच्छे अनुसारं चन्दा तथाः र्वाहाली याइवि
 भङ्गालु जगवि यको हे खने दत । धर्मं धर्मं सःगु खं निश्चित जुल ।
 युगु जामोत्सवे सफू नं किन्न महपरित्राज नं सर्वस्य जुया उवन ।

धर्मः सफूया च्चमि भञ्जुः क्वाद्यः मञ्जि पंनु जीवनी च्चयाः नं धम
 दानया क्कं ध्व सफू यस्त प्रस्तुत याना गुगु बुद्ध धर्मं व नेवाल
 भाषा यागु निस्वार्थ सेवा याना किस्सत उकेया निमित्त धर्मं व भाषा
 प्रेमीयि सकलं अनुग्रहित जुया उवन्तु कुः । थगु निस्वार्थ सेवा या निमित्त
 वसपोल च्चमि भञ्जु यस्त जिम्मिं सधुवाव किया च्चना । अथप तृतीया
 या पच्चिन्न दिनम् च्चस्ते वा जम्मोत्सव वा सुखव उवसस्य थगु धानिक
 ग्रन्थ सरह यागु जीवनी या प्रकाशन व महोत्तमगु महापरित्राज या
 पुण्य या फलं वसपोल भन्ते दीर्घायु व सुखी उवीमा, बुद्ध शासन च्चिर-
 स्थायी उवीमा, छी देशय सबं सुत्र शान्ति वा बुद्धि उवीमा थ्व हे जिमिगु
 कामना खः ।

निद्वानस्स पच्चयो हं तु ।

साउनेवाटी काठमाडौं

सानुमान्य क्कव्व

चः इदेवी शास्त्र

जन्म

बहला श्व तृतीयाया व दि । नसंचाइलनिसँ हे बौद्धजनतय
छर्छे छर्छे छोके बनेगु खं हलुकुल हलुकुल जुया च्वन । बयसजाःपि
मिजंत फयांकवको ह्लापां दना थः थः पासार्पि मुनाः स्वयम्भू बना च्वंगु
खनेदु । छर्छेया नकिंचात, भौमचात नं पलाः हवाय् सीमदुवं बनाः
काचाकिचां वसिबे श्वी सिधयकाः नीलः विकाखतं छोके बनेपि पासार्पि
थः जुया च्वन । सकलें भक्तजनपिके छगू प्रकारया उल्लासमय पहचह
खने दयाच्वन । श्व दि छः थनि न्ह्येयादे न्ह्योया कातिपुर नगरया
नशाख शुद्ध तृतीयाया दि अथवा धाय् अक्षय तृतीयाया दि । श्व दिने
सुथसिया न्याताः ई जूबलेला स्वयम्भू, जनवाहा आदि चैत्यस्थाने, देव-
स्थाने छोके वःपि मनूत हल हल मोः मोः ज्वी धुंकल । स्वयम्भूई ब
जनबहाले छोपालातय पूजापः दुकाकाः लिलागु मखु, जाकि गुलुपा छा
छां फुगु मखु । थुन्ने सुथसिया गुताः फिताति ई जूबले जाकि बजि
पसल्यातय बिभिगु जाकि, छो, माय, स्वा, साखः आदि म्युम्यु लिलाःगु
मखु । ध्यो, चिनी, चिकं पसले, चि पसले नं पसः वःपि मनूत उतिकं हे
मोः मोः जुया च्वन, च्वन । नेपालया महायानी बौद्ध परम्परां श्व पर्व
दिने बीगु दानया महत्त्वया विषये थथे दानगाथाय् नोबाना तःगु दुः-

शुक्ल पक्षे नभाष्टम्यां मुषाया मुदघो रविः ।

पिण्डपात्रादिकं दानं स्नानंचापि प्रकल्पयेत् ॥

कार्तिके शुक्ल नवमीच अर्धरात्रे सत्यःयुगः ।

माघे पूर्णपि मध्यान्हे त्रेतानाम युगोदयः ॥

बंशाखे शुक्ल सन्ध्यायां द्वापरश्च तृतीयके ।
 श्रावण कृष्ण पूर्वान्हे त्रयोदश्यां कलियुगः ॥
 एते युगोदयो दानं दद्याद्द्विपदोत्तमे ।
 सर्वेषां पुण्य संख्यास्ति तेषां संख्या नबिद्यते ॥

भावार्थः— कार्तिक शुक्लया युगादि नवमीखुनु बाचाति ईले
 सत्ययुग उदय जुल । माघ शुक्लया पूर्णिमा खुनु वान्हिया ईले त्रेता
 युग उदय जुल । बंशाख शुक्लया अक्षय तृतीया खुनु द्वापर युग उदय
 जुल । श्रावण कृष्णया त्रयोदशी खुनु सुथसिया इले कलियुग उदय
 जुल । थ्व प्यंगू युग उदय जुगु दिने गुम्ह मनुखं द्विपदे सर्वश्रेष्ठ उत्तम
 जुया बिज्याम्ह आर्य श्री सुगत तथा वसपोलया श्रावकपित्त श्रद्धां दान
 याइ उम्ह मनूयात उगु दानया असंख्य थुलिउलि धका गणना तकं याये
 मफ्यक् पुण्यफल प्राप्त ज्वी । अथे हे (श्रावण) शुक्ल पक्षया अष्टमी
 या दिने नं सूर्य उदय जूगु समये सुथय स्नान यानाः आर्य सुगत संघ-
 यात दान यानागुया पुण्यफल नं असंख्य जुयाच्चन । मेगु फुक्क दिने दान
 यानागुया फल थुलि हे धयागु बु । तर च्वे च्वयागु पवं दिने दान यानागु
 या फल थुलि उलि धयागु संख्या हे मदय्क असंख्य दया च्वन ।

थये महायानी बौद्ध परम्परां पर्वदिने न्यूगु दानया पुग्य फलया
 महानताया बिषये अतिकं हे महत्त्व बिया तःगु बु । अकें सहजयानया
 अनुशरण याइपि थ्व बुद्धभूमिस च्वांपि बौद्धतसें अक्षय तृतीया खुनु दिने
 महान श्रद्धां थःगु गच्छे अनुसार फुम्हस्यां फक्की दान प्रदान थाय्गु
 ज्याय् अत्यन्त उत्साह ब्वया च्वन । अकें बौद्धत भगवान बुद्धया दर्शन
 याय्त चैत्य विहारादि थाय् थासय् छेके वनेगु व भगवान बुद्धया वंशज
 शाक्यभिक्षुपिनिगु विहार, महाविहारया स्थविर शाक्यभिक्षु पित्त, दीक्षा
 गुरुपित्त नेपालया नियमकथं पञ्चदान बीत न्वायें न्वायें तयारी याः

जुया च्वन । श्वहे कारणं यानाः देवस्थाने, चंयस्थाने, विहारे सुथन्हापां छोके वःपि मोः मोः जूथे सुथसिया गुताः फ़िताः ईले पञ्चदानयात माः माःगु वस्तु जोरजाम याय्गु कारणे पसः पसः पतिकं हुलहुल न्याःनी-जूगु छने दया च्वन । नेपाले बुद्धशासनया इतिहासे जुजु जयस्थिति मल्ल या शासनकाले जूगु बौद्ध भिक्षु पिनिगु दमन कार्यं परिणाम स्वरूप गृह-त्यागीबौद्ध भिक्षु संघया सर्वथा निर्भूल जूगुलि हे नेपालया बौद्ध भक्तजनं दान प्रदान बीगु थूजागु पवं दिने शाक्यभिक्षु जुयाः नं लिपा गृहस्थ जीवन यापन याय्त् करंवर्योपि शाक्य वंशज वन्द्यवर्गयात हे दाव बीगु ज्या याना च्वंगु छने दु । छर्घे दान प्रदान हे मज्झिमां भगवान् बुद्धया चंत्य स्तुपावि थासे वनाः जूसां पिण्डपात्रया रूपे गुलुपाते जाकि थनाः श्वहे जाकि गुलुपाः बुद्धयात चढंयाना च्वनी । अक्षय तृतीयाया श्व दिं न्हिच्छि हे धार्मिक श्रद्धाया दिया रूपे व्यतीत जुयाच्वन । थुखुनु दिने महायानी बौद्ध शास्त्रत पठन पाठनया ज्या थासंथाय् जुयां च्वन ।

तर शुगु हे दिने कान्तिपुर महानगरया कण्डे दशु त्वाः लाःगु हुतुम्बहालया छ्वा बौद्धया छर्घे धाःसा थुगु अक्षय तृतीयाया महान् दिने हे छोके छिके वनेगु छ्खेलाकाः दिदीअजि सःता ह्येत धुवांघू मचात व्वाके छ्दयाच्वन । छर्घेया नकिं मोहनमायाया गुकोगु व अतिम प्रसव वेदना ज्वीका च्वंगु । दनं यौवनया सन्ध्याकाले जूगु प्रसव वेदना जुयाः, छर्घेया हाभाजुया च्चैम्ह हर्षवीर सिंहया मचा चिन्तित जुया च्वन । अकं दयदया थः तःधिपि म्हायपिन्त याकनं दिदीअजि सःता ह्येत व्वाके छ्दोया च्वंगु । जःला छःलाया नकिंचात वयाः मोहनमाया नापं माःगु सल्लाह याना च्वन । प्रसव व्यथा जुया च्वंह्य मोहनमाया धाःसा अपाय्चो आतेचागु मखु । थुवले हे अजि फाल' धाधां च्वाकिचा ह्य म्हाय हाहां थहां वल । छर्घेया हामा नं मचा आश्वस्त जुल । मुसुह्ं ह्लिलाः अजि फाल । छुं धन्वा काय् मो घयागु संकेत रूपं अनुभवहीह

विशी अजि सकसितं नायिक नंतुयाः व्यया ज्वीका च्वंह्यासिया कोठाय
 वुहां फाल । ज्याथिपि अनुभवी नकिष्वात नं वुने कोठाय् दुतकयाः खापा
 घांराघुरूं तिनाहल । घौपलखया अघंयंताया वातावरण । थुबले पिने
 च्वनाः इरूथिरू जुया च्वंह्य हर्षवीर सिंहया कल्पनाया तान्द्रा हे उखेलाः
 थुखेलाः मवय्क वुने कोठां मचा च्याय् च्याय् ख्वःगु सः ध्वल । वय्-
 कलं याउकं छकी तहाकयक पासः ह्लात । थुबले हे वुने कोठां अजिया
 स थ्वल - "काय् ! काय् !! " कोठापिने इरूथिरू जुया च्वंह्य
 हर्षवीर सिंहया ग्वाय् मुमुहुं ह्लिलाहल । अले हनुमान ढोक्याय् घडी न्यो
 वनेत वय्कः थःगु छय् पिव्वात ।

बौ हर्षवीर सिंह तुलाधर व मां मोहनमाया तुलाधरया कोखे दक
 सिबे बिकिधकह्य काय्या रूपे ने. सं १०२० बछलाथ्व अक्षय तृतीया-
 या पुष्य तियि [बिक्रम सम्बत् १९५७ बंशाख महिना अर्यात् ई. सन्
 १९०० अप्रिल] खुनु वर्तमान संघनायक भन्ते प्रज्ञानन्द महास्थविरया
 जन्म जुल । वंछया कुले जन्म जूगुलि वसपोलया नां जुल - वंछ
 कुलमान सिंह तुजाधर । वंशाख मासे शुक्लपक्षे बृहस्पति मचा शुक्ल
 पक्षया थः त्वाय् चन्द्रमा थें सलल फललं थहां वल । गुह्य सन्ताने दकले
 चिकिधीह्य, व मं काय् जुगुलि मांया ममता थें बीया मतिना नं थ्व
 मचा प्रति ववसाः । अकं मां बौ, दाजुपि, ततापि सकसियां ह्लि छयायेगु
 न्हावःसा थें जुयाः मां बीया मतिना, तःकेहेंया रनेह व थःथितिया
 भितुनाय् ह्यिताः मचाह्य कुलमान सिंह नं थःगु चञ्चल स्वभावं बाल-
 लीला व्रववं क्रमशः तःधि जुयाञ्चल । तुपूगु वर्ण, तग्वगु कपाः, चक्कंगु
 ह्यतिका, तःपागु ह्याय्पं, छाइसे च्वंनु न्हाय्, ह्यजःगु शरीर, चतुर
 बुद्धि सम्पन्नह्य थ्व मचा हिसिदु । बांनं लाः । मासलं नं उतिकं हे ल्यू ।
 अकं थ्व सचा खना. सकसियां चित प्रसन्न जू । बोम्हं थ्व मचाया विषये
 छु छु जक कल्पना मयाः ज्वी ? अपूणंगु थ्व संसारे छुं सुयां हे पूर्णता

मदंगु प्रकृतिया नियम हे छः । अकं धन सुखं दुःखं याना वया च्वनि ।
 अः नं रयूं च्वनाहया च्वनि । जन्मं जरा व्याधि कुविया वया च्वनि ।
 कुल मान सिंहया बांलागु रूपे कुंखिनेत हे वसपोल यात मचाबले अये
 हे प्यदंति दुबले तःकं वल । थोकन्हे थे तःकंया विरुद्धे खोपे यायेगु
 व्यापक च्चमन उबले दुगु मखुनि । अकं तःकं मवःतले हे मचायात कचि-
 मचा घाइगु चलन तिनि । उबले तःकं खनाः मनूत ग्यानं मग्ग्याः । छा-
 यघासा तःकं घयागु मवसे हे मगाःगु धयाथे जुया च्वंगु । ध्व तःकं नं
 मेगु विपत्ति हे ला छुं ह्यं फुगु मखु । कारण हर्षधीरसिंह रव्यं बंध हे ।
 भाःगु स्याहार सम्भार पूरे मज्जीगु खं हे मखुत । तर चञ्चल स्वभाव
 जुया च्वंम्ह काय्यात, न्हयसे छुकातःम्ह चिकिधीम्ह मचायात उल्लुलु
 उल्लुलु चास्वीगु कं चास्वीमते कं स्यनि घका खं न्यंकां न्यके फुगु हे
 मखुत । भति भति चासुवंगुलि कं मचा स्यनेहे लात । गुके यानाः तःकं
 सम्पूर्णं लाःगु बढते व यच्चुसे पिच्चुसे च्वंगु हवाले चिचिचा गोगु हिरा
 मोति छायापहे थकल । अकं थो नं तधीम्ह मन्तेया उज्ज्वल मुखमुद्राय
 ध्व चिचिचागोगु हिरा मोति त पालापिलि थिना हे च्वंगु कीसे खना ।

वाचक कालः—

कमशः बालक तःधी जुया पेवं दयवं महायानी परम्पराकथं ने. सं.
 १०२४ भाघ थी पञ्चमी छुनु मज्जुभी गुरू दर्शन याकाः अक्षरारम्भ
 याकल । नेपाली बौद्धतय जःमं निसे मृत्युपरान्त जीवन या सम्पूर्ण ज्याखे
 धार्मिक रय हे छिना तइगु आपाः । अकं वाक्या ईश्वर जुया च्वंम्ह मज्जु
 थी गुरुदात विनीत रूपं नमस्कार याकाः वसपोलया असीम कल्या या
 जःलं मचायात खयमा घयागु आदि का यासे अक्षरारम्भ हे वसपोल गुरू
 यात नमस्कार याकाः गुरू याइगु चलन उबले जक मखु थोया अछापि
 बहेवान । ध्व हे परम्पराकथं मचायात थंक्ल “अं नमोवगीश्वराय” अं

ममोवागीश्वरायः स्वयं छगू मन्त्र छः मथे द्वादशाक्षर जुयाचवंगु "अआ इईउऊएऐओऔअंअः" सक्तां मन्त्रया अङ्ग छः । 'कखग' आदि व्यञ्जन नं थथे हे मन्त्रया अङ्ग हे । थुके मन्त्र प्रधान तान्त्रिक बौद्ध समाजया न्हायकं उलाब्धु ।

मचानिसें थ्व बालकया स्वभाव चालचलन निके बांलाः जू । सुयसिया इलं न्हिनसिया रूपरेखा कयों धयाथे थ्व बालक मचानिसें बांला गु संस्कारे ब्वलना बल । स्मृति एकदम हे बःलाः थें विद्या ब्वनेगुलि अभिरूची नं आपाः । अनुशासन व आज्ञापालने नं थ्व मचा छपलाः न्हा ज्याः । मेपि जलाखलाया मचातये मध्ये थ्व बालक न्हागु क्षेत्रे नं श्रेष्ठ, अद्वितीय । छको निको मात्र हे स्यनेकने याय्वं हे न्हागु सयका थ्वोका काय् फुगुलि थ्व मचा खनाः गुरूपि नं प्रसन्न जू । बौ जुया च्वंहा हर्षबीर सिंह या नं थमं सक्को विविध विद्यावि स्यने कने याना बीगुलि आपालं उत्साह बु । न्हागु स्यना ब्यूसां बांलाक धारणा यानाः न्वेवेका तय् फूगुलि गुरूपिसं सफूया विभिन्न शिक्षा ब्रंकाहः थें बौद्ध नं मचानिसें देवदेवीया मन्त्र स्तोत्रादि नं ब्वंका तइगु जुयाचवन । ५ वं ६ वं बुद्ध मचां देवदेवीया स्तोत्रादि तररर ब्रंगु न्यनाः सकले मनूत लयताया च्वनिगु । थुके यानाः थः चिकिधिकह्य काय् या थ्व बिलक्षण बुद्धि, असाधारण स्मृति व विद्याय् अभिरूची खना बौद्ध फन् फन् प्रसन्न जुल । अके थःत फुसंद दयेवं थ्व काय्यात थःथाय् लिक्क तयाः अने अनेगु शिक्षा विद्या स्यना बीगु याना च्वना दिल् । अले कुलमान सिंह फन् फन् विद्याय् चतुर जुयाबंगु स्वाभाविक हे जुल । गुरूपिसं स्यना बीगु छथी, छयें बौद्ध स्यना बीगु छथी, नियी विद्याय् नं च्वन्हाणा च्वंहा थ्व मचा खनाः परधरि मनूत नं प्रसन्न जू । अके मचातिनि बले हे थ्व मचा लेलीं गनं ह्यिता च्वनी बले नं

किलागले काजि साहु, चैत्यबीर सिंह साहु पियाय् च्वह्य दान वाजु
 घयाह्य मनुखं बारंवार थः पासापिं समेत ड्वनाः थ्व मचाया विलक्षण
 बुद्धिं जाँचे बीना स्वयेत, कर्तापित कयनेत थ्व मचा ह्यिता च्वंथाय् वयाः
 निक्रै हे आखः सःह्य मचा थ्व धका सकसितं वःपों कयों आकासे पदिन्नं
 अनेने पिनिगु नां च्वेगु भाय् यानाः आखः च्वया दयनाः थ्व मचायात
 धाय्का । अले इमिसं पतिनं आखः च्वे भाय् यागु स्वयाः थ्व थ्व नां
 च्वःगु धका मचां कना जीवं सकलें प्रसन्न जुयाः लिहां बनिगु । थथे हे
 वसपोलया वाजुपिसं वसपोल यात मचाबले बुयाः बुयाः यंकि जले नं
 वसपोलया त्वाले च्वंभिं पसल्यातसें सःताः सःताः आखः सःह्य मचा
 घयाह्य आम हे खःला धका न्यनी । अले गोरः न्होने तयाः अने अने
 खें च्वका च्वनिगु । अले वसपोलं इमिसं धाघागु च्वया बीफुगु लि
 पसल्यात खुशीजुयाः घ्यो चाकु पसले घ्यो चाकु बजी बी, मधी पसले
 मधी बी । थथे मनूत लय्ताय्काः आपालं बस्तु नयजंगु खें वसपोलया
 स्मृतिपटलै आतकं हे ल्यनः हे च्वनतिनि ।

शील स्वभावः—

वसपोलया वालखकालं निसें हे थथे शील स्वभाव बाँलाते
 च्वनाः आखः ड्वनेगुलि मन वं । थह्यं आखः ड्वनाः बीयाके न्यनाः
 सय्का तयागु बाखं सकल थः पासा पित्त मुंक्काः बाहाले वाड्डे च्वनाः
 बाखंकना च्वनेनं साप न्ह्याः । वसपोलया मचां निसें सुं मेपि मचात
 नाप त्वानाज्जीगु, वायाज्जीगु, करपिन्त हाय्काः सनाज्जीगु धयागु
 याये मनं । तर अथे नं थह्यं छुं दोष मयासां थःगु छुं दोष मबुसां
 करपिसं मखुगु खें ल्हानाः थमं यानागु दोष वसपोल यात चीका
 बीगुलि मचाबले वसपोलं तकामिद्धि हे थःगु झूल वा दोष मबेक जला

खला मचातये मां बौपिसं अवगाल बिइके नं, ब्वबिके दायेके नं । अये नं थःत भ्वाम्वाकं ब्वः धू वःसां दाःवःसां वसपोलं ब्वला सायाः ल्वायुगु, थःसिया थंजिपिं मनूत लिसे जवाः सवाः यानाः हालेगु घयागु थाये मनं । बरू छगू बार सहयानाः ह्वयाः हे नं छयें सुमुक्क बनेगु चलन जुया च्वन । थ्व सहनशीलता या कारणं नं थ्वसपोल यात सकसियां यो ।

मर्चानिसें वसपोलया आज्ञापालनया स्वभाव बुगुलिं छयें सुनानं इःगु ज्याय ह्याः घाय मसः । न्ह्यामस्यां न्ह्यागु ज्या ब्वःसां यायेत तत्पर । उकिं आखः ब्वनाः न्योगु ई वसपोलं छयें लहिना तःपिं चि-चिचाधिकःपिं ह्ये चात जः वनेगुलिं ध्यतीत याइगु । थ्व मचाया ह्ये चा लहीगु, प्राणिपिन्त नके त्वंके यायेगु ज्या थाये साप हे न्ह्याः । छयें लहिना तःपिं सकल पशुपंथी प्रति थ्व मचायाके करुणाया भाव दु, स्याहार सम्भार यायेगु भाव दु । थ्व वाल करुणाया स्वभावं यानाः इट्टु बहालय् च्वेयागु फलेचाय् खिचाया मचात थ्वकातःपिं वारंवार फलेचां क्रुतुं वयाः च्वे थहाँ बने मफयाः क्वाई क्वाई हाला च्वनिगु तक नं न्यना च्वने मफयाः बहनी चान्हे न्ह्यागु ईले हे जूसीं नं चिकुला या बछते थः ५ द्रें ६ दैति जक दुबले नं देना द्वांहा हे थः दना दनाः व मर्चापिं, खिचाया मचात कयाः मांहा खिचायाथाय् तया बुरू त्वंका थकेगु यायेगु नं वसपोल इतेया अतकं तुमनि । अकं छयें थः पीमतपिसं मचात ह्वयका तःसां वसपोलया वाल करुणा दना वइगु जुयाः मचा ह्वय हा तये मते घयां” धका थः पीमतपिलिसे हाः ज्वीगु वसपोल या चलन जुया च्वन । मर्चानिसें वसपोलयात विरह घयागु मफाः ।

वसपोल भन्ते मचावले ह्यितेगुलीनं चलाक जू । वसपोलयात ह्यितेबले नं त्याकेफुपिं कय । वसपोलया मचावले ज्याम्पति, बस्पर्ति

हितेगु चलन खः । तर न्ह्याबले हितुसां वसपोलं प्वः प्वः च्याम्पति
बस्पति त्याका हय्फु । अकें चिकिधिकह्य ककायाके हेंकाः प्वः
प्वः च्याम्पति बस्पति काये बुगुलि वसपोलया काय्चापिनि नं वसपोल-
यात यः जू ।

धार्मिक प्रवृत्ति

मचानिसें वसपोल भन्ते साप हे धर्म ह्यः । सी धका नं अति
हे ग्याः । वसपोल भन्तेया अथे हे ५ दं ६ दंति बुबलेसिगु खं खः ।
वसपोलया पासापिनाप थःगु छर्चे ववसें तुं ह्यिताच्वंगु । तुं छर्चाये,
तुं छर्चाये या बाजं सः वयेवं सकलें व्वाये, व्वाये वनाः स्ववंगुलि
कुलमान सिंह नं व्वाय् स्वःवन । बाजं याना वःपि मनुते ल्यू ल्यू
प्यह्य मनुखं कूताः कोबियाः वना च्वन । वयां ल्यू गुलि मनुत मेपि
मनुतसें ज्वंकाः ख्वया वना च्वन, गुलि याकः याकः हे ख्वया
वना च्वन । कुलमान सिंहया थःगु तालं हालाच्वन - इपि छाय् ख्वया
वंगु । उबले मचा त्यायह्यचाह्य मनुखं लिसं बिल - “इमिगु तपुलि
लाका यंकुगुलि ख्वया वना च्वंगुका इपि ।” मचाया ला “खः” धका
च्वन । गुलिलेलिपा छन्हू मचाया छर्चे जानया च्वंगु बेंले अथे हे
हाकनं तुं छर्चायेया बाजं सः तायदत । मापिसं, दाजुपिसं जाव्व ल्हों
जाव्व ल्हों धका देमा ल्होंके बिल । कारण न्यना स्वजले थये बाजं
याना हइबले सीह्य मनु हइगु मनुसित कि दीये यंका उना छ्वइगु खं
सिल । नापं मांह्यं तपंतल - “जि सितकि छ नं अथे हे ख्वया वनाः
दीये थ्यनिबले जित्तः मि तये मानि का ” । थ्व खं मचायात लप
हे मयल । अकें मचां थःगु हे पहलं यन - “मां सि हे मसीसा जि
हे जिल नि । जिला मांयात मितय् मखु” । माह्यं फिसिं गिह्या
धाल - “जन्म जुसेंलि छन्हू सकलें सीमानि । जिजक मये म्वाना

ज्वने फइ । चिकिधिकह्य काय् नं मांयात मिमतसं ज्यूला ।” मचां हाकनं न्यन - “छु याःसा सीम्बालिले मां ? सुनांयासा सीम्बालि ?” मोहनमाया :- “छो नं सीम्बागु वरदान ब्यूसा जीका ।” मचा भचा घुरे जुल । मति मति जि मां सीम्बालेमा धका छोयाके फों हे फोने धयागु मती ल्वीका च्चन । मांहां खं तोपुया छोल । अबलेसांनिसं व मचां गणेछो, भिछो, भगवान छो न्ह्याहा हे छो खसां छो अन्यानाः जिमि मां, ब्वा, वाजुपिं, ततापि सुं हे सीम्बालेमा धका फवना ज्वीगु यात । लिपा बौया पाखें मनु जक मखु स्वयं छो हे नं छन्हू सिना बने हे माः धयागु खें न्योसैंलि मचाया मन गरखेसे मिंकल । अमर ज्वीमा धका फवनेगु चलन नं थनं हे तोफिल ।

वसपोल भन्तेया मचाबले अथे हे ७ ५ ८ दं ति बुबलेसंनिसं धलं दंबनेगु, उपासं च्चनेगु आदि धर्म याये साप हे न्ह्याः । अकं मचाबले हे वसपोल द्वादश तीर्थे धलं दंबना किनिगू तीर्थ कोमचातलें हे ब्रत तुते मयासे धलं बने नं । राजतीर्थे धलं दंबनेगु समये ला वसपोलया पाली कं बयाः फों फों गानाः छथंगु तत ज्याना च्वंगु अवस्था खः । अथे नं धर्म अति हे श्रद्धा दुगु जुया थथे कं वःह्य राजतीर्थे ध्यंक न्यासी बने फंमखु धका वाजुपिसं पीमतपिसं गंक गंक नं धलं दं हे वनां तोतल । उबने सां निसं व कं नं स्वतः हे लाया वन । थथे अष्टमी ब्रत दंबने बले गुरुजुपिसं कनीगु बाखं नं वसपोलं मचा जूसां बांलाक न्यनाः लुमंका तयेगु याना च्चनिगु जुया च्चन । थथे वसपोलया मचा बले निसं धर्म श्रद्धाधिकता दुगु नं वसपोल भन्ते या मां मोहन माया व बौ हर्षवीर सिंह वैद्य निहां साप हे धर्म ह्योपिं जूगुलि खः । वय्कः पिनि बुद्ध

धर्म अति हे श्रद्धा दुस्तां तवि अहिंसा मूलकं बौद्ध धर्मं लुप्तं प्रायः जुया
 च्वंगु जुयाः वयकःपि तत्काल प्रचलित बज्रयानी धर्म लगेजुया च्वंपि ।
 अकं समये समयेले अष्टमी व्रत वनेगु, उपासं च्वनेगु आवि अहिंसा मूलक
 धर्म याना च्वसां वयकपिनि छर्धे हिंसा च्छेयायेगु ज्या नं यको हे जुया
 र्वं । हर्षवीर सिंह स्वयं तन्त्र मन्त्रया वंछ विद्याय नं सिद्धि प्राप्त म्ह ।
 छायाधाःसा वयक हर्षवीर सिंहजु आयुर्वेद या नापं मन्त्र तन्त्र कारा-
 फुके ज्याय अत्यन्त प्रसिद्ध तथा प्रख्यात जुया दीम्ह विस्मांसिंहजुया छय
 छः । विस्मांसिंहजुया मन्त्र तन्त्रया सिद्धि थाल प्रख्यात जू कि उबले
 मचातये गुच्चा म्हेतिबले नापं गुच्चां कयके मकयकेत विस्मांसिंहया
 वासः फू धकाः स्वांनुयाः धू भचा गुच्चाय तया बीगु चलन दु । हर्षवीर
 सिंह स्वयं सिद्धि प्राप्त म्ह जूगुलि तांत्रिक मत पाखे हे आपाः आरथा
 दया च्वनिगु स्वाभाविक हे जुल । अकं वयकपिनि मोहनी नखः वइ
 बले थासं थसे आपालं देवदेवीया मदिरे बलिपूजा यायेगु चलन दु ।
 मोहनी नखः बले हे हय्चात न्यायबले निकं हे थिके उबीगु जुयाः
 मोहनी नखःया गुलिले गुलिले न्ह्योनिसें हे थःत नखः यात माक्व बलि-
 पूजाया रांख्या पूरेयायेत नकसिनि नकतिनि ख्येचं पिहां वःपि चिचिचा-
 धिकःपि पिपि हाःपि हय्चात छर्धे हे लहिना तय्गु चलन । थ्व हे
 हय्चात जः वनेगु ज्याय मचाम्ह काय यात लगे याना तइगु । मोहनी
 नखः ज्वीवं थुपि हय्चात छम्ह हे नं मदेगु जक स्पूसां न्हापा वसपोलं
 थ्व हय्चात गन छ्यात धयागु छं मस्यू ।

अहिंसाया छुमांः—

वसपोल मन्तेया अथे हे ९/१० दैति दुबले या खं छः । साविक
 थें वसपोलया गःगः हय्चात मायां तितिपाया यानाः लहिना तःगु ।
 थुबले ला वसपोल आखः व्दनेगु ज्याय नं निकं हे च्वन्हायाना च्वने धुंक्गु

खः । नापं मचात पुचले नायः जुयाः चिकुलां बहले पाना तइगु वाइं
 च्वना थः पासापिन्त अने अनेगु बाखें कनेगु यानाः नायोचा धाय्का
 च्वने धुंकुगु ई । थुबले तक या बुने थःगु हे च्चल स्वभावं उगुं थुगुं
 खें सयेके सीके याना ज्वीगु बाल जिमासा व कौतुहलता इया च्वने
 धुंकुगु । उगु साल या मोहनी बले च्चःखं उलि मछि माया यानाः
 लहिना तःपिं ह्य्चात थासं थाय् छोयाथाय् वलि म्युगु व बलि बीसिघ-
 य्का सीपिं ह्य्चातय्गु पा पि पुयाः ला खुनेत सनाच्वंगु वसपोल मचां
 खन । वसपोलयात थ्व प्राणि हिंसा उबले थुलि नुगःले घाः यानाबिल
 कि व ह्य्तय् प्रति करुणा थनाः वसपोल विरह यानाः ह्य्यै ह्य्यै
 ख्वल, दिकादिके फूगु हे मख्त ।

थुले थुगु हे मोहनीया न्ह्यो स्ववाः हे जक पाक वसपोल भन्तेया
 निम्ह पीभतपिनि थथःगु मुने म्हिताच्वनीपिं कार्यापिं निम्ह सिनावंगु
 जुया च्वन । मोहनी नखःले बलि चढेयाना हःपिं ह्य्चात फुकं पा पि
 पुयाः कराहीले ला पुकाच्वपिं नं थुपिं हे निम्ह पीभतपिं लाना च्वंगु ।
 अकें मोहनी नखः न्ह्याको हे छायापियाः ऊः ऊः धाय्क थ्यंकः वःतां थ्व
 नखलं थःथःगु मुले न्ह्याइपुरु म्हिता च्वनिपिं नखःबले लय् लय् तायाः
 मांबीया हर्षयात अभिवृद्धि याना बीपिं काय्मचात जक लुमंका म्युगुलिं
 इमिगु निन्ति लंगु घाःखु प्वला बीथे जुयाः इपिं पीभतपिं निह्यस्यां नुगः
 पुत्रशोकं काइयां मिका च्वंगुतिनि । थज्याबले कराहीले पुकेत कोषवाना
 तःपिं ह्य्चात मिया रापं ववानाः वःलिसे पपू तुति चाःत्वीका न्ह्याखें
 लिखें चाचाः तुयाः दना वे त्योथे जूगु विभत्स दृश्य थुपिं पीभतपिसं
 खंकल । अले पुत्रशोकं चित्त विदीर्ण ज्वीकः च्वपिं निह्य पिंलि थ्व
 ह्य्चात मिया रापं ववाना वःलिसे वाथा वाथा सनाहःगु दृश्य सीसो
 थःथः कार्यापिं नं दीपे छोय्कूबले मिकःलिसे थथे हे मखा सना हल ज्वी,

पापी गौतसें जिभि काय्पिन्त ऊवा ऊवा मऊवा यानाः मखाः छ्वेका छत्त ज्वी धयागु तीन्न करूणा व शोकं जाःगु कल्पना नुगले थना हल । चाया पःखालं दनातःगु पःखायात बेगं वःगु खुसिबाःनं तछ्याना वनि थें पुत्रशोकं नकतिनि नकतिनि लंगु वेदना रूपी घाः यात प्वलाः थ्व तीन्न कल्पनां धैर्यया पःखा तछ्याना बिल । अले मोहनी नखःबले ख्वे मत्यो धयागु धारणां इमिगु विरहयात गथे याना पनेफइ ? मोहनी नखः हे भ्वी भाय् दंक थःथः कार्यापिगु नां काकां बंगलं हूँ हूँ ख्वः सः पिदन । मां बाँ जुया च्वापि मोहन माया व हर्षवीर सिंह पिसं न हेंचातयगु हिंसाय् करूणां ख्वया च्वाह्य च्चिकिधिकःह्य काय् कुलमान सिंह यात ख्वयेगु दिके फत, न त मोहनी नखःया रमकम यात हे हाकुगुं पुलाः बिस्वूवने माय्क पुत्रशोकं ख्वया च्वापि थ भौपिन्त शान्त्यना बीफत । थुकें यानाः बूढा बूढीया शोक व करूणा जासि दाय्या वल । अष्टमी व्रत व सत्पूजाया हिंसा विरोधी धर्म नुगले थुंक वित । परिणाम स्वरूप स्याःगु भौपिगु घाः लंकेत, ख्वह्य काय् यात दिकेत, नापं हिंसा प्रति थःपिनिगु नुगले दनावःगु विरोध व विराग या भावना यात कत्तिक ज्वनेत तकलें काय्पिं म्हाय्पिं भौपिं दुषाय् वय्कपिसं निर्णय न्यंकल — बीड्रू कूले जन्म जुयाःनं कीसं हिंसा थें जाःगु हीनगु कर्म याना वया च्चनेगु मत्त्रःगु ज्या जुयाः आर्वलि थ्व छयें हिंसा कर्म धयागु गुबलें घाये मखुत । थुगु निर्णय नं उगु बखते च्चिकिधिकह्य काय् व शोक संतप्त भौपिन्त गुलि शांत्वना बिल ज्वी, थ्व घाय् फुगु मखुत । तर वातावरणं अवश्य दु नुगलं निसें साधुवाद विल ज्वीमाः थ्व अवश्य खः । अनं उप्रान्त भविष्ये भिक्षु पिदंकीगु थ्व छयेंयात क्रमशः त्याग धर्म भति भति, दाय्यां अपी थः नालाहल ज्वी, थ्व अस्वाभाविकगु खें मखु ।

शिक्षा या प्रगति:-

वसपोल संघ नायक भन्ते याके थये बालख कालं निसँ हे विद्या या अभिरूची दुयें, ब्वना तप्रागु खँ आत्मविश्वास दु । नापं सत्व प्राणिपि उपरे करुणा नं दु । वसपोलं संस्कृत, हिंसाव, नीति व व्यावहारिक शिक्षा तत्कालीन पण्डित वर्ग कुलमान् पण्डित निष्ठानन्द वज्राचार्य पाखें जक मखु दरवार हाई स्कूले नं ब्वना: अमर कोष, लजुसिद्धांत, कौ-नुी आदि संस्कृत या शिक्षा नं प्राप्त याये नं । वसपोलयात बालककालं निसँ हे सुं गुरुपिसं हे नं आख: मव्वं, मव: धका दाय्के, कसा याके मनं । बरू थह्यं ब्वना तय् धंगु, थह्यं स्तूगु विषये ज्वीधं करपिसं भिन्न प्रसंगे हे खँ लहाना च्वांथां थुकेया अर्थ थ्व धका, थ्व धा:गु थ्वका धका च्वाका नायो जुया: च्वाच्वां हाज्वी नं । अथे हे नेपि त्रिद्यार्थि-न्ति न्योगु विषये थहं च्वाच्वां लिस ब्यू वना: निष्ठानन्द गुरुं न्वाके सम्म नंगु खँ वसपोलया लुमंती, अक हे ल्यना च्वंगु वनि ।

“छोरा के हेर्नुं, छोराको साथ हेर्नुं, तेल के हेर्नुं, तेलको धार हेर्नुं” धयागु नेपाली उखानथे संगत गुणया कारणं याणा: वसपोल छया अस्य: जुया ज्वीनंगु खँ नं वसपोलं कना बिज्याना च्वाचि । वसपोलया मनाबले सत्वपाणिप्रति करुणा सयसाभुया अर्थ कांलाक च्वा-मथूनबले यांथ्यां मसिया च्खुंचिया स्व: कुर्का: च्खुंचाल निह् नं कुर्के नंगु व बत्सी तया: निह् सोम्ह न्या ला:ज्वीगु व त्रिकिअधिक:म्ह न्या छम्ह नं लहाती दोलाय् तया: ल:नापं नुना छ्वय् नंगु खँ नं अथे हे वसपोलं कना बिज्या:, गथे शिवरात्री छको खग: खूवने धका वनागु तर खग: ज्वना वये मफुगु खँ कना बिज्याई । तर वसपोलया पितं मचाया अस्यपना खंका: मभिगु संगतं लिसाला: ज्ञान गुणयागु खंफना: ब्वनं बिया: अनुशासने तसेल लिया हाकनं वसपोल या थ्वयागु ज्याखँ चटक्क हे छुटे जूगु जुलं ।

भिक्षुत्वया छुमां

अथे हे वसपोलया ७ दं - न दंति दुबलेया खं खः । उबले ल्हासां शाक्यथ्री लामा नेपाले बिज्यानाः स्वयम्भूया थौकन्हे लामा तयेगु धयांग दुगु थासे च्वना बिज्याःगु । नेपालया बौद्धत आपालं वना वसपोल नाप धर्मं खं न्यने कने यावना च्वनीगु । उबले धमां साहुंयि नाप वसपोल भन्तेया पिता हर्षवीर सिंह नं काया च्वना दीगु । अन शाक्यथ्री लामा-या समीपे मचातय्त आखः ब्वंकेमाःगु बिषये खंया छलफल जूबले धमां साहु नं वसपोलया विद्याया श्रेष्ठता व त्रिलक्षण प्रतिभा स्यूगु जुयाः काजि वंछ (हर्षवीर सिंह) या चिकिधिकम्ह काय् छम्ह मचानिसं आखः सःम्ह दु धका कना त्रिल । वसरोल लामाजुं मचायात नापलायेगु इच्छा पिब्वया बिज्या लिल कन्हे खुनु बौम्हं वसपोलयात लामाजुया न्होने यंकादिल । लामा गुरूं मचायाके खं न्योन्यो चाणक्य नीति, अमरकोष ब्वना त.गु खं सीका छंके वःगु श्लोक कसाः धका आज्ञा ज्वीबं वसपोलं कण्ठस्थ यानातःगु अमरकोषया श्लोकत लामाजुया सम्मुखे फेतुनाः सकल भक्तजनयां भीडया न्होने निर्भिक रूपं थःगु अभ्यास प्रति दुगु आत्म विश्वास पिब्वयाः तरर् व्वना यंका बिल । बाल्यावस्थाय् हे वसपोलयाके दुगु शिक्षा प्रेम, आत्मविश्वास, निर्भिकता, स्फूर्ति व वैराग्य या पूर्व लक्षणः खनाः लामाजुं ७ दं न दंति दुह्य मचायात काचावक बुया कयाः थःगु मुले कंतुका विज्यात । अपरिचितह्य लामाया मुले नं मचा बिना हिचकिचाहत सुम्क हे फेतुना च्वन । थुबले हे वसपोल लामा गुरूं मचाया छयोल्ले तहकके लहिना तःगु आंगसा कयाः गथि चिनाः तगोगु फसि अं ब्रगः ज्वंकाः “ का छंगु लामा धर्मं प्रवज्या जुल ” धका प्रवज्याया न्होवःसा ज्वंका बिज्यात । अले हर्षवीर सिंहजु नाप ध्व मचा यात प्रबजित यायेगु आग्रह याना बिज्यात । अन जुबको खं या भाषा

परिवर्तन धर्मां साहुनं याना दीगु खः । तर छह्य वीनं काय्या प्रवज्या या खे च्चकलं अनुमति गये याना बिइफे । लामा जुं थ्व मचा छह्य धर्म तोत्ता जू धका गुलिखे आग्रह याना विज्यात । तर मांहा मोहन माया मादे जुया मदी । लामाजु ह्लासा वने त्येकाः नं वय्कपिनिगु छये थ्यंक् विज्याताः मचायात थः नापं लहासा ब्वनायंके धका यको कुतः याना विज्याः तर चिकिधिकह्य काय् जुयाः वसपोल यात तोता छ्वयेगु खे न बी हर्षवीर सिंह माने जू नत मांहा हे । तर वय्कपिसं छु सिल वसपोल शाक्यत्री लामाजुं याःगु हेकतंया प्रवज्या हे वसपोलया भविष्ये भिक्षुत्व या पूर्व निमित्त ज्जी धयागु । शायद वसपोल भन्तेया नुगले दुने स्वचाना च्वंगु वेंराग्य या जन्मजात संस्कार यात थ्व ह्लापांगु प्रवज्याया न्ह्योवसां हे अरु स्पल्लागु संस्कार तपं तया बिल । थ्व हे वसपोल भन्तेया भिक्षुत्वया न्हापांगु छुमां खः ।

अंग्रेजी शिक्षाय् अवरोधः -

वसपोल कर्मशः तःधी जुयावःलिसे वसपोलया विद्याध्ययन व गित्तादि शिक्षाया अध्ययनया ज्या नं च्वन्ह्यानाबं वन । बाल्यावस्थाय् हे वसपोलं गुर्खांगु छये वनाः अंग्रेजीया शिक्षा नं भति भति प्राप्त याये नं । तर अंग्रेजी शिक्षाय् माध्यमिक कक्षातकं च्वे थहां वनेत स्कूले हे मब्बसं मगाः । उगु बखतया राणा शासनया काले सकलें सर्वसाधारण दुनियाया मचातय्त दर्वार हाई इंग्लीस स्कूले भर्ना जुयाः माध्यमिक कक्षा (S. L. C.) तरुं ब्वनेगु सुविधा उलि याउंक उपलब्ध मजू । अके वसपोलया अंग्रेजी शिक्षा नं प्राथमिक कक्षां उगेया स्तर हाचांगये मकुगु जुल । कारण उगु बखते या समाजे व नं कट्टर धार्मिक परिपाटीं मनूतयगु दृष्टिकोण व संस्कार यात कस्सिक घय्मुया तःगु काले वसपोलया मां बौध्दिनि नं स्लेच्छ भाषाया शिक्षा थः काय्

यात व्वंकाः थःगु धर्म नाश याइह्हा सन्तानया विकास ज्वी धयागु कल्पनां यानाः तत्कालीन् पण्डित समाजे मान्यता प्राप्तगु परम्परागत शिक्षा या अध्ययने हे थः काय् थलगेज्वीमा धंगु खें उपो तिबः व प्रेरणा वइगु स्वाभाविक हे जुल । परिणाम स्वरूप वसपोल या शिक्षां नं थुगु दिशाय् मोड काल । उकेस नं घष्टाघरया कुलमान पण्डित व पण्डित निष्ठानन्द बज्राचार्य थें जापि बौद्ध धर्मया गुरूपिगु उपाध्यायत्वे वसपोल या अध्ययन अध्यापन कार्य जुया च्वंगु । अकें गुरूपिगु पाखें नं परम्परागत शिक्षाया महत्व व थःगु आर्य परम्परा या सारया बोध पाखें उपो तिबः लावनिगु हे जुल । थ्व हे शिष्यत्वया काले वसपोलं ललित विस्तर थें जाःगु सफू व बुद्ध व बोधिसत्व या आदर्शमय जीवन व चर्चा या विषये गुगु अध्ययन जुल उकें वसपोलया बाल मानसे नं भौतिक वादी गृहस्थ जीवन सोयाः आध्यात्मिक सुख शान्ति प्राप्तगु त्यागी जीवन हे सार्थगु, ग्यमुलागु वस्तु खः धंगु खं नुगले बाय्केगु शुरू जुल । किन्तु उगु काले वंरागीया नमुना स्वरूप बौद्ध भिक्षुपि मडु । अकें वसपोलया मने नं सन्यासी जोगी जुया वनेगु मति दना वइगु । नापं थः वंरागी जुया वने बले थःत थपाय्चो भाया यानाच्वपि मां बौपिसं दुःख मनाउ याइ छु याये धयागु बितर्क नं अनायास हे नुगले ह्यितिका च्वनीगु जुल । अले छयें मां बौपिनि थिति खें ल्हाइ बले धन कमाय् याना ह्यफुपि व्यक्तिपिनिगु प्रशंस। जुया च्वंगु न्यना च्वंह्य जुयाः तरुण कुलमान सिंहया नं याकनं परदेशे वनाः गावक धेवा कमाय् याना ह्य, थह्यं कमाय् याना हयागु धन फुकं मांबीया पाली वेछानाः वंरागी जुया वने धका मति ल्वीका च्वनीगु जुल । थथे १४ दंया बयंस तबकया विद्यार्थी जीवने गुजलें बुद्धया त्यागी जीवन व बोधिसत्वया बोधिचर्या वंरागी जीवन ग्रहणयाय्त प्रेरणा काःसा गुबलें मां बौया मतिलां गृहस्थ

ज्वीगुली मन प्युंकाः, अक गुबलें ल्हासाय् वनाः लुं यक्को दयेका ज्वना
 क्येगु, अले मां बी खुशी यानाः सकलया लसतां प्रबजित ज्वीगु मधुर
 कल्पनां थःत ज्वंकाः समय ध्यतीत यानावं च्वन । कथहनं उमेरया नाप
 नापं बिस्तारं वसपोलयाके बिचारया परिपक्वता नं जायावं च्वन ।

पिताया पाखें शिक्षाया बिबिधता

वसपोलयाके मचानिसें शिक्षा इवनेगु, सयेके सियेके यायगुली
 आपालं उत्साह अभिरूची जक बुगु मखु, वैराग्य प्रति उन्मुख वसपोल-
 या बाल व्यक्तित्वे भिंगु बांलागु शील स्वभाव नं ब्वलना च्वंगु बु ।
 स्मृति एकदम हे बःलाःथें बुद्धि नं तोक्षण जुयाः विलक्षण प्रतिभा सुला-
 च्वंगु बु । अले आज्ञापालन व अनुशासनया गुण बुथें गम्भीर खें सयेके-
 गुली नं आलस्य छफुति हे मदु । बी जुया च्वंह्य हर्षवीर सिंहया थ्व
 चिकिधिकह्य काय्यात निज्जी गुरूया थाय्या अंग्रेजी शिक्षा, घण्टाघर-
 या कुलमान पण्डित व ॐबहालया निष्ठानन्द पण्डितपनि पाखें जक
 विद्या ब्वंकां सुमधं । वयकःया थह्य सयका तयागु ज्योतिषी विद्या,
 आयुर्वेदया शिक्षा, मन्त्र तन्त्रया सिद्धि, फाराफुके वैद्यया शिक्षा, ध्यान
 भावना समाधिया अभ्यास धर्मया दृष्टिकोण सकतां सकताहे विद्या शिल्प
 आदि थ्व चिकिधिकह्य काय्यात स्यना बिये मासे वः सयके बी मासे वः ।
 अकें वयकःया त्तिथं फुसंद दयेवं खाताक्वे थः काय्यात फेतुकाः अने
 अनेगु विद्या स्यनादिया च्वनीगु । मचां नं न्यंकों कमा ब्यूको सुमंकाः,
 धारण याना काय् फुगुलि हर्षवीर सिंहजुं फन फन अपो स्यनेकने याये-
 गुली उत्साह दयाः क्रमे हंक आयुर्वेद शास्त्रया शिक्षा, मन्त्र तन्त्रया
 शिक्षा, फारा फुके वैद्ययात माःगु साधना, समाधि ध्यान आदिया
 अभ्यास बारे स्यनावं थंका दिल । बीया न्ह्यो मव तलें थःत बी च्वना
 च्वंगु खाताक्वे फेतुका : अनेक विद्या स्यनाबिया च्वनीगु हे वसपोलया

आयुर्वेद शास्त्र, तन्त्र मन्त्र, क्षाराफुके वैद्ययात माःगु साधना आदि सयेकेदु मू समय जुया च्चन । थः बौ पाखें हे वसपोलं तरुण अवस्थाय् नं च्चकिगो छ्गः सोयाः भावना यानाः मष्टिके थत यंका समाधि यायेगु अभ्यास सयेका काल । आयुर्वेदीय शिक्षा पाखे वसपोलं सारङ्गन्धर, महारोग निदान, महाधौ निदान, वेदाङ्ग आदि आरोग्य शास्त्र सम्बन्धी बिबिध सफूत पुवकं व्चने धुक्कुगु छः । क्षाराफुके वैद्य ज्याया अभ्यास नं गाक्कं हे वत । थुक्कें यानाः वसपोलं रोग जांच्चमाय् फत, रोग पहिचान यानाः उपयुक्त बासः याय् सलः । वैद्यज्या वसपोलया परिवारया कूलगत पेशा हे जूगुलिं लिपा नं थह्यं सयेकागु वैद्यज्याय् अफ अपो अनुभव तपं तयावं यंकेगु अवसर वसपोलयात सुलभ जुयांच्चन । वसपोलं थः बौयापाखें ज्योतिषी विद्या नं सयेका काःगु छःसां च्च विद्याय पुवकं व्चने मखं । बौद्धया निर्गित् त्यागी जुयाः सन्यासी ज्चीगु मखु मिक्षु वा सामा ज्चीगु छः धयागु शिक्षाया मर्म नं वसपोलं थः बौ बुबले हे ठ्वाथ्चीका काःगु छः । अक्कें वैराग्य भावनायात छुं मति प्रेरणा थः बौया शिक्षां नं वसपोलयात प्राप्त जूगु दु धयां अतिशयोक्ति ज्चीमखु । थये शिक्षाया क्रम, शिल्पया क्रम च्चग्ह्याना च्चवंगु समये वसपोलया १४ दँया उमेरे हे वसपोलया ममतामयी बौया आकस्मिक निधन जुल । अले वसपोलया शिक्षाया क्रम नं थन हे वित धाय्माल । त्वाःदगु देवाथें वसपोलया स्वर्गीम कल्पना नं बीचे हे त्वादल ।

ल्हासाया गृहस्थ जीवन

ल्हासाया व्यापारे

१४ दया कच्चा उमेरे थः अति हितेषी जुयाः हरेक व्यवहार व विद्याया ज्याखें नं गुरू जुया च्वंहा ममतामयी मूर्तिया स्वरूपम्ह बी हर्ष बीर सिंह वंछनं वसपोलयात थथे आकाःकाक्या ल्हाकाः बाना बनेबं वसपोलया जीवने हे शून्यतां तोपुगुलि वसपोलया मने वंराम्यया भाब छुको हानं स्यत्लाक बनावल । पासापिनि पुचःले च्वका नायो जुयाः हासा च्वनेगु पूर्व स्वभाव यात तःफसं प्वीके थंके थ्ये प्वीकेयंकल— फान्तां फुन्तुं, ___ फान्तां फुन्तुं ___ । घाः लागु चित घयसुनाः वसपोलं थ्व तः फसं प्वीका थंकेगु थःगु रसमय जीवन यात अथे हे स्वया च्वने माल, गथे छुसिया सिथे बना च्वंम्ह वंगल सिमां बेतोडं बाः वया च्वंगु खुसि घाःलं च्वीका थंकातःम्ह म्वाःम्ह मनूयात सोयांच्वनि । व सिमाया चिस्तया हाहाकार सुनां स्यु !! अथे हे पुलि कयकुंकाः ल्हा निपातं थः पुलियात विनाः थःगु मनचा नाडी दिकाः सगंते थस्वयाः सुपचि थ गु भाबी जीवनया रूपरेखा ल्वीकेत सना च्वंम्ह कुलमान सिंहया चिस्तया हाहाकारया थाःगाः सुनां काये फुगु मत्रु । वसपोलया नुगले छुं भच्चा आशाया जः खने दुसा व वसपोलया ममतामयी मांया उपस्थिति छः । बंधव्यं थःगु ला चंवरपत्रीका च्वंम्ह मोहन मायाया थःगु हे नुगः थ्व चिधीम्ह काय् या स्वभाव परिवर्तनं फन फाइयांमिक्कीगु । अथेसां उमेरं सय्का ब्यूगु धंयं धारज यानाः वयकलं बेना बछते थः मत्रा खाचापिन्त भलःसा विद्यां च्वना दी । लिपा थः बुबले हे ह्योँ निम्ह काय् छम्हसियागु नं व्यवहार सिधःगु स्वयेगु इच्छा दुम्ह मोहनमायां थः चिकिधिरुम्ह काय् यात व्यवहारे चीगु आशा यानाः १५ दं या उमेरे हे कान्तिपुरया तेवहाः

या न्हुठेनाया नाप विवाह याना बिल । तर थ्व बन्धनं वसपोलयात
बांलाक ची मफुगु हे सिद्ध जुया वन ।

ई थःगु हे तालं घुसुहुं न्ह्यानावं वन । थ्व हे इलं बौमदुगु घाः
यात नं कथहं नं लाय्कावं यन । अले छफाः ल्हासाय् वनाः धन
कमप्य यायेगु पुलांगु इच्छा हाकनं दना बल । अले छन्हू व दि नं बल
गुखुनु ऋवा वहाः या साहु मानवीर सिंहया बञ्जाःया रूपे ल्हासा
वनेत कुऱा फुकं पो चिकाः १६ दंया ल्याय्हाया अवस्थाय् वसपोलं थः
मांया ल्हातं खें सगं का हे काल ।

ल्हासाया यात्राः-

हिःगः तक स्वतन्त्र रूपं थः योथे ब्वया जूह्य कुलमान सिंह बंछ
षौं साहुया नियमं थःत चिकाः न्हू जीवन या आशां कठीनगु ल्हासा
यात्राय् वना च्वन । कथहंनं तिग्री मैदान ध्यन । थनं भचा उखे नमकोर
धयागु पाः दु । थ्व पाखे लें चिब्या । थ्व पाःया खवे तुयीसे च्वंक व्वापु
गाय। च्वंगु तप्योगु पाः दु । जवे पाखे मिखा हे छललत् हीकिगु भीर
दु । बीवे सल छम्ह जक न्यासिवने ज्यूगु थे जाःगु चिकिचा ब्यागु लंगु-
चा । थ्व लंप्वी थुलि चिकुया च्वन कि कुलमान सिंहंनं थःगु तुति निषा
हे सलया न्हे यान्तां प्यासां खाका तये मफुत । अकं न्हयोने बना च्वंन्ह
हेरा मुन्धया सल लं प्रचोनाः पलख दय्तलें कुलमानं थःगु तुति निषा
थक्याः सलन्हे तयाः मुलपति थ्यायथे यानाः लगाम लिगाम नं तोताः
स्यु! स्यु!! यायां ल्हा निषां याको प्वाले दुछोत । थुबले आकाकाय
लाकाः न्होने च्वंन्ह सलं वसपोलया सलयात लिखतं ताराकक लाकमं छु
प्यंकल घा ! हे धाये मलावं थ्व आकस्मिक लात या चोट सहयाये
मफुह्य वसपोल या सल थारा न्हया तिकक न्हुत । सल गया च्वंन्ह कुल
मान यात खः पाखे क्पेफानाः थः भीरं कुतुं वन । भीरं कुतुं बंछं

सलयागु गतिला न्यने मागु हे मखुत्त । वसपोल नापं वना च्वांवि सरुनें
 पासापिसं 'गुजागु भाग्यं बवे जुल बा ध्व बंछ!' घका व घटना लुमंकुं
 लुमंकुं नुगः चेचे त्थीका च्वन । गुलिसिन छवं हे रक्षा यातका छन्त
 धाःवःपिं । तर कुलमान या मिखा न्होने धाःसा खें सगं विया च्वंह्य
 थः मां हे जक धुकुमुकुक्क धाय्क वं वल । अले मिडाय् ख्वावि जाय्क
 तयाः धाःगु वहे द्वन्दित न्हाय्पने ध्वया बल, गुगु छयें मामं आशिका
 याःगु खः- " जि काय्या लें लुफि छको हे हाके म्वलेमा । लहासा
 च्वंतले नं मुसु छयु हे मवेमा । याकनं थःगु मनसुवा पूरे यानाः नेपाल
 लिहां वये फयेमा' । अले कुलमानं मन मनं माया आशिका या बल
 यात स्तुति यायां कुल देवता लुमंकल ।

ववं ववं छिखाछय् थ्यन । अनं पुला वनेवं खुसि छी-
 माल । छयेंगुया दोंगाय् च्वना खुसि छीगु अनया चलन । देवता
 स्मरण यायां नांचा न्ह्याकल । थ्व खुसी कुल नमसिं धयागु धासे
 कोध्वालः वयेथेँ खुसि धाः तच्चोतं हे बेगं वयाः पहाडे भराय्गोगु
 लौहेंते हानाः भूमरी जुया च्वंगु धाय् छगू नं पार याये माःगु जुया
 च्वन । थन लःधाःले तसकं हे होस यानाः छफुति हे विलम्ब मयासे
 तुरुन्त नांचा छिके मफय्वं लःधाःनं नांचा च्चोका यंकाः पहाडे ल्वहेंते
 न्याका बीयोगु । नांचा लज्याय्वं मनूतय् छु गति ज्जी ! अपाय्चो
 ह्वाउंगु लखे लालकयाः पार तरे ज्जी धयागु असम्भव हे धाःसा ज्यू ।
 अकें नांचा लःधाःया लिक्क थ्यनेवं निह्यं माफीतसेँ खूब हे होस
 यानाः फूति नक्सां नांचा चलेयायेगु शुरूयात । क्रमशः नांचा व खुसि
 धाःया दुने थ्यन । लःया तोडं नांचित लोहेंपाखे च्चोकेत स्वत तर
 माफीतसेँ व लःधाःया बीचं हे नांचा छीत कुतः यात । घौ पलख अनं
 मनूत किंकर्तव्यविमूढ जुयाः लःधाः नापयागु माफीतयगु संघर्षयात

अवाक् जुयाः स्वया च्वन । मल्ल युद्ध याये त्योपि पहलवानत थे
 माफीत लः धाः नाप त्वाना च्वन । थुबले हे दुर्भाग्यं यानाः छम्ह
 माफीया खिपः बाला ध्वास् !! धाय्क च्चवुत । अले मिखा फुति हे
 याये मलावं व माफी लखे कुतुंवन । त्योदुह्य माफी व मनूतये व माफी
 यात स्वया च्वनां लाःगु मखु । नांचित पहाडे लोहते न्यायगुलि बचे
 याय्गु ज्याय् हत्रपत्रं लगे उबीमाल । नत्रला यात्रुत छम्ह हे नं स्वाइगु
 आशा दुगु मखु । अकें माफी व हे नांचिया चतं कया पहाडे ल्वहते पाखे
 च्चीकाहगु नांचित लोहते मल्वाकेत व चतनं लोहते दिकाः बः कयः
 नांचित ध्वाभ्त सन । ध्व हे खनाः बांकी दुगु छपु चतं नं कुलमानं
 काचाक्क कयाः लोहते दिकाः नांचित अथे हे ध्वाय्त बल यात । परि-
 णाम स्वरूप नांचा लोहते न्याला न्यात तर तसकं न्याये जक मफुत ।
 अकें छयंगु भागु नांचिया च्वः कोलाछि हाकति तज्याःसां नांचा चूर्ण
 घासा मजुल । थन नं आरञ्जा देवं स्वहे स्वल धायेमाल । नांचिया च्वः
 कोलाछि ति तज्यासां छयंगु यागु दोंगा यात दुने पाखें सि चाः चाः
 तुयेका तःगु दुया निर्मित लः तच्चतं दुहां मवः । लः धाः पाखें नांचा
 छिना यके धुंसेलि तिति कुतुं वःह्य माफीया विषय खोजनीति यायेगु खें
 सकस्यां लुनन । अले लखे गन कुतुं वन उमी व विचरा धका हाहां मन्-
 तसें नांचिया तःले तिले लखे उखे थुखे माला स्वबले व माफीया ल्हापा
 छपां नांचिया चुक् छपु ज्वनाः कुण्डे जुया च्वंगु खन । काचाकिचां
 सकलें मिले जुयाः व माफीयात थकाःबले स्वापुथे ध्वाउंगु लःया धारे
 लाःगुलि माफी लः नं गावकं तोनाः वँच्चुसे च्वने धुकल । वैद्यया
 लजगाः बांलाक सःह्य वसपोल भन्तेनं व नांचाय् बुगुलि यानाः व माफी
 यात तत्काल माःगु उपचार याय्त यक्को हे सहयोग दत ।

धुगु प्रकारं लें बींछे हे ज्यू धन पबीथे पबीथे च्वंक अति ग्याना पुगु

संरुट पार यानाः वसपोलपिं ल्हासा देशं विने चयाना ल्योले थ्यंकवन ।
थन थ्यनेवं ल्हासा यारिं नेपाःमित वयाः न्हू वःपिं न-नेवा नेपाःमि
तय्त लंस्वः वयेगु चलन दु । शायद ल्हासा थ्यंक वयेत सहयायेमाःगु
लंया दुःख कण्ट फुकं लोमकेत थन थ्यन धायवं सकलें नेपाःमित नाप-
लानाः हंसिखेल यानाः ल्हासाइपुकेगु थिति दयेका तःगु छः ध्व । अके
थन लंस्ववःपिं नेपामितसें नवागन्तुक ननेवा तयेत इमिगु ल्हाः, पहचह
बानि ध्यहोरा सो सों छता छता न्हूगु कुनां छवीगु नं चलन दु । थन
गुह्येसितं चप्पा, गुह्येसितं ममःचा, गुह्येसितं सल, किसि, दों आदि
अनेनेगु कुनां छुना तइगु । अले दों कुनां जुया च्वंहा मनुखं सल गयाः
किसि कुनां जुया च्वंहा मनूयात लंस्वःवनेवं दोंनं सल गयाः किसि लंस्व-
वन धका ल्याः याइगु, हँसीठट्टा याइगु जुया च्वन । वसपोलपिनिगु
यात्री दलनं चयानाखेले थ्यंरु वयेवं वसपोलपिन्त लंस्वःवःपिं ल्हासा
नेवा तसें नवागन्तुक ननेवा तय्त छता छता कुनां छुना हल । भाः
वसपोल कुलमानथा नं नां छकेगु पाः वल । ध्व अस्थोपिं मनूतसें छु
गज्यागु नां तयाः हायकीगु ज्वी धका वसपोलथा नुगः धुक् धुक् मिका
च्वन । थुखे नांछवीपिं मनूतसें नं नां छवीत मनूया ल्हाः स्वया च्वन ।
अपाय्चो दुर्गम व कठीन जुयाच्वेगु ल्हासाया लंया यात्रा न्हापालाक
पूरा यानावःगु जूसां वसपोलथा ल्हाः सदां थें मुसु मुसु कया च्वेगुलिं
थ्य हे लअग यात ज्वनाः वसपोलथा कुनां च्वन- हांसां ग्याबु अर्थात
ल्हासाइलें मुसु मुसु ह्लिलाः खें ल्हाइह्य बाछाः । वसपोलथा मनं मनं खें
ल्हात नेपाःया भाषं स्वेबते नां भचा हिसि मवु ल्हाःवःसां करपिन्त थें
बांमलागु नांला छवीके म्वाल बा !! अयंला बांमला मजू !!

चयानाखेले पुलांयिं ल्हासा नेवाःत व नवागन्तुक ननेवातय्, बीचे
गावकं ल्यालि ठट्टा यानाः न्हयाइपुक गफगिफ सिधेकाः सकलें मुनाः

मन्मिन् चक्रकाः त्हासे दुने दुहां वनेगु ज्या जुल । त्हासे घोरास्या पाला
धुम्सी गमे थः साहुया कोठी थ्येकाःतिनि वसपोल कुलमान सिंहया
बालाक त्यानुलक तुति कोलके दत । वसपोल त्हासा प्योगु साल खः
ने. सं. १०३६ अर्थात् ई. सन् १९१६ ।

धुम्सी गमे दत्याः-

खला वसपोल कुलमान सिंह वैद्य उबले नकतिनि हे प्रथम
बंघसे वृथ्याह्य १६ दं या ल्यायह्यचा हे तिनि, अथे नं वसपोल नेपालया
प्रख्यात वैद्यया काय जूगु नातां नं त्हासे नेपाली समाजे वसपोल या
स्थान ह्य ज्यातु मजू । थन वसपोल या मुख्य ज्याला साहुयागु नबु यागु
ध्यापारे ज्वीगु खः । अथेसां व्यापारं फुसंद बड्गु इले वसपोलं आयुर्वेदीय
वेद्य व फारा फुके वेद्य या ज्यानं यानां चवना बिज्यात । म्वा मनू साः
ज्वीगु ज्याय् वसपोलया नां जाः । त्हापां निसै वसपोल याके थःगु
स्वस्थ शरीर यात ल्वेक छुखेंसं ग्याःभाय् ध्यागु मडु । गनं सुयातं आपद
जुया च्यन धका वसपोल यात सःतः बल कि चा-न्हि, तानो-धिक्कु,
सति-तापाः ध्यागु वास्ता मयासे न्हाथाय् न्हायागु इले सःतः वःसां
चवायें वनाः थह्यं फूगु उपचार याना बीगु वसपोल या स्वभाव । थुके
यानाः न्हाबलें मुसु मुसु कया चवनीह्य हांसां ग्याबु त्हासे सकसिया
दधवी निकै हे लोकप्रिय जू ।

वसपोलया उमेर अथेहे १७ दंति दुबले यागु खं खः । छुं ज्याया
हिलसिलाय् वसपोलनं विरामीह्य धर्ममुन्दर साहुया निवासे थ्यनाच्वन ।
उगु बखते वय्क साहुजु पुलांगु ल्वचं प्रस्त जुयाः सिकिस्त जुयाच्वन ।
नेपाल सरकारया पाखें त्हासे वकिल जुया च्वंहा लालबहादुर मेजर नापं
सकलें गण्यमान्य नेपालित अन पाउं हवाः तयाः मुनाच्वन । वयेकः साहु
यात अरेक दैद्यं उपचार यातं नं ठीक जूगु मखु । स्वय् फन् फन् बडे

जुजुं बना च्वन । उगु बखते ला पिशाव तक नं दिनाः सिकिश्त जुया च्वंगु जुया च्वन । “ डुबते को तिनके सहारा ” धयाथें लाल वहादुर मेजरं ल्यायह्य चाह्य कुलमान सिंह बँद्य यात खनाः धया दिल - “का, का ! सानु बँद्य ! छं छको स्व का ! थ्व साहु यात ठीक ज्वी कि मज्वी ? ” वसपोल यात तःतःधंपि बँद्य तसें स्वयातःगु थासे थह्यं स्वये भचा मछासे नं च्वन, नापं मन नं भचा ग्यासें वल । अथे नं ल्वयु जांचे तक नं याये मफुत किला थः कूलगत बँद्य परम्परा या हे नां वनी धयागु डरं तीजक वसपोल न्ह्यचिलाः रोगीया नाडी ज्वन । अले वांलाक रोगीयात जांच याता स्वत । तर वसपोलया शास्त्रया ल्याखें रोगी ताऊया मनू ज्वीगु मखन । अकें छयों फिति फिति संकाः धया-बिल - “ थ्व रोगीला तःन्हुया मनू ज्वी थाःवनी । कन्हे बाःन्ह बजेति या थात खः” धका वसपोलं रोगीया मरण समयया अन्दाज यानाबिल । तर मेजर यात चित्त बुफे मजू । अकें वयुकलं धयादिल - “ गो, सानु बँद्य ! छंगु छें ठीक मजुल । थ्व रोगीयात पिशाव जक याके फत धाः सा छुं नं ज्वी मखु ” । थथे थःगु शिल्प विद्याय् तप्यंक प्रहार याकाः नं थः मुम्क च्वनेगु वसपोल यात यः मताल । अकें पूणं आत्म विरवास या सःलं लिसः बिल - “ पिशावला जि थथें खोले याता बी । तर ल्वयु छाइ लाइ मखुत ” । थुलि धाःगु न्यनाः “ का सा का ! पिसाव याकि सा !! ” धका मेजर लाल बहादुरं सल्लाह बीवं वसपोलं निगू प्यंगू मात्रा वासः छु बिल, धरं सुन्दर साहुया दिना च्वंगु पिशाव खोले जुल । सकलें मनूतय्गु मने आशाया सञ्चार जुल । तर सानु बँद्य थःगु निश्चित राय न्यंका अनं पिहां वन । वसपोलं गथे भविष्यवाणी याःगु खः अथे हे घौ बाघीति हे मपाक धाःगु हे इले धर्म सुन्दर साहुं प्राण बायु तोतल । मचाह्य बँद्य यागु थ्व करामत खनाः सकलें प्रभावित

जुल । मेजर लाल बहादुरला न्ह्याथाय् रोगी स्वःवंसां “ जिमि सानु
 वंछ यात क्यो ” धका सल्लाह बीगु छगू अभियान हे शुरू याना दिल् ।
 परिणाम स्वरूप लहासा या स्यांथा काजो नं थःह्य विरामीह्य छय् या
 उपचार बसपोल सानु वंछया पाखें हे याका दिल् । थुके यानाः क्न्
 बसपोल या नां सानु वंछया रूपे प्रख्यात उचीक न्यना वन । बोवसी
 वःपिन्त लाः उचीगु उयाय् नं बसपोल या नां जाः । उमेर यात मल्वेक
 हे बसपोल या वंछ लजगाः यानां चले जुयावल । बसपोल या थो नं
 थ्व हे चिन्नार खः कि थ्व यश गुगु लाभ जूगु खः, व सकतां पूर्व संरका-
 रया हे फल उचीमाः ।

किरूया लुमंतिः—

साहुया नबु यागु व्यापारया सिलसिलाय् दछि दत्याति लिपा
 बसपोल किरू धयागु गामे च्वंवेने माल । थन गांचा चिकिचा धंगु
 जुयाः छयेछा भचा कम । थन बसपोल गुह्य घरपति (नय्बु) या छये
 च्वना च्वंगु खः, अन मेपि नं निह्य पेह्य च्वंनुगु खः । उकीमध्ये अन
 ज्याजि याकेत तयातःह्य संमिनी युवती सांवेछिरि धयाह्य नं बुगु खः ।
 छन्हुया चान्हे छेना च्वंह्य सांवेछिरि या ह्यगंसे हाःगु थें च्वंक ‘ जि
 अनथ्यंक याकःचा गथे याना बनेगु ? ’ धका ग्याना पुसे च्वंक बरबरे
 याना हल । बसपोल कुलमान सिंह वंछं नं स्वया च्वंक च्वंक हे ह्यगंसे
 तुं हे दना वंछ थें च्वंक सांवेछिरि जुगू जाऊं दनाः स्वारा मारां हथासं
 कुहां वन । कारण जकं च्वं वनला धयागु बसपोल या मती । अथे नं
 बया पलाछिनावंगु पह चहले भचा नूतनता वःगु स्पष्ट खने बुगुलि
 बसपोलं लिशकसंभवंह्य नय्बु यात थनाः व मिसायागु हाःगु संगु विवरण
 नापं थ्व सांवेछिरि या ताल भचा बांमलाः थें च्वं, छको स्वहुं धका
 धाय्के छोट । अथें नं चिकूगु संवेशे उगु वखते क्न् हे चिकुगु समय ।

अकें पिथा च्वं वन ज्वीका, गन वनी धका पलखला चिकुं भुंकाः अलसी
चायकाः सुं स्वःमवं । वसपोलया धाःसा मन मच्चं । अकें पलख जालं
नं सांदेछिरि लिहां मवसेलि वसपोल थः स्वयं हे नयबुयाथाय् वनाः
खबर ब्यू वन । हा हां महां घी बाघीति धं थं हे जाल । अयुर्न व
मिसामचा लिहां मवःसेलि नयबू ने मत ज्वनाः पिथां च्वंवनी थाय् ।
अऊ मेयाय् नं उखें थुखें माः जुल । मडु, गनं हे मडु, दहे मडु । अले
हो हल्ला ज्वीवं निह्य पेह्य मनूत जम्मा जुल । खं न्यो न्यो सकस्यां
मती बांमलागु कल्पनां नुगः काईयां मिंका हल । ज्याथःह्य मनुखं थःगु
शंका पिब्वल - “ सांदेछिरि यात धोथिं (फूमि) यकल ज्वीमाः ।
त्रिचरः ! व आः म्वाइ मखुत !! गन यन थें वैत !! च् च् . . . ”
धुलि शंका पिब्वेवं सकलें मनूतय् कसंक वंकल । छह्यसें तपं तल -
“ खः बा । थये धोथिं फूमि यकल कि व मनू लिहां वडगु आशा हे दुगु
मखुत ” । थये खें ज्वीवं “ आः छुयाये ” धका नयबु पिपि च्यानाः
हालेगु ख्वयेगु थाले यात । थये हाला च्वंगु कालाकुलु शब्द तायवं
वसपोल कुलमान सिंह वैद्य जुहु जाहू वनाः सांगा छुगु जक न्ययाः
इपिं हला च्वंथाय् थयंक वन । सांदेछिरिया लें न्यना च्वंवलै हे छयेया
न्होये तापाकं खने दुगु नांगा पा या ववसं च्वनाः नयबुया लहिनातह्य
खिवा सिंधुचा पर्वत च्वेः स्वयाः उना च्वंगु सः तायेदत । सिंधुचा
खिवां उना च्वंगु पहाडे मिखा बवया यंकूबले सांदेछिरि यात व पर्वत
मालाय् तःतः पलाः यानाः हथास हथास पाःच्वे थहां वनाच्वंगु वसगोत्रं
खकल तर मेपिन्त वसपोलं पतिंनं दुयाः सुयाः वयोसां अन दुपिं सुं हे
मनूतयसं सांदेछिरि यात खंके मफु । अले मकसिनं वसपोल यात हे
अन वनः सांदेछिरि यात बचे याना हयुन त्रिन्ति त्रिन्ति यानाः ख्वयाः
हालः सन । व पर्वत नाधे ज्वीवं सांदेछिरि या ज्यू हे नं पवीगु जुल

धयागु नय्बु या खं न्यनाः थःथाय् नं बेलाबखते ज्या याका तयाह्य ध्व
 मिसामचा प्रति करुणा दना बल । अले “ लं वयनेत छिंपि नं वास्ता नु”
 धयाखत वसपोल थः च्वना च्वनागु कःसि हे स्वर्का वनाः सांगा छु-
 जक न्यया तःगु भरे पहाड पारी स्वयाः स्वार्थे वन । अहिसिया समथ
 तिमिला जां थिया च्वन । किन्तु थंथागु पालि वना वनेगु थाःतः ह्य बाकु
 मजू अकं बेतोडं द्याय् वनाः चिकि जाःगु पर्वत च्वे जक ध्यनेवं वस-
 पोल्या सासः फुलेजुयाः फियां फि मफेक से से फुं फुं बल । लं वयोवःपि
 भनूत गुलिखे लिपा पर्वतया ववे हे तिनि । लिपा पलख दिनः स्वास
 थहां दया च्वंगु भचा कम जुसेलि वसपोल पर्वत च्वे उखे थुखे स्वः
 वन । अथे नं सादेछिरि यात गनं हे खके मफुगुलि अनं कुहां वयाः नयबु
 पिसं सादेछिरि ला ल्बोके मफुतं धका खं जक कना च्वंबले पर्वतया
 उखे पाखे घरपतिनी पिसं “ अभिजला ! अभिजा ! ” धकाः तिवांस्यु
 लाय् लाय् बुयाः संःता हल । उकि सकले व्वाबना न्योबले सादेछिरि
 जा उखेयागु पर्वत च्वकां तंच्वतं हे बांलाःगु मधुरं स्वरं म्ये हला हःगु
 तायेदया च्वम । अकं अन अलमल याना च्वनाया छु ज्याखेले लगे मजू
 धकाः वसपोल याकचा हे सांगाचो छचो पाछाना उतनं वहे च्वेया सः
 तायेदुगु पा. च्वे स्वयाः व्वाय् वन । थथे बेतोडं पर्वते व्वाय्. वना
 च्वंबले पर्वत च्वका बच्छि ति भचा मध्यवं हूं ! हूं !! धयागु सः
 कुरुक कुरुक तिनूगु तच्वतं ग्यानापुगु शब्द व आवाज तायेदत ।
 मध्ये चान्हे वनं शून्यसानगु पहाडे थः याकचा सिवाम् सुं बुगु र.खु ।
 लं वयनेत वया च्वाय नय्बुपिनिगु हासः मात्र नं ताये बुगु मखुनि ।
 थय्याबले पर्वत च्वकां हूं ! हूं ! धंगु सः नापं कुरुक कुरुक तिनूगु
 वंगु शब्द ताय् बुगुलि वसपोल्या मन भचा ग्यासे वल । कुमी रीकीबले
 किचकिभ्या तसे लात धाय्च मनू तय्त भक्ष याये यो धंगु नेपाले न्यना

तःगु ग्याना पुगु खं नं क्ल्यास्स लुमना वल । अले वसपोल या न्हकुसं
 ति ति स्वाना वल । पला भचा लिलि च्यूथे जुयावल । नुगः भारा
 भारा मिना वल । अले लिहां हे वने ला धयागु मती जुल । अके
 काचाक्क थःत थमं तारण छगूनि तल । अले नं छु याब् छु याय् जुल ।
 अथे जूसां वसपोलया मने बिचार जुल कि थौं तक्क सकसिनं सूरवीर
 ह्य धकाः जितः तारिफ् याना च्वन । आः जि ग्यानाः लिहां वन धाय् व
 जा जितला कातर धका सकस्यां गिजे याइगु उपहास याइगु जुल । थथे
 मने खं ल्हायवं ग्याफरा धाय्का च्वनेया सिबे ला कतपिंनगु प्राण बवे
 याय्या निंति म्वासे न्ह्यान्हयागु हे ज्वीमा थ्व सु छु खः सीके, स्वहे स्वथे
 धकाः वसपोल याके दको शक्ति मुनाः ग्याः जिल्हाः हे जुयाः शब्द ताय्
 दुगु थासे न्ह्याज्यां वन । भचा उखे थ्योबले पर्वत निगूया कापि वषात्
 काले लः ववड्वां वया च्वनीगु थासं भयंकरगु शब्द पिक्काकां हुं! हुं!
 धका हाहां प्यकु न्याकु जाःगु पाखं कापि को ड्वांवना च्वंहा सांदिछिरि-
 यात वसपोलं खंकल । अले वसपोलया मने च्वंगु डर त्रास फुकं लोभनाः
 निर्भक रूपं पाःच्चे पर्वत कापि थहां वनाः जब ल्हातं थह्यं न्ययातःगु
 रांगा कतिक ज्वनाः देपाल्हातं सांदिछिरियागु सं ज्वनाः पर्वतया कापि
 निसं लुतुलुयाः हया पर्वतव्थे वया च्वपि घरपतिपि नाप्लाकः वल ।
 सकलं मनूत नापलासेलि सकलं ल्यू ल्यू वःपि मनूत व्वनाः व मिसायात
 छये तये हल । थुगु प्रकारं गृहस्थ जुया च्वंबले नं वसपोल भन्ने नं पर-
 देशी मन्चायागु जीवन रक्षाया कारणे थःगु प्राण हे वास्ता मयासें सांदि-
 छिरियात बचे यानाः करूणाय अनुपम उदाहरण वयना बिज्यात । छये
 थ्यनं नं सांदिछिरि मिखा कंगु मखुनि । लिपा वसपोलं व मिसायात फारे
 यायां ठीक जूसैलि व मिसां ह्याउंक प्वासाक्क छुको तं मिखां स्वया
 हःबले घरपतित फुकं ग्यानाः बिस्युंवन । लिपा वसपोलं थ्वैत बोक्सी
 बुबिना च्वंगु धयागु खं सीकाः तारणं व बोक्सीयात चिनाः फारे यायां

बोक्सीयात कायल यानाः हाकनं थये दुःख ब्यू मवेगु बचन कयाः तिन
तोता छोया बिल ।

मां नाप बियोगः—

थुगु प्रकारं साहुयागु व्यापारया ज्याया नापं करारफुके बंध व
आयुर्वेदीय बंध ज्यां थः वं वं थाय् तक्क सकसितं उपकार यायां बस-
पोलया ल्हासा बःगु सोदं व्यतीत जुयावन । क्रमशः बसपोलया शरीरे
मस्त यौवनं छायापिया हल । उबले बसपोल साप स्वस्थ जू, बःला
जू, तःधिसे च्वना हृष्टपुष्ट तग्बुहस्त जूसे आकर्षक जू । अले न्हाबलें
मुसुमुसु ह्लिला च्चनोह्य ह्ल्यूहवाः जुयाः नं बसपोल सकसियां प्रियपात्र
जू । तर बसपोलं गुगु धन कमाये थाय् धैगु तातुनाः ह्ल्यासा थ्यंक बःगु
खः ब मती तःगु ज्याखें धाःसा अक् बांलाक छुं प्रगति थाये फुगु
मखु । सकसियागु उपकारे जक आपाः ध्यान बोह्य जुयाः बसपोलं बह्यं
उपचार यानागु उपकारया ल्याले कस्सिक ज्याला कायेगु चलन
मदु । बञ्जाया रूपे साहुया व्यापारे लगे उब्बले थःत ज्याला मासिक
तजव हे बाहेक मेगु लाभ ज्चीगु छुं मखु । अकें आपा बयेक धन कमाय्
यानाः मांयागु तुती देछाय्गु बसपोलया दुनुगःया आशा जक चातकया
प्याचाः थें ल्यना हे च्वन तिन । थुबले हे नेपाले च्वनादीह्य बसपोलया
ममतामयो भांयात अनित्यं धुप्लुक्क नुना छोयाबिल । आशाया जः,
जीवनया छह्यहे मात्र पथ प्रदर्शक, ममताया अपार खामी, थ्व अनि-
त्यगु संसारे गृहस्थ जुया च्चंगुया छगू मात्र सार जुयादीह्य ममतामयो
मां मोहनमायाया स्वर्गरोहण जुल धयागु कचिकां हिना तःगु सीपी बस-
पोलयात ध्येनेबं बसपोल छकोला सर्गतं कुनुवंह्य थें जुल, जीवनया नांवा
हे फातापूह्य थें जुल । नंराश्य, दुःख व असफलतां बसपोलयात ह्वाले
न्होने हे म्वाय् म्वाय् चिकः बःथें ताल । थ्व आकस्मिक वेवनां बसपोल

तिलमिले जुल । मिखाय् न्होने ह्यूं नं च्वाप्प तोपूये च्वन । आः ल्हासे च्वना च्वनागु या प्रयोजन हे छु ल्योदनि ? गुह्यसित धन पोच्चिकाः गुह्यसिगु म्हुतुं प्रवज्याया वचन फोनेगु वसपोलया बालककालं निसंया कल्पना छः ब फुकं चां नःगु काथे तुसुं तुसुं वनाः च्च बुना वंगु वसगोलं छन । थुकं यानाः हाकनं छको जीवनया प्रति विरोधया भावना दना वल, प्रवज्या पासेहे आकर्षित जुल, त्यागी जीवने हे रस ताल । तर छु याये ! साहुयागु ज्याखं कोमचाय्कं बीचे वस्त्र तोते ज्युगु मखुत ।

थुगु प्रकारं वसपोलया उमेर फिगुदें दुबले वसपोलया मांमं नं वसपोलयात वानावन । थ्व विशालगु संसारे वसपोल फगत याकःचा थे जुल, उपेक्षित थे ताल । अकं नेपाले थः बिवाहिता स्त्री न्हुछे मायां वसपोल ह्लासाय् च्वना च्वंबले हे वसपोलयात तोता वंसाः थुकं वसपोलया नुगले थो मफुत । कारण मां मदुसां निसं हे वसपोलया चित्तं गृहस्थ जीवने स्वयाः प्रवजित भावे अपो श्रद्धा तथा च्वने धुकल । थ्व हे मानसिक संकल्पया वलं यानाः छः कि वसपोलया उमेर नौदें (२०) क्यना च्वंगु अवस्थाय अबुह्य चिनिया मांम सैमिनि पाखें बुह्य धिन्वु धयाह्य तःमिह्य षोडसी सुन्दरो युवती वसपोलयागु हृष्टपुष्ट शरीर, न्याबलें मुंसुकाःगु स्वाः, परोपकारी स्वभाव खनाः आकर्षित जुयाः वसपोलयात थःगु वैवाहिक पासे क्यंके टकाः सितुलिनाः गुलिसे गुलिसे अदिरल प्रयत्न यातं नं वसपोलयागु नुगः यातः बःपासे तालेत असफल जुल । वसपोलया बांकी ई अयेहे साहुया बडजाः ज्या नापं परोपकारी ज्या यायां ध्यतीत जुयावं वनं । वसपोलया वंछ ज्याया सिद्धि थुलितवकं बुद्धि जुयावं वन कि वसपोलं ह्लासै चितिसी गामे धुंकी बोक्तीं लाःबले व बीक्तीं दुज्युह्य चाहि ह्लासै संकस्यां दक-

सिद्धे तर्धंहा छो धका माने यानतह्य छो लानाचवन । ध्व छो दुब्युगु तर्धंहा बोवसी लाःबले वसपोलया मांया वखीं बारे याना च्वंगु जुया पुपु तपुलि पुना तःगु अबस्था जुया च्वन । अके वसपोलया नां हे स्यामुकापु बंध धका च्वन । स्यामुकापु बंध वल घाल धाय्बं चिचिर्धपि बोवसीतला अर्थे अर्थे हे कायल जुयाः बिस्यूं वनीगु जुल । थुकें यानाः वसपोलया नां फन् हे प्रचार जुल । ध्व नव यौवनया समये वसपोल बंध ज्याय् जक नां जाःगु मखु, ल्वाय्गु, ब्वाय्गु, तिन्हुंडगु, आदि न्ह्यागु क्षेत्रे नं वसपोलया पासापिसं वसपोलयात त्याके मफुगुलि बल्ला गुलिनं नां जाः । ध्व हे शारीरिक तद्बुद्धितीया परिणाम स्वरूप वसपोल याके उबले लु छनाः गनं वनेत, छुं ज्या यायेत नं ग्याः भाय् धयागु महु । थुकें यानाः मं वसपोलया लोकप्रियता बडे जुया हे च्वन । थुगु प्रकारं १४ दंया उमेरे बौ मदेका मां व नव विवाहिता पत्नी यात छयें वानाः ल्हासा बंध वसपोल ६ दं तक ल्हामाय् बज्जाःया ज्या यानाः २२ दंया उमेरे नेपाले लिहां विज्यात । थुबले तकया बुधे वसपोल यात थःत योह्य मां नं वाना वने धुकल सा पत्नीं नं वियोगया संगं बिया थके धुकल । अके छयें केवल दाजुपि पीभर्तपि व मच्चःछाःचात हे जक ल्योडुगु जुल ।

नेपाले ग्यालाः-

ग्यालाति नेपाले धयाः छयें च्बंबले वसपोलं गृहस्थ जीवन यात घृणा उत्पन्न उबी ता बीगु अनेकीं घटना स्वय कये मालायन । ध्व ग्याला या निवास काले ला जला जक पाक वसपोल या सोह्य पेह्य कायच्छापित्त अनित्यं नुना छवःगुलि हवयाः हवयाः वसपोल बोपे थ्यंकः वने माल । थुकें यानाः वसपोल या नुगले मचां निसें स्वच्छाना च्वंगु वैराग्य या भाव यात हाकनं दको कुतुकुलाः थना बोथे जुल । वसपोलं उबले हे

भगवान या न्होने च्वनाः प्रार्थना यात — “ आर्वलि जि हाकनं सुं थःथिति या मृत्यु जुयाः दीये पलाः तःवने इवालेमा ” । वसपोल या स्वच्छ नुगःया थ्व करूण पुकारं शायद भगवान या नुगः नं छुलुलुं संना वल थें । गृहस्थ या नातां वसपोल या दीप दर्शन थ्व हे अन्तिम जुयां वन ।

थ्व हे साले वसपोल यां दाजुकिजापि नं ब्यागः जुल । वसपोल यां मां नं थःगु हे उदयं न्याह्य कायपिन्ति जन्म ब्यूसां मांभौ नं सकसितं संमान भाग्य बीकुगु मखु । अकें गुह्य सियां आधिक जीवन सफल जूयें गुह्यसियां ज्वी मफुत । अले पिलिमायलि या निर्मित थ्व अधिक विषय ता हे गृह कलहया छनू मू ज्वंसा जुया वन । स्नेहया थासे स्वार्थं बाय काल, त्याग या थासे संग्रह नं । थये ज्वीवं दाजुकिजाया चित्त जक गुथा-यत्क महयूसें च्वने फई । हिला च्वच्वं फुना वना च्दगु थ्व संसारे दाजु किजा पिलिमायलिया स्नेह नं हयूहयूं फुना वनीगु छुं अस्वाभाविकगु छें मखुत । परिणामस्वरूप वसपोलय न्याह्य दाजुकिजापिनि सोब्यागः जुल । वसपोल जक थः माहिना दाजु कीर्तिवीर सिंहजू नाप च्वंगु जुल । इच्छा हे मडुसां अबुया छालाया रूपे थःत प्राप्तजू छये छकूसां कःघाना च्वने माल । थ्व घटनां यानाः वसपोलयात फन हे छयें च्वने मासे मवल । अले नेपाल वयाः न्याला मडुव थःगु हे पाखें हाकनं ल्हासा वनेत पासा पि मंजुल । अले दाजु कीर्तिवीर सिंहजू ल्हासा वनेत माःगु स्वाहाली याना ब्यूगुलि असं याह्य मोहन वीर सि साहु व तया निह्य बन्जा समेत पासा थ्वथाः ने. सं. १०४२ स हाकनं ल्हासा पाखे हे प्रधान जुल ।

निकीगुवार ल्हासाया यात्राः—

थुगुवार ल्हासा या यात्रा उलि हे कष्टपूर्ण जुल, गुलि कष्टप्रद वसपोल या नेपाल निवास जूगु छः । कुटी तक या यात्राला निर्दिष्ट

रूपं ध्यानं धाम् माल । तर कुटी पुलाः द्विप्री (तिप्री) मंदान ध्योसां
 निसं यात्राय विघ्न उत्पन्न जुया बल । तिप्री मंदान ध्योबले मोहन वीर
 सि साहुया मचाह्य बन्जाः छह्य विरामी जुयाः कथहं नं सिकिस्त जुया
 बल । यो योर्थे हालेगु सनेगु याना हल । बसपोल याके छयें हःगु वासः
 सकतां बुगुलि सोनूति च्वनाः वासः यानाः लायकाः न्ह्यजावन । छयैकः
 घयाथाय् ध्योबले मोहन वीर सि साहु या ह्यं मफेकल । वंत नं वासः
 यानाः मचा छु ठीक जुल, बयकः साहुनं संखतर पाउं लोसा कयाः
 त्यौक जा नयाबिल । उकें यानाः ल्वे लि धवत । बान्ता नं यायेगु शुक्
 जुल । मचा लें बिस्तार याये धाःसां नं व साहुया बकु ज्वना वःगु
 भापालं बुगु । अकें सकलें भरिया तय्त सितिकं नके त्वके याना तये
 मालिगुलि साहुया चिते सुख मदेकाः ह्य मफूगु बांलाक लाय् मलावं हे
 सोनूति सिपां थहां वनेगु हे निश्चय यात । लें वं वं मोहन वीर सि
 साहुया मेह्य बन्जाः ब्रह्मचा धंह्य हाकनं विरामी जुल । वंत नं नयगुलि
 ह्युतु चोफुगु मखु । बिस्तारं वासः यायां मछसे न्ह्याना च्वने माःबले
 विरामीह्य ब्रह्मचां चिकुयाः थह्यं सलगये मफयाः मनुखं लुकुंछिका यंका
 च्वंवलें कू कोब्बोह्य भरियां कू मचा मिले मजुल धका ल्ह्याकाक धको-
 जक संकूगु त्वः व कोब्बोका च्वंह्य ब्रह्मचां मिखा ध्वे ध्वे कन । काचा-
 किंवा लं कांश्के छोयाः वासः यागु बन्दोवस्त यातलें विरामीं सदां या
 लागि मिखा तिसिना छवत । थुके यानाः ह्यं मफेक बया च्वंह्य मोहन
 वीर सिंह साहुया नं मने थूक मिकल । तर अन नं बयात धंयं बियाः
 मोहन वीर सिंह, बया बन्जाः मचा व बसपोल नापं सोह्य ल्योंबुपि थः
 थःगु बकु नापं न्ह्यज्यां वनां च्वन । वयं वयं शाक्या घयाथाय् ध्योबले
 बन्जाः या शोकं यानाः मोहन वीर सि साहु नं हाकनं ह्यं मफेकल ।
 नःगु नं मविल । अन बुपि लामातय्त क्यना स्वःबले व साहुया ल्वे मचा

ग्यानापुगु थहरे याना हल थे । लिपा जुजुं कथ्हं नं बिषम ज्वरे हालेगु गुरु जुल । चा मधाः न्हि मधासे बसपोल कुलमान सिंह वंछजुं चच्छि चच्छि न्हो पाः यानाः सेवा सुश्रुषा यानाः व साहुयात वासः यानां चवन । तर छन्हू मचा यात पिवाः तयाः निचा सोचा या न्होपाः जूगु लि बसपोल पलख गोतुअले हे व साहुया ल्वे हिलःवन । आखिरे अनित्यया न्होने मनूया प्रयास निरर्थक छः धयागु प्रमाणित यानाः मोहन बीर सि साहु नं थ्व संसार तोता वन । थुगु प्रकारं ले बीचे हे निह्य निह्य पाल्पिं मदेकाः थः व मचा छह्य नापं निह्य ल्यंका ल्हासा थ्यंकः वन । बसपोल या धाई, शायद भविष्ये नेपाले शुद्ध बुद्ध धर्म या प्रचार याये माःनिह्य जूगुलि पबी मर्योनिगु शरीर जुयाःला, प्रथमबार अनेक दुर्वटनां बचे जुया वंथे थुगुबार नं सकुशल हे ह्लासाय् थ्यंकः वन । २२ दं जक दुह्य ल्यायह्य थः हे याकचा ह्लासे वनाः सरुतां बन्वोबस्त याये फुगु खं अवश्य नं साधारणगु खं मखु । थुजागु खं बराबर न्यने कुगु नं मखु ।

द्वितीय वारे ह्लासे थ्यंकाः बसपोल सर्वप्रथम थः बुबा पञ्चबीर सिंहजू याथाय तच्छिति च्वंगजुल । अनं ह्लाकं पालाय् कोठी छगू बन्वो-बस्त यानाः छह्य निह्य साहुपिं पुकरे यानाः साविक थे नबुया व्यापार हे याना यंकल । ज्याखं विस्तारो ठीक जुजुं बल । मस्त योवनं जाया च्वंगु थ्व बखते बेला बखते पुलांगु वंरागयया भावनां पुलुक पालाकक र्थीक तार्क थःगु खाः उलाः क्योवःसां अक्सर यानाः बसपोलया मन अबले धन कमःय् मायगु, सासागु भिभिगु नयगु, बांलाक पुनेगु, न्ह्याइ-पुगु स्वयेगु, म्ये हालाः रसरंग यायेगु आदि पञ्च इन्द्रिय रसभोग पाले हे आपाः कोसाः । निदंत्याति दुबले बसपोल या (कीर्तिधीर सिंह) धन बाजु नं ह्लासे थ्यंक बल । बसपोलपिं नापं च्वनाः वंछ उया नापं

ननु या व्यापार यानाव च्वन । लिपा कीर्तिवीर सिंह दाजुं वासः याना
 ब्यूगु कृतज्ञता गुण लुमंकाः च्याति पाराय च्वह्य साहुं थः सीत्योबले थः
 च्वच्वंगु पसः छ्ये फुक्कं धनवाजुयात च्वया थकूगुलि वसपोलपि अन हे
 पसः त्याच्वंगु छः । लिपा थ्व पसले मेह्य वंछ छह्यस्यां नुगः भ्वीकाः,
 बुदृष्टि तयाः लाका काः वःगुलि वसपोलपिसं थ्व पसःयात ई फाय् थें
 त्याग नं यानाबिल । थःपिन्त धर्मपूर्वक प्राप्त जूगु थ्व पसः अन्यायी
 अत्याचारीयात त्वता ब्यूगु छनाः गुलिखे हितेषी मनूतसें वसपालपिन्त
 पसः त्वते फ्वा धका नं सत्लाह ब्यू मवःगु मखु । तर वसपोलं सकसितं
 थ्व थःगु पूर्वजन्मया कर्मया हे फल छः धका त्यागया महत्व कनाः च्चित्त
 बुके यानाः छवया बिल । छायाधाःसा उबले नं वसपोलया विश्वास छः
 मनुखं थःह्यं गुच्यागु पुसा पी, उजागु हे फल वं लय् नं माली । भगवान
 बुद्धं न धया बिज्यागु दुः -

“यादिसं वपते वीजे, तादिसं हरते फले ।” अर्थात् थह्यं गुजागुजागु
 पुसापित उजाउजागु हे फल सं । अके ई फाय् थें यानाः वसपले ज्या
 दिगु मोहराय् लाःगु बांलागु थःत प्राप्त जूगु छये सहित पसः यात
 त्याग याना ब्यूबले नं वसपोलया नुगः भ्या भचाहे विचलित जुया मच्च
 बिदीर्ण जुया मच्चं । थःगु हे पसः चले यानाः ज्या खं यानाव यंकल ।
 धनवाजु जक निर्देति लहासाय् च्वना नेपाले लिहांवनं । ध्यापारया बुद्धि
 नं फक्कहनें जुयाव वन । पञ्च इन्द्रिय रसभोग पाखे कोसाःगु मनं उगु
 अवस्थाय थःके थथे धन सम्पत्तिया छुं बन्दोबस्त जूगु खनेवं वसपोलया
 जीवने थ्वयां न्ह्यी गुबले अनुभव याये मनंगु छगू प्रकारया अर्जावंगु
 रिक्तताया आभास याका हल । बुबले मने थःगु पूर्व स्वभाविक गांभि-
 र्यया धाले च्चलतां थाय् कया हल । बैराग्ययात रसमय जीवनया
 कल्पनां हाकुगु प्बोक प्बोके छवया बिल । थ्वहे छया वसपोलया

जीवने बसपोले गृहस्थ वातावरणे छक्क मस्तकं प्याखं लह्याक्यन ।
पासापि मुनाः समिनित नाप ख्यालि ठट्टा यायेगु चलन जुयावल । साद-
कल गयाः गयाः बांलापि समिनितय् छर्घे क्वक्वं चाहू ज्वीगु बानि
नं दयावल । थुबले बसपोल सॅम्ये हालेगुलि निके प्रवीण नं जू । अके
शरीर तःधीसे ह्पटपुएट तन्दुरुरतसे र्दयहे बल्लासे च्वॅह्य, स्वभावं
सदंब न्हू ह्वाःवःह्य, सहनशील, परोम्कारी जक मखु बॅद्यज्याय् नां नं
निके चलेजूह्य नय् त्वनेत घन्दा मदय्क थःगु कोठी तथाः नबुया व्यापार
याना च्वॅह्य थ्व हाःनाः सुं मदुह्य तर मनमोहकह्य नेपामी युवक खनाः
समिनि ल्यासेतय्गु मन क्वसालीगु आश्चर्यजनकगु खं मखुत । मेपि
ह्लासा नेवातसे थें थ्व मनुखं थह्यं बिहायाःह्य समिनियात अथे वांछ्वया
तइथें मख्वं । कारण नेपाले नं थुह्य युवक जजालं मुक्त हे तिनि धेंगु खं
आपासिनं मस्युगु खं म्हु । अके व्यवहारया क्षेत्रे थये याकचिगु शून्य
जीवन निरस, निरयंक व निष्प्रयोजनक जूगु खं न्ह्यथनाः खाम्बानी
खॅमि छह्यास्यां तीजक नवयौवन जाःह्य, हिंसप्याःह्य, शोभां छूह्य, नासलें
लीह्य षोडशी सुन्दरी समिनी कन्यायागु वर्णन आकर्षक तरिकां याय्व
बसपोलया ल्यायम्ह मिखाया न्ह्योने रूपवतीया किपाः प्याखें ल्हुवःगुलि
बसपोलं विवाहयात व्यवहारया जाल खः धका खं त्वाह्लाय् मफुत ।
फसतः ह्लासाय् जन्म जूह्य खाम्बाया म्हाय् षोडशी सुन्दरी लोसांक्षुःवो
नाप बसपोलया इहिया सम्पन्न जुल ।

स्वयं भगवान बुद्ध नं घया विज्यागु दुः-

“ना हं भिक्खवे अण्णं एकम्पि समनुपस्साम्पियं एवं पुरिसस्स चित्तं
परियादाय तिट्ठति ययमिदं भिक्खवे इत्थि रूपं इत्थिरूपं पुरिसस्स चित्तं
वरियादायतिट्ठतीति ।”

अर्थः— भिक्षु ! जि हानं मेगु छं छगू नं रूपयात मखना गुगु कि पुरुषयागु चित्तयात थुगु प्रकारं आकर्षित खिजेयाना बरो कया तइगु गथे स्त्री यागु रूपं थे । अथे हे शब्द, गन्ध, रस, स्पर्श । उपर्युक्त सुत्रं नवाना च्चथे मिजं तय्गु चित्तयात मोहित यायेत मिसाथे जाह्य जाइ मेगु मवु । अथे हे मिजं नं थे मिसा यागु चित्तयात मेगु छं पदार्थं नं साले फुगु मखु । थ्व हे कारणं यानाः हे भगवान बुद्धं धया विज्यागु ज्वीमाः कि आध्यात्मिक जीवनया निर्मित्त मिसा हे मिजंतय निर्मित्त दकसिबे तधंगु बाधा खःसा मिसातय् जीवन उन्नति वृद्धिया लम्बी मिजं हे तधंगु पंगलः खः । थ्व हे उक्तियात चरितार्थं थायां विरागया कल्पनां थःत थंकाच्चह्य कुलमान सिंह वंछनं बंराग्यया खे सक्तां लोमंकाः विवाहित जीवने थःत सुचुकाः सुखया ताःचा ल्वीकेत संजुल । कथहनं काय्मचा छह्य नं दत । बसपोलया उमेर न २८ दं दत । विस्तारीं पुलांगु बंराग्यया भावना तीजक मने हाकनं दना बयेवं बसपोलया मन साप हे ताते जुल । भगवान बुद्धं २९ दं दयेका जक गृहत्याग याःगु खे लुमनेवं बसपोलया मने नं गुबले अक्द वच्छिया समय लाःनि धयागु मती लूसा गुबले छं भ्वापि मनूत अकस्मातं रोग कयाः बाठःह्य लाता जूगु, बांलाह्य कूरूप जूगु बल्लाह्य भूगु भागु मिन, वंगु खे पदां खंगु लुमना बयेवं याकनं हे गृह जंजाल तोताः त्यागी जुया वंःगु खे मती ल्वीका च्वनीगु । अले थुकथं विभिन्न प्रकारं मने सघषं जुयावं च्वन ।

छन्ह्या दिने पसलं पिने निमाले च्वनाः बसपोल पासापि नाप अनेक ज्ञान गुणया खे रहाना च्चबले पासा छह्यसें तघी बाजुया किजा विघीनं छये तोताः त्यागी जुयाः धर्मं च्चवन धयागु समाचार छगू सकरथां ह्छोने हे न्यंकः बल । थ्व समाचार न्यनाः भिन्नाभिन्न पासापिसं थःथःगु बुद्धि अनुसार भिन्नाभिन्न हे राय प्वंकल । तर बसपोल कुलमान सिंह

यात धाःसा थ्व समाचार ह्याय्पने वुने हुहांवने साथं हे धारावक ह्यह्य
थे जुयाः मचानिसंया थःगु मनोकामना व संकल्प बर्को ऊवास्स लुमन ।
बिचाः याः लिसे, थ्व समाचारया विषये मनं गमेयाःलिसे वसपोल-
यात मने काचा काचा काःथे जुयावल । मिपूह्य थे जुयाः वसपोल थः
पासापिनि पुचले च्वना च्वने मफुत । “अहो संसार ! मचानिसं प्रवज्या
या मने तथा च्वनाह्य जि ! नेपाले मचाबले स्वयम्भू चेत्यया न्ह्योने
शाक्यथी लामाया मुले प्रवज्याया न्ह्यःसा काय्धूह्य जि !! जि थौंतक
थथे तिति, व चिधीनं ह्यापालाक हे त्यागयानाः छथे पिहांवन, जित
त्याकल बा !!!” धंगु खं जक मती धौबाजि बालेथे बालेगु शुरू जुल ।
चानं हिनं थुकेया विषय अप्पो बिचाः याना हःलिसे वसपोलयात थःगु
विस्मृति हंसंसं घायका हल । अले गृहस्थ जीवने रस पयासुयावं वन ।
प्रवजित जीवने आकर्षित जुजु वन । थःगु पूर्व संकल्प थःत ध्वानुमनु
ध्वाध्वां थना च्वथे वसपोल ताल । आःला प्रवज्याया खंयात त्वसंकाः
थथे प रिवारिक जीवने डुडेनुः । ध्यापारे अलमले जुयाः च्वनेमजिल धंगु
खं मने व्रतनुक स्वयनाः याकन याकनं कालबिल छुटे यानावं यंकल ।
थःत त्यागी जीवन च्वनेत माःगु चीज बीज नं उबरे यानावं यंकल ।
विश्वन्तर राजकुमारयागु दानशील जीवन व महासत्त्व राजकुमारया
जीवन दानवा बाखं नं संग्रह या मखु, अपितु त्यागीया जीवन हे
ध्रेष्ठोत्तम खः धकाः ह्यथं लुमंका च्वन । वसपोलयात आः मत धन-
या लोभं सासा तयफुनि, न परिवारया बन्धनं चिनातय् फुगु अवस्था
हे ल्योदनि । निहयं गन वनाः सुयाथाय् वनाः प्रवजित जूसा उत्तम
ऊबी धयागु खंय् बिचार वितर्क मने वाय्कां च्वन ।

गृहत्याग

प्रवज्या

उगु हे अद्यस्याय् नेपालयाह्य महाप्रजा भिक्षु नं धर्म अध्ययनाथं
ह्लासा बिज्याना च्वंगु जुयाच्वन । ह्लासे च्वच्चं विरामी ज्वोका
ह्लासादेशे सकोमि साहु जोगनारांया छयें च्वना बिज्याना च्वंगु खः ।
अले वसपोल महाप्रजा जुलसां म्येमि हाले सः घकाः ल्हासाया साहुतसें
छयें छयें बिज्यावा तल धयागु समाचार ग्यनातःह्य वसपोल कुलमान
सिंह बंधनं महाप्रजा भिक्षुया म्ये हाःथाय् तीजक बुतिक वन । म्येमि
हाले सिधयकाः महाप्रजा भिक्षु छयें लिहां बिज्याबले वसपोल नै तः
बंगुलि महाप्रजाजु नाप कुशल घार्ता जुल । लिपा महाप्रजा भिक्षुजु
विरामी धयागु खें बुछे जुसेंलि वसपोलं सपरिश्रम वासः यानाबिल,
गुगु वासुलं भिक्षुजुया ल्हे ववलात । ख हे प्रसंगे वसपोलया घनिष्टता नं
महाप्रजा भिक्षुजु नाप बृद्धि ज्वीगु स्वाभाविक हे जुल । अकें थःगु मने
अग्योल जुया च्वंगु “गन सुयाथाय् वनाः भिक्षु जूसा ठीक ज्वी” धया-
गु खें तीजक वसपोलं महाप्रजा भन्ते यात प्वंकल । अले महाप्रजा भन्ते
या सल्लःह व सहायतां वसपोल या २८ वं या उमेरे ने. सं. १०४८ स
सारा च्वे च्वना बिज्याह्य फोरंखा रिम्पोछे याथाय् वसपोल कुलमान
सिंहजु सुनानं रसीक रिस्वूवनाः फोरंखा रिम्पोछेया उपाध्यायत्वे
ल्हासा या प्रचलन कथं घ्यलुंपाया नियमानुसार घ्यलुंपाया वीक्षा
कयाः प्रवजित (घ्यलुं अर्थात् भिक्षु) जुया दिउयात । वसपोलया नां
खन (थिले छुल्थिम्) अर्थात् कर्मशील । थथे कर्मशील धयागु न्हगु नामं

दयलुं जुया बिज्याये धुंसेलि गुरू याथाय् वनाः धनुंराया निरानुत्तर
सय्के माःगु शिक्षा दीक्षा ग्रहण याना बिज्यात । अनं लिपा गुरू फोरंखा
रिम्भोद्धे या थासं लिहां वयाः ह्लासा देगे दाम वहावुर साहुया छयें
चच्छि च'दिनाः भिक्षु महाप्रज्ञाया प्रेरणाय् नेपाले वनाः धर्म प्रचार
यायेगु तानुनाः सुयन्हापानं द्यो ख्युनिबने हे दना महाप्रज्ञा, महावीर्यं नापं
वसगोल नं फिखाछयें पाले कुहां वनेगु बित्रारं लहासा देश पिहां जिज्यात ।
लें खवं मःबहो वसगोल कर्मशील भन्ते नं हे ज्वना बिज्यागु खः ।

लहासां फिखाछयें पाले स्वयाः कुहां बिज्याबने यःयःपिनिगु माःच
सामान, लासा फांगा, द्यो ज्या चप्पा, तम्बःगु दबदब, गै, चीवर, पिण्ड-
पात्र, सिलाकू, सफू आदि सकतां स्वम्हे शरीरया तन्बुक्खित कथं बःला
बमलाः सोयाः कू मिले यानाः थःथपिसं हे न्हिच्छित्तकं कोबिना हया
बिज्यात । ववं ववं कथहेनं घोंकार धयागु गामे थ्योगु बखते वसपोलपि
सकलें हे त्यानुयाः शिथिल जुल । छायाःसा थ्वयांन्ह्यो थःगु कू थःम्हें
कोबिनेह्यु न कर्मशील भन्ते खः, त वसपोलया पासार्पि हे खः । गुबलें कू
कोबिनाः ज्वीमनंपि मनूतसें ऊयातुक कू कोबियाः नं न्हिच्छि यंक पंदल
हे न्यास बिज्याबले थकित ज्वीगुला स्वामाविक हे जुल ।
अकें त्यानु लंक आराम काय्या निमित्त घोंकारे हे सकले छःहु
निन्दु विश्राम याना बिज्यात । अनं वसगोल कर्मशील भन्ते नं
स्थानीय मनूत नाप खें लहानाः सलयागु बन्दोवस्त यानाः स्वह्य
पासार्पि नं सल हे गयाः बिज्यात । ववं ववं ब्रह्मनुत्र नदी थ्यन । परा-
पूर्व काले नेपालया ठँबहोया सिंहसार्थं वाह ताभ्रद्वीप धयागु आःयागु
लहासा देशे न्यासःह्य बञ्जात सहित व्यापार यायेत वंबले थ्व हे नदी
सलगयाः न्यासह्य बञ्जात नापं पार याना वंगु खः । लिहां वःबले सिंहु
सार्थं वाह नं श्यामकर्ण सलगयाः थ्व नदी पार तरे याना वये फुगु जुया
निमित्त थौतक नं थ्व नदी न्हयाइगु दोंगाय् श्यामकर्ण सलया छयो छगः

दयेकाः न्होने पाखे तयातःगु बनि । श्व ब्रह्मपुत्र नदी ताल्लां जक दोंगा
 खले याना बनीगु जुयाः ततः र्वंगु सियागु सतरी लानाः श्यामकर्ण
 सलया छयो बुगु दोंगा दयेका तःगु बु । श्व दोंगाय् मनूत जक मखु,
 भारितारी, सा. सल गघात नापे सकले जन्तु जनावरत नं दोंगाय् तयाः
 नदी पार तरे याइगु खः । चिकुला जुल धायब नदी छगुलि च्वापुं खोया
 च्चनीगु । अले वहे च्वापुया दयोने द्योने सल, गघात फुकं यंकीगु खः ।
 अके नेपालया प्राचीन इतिहास व परम्परा नाप बिज्ञ वसपोलपिन्त
 ब्रह्मपुत्र नदी ध्यनेत्रं प्राग् ऐतिहासिक घटनाया संस्मरण जुया बल ।
 अले सिंह सार्य बाहया करामत व श्यामकर्ण सलया गुणया बिषये
 मने खं वाय्कुं वाय्कुं वसपोलपिसं नं श्व ब्रह्मपुत्र नदी तरे याना
 बिज्यात । व नदी पार याना, निन्वृति कुहां बिज्याबले पेत्यापुखु धयागु
 तधंगु सरोवर दुयाम् ध्यन । श्व पुखु साप हे तधं जू । मनूतयेगु धापु
 कर्ये श्व सरोवर छगु फुकं चाहिलेत सोन्हु प्यन्हु लगे जू । श्व सरोवर
 या विशालता स्वयाः श्वया उपस्थिति पिब्वया च्चंगु रमणीयताया
 आनन्द काकां अने वसपोलपिन्त बिज्याना बिज्यात । अने वये मचा कुहां
 वयाः ले बीचे ध्योबले भति भति फुरुह च्वापु नं गात । उकेमनं हुरुह
 ख्वाउं फय् नं बल । अये हे नं चिकुगु प्रदेश । चिकुगु थासे नं थये च्वापु
 गायाः फय् सँगु बाखते ख्वाउंगु फय् नुगःचू हे थुं दीये च्चनाः सापहे
 चिकुसे च्चना बल । अये नं वसपोल बराबर ले थासे थाय् महाप्रजा
 महावीर्यपिसं गयाव पि सलयात ज्वनाः इमित सलहा क्वकयाः, हाकनं
 हाकां सलयात ज्वनाः सल गये हाः हेरबिचार यानाः थःने सल गया
 बिज्याना च्चन । वसपोलया धाःसा वस बःबः पुना तया बिज्यागु मवुगु
 जक मखु, वसपोलं फिना तया बिज्यागु ले नं लेख्च मवुगु अंतकाइ
 ले जूगुलि अतिहे ख्वाउं कयाः ह्लाःतुति कारराक्क च्चंये जुयाबल ।
 ह्लाः तुति चाहे मचाःये च्चंसे ह्यसि हे मवुला धये नं च्चनावल । भति
 भति स्वंपाय् नुगःचू जक सनाच्चंगु मवुसा वसपोलया रक्त सन्भालन हे

जुयाचंगु दु धाय् थाकु थें चवनावल । अले बसपोलया मती ऊवास्स वन
 - सीगु धका धाइगु नं थथे हे मखा उबी ! थथे चिकुया च्वंसां सल
 धाःसा न्ह्यानावं च्वन । लिपा च्वापुगागु नं दित, फय् नं वन्द जुल ।
 क्रमशः च्वंसां बासं च्वनेथाय् नं ध्यन । अले गादकं मिमा छवय्का लुधकं
 मि पसेतिनि कथहनं ह्य क्वानाबल । जिबे प्राण लिहां वःथें च्वनावल ।
 लुमुसे च्वनावल । प्रथम त्यागी जीवनया छुमांया कूले बसपोलं लेंप
 अनुभव याना बिज्यागु थ्व भयंकर ठाडीं यानाः लिपा फिखाछ्छे
 मध्यंतले हे मेमेथाय् बासं च्वनेथाय् नं हुरू हुरू फय् कल धाय्वं
 वहे पुलांगु स्मृति वना वयाः ह्य हिहे पीसे पीसे च्वना वंगुलि बसपोल-
 यात नुगःचु थरू थरू खाःथें जुयाः ग्यासें ग्यासें वःगु अनुभव जू । ख जा
 बसपोलया शरीर हे गरमगु शरीर जुयाः चिकुगु स्वयाः नं बसपोलयात
 गरम उबीगु सहयाये थाकु । उकें गर गिनं गर्मीगु थासे बिज्याइबले
 बसपोलया वहे च्वापु गानाः फय् वःथाय्यागु चिकुगु लुमंका च्वनेगु बानी
 थें जुया वन । तर मात्र कल्पनां शरीर गरम उबीगु ला मखु । अथे नं
 मनयात चित्त बुध्ने याय्गु छगू तरिका सम्र हे जक थ्व खः । बसपोलिपि
 कथहनं फिखाछ्छे थ्यंक बिज्यात । थुखे कुलमान सिंह वंछं गृहस्थ जीवन
 तोताः थः धन सम्पत्ति व जहान परिवार समेतं त्याग यानाः सुनां मसीक
 छ्छे पिहां वनाः प्रबजित जुल धयागु समाचार नेपाले दाजुपिसं मं सिल ।
 अले बसपोलया धन दाजुया नुगः छुनुलुनु मिना वल । अपाय्चों रस
 दारह्य, ग्याबलें ह्लिला च्वनीह्य दकले चिबिदि कल्प बि जायात गृहत्याग
 याकाः प्रबजित याना छवेगु खें वयकःयाःगु संस्कारे त्वः मताल । किजा
 यागु स्नेहलं थःगु नुगः कोसाय्काः दददलं ह्लासे नेपालया वकिल साहेब
 नापं वको हास्प्युपि थःथितिपि साहुपिन्त चिठी च्वयाः च्वयाः किजायात
 लिगनाः गृहस्थ जीवने लित ब्वना ह्येगु आग्रह याना छ्वया दित ।

यह्यं नं किजाया पत्ता सीकेत कुतः यानावं च्वना दित । तर प्रबजित
 कुहासिगु ठेगाना धाःसा सुनां हे स्तूगु मखु । वसपोलं वस्त्र त्वदगु खं
 बकिल सःहेवयात नं नुगले थूंक वित । सकसितं विरामी ज्वीबले बिचाः
 संधाः याना वासः बियाः सना ज्वीह्य थ्व निपुणह्य सानु वैद्य यात ला
 प्रबजित याय् जिहे मज्यू धयागु वय्कःया नं बिचार । अकं वय्कलं नं
 मेपि साहुपि नापं वसपोलयागु ठेगाना सीकेत मनूत ब्वाके छोया दित ।
 सकसियां छ्गु हे मती - न्हाथाय् नापलाःसां, न्हाह्यस्थां नापलाःसां
 वसपोलयात लिगना हयाः गृहस्थाश्रमे तुं लित ब्वना ह्येगु । तर इमि
 सकसियां मालाच्वंह्य ङंगः ला वय्कपिसं इला काला हे मबु थाय् थ्यंक
 न्हाया हे ब्वया वने धुंकल । थ्व खं इमित सुनां कंवे ।

कर्मशील द्यलुंया रूपे फ़िखाद्ये वासः—

ह्लासां कुहां वयाः फ़िखाद्ये थ्यासेलि महाप्रजा व महावीर्यं नाप
 वसपोल कर्मशील भन्ते नं नेपालीतयेगु कोठीनि च्वं बिज्यात । अले
 भिक्षा वनेगु बानी याये माल धका महाप्रजा व महावीर्यं नापं वसपोल
 भन्ते नं चीवर विण्डरात्र धारण यानाः सिलाकू ज्वनाः भिक्षा वने धका
 प्याहां बिज्यात । छ्ये पिने जक छु थ्यंकः बिज्यात, थःत थम्हं स्वस्वं
 खंजं वसपोलयात तच्चतं हे मछाला बल । ह्वा खी वसपोलया गरखेसे
 च्वनाः मिया न्हागे उवनेवने थें शर्मं जलल्ल मिनाबल । वसपोलं लेंप
 वःपि सुं मनूतयगु ह्वाः जक नं भिया ब्वयाः स्वय् छाःगु मखुत । अन
 फ़िखाद्ये धाःसा ह्लासाय् ह्यस्पृपि आपानं संमिनीत वयाच्वंगु दु ।
 इमितं वसपोल कर्मशील भन्तेयात स्वयाः “ए अम्जला ला भिक्षु जुल
 खनि का, स्व स्व !” धका थः पासापिन्त सःताः सःताः वयनाच्वंगु
 खनेवं वसपोलया फल हे सीथें मछाल । वसपोलपि स्वह्य भिक्षाऽनया
 कमे ह्लापालःकक धर्मगुंदर, रामसुंदर, सानु साहुपिनिगु कोठी थ्यंकः

बिज्यात । अन साहुपिनिगु कोठी चवनाचवंह्य बाकाजि धयाह्य भिक्षुवीर
उपासकं वसपोलपिन्त खनाः विनीकाजि छ्वयाहयाः सतके हल । थुपिं
वसपोल ह्लासे चवना बिज्याबले नं सानुसाहुपिंथाय् वनेबले बांलाक परि-
चय दुपिं पासापिं खः । भिक्षुवीर सिंह उपासकया निमन्त्रणाय् वसपोलपिं
स्वह्मं वनाः वंगु हे कोठी चर्वबिज्यात । अन कोठी स्वन्हु पेन्हुति चवने
धुंकाः भिक्षुवीर सिंह उपासक नाप सल्लाह साहुति यानाः ध्यान भावना,
याय्या निर्न्ति देशंपिने निक्वेति तापाःगु कापक्या धयागु अरभ्य पर्वतं
च्वेच्चंगु गुफा धात्थे हे याउसे च्वंगु आनश्शग् थाय् खः । शून्य शान्तगु
वातावरणगु गुफा, वहे गुफाय् सकलें वसपोलपिं चर्वबिज्यात । कापक्या
पाःया ववसं श्मसान छगू नं दु । महावीर्यं व कर्मशील भन्ते छगू गुफाय्
चवना बिज्यात । मेगु गुफाय् महाप्रज्ञा भन्ते चवना बिज्यात । वसपोलपिं
चवना बिज्यागु गुफाया भचा व्चे पद्मसंभवयागु मुख्यगु गुम्बा
(मन्दिर) छगू मेगु नं दु । अले थःपिं चर्वचवनागु गुफाय् महाप्रज्ञा
भन्तेया बज्रदेवीया मूर्ति छगू दयका वहे गुफाय् दुने स्थापना याना
बिज्यात । वसपोल भन्तेया जक महावीर्यं भन्तेनाप मिलेजुयाः चंत्य छगुः
दयेकाः वहे थःपिं चवनागु गुफाय् स्थापना याना बिज्यात । अन हे
गुफाय् बिज्याबले पुनर्बार वसपोलं माइकान्ता लामाजु यात नापलाना
बिज्यात । न्हापानं वसपोल ह्लासे बिज्याना च्वबले हे भिक्षुपिं निह्य
सिंनं निखे पाखे सप्पा ज्वनाः ह्लासा दे चाहिके हःबले नं वसपोलं माइ-
कान्ता लामाजु यात नापलानाः वसपोल नं माइकान्ता लामाजुया ल्युने
पाखे दनाः तस्वीर नं कया बिज्याये धुंकूगु खः । थये माइकान्ता लामाजु
यात नापलाबले वसपोलं लामाजु यात भागिया बिज्याबले व लामाजुं
मन्यागु त्वाना वबें प्वीगुलिं छयेंले तौक सः वयेक दाल न वसपोल यात
धाःसा छति हे स्या मचाः । अले माइकान्ता लामाजु यात निह्यस्य्यां
निखें सप्पा ज्वना तयागु छाय् धका न्यना स्वया बिज्याबले वसपोल

लामाजु मुनानं लिलाके मफयेक व्वां वने फुगु व ड्वया नं वने फुह
 जुयाः निह्य भिक्षुं मतोतुसे ज्वना तप् माःगु हें घयागु खें सीका
 बिज्यात । थन फ़िखाछ्यें प्रदेश अन्तर्गत कापक्या घयागु थगु अरप्य
 पर्वत च्चे च्वंगु गुफाय् च्वना बिज्याना च्वंबले सानु साहु, राम सुन्दर
 साह्या बञ्जा - ल्हासा पासा भिक्षु वीर सिंह उपासकं आपालं हे सह-
 योग सहायता बियाः ग्वहालि याना च्वना दिल् । थन च्वना बिज्याबले
 बसपोल भन्तेया अथे हे बाछि नोःहुई छको छको फ़िखाछ्यें शहरे भिक्षा
 वना बिज्याय्गु याना च्वन । भिक्षाटनं प्राप्त जूगु भिक्षा भिक्षुवीर सिंह
 उपासक याथाय् तोता थकेब वयकः नं माःकथं यानाः चप्पा, च्या, धयो
 आदि मामागु छाय पेय वस्तुत गुफाय् थ्यंका बीगु याना च्वना
 दिल् । वयकः पासा भिक्षुवीर सिंह उपासक आः स्वर्गरोहण ज्वी
 धुकल । अथे नं फ़िखाछ्येंया खें लुमने मात्रं हे बसपोल भन्तेया लुमंती
 वयकः उपासकं ल्हापा याना तया वीगु सेवा उपस्थान सकतां धुक
 दं बइगु । अकें वयकःया कृतज्ञता गुण यात लुमंकाः विवंगत भिक्षुवीर
 सिंह उपासक यात सद्गति प्राप्त जुयाः सदा सुख शान्ति ज्वीमाः धका
 थोतंक्क नं बसपोल भन्ते नं लुमं पति त्रिरतन याके कामना याना
 बिज्याना च्वं ।

कापक्याथा गुफाय् महाप्रज्ञा व महावीर्यं निह्यं अथे हे पेला न्याला
 ति च्वनाः बसपोलपिं निह्यं कालिम्पोङ्ग पास्ते वनेगु धका बिज्यात ।
 तर बसपोलयात धाःसा ध्यान भावना यायेत ल्वःगु एकान्त जूसे सर्वथा
 आनन्दगु ध्व गुफा तोताः नेयाय् चारिका याः ज्वी बः मताल । अकें
 बसपोल छह्य जक याकःचा हे व अरप्य पर्वतया च्वकाय् च्वंगु गुफाय्
 च्वं च्वना बिज्यात । छाव्धाःसा ल्हासां फ़िखाछ्यें कुहाँ बिज्याबले हे
 बसपोलया मने नेपाले वनाः धर्म प्रचारया ज्या याःवने न्हो

धर्म छकीनि प्रबजित जीवनया पुख्नी बुने थ्यंक दुर्हावना: बाँलाक पत्रवाला: ध्यान भावनाया ययेष्ट अनुभव यासे थ:गु अनुभव छक्वनि परिपक्व याय् धयागु मनसुवा याना च्वना बिज्यागु छ: । कारण, केवल गुरुया म्हुतुं न्यना: सफूतीजक ब्वना तयागु धर्म स्वया: थह्यं अभ्यास बृद्धि यासे ययार्थ जीवने छयला: अनुभव याय्नुंगु धर्म व ज्ञानया महत्व गावकं हे पाइगु अवश्य । थ:त प्राप्त जूगु अनुभवया आधारे ल्ब:गु उँपमा तया: धर्म व्याख्यान याय्बले श्रोतागणपिन्त उगु धर्मोपदेशे गुलि सरसताया अनुभव उबी उलि न्यनाकथं जक धर्म व्याख्यान याय्बले उबी हे मखु । कारण, केवल न्योगु भरे वा ब्वनात:गु भरे धर्मोपदेशे याइह्य व्यक्तिवाके थह्यं व्याख्यान याना च्वनागु धर्मया मर्मया रसास्वादन जूगु दैमखुनि, परिपक्वता वइ मखुनि । हाकनं वसपोल भन्तेया धर्मया अध्ययन नं याय् मगानिगुलि छुं सय्के सीके मयाय्क उँखेय्खे चारिकाजक यानां छुयाय् धयागु मती । थये अनेक प्रकारं मती ल्बीका: थह्यं छक्वनि ध्यान भावना समाधिया अभ्यास बृद्धि यानावं यके धयागु मती तया: वसपोल अन हे कायकयाया गुफाय् करीव ११ महीनाति व्यतीत याना बिज्यात ।

राम सुन्दर साहु नाप भेट:-

वसपोल याक:चा हे कायकया गुफाय् च्वंन्वना बिज्याबले नं ह्यापाये हे बा:छि नोन्हई छको भिक्षा वनेगु । अले भिक्षुबीर सिंह उपासकं तयार याना व्यूगु छाछ बस्नु भोजन यासेगु याना च्वना बिज्यात । छन्हू अये हे किडाछये शहरे भिक्षा बिज्याना: लिहाँ वया: बाकाजी (भिक्षुबीर सिंह) उपासकया कोठी बना: कयतुना बिज्याना च्वंगु । उगु हे अवस्थाय् अतं धालासिक्वे च्वना बीह्य राम सुन्दर साहु ल्हासां कुहाँ काया: थ:पिनिगु हे कोठं बाकाजी उपासक च्वना च्वंगु कोठाय् दुहाँ

काःगु वाःलात । कोठाय् वुहाँ काःबले बयक साहु नं बसपोल कर्मशील भन्ते यात खनेबं साहु लयतायाः हररं न्हिलाः विल । नापं बसपोल नाप निम्न खं जुल । :-

राम सुन्दर - " अहो ! छपिन्त थन तिनिका नापलाःगु । छःपि ल्हासां पिहाँ बिज्यासेनिसें गन गन माय्के छोया च्वना । जिमिगु मती जा छःपि खाम पाखे बिज्यात ज्बो धका च्वना । छःपिनि दाजुं थाय् थासे फुक्कसितं चिठी चोया हया च्वन । धकिल साहेब यात नं चिठी थयना च्वंगु वु । जिमि किजा छयलुं जुया वन धयागु न्यने दु, बेंत न्हाथाय्सां मालाः नेपाले छोया हयाबसं धका साबहे हाला हःगु वु । छःपि थन बिज्याना च्वन धयागु ला सिहे मस्यू । भाः छपिन्त तोतेगु मखुत । नु, बिज्याहुं, जिपिनापं भवना यकेगु । "

राम सुन्दर साहुं थःत नेपाले नापं हे लित भवना यंके धका साप हे धिपि याःगु खनाः बसपोलं अनुरोध याना बिज्यातः-

कर्मशील - " साहुपिसं जा जिगु उपरे करुणा तयाः हे आम खं लहानादोगु खः । हानं बाजुपिसं नं जिगु उपरे भ्रातृभाव ब स्नेह नयाः हे धागु खं । जि नेपाले ला छःहू वने तिति । बाजुपि नं छकोला नाप लाःवने हे तिति । तर आः थयें साहुं जितः भवना यंके धका धया दीमतेनि । छायाघा.सा जिगु मने गृहस्थया संग्रहया जीवने स्वयाः प्रव-
नितनया त्यागी जीवन हे धायेंगु सुखकर लंपु खः धकाः मनं बिचा यानाः थःके दुगु फुक्कं सम्पत्ति त्यागयाना वये धुन । तर भगवान बुद्धया ज्ञान गुण यागु खं धाःसा जि छुं सःस्यूगु मखुनि । आपालं सय्के सीके याये मानिगु वनी । प्रबज्या यात माःगु प्रज्ञा ज्ञानया सम्पत्ति हे थःके मदेकं आः थयें जि नेपाले वन धाय्ब जितः यकों मार भय विघ्नवाधात बय् फुनि । जितः बाजु पिनिगु मायां गृह जाले बयंकेगु नं स्वयेफु । छगू

जालं नकतिनि बल्ल बल्ल फुत्के जुया वयाह्य जितः मेगु जंजाल जा
 यःगु हे मखुत । अकें, साहु ! जिगु बिन्ति दु । आः थथें जि नेपाले बने
 मखुनि । थ्व संसार खनः जि बिरक्त ज्वी धुन । साहु पिसं मस्युगु खं
 मखु । अनित्य थ्व संसारे ह्यिगः खनापि मनूत थौं खने दुगु मखु । आः
 तक बल्लाना च्वंहा स्वस्थहा मनू हनिचा ज्वीबने घुप्जुक्क प्राण तोता
 बनेत नं छुं माःगु मखु । ह्लासे हे का, च्याचि मिया च्वंहा अनि छयें
 वनाः चप्पा नयाः पसलेबंहा लेंय बीचे हे सलं न्ह्याः मृत्यु जुया वन ।
 थुजागु घटनाय् लाःपि मनूत गुलि दु गुलि दु । अनित्य न गुथाय् कीत
 धोडुकीगु खः, कालं गुबले कीत नापलाकाः कुप्जुक्क नुना छ्याया दं गु
 खः, थ्व खं नुनानं धाय्फुगु मखु, न बःहा कालयात खंकाः पना
 तय् फेंगु ह खः । प्रजा मदंका धम मथ्वीकाः प्यात प्राण तोते माल धा-
 य्वं नरजन्म जुयागु व्यर्थ हे जुया वनी । जितः बाजुपिनि मायां हे जक
 गृहस्थाश्रमे तये धका सना जूगु खः । जि छुं जुल धाःसा जिमि बाजुपिसं
 जितः पना तये फेंगु मखु । जिमि मां बापि नं मदया वन । इमित नं
 नुनां पनातये फुगु मखु । साहु ! जि थथे हे अनित्य या खं लुमंकाः मने
 त्रास चायाः त्यानी जुया वयागु खः । सिना बने न्ह्या छुं सप्रके सोके
 मफुत कि ला लिया नं साब हे अनर्थ ज्वी धकाः हे जि बस्त्र तोलागु खः ।
 साहु ! छि धयादी थें नेपाले ला जि छन्हू बने हे तिति । आः यात
 क्षमा याना दिवं । ”

थथे वसपोल भन्ते नं नम्रता पूर्वक कारणाकारण या खं नार्ये
 कनाः प्रवजित जीवन हे ग्रहण यायेगु दृढ संकल्पया खं न्यंका बिज्यागु
 लिं राम सुन्दर साहुया मने वसपोलया त्यागया ममता प्रति गावकं श्रद्धा
 व आस्था बना वःसां वसपोल भन्तेया दाजुं बारम्बार पत्र चोयाः धाथें
 हे कलाचायापुसे च्वंक किजायात लिगना ह्येत तच्चतं आग्रह यानाहया
 तःगुलि फःसा नेपाले प्राप्तगु गृहस्थ भावे च्वनाः नं मोक्ष प्राप्तीया लेंय
 अपुक् थय्केफुगु महायानी धर्म अन्तर्गत गु सहजयान या आकर्षण वियाः

वसपोल भन्ते यात नेपाले लित भवना यंके धयागु मती तथा: वयकलं अनेक तरहं नं थ:गु पाण्डित्य पिच्छया: सहजयान धर्मया महत्व व सार या बिषये बन्हं सिको फको ध्याहयान याना: ध्व हे धर्मं च्वना: गृहस्थ जुया: हे धर्मया ज्या यायगु सत्लाह न्हायना दित । तर वसपोल कर्म-शील भन्ते जुसां सुयागुं लहै सहेले ध्वांनना: बस्त्र तोता बिज्याहा द्दन् मखु । गृहस्थ जीवन व प्रवजित जीवन नितायां बिषय बांलाक मती बाय्का: अन्ते प्रबज्या सुख हे धात्थेगु निदग्गु सुख छ: धयागु खे पूरा विश्वास उबी धुंकातिनि रवेच्छां धयलुंयाया दीक्षा कया बिज्याहा छ: । अके वसपोलयात साहु राम सुन्दरं उलि याउंक मुस्या गेके फंगु हे गये ? वसपोल निह्यसिया दध्बी यकोहे धर्म सरबन्धी विषाद जुल । अले निदाने थ:त लिगनेत कुत: याना च्वनादीहा साहुजीयात संसारया दु:ख व अनित्यताया बिषय थुलि दुनुगले थ्यंक थोक उबलन्त उदाहरण बिसे धर्मया खं कता बिज्यात कि वयक साहुनं वसपोलया संकल्पयात सर्वथा प्रशंसा मयासें च्वने मफुत । अले हाकनं धया दित:-

राम सुन्दर:-‘ छपिसं धया बिज्यागु खे वास्तवे सत्य छ: । छपिनि बाजु सापहे हाला ह गुलि जक धयागु छ: । आ: छपिनि छु बिचार छ:, अये हे याना बिज्याहुं । छपिसं मति तथा बिज्यागु खे साव हे भिगु नित्यगु छ: ।’ थये धाधां वयक: साहुजी वसपोलया भिक्षुभावे प्रसन्न जसे वसपोल धारण यानाच्वना बिज्यागु दिध्इपात्र कया: उके बाथलति सें मोहसया: दानयाना दित । वयक: साहुजी वसपोल खना थुलि प्रसन्न जुयादित कि वयकलं न्हायागुहे दान प्रदान या:मां वसपोल यात लीमंका मदी । अके निग्हु पेन्द्र लिपा नं वयक: साहुया दिछाछ्थे गुम्बाय् ध्वोपि सकले भिक्षु पित्त दान प्रदान याना दीबलेनं वसपोलयात स:ता: नापं गुम्बाय् च्वना यंका: दान प्रदान याना दित । लिपा अन हे दिछाछ्थेया गुम्बाय् त:धि-कहा करीव ७०।८० कु हाक:हा भगवान बुद्धया ख्वाले च्वलुं पाकबले वसपोल भन्तेयात नं स:ता: नापं गुम्बाय् च्वना यंका दित । थन थ्यंका: गुम्बाया भिक्षुपिसं वयक: साहुयात अनेककथं धर्मोपदेश याना बिज्याउयां

बच्चिदिति वक्राः वसपोलयात् उपदेश कनेगु पाः बिया बिज्यान । अबले धाःसा वसपोलयत्त मछाःसे च्वनाचल । उबले तक वसपोलयाके सकले पुलांय भिक्षुपिनि न्होने च्वनाः पुलांय भिक्षुपिसं कना बिज्यागु धर्मोपदेशे हे तुं थःगु धर्मोपदेश स्वाकाः उपदेश बीगु साहस मदुनिगु खः । अके थःगु अल्पज्ञतायात् हे जक स्वयाः वसपोल अन सुम्क हे च्वना बिज्याय माल । राम मुन्वर साहु जक लिपा वसपोल भन्ते नं प्रवजित जीवन तोती मछुगु सन्देश च्वना नेपाले काल । वसपोल भन्ते काप्या गुफाय संतु च्वना बिज्याना च्वन ।

काप्याय वसपोलया जीवनः-

किखाछये अरप्य पर्वतया च्वे वसपोल च्वना बिज्यागु गुफा चिकिचा कूसे द्रुहां प्याहां ज्वीगु सुखा नं अतिक हे चिकिघंगुलि ह्य पयतुनाः मछि मछि द्रुहां प्याहां ज्वीमाः । लः ली कायत्त गुफाक् व्के भचा कुहां वयवं पर्वतया कार्पि चिकिचा धाय्क पिहां वयाच्वंगु लः चिकिचाजाःगु गाः छगाले मुना च्वंगु दु । थ्व हे गाचिगु लः तीजक तीजक ख्वलार्चा तुयाः तुयाः खालेयाना धंप थनाः लः यंकेमाः । थ्व हे ल पवीव पवीवं धंप छगः ज्वनाः पर्वत बच्चि कुहां वयाः व गाःचाय् मुनाच्वंगु लः कग यंकेगु यानाः वसपोल थन गुफाय् च्वं जोछि थ्व हे गाः यागु लः त्वनाः समये व्यतीत याना बिज्यात् । गुबले पिण्डाचार बिज्यानाः प्राप्त जूगु मिक्षायत्त थ्व हे नं पर्वते कं कि तिसा माला ह्याः भुत्त च्याकाः चायागु खोती [च्या ल्वीगु थल] च्या हायेहा च्वना नयेगु नं याना च्वना बिज्यात् । भोजनया ज्या फूसद वयवं धर्म व दर्शनया बिषये गम्भीर चिन्तन यासे ध्यान भावनादि वृद्धि पायेगु याना बिज्यात् । धर्म श्रद्धा दुपि धर्मया चर्चायाये न्ह्याःपि श्रद्धालु उरासक-उगसि कारि गनं नारलात् धाःसा धर्मोपदेश नं यानाः श्रद्धालु जनरिनि श्रद्धा वृद्धि यानः बिज्याय्गु याना च्वन । यगु प्रकारं एकान्त स्थले च्वनाः ध्यान भजनादि याना च्वना बिज्याइगु बखते थ्व

संसार सम्बन्धी अनेक खँ मने जुया वड्गु जुयाचवन । छन्हू लः फुना च्चे धयागु लः मुना च्वंगु लः गाःले लः कायेत बिज्यावले व लः मुना च्वंगु गाले कीचात बायाँ वायाँ सना च्वंगु खंका बिज्यात । अले वहे लः कीचात सना च्वंगु स्वस्वं लः कया च्वना बिज्य बले थथे कत्पना जुया बल कि थ्व चिकिचा धंगु लः मुनाच्वंगु गालेजा थुलि मछि प्राणिपि दु धासँलि थ्व संसारे मेमेगु धः, पुखु, नदी, समुद्र, सागर, महासागरादिया सखे गुलिजक जलचर प्राणिपि दुगुज्जी, थ्व संसारे स्थलचर प्राणिपि नभ-चर प्राणिपि समेतं याय्बले गुलिजक सत्व प्राणिपि दु ज्जी ? हाकनं धर्म ग्रन्थे कनातःगु अनुसार गंगा नदीयागु फिचः प्रमाणं बुद्ध तथागतपि थ्व लोके उत्पत्ति ज्जी धुंकल । छह्य छह्य तथागतपि उत्पत्तिजुया बिज्याइगु ब्रह्मते कोटानकोटी सत्व प्राणिपि तरे जुया बना च्वन धकाः नं धया-तल । अथे न थ्व संसारे ब्याच्वपि सत्वप्राणिपिगु संख्या अनन्त अत्याख प्रमाणं दया च्वन । भतिचा जक हे न पाः मजू धकाः नं शास्त्रे कना तल । थ्व गथे खः ? छु जुयाः थथे जूगु खः ? थ्व खँ खंला ? ? धका मने अनेक संशय उत्पन्न जुयाः खँ मर्यालसे मने धौ बजि बालेथे त्वाक बुक जुयाबल उगु वखते भगवान बुद्धयागु धर्म अनुरूपं सभ्यक रूपं थ्व संशय काटेयाय् मफुगु जुयाः बसपोल अलमले लाना बिज्यात । अथे जूसॉं नं बसपोल थःगु मनघात थथे धंयं बिया च्वना बिज्यात कि थ्व खँ बालाक सःस्यूपि पण्डित जनपिके न्यनः धर्म सफु स्वयाः मसीकुसँ तोते मखु । बसपोल भन्तेया मने च्वंगु धगु संशय बसपोल थेरवादी बुद्ध शासने दीक्षित जुयाः त्रिपिटकया व्यापक अध्ययन याना बिज्याय्बं तंतिनि निर्मूल जुया बन । फिछाछ्येया एकान्तबासे ध्यान भावनादिया अभ्यास व धर्म सम्बन्धी सयँ ग्रन्थ तय्गु अध्ययन बसपोलया मने त्याग-मय जीवने अपो रस प्रति वृद्धि जुयाबं बल । नापं गृहस्थ जीवनया निरर्थकता नं अरु उपो यथार्थतः स्पष्ट जुयाबल । थ्व धातावरणं बस-पोलस्या आध्यात्मिक जीवने परिशुद्धि व पूर्णता ह्येत दुलि ज्यासेमेदत

उलि हे वंरागी जीवनया कष्टपूर्ण लयें वङ्गु बाघा बन्धन चीकेत नं
तिबः बिल ।

अशुभ भावनाया प्रयासः-

क्रिडाक्षये वसपोल चवना बिज्यागु कापत्रया गुफाया पर्वः कवे
पाले श्मसान दीप छगू नें जुगु खः । थन सय्यंत सीपि हया ऊंग पंक्षी
तय्त ला नकीगु जुया चवन । वसपोलया पर्वंत कवे लः काः बिज्याइबले
बराबर हे थव श्मसाने ला नकःहःपि मनूतय्यु ला टुका टाको उखें
थुखें ऊंगतसें पर्वते कुर्का थःकूगु नं खना बिज्याइगु । अशुभ भावनाया
अभ्यास निमित्त श्मसाने वनेगु मि उबीगु कारणं व सपोल कर्मशील भन्ते
बराबर हे मृतक शरीरयात गिद्धतयेत नकीगु दृश्य स्वयेत श्मसाने
बिज्याय्यु याना चवन । छको (रावयोबात) नीच जातिया सय्यंत निह्य
दीपे वया चवंगु वसपोलं खन । इपिमध्ये छह्य सय्यंत सांगाय् मृतक
शरीरयात प्वः चिनाः कुबिया हया चवन । मेह्य छह्यनं तगुगु ताहागु
कथि ज्वना वया चवन । श्मसाने दीपे थ्यंतैलि कोवियाहःगु मृतक शरीर
ध्यंक दीपे वंछवत । छह्यसो तारिस्वा थे जागुया मि च्याका कुं
वय्कल । अले तत्कालं उखें थुखें वयाः दीपे यक्को वय्क गिद्धत ज्वल ।
अले छह्य कथि ज्वनावःह्य मनूनं कथि गिद्धतय्त चाः चाःहुयाः ह्याना
चर्वबले मेह्य सय्यंतै सीह्य मनू प्वः चिनाहःगु खिपः पयनाः सांगायागु
च्वः छचवः उवनाः यांकयाः सालाकाःबले सीह्य मनू छयात्रां खने दय्क
घातवाः वन । अले व मृतक शरीर यागु ह्लाः ज्वनाः साला हयाः स्तोहं
फाते क्ववसांघीका साप हे जःगु नाय्चुपि गर्दनं निसैं इवालि ध्यंक
छय्यंगु फायाः पिया बिल । अले हानं मृतक शरीर यात थसः पाय्काः
कर्कु निसैं पाली थ्यंक छय्यंगु फायाः पिया काय् धुंका व ला फुक्कें कुच्चा
कुच्चा यानाः ध्येनाः दोचिन । अले व सय्यंत तिनहुयाः छले अलग चर्व-
वल । सय्यंत जक अलग ज्चीबें गिद्धत छगू बथानं हे ह्यारारारां कुब्जा-
वस । मिखा फुति हे याये मसाबें व मृतक मनूया ला छकू हे बांकी

मदेक गिद्धतसें नया वन । अले हाकनं मृतक शरीरया बवे किं फुक्कं लोहंतं ऊया ऊया यानाः कुच्चा कुच्चा यानाः छयासं दोचिनाः ह्लापा थंतुं राक्योवात निह्णं व्वावनाः छलेलिक्क अलग च्चवनेवें गिद्धत जूवयाः व व्चोकिं नें फुक्कं नया वन । अले व राक्योवात निह्णसिनं गिद्धतयत् ह्याना छ्चया ल्योदनिगु छ्योयात नें त्वहें प्वाकःचाय तयाः ऊया ऊयां नचुकु छ्चानाः उके चप्पातयाः वालेधुंकाः इपिं छ्चलेलिक्क तापाक्क च्चवनेवें गिद्धतसें व नं पुक्कं नया छोत । थुगु रूपे वसपोल बराबर श्मसा नेबिज्यानाः ध्व लाः नकेगु संस्कार स्वः विज्याय्गु याना च्चन । गबले गबले सिनाः तन्हु मछि हे दये धूकुपि मन्तय्गु ध्वनीगु मृक शरीरयात थये गिद्धयात बीहइबले ला असाछये हे नवयाः दुर्गन्ध फेने जुया च्चनीगु । अक्सर यानाः सयंतय् निन्हु स्वन्हु तकं नें मृतक शरीर यात संस्कार मयासें तथा तय्गु चलन दु । बर्माय जा र्वला र्वला प्यला प्यला तक नें मृतक शरीर यात संस्कार मयासे तथातइपिं नें मडुगु मखु । बराबर श्मसाने बिज्यानाः च्चवंगुलि यानाः वसपोल भन्ते यात भावना यायेत नें आपालें तिबः बीथें जुयावन । अशुभ भावना प्राप्त यायेया निश्चित वसपोलें थुगु प्रकारं गाक्क हे यत्नोपाय अभ्यास याना दैक्कसां तबि नें संसारया बिषये उत्पन्न ज्वीगु वसपोलया मनया संशय धाई छेवन याये फुगु मख्नि ।

कालिपोंगे निवासः—

थुगु प्रकारं काव्या गुफाय वसपोल ११ लाति च्चना बिज्यात । थुबले हे कालिपोंगे च्चोह्य भाजु रत्न साहु नं, हानं महाप्रज्ञा भन्तेनं नं वसपोलयात कालिपोंगे बिज्याकेत चिठी छोया हःगुलि अन छको बहे वनेगु मती तथा बिज्यात । अले दिखांछयें शहरे धर्म सुन्दर साहु पिनिगु कोठी पासा भिक्षुधीर सिंह उपासक लिसे सत्साह व्याका बिज्यात । साहुपिसं माःगु बन्दोवस्त याना ब्यूगुलि साहुपिनिहे बज्जात नापं तं

कालिम्पोंग पासे स्वयाः पिहां बिज्यात । ले बोचे ग्यांचि धयाथाय् छह्ल्, निह्ल्, च्वनाः अनं बिज्याना फारी थ्यंकाः फारी सानु साहु राम मुन्दर साहु पिनिगु कोठी चिनिक्काजि उपासक च्वना च्वंगु छः, अनं निन्हु स्वन्हु च्वनाः अनं बया धोसो थ्यंकाः बिज्यात । थन थ्योत्रले साहु-पिनि ज्याखं परे जुयाः बसपोल नाप छोयाहःह्य दान धयाह्य उपासक साहुया बज्जा लिहां तुं वने माल । थनं मेरि हे पासा च्वनाः बिज्याबने न्हापा च्वापु गाया च्वंगुलि ला मस्यू, स्वःस्वःथाय् तकं सारा थासे च्वापु तिचेत मेगु छुं छगूनं खनेदुगु मखुत । च्वापुयागु तेजं याना बसपोलं मिखा हे कना बिज्याय् मफुत । न बसपोलयाके वंचुगु चश्मा (गगल्स) हे दुगु छः । अके च्वापुया तेजं बांलाक मिखाकने मज्यूगुलि मिखा कंलामकंला धयाथे जक मिखा कनाः छुं भतिचा तुयुजः मात्र स्वस्वं ले बिज्यात । प्रतिकूल परिस्थितिस माःगु ज्वलं मदय्क मुश्किल मुश्किलं न्यासि बिज्याये माःगुलि बसपोलयात थ्र ले गराय्हाकः गपाय्हाकः थं च्वना बल । पलख न्यासिवने मलाबं हे गुबले जक थ्व लं पबचाई धयाथे मने च्वनाबल । बल्लबल्लं च्वापुयागु पर्वत, मैदान तरेजुल । अले क्रमानुसार जरिह्ला धयागु पहाड थ्यन । थ्व पहाडं निन्हु तकला कुहाँजक हे वना च्वनेमाल । थ्र पहाडया लं नं फोःचासेलि कथहनं बसपोल कालिम्पोङ्ग थ्यंका बिज्यात । थ्वयां ह्हापा बसपोल कालिम्पोंगे बिज्याय् मनंनिगु जुयाः काचाबक तुं भाजु रत्न साहुया कोठी वने मसयाः छये छ्वाय् वाय् च्वना बिज्यात । कर्मशील भन्ते थःपिनिगु निमन्त्रणाय् कालिम्पोङ्ग थ्यंका बिज्यात धयागु खबर सियाः दान बीर साहुपिं कायाः बसपोलयात निमन्त्रणा यानाः भाजु रत्न साहुया छये च्वना यंकाः लाइबेरी च्वनेगु धन्दोवस्त मिले याना जिल । कालिम्पोंगया श्रद्धालु जनयात धर्मोपदेश बीगु निर्मित बनपोलं थनहे प्यलाति बासयाना बिज्यात ।

कालिम्पोंगे च्वना बिज्याः जोरेंछ बसपोल बराबर त्रिपाइ गुम्हाय् बिज्यायेगु याना बिज्यात । शुगु हे अवस्थाय् ह्हासे कथाः लिहां

काःह्य राहुल सांस्कृत्यायनजुं (उबले बय्कः गृहस्थी हे तिति) ज्वनावया
 दोगु ह्लासायागु सय्ये सफू व बुद्धगयायागु पौभाः आदि सकतां भाजु
 ररन साहु नं वसपोल भन्तेयात वयना विल । थन हे सर्वप्रथम वसपोलया
 परिचय नं राहुल सांस्कृत्यायनजु नाप जूगु खः । राहुल सांस्कृत्यायनजु
 निन्हु प्यन्हु च्वनाः भारते लिहां काल । वसपोलयात जक भाजु ररन
 साहुपि व बयकया जहान परिवार साहुनीपिसं कालिम्पोंगे च्वना
 बिज्यागु जोछि हे बांलाक हेर बिचार यानाः मावव सकतां पुरे याना
 तथा विल । वसपोलं बयकः साहु व साहुनीपिनिगु उगु कृतज्ञता गुण
 यात थौं तक नें लुमेका बिज्याना च्वन ।

वसपोल कालिम्पोंगे थ्येकाः स्वलाति दय्काः महाप्रज्ञा नें अन
 थ्येकः बिज्यात । महाप्रज्ञा भन्ते नाप तुं त्रिपाइ पहाडे च्वे चाह्यू बिज्या-
 बले पाछाइ धयाह्य बागीन्द्रबज्र नापलात । व नाप खें जुजुं वसपोल
 भन्तेयागु नेपाले छको बनेगु खें नें पिहांवल । नेपाले बिज्यायबले
 स्वयम्भूस्थाने ल्युने कुमा नरसिंह कर्णेलयागु दवरि च्वेसा उत्तम ज्बी
 धयागु सल्लाह नें वसपोलयात बागीन्द्रबज्र हे द्युगु खः ।

कुशीनगरे प्रवज्याः-

लिपा महाप्रज्ञा भन्ते नापें तुं बीड तीर्थे प्यंगूलि भ्रमण यायां वस-
 पोल कुशीनगरे थ्येकः बिज्यात गन सर्वप्रथम चन्द्रमणि महास्थविर
 यागु दर्शन प्राप्त जुल । थन कुशीनगरे भगवान बुद्धया महापरिनिर्वाण
 मूर्ति दर्शन याः बिज्यात । नकतिनि हे जक शास्ता महापरिनिर्वाण
 प्राप्त याना बिज्यागुला धयाथे च्वंक गोतुला बिज्याना च्वंह्य भगवान
 बुद्धया भव्य निर्वाण मूर्ति खनेवं वसपोलया नुगः तीब शोक वेदनां खुसु-
 लुलु मिना वल । थ्व भव्य शयनासन मूर्तिया न्होने फेजक त्वीबं
 आनन्द भन्तेपि विरह याना च्वंगु मूर्तित नं खंका बिज्यात । अले छु
 मानि ! सफूति च्वना तःगु व गुरुपिसं कनातःगु अनुसारं भगवान
 शारतःया महापरिनिर्वाण ज्बीवं आनन्द भन्तेपि नापें सकले अवीतराणी

अबोधमोही भिक्षु भिक्षुगी, उरासक उपासिकात सकल्यां आलाप विलाप यांना: विरह या:गु खं लुमसे वय्व वसपोल भन्तेया भिखां न सर्वाव दिके मफुत । भगवान बुद्धया न्ह्योन चवना: त्रिखा निपां खववि धर धर हायका: वसपोलं थुकथ प्रार्थना यांना बिज्यात:-

“भगवान शास्ता ! जिपिं फुकसित वाना: छविं पारनिर्वाण जुया बिज्यात । जिपिं छु यांना: गथे यांना: थ्व घोर दु:खमय संसारं छुटे उवी फंगु ख: ? गुबले जक जिपिं थ्व संसार मुक्त उवाफंगु ख: ? जिपिं नेपाले चवना: छपिनिंगु सत्य-धर्मं छुं हे मसीका चवना । छपिनिंगु सत् धर्मं सीका थ्वीका काये फय्मा धका प्रार्थना यांना चवनागु ताकाल वत । हे शास्ता ! हे तथागत ! आ: जिंनं छको नेपाले वनेगु मती तथा बया । जिं छुं स:स्पूगु मखुनि । छलपोलयागु सत्धर्मं नेपाले गथे यांना: प्रचार यायगु ? आवि ।”

उगु रूपं प्रार्थना यायां वसपोल भगवान अरहन्त सम्यक सम्बुद्ध यागु भय्य निर्वाण मूर्तियात स्वस्वं बारम्बार वन्दना यांना चवना बिज्यात । वना हे दये मासे व:गु मखुत । मेमेगु छुं भयसुलाक बोलाक प्रार्थना याये मस:निंगु जुया: ई वतले चवना: चेत्य परिक्रमा यांना बिज्यानाचवना । गथे चेत्य परिक्रमा यायां भगवान अरहन्त सम्यक सम्बुद्धया दर्शन वसपोलया जीवित काले याये मखंगु थ.गु इथाय:गु कर्म खना: वसपोलयात छुखें अभान्यथें ताल । छुखें हानं स्वयं भगवान बुद्ध थ: उपस्थापक आनन्द भिक्षुयात तथागतपिसं इच्छा यात धा:सा आयु संस्कारयात समाधिया बलं वसपोलपिं कल्प तकनं थ्व संसारे वाना चवने फु धका स्वको स्वको मछि सम्येयाना बिज्यातं नं व आनन्द थें जाह्य प्रस्युत्पन्न मति याह्य मनुखं गथे विस्मृती लाका: प्रार्थना याय् मफुगु धका: नुग: चेवे तुया बल । अले कल्पना वनावल - उबने बेला मौकाय् आनन्द भन्ते नं भगवान बुद्धयाके ब्रह्मादि, देव, मनुष्य प्राणिपित करुणा तथा: बिज्यासे कल्पांत तक चवना बिज्याहुं धका प्रार्थना याये फुगु

जूता ! व छत्रण रश्मिं युक्तं बुद्ध्या भव्य रूप आःतकं की सक्स्ति
 वशनं प्राप्त उवीगु खं ! ! अले वसपोल शास्ताया श्रीमुखं गम्भीर धर्म
 देशना न्यने वयाः गुलिखे गुलिखे कीपि दुःखीजनपि संसारं मुक्त उवीकंगु
 उवी !!! अहो धन्य खः व भाग्यमानीपि मनून बा ! गुपि भगवान बुद्ध
 या जीवितावस्थाय् धर्माविवाध यानाः श्व भवचक्रं छुटे जुया वने फत ! !
 धन्य खः स.रिपुत्र भन्ते ! धन्य खः महामोद्गत्यायन भन्ते ! ! धन्य खः
 भिक्षुणी राहुल मांता ! धन्य खः प्रजापती गीतमीरि ! ! सकलं वस-
 पोलीपि भगवान बुद्ध्या पाखें धर्मदेशना न्यनाः अरहन्त जक जुया
 बिज्यागु मखुं, भगवानया मिखाया न्ह्योने वसपोलया जीवितावरथाय् हे
 निर्वाण नं जुया बिज्यात । धन्य धन्य खः वसपोलपिनगु माग्ध बा ! !
 थये ह्लाः निपा जोजलपाः भगवान बुद्ध्या निर्वाण मूर्तिया परिक्रमा
 याना बिज्यानां चव्ह्य वसपोल भन्तेया नुगले शतीत वर्तमान कालया
 विभिन्न खैया कल्पना न्ह्याका चवना बिज्यात । परिनिर्वाण मूर्तिया
 परिक्रमा लुधकं याये धुंसेलि बसपोल भगवान शास्तायागु स्थूल शरीरयात
 दाह संस्कारयागु थाय् रामाभार चैत्ययागु परिक्रमा याः बिज्यात । भगवान
 बुद्धं थम्ह अनित्य धमया प्रतिपादन जक याना बिज्यागु मखुं, अनिच्चा-
 वत् संखारायात प्रमाणित याना बिज्यासे स्वयं थःहेनं निर्वाणपुर पाखे
 बिज्यानाः अनित्यताया न्यियन सुं छ्म्य नं अपवाद मकुगु खं स्पष्ट क्यना
 बिज्यात । भगवान बुद्ध्या स्वीनिता लक्षण व चयेगू अनु व्यञ्जनं परि-
 पूणगु सुवर्ण वणगु दहयात दाह संस्कार याःगु घटना मिखाय् न्ह्योने लुया
 दय्वं हाकनं छ्की वसपोल भन्तेया गःपः तःतःपु जुया वल । श्व अनि-
 त्यया भावना वसपोलयागु वाराग्यया भावनायात हाकनं छ्की स्थल्लाक
 थनाबिल । वसपोलया हृदय अबिरल अचल श्रद्धां जायाबल । शील
 स्वातुकाव थंकेत थुकें यकों हे बल प्राप्त जूगु आभास वसपोलयात जुल
 उवीमाः । थये त्यागं कय्क्याना तःगु वसपोलया नुगले शीलनं धिसिमसि
 धाय्क माथंवरक फेनुना म्युबले प्रज्ञाया लुखा नं धिक्किचाया वइगु स्वाभा-

दिकहे जुल । थुबले वसपोलं भगवान् बुद्धयागु धर्मं छु खः धेगु विषय चन्द्रमणि गुरुयाके प्रार्थना यासैली - वसपोलं धर्मया व्याख्यान याना बिज्यात, गुरु गुरुजा नबश्रद्धा सम्पन्न व्यक्तिपिनिगु नुगले धर्मं स्वथना बीत धात्थे हे निपुणह्य धर्मोपदेशक खः । वसपोलया धर्मोपदेशे गुलि गांभीर्यं बुध्याः, उलि हे वसपोलया उपदेश शैली सरल ज्, बोधगम्य ज्, अले ज् वसपोलया बाणि अति हे मधुकर । अके नवकतर भिक्षुपिनिगु नुगले इना च्वनीगु विराग चित्तयात स्यत्लाक थनाः इमिन् भगवान् बुद्धया स्थविर-वादी शासने सालेत धात्थे हे प्रभावकारी ज् वसपोल । उकेसनं कर्मशील भन्ते स्वयं थह्यं हे त्याग धर्मया श्रेष्ठता व नित्यता महशूस यानाः स्वच्छां थःगु हे ज्ञानया बलं प्रबजित ज्बीगु तक वीर्यबल क्यना बिज्याये धुंकूह्य । अके गुरु चन्द्रमणिगु सारयुक्त वचनं वसपोलयात स्थविरवादी शासने अक उपो याउके आर्कषित याइगु स्वाभाविक हे जुल । अके कन्हेखुनु चन्द्रमणि गुरु लगायत सकल स्थविर भिक्षुपिन्त वन्दना यानाः विनीतपूर्वक फेत्तु बिज्याह्य वसपोल भन्तेयात चन्द्रमणि गुरु थेरावादी बुद्ध शासनया अनन्त गुणया विषये बोधयायां बौद्ध धर्म याकनं सधके सोके याय्त नं नेपाभीतय्त सय् भाषां इवनेगु स्वयाः पाली भाषा, बुद्ध थह्यं नोवाना बिज्यागु भाषां इवनेगु अध्ययन यायेगु ज्या ऊन् अःपु ज् धयागु खे इज्-थनाः बिज्यात । छगू निगू पाली शब्दत कना बियात । ह्यापा बिद्यार्थी जीवने संस्कृतया शिक्षा नं कया बिज्याना उग्रह्य जुया । वसपोल भन्ते-यात बुद्धया भाषा पाली हे सरल व सुगम ज्थे ताल । अले वसपोल कर्मशील भन्ते नं ह्यासाया नियमानुसार थःह्यं उग्रना बिज्यागु छ्यलुंपा या दीक्षया क्क थन हे दिका बिज्यायगु निर्णय याना बिज्यात । अके भदन्त चन्द्रमणि महास्थविरया उपाध्यायत्वे वसपोल थेरावादी बुद्ध शासने धामगेरत्त्वया दीक्षा कया बिज्यात । तिब्बतया छ्यलुं पद प्राप्त जुयाव्य धुंकोसानं थ्गु शासने सर्वप्रथम (कोयें) धामगेरतिं उवी माःगु खं अःजा दुसें गुरु चन्द्रमणि वसपोलयात दश शील प्रदान याना

बिज्यात । छः, वसपोल ह्यासं हे ध्यलुंपाया दीक्षा प्राप्त ज्वी धुंकूए
 जुयाः धमिणेरया दीक्षा कथित वसपोलयात कुं तथं बुद्धिस्स्याना
 चवने माःगु मखुत । धुगु प्रकारं ने सं १०५० वि. सं १९८७ अर्थात्
 ई. सन् १९३० स भ्रामणेरया रूपे वसपोल स्थविरवादी शासने दुत्तिना
 बिज्यात । अकं वसपोल याके स्थविरवादी बुद्ध शासनया नापं तिब्बत
 पाखे यान् बौद्ध धर्मयानु ज्ञानं नं धुगु जुल । कुशिनगरे छं समये च्वना
 बिज्याःगु बखते वसपोलं बमिया लिपिया नापं परित्राणं नं भति मति
 च्वना बिज्यात । ११ छलातक फिछाछये कापक्या गुफाय एकान्त स्थाने
 छजो हे चीवरया भरे च्वना बिज्यागुलि वसपोलया चीवर वस्त्रं नं
 फिरि फिरि नलि नलि ज्दीक धयाथे गुना च्वने धुंकल । वसपोल थ्व
 हे छजो चीवरयात ह्यु ह्यनाः पत्तु परकाः पुना च्वना बिज्यागु छः ।
 वसपोलया थ्व चीवरया अवस्थां वसपोलया त्यागया महिमाया बाखंकना
 च्वन, अल्पेच्छकताया क्पिपाः च्वया च्वन, आत्म संयम व धैर्यं धारणया
 नायांख च्वपका च्वन । वसपोलया थ्व संयमपूर्ण शील पालन कुशीनपरे
 च्वंहा लंका बाबा गुलि प्रभावित जुल उलि हे वसपोलया थ्व दयनीय
 अवस्थां वयकःया नुगः ममहितं नं जुल । वसपोलया फिरि फिरि गुना
 च्वंगु थ्व चीवर स्वया च्वने मफयाः स्वयं लंका बाबां वसपोलयात ह्याः
 च्वनाः चन्द्रमणि गुरुयाथाय् च्वपि अन्य बर्मेली भिक्षुपिषाय् च्वना यंका
 वसपोलयागु बुगु चीवर वयनाः चीवर छजो फीनाः कया बिया दित्त ।

श्रामणेरया रूपे नेपाले

प्रथम थेरावादी श्रामणेरया रूपे नेपाले आगमनः—

कुशीनगरे गुरु चन्द्रमणि महास्थविर याके भिक्षुया शीलाचरण सन्वन्धी माःगु खेया नापं परित्राण नं स्यना कया बिज्याये धुंकाः नेपाले शुद्धगु बुद्ध धर्मया प्रचार यायेगु पुनित बिचारं नेपाले छको नि बने धकाः गुरुपिके बिदा फोना बिज्यात । वसपोलयात महाप्रज्ञा भन्ते नं नेपालया सिमाना इलाका रक्सौल ध्यंक तः बिज्यात । भिक्षु महाप्रज्ञा यात नेपालया सरकारं उबले देशं पितिनो छबया तःगु जुया निर्मित वसपोल रक्सौलं बुखे बिज्याये ज्यूगु मखु । कर्मशील भन्तेया निर्मित महाप्रज्ञा भन्ते नं यक्को हे गुण याना तथा बिज्यागु दु धयागु खं वसपोलं रहासां निसें पासा बिज्यानाः कुशीनगर जुकाः रक्सौल ध्यंक नं कष्ट मचासे तः बिज्यागुलि हे स्पष्ट जू । वसपोल कर्मशील भन्ते नं भातकं धया खना बिज्याई - “महाप्रज्ञा भन्ते नं जितः आपालं उपकार याना तथा बिज्यागु दु । जि वसपोलयात त्यासा पुले फुगु मखुनि । वसपोल यागु कृतज्ञ गुण छगु मात्र हे लुमंका खनागु दु” भगवान बुद्ध नं धया बिज्यागु दुः— कतञ्जु होतु पाणिनां आदि । सज्जनपिसं थह्यं यानागु सिबे नं मेपिसं थःत यानातःगु कृतज्ञता गुणयात लुमंका तये फ्यकेमाः । रक्सौले महाप्रज्ञा भन्ते नाप बिदाबाजी जुयाः वसपोल याकःचा वीरगंज पासे बिज्यात ।

उबले वीरगंजं बुने वुहां बनेत राहदानी कायेमाःगु चलन । तर वसपोलयात पीत वस्त्रधारी जुया नं वीरगंजला याउँक हे राहदानी पूर्जा प्राप्त जुल । अर्भ सिमरातक रेले खनाः अनं मोटरे खनाः भिमफेदी

ध्येकं बिज्यात । भिमफेदी पाः गयाः चिसापानी गढी ध्यनेवं वसपोल-
 यात अनर्षोपि सरकारी कर्मचारीतसें शंकाया भिखां स्वयेगु थालेयात ।
 इमिगु मने ह्लापां वेशो पितना छ्वह्य महाप्रज्ञा भिक्षु हे हाकनं पीत
 वस्त्रं पुनाः नेपाले दुहाँ वःगु छः धयागु विभास । अकें अन वसपोलया
 मालसामानत जांचे याःबले नं वसपोलयागु छगू छगू बस्तु छता छता
 माल बतले पुतु प्वीकाः वस्त्र फुकं थाथा मथा यानाः स्वया च्वन ।
 वसपोलयाके राहदानी क्यो धका धाय्वं थःह्य ज्वना बिज्यागु राहदानी
 पूत्रो नं वचना बिज्यात । अथे नं इपि कर्मचारीतय् चित्त सन्गुष्ट मजू ।
 वसपोलं जि ह्लासां बयाह्य छः, कुशीनगरे ध्येकाः भिक्षु जुयाम्ह धकाः
 वक्कों खे बिस्तार पूर्वक कना बिज्यात । अथे नं इपि पत्याः मजू । छ
 ह्लापा नेपालं पितना छ्वःमह हे मनू छः, छ नेपाले बुने वनेमदु धका पना
 बिस । थुसे वसपोल याकचा हे जक रक्सील पाखें बिज्यागु व थुलेपाले
 या लें ह्लापा वये वनेयाय् मनंगु जुयाः वीरगंजे नापलाःमह नेपाले ये
 ध्येक वनीमह छम्ह सहयात्री नाप वसपोलया मालसामान भचात नं
 वयागु भारीतयाः यंकेगु बन्दोवस्त याना बिज्यागु छः । वसपोलया
 मालसामान सकतां जांचे याये धुंका व सहयात्रीयात ह्लापा हे छ्वया-
 ब्यूगु जुयाः वसपोलया मालसामान फुकं ह्लयोने यंकातय धुंकल । अयनं
 वसपोलयात चिसापानी गढी दुहाँ वनेगु अनुमति प्राप्त मजूनि । माल-
 सामान यंकाच्वेह्य मनू गुलिखे उखे ध्यने धुंकल ज्वी धका वसपोलया
 मन पिपि ध्याना च्वन । अकें वसपोलं विनअ पूर्वक हे कर्मचारीपिन्त
 धया बिज्यात- “नेपाले ह्लापा पितना छ्वह्य धाःह्य मनू जि मखु ।
 जिगुनां कर्मशील छः । जि ये ल्हासा वनाह्य, अनं हे भिक्षु जुयाः बीड
 तोर्ब स्थलया धमण यायां बयाह्य छः । जिगु मालसामान मेपिसं ज्वना
 वने धुंकल । जित्तः स्वता छोयाविसं ।” तर अन गढीया कर्मचारीपिसं
 वसपोलया खे पत्याः मया । अखबतं सोह्य पेह्य कर्मचारीत मुनाः ध्व

धामपोर खः धयागु खे भतिचा जक हे नं च्यूता मतसे हनुमत्तु हक्का, दाय्थे दाय्थे यानाः अनेक प्रकारं हयानाः बसपोल यात केलाकेल याना, चरन । छन्त खःगु जुक्को खे मङ्गलासा, थथे कुंका बी धका नं घम्की वयन । अथे नं बसपोलं थगु सहनशीलता जक हे पिक्कयाः मन्त्रपूर्वक शान्त जुयाः हे न्यंको प्रश्नया लिसः बियाचवना बिज्यात । कथहनं चिस्ता-पानी गढी हे शून्य जूथे च्वंक मदेशं वःपि सकलं मनूत थानकोट पाखे बने धुंकल । छो निभाः बीथे बीथे च्वना चल । अके बसपोलं हानं थः छुं प्रकार याहा नं दोषी मखु धयागु खे ह्लयथना बिज्यात । नापं थःगु मालसामान मेपिसं यंके धुंकूगु व मालसामान जिम्मा बिया छवयाहा बांलाक ह्यमस्युगु खे समेत ह्लयथनः गढीया कर्मचारीपिन्त निम्न बभो-जिम निवेदन याना बिज्यातः- “स्वेदिस ! छिकपिस ! जि थुगु लं ह्लाप्रा वये न्ह्य मनू मखु । जि दोषी न मखु । छिकपि बिचारवानपि खः । जिथे जाहा गृहत्यागी भिक्षुयात दुःख बियां छिकपिन्त फाहरा छुं वइगु मखु । बरू गृहत्यागीपिन्त फःसा छिकपि थे जाःपि बिचारवान-पिसं ला फक्को स्वाहाली सहयोग हे जक यानादीमाःगु खः । आः जिगु मालसामान उवनाः जि भति भति ह्यस्युपि मनूत नं बने धुंकल (इमित त्रि नापलाके जक हे नं फंथे मच्चन । जि याकचा जुयाः साप दुःख उकीथे च्वन । याकनं छिकपिसं छुं मेगु खं परीक्षा यायमानिगु बनिसा यानाविसं जितः याकनं छोया दीसा केश उबी ।”

थुगु रूपं शान्त रूपं बसपोलं नेपाले ये बनेगु अनुमतिथय निश्चित अनुरोध याना च्वना बिज्यात । थुके याना इमि नुगले करुणा व चेतना दना वल ये, थवं थके इमि खे जुल- “थ्व भिक्षु गुलिजक शान्तहा, सह-नशीलहा बा ! बोली वचन नं उत्थे हे बांलाः जू । थवंत त्वता बी मस्त” । थवे इमिः सरुक्खा थिति खं ह्लानाः बसपोलयात चिसापानी गडेः टक्का बिल ।

गर्दी अनुमति बीवं वसपोल अनंनिसें माता, माता सें सें फुं फुं
 थय्क इवां बिज्यात नं वसपोलया मालसामान यॅकूपि मन्त लिलाके
 फुगु मखु । वसपोल चन्द्रागिरी तें नं बुरूरूकं घयाथें कुहां बिज्यात ।
 थःगु मालसामान यॅकूपित लें नापलाके घयागु वसपोलया इच्छा । वस-
 पोल् थानकोट थ्येबले अघोरं छोख्यूसे च्वन । अनं नं तःतः पलाः यानाः
 व्वायें बिज्यात । वहनी तख्वतं लिवाक्कतिनि वसपोल स्वयंभू बवे किण्डोल
 विहारे थ्येक. बिज्याय् फत । वहनी लिवाक्क किण्डोल विहारे थ्येगु जूसां
 किण्डोलया मञ्जुहर्षपिनि धामिक स्तोत्र, धारणी ब्वने सिधःगु मखुनि ।
 उखु-हु च्चिच्छ किण्डोल विहारे हे बासें च्वनाः कहे खनु सुथ न्हापां छः
 तुयूमज्जुवं दनाः वसपोल स्वयंभू पर्वतया निगू पर्वत ल्युने च्वेगु “छ्वदो”
 घयागु पर्वत च्वकाय् थहीं बिज्यानाः कुमा नसिंह कर्णलया दरवारे च्वें
 बिज्यात । थ्व छ्यें नामं हे जक दरवार जुयाच्वन । नाकं तधंगु नं मखु ।
 नापं मन् सं च्वें महुगु जुयाः थासंथासे दुनाच्वने धुंक्कगु जुय.चरन । थुगु
 बखते वसपोलया साथे चीवर छज्जु, चिन्चिपाःगु चकति छपाः ब सफूत
 ब हेक मेगु छुं नय्गु, च्वनेगु, वेनेगु सामानत दुगु मखु । अकं अपाः छपा
 छपा लायाः पेकुं लाःगु बवपू थें दय्का ब आसनया छोने सालुसे च्वंगु
 चकति छपाः लायाः आसन दय्का च्वना बिज्याइगु जुयाच्वन । अले
 पिण्डाचार बिज्याबले प्राप्त जूगु अन्न आदि खाछ वस्तुत चिकिन्चागोगु
 चायागु बसिचाय् जाय्थाः मेगः बाकुती तर्कारी दय्का बिज्याइगु । नापं
 छर्मोपदेशे इच्छाडुपि भ्रट्टालुजनपि नापलाय्बं यथाथं बुद्ध धर्मया उपदेश
 बिज्या बिज्याइगु । वसपोलया ल्येगु ई सफूत अध्ययनयाय्गु, ध्यान भावना
 ब धामिक चिन्तन आदि कार्यंस लगे याय्गु याना बिज्याना च्वन । उगु
 हे अवस्थाय् छ्यें दाजुपिन्त छको नापलावनेगु मती तयाः वसपोल इनु-
 भवहाले छ्यें बिज्यात । दंबदंतक खोज खबर हे मदयाच्वंहा चिकिधिकहा
 किजा हासुगु चीवर धारणयानाः छ्ये स्वयं हे तुप्लुक्क बःगुलि सकलें
 दाजुकिजापिनि मने हर्षया स्वां हूल । अले वसपोल छ्यें बिज्याःगु छें

सकलें तःकेहंपिन्त, जिलाजंपिन्त नं खबर बीक छोयाबिल । सकलें छयें-
या जहान चूमलातले वसपोल छयें पिहीं बिज्याय् ज्यूगु मखुत । अकें
सुम्क हे च्वना बिज्यात । बखुंगःया न्होने जाकि ह्ला बीवं गथे
भारारारा बखुंत ब्वया वया कथं जाकि तोप्वीक जूवइगु खः अथे हे धौ
पलखया समयया दुने वसपोल भन्तेया सकल दाजुपि, पीभर्तपि, तर्तापि
व जिजादाजुपि जःलाखःला समेत सकलें मचाखाचात नापं वसपोलया
याय् जम्मा जूवल । सकलें ह्य् भूवःपि मनूतये छगु हे मती । वसपोल-
यात चौवर तोका गृहस्थाश्रमे तुं तयेगु । अकें चर्चा याना हल - थःगु
कुलधर्म च्वनाः जहान परिवारपिन्त पालन पोषण यायेगु नं छगु तधंगु
धर्म खः । त्यागो जुयाः भिक्षु चर्चास च्वनेगु साप हे थाकु । शील पालनं
याये मफयावन धाःसा भिक्षुयात घोर पाप जक लाइगु मखु, लोकं नं
हेस्याकाः धेवा निगः मवंका च्वने मालि । थथे जुल कि गृहरथ धर्मजक
छले लाइगु मखु भिक्षुत्वं नं च्यूत ज्वी । थथे धका नाना प्रकारं खं
ह्लानाहल । हानं वं छगू त्वाक्क, वं छगू त्वाक्क खं ह्लाह्लानं वसपोलयात
पुनः गृहजाले कथंकेगु खं नं बिस्तारं छुनाहल । वसपोल नं धाःधाःपिन्त
नायुगु सलं लिसः बिया वं च्वना बिज्यात । अन्तिमे वसपोलया जिजा-
दाजुपिसं सम्फेयाका दिल कि नेपालयागु थ्व महायानी धर्म इहलोके
सुख सम्पत्ति भोगयाये देंगु व परलोके मोक्षगति प्राप्त ज्वीगु धर्म खः ।
छःपिं एकोहोरा जुया बिज्याय्गु ठीक मजू । थथे वसपोलयात गृहस्थ
जोवने सालेत आपालं खं ह्लाःगुलि थथे गन्थन जक याना च्वन कि थ्व
चर्चाया अन्त हे मज्वीगु खंका बिज्यात । अकें हाकनं एको गृहस्थी
ज्वीगु खं तक हे नं सुनानं न्हामथनेमा धका मती तयाः स्पष्ट रूपं
थह्यं भिक्षुत्वं त्याग मयाय्गु खंया दृढ संकल्प व्यक्त यायेमाल धका
बिचाः याना बिज्यात । अले वसपोलं सकलें दाजुपि, पीभर्तपि व तर्तापि
जिजादाजुपि जलाखःलापिन्त सम्बोधन यासे निम्न खं धया बिज्यात—
“छिकपि सफस्यां नं जिगु उपरे दया माया तयाः हे जितः हित सुख

कल्याण यायेया निम्ति थुलि खँ सम्फेयाना दीगु खः । छिकपिसं जिगु उपरे पिम्बव्या दीगु भावनाया निम्ति जि कृतज्ञ जुया । किन्तु जिगु नं छगु अन्तिम खँ छिकपिन्त धाये त्येना । छिकपिसं जितः वया माया तयाः चक्रवर्ती जुजु तक्क हे नं याना बी घातले नं थ्व भिक्षु चर्या त्वतेगु खँ जितः स्वीकार मजू । धर्माचार्य गुरुपिगु करूणां व थःगु अनुभवं हे नं जि थ्व संसार गुलितक दुःखमयं व अनित्यमय खः घंगु खँ छुं प्रतिचासां सीके थ्वीके घुन । अनित्यगु थ्व संसारे कल्ले छुञ्ची गुबले धर्म याये मलावकं हे प्वाक्क सिनां वने मालिगु खः, थ्व खँ सुनां धाये फुगु मखु । छन्हु न्हयो छन्हु लिपा, सिना मवंसं गाःगु मखु । उगु वखते थह्यं भ्रष्टाको हे धन जन परिवार संप्रह यानातःगु दुसां, व फुककं तोतामधंसं गाःगु मखु । थर्यागु थ्व संसारे लोकोत्तर धर्म छुं प्राप्त मयाय्कं सिना वने माल कि थ्व दुर्लभ नरजन्म हे व्यर्थं फुकेथे उबी । अके छिकपिसं नं छको थ्व खँ थःपिनिगु मने वाय्का त्वयादिसं । जिजा आजीवन भिक्षु चर्याय् हे त्वनेगु बिचार । थ्व जिगु संकल्प सुनांनं हीके पंगु मखुं ।”

Dhamma.Digital

थुलि वसपोलं धया बिज्यासेलि सकस्यां म्हुतुप्वाः तित । धन वाजु छह्यसे जक वसपोलमात बिदा बीमफंगु खँ व्यक्त यानादिल । वसपोल मन्ती थःथिति सकसिसं थःगु संकल्पया खँ न्यंकाः हाकनं छ्वद्वेत्तुं लिहां बिज्यात । छ्वद्वे च्वना बिज्यागु क्यान्हु किन्हति दुबले दशरत्न (धम्मालोक) व लोकरत्नपि वसपोलघात नाप लावंबने जासि, कंसि, लासा, फांगो आवि मन्तैत मदेक मगाःगु छुं हे मालसामान वसपोलयाके मद्दुगु खँबले वसपोलें सिया बिज्याना च्वेगु कष्टप्रद त्यागी जीवनया आभास वयाः वयकःपिसं किण्डोल विहारे बिज्याहुं धका निमन्त्रणा याःगुलि वसपोल किण्डोले वयाः च्वे बिज्यात ।

किण्डोल विहारे धर्म प्रचार कार्यः-

दशरत्न, लोकरत्न उपासकपिनिगु निमन्त्रणाय किण्डोल विहारे चवं बिज्यासेलि वसपोल व हे दशरत्न उपासक (लिपा धम्मालोक भिक्षु) यात पात्र ज्वंकाः थःगु ल्यूल्मु तथाः नेपाले काठमाडौं उपत्यकाय् दकले ह्लापां ह्यासुगु चीवरं पुनाः पिण्डाचार याना बिज्यात । च्व हे जुजु जयस्थिति मल्लया शासनकाले जूगु बौद्ध भिक्षुपिनिगु दमनं लिपा ह्लापांगु नेपाल उपत्यकाय् ह्यासु चीवरया प्रवेश जुल । नेपाले संवथा लोप ज्वी धुंकूगु शुद्धगु बुद्ध धर्मयात हाकनं छको आकाफाकाय् धयाथे ल्वीके खनाः पूर्व संस्कार बुपि श्रद्धालु उपासकोपासिकापिसं च्व धर्मयात थःथःगु छये सहर्ष लसकुस यात । तर आपा मनूत धर्म धार्था अधर्मया ले व्वां जुया च्वगु अवस्था जक मखु, धर्मया ठेकेदार वन्छ बुद्धाचार्य, बजाचार्य व ब्राह्मणत हे जक जुया च्वंगु समयेले ब्वलना च्वंगु जुयाः पिण्डाचार बिज्याइबने वसपोलया भिक्षुत्वयात नाना अपशब्द प्रयोग यानः निन्दा उपहास यायेत मनूतसे लिफः मस्वः । ये न्यःपञ्चदान न्या थाय् वसपोल भिक्षाटन बिज्याबले अज्ञानी जन वसपोलयात हवाले ह्ला गीने हे “धर्वलाःवःह्य बल”, “तिछुं बल” धका अनेक अपशब्दं बोविया हल । वसपोल च्व अज्ञानीजनया दुर्व्यवहार छफुति हे नं विचलित जुया बिमज्या ।

वसपोल नकतिनि किण्डोल विहारे चवंबिज्याबले सक्षमीनानी (लिपा धर्मचारी अनागारिका,) सिद्धिरत्न उपासकपिसं किण्डोले अष्टमी व्रत धलं दंका च्वंगु खः । दशरत्न, सिद्धिरत्नपि नाप सत्लाह यानाः वसपोलं अष्टमी व्रत वनीगु अवस्थाय् हे उपोसथ शील (अष्टशील) बीगु याना बिज्यात । वसपोल किण्डोले च्वना बिज्यागु ठीक उतरा अनागारिकाया जन्म छि दत धासां ज्यू । कारण उतरा अनागारिका उबले लच्छि निसाति दुह्य मचातिनि । वसपोलं किण्डोल विहारे बइपि उपासकोपासिकापिसं बाखं क्नेगु, पञ्चशील अष्टशीलादि बीगु यानाः

धर्मदेशना यानावं चवना बिज्यात् । नापं मञ्जुहर्षया न्यूनित्त चले याना च्वंथाय् वनाः नं ललित विस्तरे हे घानाः बुद्धोपदेश कनावं बिज्या-य्गु नं याना बिज्याना च्वन । वसपोलं थन हे च्वना बिज्याबले धार्मिक म्येमि नं चोया बिज्याना च्वन, गुगु म्ये हालेगुली उपासकोपासिकातसे साप हे रस नं ताय्काच्वन । लिपा वसपोलं चिना बिज्याःगु “न्यब हे राजा विम्बिसार . . .”, “जत्न नं राग फुके मफुपि . . .”, “शील धनुष उवनाः, करुणा बान तथाः . . .”, करुणामयया शरण वनाः कीसं करजोर बिन्ति” आदि प्यपु न्यापु म्ये व मेगु म्येनं भचा भचा थपेयानाः नेपाले सर्व प्रथम ज्ञानमाला सफू छापे जुयाः पिहांवल । थथे वसपोलं धर्म व्याख्यान नापं बाखं कना बिज्याय्गु याना हःलिते बुलुहं बुलुहं किण्डोले वईपि श्रद्धालु उपासकोपासिकापिनिगु संख्या बृद्धि जुनुं वल । किण्डोले धर्मया छलफल नापं समाज सुधार, जीवन सुधारया छलफल नं जुयावं च्वन । छको छन्हु किण्डोलया क्वे छाउनी च्वना च्वंहा योगवीर सिंह साहुया मांह मफेका च्वंगुलि स्वकाःहा योगवीर सिंह साहु किण्डोल बिहारे कर्मशील भन्ते याथाय् कायाः धर्मया खं छलफल जुजुं अन्तिमे वय्क साहुं धयाविल – थ्व जगते फुक्क प्रकृति हे मात्र खः प्राणिपि मृत्यु जुयाः पुनर्जन्म ज्वी धयागु जितः विश्वास मवु ।

कर्मशील भन्तेनं धया बिज्यात – छि धया दीगु खं गुलि खः गुलि मखु । यदि छि धाःगु अनुसारं थ्व लोके फुकं हे प्रकृति जुसेली हानं छको ईश्वर यः थ्व मयः धकाः थ्व छंगु थ्व जिगु धकाः भेदभाव दयेका च्वने मा.गु छाया ? गुथाय् तक छि यः मयः छंगु जिगु धका भेदभाव दय्का कर्माकर्म दयेका च्वनेतिनि, उथायतक जा उगु कर्म भोग याय्त जन्म मजुसे गाइमखु, छि विश्वास मयासे गाइ मखु, जन्म ला ज्वी माली हे तिनि । कुशलाकुशल कर्म बने यानानं उकियागु फल-भोग याय्मो, पुनर्जन्म कायमो धका धयागु सज्जनपिन्त तचवतं मत्वः ताया धका धया बिज्यात । थुलि खंया छलफल जुसेलि योगवीर सिंह

साह्या आपालं ज्या खं दुह्य जुयाः उगु खं उखुनु रथगित हे जुल ।

उगु अवस्थाय् मानदास, पुनेवा समेतं साहुपि ध्वः ध्वः मुनाः सत्लाहा या.वंगु नं जुया च्वन । थुके यानाः किण्डोल विहारे थ्य् वने याइपि उपासकोपासिकापिनिगु संख्या बृद्धि जूलिसे किण्डोलया वातावरण नं ऋः ऋः धायावल । पारणाम स्वरूप किण्डोल विहार प्रति नुगः मूपि मिथ्यादृष्टिपि मनूतयेगु मिडा नं ततःगो जुयावल । थुमिगु बेकोगु मिखाय् किण्डोल विहारे जुया च्वंगु धर्म साकच्छा व नूः विकास जुया वयाच्वंगु बुद्धधर्मया चेतना के समान जुयावल । कयहनं किण्डोल विहार या विषयले खःगुं मखुगुं खं राणा शासकया ह्नायपने थ्यंकेगु शुरू जुल ।

छको वसपोलया मती छं दिन एकान्त स्थाने वनाः ध्यान भावना याय्गु बिचार लुयावल । अके वसपोल फपि देशे बज्रयोगिनीया सतले बिज्यानाः ध्यान भावना यासे छं दिन आराम कया बिज्याना च्वन । थुबले हे तत्कालीन् राणा प्रधान मन्त्री श्री ३ भीम समशेरयात खःगुं मखुगुं खं छवनाः, शुद्ध बुद्ध धर्म व समाज सुधारया चेतनाया बिद्रोही मनूतसे उजुर याःगुलि किण्डोल विहारे वनीगु व आडरर मत चले यात धयागु समेतं तोह तयाः ने सं १०५१ सालया कार्तिक मानवास, सिद्धि रत्न साहुपित देशं पतिना छ्वेगु निर्णय यात । वशरत्न जोगवीर सिंह, मानदास, चित्तधर मणिक मान आदि मेमेगित नं गुलिसितं उवना यंका तल । गुलिसितं पतिना नं छोत । गुलि दवे जुया च्वने माल । थुकेया हलचलं किण्डोल विहारे सुं हे थ्य् मखाल । किण्डोल विहारे शून्य हे जुया वन । लक्ष्मी नानी उपासिका ध्व हे समाचार उवनाः एवाःखी हे बेंचुसे च्वंकाः स्ये स्ये व फुं फुं मिक बज्रयोगिनी तं गयाः वसपोल भन्तेयात नापला वल । लक्ष्मी नानी (लिपा धर्मचारी अनांगारिका) वा पाखें किण्डोल विहारे जूगु विपत्तिया समाचार न्यनाः वसपोलया मने साप दुःख ताल । किण्डोल विहारे च्वने हे ग्याना पुज्जी धयागु खे वसपोलं सुपः गोछि हे ल्याः तया बिमज्या । बह लक्ष्मी

मानी उपासिकायात मने धैर्यं बियाः निर्भोक रूपं वायाद्द्विष्य दनाः धया
 विज्यात- “ कीसं ग्याये माःगु मखुगु मभिगु ज्या लुं याना तद्गु म्बु ।
 नुः थो” हे किण्डोल विहारे च्चवने नु ” । थुलि धया खतं वसपोल मन्ते
 थःगु थ्यकुं ज्वनाः किण्डोल विहारे च्चवं विज्यात । अन च्वनाः हे सकलें
 उपासक उपासिकापिन्त माःगु धर्म खं कनाः बोध यानाच्छना विज्यात ।
 राणा शासनया थ्व प्रखण्ड दमन काले नं दसपोलयात थ्व शासकवर्गया
 पाखें मय विघ्नादि अन्तराय वई धयागु खे भ्या मतिचा हे भ्याय् धयागु
 म्बु । वसपोलया मने केवल शुद्ध बुद्ध धर्मया उन्नति वृद्धि जक याकनं
 याये धयागु जक हे कल्पना स्वथना विज्याना च्वन ।

किण्डोल विहारे च्वनाः धर्मोपदेश याना च्वना विज्यागु समये
 वसपोल दशरत्न (धम्मालोक) उपासक च्वनीगु कोथाय् च्वना विज्याइगु
 खः । अने अन हे विहारे लक्ष्मी नानो च्चंगु छंक्वे च्वनाः वसपोलं पालि
 भाषां आह्वान सूत्र च्वना विज्याय्गु, छकूचा परित्राण पाठ याना विज्या-
 य्गु व ललित विस्तरयागु बाखेने स्वाकाः बाखं कनेगु आदि धर्म प्रचार
 कार्यं याना विज्याइगु खः । वसपोलं शुद्धगु बुद्ध धर्मया परिचय व्यूढ्यं
 पञ्चशील अष्टशीलादि शील पालनया फल, कनाः धर्म व्याख्यान याना
 विज्याना च्चंगुलिं न्यूनित व्रत व अष्टमी व्रत दना च्चोपि मनूतये नं थेर-
 वादी बुद्धधर्म श्रद्धा अधिक जुयावल । कथहंनं धर्मया अवबोध उपो जुया
 न्दलिते ज्ञानापा न्यूनित व्रत व अष्टमी व्रत दना च्चोपि मनूत लिपा जूलिते
 थेरवादी बुद्ध शासनया नियमकथं पञ्चशील, अष्टशील पालन याःपि
 व थुगु हे धर्म कथा श्रवणे रस ताःपि जुयावल । परिणाम स्वरूप
 न्यूनित व्रते रस ताया च्चोपि माहिला धयाह्य उपासक (लिपा शासन
 ज्योति मिक्षु) नावं आंषालं म्बुतये च्चित्त बांलाक हे परिवर्तन जुल ।
 अकं न्यूनित व्रत चलेयाना च्चंगुली मुख्यह्य नकिं जुया च्चोपि संघतारा
 उपासिकानं थःपिनि पासापि पुण्यतारा, चंद्धिमि लितें थुगु शासने प्रवेश

जुयाः अनागारिका ज्वीगुतकं प्रार्थना यात धाःसा न्यूनिसृतया मेह
 श्रद्धा जु व्यक्ति माहिला उपासक नं थ्व शासने प्रवजित ज्वीगु इच्छा
 याना वयन । थये जुसैलि मञ्जुहर्षया चित्ते थ्व भिक्षुला जिगु धर्म, मान
 व प्रतिष्ठाय हानी याःवःह्य खनीका धयागु अखः दृष्टि दनावल । अले
 वं वसपोलयात तीजक तीजक आलोचना याना हयेगु शुरू यात ।
 निपा वसपोलया मान मर्यादा व लाभ सत्कारया वृद्धि जुयावःलिसे
 वंगु नुगः मञ्जनाः तर्पंरु हे ख्वाले न्होने वयाः चच्छि चच्छियंक अनेक
 अनेक अपशब्द प्रयोग यानाः वञ्जीगु यानाहल । अथे नं न्हूगु धर्म थ्व
 मार हे सम्म वःगु खः धकाः बिचाः यासे वसपोलं थ्व मारयात क्षान्ति
 वन्हे त्पाकेगु इच्छा याना बिज्यात । थ्व हे इच्छानुरूप वसपोल भन्ते
 नं शास्त्राया दशवारमितादि गुण लुमंकाः थःत व्वच्चिया च्वेम्ह उपासक
 यात छगू मात्र हे क्षुद्र वचन पिमकासे सहयामा बिज्याना च्वन । अन्ते
 वंत हे ओवावोपदेश यायां सन्तुष्ट याना बिज्यात ।

कुशीनगरे द्वितीयवारः-

थुगु प्रकारं नेपाले च्वना शुद्ध बुद्धधर्मया नि स्वनाः थ्व धर्म
 श्रद्धा तर्पि उपासकोपासिकापिनिगु सँख्या बुलुहुं वृद्धि जुयावःगु व
 म हिला उपसक व पुण्यतारा, चेंछिमि व संघतारा उपासिकापिसं थुगु
 थेरवादी बुद्ध शासने प्रवजित ज्वीगु प्रार्थना समेत याःगुलि वसपोलया
 मने आः थ्व नवश्रद्धा सम्पन्निपि उपासकोपासिकापिनिगु इच्छापूरे याना
 बीगु उत्तम भाःपा बिज्यात । अकं थुपि प्रवज्याया अभिलाषी उपास-
 कोपासिकापिनि बुने हृदय निसं हे व्वातुक्क संकल्प यानाः भिक्षु, अना-
 गारिका ज्वीत प्रार्थना याःपि खः मखु त्यागी जीवन यापन याना नये
 फेये च्वेये खः मखु धका वसपोल भन्तेनं छुं छुं परीक्षा याना स्वया
 बिज्यात । निपा थुपि घात्थेन त्यागीज्वीपि खः धका थ्वीका बिज्यासैलि
 वसपोलं माहिला उपासक व पुण्यतारा, संघतारा व चेंछिमि उपासिका-
 पिन्त व्वनाः कुशीनगरे बिज्यानाः गुरू चन्द्रमणिया पाखें प्रवज्या बीका

बिज्यात । थन कुशीनगरे वसपोलीवि थ्योबले महाप्रज्ञा भन्ते नं आपालं
त्वाहाली याना बिज्यागु खः । चन्द्रमणि गुरू थुंय उपासकोपासिकापिन्त
प्रवजित याये धुंकाः माहिला उपासकयात शासनज्योति श्रामणे, पुण्य-
तारायात रत्नपाली. चेंछिमियात धर्मपाली व संघतारायात संघपाली
धकाः पेह्यसितन न्हंगु नामकरण याना बिज्यात ।

अने शासनज्योति श्रामणे छह्य अन हे कुशीनगरे गुरू याथाय्
त्वताः वसपोलं रत्नपालीयात नेपाले, ये छ्वया ह्या बिज्यात । ल्यो
दुपि धर्मपाली व संघपाली निह्य अनागारिकापि व्वनाः वसपोल कालि-
म्पोङ्गे धुंपहाडे चाःह्यु बिज्यात । थन च्वना बिज्याबले संघताराया
किजा थः तता गुभार्ना जुयाः नं भिक्षुणी जुल घयागु खं सोका सापहे तं
पिकयाः वसपोलयाथाय् थ्यंकः वल । नापं भन्तेयात काय्ल यायेत धर्म
छलफल याय्गु शुरु यात ।

संघताराया किजा— थ्व संतारे वकसिबे तःधंगु वस्तु छु ?

कर्मशीत्र — संसार छगुलि हे नाशवान खः धासेलि थुके तःधंगु
व हानं सारगु वस्तु छु दु धाय् धाथ्ये हे तःधंगु
वस्तु मालेगु जूसाला लोकोत्तर धर्म हे छगु जक दु ।
व खः सम्पूर्ण दुःख भयं अलग जुया च्वंगु सारगु,
भिगु व नित्यगु निर्वाण । जिमित ला वहे तःधं
भाःया । वहे निर्वाण प्राप्तीया कामना यासे जिपि
भिक्षु भिक्षुणी जुयागु खः ।

वसपोल भन्ते नं व बज्राचार्यं ह्याःगु सलं न्योंगु प्रश्नया लिसः
नापिक नम्रतापूर्वकं बिया बिज्यागुनि यानाः उह्य वज्राचार्ययातं शान्त
जुल । अथे नं तताह्य संघपाली अनागारिकायात धाई थः च्वना च्वनागु
याय् इलामे व्वना यंकल । छुं दिन दसेलि संघपालीं मनू नं छोया ह्याः
पौं नं तारन्तार छोया ह्याः भन्तेयात “छको इलाम याकनं बिज्याहे”
धका स.ता.हल । भन्तेया मती संघपालीयात इलामे छुं ह्यां आपत बिषव

जकं परेजुया च्वनला धयागु शंका जुल । अकें धर्मपाली अनागारिकायात धुंपहाडे कुलमुनि साहुयाथाय् त्वताः वसपोल याकचा हे इलाम पाखे बिज्यात । गुबलें वये मनंगु लं जुयाः वसपोल पैदल वत्रं तिह्निनेसिया समये नांगापर्वत गये माःगु अवस्थाय् ताहाकगु लें न्यामिवःगु तोडं तुति स्याःगु व ह्य याताप्यातां वंगु जक मखु, लः समेत त्वनेगु मदयाः अति हे कष्टपूर्वक यात्रा यायेमालावन । बल्ल बल्लं त्रिरत्न गुण स्मरण यायां वसपोल इलामे थ्यंकः बिज्यात । अन संघपालीया छ्यें छुं दिन व्यतीत यानाः सकसितं धर्मापदेश बियाः वसपोल याकचा हे धुंपहाडे लिहां बिज्यात ।

नेपाले आगमनः—

अनं कुलमुनि साहुयाथाय् बिज्यानाः धर्मपाली अनागारिका ब्रनाः नेपाले लिहां बिज्यात । वसपोलपि थान्कोट थ्योबले तसक लिवात । उखुन्हु अन हे बासं च्वनाः कल्लेखुनु सुयत्तापां ये वने धका ठीक याना बिज्याबले धर्मपाली अनागारिका ला अकस्मात् हे तचवत काडावान्ता ज्वीकल । वसपोलयात महाफसाद जुल । न अन दंछ केनेपि सुंदु, न वसपोलयाके हे वासः छुं दु । धर्मपाली अनागारिका धाःसा चत-पते जुयाचवन । वसपोलया मती ख्वाउंक तर्कनाया धोबजि वाल । ‘धर्मपाली छुं जूसा ? जि किण्डोल विहारे गये याना वनेगु ?? वया काय् म्हापिसं छुछुजक धाइगु ज्वी !!’ विरामीयात स्वस्वं वसपोलया ह्यपीसे पीसे वल । नुग भाराभारामिथे जुल । एकचित्तं वसपोलं त्रिरत्नयागु गुणानुस्मरण याना बिज्यासे प्रार्थना याना बिज्यात — धर्मपालीया त्वय् याकनं हे शान्त ज्वीमा । वसपोलया दु-नुगःया थ्व भाशिकायात भगवानं साधुवाद ब्युथें जुयावल । धौ पलख लिपा धर्मपाली अनागारिकाया काडा बान्ता जूगु कथहंनं तापानावन । अले वसपोलयात फसक मती लुल आबले याकनं ये वनाः वासः कया ह्ये दसाः जू, थुलि मती त्वीवं अथ

छयें च्वंपिन्त घर्मपालीयात हेरचाह याकाः वसपोल सतिगु लं लिनाः
 यें थः धनदाजुया पपले ब्वां बिज्यात । अन थ्यंकाः थः दाजुयाके
 वासः कयाखननं गनं लिपः लाफः हे मस्वसे धानकोट थ्यंरुः बिज्यात ।
 काचाकाचां वासः मिलेयानाः नकाबिज्यासेलि धर्मपालीया काडा जूगु नं
 बिस्तारं दिनावन । अने थानकोटे हे छुं दिन चरनाः विगामीयत
 बांलाक ठीक जुसेलि अनं बिज्यानाः किण्डोल विहारे च्वं बिज्यात ।
 वसपोल भन्ते हाकनं किण्डोले बिज्यानाः धर्म प्रचार कार्यं खाका
 बिज्याना च्वंगुलि राण शासकतय आशंकाया मिखा हाकनं ततयेक
 कनाहल । इरावर गुप्तचरससं विहारे बयाः चिवा काःवयगु यानाचदन ।
 तर वसपोल निर्भीक जुयाः शुद्ध बुद्धशासनया उन्नति अभिबुद्धि यायेगु
 ज्याय् बांलाक उत्साहः तथा धर्म व्याख्यान व सुधारया चेतना ह्याव
 च्वना बिज्याना चवन ।

छन्हु ह्लिने वसपोलयाथाय् आठपहरिया छह्य बयाः चीफ
 साहेवं सताहति धाःगु धका वसपोलयात ज्वंवल । कारण धाःसा
 सिपाही नं मकं । अये नं थह्यं छुं धाना तयागु मबु, वने सा वने कानु
 धका बिचाः यानाः वसपोल आठपहरिया नायं बिज्याय् ठीक जूबले
 वसपोलयात संघपाली अनागारिकां पनाः आसने तुं पयतुकल । अने
 सिपाही याके चीफ साहेवं सतके हःगु खःसा पूर्जा स्वेहिं धका संघपाली
 अनागारिकां सिपाहीयात जवन । ह्लापाला व आठपहरियां पूर्जा मक्योने
 'जि चीफ साहेवया आठपहरिया खः, छिमित पूर्जा कयने माःगु छुं बुं
 धका जयजस्ती खं ह्लानाः वसपोलयात ब्वना यंकेत कर्काकर्वी
 खं ह्लाना हल । किन्तु संघपाली नं ग्याःगु मखु । पूर्जा मवेक छं म्हुतुं
 धाःगु भरे भन्ते बिज्याइ मखु धकाः जवाः सवाः याना चवन । थुबले हे
 किण्डोले छो दर्शन यायेत धःपिं निह्य स्वह्य ल्यायह्यत नं अन मूवल ।
 इमिसं नं छाब् छुखें हालारचनागु धका न्यन । अने संघपाली अन
 जुयको खं कनाबिल । खं फुकं सीवं इमिसं नं व आठपहरियायात हे

न्यात - चीफ साहेवं सतके हःगु खःसा पूजो ज्वना वये माः का ।
 छं स्तुतुं धाय्वं सुं वंला ? थये सकसिनं नं भन्तेया पक्षे हे नवाःगुलि
 व आठपहरिया या वधाय् थ्र धाय् मदयाः तीजक थःगु खल्तीं पूजो
 निकयाः क्यन । पूजो मञ्जुहर्षया नां च्रयातल । वसपोलया नां
 कर्मशील धका सीत्रं संघपालीया नाप नापं व ल्यायह्यतसें मञ्जुहर्षया
 नांयागु पूजो ज्वना वयाः कर्मशील भिक्षुयात ज्वंवये ज्यूला धकाः थाथ
 मया यात । अथे जुत्तेलि व आठपहरियां मञ्जुहर्षं धयाह्य सु खः गन
 दु क्यनाब्बू धका धाय्गु थालेयात । तर वसपोल भन्तेनं मञ्जुहर्षं
 गन दु सु खः कयो वयेगु ज्या जिमिगु मखु जिमित सरोकार महु,
 छं थह्यसें तुं माःहुं धकाः लिसः बिया बिज्यात । मञ्जुहर्षयात
 सुपांनं क्यना मव्यूगुलि अक अखबतां सकस्यां नां मखुह्य मनूयात
 ज्वंवये ज्यूला धकाः ख्वाख्वात्याःगुलि व आठपहरिया अनं सुतुसुतुं लिहाँ
 धन । अनं लिपा नं गुप्तचरत, सिपाहीत वयाः वयाः वसपोलयात
 अनेक अनिष्टज्वीगु भय त्रास कयो वइगु नं जुयावल । साधारण मनू-
 तनें नं “भन्ते ! आबले बिस्सू बिज्याहु” धका नं धाःवइगु जुयाचवन ।
 गुलि गुलि मनूतसें स्वयम्भू ज्योति रूपया महात्म्यया वर्णन यानाः
 महायानी धर्मया श्रेष्ठताया त्रिये खं न्यकः वइगु । अक गुलि
 मन्तुत्तेला द्वादश तीर्थं सेवाया महान् फलया वर्णन यानाः थ्व थेरवादी
 धर्म तःहागु, निरुल्लगु धर्म ज्वना बिज्यात धकाः नं खं ल्लाः वया
 चनोगु खः । अथे नं वसपोलं मनू स्वयाः स्वयाः, इमिगु श्रद्धा व
 बुद्धि स्वयाः स्वयाः गुह्येसित लिसः मव्यूसे, गुह्येसितं धर्मया उपवेश
 याना बिज्यासे निर्मोक रूपं किण्डोल विहारे च्वनाः धर्म प्रचार
 याना बिज्यात । चवन । नापं काठमाडौंया उवाय् साहुतय्त धर्म अवबोध
 याकाः वयकःपिनिगु सहायतां नं शुद्धगु बुद्ध धर्मया प्रचारे तीव्रता
 हेत यको कुतः याना बिज्यात । थ्वहे कुतःया सिलसिलाय् वसपोल
 गुबनें तंलाछिया धर्मां साहुया छं धर्मया खं छलफल याय्त व धर्म
 प्रचारे स्वाहाली कायेत बिज्यात धाःसा गुलिखे बार सानु साहु नाप नं

धर्म झलकत याना बिज्यात । धर्मां साहूया छवें बिज्यानाः आवि मध्य
 व अन्त्य नं कल्याण जरीगु शुद्ध बुद्ध धर्मया प्रचार यथेमाल, आपाः
 मफुसां धर्मया नि पुसाजक जूलां क्याकेमाल घका आपालं तिबः यानाः
 छेह्नाना बिज्यात नं तत्कालीन राजपुरोहित कांछा गुरूजुनाप धन्तेया
 खे जबले कान्छा गुरूजुं थुगु न्हूगु धर्म श्रद्धा मतः धयागु खे कर्मशील
 भन्तेया पाखे न्योगुलि नं ध्व न्हूगु धर्म प्रचारे न्ह्यार्या वनेगु ज्याय्
 धर्मां साहू तिबः बिया मदी । उगु बखते शासकतय् दृष्टी तमघ्येगु व
 मिथ्या दृष्टीया हे प्रचाराया कारणं यानाः व साहुपिसं ध्व न्हूगु धर्मयात
 नकलिगु धर्म थें ताया नं शुद्ध बुद्ध शासनया प्रचारे साहूतसे न्ह्यपलाः
 छीगु हिम्मत यान. मदी । बौद्ध धार्मि मनूत हे थःगु जातीय भावशं व
 कुलगत परकराया सही अर्थयात हाकुंतिनाः मखुगु अमार्गे उवांजुया
 वंगु खनाः वसपोलया मती बुद्ध शासनया नि स्वनेत याकनं हे किन्याह्य
 नि भिक्षुनि नेपाते मदेकं मजिल धयागु महसूस जुल । अके किन्डोल
 बिहारे चैत्यया न्ह्योने च्वना. दक्षिण दिशा पाखे स्वयाः वसपोलं
 भगवान हास्त्रायाके प्रःथं । याना बिज्यात – नेपाते शुद्ध बुद्ध शासनया
 नि स्वनेत याकनं हे किन्याह्य भिक्षुनि दय्के फयमाः । वसपोसया
 प्रयास थुलेपाखे जुयावं च्वन ।

उपसम्पदा

अरकने उपसम्पदाः—

नेपाले बुगु प्रकारं छुं सन्नय व्यतीत यानाः नेपाले विगत पेसः त्वा न्वासः दन्तिसे सर्वथा लोष सन्नयः जुया वनेधुंकूगु शुद्धगु बुद्ध शासनया निं स्वनाः आपालं श्रद्धालु उपसत्कोयासिकापि दयेका बिज्यात । लिपा वसरत्न उपासक सिंसे सल्लगह धावाः लक्ष्मीनानी (लिपा धर्मचारी अनागारिका), दानमाया (लिपा विशाखा अनागारिका), आरती, शील प्रभा, लक्ष्मीनानी शाक्य, राम गोपाल, सांगे दोर्जे वयाहे मां, संघ-पाली, मुचिता व दशरत्न उपासक समेतं छवथां मनुत ध्वनाः वसपोल कुशीनगरे बिज्यात । कुशीनगरे ध्यनेवं गुरू चन्द्रमणि महास्थविर नाप नेपाले जूगु धर्म प्रचारया हालखवर नापं सक्तां छे वयाका बिज्यात । वसरत्न उपासकं नं भावको छे सक्तां कना दित्त । चन्द्रमणि गुरू वसपोल प्रज्ञानन्द भन्तेया याकनं हे विद्याध्ययन धावाः नेपाले, काठमाडौं उपत्यकाय थःह्यं निं स्वना थकागु बुद्ध शासन रूपी छथे थकाय्गु तीव्र मनसुवा दुगु छे ध्वीका, बिज्यात । थ्व गूह्य भ्रामणेरया मनया इच्छा छनाः गुरू प्रसन्न जुया बिज्याइगु स्वाभाविक हे जुल । अले चन्द्रमणि गुरू हे अरकने मा. धर्माचारी अनागारिकाया विहारे (थ्व छगु प्रकारया धर्मशाला, छः) च्वनेगु बन्वोवस्त यानाः अन च्वपिं श्रद्धालु वातापिन्त पो च्वयाः दशरत्न उपासक समेतं प्रज्ञानन्द भन्ते नापं वःपिं सकलें नेपालीतय्त नं वनेगु याना बिज्यात । प्रज्ञानन्द भन्तेयात नं अन हे विद्या अध्ययनया निर्मित्ति छोया बिज्यात । लं वयनेत भिक्षु जिना-नन्द बाबा छह्य नं साथे हे छोया बिज्यात । वसपोलपिं कुशीनगरं सार-

नाथ, बुद्धगया चाःहिला कलकत्ता दुकाः अनं नं चटप्राभेविज्यात । चट-
 प्राम शहरे भग्न महापरितत धम्म वंस महास्थविरया त्रिहारे चत्तिष्ठ
 क्वना विज्यात । यम तक्क नं वसपोल भन्ते नं श्रामशेरपिसं भोजन
 लः अरहासां नयेय्यु धयगु खं मस्यून । अकं भन भोजन वान या वसे
 वसपोलभात ज्जाती लः मत्हागुलि भोजन मघासे मुम्क रचना रचना
 विज्यात । लिपा जिनानन्वा बाबां नः मत्हासां नयेय्यु धासोलतिनि
 भोजन याना विज्यात । अनं जहाजे रचनाः अरकने विज्यात । उगु
 अवस्थाय चट्टग्रामं अरकन तक्कयात जहाज भारा कं. रु. ६।- अथवा
 रंगुन तक्कयात जहाज भारा कं. रु. ९।- तक नं जुया वंगु खः । अरकने
 वसपोल सकल नेवाभीतय् नापं मा. धामाचारी अनागारिकाया अलग
 दिहार द्वयेका तःषय रचना विज्यात । उगु अवस्थाय भिक्षु महाप्रज्ञा व
 भिक्षु शासन उचोति नं वर्मा वनाः उपसम्पन्न जुयाः भिक्षु जुया विज्याय
 धुकूगु खः । वसपोलं महाप्रज्ञा भन्तेपिन्त नं पौ छोया विज्यात । वस-
 पोलात्रि नं पौ प्राप्त उचीवं अरकने विज्यात । वसपोलापि सकसितं हे
 न्केगु, स्वनेगु, भादि माःमाःगु तक्क सकतां वस्तु मा. धम्माचारी अना-
 गारिका व अनया वातापिसं पुरे याना तल । बुद्धया जन्मभूमि नेपालं
 वःपि बौद्धपि धकाः धात्ये हे बालाक हेर विचार नं याना तल । दशरत्न
 उपासकजक अरकने निःहू प्यःहू रचनाः नेपालं वःपि फुक्कं मा. धम्मा-
 चायी याथाय् स्वताः लिहं कञ्ज । इको दसरत्न उपासक कर्मशील
 मत्तोभाके न्योगु खः “भन्ते ! छि प्रवजित उचीगु उत्तम उचीला कि उपा-
 सक्क रूपे रचनाः बुद्ध शासनयस्त तिवः बिया च्वनेगु उत्तम उची ?”
 कर्मशील भन्तेनं धया विज्यात— “प्रवजित उचीगु हे उत्तम उची ।
 प्रवजित जुयागुया पुण्य व उपासक रूपं शासने तिवः बिया च्वनेगुया
 पुण्य आपालं आपाः फरकतिनि धका धया विज्यात ।” छगू खं वस-
 पोल कर्मशील भन्तेनं यथे धया विज्यागु छाया धाःसा नेपाले भिक्षुपि
 याकनं प्रकृतं आपाः वयके माल धका हुतः याना रचना विज्यागु जया-

निर्दिष्टं न अये धया विज्यागु खः । अने थन च्वना विज्यावले महाप्रज्ञा भन्ते नं बुगुलिं वसपोल जंगल पाखे च्वं मविज्यातले लच्छित्ति नाप च्वना विज्यागु समये थयवे धार्मिक खँया छलफलयानाः स्यने कने याना च्वना विज्यात । मा. धम्माचारी अनागारिकाया विहारे लच्छित्ति च्वना विज्यागु बखने नेपालं इवना यंका विज्यापि उपासकोउपासिकात मध्ये गुलिस्यां विदेशे समाजे ल्वयक च्वने मसःगुलिं अनया विहार थुबाः उपासक दातापि प्रसन्न मजुल । अनस सकल उपासकोपासिकापि नाप च्वना च्वने सुख मतायाः वसपोल जक लच्छित्ति लिपा राम गोपालयात च्वनाः अनहे च्वंगु मेगु लेंमावो च्याउं धयागु विहारे ऊ मनवा महास्थविर याथाय् च्वं विज्यात । मा. धम्माचारी अनागारिकाया विहारे त्वता थका विज्यापि उपासिकापि जक लिपा अन विहारे कच कच जुलसा छु थं संघटारां मचाखात्तात सकले इवनाः पिहां बल खनी । अन अरकने च्वंगु गार्खाली पस्टन च्वनीथाय् वनः सकसिके चन्दा पवनाः खर्च गाकाः लिपा नेपाले हे लिहां बंगु जुल । थःनाप तयातया विज्याह्य राम गोपालयात जक वसपोल नापं तयाः स्कूले छोयाः आखः इवका तल । लिपा वसपोलं अन हे अरकने बंगाली बरुवा विहारे छोयाः माउ माउं धंगु नूनःभं आखः इवकेगु प्रबन्ध मिले यानाः तया थका विज्यात । लिहा महाप्रज्ञां भन्तेनं राम गोपालयात इवना यंका विज्यात ।

लेंमावो च्याउं विहारे च्वनाः वसपोलं ऊ मनवा महास्थविरया पाखे बौद्ध धर्म सम्बन्धी शिक्षाया नाप नापं बर्मा व पाली भाय् नं अश्ययन याना विज्यात । ऊ मनवा गुरु वसपोल प्रज्ञानन्द भन्तेया शीलाचरण, आज्ञापालन व अनुशासन, विद्याध्ययने उत्साह, गुरु भक्ति आदि गुणं गावक हे प्रभावित जुया विज्यागुलिं वसपोलया प्रज्ञानन्द भ्रामणेर साप हे प्रिय पात्र जू । थुहा नेपाली भ्रामणेरया उपसम्पवाया बन्वोवस्त नं थम्हं हे याना बी धयागु वसपोलया इच्छा । अके थन विहारे ला बला च्वना विज्यायत्रं हे ऊ मनवा गुरुं दाता यागु बन्वो-वस्त याना विज्यासे बुद्ध सम्बन्धत् २४७६, वि. सं. १९८९ अर्थात् ने. स.

१०५२ (सन् १९३२ ई.) स वर्षा ऋतु आषाढ सुदी ५ बृहस्पतिवार
 शुभु निहनसिया ३ क्षणे जुयाः ५ मिनेट व १ सेकेण्डया शुभु प्रठी वसपोल
 यात उपसम्पन्न याना बिज्यात । ऊ चन्द्रोमालाम गुरूया उपाध्यायत्व व
 ऊ मनवा गुरूया आचार्यत्वे प्रथम कर्मवाचा गुरू ऊ चन्द्रोमालाम व ऊ
 मनवा महास्थविर, द्वितीय कर्मवाचा ऊ नन्दीय व ऊ भग, तृतीय कर्म-
 वाचा ऊ केशर व ऊ महाप्रज्ञा यानाः वसपोल प्रज्ञानन्द भन्तेया
 ३२ दंया उमेरे बुद्ध धर्मया विनय कर्म विधिबत् बुद्ध शासने वसपोलं
 उपसम्पदा प्राप्त याना बिज्यात । उपसम्पदाया वाता वसपोलयात
 विनय विटकया सफूत छजोलं प्रदान यात ।

भरकने थः गुरू पिनियु अनुकम्पा व भड्डानु वाताया त्पाममा
 कारण उगु धार्मिक क्षेत्रे वयाः गुडुगु बुद्ध शासने उपसम्पन्न जुयाः थः
 धर्म व विनय निधी कथं नं बालाक हे भिक्षुत्वे हुती छंगु व चणु प्रकारं
 वसपोलया बालककालं नित्तं चाय्कं मचायकं कल्पना याना बिज्याता
 च्चंगु मनसुवा पूर्णं पाये च्चंगुनि वसपोलया मनं थः गुरू ऊ मनवा
 महास्थविरया नापं सकल गुरूपिन्त व वातायात वारम्भार कृतज्ञता
 ज्ञापन यासे धन्यवाद मबिसे ज्वेन मफुत । थुगु वखते वसपोल या मनं
 गुरू चन्द्रमणियात लोमंकिगु हे गये । गुरू चन्द्रमणि महास्थविर वस-
 पोल्यात थेरवादी बुद्ध शासने धामणेरत्वे कुत्तिना बिज्यांगु ऊक मछु,
 वन भरकन ध्यंऊ छोया हयाः सकतां बत्तोवस्त पाय्थु त्कं ज्ञसीम करुणा
 व अनुकम्पा तथा बिज्यांगु छः । अकं चन्द्रमणि गुरूयात नं वसपोलं
 मनं मनं असंख्य धन्यवाद जिया बिज्यात ।

उपसम्पन्न उदी धुनेव वसपोल या मनं 'आः जि भगवान
 शास्ताया धात्थेह्य आत्रक, शाक्यमुनिया पुत्र उदी पुमं' धयागु समेतं
 धनिक सुमधुर कल्पना दनावल । मनं मनं भगवान बुद्ध लुमकेव वसपो-
 लया कल्पना च्चंगुया च्चंगुनि स्वीनित्तं संक्षणां परिपूर्णेहं चय्ता व्यज्जनं
 सुगोपित एव बुद्धुं सुसुक्या विड्याता च्चंगु जीवितं श्री शाक्यमुनि
 तथागत धुनक दं बिज्यात । वसपोलया शरीरं पिहां वया च्चंगु छवञ्ज

रश्मी वसपोलयात छु लल, वसपोलया वेह जक मखु, मन मिन नं
 याउंसे शान्त शीतल धानदित्त जुषा वं वें ताल । वरिष जाह्य शास्ताया
 पुत्र जुषा: वीं अनन्त दुलंमगु सम्पत्ति प्राप्त याना काय् धुन घयाथें वस-
 पोलयात गवं जुल । वसपोलया कल्पनां भगवान बुद्धया ज: छ: ले
 सारिपुत्र व महामोदल्यायन महास्थविर, ल्लपोने आनन्द महास्थविर-
 पि नापं धर्म सभाय् महाकाश्यप, अनुकूट, रेवत, उपाली आवि महास्थ-
 विरपिसं आहुयेका च्चना बिज्याह्य शाक्यमुनि तथागतयात नं छको
 कुलुक्क पिठ्वे हल । व भिक्षु संघया सभाय् व:त नं तीजक तये यंकल ।
 व:नं च्च धर्मसभाय् बुध्यागु छना: वसपोलया दित्त अतिकं हे प्रमुदित
 प्रफुल्लित जूबले हे मनतय्गु हा:स: लं वसपोलया कल्पनाया सुका
 च्चम्भुत । कसक बंबले वसपोलं व:त लेमादो च्याउं विहारया सीमाय्
 सुन्दर बुद्ध मूर्तिया ग्हपोने व: पुंल च्या: विनय पिटकया छजोलं
 सफूत लिक्क तया: ल्हा जोजलपा बित्ति याना च्चंगु धका खन । अने-
 तिनि वसपोलं थुल भिक्षुत्वया प्रथम प्रवज्या सुखे वसपोलं उवले हे
 ग्हंगसे खंका बिज्यात ।

वसपोलया म्हुतुं अनायास हे पिउवल:-

यो च वस्स सतं जीवे दुस्सोलो असमाहितो ।

एकाह जीवितं सेट्थो सील वन्तस्स ङायिनो ॥

-धम्मपद ८, ९ (११०)

यो च वस्स सतं जीवे वृप्पञ्जो असमाहितो ।

एकाहं जीवितं सेट्थो अञ्जवन्तस्स ङायिनो ॥

-धम्मपद ८, १० (१११)

यो च वस्ससतं जीवे कुसीतो होन वीरियो ।

एकाहं जीवितं सेट्थो विरिमारमतो वल्हं ॥

-धम्मपद ८, ११ (११२)

त्रिपिटकया अध्ययनः—

शुभले वसपोलया नुगःच्या छकू कुंवाय् भगवान् बुद्धया महान् भावक शिष्यपिसं थे प्रवज्याया सुफल प्राप्त याना काय्यु आकांक्षा तीजक बना बलं छु आश्चर्य ! वसपोलं थःत थम्हं बोध याना विज्यात— “ का ! छंगु छगू प्रतिज्ञा जा पूर्ण जुल । याकनं दिछादि शास्त्र, ज्ञान, ध्यान भावनादि सय्का सीकाः नेपाले बनाः याकनं गुठ बुद्ध धर्म प्रचार घायेगु मेगु प्रतिज्ञा नं याकनं पुरे यायगु ख ।” थये थःत थम्हं बोध यानाः वसपोलं थःगु सम्पूर्णं तन मन लगेयासे विद्याध्ययने कोशिस बलो-छोग याना बंका विज्यात । तर मनं तुनागु पूर्णं ज्वा घयागु नं साप हे थाकु छनी । वसपोलया मनं याकनं याकनं सय्के सीकेगुली जोड याना ध्वंसां वसपोलया शरीर घाःसा उलि ज्वा बी मफुगु छने वयावल । वसपोलया गरमगु शरीर । वसपोलं छ्वना विज्यागु पाय् नं गरमगु याय् जुया छ्वन ।

अले अम अरकने वसपोलया गुरु याथाय् विद्या ध्वंशनेगु नं उकेसनं आषाः यानाः बहनी हे जक । अकें आखः छ्वने बले आपालं बलखं दुःख विद्या छ्वनीगु । ह्य छम्हं चीवरं भुनाछ्वंसां वसपोल यात साप हे गर्मी जुयाः हंसंसं घाया बड्गु । भुना मच्चंसां बलखं न्यानाः सते याइगु । अले बलः निह्यु पेहासं न्यातकि वसपोलयात उवर वःथे बंगु । अकें वसपोलं मनं तुंथे शरीरं ज्या काय् मफु । अचेनं वसपोलं फयांफको उछोग बल कोशिस यानादं यंका विज्यात । अरकने लेंमाथी घ्याउं विहारे निदं ब मिला प्यलाति छ्वना विज्यागु बछते त्रिपिटकया अनेक सफूत छ्वना विज्यात । थन हे वसपोलं अभिधर्मं, छंगुभेवानुपस्सना, धम्मपद, धम्मपदत्थकथा आदि सक्तां छ्वना विज्यागु जक मछु, गुरु ऊ मनवा महास्थविश्या पाछे बारम्बार धर्मोपदेश नं न्वनाः मेमेगु प्रवचन नं सोयां विज्याना छ्वन । ध्यान भावनादि विचार नं यानाबं यंका विज्यात । थुगु रूपं अभिधर्मं, धःतुनेदानुपस्सनावि छ्वनाः

गुरुया पाखे धर्मोपदेश ग्यनाः स्वयं भावनादि विचारं यानाः
 बौद्ध धर्मं च दर्शनया विषये स्वयं गम्भीर चिन्तन मनन याना
 विषयागु बन्धते संसारया स्वभाव प्रति वसपोलया धारणा स्पष्ट जुया
 वःगुलि तिष्ठते च्यलुंवाया बोधाकयाः फिछाछये काप्कया गुफाय च्चमा
 विज्याबले वसपोलया मने उत्पन्न जुया वःगु संसय फुक्कं निर्मूल जुयाः
 चित्त याउंसे च्चवना बन । अले वसपोलया मने निम्न बभोजिम तर्कना । व
 प्रिति उत्पन्न जुया बलः-

अहो ! थ्व लोके देव मनुष्यपिसं सदधर्मंयात् यथार्थं रूप
 थ्वोके मफयाः नानावादीपिनि नाना प्रकारं विचारं यायां व्वां जुया
 च्वंगु जुयाच्वन । गुलिस्यां गनेछो तःधं धाःतां गुलिसियां काली, गुलिस्यां
 भैरव, गुलिस्यां ब्रह्मा, विष्णु महेश्वरादि तःधं धकाः माने यानाः फुक्कं ग
 जुगव्वन । इमिगु विचारं इमिगु दृष्टि उलिहे जक खन उलिहे जक
 सिल, इमित उलिहे जक ठीक जुया च्वन । व हे तःधं भाःया च्वन ।
 हनं गुलिस्यां धया च्वन सकलं छोपिन्त माने यायेसाः । अले जक
 सुखावती वने दे । गये कि जुजु याथाय् वनेत ढाकाय् च्चव्वं सिवाही
 निसं खुगी याःसा तिनि जुजुयाथाय् च्च्यकः वने फई, अये हे सकलं छो
 पिन्त माने याःसा तिनि सुखावती वने दे । गुलिस्यां भाव छः- ईश्वर
 धीवि फुनक छय्य हे जक छः । फुक्कं "जि" हे छः, नेस्य निह्य म्मु ।
 फुलिसियां भाव्या वहे छगु जक छः । एधु प्रकारं नानावादीपिनि नाना
 वाद जुया च्वन । भगवान् जुजुया सदधर्मंयात् यथार्थं रूपं मस्सु रूप-
 तले हे जक थये नानावादे मन्त भूले जुयाच्वनीगु छनी । जिनंला
 ल्हाया बुद्धोश्चेति-सदधर्मं यात् यथार्थतः मन्त मय् निगु-बन्धते विच्छास्ये
 काप्कया गुफाय च्चमाबले गुलि मने संसय उत्पन्न उवीकाः जित्त्वा
 बुक उवीका च्वने छुन । आः हे तिनि भगवान् बुद्धयात् विमलज्जवादी
 सदधर्मं यात् उवीकाः गुगु छः संसय छनी वाजं कया च्चंजुयात् सिकयाः
 वांछोया वी-छुन ।

अभिधर्म ग्रन्थे कना तःगु नं दु- “तत्त्ववृत्ताभि धम्मथा, चतुधा परमत्थतो । चित्तं चेतसिकं, रूपं, निब्बानमिति सम्बथा ।” अर्थात् चित्तं चेतसिक, रूप, निर्वाण-ध्व प्यंगू परमार्थं खः । परमार्थया दृष्टि स्वतथाःसा संसारे सत्थ प्राणीणि दु धका चित्तय् धारणा याना च्वंगु सक्तां मिथ्या खः । ससारे देव, मनुष्य साहु, साहुनी, काय ह्यघाय्, दाजु किजा तता केहे धयातःगु केवल प्रज्ञप्ति (समुत्ते) मात्र खः । ध्व प्रज्ञप्ति धयागु भगवान बुद्धपिनि गोधर जा परमार्थं मात्र खः । अथेया कारणे गुथाय तक्क उत्तमोत्तमगु परमार्थं ज्ञानयात् यथार्थतः सीका श्वोका काइ मखुनि उथायत्तक्क अविद्यादि क्लेश निरोध निर्मूल उवी धयागु संभव हे महु खनी ।

धातु भेदानुपस्सना ग्रन्थे नं कना तःगु दुः-

“परमत्थतो एके कस्मिं धम्मे उपपरिबिखय माने ।
अस्मिंति वा अहंति वाति गाहस्स वत्थु भूतो सत्तो
नाम नत्थि ।”

“परमत्थतो पन नाम रूप मत्तमेव अत्थि ।”

धकाः त्रिगुद्धि माग अर्थ कथा दृष्टि शुद्धि खन्धे नं कना तःगु दु । थकिया अर्थ खः- गुगुखः परमार्थं जुया च्वंगु छगू छगू स्वभाव धर्म यात् बिवार यानाः मालास्वत थाःसा जि हे खः जिगु हे खः “धका धयागु अथवा छ, जि धका ग्रहण याना कायगु वस्तु छं छगू नं बुगु ववु ।

अथे जूसा ध्व हालाः सनाः नया त्वनाः जुया च्वंगु सुले ? मिलिन्द प्रश्ने कनातःगु अनुसारं ध्व प्रश्न हे भूल खः । छाया थाःसा परमार्थं हिसाबंधं छ, जि, देव मनुष्य धयापि सुहे बुगु मखु । व अथे सनाः हालाः नया त्वनाः जगू जा परमार्थं नाम रूप या थःधःगु स्वभावानुसारं मात्र सनाः हाला जुया च्वंगु खः ।

अये जूसा सत्त्व प्राणि, देव मनुष्यादि धका छाया धयातःगु ले ?
 एव प्ररनया लिसः खः— व फुक्क लोक व्यवहार उयाखँया निमित्त
 लोक समुत्ति प्रज्ञप्ति (अथवा परमार्थ प्रज्ञप्ति) प्रयोग याना तःगु
 खः । खँ गथे धाःसा अत्थ पञ्जति, सह पञ्जति धका निगू दया च्चन ।
 अत्थ पञ्जति धयागु नाना प्रकारया अर्थ कारणयात प्रज्ञप्ति हिसाबं
 ह्यसीकेगु खः । सह पञ्जति धयागु शब्द अनेनेगुयात प्रज्ञप्ति हिसाबं
 ह्यसीकेगु खः । उके मध्ये नं हानं ल्हय्गु विभाजन दया च्चन ।

गथेकि (१) समुह पञ्जति, (२) जाति पञ्जति, (३) विशा
 पञ्जति, (४) काल पञ्जति, (५) भास पञ्जति, (६) आकाश
 पञ्जति व (७) निमित्त पञ्जति । एव फुक्क पञ्जति लोके व्यवहारया
 निमित्त मात्र खः ।

ह्लापा जि गृहस्थत्तिनि बले नं निर्वाणया विषये मेमेपि नापं
 यकों यकों छस्सफस याना उवी नं । उबले गुलिसिनं धाई कि एव संसार
 फुक्कं शून्य, शून्य, महाशून्य खः । गुलिसिनं धाई — तथागतपि परिनि-
 र्वाण जुयाः गनं वंगु मखु, फुक्क प्राणिपिनिगु हृदयेसं च्चञ्चना विज्यागु
 बु । गुलिसिनं धाई — तथागतपि परिनिर्वाण जुयालि सुखावती भूवने
 विज्याना च्चनीगु । गुलिसिनं धाई — तथागत, सम्यक सम्बुद्ध, प्रत्येक
 बुद्ध, अरहन्त आबक बुद्धपि निर्वाण उवी धुंकाः थः थःपिनिगु थाले थाले
 अलग अलग च्चना च्चना विज्यागु खः । अके अपरमिता धारणी च्चना
 विज्याबले किगु गंगाया फिगोः प्रमाणं तथागतपि पुचः मुनाः छगु पाखं
 छगु हे सःलं च्चना विज्यात । गुलिसिनं धाई — ऋकृद्ध तथागत परि-
 निर्वाण जुया विज्याबले रश्मि पिहाँ वयाः स्वयम्भूस लीन जुया
 विज्यात । थजा थजागु खँ न्यनाबले गुगु खँ खः गुगु मखु छुं छुटे याये
 फुगु मखु । अले जिगु मने साप हे अन्योल उवीका च्चने नं ।

आः तिनि जि गुगु खः अभिघमं ग्रन्थत च्चना स्वसँसित्तिनि
 निर्वाण धयागु यथार्थतः थये खः धका सीके धवीके फत्त, मन धुक्क च्चन ।

भारतवे लोके प्रकृति व परमार्थ धका निगू दुगु जुया च्वन । प्रकृति यागु खँ ला स्वे उल्लेख धाये धुन । परमार्थ धयागु नं प्यंगू प्रकार यागु दया च्वन - चित्त, चेतसिक, रूप, निर्वाण । उके मध्ये चित्त, चेतसिक व रूप - ध्व स्वंगू लौकिक परमार्थ छः । अले उत्पत्ति, ठीति, भङ्ग जुजुं नदी श्रोत समान न्हाना बना च्वंगु संखत धर्म छः, नित्यगु धर्म मखुनि । केवल निर्वाण छगू हे जक लोकोत्तर परमार्थ स्वभावगु धर्म जुया च्वन, गुगु उत्पत्ति, ठीति, भङ्ग स्वभावं अलग जुया च्वंगु अमंखत अविनाशिगु धर्म छः । थपि फुक्क परमार्थ स्वभाव धर्म त नं थःथःगु स्वभाव धर्म त्वताः मेगु स्वभाव धर्म धारण याहपि मखु ।

उदाहरणार्थं चित्तयात हे न्ह्यथने । चित्त धाःसां नं, मन वा विञ्जान धाःसां नं स्वंगुलि उर्थे हे छः, केवल उकियागु ज्या अनुत्तारं जक नां फरक फरक जुया च्वन । चित्तना याहगु चिरां । व्यापक रूपं ह्यापासाक स्वावनीह्य मन । आरम्भण विज्जानन विञ्जान । विञ्जान ८९ गुमध्ये ८९ गू लौकिक जुया च्वन ।

अथे हे चेतसिक धाःसा नं वेदना, सञ्जा, संखार धाःसां उर्थे हे छः । चेतसिक ५२ गू दुगु जुया च्वन । रूप, रूप धाःसां नं थुके भूतु-प्याहाय रूप धका सञ्जे उबी मागु जुयाः च्वन । रूप २८ गू दुगु जुल ।

बुगु प्रकारं कना तःगु चित्त, चेतसिक व रूप ध्व स्वंगुया नं थः थःगु स्वभाव धारण याना च्वंगु जुया च्वन ।

अर्के धया तःगु दु -

रूप लक्षणां रूपं वेदयति लक्षणा वेदनाति ।

एवं तेसं तेसं धम्मानं पञ्चत लक्षणा सरल

लक्षणा वसेन पवत्ता ॥

रूप धयागु सीतोष्णादिया कारणं परिचर्तन जुयाः भाषा जुया वनीगु स्वभाव लक्षण छः । वेदना धयागु दुःख, सुख उपेक्षादि भोग

याद्गु स्वभाव लक्षण खः । युगु हे हिसाबं प्रत्येक धातुया थःथःगु स्वभाव धर्मानुसार जुयाचवन । अर्थात् चित्तया चिन्तना यायगु स्वभाव चेतसिक अर्थात् संखारया कुशलाकुशल दयकीगु चेतना स्वभाव । रूप अर्थात् मिया ध्वोगु हे स्वभाव । थुगु रूपं इमि थःथःगु स्वभाव त्वताः भेगु स्वभाव धारणा याइ मखु । गथे कि ध्वेष (क्रोध) चित्त धारण याना उवोह्य मनु दुर्गती कुतुं वनीथे कहुणा चित्त धारण याना उवोह्य मनु सद्गती यहाँ वनीगु खः । उके सुयातन मोलाहिजा तयाः पक्षपात याई मखु । गथे कि क्रोध (द्वेष) चित्तया स्वभाव दुर्गती बंकेगु त्वता सुयातनं सद्गति पाखे यकी मखु । कहुणा चित्तया स्वभाव सद्गती बंकेगु त्वताः सुयातनं दुर्गती यकी मखु । थुगुहे प्रकारं फुक्क परमार्थ धातुया थःथःपिनिगु छगू छगू स्वभाव धारणयाना च्वनीगु खः ।

अले निर्वाण परमार्थ धातुया मज्जागु स्वभाव धारण याना चवन धाःसा - ज्ञानि, जरा, व्याधि, मरण तथा उत्पत्ति, ठीति, भङ्ग याके अलग्ग जुया चवनेगु, हानं छको जन्म काये भवःगु स्वभाव धारण याना चवनेगु खः । अथवा चित्त, चेतसिक, रूपादि तृष्णा छुकिसनं हे थोपफेक अलग्ग जुया चवनेगु स्वभाव हे निर्वाण धारण याना च्वनीगु खः । आः थुके लौकिक^{मागं} उर्यमा तल धाःसा आकाश ये^न खः । आकाशः धातुया स्वभाव ह्य धातुं अलग्ग जुया च्वनीगु खः । तर थुकेन सीमाना छुटे याना तःगु बु । लोके त्रिधातुक काम धातु, रूप धातु, अरूप धातु धका र्थगु दया चवन । काम धातुया सीमाना नरकनिसें पर निम्मित बपवति देवलोक तक ११ भूवन खः । रूप धातुया सीमाना साकार ब्रह्मलोकया ब्रह्मचारिसउज भूवननिसें अकनि७५ भूवन तक १६ भूवन खः । अरूप धातुया सीमाना निराकार ब्रह्मलोकया आकासान्नायतनं निसें नेवसञ्जानासञ्जायतन तक ४ भूवन खः । थ्व जम्मा ३१ गू भूवनं नं अलग्ग जुया चवंगु निर्वाण धातु खः । गथे आकाश धातुया स्वभाव खः - पृथ्वी, आपो, तेजो, वायो छु वस्तु नं थोपफेक, प्यपुने मफेक

अलग च्वना च्वनेगु । वथे तुं निर्वाण धातुयागु स्वभाव नं नामधातु रूपधातु छुकेसनं प्यपुना मच्चसे अलग जुयाच्वनेगु खः अथवा त्रिधातुक थ्व संखार लोकं अलग जुयाव हानं छको जन्म काये स्वःगु, जन्म, मरणं थीमफेक अलग जुया च्वनेगु 'तथता' स्वभाव खः । थुगु हे रूपं लोकोत्तर परमार्थं निर्वाण धयागुया धम्म धातु स्वभाव थ्याच्वन ।

निर्वाण धयागु धात्थे शून्य छुं हे मवुगु कथं नं मखुगु जुया च्वनं । तर अथे धका व सुं सत्ता नं मखु, सुं ईश्वर नं मखु, सुं परमात्मा नं मखु । हानं व उगु निर्वाणयात थ्व मिखां खनीगु नं मखु, ह्नाय्, ह्नाय्पे, म्हुत्तं, शरीरं स्पर्शं ज्वीगु नं मखु । केवल प्रज्ञा ज्ञानं मात्र खंके सीके फंगु ज्ञयाच्वन । उगु निर्वाण प्राप्त यायेत पूर्व, पश्चिम, उत्तर, दक्षिण दिशा पाले गनं वने भाःगु नं मवुगु जुया च्वन । थः गन च्वच्च्वनागु खः, अन हे च्वनाः दान, शील, भावना अथवा शील, समाधि, प्रज्ञाद्वारा गुगु खः थःगु शरीरे दया च्वंगु नाम रूपयात प्रज्ञा ज्ञानं फारे फारे यानाः अनित्य, दुःख, अनात्मायात यथार्थतः खंके, सीके, फत, अवबोध याय् फत धाय्ब हे अबिद्यादि तृष्णा निरोध ज्वीगु खः । तृष्णा निरोध जगु यात हे 'त्राणतो निवखन्तीति' निब्बानं धकाः कनातम । तृष्णा निरोध ज्वीव हे उगु अनुत्तरगु निर्वाणयात साक्षात्कार ज्वीगु जुल ।

खला निर्वाण धयागुया नां नं त.गु प्रकारं कनातःगु दया च्वन । जीवितकाले प्राप्त जगु निर्वाणयात सउपादिसेस निर्वाण धाई । गुगु निर्वाण यात प्राप्त यानाः परिनिर्वाण ज्वी धुंकूगुयात अनुगादिसेस निर्वाण धाई । हानं सुञ्जत निर्वाण, अनिमित्त निर्वाण अप्यणिहित निर्वाण धका न्यागु प्रकारं कनातल । तर व फुक्कं छगू हे खः । आशा, तृष्णा, अबिद्यादि बलेश उतीणं जुया च्वंगु निर्वाणयात हे धाःगु खः । व उगु निर्वाणयात प्राप्त जुल धाय्ब हे वेनाच्वंछ पुरुष ह्लयलं चाइगु थे तुं बोह रूपी अबिद्यान्धकार सकतां लोप जुया वनीगु खः । अले थ्व लोके धन जेन, सम्पत्ति, काय, ह्याय, दाजु, किजा, शत्रु मित्र धका

भाःपा खवयाः हालाः ह्लिला सना जुयाच्वंगु सकतां हे स्वप्न थे तुं लाप
जुया वनीगु जुल ।

थये धकाः अमिधर्मं ग्रन्थ च्वनाःतिनि निर्वाणया विषयले
जितः जुया च्वंगु धर्मं शंसय व्याक्कं निर्मूल जुया थो जिगु चित्त धुक्क
च्वनाः स्थिर जुया च्वन । थुगु प्रकारं प्रज्ञप्ति व परमार्थया विषयले
नाना तर्कना मने वाय्का च्वच्चं ऊसंग मिसोलि वसपोलया तर्कना
च्वच्चुत । अले अनायास हे वसपोलया म्हुतुं थुगु गाथा पिहाँ वल -

धन्य खः ध्व बुद्धया धर्मं ।

धन्य धन्य ध्वया सूक्ष्मादि अर्थं । ।

छुं भतिचा सां ध्वोके धुन जि ।

धर्मया सार नैस्वय् नन जि । ।

निदें व चानचुन गुरूऊ मनवा महास्थविरया थाय् च्वना
बिज्याबले वसपोलया निमन्त्रणा दंबले हे जक गुबलें गुवलें छको निको
म्योहाउं, थिच्चे धाःथाय् उखे थुखे चाह्यू बिज्याय् नंगु जुया च्वन ।
नत्र भिक्षा वनेगु बाहेक गुरूयागु वचन मदेकं विहारं पिने तरु नं वस-
पोल गनं चाह्यू बिमज्या ।

अरकने लेमादो च्याउं विहारे थये ताकाल तक च्वना बिज्यागु
बखते वसपोल छह्य परदेशी भिक्षु जुयाः वसपोलयात बेला बखते
दैनिक जीवने माःगु अनेक वस्तुया अभाव ह्हो मिहो चाय्क वंगु
स्वामाविक हे जुल । अथे जूसां मेपि नव-उपसम्पन्न भिक्षु पिसं थें थः
दातायाथाय् वनाः जितः ध्व माल व माल धका फोना काय्गु चलन
वसपोलयाके महु । दातां वसपोलयागु आवश्यकतायात सीका छुं
वस्तु दान प्रदान यात धाःसा उलि हे वस्तु जक वसपोलं ग्रहण यानाः
सन्तोष हे मुखया लेंपु खः धयागु प्रबजितपिन्त मदेक मगाःगु मूल
शिक्षायात क्वातुक्क च्वना च्वना बिज्यात । प्रज्ञानव्व भन्तेया ध्व-
सःतोषी व निराकांक्षी (भौतिक वस्तु सग्रहले आकांक्षा मनुव्व) स्वभाव

बांलाक स्यूह अरकनी दानां नेपामी भिक्षुया आत्म संयम, सहनशीलता व सन्तोषोपना खनाः प्रसन्न जुया च्वेगुलिं दातां हे थम्हं हेरबिचार यानाः थःगु गच्छे व थ्ददा अनुरूप बेला बखते आवश्यक वस्तुत दान प्रदान याइगु जुया च्वन । वसपोलया थ्व अल्पेच्छाया स्त्रभावं गुरू ऊः मनवा महास्थबिरया बोः नं गावकं याउंसे च्वेगुलिं वसपोल गुरूया नं थः शिष्य प्रतिया स्नेह ऊं ऊं अभिवृद्धि जुंजुं वन ।

बर्मा वनाः विद्याध्ययन यायेगु इच्छाया त्रमेः—

अरकने च्वेगु वसपोल धर्मया मण्डार अरकने स्वयाः बर्माय तधंगु खेँ सीका बिज्यात । बर्माया रंगून, मण्डले, मोलमिन शहर तेगु ल्याखे अरकन प्रदेश चीधंगु जक मखु, विद्याध्ययनया सुविधा नं अन भचा कमहे जूगुलिं अरकने जक च्वनाः विद्या इवनेगुलिं वसपोल सन्तुष्ट मजुल । बर्माय वनाः धर्मया मूल मण्डारे दुतिनाः थःत माको धर्म स्थना काये धंगु बहुत् आकांक्षां वसपोलयात अरकने चिंतासु वयेका च्वने मबिल । ह्निथं हे वसपोलया मने याकनं बर्मा वनाः आपाः विद्या सयेके, याकनं नेपाले वः 1: अज्ञानी जुयाः मिथ्यादृष्टी कोव्वाना च्वेपि स्वदेश वासीपिन्त शुद्धगु बुद्ध धर्म प्रतिस्थित याये घयागु हे जक तर्कना वयेका च्वना बिज्याइगु जुल । गुरू ऊः मनवा महास्थबिरया धाःसा शिष्य-मचा यःगु जुयाः बर्मा वनेगु वचन बिया बिमज्या । अनहे अरकने च्वनाः माःगु व्वं घका घया बिज्याइगु खनी । वसपोल भन्ते नं बेला बखत स्वयाः तीजक तीजक पेको खुको नं मल्याक थः गुरूयाके बर्मा वनेगु वचन फोना बिज्यात । अथे नं गुरू वचन बिया मबिज्यागुलिं गुरूया मायां वसपोलया जीवन कानाच्वगु महशूस याना बिज्यात । तर वसपोलया धाःसा मन मच्चं । बांलाक, पूर्वक सयेके सीके मखनी घयागु हे जक बिचारं थःगु मन ककाय् स्वेका अरकने बिज्याना च्वन । वसपोल थः उपसम्पदाया दातायातनं थःगु इच्छा प्वंका बिज्यात । तर गुरूया वचन मजुगुलिं वयकलं छुं याना वीगु हे गथे । अके थः गुरूयाके

हे जक आपालं वचन कायेगु कुतः याना बिज्याना छवन । बारम्बार गुरूपाके वचन फोना च्वंगुलि ऊ. मनवा भन्तेया विक्क चालला छुथे, एन्हु “उपाध्याय गुरूयात धाःहुं” धका आज्ञा बिया बिज्यात । अले थःगु उरसम्भदाया उपाध्याय जुया बिज्याहा गुरू उ. चन्दीमालाम महास्थविर याथाय् वनाः वसपोलया बर्मा वनाः आपाः सयेके सीके यायेगु मनसुवा जुयाच्वंगु छं प्राथना याना बिज्यात । नेपामी भिक्षुया विष्णु वनेगु उत्साह खनाः ह्लापानिसे हे प्रसन्न जुया बिज्याना च्वंहा उपाध्याय गुं दसपोलयात प्रोत्साहन बियाः छं ह्लाना बिज्यात । नापं बर्माया थासं थाय्यागु बिहार गुरूपिनि नामे बांलाक पौ नं स्वयाः बिया बिज्यात । थुके यानाः वसपोलयात बर्मा वनेगु थःगु बिचारं मृतं रूप काःथे महसूस जुल । बर्मा वनाः विद्याध्ययन यायेत नं स्पत्लागु प्रेरणा प्राप्त जुल । अने गुरू उ. मनवा महास्थविरयात गुरू उ. चन्दीमालाम महास्थविरं स्वया बिज्यागु चिट्ठी पत्र बयोबयो वसपोलनाप जगु स रतां छं कना बिज्यात । थः शिष्य यागु थ्व जिद्दी खनाः उ. मनवा महास्थविर भचा तन्वेका बिज्याथे छवन । अके का ! का हुं ! धकाः भवा तमो पहलं हे चिट्ठी फुकं वसपोलयात तुं बांछीया बिल । थःत बहु-पकारी जुयाच्वंहा गुरू तम्बगु स्वयेबले धाःसा छुं बर्मा वनेहे मखु धाय् ता धयागुनं मने लुल । हाकनं बौद्धधर्म व दर्शनया बिषये भति भतिजक शिष्ययन यानां नेपाले त्रिधर्मीपिलिसे धार्मिक वादविवाद याये जक मफंगु मखु भिक्षु धालिक श्रद्धा हे मद्दुपि मनूतयेत वनाः धर्माविबोध याके मागुलि बर्मा वनाः अथो सयेके सीके याये हे मा. धयागु मती ल्बीगु । गुरूया पाखे नुगः चक्कं वचन काये मफुगुलि वसपोलया मने तर्क-वितर्कया धोबजि बाल । तर लिपा वसपोलया मती एल तको मखि हे प्राथना यानाःतिनि थौ थुलीसां वचन काये धुन । आः वचन बुखले मत्रसे लिपा गुरू खुशी यानाः वचन काये धका पिया छवनां अनित्यगु संतःरे जीवन थये हे धकाः छुं धाय् फंगु मं मखु थये मती ल्बीब ५।

हे रंगून बने धकाः मन ववातुकाः गुरु ऊ मनवायात सावर वन्दना यानाः
 अभिवादन यासे जहाजे चनेत वसपोल लेमादो ज्याउं विहारं प्याहां
 बिज्यात । प्रज्ञानन्द भन्ते बन्दरगाह थ्यंजक थ्यन रंगून वनीगु जहाज
 ल्लापाहे ह्ययज्वायमुकुंग् खना बिज्यात । आः छुयाये ? विहारे हे लिहां
 बने धाःसा सुख मताल । उकेसं रंगून थ्यंके वनेत माको खर्च थःके
 मडुगु नं वसपोलं सिल । खर्चया निर्मित अरकने चने धाःतले लिपा बर्मा
 बनेगु योजनानं तनाः वनीला धयागुनं मने शंका । अके ह्ययज्याःगु पलाः
 यात लिसालेगु सट्टा वसपोल चटग्रामे वनीगु जहाजे च्वं बिज्यात ।

चटग्रामे सीलाः-

चटग्राम शहरे वसपोल थः ल्लाषा अरकने बिज्याबले बार्स
 च्वनागु विहार अग्र महापण्डित धम्मवशाग विहारे तुं च्वना बिज्यात ।
 थन हे छन्दु निन्दुया निर्मित चटग्रामे च्वं च्वना बिज्यापि नेपालया सहो-
 दर भिक्षु महाप्रज्ञा भिक्षु शासन ज्योति व बुद्धरत्न उपासकापि नं वस-
 पोलं नाप लात । अन महाप्रज्ञा भन्ते नाप खलावला जुल । वसपोलं
 बर्मा वनेत खर्च मगानाः छुं दिन चटग्रामे च्वने धका वयागु धयागु समेतं
 सकतां खं महाप्रज्ञा भन्तेयात कना बिज्यात । तर वसपोलं थन भिक्षु
 महाप्रज्ञाया स्वभावे यको परिवर्तन जुया च्वंगु खंका बिज्यात । अथे नं
 थःगु जन्हुकाः ल्यूने सुनां छुं खं धाःगुली च्यूता तयेगु वसपोलया चलन
 मडु । छन्दु निन्दु हे जक वसपोल नाप भिक्षु महाप्रज्ञापि च्वनाः
 लिपा वसपोलपि मेयाय हे बिज्यागु जुल । नकतिनि छ्यलुं पया वीक्षा
 कयाः नेपाल वयेगु क्रमे कार्लिम्पोग बिज्याबले धर्म सम्बन्धो छुं मत भेद
 या कारणे धर्मादित्य धर्मचार्य तम्बयाः वसपोलयात धर्मादित्यं अनेक
 अपशब्दं बोविलं नं मुसुमुसु हे जक न्हिला बिज्याइहा वसपोल भन्ते नं
 भिक्षु महाप्रज्ञाया खे च्यूता तया बिज्याइगु छुं आश्चर्यया खं मखु ।
 अके वसपोलं मैत्री भाव हे भिक्षु महाप्रज्ञापि नाप बिदा वादी जुया
 बिज्यात । खः ७२ न्हगु अनुषर्षं वसपोलयात थःगु अभावया खं ऊवाट्ट

स्वैतं मकनेगु छगू संयमया शिक्षा हे बिल धायमाल धायघाःसा बसपोलं
ध्वयौलिपा थःत बर्मा वनेत खर्च मनुगु खं स्वैतं मकंगुलि बसपोल अर-
कनं चटग्राम, चटग्रामं कासबजार, अर्कं कासबजारं रामुपान्नी बिज्या
नाः लालाजक मछ, दै दै ध्यतीत यानाःतिनि रगून थ्यंक वने फत ।

चटग्रामे अप्र महापण्डित धम्मवंश भन्तेया विहारे सोलाती व्यतीत
याना बिज्यागु समये बसपोलं धम्मवंश भन्तेया पाखें विद्या ध्वनेगु ज्या
नं छुं छुं याना बिज्यात । ध्व हे इले बसपोल चटग्रामे ज्ञापा स्वये मनग
थाय उ नयनपुर, कर्तला, सातबारिया आदि थासे वनाः बरुवा विहारत
सीकः बिज्यात । छन्हुया दिने चटग्रामे भवा तापाक भोजन वनेत
बसपोल बरुवा भन्तेपि न्यमह्य नापं पिहां बिज्यात । ले बीचे मस्जिदया
न्होने न्याह्य खुमति मुस्मांत पुखुली मोल्हुया च्वन । चटग्रामया स्थानीय
मिक्षुपि नाप छह्य परवेशी थे च्वंहा मिक्षु छह्य नं बया च्वंगु खनाः
इपि मुस्मांतये मती जिज्ञासा वना बलला छुथे बसपोलयात ले नौतुयाः
कुशलं वार्ता याः बल । नापं निम्न खें नं जुलः-

मुस्मांतः- छि छह्य ला परवेशी मनू थे च्वं । गनं कायागु थे ? गन
काय तेनागु थे ?

भन्तेः- जि छह्य भागन्तुक खः । थन पेन्हु न्यान्हुया लागि चटग्रामे
चाह्यु बया च्वनागु खः । जि आ भोजन निमन्त्रणाय वने
थ्यनागु खः ।

मुस्मांतः- छिगु जन्मस्थान गन ले ?

भन्तेः- जिगु जन्मस्थान नेपाले खः ।

मुस्मांतः- नेपालयाह्य जुयाः नं छि छाया क्षामथे चीवर वस्त्रं पुना
दियागु ले ?

भन्तेः- खः, संसारिक दुःख, भयं मुक्त जुया वनेगु इच्छां वने जुयागु
खः ।

मुस्मातः— का, छि जा साप हे तःहाकभु लें चाःहसू कालःकन । तप्यं
जिमि अल्लाहयागु भावः भक्ति यःगुलाः छकोलं हे मुक्ति पद
सागु खःवि । अस्ः छिःतं नं तं चाचाहिताः तिमि अल्लाह
यागुप्यनीगु जुल । छापुष्पाःसा बुद्ध, राम, कृष्ण, व
मेनेपि ईश्वर धाःपि सकलं अल्लाहयागु दूत हे सम्भ खः ।
इमितं तं नं तं यंकाःतिमि अल्लाहयाथायः ध्यंकाः यंवीगु
खः ।

ध्व खं म्यनाः मन्तेया मती थुपि नाप छु हाला च्वनेगु, समय
नं बुजु मखु धक मती तथा बिज्यात । अकं- इमित धया बिज्यात—
छिकपि अल्लाहयातः तःधंताः धयधिल । गये यानाः तःधं चीःधं सीकेगु
व नं जा-बिन्ना यानाः स्वया धीगु हे दं । आ जि भोजन निमन्त्रणाय
वयाह्य बुयाः छिकपि नाप छलफल यायगु समय बुगु मखु ।

थुलि धयाः वसपोल तप्यंका थःगु लं स्वयाः बिज्यात । धर्मया
अध्ययन चिन्तन व मनन मयासें फुलात, परस्पर व अस्त्रबिश्वासया भरे
थःवःछो तःधं धका हालाः सना ज्वीपि सनूत खनाः वसपोलयात छको
न्हिले मासे नं बस ।

धटप्राये स्वलाति च्वना नं वसपोलं बर्माःचनेतः लं खचं वयके
मफुत । उले थुके च्वने धायत नं किन्नाः काःकावः साकान फुली तयत
ज्वंकाः ज्वीसाःगु । वसपोलयाके प्राःसः इमित स्यास्तः कीतः नं धेवा दुगु
मखु । अकं विनय पिटकावि सफूत कालिम्भोगे भाषु रत्न साहुया नामे
पासंय यानाः, जोया, बिज्यात । थुबले हे वर्षावासः नं ग्हाणे ध्यंका वल
अपु अहमर्षाःधर्ममबंशया विहारे वर्षावास च्वनेत मचा ज्या मछि थे
च्वनाः वसपोल अंनं नं जहाजे च्वनाः काकस बजारे बिज्यात । काकस
बजार मंगु, बेराकायं मचा उले चाक्येति वन धायं सनुज च्वदू । काकस
बजारे, च्चिनि ग्हाइजुते, च्वन धापु व हे सागर वाले ग्हाइजुकेत वनीगु
खः ।

कावस बजारे वर्षावासः-

कावस बजारे वसपोल ऊ तिस्स स्थविरया विहारे चं विज्यात । वर्षावास नं थन हे अधिष्ठान याना विज्यात । वर्षावास च्वना लच्छित्ति दुबले वसपोल तच्चत हे विरामी जुल । वसपोल याके थःगु यावः नं बुगु मखुत । बांलाक वासः याय्त थःके धेवा नं बुगु मखु । अकं वसपोलयात औषधोपचार नं बांलाक ज्वी मफुत, न वसपोलयात हेर बिचार हे बांलाक पूरे ज्वी फत । साप हे कष्ट पूर्वक वसपोलं थन समय व्यतीत याना विज्याये माल । बल्लबल्लं वर्षावासनं सिधल, रोग नं भवा पाःजुल । तर चिकु ज्वर वयाः साप ज्वीक ह्याडागु थालेजुल । अथेसां वसपोल भवा भवा ज्वी मफुगु मखु । उगुहे अवस्थाय् भंजरी धयःगु विहारे वसपोलयात भोजनया निमन्त्रणा बल । वसपोल याकःवा हे भोजन विज्यात । अन विहारे भोजन सिधय्काः भवा जाःबले वसपोलयात अन हे चिकु बल । तच्चतं ह्य खात । अन तं वसपोल ग्वारा तुचा च्वना विज्यात । अले ला अन विहारे च्वीगि भिक्षुत ग्यातला छुथे वसपोलयात अन विहारं याकनं छवय् मासे वेकल । अयसां ह्यामस्यां ह्यय गु धाःसा नं उखुग्हु चच्छि अनहे विहारे च्वनाः दुःख पूर्वक वसपोलं चा कटेयाना विज्यात । कावस बजारे विरामी जुयाच्चंगु अवस्थाय् ह्याया गृहस्याश्रम नित्तं गुगु वसपोलया पिताया शिक्षा ब प्रेरणाय् मचाः नित्तं वसपोलं मळके थंका समाधि यायेगु याना विज्याया छः, अने गुगु मचाधिया अग्गस वसपोलं टुटे मज्जीक लिपा तक नं यानाचं च्वना वया विज्याःगु छः उकेया कारणं वसपोलयात रोगं लासाय् गोत्थीकूगु अवस्थाय् तच्चतं कमजोर जूगुलि यानाः ह्याउक गसू छुयाः थ्व ह्याउंगु गपुनिं प्वाये कुेयागु नसा अवहुत्ति नित्तं सुयाः छयोलि थ्यंका पिचाय्क थं क्कं संकष्टमय पीडा ज्वीगु थाले यत । थुकेया हेतुया विचार याना विज्यावने पक्का नं थ्व मळके थंका समाधि यानागुया कारण छः धका धवीका विज्यात । अनं नित्तं वसपोलं थ्व समाधिया अग्गस नं ह्यन विज्यात ।

लिपा वसपोलया मती रामु पांवा धयाथाय् नं बिहार छगु दु धागुलि रामु पांवा छको बने धयागु इच्छा देनावल । रामु पांवा बने धकाः वसपोल तप्यंक हे काक्स बजारं रामु पांवा पाखे स्वयाः पिहां बिज्यात । लें बींचे नांचाय् च्वनाः तुक तरे याय् माथाय् ध्यन । अन घेवा प्यंगः भाडाः बीमाः । उगु बछते वसपोल याके खर्चया नामं ध्यबा निगः सिवाय दुगु मखु । अकें वसपोल माळीयाथाय् बिज्यानाः थःके दुगु धेवा निगः बियाः बांकी घेवा निगः लिपा लिहां घयेबले पुला बी धकाः खेह्लाना बिज्यात । व माळी पीतवस्त्रधारी थुहा गरीवह्य परदेशी भिक्षुया ख्वाले छको थयेक थस्वत । वसपोलया ख्वालं वसपोल नकतिनि नकतिनि हे जक रोगया लसां देनावःगु खें स्पष्ट कनाच्वन । अथे नं वसपोलया मुख मुद्राय् मलीनता, आत्म ग्लानी, व दुःखी भाव या किचः तक नं खने महु । वसपोलया मधुर बोलि वचन व शिष्ट ध्यवहारं वसपोलयाके दुगु शीतल शील स्वभाव व विनीतता पिब्वया च्वंगु खनाः हे मखा ज्वी धेवा प्यंगः हे बाः पुले मफय्का नं सहनशीलता, त्याग व विनयया कु कोबुया च्वंह्य वसपोल भन्तेया प्रति व माळीया थुहा मय् बियावल । अले पीत वस्त्रधारी भिक्षु पित्त शायव गुबले हे अभिवादन याये मनंह्य व मनू जूसां वसपोलया थुलि सरल ध्यक्तिबया न्हघोने शिर कोछुया मछाः मछाः घेवा निगः फयाकाय्त थःगु ह्ला पिब्वल । वसपोल घेवा निगः बाः नि पुलाः नांचाय् च्वनाः खुसी पारतरे जूयाः बिज्यात । त्यागमय जीने वःगु थुगु चरम सीमाया विवशतां वसपोलया नुगले गनं तिक्कला अवश्य मिनि । तर वसपोलं थ्व भावनायात चीक्रा हे बिज्यात । आःतक नं वसपोलया लुमती ह्यःले थ्व घेवा निगःया अपाबं पिब्वःगु विवशताया अवस्था बांलाक हे त्यना च्वनतिनि । थःत थुलिमधि उपकार याःह्य उह्य थुह्यु माळीयात वसपोलं गुबले लोमके फइ ! ! रामुपातलि लिपा थुगु हे लं लिहां बिज्याबले वसपोलं व माळीयात मालाः माला त्वीकाः नं बाकी बाः पुला हे बिज्यात ।

रामुपातली पद्यं :-

यथे नांचाय् च्वनाः खुसी छिनाः रामु (पांवा) धयागु थासे वने धका बिज्याह्म वसपोल भन्तेया लं दानाः रामुपातलि धयागु गामे थ्यन । अन नं विहार छगू ला वु । तर भिक्षुपिं सुं मकुगु जुया च्वन । वसपोल अन थ्यने साथं अनचर्वपि दातापिसं खनाः द्वां वयाः वसपोल यात नाप लानाः वन्दना प्रणाम याये धुंकाः विहारे छको नि बिज्याहुं धका प्रार्थना याःवल । वसपोलया नं म्हं मफुह्य जुयाः लें न्यास बिज्यागुलि साप हे वस्तान्त जुया च्वंगु । अके दातापिनिगु प्राथना कथं वसपोल अनहे विहारे छकोनि आराम काये धका बिज्यात । भिक्षु छह्य थःपिनिगु विहारे बिज्यागु खनेव अनया श्रद्धालु उपासकोपासिकापि आपालं तत्कालं जम्मा जुयाः वसपोल याथाय् थ्यंकः वल । बंगला बेशया क्षेत्र दुने लागु थ्व गामे चर्वपि मनूत अरकनया प्रवासी बौद्ध जगुलि बुद्ध शासन व भिक्षु प्रति अति हे आदर गौरव दुपिं मनूत जुयाच्वन । थःगु गांया बिहारे ताकालंनिसें भिक्षु खाली जुया च्वंगु थासे नवागन्तुक भिक्षु छह्य बिज्यागु वु धायव धर्म श्रवण व धर्म स्तुतिछाया अवसर धयागु दुर्लभगु बस्तु खः धका स्थूपिं थूपिं उपासकोपासिकापि भन्तेया दर्शनार्थं व धर्म श्रवणार्थं बिहारे मूवय्गु स्वाभाविक हे जुल । मूवःपिं उपासक उपासिकापिसं उपासक धर्मया अनुकूल वसपोल नाप कुशल वार्ता नापं अनेक खं थ्यन । वसपोल नवागन्तुक भिक्षु जुलसां रोगया लासां नकतिनि हे धयायेंजक दनावयाः रामु पांवा पाखे बिज्याय्थ्योह्य धयागु खें नं सीकल । इमिगु मती रोगीह्य भिक्षुयात कष्टप्रद यात्राय् छ्योगु ल्वः मत्तल । नापं वसपोलया सरल, स्वच्छ व गम्भीर ध्यक्तित्व नापं वसपोलया मुसुकाःगु मुख मुद्रा व आकर्षक धर्मोपदेश शैली खनाः वसपोल प्रति अनया उपासकोपासिकापिनिगु श्रद्धा व आस्था प्रबल जुया वःगुलि रोगीयात सेवा याःम्हं बुद्धयात सेवा यागु उबी धयागु जिन बचन लुमंकाः सकलें उपासकोपासिकापि मिलेजुयाः वसपोल-

यात शरीर ठीक मजतले अन हे बिहारे च्वना बिज्यायेत बारम्बार प्रायना यात । अनया मनूतय्गु थद्दा खनाः अन बिहारे च्वनेगु हे सुबिस्ताजनक ज्वीगु तायाः वसपोल रामुपातली बिहारे हे तुं च्वना बिज्यात ।

वसपोलया धर्मोपदेश न्यो न्यो अनया मत्तत वसपोल खनाः फन फन हे प्रसन्न जुयावल । अनच्चर्षि दातापिसं नं म्हंमफूह्य मन्ते धका तच्चतं हे बिचाः यावंगु जुल । मचात नं यको दयेक बिहारे छोया ह्यातल । हानं रोगीह्य मन्ते धका वसपोलयात ज्यूज्यूगु, स्वयाः भोजन तालाका हइगु यानाः च्वन । वासः व हेरबिचार नं थयिति पित्त याये थें वसपोलयात थानाच्चन । अथे हे छको उपासिकापिसं यच्चसे पालापालां थोगु कयंयागु कचौराय् छमनाति कच्चिगु भिगु मू दुहई चि भतिचा तथा दान याये हल । थव दुरू छपित्त साप ज्यू भपिया बिज्याहें धका उपासिकापिसं धाःगुलि वसपोलं व दुरू छुं त्वना बिज्यात, दुरू प्वाये कुहाँ वलिसे वसपोलया रोग नं नाप नापंतुं कुहाँ वथें च्वन । बदिछ रोग जा घी पलखं हे याउंसे च्वथें जुल । उबलेसानिसें क्रमानुसार वसपोलया रोग नं शांत जुजुं वन । थुगु हे प्रकारं अनच्चर्षि दातापि व उपासकोपासिकापिसं आपा आपालं हे हेरबिचार यानातल । मचातय्त नं बिहारे हे छोया हयाः आखः ब्वंकातल । थुगु रूपं स्वला प्यलातक्क ला दिन वंगु हे मचाःथें जुल । कयहनं वर्षावासया समय नं न्ह्योने थ्यंक वल । वसपोलया धर्मोपदेश शैली, ध्यक्तित्व, शील स्वभाव खना अति प्रसन्न जुयाच्चर्षि रामुपातलिया दातापि व उपासकोपासिकापिसं वसपोलयात अन हे वर्षावास याय्गु भाग्रह याःगुलि इमिगु कृतज्ञता गुणयात लुमंकाः बर्मा बनेगु प्रवल इच्छायात हे कोत्यलाः ने. सं. १०५६ या वर्षावास अधिष्ठान अन हे याना बिज्यात । वसपोलं बारम्बार अनया दातापित्त धयां च्वना बिज्यात कि वसपोल रंगून बने धकाः वयाह्य छः । अथे नं दातापिसं नं गुबले वसपोल च्वना

बिज्याग् बिहार वयां भवा च्चे सरेयाना दग्के त्यना, व ज्या छगूनि सिधय्का बिज्याहुं धका धाइगु, गुबले मेगु छं योजना न्होने तयाः व छगूनि कोचाय्का बिज्याहुं धका धाइगु । रामु-पातलिया भद्रालु उपासकोपासिकापिनिगु उपरे वसपोलया करूणा व अनुकम्पा थुलि तक कोसाल कि स्थानीय दातापिस मतोदुगुलि थगुसी वने, आकिइभों रंगन वने धाधां बिहारावि दयेकेगु ज्याजि सिधय्का च्च च्च वसपोल रामुपातली हे प्यदे च्चना बिज्यात । थन बिहार याना च्चना बिज्यागु अवस्थाय् विद्याध्ययनया अवसर साध हे कम जुयाः थह्य हे सफू न्यानाः न्यानाः अध्ययन यानाव च्चना बिज्यात । अले बेला बछते कावस बजारे वनाः वनाः मेनाच्याउं बिहारे नं विद्याध्ययन याना बिज्याना च्चन । नाप रामु-पातलि बिहारे तुं हे स्थानीय उपासकोपासिकापिनि मचातय्त आखः ब्रह्मेगु ज्या नं याना च्चना बिज्यात । थन हे च्चना बिज्यागु समये बजरोलं बिशुद्धि ज्ञान दर्शन, बुद्धोपदेश व धातुभेदानुपस्सना धयाम् स्त्रंगु सफू नं मानुभाषां च्चया बिज्यात । एकान्तगु छगु चिकिचा-धंगु गामे प्यदे प्यदे व्यतीत याना बिज्यागुलि सकलं धयार्थे स्थानीय वासिदापिलिसे वसपोलया बांलाक परिचय हु । थनया आपालं उपासकोपासिकापिस वसपोलया पाखें ज्ञान, उपदेश व भावना सयकाः लाभान्वित जुल । नाप वसपोलयात नं गम्भीर बुद्ध धर्म व दर्शनया चिन्तन, मनन यानाः थःथम्हें धर्म गवेषण याय्त व ध्याना साधनादि वृद्धि यानाः प्रबज्या रस अनुभव याय्त नं थ्य एकान्तगु रमणीय बिहारया निवास आपालं हे उपयोगी सिद्ध जुल ।

वर्मा प्रस्थानः—

रामुपातलिया दातापि व उपासकोपासिकापिनिगु उपस्थानादि गुण लुमकाः इमिगु भद्राय् आघात मज्जीकेया लागि वसपोलं थन बिहारे प्यदे व्यतीत याना बिज्यासे स्थानीय भक्तपिन्त आपालं उद्धार याना

बिज्यात । अले ध्यदं लिपा बर्मा वनेगु थःगु पूर्व संकल्प यात न्ह्यपनाः छको जक बर्मा बाहुला वे धका स्थानीय वातापिन्त हेकाः, धैर्यं बियाः सकस्यां गंक गंक्ष बसपोलं जित्ति याना हे रंगूने बिज्यात । रंगून शहरे प्यनाः बाद्धिति छु दे, अन मुस्मांत ब बर्मेलीतय् बीचे तच्चतं त्वापु सुल । धर्मया मण्डारे दुत्तिनाः सय्के सीके यायगु बसपोलया कल्पना थ्व त्वापुं यानाः चिच्चाःदंकाः बिल । अन च्वनेगु ठीक मनयाः बसपोल रंगूनं सथुं धयागु प्रवेशे बिज्यात । थन हे नेपाले किण्डोल बिहारे बसपोलया धर्मोपदेश न्यनाः प्रथमोप्रथम भिक्षु ज्वीगु इच्छायाःह्य साविकया माहिला उपासक यां लिपा शासन ज्योतिया नामं प्रबजित जुया बिज्याह्य भिक्षु शासन ज्योतियात नापलात । सथुंया बिहारे बसपोलपि निम्हं हाकनं चूलाःगुलिं निम्हं हर्षित जुया बिज्यात । तर नों तुयेगु ज्या जक सिधेवं आपालं समये बिदेशे चाचाहिला च्वना बिज्यागुलि थःगु मातृ भावां हे काचाक्क खे ह्याय् मसःथे लोमथे जुयाः बर्मेली भिक्षु पिनिगु मुक्त्से बसपोलपि निम्हं इतार्थिता जक च्वनाः अथे हे मुमुक च्वच्चना बिज्यात । थ्व खनाः अनया भिक्षुपि सकले वङ्ग जुया बिज्यात । लच्छि निसाति थन हे सथुं स च्वनाः छुं प्रति प्रति उपो च्वनेगु सय्के सीके याना बिज्यात । थन हे श्री लंकाया भिक्षु छह्यसें पाली ब बर्मा भाय् सय्काः धार्मिक सफूया अनुवाद यायेगु ज्या याना च्वंगु खनाः बसपोलया मती नं थजाह्यसेजा थ्व भाय् सय्काः अनुवाद ज्या बाना च्वं धासेलि जि जक छाब् मघायेगु अठ् बयासिदे नं बालाक भाषा सय्काः धर्म प्रवक्षथा अनुवादं नेपाली धर्मप्रेमी पिन्त ज्ञानामृत त्वंकाः उक्काए द्याये धयागु संकल्पोदय जुयावस । अनंनिसें धर्मया नाप नापं पाली ब बर्मा बाबाया अछयमन्त्र नं बिशेष रूपं कोवालेगु यना बिज्यात । लिपा मोलमिन शहरे नेपालयापि शाक्यानन्द भिक्षु ब अनिद्वन्द्व भिक्षुपि बिज्याना थ्वंगु खबर न्यनाः बसपोलपिन्त नापलायेगु इच्छां बसपोल मोर्लामन शहरे बिज्यात ।

मोलमिने वसपोलः-

मोलमिने वसपोल तःम्पोच्याउं धयागु रमणीय पहाड्या च्चै च्चंगु विहारे ऊ च्चवखुपाल महास्थविर याषाय् च्चवना बिज्यात । थन हे वसपोलं आयुहमान् शाक्यानन्द व अनिरुद्धपि नापलाना बिज्यात । नेपालयापि उपासकोपासिकापिसं थःपिं प्रज्ञानन्द भन्तेया ठेगाना मालां माले मफयाः मेपि भन्तेपि सकसितं न्यनाहया तःगु जुया च्चव । नापं शाक्यानन्द, अनिरुद्ध भन्तेपिसं नं वसपोलयागु गमनागमनया बिषय खोजनिति यानावं च्चवना बिज्यागु जुया च्चव । प्यदं न्यादें तक थन अन बिज्याना च्चव धयागु खबर मद्यक बेपत्ता धयाथें जुयः बिज्याना च्चव्ह्य वसपोल प्रज्ञानन्द भन्तेयात अकस्मातं थथे ताम्पोच्याउं विहारे स्वाकक नापलाःगुलि वसपोलापि नं साप हे लयताया बिज्यात । नापं नेपाले जूगु फुकं हासखबर व थःपिसं थासं थाये च्चिट्ठिपत्र च्चव्याः वसपोलयात माला च्चवनागु खं नं दक्कों थ्याका बिज्यात । नेपाले धम्मालोक भन्ते बिज्याना च्चवंगुया खं नं कना बिज्यात । नेपाले बुद्ध शासनया सुरक्षा याय्या निर्मित वसपोल याकनं हे नेपाले बिज्याय् माल धका आप्रह याना बिज्यात । नेपाले उपासकोपासिकापिन्त नं वसपोलयागु खबर छ्योयः बिल ज्वीमाः । तर बर्मा छको जक चाडुला वे धका हेका थकूपि रामुपातलिया गुणोपकारी दातापिके मन्त्रं वसपोलं थर्थें नेपाले वने धका गथे याना धया बिज्याइ ? अकं छुं समय लिवा हे जक नेपाले वने धयागु दच्चन वसपोलं भन्तेपिन्त बिया बिज्यात । मोलमिने न्याला खुलाति च्चवना बिज्याबले वसपोलं बौद्ध धमया गम्भीर दार्शनिक पक्षया नापं मेमेगु अनेक ग्रन्थतयगु अध्ययन नं याना बिज्यात । बर्माय् न्हेला च्च्यालाति च्चवंगुया वसपोलयात मोलमिने शरीर याउंसे च्चवं ताल । रंगूने स्वयाः मोलमिने गर्मी कम जूगुलि गरमगु शरीर जुयाच्चव्ह्य वसपोल भन्तेयात मोलमिनया वसाइ स्वास्थ्यकर व सुखकर जूगु छः ।

बर्माय न्हेला च्यालात चवना बिज्यागु समये रामुपातलिया दातापिसं वसपोलयात धुबांघू पौ रुश्याः सता ह्याच्चन । वर्षाबासया ई सतिकः बःबले रामुपातलि विहारे वर्षाबास चवनीपि सुं भन्तेपि मवुगुलि छःपि थन याकनं हे वर्षाबास चवने लाक बिज्याहुं धकाः आग्रह यानाः रामुपातलिया दातापिसं लं खर्च नापं तयाः चिठी छोया हल । दातापिनिगु यक्को यक्को गुण उपकारया खं वसपोलयात लुमंसे बल । नापं नेबाले न घने माल धका आयुष्मान अन्निरुद्ध शाक्यानन्द पिसं आग्रहयाःगु खं नं लुमंसे बल । अकें वर्षाबासया निर्मित वसपोल मोलमिनं रामुपातली थ्येकः बिज्यात । छगू वर्षाबास थन हे द्यतीत याना बिज्यात ।

किण्डोलय् धर्म प्रचार

नेपाले आगमनः—

रामुपातली वसपोल वर्षाबास च्वना बिज्याइगु खँ शाक्यानन्व भन्तेपिस नेपाले सकमनें छोयाहल उशीमाः । वर्षाबास सिधेकाः लिपा नेपाले छको निं याकनें बिज्याहुँ धका नेपालया उपासकोपासिका तथ पाखे तारन्तार चिट्टी पो थ्येक बल । अऊ नं वसपोल तुहन्त थ्येकः वइथे मच्चनाः नेपालं पुण्यतारा, (विशाखा) दानमाया उपासिकापिसं नेपाले बिज्यायेत लं खर्च नापं छोयाहल । वसपोलया कार्हिला दाजु कीर्तिवीर सिंह (धन दाजु) यागु नं पो थ्येकः बल । थथे नेपालं आपाः जिद्दि याना हःगु व बुद्ध शासनया सुरक्षाया निश्चित नेपाले बने धका शाक्यानन्द भन्तेपिन्त बचन नं बी धुंगुलि यानाः वसपोलं रामुपातलिया उपासकोपासिकापिन्त अनेक प्रकारं धर्मदेशना यानाः चित्त बुये यानाः स्थानीय दातापिसं गंक गंक, मिखाजाय्क हवबि तथा लं स्वःवःपि स्वय्हे करुणा चायापुसे च्वेक विरहयाःपि बहुपकारी व्यक्तिपिन्त रामुपातली वःनाः सकसिके बिदाबादी जुयाः नेपालवाखे स्वयाः वसपोल रामुपातलिं पिहां बिज्यात । चटग्राम जुजुं वसपोल कलकत्ता बिज्यानाः धमाङ्कर (बह्वा) बिहारे च्वना बिज्यात । थन नेपालया प्रज्ञारश्मि भन्ते नं नापलात, चटग्रामे च्वेपि भिक्षुपि नं नापलात अन च्वेपि भन्तेपिसं प्रज्ञारश्मि श्रामणेरयात ओत्रादोपदेश बिया थका बिज्याहुँ धका प्रार्थना यात । अले हानं वसपोलं नं प्रज्ञारश्मि श्रामणेरयात सहायता व सहयोग बिया बिज्याहुँ धका चटग्रामे च्वेपि भिक्षुपिके भाग्रह याय् धुंकाः हानं प्रज्ञारश्मि श्रामणेरयान नं त्रिपिटकादि शास्त्र विद्या सय्के सीके याय्मा धका सल्लाह बियाव, अन हे प्यन्हु न्यान्हु च्वनाः वसपोल ने सं. १०६०

स नेपाले ध्येकः बिज्यात । नेपाले वसपोल बलम्बु ध्येकाः भन चच्छि चायिनाः कन्हेखुनु किण्डोल बिहारे च्वं बिज्यात ।

बि. सं. १९९७ सालया ध्व समय । ध्व इले राणा शासन या अन्धाय व अन्ध्याचारं पीडित जनतायाके थःगु हक व अधिकार बिषये बिस्तारं जागरण वयावं च्वंगु बखत । प्रजापरिषद, नागरिक अधिकार समिति थें जागु बिभिन्न राजनैतिक संस्थात गोष्ठ रूपं खडा जुया राणा शासनयात हाकुंतिनाः बाँछवय्गु उद्देश्यं दुने दुने ज्या सनाच्वंगुलि जनमानसे छ्गु प्रकारया उकुसमुकुस पह पिदना च्वंगु । न्हू वया च्वंगु राजनैतिक जागरणया नाप नापं सामाजिक चेतना व शिक्षाया प्रचार नं वृद्धि जुयावं च्वंगु ई । ध्वहे पुनर्जागरणया फर्म हे धार्मिक अन्धविश्वास व सांस्कृतिक दासतायात क्रमशः शिथिल याना हया च्वंगु समयले सामाजिक सांस्कृतिक धार्मिक क्रान्तिया न्ह्यलुवाः भगवान शास्तायागु शुद्ध बुद्ध धर्मया प्रचार कार्यं भिक्षुपिनि पाखें ऊन ऊन स्वानावं च्वंगु, स्वाकावं यंका च्वंगु जुयाः नेपालया बौद्ध जगतं उपत्यकाय् सीमित जुयाच्वंगु महायान धर्म व बज्रयानो मार्गया औचित्ये प्रश्न यानाः नेपालपिने बर्मा, धीलङ्का, तिब्बत, चीन ध्येक न्यना च्वंगु बौद्ध धर्मया क्षेत्रे मिखां स्वयेगु याना हयाच्वंगु ध्व ई । थुगु बखते नेपाली भिक्षुपिनिगु संख्या जक क्रमशः वृद्धि जुयावं वयाच्वंगु मखु, राणा शासनया निरंकुश शासन व कट्टर समाजे नं गृहत्यागी जुयाः अनागारिका ज्वीपि मिसात गिहां वया च्वंगु खः । शुद्ध बुद्ध धर्मया प्रचार योगेगु भिक्षुपिनिगु कार्यं धार्मिक सुधारया न्हू भावना, न्हू चेतना स्वाकावं च्वंगुलि ध्व बौद्ध जागरणं ज्ञानमालाया प्रचार, शिक्षाया प्रचार, परोपकारया संस्थापन आदि हया च्वन । राजनैतिक जागरण वयाच्वंगु ध्व इले हे बौद्ध पुनर्जागरणं अनेक लोकहित ज्वीगु समाज सुधार व धार्मिक सुधारया कार्यं याना हया च्वंगु व

थेरवादी बुद्ध शासनया प्रचार यानावं च्वंगुलि छखें पुलांगु मते थःगु स्वार्थसिद्धि जुया च्वोंपि पुरोहित वर्गं थ्व न्हू बुद्ध शासनयात हाकाय मलावं हे लिनाः वांछवया बीगु मनसुवा याना च्वंगु जूसा सिधासाधा भक्तजनं धर्मयात यथार्थ रूपं ह्यासीके मफयाः स्वार्थी तत्वया प्रचारे पत्याः यानाः बौद्ध भिक्षुपि उपरे बेखुशी जुया च्वंगु जुया च्वन । थ्व हे खें सीकाः धर्मातिक भन्ते छह्यास्यां जक थुजागु अवस्थाय् नेपाले बुद्ध शासन रक्षाया ज्या याना च्वने थाकुयाः हे मोलमिने श्री शाक्यानन्द, अनिरुद्ध भन्तेपिसं प्रज्ञानन्द भन्तेयात बुद्ध शासनया सुरक्षाया निर्मित्त नेपाले बिज्याथेगु अनुरोध याना बिज्यागु खः, गुगु अनुरोध स्वीकार यानाः बसपोल प्रज्ञानन्द भन्ते नेपाले बिज्याना. किण्डोल विहारे च्वंबिज्यागु खः ।

उगु अवस्थाय् धर्मातिक भन्ते नं उपसम्पन्न भिक्षु जुयाः चीन पाखे चाहिलाः किण्डोल विहारे हे बिज्याना च्वंगु खः । प्रज्ञानन्द भन्ते नं रामुपातलि बिज्यानाः धर्मातिक भन्तेया कोठाय् तं च्वना बिज्यात । बसपोलं किण्डोल विहारे च्वनाः नं श्रद्धालु उपासिकोपासिकापिन्त धर्मोपदेश यायां उपासिकोपासिकापिनिगु संख्या बृद्धि यानावं यंका बिज्यात । नापं धर्मया नामे अधर्मं स्वांज्जीपि मनूत व धर्मया ठेकेदार धका ज्जीपि मनूतयत नं स्थविरवादी बुद्ध शासन हे धार्थेगु बुद्ध वचन खः धयागु खें कनावं बिज्याना च्वन । धर्मोपदेश मथूपिन्त गम्भीर धर्म अवबोध याकेया निर्मित्त बसपोलं थःह्यां चित्र च्वयाः च्वया क्यनाः अनित्य, दुःख, अनात्माया विषये, पञ्चस्कन्ध हे दुःखया खानी खः धयागु विषये सरल भाषां ध्वाथ्वीक मधुर वचनं उपदेश याना बिज्याइगुलि बसपोलया उपदेशे याकनं थुगु धर्म आकर्षित यायेगु शक्ति दुध्याः ।

किण्डोल विहारे च्वना बिज्यासा नं बसपोल भन्ते ये, यले, बलम्बुर्दे, क्यपुली आदि थासं थासे बिज्यानाः धर्मदेशना याः बिज्याय्गु

परित्राण पाठ याः बिज्याद्यु गु याना च्वना बिज्यात । यले इलान्नियाहा
सुमंगल श्रामणेरयात च्वनाः च्वनाः दवाबाहाले इलाननी पुतली उपासि-
काया छये आदि थासे बिज्याना धर्मदेशनाः याः बिज्याइगु छः । नापं
यले थासं थाय बुद्ध पूजा नं याः बिज्याइगु छः । ह्लापा ह्लापा मेरि
गुरुजुपिनि बाख कर्नागु बखते सफू स्वयाः कर्नागु चलन जुया च्वगु
थास्य वसपोलं सफू मस्वसे बाख कना यंका बिज्याइगु जुयाः छगु
अनीठा थे जुयाः नं शायद बलम्बु देशे वसपोलं नकतिनि नकतिनि
धर्मदेशना याना बिज्याःगु बखत आपालं लस्कर जम्मा जूवंगु । वसपोल
सर्वप्रथम किण्डोल बिहार परित्राण पाठ याना बिज्याबल नं चित्तधरया
जहान ज्ञानप्रभा उपासिकां परित्राण न्यनाः साप हे लय्ताल । दय्कलं
परित्राणपाठया महत्ताया बिद्ये थःथिति ह्यस्यूतास्यूतक्क मनूतय्त प्रचार
याना दीगुलि हे लिपा परित्राण श्रवण याद्विपि मनूत त्वाः त्वाः दयावल ।
थये परित्राण पाठे उपासकोपासकातसे आपालं रस ताय्कगुलि वसपोल
या मने लुलः । अत्यन्त दुर्लभगु महोत्तमगु श्व परित्राण थःह्यं जक पाठ
याना च्वनां मजिल । सकसिनं इच्छा दकोसिनं परित्राण पाठ याये जीक
सफूया रूपे प्रकाशित याये माल । थये मती त्वीवं वसपोल परित्राणया
अनुवाद याना बिज्यात । गुगु सफूया भाषा संशोधन कार्यया कू चित्त-
धरजुं कयादिस । तर परित्राण च्वे सिधःसां छापे याय्त भारते हे वने
माःगु जुयाः छुं समय व अनुदित परित्राणया हस्तलिपि अथे तूं स्वथना
तय् माल । श्वया हे वीचे मुक्ति क्षेत्र छको स्ववने धयागु इच्छा दना
वयाः वसपोल भन्ते धम्मालोक भन्ते, विशाखा, धम्मामन्दी, विरती, व
बलम्बुयाह्य निकुसि उपासक (लिपा चूल्ल पन्थ श्रामणेर) समेतं ग्हेह्य
च्याह्य च्वनाः सांगु बजार त्रिशुली बिज्यात । तर त्रिशुली श्यनेवं वस-
पोलयात भतिचा ह्यसुख मदया वयाः वसपोल छह्य जक सांगु बजारे तूं
दिना बिज्यात । बांकी सकले मुक्ति क्षेत्रे वन । अले प्यन्हु न्यान्हु त्रिशुली
च्वनाः वसपोल छह्य जक लिहां वयाः किण्डोल बिहारे तूं च्वं बिज्यात ।
यन हे च्वनाः वसपोलं ये, यल, बलम्बु बराबर बिज्यानाः बिज्यानाः

धर्मदेशना याः बिज्याना चवन । गबलें गबलें भोंदेशे (बनेपा) ध्यंक नं धर्म प्रचार यायेत बिज्याइगु जुया चवन । किण्डोल विहारे छगू सालं वसपोल वषाबास नं चवना बिज्यात । बुद्ध जयन्ती नं धुमधाम नवसां माने याना बिज्यात । उगु अवस्थाय् धर्म रत्न उपासक मचा हे तिति । अकें वंत टेबुले च्चे थनाः भाषणं नं याका बिज्यात । खः धर्म रत्न यमिजुं नं उबले निगू प्यंगू शब्द नोवाय्त वसपोलयाके बचन फोनादीबले धाई, उगु बखते राणा शासकतलें भाषण याय्गुली प्रतिबन्ध लणें याना तःगु जुयाः राजनेतिक नेतातय्गु भाषणं यानाः लिपाः सकसितं अय्ब आरोप वई धकाः वसपोलं अनुमति बियां मबिज्याः । वसपोल किण्डोल विहारे बिज्याना चवंब ने भोजनया वारे दुःख कष्ट धयागुं छुं मद्दु । यल यापि पुतली उपासिका प्रमुखं मेमेपि उपासिकापि नं थ्वः थ्वः मुनाः बराबर दान प्रदान याः वयां च्चनीगु । किण्डोले च्चयि अनागारिकापिसं नं वसपोलयत माःमाःगु बखते आवश्यकता स्वयाः माःमागु बस्तु दान प्रदान यानाः आपालं हेर बिचार यानां च्चनीगु जुया चवन ।

उगु हे अवस्थाय् प्रज्ञानन्द भन्ते बिज्याना चवंगु कोठाय् योगरत्न गुरुजु बिज्यानाः धर्मया खें छलफल जुल । उगु बखते योगरत्न गुरुजुया छापर्येनस्यु मचारिपत भिक्षु याय्गु थिकमनः धर्थे खें पितहल । उख्खुन अर्थे लिहां बिज्यात । कन्हैखुनु बिज्यानाः नुं अथे हे धर्मया खें छलफल जुल । एवं रूपं बराबर बिज्यानाः खंया छलफल जुजुं महायानया खेंतं पिहांवल, योग साधन याय्गुया खें नं पिहांवल । हानं महायानयागु गुह्य गुह्यगु तस्वीर नं हानं योग साधन याय्गुया तरीका बिधि बिधान च्चयातःगु तथा योग साधना याय्गु बखते जोगु शरीरे दुने अबवुति नसा, थुकथं जुया व्रेगु अथवा थुकथं थुकथं याय्मागु धका च्चयातःगु च्चित्र सहित, भन्तेयात कथनेहःगु जुयाच्वन ।

उगु बखते यलयापि उपासिकापि छगू फौज दय्क भावना याय् ध हा वयां च्चयिन्त— थोंकन्है धर्मचारी अनागारिकाया निर्वाण भूति

दुष्कर्म स्वंगु खे तयाः प्रावना याका तथा विज्यात । उथाप्लावक योग-
रत्न गुरुजुया न अजागुहे सफु ज्वना भन्ते नापलाः विज्यागुला छुये
(सुमंचारी) सक्षमीनानी काचा काचा काया भन्तेथात खवर कं काल ।
अथे प्रज्ञानाव भन्ते व सुमंगल श्रामणेर निम्हं विण्डोल विहारे वया रवः
त्रिज्यागु ब्रखते योगरत्न गुरुजु लिहां विज्याय धुंकल ज्वी नापलाय
संज्ञन ।

योगरत्न गुरुजु हाकनं कन्हेखुनु वहे सफु ज्वना वयाः प्रज्ञानाव
भन्तेयाके सत्ताह काः विज्यागु खः । भन्ते नं धया विज्यात- आमगु
पट्टि (समाधि) योग साधनं यायत ज्ञापलावक शीले नि प्रतिष्ठित
ज्वीमाः विना शीलं समाधि पूर्णं ज्वी पंमखु । गथे कि शील धयागु बं
समान खः, बं हे म्बुधाय पुसा गथे प्रीगु । हानं शील धयागु (धोति)
सुखवा समान खः । (धोति) सुखवा मदयक लं छपा जक फिना वनेगु
मुलित्तक विमोक्षा मग्गी । अकं शीलयागु वणनं याना तःगु दु -

सीलेन सुगतो यन्ति, सीलेन भोग सम्पदा ।

सीलेन निब्बुती यान्ति, तरमाप्तीत्वं विसोधये ॥

भन्तेनं गथे धकाः धया विज्यागु खं ज्वनाः योगरत्न गुरुजुया सापरे चित्त
दुके जुयाव आःखि धके हे याग्गु हुल प्रका रवीकार याना विज्यात ।

सप्तरत्न यात धर्मोपदेशः—

छगुया विने वसपोल किण्डोल विहारे ज्वना विज्याना
ज्वन । अथेले सप्तरत्न बफ्राचार्य (लिपा दुद्धघोष निक्षु) किण्डोल
विहारे दृष्टि दुहांवल । दया नापं थः शिष्यपि छहनिह्य नं वया स्वंगु
दु । थन वयाः वागिन्द्र दस्य ददसुं दवथाय दनाः तरवीर छपानिपा
यादेधुंका छह निह्य शिष्यपि ददनाः वसपोल भन्तेयाथाय दुहां वल ।
थःम्हं न्याना हःगु छपा निपा तस्वीरत्तनं वयन । अले वसपोल भन्ते नं
थ्व उपासकथा शील स्वभाव स्वयाः व हे तस्वीरया खे तं स्वाकाः शुद्ध

बुद्ध धर्मया उपदेश कना बिज्यात । शुद्धगु वस्त्रे रंग छीबले रंगं बालाकं
ज्वनीये^३ भन्तेयागु धर्मोदेशं वसपोलया संस्कारयात तत्कालं थ्यूथे^४ च्वन ।
धर्मोदेशया अर्थ कथहंनं श्वीका कागुलि वं नाप व्वना हःपि शिष्य
तयत् वना च्वं प्रका लित छोया बिल । सकलं शिष्यापि लिहां वंतेलि
सप्तरत्नया भने शंका दुगु धर्म सम्बन्धी प्रश्न न्यनेगु व भन्ते नं व्याख्यान
यायेगु ज्या जुल । व उपासकया चित्त जूसां कथहंनं थुगु शुद्धगु बुद्ध
शासने आपालं कोसाला वःगु भाव छने दयावल । संस्कार दुपि मनूतसं
संज्ञित उदेशं हे गूढु धर्म श्वीका काः । धम्मपदे नं कनातःगु दुः-

**मुहूर्तमपि चे विद्भू पण्डितं पयिह्वासति ।
खिप्यं धम्मं विजानाति जिह्वा सूप रसं यथा ॥**

- धम्मपद ५, ६ (६)

अथात् यदि विज्ञ पुरुषं घी पलख हे जक पण्डितयागु सेवाय् च्वंसां, वं
याकनं हे धर्मयात श्वीका काई, गथे म्ये बय्येयागु सवाः तत्कालं श्वीका
काइगु खः । वसपोल भन्तेया नं अर्थे अर्थे हे श्व उपासकप्रति अत्यन्त
वित्त स्वाःथे अनुभव जुल ।

**पुब्बे व सन्निवासेन पचचुप्पन्नः हि तेनवाः ।
एवं तं जायते पेमं उप्पलं व यथोदके ॥**

धकाः धयातये गगु न्हावायागु संस्कारद्वारा स्वंगुं खवाः खनेवं हे यः,
मयः छंगु भाव वना वये यःगु जुया च्वन । व न्हूह्य उपासक सप्तरत्न प्रति
भन्तेया चित्त स्वाःसां वसपोलं उह्य उपासकयात काचाक्क ज्वने ज्यूगु
मज्जु । कारण सप्तरत्न छह्य बज्जाचार्यया कायमचा । उगु समय धाःसा
गुरूजुपिनि स्थविरवादी धर्मया महत्त्व मथुयाः भिक्षुपि धाल धायव
भचा हीनगु भावं खना च्वनीगुलि गुरूजुपिनि जहान परिवारपि
भिज्जुपिथाय् वनीगु साप हे मयः । तस्यं सप्तरत्न उपासक नं वसपो-
लयाथाय् वनिबले जहान परिवारं सुनां मसोक खुयाः खुयाः वनीगु
जुयाच्वन । गुबलं गुबलं सप्तरत्न उपासक वसपोल भन्तेयाथाय्

वना च्वनीगु अवस्थाय थःगु छ्येया जहान परिवारपि किण्डोल
 विहारे हे छोके वःगु पाःलात कि सप्तरत्नया सुलाः सुलाः ध्याकुने
 धिक्कुने तकं नं च्वं ज्वी माःगु जुयाच्वन । अकें वसपोल भन्ते नाप गनं
 चाची ह्यू वंसां छ्ये जहानपि सुं नापलाइ घका म्हे ज्यू मदय्क घन्दा
 कया ज्वीगु । छको वसपोल सप्तरत्न नाप व्वनाः स्वयंभू गः चाह्यू
 बिज्यागु । सप्तरत्नं थःगु छ्येया जहानपि स्वयंभू च्वे पूजा यानाः पाखां
 कुहाँ वया च्वंगु खन । अले भन्तेयात ह्य मस्यू थें पह यानाः छले
 लिचिलाः वन । वसपोल भन्तेयाजक थःगु लं लिनाः याकचा हे
 किण्डोल विहारे सरासर बिज्याये माल । थुगु प्रकारं सुलाः सुलाः नं
 व उपासक वसपोलया उपदेश न्यनेत वयावं च्वन । प्रज्ञानन्द भन्ते
 नाप च्वनाः तस्वीर कायगु इच्छा जुयाः सप्तरत्नं वसपोल नापं च्वनाः
 तस्वीर काल तर थुगु तस्वीर गनं व्वय् घाःसा छाःगु मखु । अकें
 बलम्बई नं सारा अनया उपासक उपासिकापि नाप वसपोल भन्तेयागु
 तस्वीर कायेगु सारा वन्दोवस्त सप्तरत्नं थःम्हं यानाः नं फोटो काय्तः
 थः छह्य मच्वंगु जुयाच्वन । कारण सप्तरत्न जूलसां वया मां बीपिनि
 साप हे यःह्य पुत्र खः । वया मां बीह्यं सिल धाय्व सप्तरत्नयात
 भिक्षुपि नाप संगत याकीगु असम्भव । थुले सप्तरत्न उपासक घाःसा
 प्रज्ञानन्द भन्तेयागु अनित्य, दुःख अनात्मा व पञ्चउपादान स्फुटयया
 बिषये गंभीर धर्मोपदेश न्यनाः गृहस्थ जुया च्वनेगु इच्छा नापं मदय्का
 च्वने धुंकूहा युवक खः । अकें थ्व युवक गुभाजुया मचां मन हिकी
 घकाः वसपोल भन्तेया साप हे मने घन्दा । कारण वसपोलया घाःसा
 याकनं याकनं हे बुद्ध शासन रक्षाया निर्मित्ति किन्याह्य भिक्षुपि नि
 दय्के हथाय् चाया च्वंगु खः । अकें थ्व नव श्रद्धालु उपासकयात गये
 याःसा चित्त ववातुका तय् फेगु खः अजा अजागु वैत ल्वःल्वःगु शिक्षा
 उपदेश याना बिज्याना च्वन । घाःघाःगु सफूत स्वयत्त बिया छोय्गु
 याना बिज्याना च्वन । वसपोलं सप्तरत्नया चित्तया दृढताया परीक्षा
 नं यानां च्वना बिज्यात ।

किण्डोल विहारे च्वनाः वसपोलं ये, यल, बलम्बु, केषुलिचां भोते तकं बिज्यानाः धर्मोपदेशं यायां थुगु बुद्धशासने उपासकोपासिका-
पिनिगु संख्या बुद्धियायां, नत्र धद्धालु उपासकतयत् अळ उपो ध्व स्थवि-
रवादी धर्म आकषित यायां च्वना बिज्याना च्वंगु हे खः। नेपाले लिपी
गुकराज शास्त्रीपिनिगु पर्वे पिहां बल । छन्हूया दिने वसपोलं प्रज्ञा-
नन्द भन्ते च्वना बिज्यागु किण्डोल विहारे बुने कोठाय् मुब्बा बम्भु
छह्य निह्य पुलिसत च्वनाः दुहाँ बल । अले नमस्ते याना छयाय् फेनुल ।
अले खं बुकेयाय् थे यानाः वसपोलनाप निम्न बसोजिम छलफल यातः-

हुब्बा:- छः। छाय् आसथे पीतवस्त्रं पुनः। मिक्षु जुयागु ?

भन्ते:- ध्व बुःखमय संसारं मुक्त जुया बनेगु कामना यानाः गृहत्याग
यानागु खः ।

मुज्जा:- छः। मिक्षु जुयागु गुलि वत ? गन जुयागु ?

भन्ते:- ने.सं. १०५२ स अरकने मिक्षु जुयागु खः ।

हुब्बा:- छपिसं छु छु ब्वने धुन ?

भन्ते:- त्रि मेमेगु सा भापाः च्वना तयागु महु । भगवान बुद्धया
धर्मं त्रिपिटक, पाली भाषा खादि हे जक च्वना च्वना ।

मुज्जा:- छपिमिगु सिद्धान्त छु ? छुकेयात धर्म, छुकेयात पाप खाइ ?

भन्ते:- भगवान बुद्ध यागु सिद्धान्त कर्मवाद खः । (बलपोलं भन्ते भं
मनु स्वयाः भगवान बुद्धयागु धर्मं विभज्जवादी नं खः धकां
धया च्वना भविज्याः । गोल निधम पालन यायेगु हे धर्मं खः,
गोल पालन मयायेगु हे पाप खः । यादिसं वषते धीब,
तादिसं हरते फलं - यहां गजागजागु पुसा पित अजाधजागु हे
फन सई, एव हे जिगु विश्वासं खः ।

थुजागु प्रकारं छलफल उधी धुकाः व हे सुब्बां धयातिनि भन्ते
नं सिल, व मनु दधीर स्कूने च्वना बलेयाह्य पासा नं खः धकां । लिपी
सकारियागु हुकुम बसोजिम त्रिमिसं ज्यां यायेनां, छु याये धाघां

वसपोलयाचाय् वक्को सफूत सिह्दरवारे यंके माल घयाहल । उगु बखते
 वसपोलया कोठाव् घम्मालोक भन्तेया सफूत नं दुगु खः । घम्मालोक
 भन्ते घाःसा छुं कारणं भारत पाखे हे बिज्याना च्वंगु समय लःनाचन ।
 अकें सन्दु बाकस खोलेया घाबले वसपोलयाके ताचा मद्दुगु नं खः ।
 अकें ताचा मद्दु घका वसपोलं लिसः बीवं पुलिसत्तय्त अन्हे यानाः
 खुपि ताःकोः ल्येथनाः अन वुने च्दंगु सफूत फुर्कं लिकाल । नापं
 घम्मालोक भन्तेयागु गुल्लिखे चिट्ठी पत्रत नं कलेकाः कले पिहां
 बल । घम्मालोक भन्तेयाके भारते गन्धीजुयागु आन्दोलन सम्बन्धी
 चिट्ठी पत्रत नं दु घाःगु न्यना तःगुजुयाः वसपोलं चीवरं तोपुनाः तोपुनाः
 कलेकाः कले त्रिट्ठी पत्र थह्यं सुचुकाः चोफा वनेगु त्वह ततं ल्युनेपाखे
 वींछुवय् यंका बिज्यात । लिपा सुब्बा ब्रम्हु न सफू ववया तःगु दराज नं
 रयंके त्योंगु खः । निगु प्यंगु सफूत सन्दु बाकसे च्वंगु नमुना
 या रूपं व दराजे ववया तःगु खः, मेगु छुं मद्दु घकाः सुब्बायात चित्त
 बुळे यानाः त्यके मळ्यु । बुगु प्रकारं घम्मालोक भन्तेयागु सफूत व वस-
 पोलयगु खःगु हे सफू नं सकतां पुलिसतय्त कुबिकाः सुब्बां ज्वना वन ।
 कसपोलं “जिनं वये माःसा कि छुं ?” घका न्यना बिज्याबले वय मवय्
 छुपिनिगु छुशी घका घाघां पिहांवन । थःपिनिगु सफूत सकतां ज्वना
 वंगुलि सिह्दरवारे छको वहे वने का घका वसपोलया ठीक ठाक यानाः
 विहारे तालं बोया च्वना बिज्याबले अन हे वया च्वंह्य उपासक छहसं
 सिम्मा बिल । नापं - ‘हूलमा जय् जोगाउन्, अनिकालमा बीउ बचाउन्’
 घवागु पक्के उखान नं न्यंकल । खःसा छः घकाः बिचाः
 यानाः वसपोलं पलाः त्रिसाला बिज्यात । लिपा खं बुळेजुल- व सुब्बा
 किण्डोल विहारे वःबले किण्डोल विहारया पिनेपिनं पुलिसतसं घेरेयाका
 तिनि दुहां वःह्य खनी । अकें मनूतसं व भिक्षु याकनं बिदयूंवंसा मि ज्वी
 घाइपि । गुल्लिस्यां आःयात जूसी व भिक्षु अन विहारे मच्चंसे गनं सुला
 च्वंसा ठीक ज्वी घाइपि । नामा मनूतसं नाना प्रकारं छं ह्लानाजुस ।
 अये नं वसपोल भन्तेवा मती न्ह्यामस्वां न्ह्यागु घाःसां ग्याय्माःगु ज्या छुं

याना तयागु मवु धयागु विभासे किण्डोल विहारे हे च्वना च्वना
 बिज्यात । आपालं वि बिते उओ धुंकाः लिरा सिंहदरवारं सिपाही छह्य
 वयाः छिमिगु सकू का वा धका खबर न्यू वल । धव किताब का वनेगु छे
 नं विभिन्न मनुखं विभिन्न शंका यात । किताब का वा धका सःताः वनेवं
 कुना तइगु जरू मखुना धयागु प्रवल शंका पिबत्रया च्वन । अथे नं वस-
 पोलं जुजुगु उओ, किताब का वा, धाःगु काहे वने धकाः मरू त्वाले च्वंह्य
 हस्ती रत्न उपासक छह्य व यले इलाननी च्वंह्य सुमंगल धामणेर छह्य
 नापं निह्य पासा च्वनाः सिंहदरवारे वनाः सकू का बिज्यात । सुमंगल
 धामणेर च्वनाः वसगोल भन्ते सिंहदरवारे दुने दुहाँ बिज्यानाः बल्लबल्ल
 सन्त्रन्धित मनु नापलानाः वसगोलपिन्त सकू तयातःगु यासे च्वना यंकल ।
 अन बिज्याबले धर्मभक्त, गंगालालपि प्यह्य न्याह्य भातं कोठाय् बरूंकोरू
 फांगां त्वपुयाः उखे थुखे च्वारा तुना च्वंगु खंका बिज्यात । इपि खंबले
 वसपोलया ह्य हे पोसे वल, नुगले करूणा जायावल । मिखाय् ह्यवि सः
 लः धायावल । वसपोलपिन्त अनं च्वते भत च्वना यंकल । अन कोठाय्
 प्रसस्त सकूत कोठा जाय्क तयातल । थःपिनिगु सकू ल्यया काः धका
 धाःगुलि वसपोलपि निम्हेसिनं थःपिनिगु किताब ल्यया काय् फको ल्ययाः
 तःग्वगु थल छगले तयाः मफू मफू निम्हेसिनं लःलः यानाः सिंहदरवार
 ढोकां पिने हस्ती रत्न उपासक च्वंवाय् तक्क थ्यंरूः हया बिज्यात ।
 पिने ढोकाय् पिया च्वंह्य हस्ति रत्न उपासकया ला वसपोलपि लिवाय्
 धुंका नं थ्यंरूः मवःगुलि म्हे ज्यू हे मदय्का च्वने धुंकगु । छायाघाःसा
 वसपोलपि सिंहदरवारया ढोकां विहाँ बिज्याबले निभाःद्यो बी धुंकल ।
 अनं भरिया छह्य हस्ति रत्नं माला बिल । वंत हे सकू कुओकाः वसगोल
 पि बहनी ह्युंसे च्वंकाः किण्डोल विहारे थ्यंरूः बिज्यात । किण्डोल
 विहारे चर्वपि सहासियां छहो तःह्काकेरू कासु लंरूः ऊनुहा तन ।

शिष्यपिन्त प्रबज्याः—

शुलि तकया अवस्थाया दुने वसपोलया धर्मोपदेश न्यनाः सप्त-
 रत्न उपासक एक भिक्षु उच्यते तयार जुया च्बंगु मखु, बलभ्दुया निकुसि
 उपासक (लिपा चुत्तल पन्थ भिक्षु) व यैयाह्य हारां उपासक (लिपा
 भिक्षु महापन्थ) पिनं बौद्ध धर्मं प्रबजित उच्यते ठीक जुया च्बने धुंकूगु
 खः । हाकनं भोजपुरया लक्ष्मी माया उपासिकां नं ध्व धर्मं अति हे श्रद्धा
 वयनाः यः काय कसाहाचा (लिपा अग्गधम्म आमणेर) यात नं प्रबजित
 यानाः त्रिपिटकया अध्ययन याकेया निति वसपोल याथाय् जिम्मा
 बियातःगु नं दु । शुलिर्मिच्छ प्रबज्याया अभिलाषा याना च्चर्पि उपासक
 पिन्त ताउत अर्धे पीका तय्गु ठीक मनयाः वसपोलं सप्तरत्न उपासक
 नाप थुकेया बिषय सल्लाह यानाः स्वया बिज्यात । सप्तरत्नया बिचाः नं
 याकनं हे वनेगु ठीक उचो धयागु दुइल्लि निकुसि, हारां व लक्ष्मी माया
 उपासिकापि नापं नं छलफल यानाः दाकनं हे बुशीनगरे वनाः प्रबज्या
 बीगु खं निधो याना बिज्यात । सकसितं राहदानी काय्गु ज्या सप्तरत्न
 उपासकं जिम्माकाल । अले वसपोल नापं सकलं नापं पिहां वन कि
 अनेक बाधा, अञ्चन समस्या वय् फुगुलि वसपोल भन्ते छह्य नि ह्यापा-
 लाकक पिहां वनाः भिमफेदी पिया च्चं बिज्यात । सप्तरत्न, निकुसि,
 हारां व कसाहापि गढी पुला मवतले वसपोलया तत्त्वतं हे धन्दा वयाः
 पहाड च्चेजक मिखा हे त्यानुसे च्चक मिखा वयाः स्वया च्चना बिज्यात ।
 लिपा कन्हेखुनु इपि गढी पुला पाख ववहां वःगु खसेलितिनि वसपोलया
 मनमिन याउसे च्चका बिज्यात । अले इपि अन थ्यंकाः इपि प्यहं शिष्यपि
 वनाः वसपोल बुशीनगरे च्चन्द्रमणि गुरूयाथाय् बिज्यात । थन कसाहाचा
 छह्य त्यंकाः बांकी रथग्हेसितं रथविरवादी बुद्ध शासने धारणेर याना
 बिज्यात । अले सप्तरत्नया बुद्धघोष, निकुसिया चुत्तलपन्थ व हारांया
 महापन्थ धकाः न्हु नामकरण नं याना बिज्यागु जुल । अनं बुद्धघोषयात
 बर्मा छोयाः बिछा ब्बेके छोयगु निम्ति च्चन्द्रमणि गुरूयाके अनुमति कयाः
 वसपोल बुद्धघोषयात नं वनाः सारनाथे बिज्यात । थन बनारसे थःग्हे

ह्याया चवया तयागु परित्राणया सफूयात धम्मालोक भन्तेयागु सहायता कयाः छापेयाना बिज्यात ।

अनं वसपोल कलकत्ता वनाः मणिहर्षं साहुया कोठी च्चंविज्यात । थन थ्यंकाः मणिहर्षं साहुया सहायता कयाः बर्माय् च्चंफिन्त नं चिठी छोयाः मागु तक्क प्रबन्ध फुकं भिजे यानाः बुद्धघोष थामणेर छह्येसित जहाब्जं बर्माय् छोया बिज्यात । बुद्धघोष थामणेर बर्मा थ्यन धयागु समाचार थ्यंतेलि वसपोल (कसाहाचा) यात व्वनाः चटथाम, काक्स बजार जुत्रुं रामुपातलि विहारे थ्यंकाः बिज्यात । लिवा समाचार थ्यने दत कि बुद्धघोषया दाजुपि भन्ते खनाः तव्वतं तंचायाः नापजक जासा छु छु जक याये धका तकं जुया च्चन हं । बुद्धघोषया दाजुपि कलकत्ता थ्यंका हे वयाः बुद्धघोष सह प्रज्ञानन्द भन्तेपिन्त माः वेसु धका धाःगु हँ । बुद्धघोषला बर्मा वने धुंकल धयागु समाचार न्यनाः उखेत्तुं लिहां वन हं । बुद्धघोष थामणेरया छपेया जहानपि गुलिखे त्रिपानक नं थःपिनि काय्मचा छह्येसित प्रज्ञानन्द भन्ते नं भिक्षु यानाबिल धकाः वसपोल खनाः यक्को हे तंम्बेका च्चंगु खः । लिवा बुद्धघोष भन्तेनं हे बर्मायागु बौद्धतय् जीवनी व बुद्ध धर्मप्रति जनताया थ्दहा, अःस्था थ त्यागयात कयाः बरावर चिट्ठी पत्र छुं छोया हर्तेलि भिक्षु भाव धयागु दुर्लभगु महोत्तमगु सन्वति खः धयागु खं व्वाकाः वसपोल प्रति द्वेष भाव यायेगु त्वता भ्यूगु जुल ।

मच्चायात थ्रामणेरत्वः—

रामुपातलि विहारे वयाः निला प्वला ति दय्काः थःह्मं नापं वना हयाह्म मच्चा कसाहाचायात नं अगधम्म धयागु नामं थ्रामणेर यानाः थः नापं तुं नयाः बिद्याध्ययन याका तया बिज्यात । लिवा अगधम्मयात वसपोलं रामुपातली व्वना यंकल धयागु खं सुनां भोजपुरे मच्चाया अनुयात चिठी छोया बिल थें, वया अनुह्मं वसपोलयात अगधम्मयात तुरुन्त लित व्वना हि धका पी छोया हल ।

पुस्तक प्रकाशने प्रयासः-

वसपोल अन ध्यंकः बिज्यागु हे सालं रामुपातलिया उपासिका त्रासन्दायात प्रकाशिकाय् नां तथा बुद्ध सं० २४८४ (बि. सं. १९९७ स) कलकत्ता बिज्यानाः धातुभेदानुपत्सना घयागु ह्यापा रामुपातली हे च्वनाः च्वया बिज्यागु सफू छापेयाना ह्या बिज्यात । ध्व किताब छापे याका बिज्याबलेनं महाप्रज्ञा भन्ते नं संशोधन याना बिज्यागु खः । बु. सं. २४८४ स बुद्धोपदेश सफूनं प्रकाशिका त्रासन्दाया नामं छापेयाका बिज्यात । कलकत्ताय् वसपोल सफू छापे यायगु ज्याय् वरावर बिज्यायगु याना च्वन ।

बु. सं. २४८५ अर्थात् बि. सं. १९९८, स, गुबले वसपोलं विशुद्धिज्ञान दर्शन सफू छापेयाकेत कलकत्ताय् बिज्याना च्वंगु खः; उगु बखते द्वितीय विश्व युद्ध शुरु जुया च्वंगु ई जुयाः सकलं कलकत्तावासी त थःगु छ्ये हे तोताः तोताः बिस्यूं वना च्वन । याकनं हे युद्ध कलकत्ता तकं ध्यंकः वई घयागु ह्ला जुया च्वंगु ध्व समय नं वसपोल छफुति हे मग्यासे थःगु जीवनयात बास्ता हे मयासे बुद्ध शासन उर्राति बूद्धिया निर्मित विशुद्धि ज्ञान दर्शन सफू छापे याकेत कलकत्ताय् पिया हे च्वना बिज्यात । विश्व युद्ध चर्के जुजुं सिगापुरे तकं जापानीतसें बम क्यक वःगु अवस्थाय् कलकत्ताया प्रेसवालां थःगु प्रेस हे ल्हायाः बिस्यूं बनेगु ज्या याना हल । छगः चिकिचा गोगु प्रेस व छह्य मचाह्य कम्पोजिटर छह्य जक शुक्ल प्रेसे त्योदनिगु जूसां व मचायात हेकाः हेकाः ह्यासं ह्यासं चांत्ति मघासे कम्पोज याके बियाः कम्पोज सिधयका सफू छापे याकाः च्वना वनां तुं तोता बिज्यात । ख., ध्व हुलकुलगु समय जुयाः प्रफु बांलाक स्वया च्वने मलाःगुलि सफू थह्यं घयाथे छापे याके घाई वसपोलया मखन । ध्व सफूया प्रकाशनया निर्मित उपासिका यागु स्वीकृति कयाः रामुपातलिया ह्यामाखार्थो उपासिवा यागु नां तथाः सफू छापे याका बिज्यागु खः ।

नेपाल आगमनया क्रमेः-

वसपोल रामुपातली ध्यना दत्या निदंति हे च्वना बिज्याय् मालानिवं द्वितीय विश्व युद्ध थलि भयानक रूपं चकं जुया बल कि ध्व युद्धे बर्मा देशयात शत्रुं त्याका कयाः नं वसरोलपि च्वना बिज्याथासं करीत्र जहाजं बाह्लितिया ले अर्यात मौदो धयाथाय् थासे थ्यंक शत्रु त थ्यंर वंगु जुल धयागु हल्ला थ्यंकः बल । थये शत्रुं बर्मायात त्याकाः वग् धुंरुल धयागु खबर न्यनाः नवारवाली धयाथाय् हिन्वु मुस्मांत घन-घोर ज्वीक त्वापु जूयें मौदो व बुसिताउं धयाथाय् च्वंपि अकंनीज तय्त मुस्मांतसे त्वापु यानाः धुमघामं अत्याचार यानाः नाश याना बिल । गुलि गुलि बिस्यूं बनेकूपि अकंनीज त जक अनं बिस्यूंवयाः भारतया दिनाजपुर नाछिपुर धंथाय् वयाः शरण वया च्वन । च्च समाचार न्यनाः वसपोलया मती रामुपातली थ्यंक नं मुस्मांतसे हमला या वय्फु धयागु शंका दनावल । अकं करपनिमचा अगगधम्मयात थःगु जिम्माय् कयातया बिज्याह्य वसपोलया ध्व अशान्ति ज्वीफुगु थासे च्वनां ठीर ज्जीमखु, धंगु मती ल्बोकाः वसपोल नेपाले हे बने मालि धयागु बिचारं गुंता गाता दक्को कसे यानाः रामुपातलिया बिहारं पिहाँ बिज्यायेत ठीर याना बिज्याबले वसपोलयाथाय् च्वना च्वंपि मचातसे त्वायापिन्त खबर ब्यूवन थें रामुपातलिया दातापिसं वयाः वसपोल पिन्त लिगें बल । तोताः छोया महः । दातापिनि बिचार खः वयकपिनि न्हाथाय् हे वंसां वसपोल घन्तेयात नं नापं नापं ववना यंकेगु । अकें अथें च्यान्हु फिन्हया समय व्यतीत जुयावन । तर अगगधम्म छह्य थःगु साथे बुगु व अगगधम्मया बोह्यं त्हापा हे थः मचायात आम्कन तयेगु मखु, नेपाले च्वना हया बिज्याहुं धका अप्रसन्न प्रावं चिठी चोया हया तःगुधया निम्ति वसपोलयात व मचाह्य आमणेरयात छुं ज्वीक मयं हे रामुपातली च्वनाच्वने मछुल । वसपोल थः हे याकःचा जक जूगुसा ला दातापिसं ववना यंरूपाय् वना च्चनेगु नं बिचार बुगु खः ।

कारण दातापिनिगु वसपोलया उपरे यवको यवको हे गुणोपकार दुगु
 जुयानिन्ति वयकपिन्ति चित्ते सुख मदेगु ज्यायाय् वसपोल यात छति हे
 मयः । तर व मचा अगगधम्मयात व्वनाः वन च्वनां घाःसा वसपोलयात
 भि उवी थें मताल । अके दातापिसं मसीक विस्यं सां बयेमाली धकाः
 गुंता कसेयानाः पिहां वयेत वसपोलपि स्वाने फुसे नं ध्यन, हाकः
 दातापिसं सीकाः वसपोलपिन्ति छ्वेमखु धका पंवल । अनया दातापिन्ति
 उपासकोपासिकापिन्ति अगगधम्मया कारणं जक वने माःगु खः धका
 सकतां खें धवाथीक वसपोलं कना बिज्यात । अथे नं मचाह्य छहोसित
 जक होःताः स्वयाः लिपा छोयाबिड्गु आः ला जहाजे च्वने हे मफेगु खें
 न्हायनाः वं वसपोलयात लित छोया ह्येगु खें माने मजू । अथे जूसैति
 अगगधम्मयात सन्तोषजक यायेत जूसां बन्दरगाहेतक वने । लिपा जहाज
 हे मनुसा वहे खं मचायात चित्त बुये यानाः लित ह्ये धकाः खें ह्लाना
 बिज्यासैलि उगु बखते जहाज उलेणखे ह हे महःगु खें बांलाक र्द्युपि
 अनया दातापिस वसपोलपि जहाजघाट तक वनाः लिहां बिज्याई मखा
 धका मती र्द्वीकाः वसपोलपिनिगु साथे प्यम्ह न्याम्ह त्यायम्हचापिनं
 पासा छोया ह्ल । अनं वनाः काक्स बजारे ध्योबले नं वसपोलपिन्ति
 खनाः थुजागु ग्यानापुगु समयेले पिहां बिज्याय्गु ठीक मनः धका जिद्द
 हे यानाः वसपोलपिन्ति अनया विहारे तु लित दवना यंकल । अके
 चच्छि वसपोलपि काक्स बजारया बिहारे तु च्वना बिज्याये माल ।
 अनं नं रामुपातलीथें सकलें उपासकोपासिकापिन्ति सग्जे दुजे यानाः
 बन्दरगाहेथे थ्यंक बिज्यात । अवसरयागु खें खः वसपोलपि बन्दरगाहले
 नं थ्यंक बिज्यात, जहाज छगः नं थ्याक्क दिके ह्ल । च्यान्हु फिन्हु
 बांछिसकं दिके महःगु जहाज थुबले त्वाक्क दिकः पुहःगुलि जहाजे च्वनेत
 तंज्वतं हे भौड जुया च्वन । वसपोल घाःसा लय् लय् तातां थःगु
 गुन्ता थह्यं हे च्वनाः जहाजे तय् दंका बिज्यात । अगगधम्मयात नं
 ह्यासं व्वनाः वसपोल नं जहाजे च्वं बिज्यात । अले वसपोल नापं

लित ब्वना ह्येत पासा छोया हःपि रामुपातलीया उपासकतये मचात-
य्त वसपोलपि जहाजे च्वनाः बिज्यागु खँ रामुपातली दातापि सकसित्तं
कनाबीगु आग्रह याना बिज्याय हे सिमधवं जहाज ल्लयाकल । व मचात
आतां स्वया च्वने माल ।

व जहाजे गुप्तचरत यको च्वना च्वंगु दया च्वन । बर्मापाखे
युद्ध जुया च्वंगु निमित्त जांचबुफ यायेत इपि गुप्तचरत तयातःगु जुया
च्वन । इमिसँ अगधम्म भ्रामणेरयात ब्वना यंकाः छयाय अलग तयाः
अनेक प्रकारं हेकाः छिपि गनं वयापि ? गन वने त्यनापि ?? छु ज्याय
वने त्यनापि, छिमि मालताल छु छु दु धका अनेक तनेक खँ कुत्तु
कुलाः न्यना च्वन । वसपोल भन्तेया अगधम्म गन वन धका माः
बिज्याइले थये छलेलिक्क तयाः गुप्तचरतसँ मचायात न्येना च्वंगु
च्वना बिज्यात । वसपोलं ग्याय माःगु छुं कसूर याना बिज्यागु मनुगुलि
थुखेपाखे उस्त वास्ता तया बिमज्याः । लिपा वसपोल भन्तेयाके
नें खँ थानाः न्योवले वसपोलं मनूत ह्यसीकाः छगू निगू मात्र खँ ल्लानाः
कोछिना बिज्यात । थये इमी शंका दको सकलें मनूतय्के न्यनीगु जुया
च्वन । कयहेंनें जहाज चटग्रामे बन्दरगाहले विके हल । थन नें
ल्लापार्यापि जहाजे च्वना वःपि गुप्तचरतसँ थः शंका दुपिनिगु नां
कनाः माःगु खँ ब्याकातय् धुंकल थें थन नें वसपोल यागु मालताल प्वः
फुकें छता छता दतले खोले यानाः बांलाक जांचे याना स्वया च्वन ।
वसपोलयाके कसूर छुं दुगु मछु । वसपोलया पासे दुगु जापानी,
जर्मनी, रूसी, चिनिया आदि फुक्क जातिया पिनिगु नें छयों छगः छग
जक तयाः छापे याना तःगु तःपागु तस्वीर छपाः इपि जांचकीतसँ
कयाः लित मठ्यू । वसपोलें थुके छुं च्यूताः नें तया बिमज्या । वसपोल
भन्ते अनं तप्यंक हे चटग्राम शहरे अग्रमहापिण्डत धम्मवंश महास्थविरया
बिहारं च्वं बिज्यात । लिपा अगधम्म भ्रामणेरयात त्रिपिटकया
बिशेष अद्ययन मडुवं नेपाले लित ब्वना यंकल धाय्थ थ्व मचा गृह

जंजाले क्यनाः नेपाले धर्म प्रचार याइहा छह्य भिक्षुयागु संख्या पाः
 ज्योगु घयागु मती ल्बीकाः बसपोल भन्ते नं अगघम्मयात अन हे
 चटप्राभे गामे च्वंगु कर्तला विहारे थंकाः नेपाले यले च्वंह्य सुमना
 ज्योति भिक्षुयागु जिम्मा बियाः अन विहारया नायक महास्थविर भन्ते
 यात प्रार्थना यानाः बसपोल भन्ते नेपालं चटप्राभे लिहां मबिज्यातले
 अन हे विहारे तयाः विद्या बांलाक स्यनेकने याना तयेगु बन्दोवस्त मिले
 याना बिज्यात । थुलि बन्दोवस्त यानाः माःगु हेर विचार यायेयः
 निम्ति नेपाली सुमनाज्योति भिक्षुयात लः ह्लानाः अगघम्म भ्रामणेर
 यात माःमाःगु सामान सकतां पुरेयानाः बसपोल छह्य जक चटप्राभ
 शहरे तुं लिहां बिज्यात । अनं बसपोल रेले च्वनाः कलकत्ता बिज्यानाः
 भाजुरत्न साहुया कोठी छं दिन च्वना बिज्यात । कलकत्ताय् निन्हु फेहु
 च्वनाः बसपोल कालिम्पोगे बयाः भाजुरत्न साहुया पुस्तकालयले च्वना
 बिज्यात । उन्नु अबस्थाय् भाजुरत्न साहुयागु सहायतां महाप्रज्ञा भिक्षुं
 कालिम्पोगे त्रिपाइ डांडाय् प्रज्ञाचंत्य महाविहार छगू दयेकाः कालिम्पोगे
 स्थविरवादी बुद्ध धर्मया प्रचार याना च्वना बिज्याय् धुंकूगु खः । अकं
 प्रज्ञानन्द भन्तेनं बरोबर महाप्रज्ञा भन्तेया विहारे बनेगु याना बिज्यात ।
 अन च्वं जोःछिया भाजुरत्न साहु व साहुनीपिस बसपोलयात बर्मा बि-
 ज्याह्य भन्ते धका लाःलाःगु नके मज्जुगु खं बिचारयानाः ह्लियं रहरक्ये,
 जा तरकारी, अचार तयाः भोजन याका तःगु जुयाच्चन । थुगु भोजन
 बसपोल गरमगु शरीरह्य जुयाः कन गर्मी बडेजुया कं कं नसा नये मफया
 वन । बसपोलया ह्लि जाकि चकंछि जाया भोजन भपीत नं तसकं थाकु-
 या वन । थुबले अमृतानन्द भन्तेनं नेपाले धर्मप्रचार कार्य याना बिज्याना
 च्वंगु खः । अमृतानन्द भन्तेनं बसपोलयात नेपाले तानसेने बिज्यानाः
 वर्षावास च्वं बिज्यासा वेश उवो धका पौ च्वया हया बिज्यात । लिपाः
 अमृतानन्द भन्ते स्वयं धर्म प्रचार सम्बन्धी बिभिन्न ज्या ज्वनाः कालि-
 म्पोगे हे थ्यंकः बिज्यात । अन बसपोलःभन्तेयात नापलायबं अमृतानन्द
 भन्तेनं कुशल वार्ता याना बिज्याय् धुंकाः जुजु मिलिन्दं नागसेन

मन्तेयागु बुद्धि व विद्वत्ताया परीक्षार्थं अनेक प्रश्न न्योथे वसपोलयाके
 अमृतानन्द भन्ते नं वार्ताया सिलसिलाय् हे मेण्डक प्रश्न थें जागु निगु
 प्यंगु प्रश्न न्यना बिज्यात । न्यको प्रश्नया लिप्तः वसपोलं बिया बिज्या-
 सैलि वसपोल भन्तेया मने प्रज्ञानन्द भन्ते नं त्रिपिटकया अध्ययन याना
 बिज्यागु जा दु खनी धका मने चदन उवी, हाकनं तानसेने बिज्यानाः
 वर्षावास चवं बिज्यायत् अनुरोध याना बिज्यात । प्रज्ञानन्द भन्ते बिज्यायगु
 मन मद्रुसा अमृतानन्द भन्ते स्वयं जूसां अन मवंसे मगात धका आग्रह
 याना बिज्यात । प्रज्ञानन्द भन्तेयाके मेण्डक प्रश्नथें जाःगु प्रश्न न्योबले
 वसपोलयात काका कुकु घायेके घयागु भावं अमृतानन्द भन्ते नं न्यना
 बिज्यागु मखु बलिक विनय पूर्वक हे न्यना बिज्यागु खः । उमेरे जेष्ठह
 भिक्षुयात कनिष्ठह भिक्षुं आदर गौरव तयेमाःगु भिक्षुपिनिगु विनयया
 हे नियम जूगुलि अमृतानन्द भन्तेनं नं उवहे विनयया बुने चवनाः हे जक
 प्रश्न न्योथे उवो घयागु खँ ला अर्थे नं स्पष्ट जू । अमृतानन्द भन्ते यागु
 आग्रह न्यनाः गुबले थुखे पाखे वने मनेगुलि लं भचा न्यना न्यना हे
 जक तानसेने ध्यंकः वने माःगु जुयाः मने भचा सुखमताःथे चवंसां बहु
 कारी जुया चवंहा अमृतानन्द भन्तेयात तानसेने वर्षावास चवंवने माय्केगु
 नं वसपोलयात मयःगुलि वसपोलं म्हं मफुसां थःहे अन वर्षावास चवं
 बिज्यायगु खँया सहमति बिया बिज्यात । अमृतानन्द भन्तेनं तानसेन
 या वातापिन्त वसपोल भन्ते आम्कन वर्षावास चवनेत बिज्याई घयागु
 सूचना छोया बिज्यात ज्वीमाः ।

तानसेने वर्षावास

तानसेने वर्षावास:-

कथह्रं वर्षावासया समय नं सतिकः बल । वसपोल तानसेने
 बिज्यायत यद्धं ज्वना बिज्यागु सफू सिकू भति भति ज्वना बने घकाः
 मती तथाः चिकिचागोगु टूडू बाकसे सफूत स्वथना बिज्याना चवंबले
 महाप्रज्ञा भन्ते नं अन थ्यंकः बिज्यात । अले महाप्रज्ञा भन्तेथा नाप मेमेपि
 मनूतसें नं वसपोलयागु ह्याथाय वंसां प्वः प्वः सफू ज्वना ज्वीगु बानि
 यात आलोचना याना तानसेने वर्षावास छगू च्वनेत छगू निगू जक सफू
 ज्वना वंसा बिहे ष्यूनि घका क्वा क्वा यात । अये नं सफू घयागु
 भिक्षुपिसं निगू प्यंगू ज्वना ज्वीत अल्छी चाय मज्यू घकाः मने तथाः
 महाप्रज्ञा भन्तेपिसं घाइ घयागु भयं आपाः सफूत ज्वने मछाःगुलि
 मजि मगाःगु प्यंगू न्यागू सफूत जक ज्वनाः वसपोल तानसेने वर्षावास
 च्वनेत तानसेन पाखे स्वयाः कालिभ्योंगं पिहां बिज्यात । नीतनवा तक
 वसपोल ह्यापा नं बिज्याय नंगु जुयाः अन तकला याउंक बिज्यात ।
 अनं मनूतयके न्यनाः न्यनाः भंरहवा जुजुं बुटवल भ्येकः बिज्यात । थन
 वसपोल रत्नमुनि साहुया छये ब्रास च्वना बिज्यात । बुटदले वसपोलया
 तताः धाय माःह्य हर्ष लानीपि न दुगु जुया च्वन । इसिसं वसपोलयात
 बालाक बिचाः यानाः कोठा छकूती तये यंकल । बुटवल अर्थे हे गर्मीगु
 प्राय् । बहनी जूलिसे गर्मी नं बहेजुया वल । उळे प.य् पटवक
 हे मसनाः कोठाय गुम्से जुयाः वसपोलयात ला सासः कुनीबले थे सासः
 ह्याये नं पाकुया वःगु महसूस जुल । मने भचा ग्याना
 नं बल । वसपोलया प्रबजित जूसानिसं गुजागू छगू बानि दु घाःसा

शहरे गनं पिहाँ पाहाँ ज्जीत भिक्षा वनेगु व निमन्त्रणाय् वनेगु समयले बहिके मेगु समयले पिहाँ वना चाह्यूज्वीगु चलन मडु । प्रबजित जीवने उखें थुखें उच्छंखल जुयाः चाह्यू ज्वीव मनूतसें घाई, गिजे याई, नापं थःगु ब्रह्मवर्ष पालने नं बाधा वय्फु धयागु वसपोलया बिचाः । तर उबले वसपोलयाके थ्र संसारे सुं मनूत नं पूर्ण रूपं निन्दा उपहासं बचे जुयाः चत्रने फंसखु धयागु खें उलि मने मदं । खःजा वसपोलं हे अतुल उयासकया खें न्यनाः, बाखें वनाः कबिताया रूपे थ्व म्ये नं थःह्यं चिना-तया बिज्यागु दुगु खः । अथे नं थ्व खें वसपोलया मती दना मच्चं । छायाघासा धम्मपदेनं कनातःगु दुः-

पोराणमेतं अतुल ! नेतं अज्जतनामिध ।
निन्दति तुण्होमासीनं निन्दन्ति बहुभाणिनं
मितभाणिनम्पि निन्दन्ति नत्थिलोके अनिन्दितो ॥

(धम्मपद २२७)

“हे अतुल ! छं बांलाक न्यनाका घकाः धम्मपदे च्वेयागु खें कनातःगु खः कि नो मत्रासे च्वंहा रेवत स्थविरयात नं, भतिचाजक खें ह्लाःम्ह आनन्द स्थविरयात नं, आपाः खें ह्लाःह्य सारिपुत्रयात नं निन्दा याःपिं दहेदु । थ्र लोके निन्दां बचे ज्जी फूयिं सुं हे मडु ।” सकसितं मदय्क मगाःह्य सुयातं यो मयो मयाइह्य सूर्ययातनं मनुखं बेलावछते निन्दा आलोचना यानां चवं घासैंल वसपोल भन्ते जक निन्दा उपहास आलोचनां बचे ज्जी फेगु मडु । बुटबले नं बहनो कोठां पिहाँ मबिज्यागुलिं हे वसपोल यात अति गरमी कय्काः तान्बगुलिं सासः कुंथे ज्वीकाः वसपोलं व चा अथे हे कण्टपूर्वक कटे याना बिज्याय् माल । अकें उगु बछते थःके स्थानास्थान कौशल्यताया ज्ञान मडुनिगु हे खः घका वसपोलं घया बिज्याई ।

बुटवले चच्छि चाहिनाः वसपोल तानसेन वनिपि मेपि मनूत
पासाध्वयाः इपि नापंतुं कन्हेखुनु तानसेन पाखे बिज्यात । तानसेन
शहर ध्यनेत अथे हे ववेछिति तापाकं ध्यंक वयाः तानसेनया उपासको-
पासिकापिसं वसपोलयात लंस्वः वया च्वन । वसपोलयात खनेवं सकलें
अन मुनाच्वंपि उपासकोपासिकापिसं वन्दना याःवल । ध्व स्वयाः अन
ले वयाच्वंपि ढाक्रेतसेन वसपोलयात उपासकपिसं याः याः थे वन्दना
याःवल । “असेवना च बालानं, पण्डिता नं च सेवना” धकाः मंगल
सूत्रे धयातःथे मिपिनिगु संगत याःसा हे जक मनू भिना वनीगु छ,
ममिपिनिगु संगतं मनूत भिना वइगु मखु । बरू मिह्य मनूंकुसंगत
गुणं यानाः लिपा स्यना वने यो । उपासकोपासिकापिनिगु संगतं यानाः
तानसेने वनेत ले वया च्वंपि ढाक्रेत भारी कुब्बीपि मनूतसें न
भगवान बुद्धया श्रावकयात वन्दना प्रणाम यानाः कृतार्थ ज्वी खन ।
अले तानसेनया उपासकोपासिकापि नाप कुशल वार्तादि ज्वी धुंका इपि
नापंतुं वसपोल तानसेने ध्यांकाः बिहारे च्वं बिज्यात । धन हे बुद्ध
सम्बत २४८६ वि. सं. १९९९ या वर्षावास नं अछिठान याना
बिज्यात । बुद्धिलाल, बुद्धलक्ष्मी, तेज लक्ष्मी आदि सकल उपासको-
पासिकापिसं वसपोल तानसेन बिज्याना च्वंसले हे दानप्रदानादि यानाः
भाःगु सकतां पूरे याना तल । वसपोलं नं बराबर धर्म देशना याना
च्वना बिज्यात । तर कालिम्पोगनिसें वसपोलयात गर्मी जुयाः नसा
बांलाक कुहां मर्वगुलि यानाः वसपोलं ताउर्ति धर्मोपदेश याये मफया
च्वंगु खः । तानसेनेन वसपोलं बांलाक भोजन गये मफु । ककु प्वा हे
विकिचा प्वाःगुथे जुयाः भोजन यायेबले निमः निगःचा सिबे भोजन
घुतुके हे छ्वे फुगु मखु । वसपोलयात अथे ह्य मफयाच्वंगु सीकाः
बुद्ध लक्ष्मी उपासिकां वासः छगू वय्काः दान याये हल । गुगु वासः
नयेमात्रं वसपोलया कयुप्वाः ला पाइप चाय्का छवय्थे चालावनाः
नसा नं नये ययावल । धर्मदेशना नं ह्यापे स्वयाः ताउत तक यये
फत । छन्हुया दिने वसपोलया बिहारे च्वनाः उपासकोपासिकापिन

धर्मोपदेश याना चरना बिज्याबले वसपोलयात अनेक जटील प्रश्न न्यनाः
 हिहीनिही चापेया निमित्त अन चंद्रह्य शिक्षक छहससं धर्मया बिषय
 कयाः नाना रंया छत्ररुन याःवल । वसगोन भन्तेनं नं थ्व शिक्षक
 धर्मरति बिशेष थ्रडा व आस्या महुस्य घका स्पूसां तबि नं भरसक थ्व
 शिक्षकरा नं वृष्टि सुधार थ ज्वीमा धयागु आशां व शिक्षकयागु
 बेहोतु चाचातुगु प्रश्न तग्गु लिः धर्मानुकर्य शान्त रूपं बिया बिज्याना
 चरन । अन्तिमे व शिक्षकं न्यन- कर्म धयागु दुला कि महु ?

भन्ते:- कर्म धयागुजकं मदेला ? प्राणी मात्रयाके कर्म धयागु दु ।

शिक्षक:- कर्म धयागु छुयात घाई ? कर्म गुकर्यं बने ज्वी ?

भन्ते:- सुनानं भिगु याःसा भिगु कर्म घाई । मनिगु याःसा मनिगु
 कर्म घाई । थह्यं गजागजागु ज्या यात, अजा अजागु कर्म
 बने ज्वी ।

वसपोलं थुलि लिः बीमात्र नं व शिक्षकं वसपोलं छह्य आदर-
 णीय माननीय भिक्षु खः धयागु खें भतिचा मात्र हे च्यूताः मतसे थःगु
 जवगु ह्या । तप्यंकाः वसपोलया ख्वाले न्होने थ्यंका यंकाः च्वलापचि
 वाला वाला संकाः चाचा हीका क्यनाः धालः “आः थुंकि छु कर्म बने
 ज्वीले ? थये थ्व अप्पेजी आखः सः घकाः तद्यं छह्य थ्व शिक्षकं
 वसपोलयात अगौरव अनादर क्यनाः प्रश्न न्योसां वसपोलं चित मस्यं
 कुसे मान,- उपमान, निन्दा-प्रशंसा यात त्याके मफुत्तले चित्त आनन्द
 ज्वी महु धयागु खें लुनंकाः वसगोन मुहुतुतुं तुं ह्तिजा चरना
 बिज्यात । धम्मरदे धयातःगु नं दुः-

“अक्कोच्चि मं अबधि मं अजिनि मं अहासि मे ।

ये च त उपनह्यग्गि वेरं तेसं न सम्मति ॥”

-धम्मपव १,३ (३)

अर्थः— जितः बोःबिल, जितः दाल, जितः त्याकल, जिगु लुटे याना काल घका गुहसिनं मतीतया च्वनी, उहसिया शत्रु गुबलेसं नं शान्त ज्वी मखु ।

“अवकोच्छ मं अवधि मं अजानि मं अहासि मे ।

ये तं न उपनह्णति वेरं ते सूप सम्मति ॥”

—धम्मपद १,३ (४)

अर्थः— जितः बोःबिल, जितः दाल, जितः त्याकल, जिगु लुटे याना यंकल घका गुहसिनं मती तया च्वनी मखु, उहसिया वंर शान्त ज्वी ।

वसपोस भःतेया मती 'नहि वेरेन वेरानि' धयागु धम्मपदया

स्तोक अनायास हे लुमंसे वलः—

नहि वेरेन वेरानि सम्मतीघ कुदाचनं ।

अवेरेन च सम्मन्ति एस धम्मो सनन्तनो ॥

Dhamma.Digital —धम्मपद १,४ (५)

अर्थः— ध्व संसारे वंरी धयापि वंर भावं गुबलें शान्त ज्वीमखु । अवंर (मंत्री) भावं हे जक वंर शान्त ज्वी । ध्वहे ह्वापानिसें चले जुया धया च्वंगु धर्म (नियम) छः ।

बुहा शिक्षकयात छाक्क वचन छुं ह्जात धाःसा अर्थेनं भिक्षुप्रति आदर गौरव मतइहा ध्व मनु लिया भिक्षुपिनि प्रति शत्रु हे जुया वनी धयागु मती ल्बोकाः वसपोस भःतेनं व शिक्षकयात मंत्री भावं व शान्तिया बलं हे दमन यायेनाः धक्का दिघाः याना बिजयात । अकें म्हुतु नायीसे च्वंकाः ह्जिलाः तुं वरुपोलं वंगु प्रश्नया लिसः बिधा बिजयातः— “आम छि छु चित्ते तयाः पति बाला बाला संकाः चाहिका दियागु छः, धहे अनुसार कर्म बने ज्वी । मन्निगु मती तयाः ध्व भिक्षु

यातला थये चाचाहिके धका मती तया दियागुसा अजागु हे कर्म बने ज्वी । मखु भिगु मती दुसा भिगु हे कर्म बने ज्वी ।”

थुलि धया: भगवान बुद्धयागु धर्मं न्ह्यागु ज्याय्मं चित्तं हे प्रमुख भूमिका ह्यिता च्चनीगु खं सीका: चित्त हे मुख्य ख: धयागु खं कना त:गु दु धाधां बसपोलं उह्य शिक्कयात धम्मपदयागु यमक वर्गे च्चगु चक्खुपाल स्थविरयागु बाखं व मट्ट कुण्डलीयागु बाखं नं संक्षिप्त रूपं कना बिज्याना: निम्न श्लोक नं न्यंका बिज्यात:-

मनो पुब्बङ्गमा धम्मा मनो सेट्ठा मनोमया ।

मनसा चे पटुट्ठेन भासति वा करोति वा ।

ततो नं दुक्ख मन्वेति चक्कं व वहतो पबं ॥

-धम्मपद १,१ (१)

अर्थ:- मन सकतां प्रवृत्तिया न्ह्यालुवा ख:, मन हे इमि मुख्य ख:, इपि सकतां मनं हे उत्पन्न ज्वीगु ख: । यदि सुनांनं वृषित मनं खं ह्यात धा:सा वा पाप यात धा:सा, दु:खं बैगु अनुसरण उगु हे प्रकारं याई, गये कि गाडाया घ:चालं बयलया तुतिया अनुसरण याई ।

मनो पुब्बङ्गमा धम्मा मनो सेट्ठा मनोमया ।

मनसा चे पसन्नेन भासति वा करोति वा ।

ततो नं सुख मन्वेति छाया' व अनपायिणो ॥

-धम्मपद १,२ (२)

अर्थ:- मन न्ह्यागुं प्रवृत्तिया न्ह्यालुवा ख: । मन हे इमि मुख्य ख:, न्ह्यागुं प्रवृत्तित्त मनं हे उत्पन्न ज्वीगु ख: । यदि सुनांनं प्रसन्न (स्वच्छ) मनं खं ह्यात धा:सा वा ज्या यात धा:सा सुखं बया ल्यू ल्यू अये हे बनी गये न्ह्याबलें किपालु ल्यूल्यू बनीगु ख: ।

बखन्धं याना च्वंगु ज्या घयागु हे वेदना, संखार व विञ्जणं यानाच्वंगु ज्या सिद्ध जूवः । कीगु जीवन घयागु पञ्च स्कन्ध रूप, वेदना, सञ्जा संखार व विञ्जण समेत न्यागु स्कन्धं बने जुया च्वंगु खः । अले थ्व स्थूल शरीर जूसां चतुर्महाभूत घयागु पृथ्वी, आपो, तेजो, वायो प्यंगु धातु मिले जुयाः बने जुया च्वंगु खः, गुगुयात रूप स्कन्ध घाई । कीगु शरीर व थ्वं ज्या याईगु सम्पूर्णं ज्यायात फारे याना स्वत घाःसा चतुर्महाभूतं बनेजुया च्वंगु रूपस्कन्ध व नामघातुं बनेजुया च्वंगु वेदना-स्कन्ध, सञ्जास्कन्ध, संखारस्कन्ध व विञ्जणस्कन्ध बाहेक मेगु छुं नित्यगु अक्षरिवर्तनीय वस्तु ल्ही मखु । जब थ्व पञ्चस्कन्ध हे तृष्णाया कारणं उत्पत्ति ज्वी, अले थ्वयात पञ्चउपादानस्कन्ध घका घाई, गुगु यात हे दुःख घका भगवान बुद्धं घया बिज्यात ।”

थये घकाः वसपोल प्रज्ञानन्द भन्तेनं चतुर्धातु, पञ्चसखन्ध आदि फुकसितं केसा, लोमा, नखा, दन्ता, तच्चो आदि घकाः फारे फारे यानाः बुसुहें फना यंका बिज्यात । थुगु धर्मोपदेश जूसां काजिमान शाश्यं थ्व यां ह्लयो गुबलें न्यने मनंगु धर्मं जुयाः एकाग्र एकचित्त यानाः स्मृतिपूर्वक न्यना च्वंच्वन । भिगु सफागु कापते रंग छीबले रंगं बांलाक ज्वनीथें भन्तेथागु गंभीर धर्मदेशनां वसपोलथागु चित्तयात बांलाक आकर्षित याना यंकल । ह्लापायागु आत्मावादी दृष्टि फुनावं वन । अके भन्तेन उपदेश विका बिज्यायवं काजिमान उपासकं हर्ष पूर्वक धाल – “भन्ते ! आःतिनि जि थुल आत्मा घयागु मवु घका । जिजा ह्लिगः ह्लीग तलें हे आत्मा छह्य दु घका निश्चय याना च्वनागु खः भन्ते ! जि थ्वहे वख लखयागु खं खः । जि अत्यन्त हे यःह्य पुत्री रतन छह्य दुगु खः । व मचा म्हं मफया सिकिस्त जुल, प्राणान्त जुल । मिखा थक्कना वन । मचाया प्राण वनीह्य हे जुल । भन्ते ! अहो! जि थपाय्जि यःह्य ह्यायाय्यात गये तोःता छयेगु ? तोःता छये हे मवु घकाः संकल्प याना च्वना । अकें व मचा गनं पिहां वनी ? ह्लाय्, म्हुनु,

श्रीक कनेमाःया निम्ति बिस्तारीं तर संक्षिप्त रूपं यथार्थं धर्मया
उपदेश स्वाकेगु इच्छा याना बिज्यानाः घया बिज्यातः-

“काजिमान उपासकं भगवान् बुद्धयःगु धर्मं बालाक मर्युनि
खनीका । भगवान् बुद्धं कीत अनित्य, दुःख व अनात्मया दर्शन कना
बिज्यागु खः । बसपोलं कीके बुने आत्मा घयागु नित्यगु अपरिवर्तनीयगु
वस्तु छुं बु घका घया विमज्याः ।

काजिमान उपासक ! छपिसं छको बालाक मती बाय्का
बिज्याहुं । व आत्मा दुगु खःसा व आत्मा गन छुके च्वना च्वनले ? व
आत्माया ज्या छु ले ? वं छु याइगुले ? मिखां स्वइगु ला ? ह्याय्पनं
म्यनीगुला ? ह्यासं नतुनेगुला ? म्हुतुं सवाः कायेगुला ? शरीरं स्पर्शं
यायेगु ला ? छु यायेगु ? यदि मिखां हांकीगु ज्या आत्मःयागु खः
घयागुसा मिखा निगलं लिकया छोसा नं कीसं खना च्वने माःगु खः ।
शब्द तायकीगु ज्या खः घाःसा ह्याय्पं ह्याय्पं ह्याय्पं बज्जस्वाय्पं नं
ह्याय्पं ताय्माःगु खः । नंतुनेगु ज्या खःसा पिनास जूह्यं नं गन्ध ताय्
माःगु खः । सवाः काय्गु घयागु सा म्हुतई म्ये म्हुतई नं सधा काये फ्य
माःगु खः । आत्माया स्पर्शं याय्गु ज्या खःसा रक्त सञ्चालन मजुया च्वंगु
जड समानगु ह्या तुतियाके नं स्पर्शया अनुभव च्वी माःगु खः । अथे
मखु घयागु जूसाला न्ह्याय्पंया ज्या न्ह्याय्पं यात, मिखाया ज्या मिखां
यात, चित्तया ज्या चित्तं यात । थन आत्मा घयागु वस्तु ल्यो हे गन
वई । चित्त हे आत्मा खः घयागु जूसा चित्त नं जा उपति जूगु खः ।
अले उत्पति जूगु तथक वस्तु हितु हयू हयू परिवर्तन जुजुं अनित्य जुयाः
फुना बना च्वंगु खः घकाः बुद्धं कनातया बिज्यागु दु । अथे मखु
घयागु जूसा छको बिचाः यागु खँ हाकनं त्वमना मवने माःगु खः ।
थुके नं चित्त आत्मा मखु घका स्पष्ट याः । अथे खः उपासकं छको थम्हं
मती त्वीकाः स्वया बिज्याहुं सा ! भगवान् बुद्धया धर्मं पथला नाम-

वनी, हाकनं मुख धयागु ताकालं चवनी नं मखु । दुःख उवीबले मन कोतुना चवनीगु व ताउति चवना चवने नं योगुलि दुःख परे उवीबले तच्चतं सहयाये थाकु । अथे दुःखया समय धैयं धारण याय् मफुगुलि हे दुःखं मुक्त उवी धकाः गुलि कववी चिनाः यखायाः प्राण त्याग याई, गुलि पुखुली नदी कोढवा वनी, गुलिस्थां बिष नयाः गुलिस्थां थःत थःहां गः कियाः आत्महत्या याई । तर इपि थुगु दुःखं मुक्त जूसां भेगु जन्मया दुःखं मुक्त उवी फंमखु । अऊ दुर्लभगु नरजन्म जक इमिसं फुकेथे नं उवीयः । घातये धाय्माल घाःसा थ्व फुक्क कीगु हे दोष खः, सुनांनं यानाः उवीगु मखु । गुथाय् तक थ्व संसारे कीपि जन्म कया चवनी उपाय्त्वकं विभिन्न अनन्त दुःख भोग यानावं च्वनितिनि । अके हे भगवान बुद्धं हाकनं छको थ्व संसारे जन्म उवी म्वागु लेपु कयनाथका बिज्यात । गुगु लेपु खः जाति जरा व्याधि मरण भयं सर्वथा मुक्त जुया चत्रंगु निर्वाणया लंपु । निर्वाण अवबोध यायेत कीसां सर्वप्रथम भगवान बुद्धं देशना याना बिज्यागु चतुरायं सत्ययात हासीकेमाः । अले आयं अष्टाङ्गिक मार्गयात पालन यायेमाः ।”

प्रज्ञानन्द भन्तेया थ्व गंभीर धर्मदेशना न्यना च्वच्चं आतां चवनाचत्रंहा काजिमान शाक्यं थःगु नुगया शंसय प्वांकल- “भन्ते ! की जन्म हे उवी भ्वेक निर्वाण वन धाय्वं कीके च्वांगु आत्मा गन च्वना चवनोगु ले ?”

उपासकया सरलकथं न्योगु थ्व प्रश्न न्यनाः प्रज्ञानन्द भन्ते मुगुहुं ह्लिला बिज्यात । आत्मावादी धर्मं नेपालया बौद्धतयंत गुलि क्वाटुरु ज्वना त.गु दु धयागु मने त्वीका बिज्यात । थ्व हे आत्मा सम्बन्धी प्रश्नयात यथार्थतः फारे यानाः सीका थ्वीका काय् मफुगुलि नेपाःयापि बौद्धतसे प्रज्ञापारमितायात नं छोयागु हे रूपे पूजा याना च्वन घाःसा नैरात्मा धका धाय् धुंका नं हाकनं छको वरदा देवी धका छो माने यानाः ब्वाय्, जुयाच्चन । अके बसपोलं काजिमान शाक्ययात

बाह्यं उचित आवर, गौरव मतसे केवल भिक्षुयात हिही मिही चायके धयागु चित्तय् तथा: प्रश्न यानां नं वसपोल भन्तेनं शान्त रूपं जित: मान मर्यादा तथा: हे उपदेश याना बिज्यात बा! धका: शिक्षकया मती तुलला छु थे, व मनू छको उपदेश न्यना: धुरे जुल । शायद मॉभिगु चित्तं ज्या यात कि मभिगु हे कर्म बने ज्धी, दु:ख हे जक एव कर्म हई धयागु उपदेशं वया नुगचूइ नं गनं ऊवास्त मिन ज्धीमा:, वया हवा: छी ह्याउं ह्याउं धायावल । बंत प्रज्ञानन्द भन्तेया न्होने चने मछुल । अकें भन्तेयात नमस्कार याना: 'जित लिबात' धयागु तोह तथा: काचा काचां बिहारं पिहां वन । वसपोलं छको सन्तोषया सास: ह्लाना बिज्यात ।

वसपोल तानसेने च्वना: भद्दालु उपासकोपासिकापित्त मधुर बचनं धर्मोपदेश यायां शुद्ध बुद्ध शासने प्रसन्नपि भक्तजनतय्गु संस्था बद्धि यानावं च्वना बिज्यात । धार्मिक छलफल व उपदेशद्वारा अनयापि मनुतय्के वया च्वेगु मिथ्या दृष्टियात कथहनं सुधार यायां सम्यक दृष्टि सम्पन्न यानावं बंका बिज्याना च्वन । छको वसपोलयाथाय् छको: निको: वया: बाखें न्यो वया च्वनीह्य काजि मान शाक्य तीजक विहारे दुस्ववल । व उपासक जूसां फूसं व फूसं दे जक वया: दु:ख सुखया खें ह्लाना: छगू निगू मनया शंकाया खें न्यना वनेग् यानाच्वेह्य ख: । दु:खित मनं व्यथित भावं काजिमान शाक्यं थ:गु दु:ख सुखया खें पित हल । वसपोलं दुखित उपासकयागु चित्तयात बिचार याना: सम्फे याना बिज्यात:- "काजिमान उपासक ! निन्ह प्यन्ह थन दु:ख जुल धाय् व दु:ख ताया बिज्याये मज्यू । संसारे दु:ख नं स्थोरं च्वना च्वनी मखु, नत सुख हे स्थोरं च्वनी । "संसरंति इति संसार" धयात:थे चा:चा:हुला फुना च्वेगु थ्व संसारे दु:ख व सुख नें चाचाहिला च्वनीगु जक ख: । प्राणी मात्रयात थुजागु दु:ख सुखं प्वनी मखु । केवल भिन्नता गुलि धा:सा सुखबने चित्त प्याखें हुला च्वनीगुलि थ्व छुं न छुं जुया: फुना

मिखा, ह्यायाथासं व मचाया प्राण पिहां वंसांनं जि काचाक्क ज्वना तये धकाः मिखा, ह्याय्, म्हुतुया लिक्कसं थःगु ह्या भवयाः मिखा हे फुति मयासे स्वया च्वना । अथे न जिमि हाघाय नं जितः घाना हे वन । जि मनूयाके आत्मा धयाहा दु धका थुलि तक नें याना च्वने नें । आः तिति छःपिसं घया बिज्यागुलि खं बुजे जुल भन्ते ! ह्यापा जि अज्ञानता वश हे जक आत्मा मखुगु वस्तुयात आत्मा धकाः भाःपा च्वनागु जुल खनी” । थये धका प्रसन्नजुयाः भगवान बुद्धयागु सद्धर्मयात ध्वीकाः काःगुलि साप हे लय लय ताःगु जुल ।

भगवान बुद्धयागु धर्मयात बांलाक ध्वीकूहा उहा उपासकयागु हर्षयात अह अभिवृद्धि यायेगु इच्छां वसपोलं निम्न गाथात व्वनाः न्यंका बिज्यात, गुगु भगवान बुद्धं स्वयं यहा” भिक्षुपिन्त उपदेश ब्यूसे कना बिज्यागु खः-

सब्बे सङ्घारो अनिचा’ति यदा पञ्जाय् पस्सति ।

अथ निब्बिन्दति दुक्खे, एस मग्गो विसुद्धिया ॥

- धम्मपद २०, २ (५)

अर्थः- “फुकं संस्कार धाक्को अनित्य खः” थये धका जब प्रज्ञां खंकी, अले तिति सकतां दुःख पाखें विराग प्राप्त जवी । थ्व हे निर्वाणया लंपु खः ।

सब्बे सङ्घारो दुक्खा’ति यदा पञ्जाय् पस्सति ।

अथ निब्बिन्दति दुक्खे, एस मग्गो विसुद्धिया ॥

- धम्मपद २०, ३ (६)

अर्थः- संस्कार धाक्को दुःख ख” थये धका जब प्रज्ञां खंकी अलेतिति सकतां दुःख पाखें नीर्वेद (विराग) प्राप्त जवी, थ्व हे विशुद्धि (निर्वाण) या मार्ग खः ।

सब्बे धम्मा भनता' ति यदा पञ्जाय पस्सति ।
अथ निब्बिन्दति दुवले, एस मग्गो विसुद्धिया ॥

— धम्मपद २०,४ (७)

अर्थः— “कुक्कं धर्मं (पञ्चस्कन्ध) अनात्म खः” थये धका जब प्रज्ञां खंकी अलेतिनि सकतां दुःखपाखें विराम प्राप्त जयी, ध्व हे निर्वाणया लंगु खः ।

प्रज्ञानन्द भन्तेया ध्व धर्म भाषणयात वन्दना यायां वसपोलयात वन्दना यानाः लयतातां काजिमान उपासक बिहारं लिहाँवन । तानसेनया ध्व उपासकं उलि याउंक व याकनं गंभीर धर्मयात ध्वीका काःगुलि वसपोल भन्तेया मने नं पूर्वं संस्कार दुपि साधारण मन्तयून नं धर्म वुक्के याकेत थाकु मजू खनी धयागु मती लुयादल । नापं धर्म प्रचार कायें थुकें आपालं तिबः ब्यूगु भाव नं वसपोलं महशूस याना बिज्यात ।

प्रवज्जयाया इच्छुकपिनि संख्याया बृद्धिः—

थुगु प्रकारं धर्मज्ञानया इच्छां वैपि उपासकोपासिकापिन्त धर्मया छलफल यायां धर्मोपदेश बियावं चवना बिज्यात । नापं इच्छायापि उपासिकापिन्त ध्यान भावनाया विधि नं स्पनाः स्पनाः भावनाया शिक्षा नं बियावं चवना बिज्यात । वसपोल याके भावनाया शिक्षा काहीपि उपासकोपासिकाया संख्या नं कं कं बृद्धि जुया वल । भावना काःपि मध्ये मिश्रिनानि उपासिकां भावना सफल यानःवं यंकूगु खने दयावल । दुःहु व मिश्रिनानि उपासिकाया भावना यायां छु छु खने दया वल थें, व उपासिका दुहाँ वसानिसें पिपि च्यानाः हाला बन “भन्ते ! जि ग्यात । जि संसार खनाः ग्यात । भन्ते ! जि छये च्वने संमन्त । जितः याकनं हे बुद्ध शासने प्रवजित याना बिज्याहुँ । जि अनागारिका जवी । थये आकाकाया मिश्रिनानी अनागारिका जवीगु प्रार्थना याःगु न्यनाः वसपोलया छु धाय् छु धाय् जुल । कारण मिश्रिनानि कुलगतं बौद्धपिनि

छयेँयाह्य मचा मखु, श्रेठ जाते जन्म जूह्य र्ह्यायमचा । उकेसनं वया
मां छह्य बाहेक वाजुपि दृढदमं श्रद्धादुपि मखु । अकं वसपोल भन्तेनं
थथे अनागारिका याना बी ज्यू घका वचन बिया मबिज्याः । मिश्रीनानि
उपासिका घाःसा पिपि र्यानाः ह्यालददन । अकं वसपोलं र्ह्य उपा-
सिकायात मने शांति नि याना बी घका मेगु पति हे भावनाया शिक्षा
बिया बिज्यात । थुगु भावनां यानाः मनमिन याउंसे र्वंगुलि अथे पिपि
र्यानाः हाः मवल । तर वया छयेँ मचनेगु वंराभ्य चित्त घाःसा ल्यना
हे चवन ।

दधेत्तं बुद्धिलाल उपासक व बुद्धलक्ष्मी उपासिकाया याकः
र्ह्याय यच्च उपासिका व सूर्यलालया र्ह्याय काःही उपासिका निह्य नं
वसपोलयाके भगवान दृढयागु उदेश्ये र्यो र्यो संसारया दुःख भय
छनाः र्यानाः छयेँ चवने इच्छा मदेवल । अले वसपोलयाथाय वयाः
अनागारिका ज्वात प्राधना याःदल । द्दिमं मां बीपिरां अनुमति द्यूगु
मखुनी । वसपोलया घर्मोपदेशे थुलि नव श्रद्धा उपासकोपासिकापिन्त
शासने आकर्षित यायेगु शक्ति दुध्याः कि वसपोलया धर्म व्याख्यान
र्योपिनि वंराभ्यया भावना अथे अथे हे दना वइगु जुया चवन । अकं
यच्च उपासिका व काःही उपासिकापिसां नं माबोपिन्त छेँ न्यकेया
निमित्त वसपोल भन्तेयाके मद्दत पवना चवंवल । थुजागु छेँ थह्यं इमि
माबोपिन्त घाः वनेगु हिसि मद्दुगुलि वसपोलां निम्न विरागया म्ये छपु
चिनाः इमित र्यना बिया बिज्यात । वने तेल माता ! विवा जितः
फोने । चवने मखु सत्य नं थ्व गृह जाने ___ । थ्व म्ये लिपा ज्ञानमालाय
नं छापेजुगु छः । थ्व म्ये न्धेको उपासकोपासिकापिनि मने वंराभ्योदय
जुया वल घकाः लिपा छापे जुया च्वंगु म्ये नं ज्ञानमाला सफूर्ति पाना
खुनाः लिकागु जुयाचवन । यच्च उपासिकां थ्व म्ये सय तयाः थः मांबो
पिनि र्ह्योने ह्याला वयोबले मां बीपि नं प्रसन्न जुयाः थः याकः र्ह्याय

यात अनागारिका यायेगु मती तल । अले वसपोल भन्ते याथाय वयाः
यचु उपासिका व कान्छो उपासिक पिनि मां बी पिसं थः थः म्हाय
पिन्त बुद्ध शासने अनागारिका ययत् स्त्रीकृति ब्पूवल । वसपोल भन्ते
नं कुशीनगरे यंहाः चन्द्रनिगि गुह्या ह्मात् अनागारिका याता बीगु
बचन बिया बिज्यात ।

वथे तेजलक्ष्मी उपासिका नं तानसेने भन्ते बिज्याना चवंबले
बिहारे वयाः बुद्ध शासने श्रद्धा तथाः धर्मोपदेश न्यो वया चवनीहा
खः ।

कुमार काश्यपया प्रवज्याया लुमां:-

छन्हु वसपोल भन्ते नं संमारया अनित्यताया विषये कयः
अनिच्चा वत संखाराया धर्म व्याख्यान याता चवना बिज्यात । थुबले
मेमेपि आपालं उपासकोपासिकापि नाप तेजलक्ष्मी उपासिका नं थः बुद्ध
धर्म अति हे चित्तकोसाःह्य काय सुब्बायात ववनाः धर्मोपदेश न्योवया
चवन । यज्याबले अन मुनाचवंपि उपासक मध्ये छहो सिनं धर्म धयागु ला
बुद्ध ज्वीकाः, संसारप्रति मोह मदेकाः ज्वीगु उत्तम ज्वी धयागु खे पिकाल ।
अके वसपोलं ह्मांनु त्वालं कालं ज्वनीगु ज्वी धुकूहा महाधन वाविज्ज
धयापारी अनेक कररना याताचवंग खनाः भगवान बुद्ध ह्मिला बिज्यागु
'इध वस्तं वनिस्सामि इध हेनन्त गिस्सु' धयागु श्लोक कना बिज्यात ।
अले विद्दमंया मृःयुया कारणे भगवानं कना बिज्यागु उपदेश्मं
त्तंका बिज्यात:-

पुष्फानि हेव पचिनन्तं व्यासत्तमनसं नरं ।

सुत्तं गामं महोघोव मच्चु आदाय गच्छति ॥

अर्थात्:- काम भोग रूपी स्वां त्यर्हपि आसक्तिपुक्त मनुतयूत मृत्युं
(कालं) उगु हे प्रकारं ज्वना यंकी गथे कि अकस्मात् वःगु

तद्यंगु बाढीं देना च्वंगु गांयात च्वीका यनी ।
 अकें कालयात चिनातय् मफंगु कारणं यानाः हे भगवानं अप्रमादी
 च्वीमाःगु शिक्षा बिया बिज्यागु धयागु खं कना बिज्यानाः निम्न श्लोक
 धया बिज्यातः-

अप्पमादी अमत पदं पमादी मच्चुनो पदं ।
 अप्पमत्ता नमीयन्ति ये पमत्ता यथा मता ॥

अर्थः- अप्रमादी च्वीगु अमृत-पदया साधना याय्गु खः थें प्रमादी
 च्वीगु मृत्युपदया साधना याय्गु खः । प्रमादी मनु न्ह्याबलें
 स्वाना च्वना नं सिनानुल्य हे खः तर अप्रमादी मनु सिनाः नं
 भमर खः ।

उपदेश कोचाय्काः सकलें मेपि मनुत विहारं लिहांवेनेवं तेजलक्ष्मी तीजक
 षःकाय् च्वनाः भन्तेयाथाय् न्ह्योने च्वंवल । अले वंगु मने स्वचाना च्वंगु
 खं पिकालः- “ भन्ते ! छपिनिगु धर्मोपदेश न्यो न्यो जितः थ्व संसारे
 च्वने यःगु मखुत । थ्व जिमि काय् नं धर्मो साप ह्यःह्य खः । थ्वंत थुजागु
 भयानकगु संसारे छाय् तयातये । थ्व छम्हेसित नं प्रबजित याना
 बिज्यासा उत्तम च्वी । ”

थुलि धाःगु न्यनेवं नेपाले बुद्ध शासन सु/क्षाया निर्मित्ति याकनं
 क्रिन्त्याह्य मिक्षु वयेके माल धका थःह्यं ह्यापा किण्डोल विहारे भगवान
 याके प्रार्थना यानागु खं वसपोलयात कसक लुमन । नापं किण्डोल
 बिहारे च्वना च्वंबले सुमंगल भ्रामणेरं छःपि तानसेन बिज्यात धाःसा
 तेजलक्ष्मीया काय् सुब्बा छम्हेसित नं प्रबजितयाना बिज्याहुं धका प्रार्थना
 याना हःगु खं नं वसपोलया मती ल्यन । हे च्वंगु दुगु खः । अकें बराबर
 बिहारे वयाः धर्मोपदेश न्यो वइह्य थ्व मचाया चालचलन शील स्वभाष
 नं बालागु व आज्ञापालन व अनुशासनयागु गुण नं दुगुलि वसपोलं सुब्बा
 यात भ्रामणेर यायेगु खें सहभति बिया बिज्यात । अले तेजलक्ष्मी उपा-

सिकायात अहं हर्षाभिवृद्धिं यायत् अशोक राजायागु बाखें कना बिज्यासे
 अशोक महाराजां ८४,००० धर्म स्कन्धया संस्थाय जम्बुद्वीपे छ्वाखेरं
 प्रशस्त धन खच यानाः ८४,००० चेत्य दयेकाः भगवानया शासने शासन
 दायाद उवीगु इच्छा याःबले भिक्षु संघं व महाराजायात शासन दायाद
 या पद मव्युगुलिं थः काय् राजकुमार महिन्द्र व म्हाय् संघमित्रायात
 बुद्ध शासने प्रबजित यानाःतिनि शासन दायाद प्राप्त याना काःगु खं
 न्हाथना बिज्यात । थः काय् म्हाय्पिन्त बुद्ध शासने दोहलपीगु ज्या
 धात्थे महोत्तमगु खः धकाः स्वया महान् आनिशंस फल युगु खें नं प्रकाश
 याना बिज्यानाः भगवान बुद्धं थःपिता शुद्धोधनयात उपदेशयाना बिज्यागु
 “सुनोहि महाराज ! असंख्येय कप्पानि आनिंसंसानी . . ” छयागु उप-
 देश नं कना बिज्यात । थुगु धर्मोपदेश न्यनाः तेजलक्ष्मी व गुब्बा समेत
 सम्प्रहृषित समुत्तेजित जुयाः लय् ताःगु जुल ।

चन्दया प्रवज्याया छुमां:-

तानसेने प्रज्ञानन्द भग्ते वर्षावास याना च्वना बिज्याबले आपाः
 यानाः वसपोलं विहार वंषि उपासकोपासिकापिन्त अनित्य, दुःख, अनात्म
 व पञ्चस्कन्धया बारे जक उपदेश बिया बिज्याइगु । वसपोलं कृषा
 गौतमी व पटाचारा भेरीया विषये नं बाखें कना च्वना बिज्याइगु ।
 छन्हु वसपोलं संसारया अनित्यता, थनथा दुःखया विषये धर्मोपदेश
 ब्यूब्यू पटाचारायागु दुःखमय जीवनया बाखें स्वाका बिज्यानाः पट-चारा
 भिक्षुणीयात भगवान बुद्धं उपदेश ब्यूब्यू कना बिज्यागु निम्न गाथाया
 व्याख्यान याना बिज्याना च्वनः-

यो च दस्ससतं जीवे अपस्सं उदयव्वयं ।

एकाहं जीवितं सेट्थो पस्सतो उदयव्वयं ॥

अर्थातः- पञ्चस्कन्धया उत्पत्ति व विनाशया विषये मनन मयाइह
 मनूया सच्छि दया जीवन स्वयाः उकेया उत्पत्ति व विनाश

या विषये विचाः या इह्य मनूया छन्हूया जीवन हे भेळोतम
ण ।

धुगु भ्याख्यान ग्यनाः मुनारुर्वीप उपासकोपासिकातय् मने नं गूहजालया
असार विषये मती वाय्केगु शुरू जुल । थुबले नं भद्रालु बज्जाचार्य
उपासक छह्य नं ल्हापायेंतुं विहारे बयाः सभ्रद्धा बाखें ग्यमाख्वेगु छः
गुह्यस्पां लिपा छुन्दया नामं बुद्ध शासने प्रवज्या ग्रहण यात । छन्हूया
दिने थुह्य बज्जाचार्य उपासकया नं गूहजाले ख्वंख्वनेगु मन मर्याः
“यं किञ्च समुद्रयं धम्मं सख्वं तं निरोध धम्मंति” धयागु भगवःन
बुद्धया वचन लुमंकाः थुजागु अनित्यगु संसारे माया मोह याना ख्वने
मयल धयागु मन तयाः प्रवजित उवीगुली हे जक मन वंकाः वसपोल
याथाय् बयाः प्रवजित उवीगु इच्छां प्रार्थना याःवल । उगु उपासकं नं
बालाक त्यागी जीवन ग्रहण यानाः धर्माचरण याइथे ब्रह्म छः बे
ख्वगुलि वंत नं समयोचित उपदेश बियाः त्यागी जीवनया प्रगंसायाना
बिज्यात । मापं कुशीनगरे ब्रह्मनायकाः गुरु चन्द्रमणिद्वारा प्रवजित
यानावीगु वचन बि । बिज्यात । कथहन वर्णावासाया अधिस्थान नं
सिधल । तानसेने धर्म भद्रा तइपि मनू तयेगु संख्या नं बृद्धि जुयां वःगु
जुल । अकं तानसेने अनागारिका उवीगु इच्छा याःपि निह्य उपासिकापि
व श्रीमणेर उवीगु प्रार्थना याःपि निह्य उपासकपि समेतं यच्च उपासिका
या मां बो व मेवं ल्यू ल्यू वःपि मतूत ब्रह्मनाः वसपोल बि. सं. १९९९
सासया कार्तिक बुटवल पाखे प्रस्थान याना बिज्यात । बुटवले बुद्धिलाल
बुद्धलक्ष्मी उपासिकापिनिगु छये तं ख्वना बिज्यात । उगु अवस्थाय्
धम्मालोक भन्ते व अमृतानन्द भन्तेपि नं बुटवले बिज्याना ख्वंगु छः ।
थन अमृतानन्द भन्तेन धर्मदेशना यानाः निगु प्यन्हु ख्वनाः लिपा संघ-
मित्रायात अनागारिका याय्या निमित्त कुशीनगरे ब्रह्मना यंका बिज्यात ।
प्रज्ञानन्द भन्तेन बुटवले प्यन्हु न्यान्हु बिस्तार याना बिज्यात । थन

बिज्याना च्वंह्य वसपोल भन्तेया मती "जि अनागारिका याय् धकाः
 थुपि उपासिकापिन्त इमि मां बौरा स्वीकृति कयाः व्वना जा ह्या ।
 तर तानसेने भिक्षु धर्मं बेकोगु मिखां स्वइपिं मनूत यक्कां दु धाःगु ।
 जितः स्वाम्वागु अपवाद जकं याइगु खः ला" धका भनेनेगु तर्कना
 लुयावल । अकें आःयात भ्रामणेर ज्वीपिं निम्हेसित जक प्रबजित्त
 यानाः थुपि ल्यासेचातिनिपिं उपासिकापिन्त भचा लिपा हे जक
 अनागारिका याय् माली धयागु मती ल्वीकाः बुद्धलक्ष्मी उपासिकायात
 तोजक खं छुना बिज्याबले व उपासिका जूसां आपालं तंचायाः छ्विपथें
 जाह्रासैं स्वीनिपु वां नोंवाःगु खं फरक याय् मज्जू धका अनागारिका
 याय्गुली जिद्दि यात । वसपोलया मती नं धम्मपदया निम्न गाथा
 लुमसेवल.-

क. पाराणमेनं अनुल ! नेतं अज्जनामिद्व ।
 निन्दति तुण्हीमासीनं निन्दन्ति बहुभाणिनं ।
 मित भाणिनस्मिप निन्दन्ति मत्थि लोके अनिन्दितो ॥

ख. न चाहु न च भविस्सति न चेतरेहि बिज्जति ।
 एकन्तं निन्दितो पोसो एकन्तं वा पसंसितो ॥

संयुक्त अर्थः- हे अनुल ! थ्व पुलांगु नियम खः, आःयागु जक मखु ।
 मनूतसैं सुम्क च्वनीम्हेसित नं निन्दा याः आपाः नवाई
 म्हेसित निन्दा याः, मतिचा जक खं ह्लाइम्हेसित नं
 निन्दा याः । थ्व लोके निन्दां बवे ज्वी फूह्य मनू सुं मडु ।
 वथें केवल निन्दाया निन्दा जक फये माःह्य वा प्रशंसाया
 प्रशंसा हे जक ज्वीके नंह्य मनू ह्लापा नं मडु, लिपा नं
 दइमखु, आःनं मडु ।

अकें लोके निन्दा व प्रशंसां मुक्तजूपि मन्तुं सुं हे मडु घासेलिं
जितः जक सुनानं हे निन्दा मयाक ज्बी धका जूसानं निन्दां मुक्तज्वीफंगु
मखुखनी । तर सज्जन वर्गं जा प्रशंसा याहेयाई । अथेया कारणे सव्वे-
सत्ता कम्मसका धयातःथे गुह्यास्यां गजागजागुपित उह्ये सित अजाअजागु
हे फल सइगु खः धकाः मनी तथाः सकसितं हे प्रवजित यायगु तुं बिचाः
याना बिज्यात । थ्व खं न्यनाः सकलं खुशी जुल । बुटधले च्वंपिसं नें
वसपोलयात भोजनादि दान प्रदान यानाः तस्वीर नें काल ।

महानन्दीयात प्रवज्याः-

वसपोलपिन्त छन्हू रत्नमुनी उपासकया छये नें भोजन याकल ।
थन नें वसपोलें अनित्य दुःख व अनात्मयः हे विषये धर्मदेशना यानाः
दानानुमोदन याना बिज्यात । वसपोलया उपदेश कनीगु डेंग थुलि
चित्तिकर्षक जू कि थ्व धर्मदेशना एकाग्र एकचित्त न्यना च्वेह्ये रत्न
मुनि उपासकया मां मायाया नें मने प्रवल वैराग्यया भाव दनावल ।
बुद्धलक्ष्मीया म्ह्यार्यापिस जा अनागारिका जुया नयेगु मनसुवा याना च्वंगु
खंहा उह्ये उपासिकाया थःगु बृद्धावस्थाय् गृहजाले च्वेच्वने मंमदया बल ।
तर अनागारिका ज्वीगु वचन धाःसा कायहासिया पाखे काये मफु । अकें
साप हे करुणाचायापुसे च्वंक धिरह यायां भन्तेयाके बल पव्वेवल । उह्ये
उपासिकायागु श्रद्धा चित्त खनाः प्रज्ञानन्द भन्ते नें “नहीं” धाय् मछाल ।
अकें रत्नमुनि उपासकयात थुगु बुद्ध शासने प्रवजित ज्वीगुया महान्
आनिशंस फल दुगु खं कना बिज्यानाः संसारया दुःख व अनित्यता व
त्यागी जीवनया महत्ताया विषये उपदेश ब्युब्यूं सम्झेयाना बिज्यातः-

“रत्नमुनि उपासक ! छिकपिनि मांया अनागारिका ज्वीगु इच्छा याना
चवन । मांया वर्षे नें वने धुकल धायमाल । गत यौवनया मनू खः ।
धर्म च्वने धाःह्ये मांयात पना तयगु ठीक मजू । उपासक ! मांयागु गुण
धयागु अनन्त दुगु जुल । अजाह्ये मांयात लौकिक व लोकुत्तर निगू लोके

नं सदा सुख शान्ति प्राप्त उबीगु लंघी तथा बीगु काय् म्हाय्पिनिगु कर्तव्य नं खः । रत्नमुनि उपासक ! भगवान बुद्धं नं ह्य्हा काय् ह्य्मह् म्हाय्पिं दये धुंकाः लिपा मिक्षुणी जूह् आवस्तीया बहुपुत्रीका थेरीया कारणे बुद्धशासने प्रवजित जीवनया श्रेष्ठतायात कयाः धया बिज्यागु नं दुः-

यो च वस्स सतं जोवे अपस्सं धम्ममुतमं ।
एकाहं जीवितं सेट्ठो पस्सतो धम्ममुतमं ॥

अर्थः- उत्तम धर्मयात मखंह्येसियागु सच्छि दं आयु दुगु जीवन स्वयाः उत्तम धर्मं (बुद्धोपदेशित धर्मं) यात खंकूह्य मनूया छनू मात्रया जीवन श्रेष्ठोत्तम जू ।

अकं संसार खनाः घृणा याना च्वंहा मांयात अनागारिका उबीगु वचन बीगु उत्तम उबी . . . आदि ।”

वसपोल भन्तेया धर्मोपदेशे थुलि चित्त हीके फुगु शक्ति बुध्याः कि रत्नमुनि उपासकं थः मांयात अनागारिका उबीगुलि पनातये मफुत । मायायात अनागारिका उबीगु वचन काय्या पाखे प्राप्त हे जुल । थुगु प्रकारं अनागारिका उबीपिं थामणेर उबीपिनिगु नापं इमि मांबीपिं बन्धु बान्धवपिन्त ववनाः वसपोल बुटवलं कुशीनगरे बिज्यात । थन चन्द्रमणि गुरुया ह्यातं ईपिं सकसितं प्रवज्या बीका बिज्यात । थन चन्द्रमणि गुरुं प्रवज्या बिया बिज्यानाः बुद्धलक्ष्मीया म्हाय् यचु उपासिका यात थुल्लनन्दी, सूर्यलालया पुत्रीयात चुल्लनन्दी अनागारिका धका नां छुना बिज्यात । लिपा इमि थ्व नां मचा मयःथे ववनाः यचु उपासिका-यात खेमाचारी अनागारिका व चुल्लनन्दीयात विवेकाचारी अनागारिका धकाः नां छुना बिज्यात । रत्नमुनि उपासकया मांया नां जुल महानन्दी अनागारिका ।

अथे हे भ्रामणेरे निम्हेसित नं ब्रह्माचार्य उपासकयात चुन्द
भ्रामणेरे व सुब्बा (लिपा कर्णेले) उपासकयात कुमार कस्सप भ्रामणेरे
धकाः न्हू नामकरण याना बिज्यात ;

नेपाले प्रत्यागमनः:-

धुगु प्रकारं चुन्द व कुमार कस्सपयात बुद्धशासने प्रबजित यानाः
खेमाचारो धिवेकाचारीपित्त नं अनागारिकाया रूपं शासने दुतिनाः
निन्दु प्यन्ह कुशीनगरे चवनाः भ्रामणेरे विनय व भिक्षुणी विनयया
नियमत स्थने कने यानाः कुशीनगरे भगवानया मन्दिर भग्नावशेष
सकतां वयनाः इपि प्यह्वासितं ब्रवनाः नेपाले बुद्ध सम्मत २४८६ अर्थात्
वि. सं १९९९ स बिज्यानाः किण्डोल विहारे तुं चवं बिज्यात । वसपोल
या मनेला कुशीनगरं तुं कालिम्पोंग छ्धू नि वनाः भानु रत्न साहु
याथाय तथायकागु थःगु मालसामानत कयाःजक नेपाले बने धयागु इच्छा
याना बिज्यागु खः । तर नांप वःपि मेवि सकर्ले माने मजुयाः कुशीनगरं
तप्यंके हे नेपाले बिज्याय माल । किण्डोले वयाः बाछि नोन्हुति जक छु
वई कालिम्पोंगे भानुरत्न साहुया कोठी मिनःगु छं न्यना बिज्याह्य
सुबोधानन्द भन्तेनं कालिम्पोंगे जूगु अग्निकाण्ड वुघंटनाया खबर
न्यंके बिज्यात । नांप भानु रत्न साहुया कोठी छुं हे लिकाय मफय्क
च्याःगुलि साहु व साहुनीपिसं प्रज्ञानन्द भन्तेया मालसामान नि
लिकाय माः धका यक्को हे कुतः याःसां व प्रयास छुं हे लगे मजुयाः
मि सारा वस्तु हे सखाप ज्वीक च्याना वंगु खं नं न्यंका बिज्यात ।
लिपा साहुनीया प्रज्ञानन्द भन्तेया आपाले मालसामान तथा थकूगु लुमंके
लुमंके नुगः हे चे चे त्वीकाः 'आः गथे याय् ! प्रज्ञानन्द भन्तेया उलि-
मछि सामान तथायकूगु, छु छु जक उके लात थें ! !' धका साप हे
हाला चवनादिल धाःगु समाचार नं वसपोलयात प्राप्त जुल । खः न
वसपोल भन्तेया रंगून, सधुं, मोलमिन, अर्कन, चटग्राम, कावस वजार,
रामुपातली आदि उखें थुखें बिज्याबले थःत माःमाःगु वस्तुत व नेपाले

मदुगु धका वुलंमगु वस्तुत प्राप्त जुक्को मुंका ह्यातःगु पिण्डपात्रादि
 नापं अने अनेगु सफूत न चीज बीजत वकों भाजुरत्न साहु याथाय्
 तोता थका बिज्यागु छः । विशुद्धिज्ञान दर्शन सफूजा छकू हे वनिगु ।
 नापं धातुभेदानुपस्सना, परित्राण बुद्धोपदेश आदि सफूत न वनिगु ।
 अथे जूसां नं नकतिनि सुबोधानन्द भन्ते नं थ्व वुघंटनाया खबर कना
 बिज्याःबले वसपोलया अपाय्चवतं नुगः मछि मजू । वसपोलया मतो
 भाजुरत्न साहुया उलि मछि सम्पत्ति ला स्वाहा जुल धार्सेलि, जिगु
 नं वन का ! आः हाला च्चनां लाःगु मखुत । सब्बे संझ्झारा अनिच्चा
 अर्पात फुक्क संखार वस्तु नाशवान हे छः धका बिचाः ल्वीकाः मनयात
 धैर्यं बियाच्चवना बिज्यात । तर लिपा कथहनं थःत विभिन्न प्रसंगे विभिन्न
 अवसरे विभिन्न सफूत स्वेमाला वःलिसे, अनेनेगु चीजं वस्तुत माला
 वःलिसे वसपोलयात “घा ! थ्व वस्तुनं मदु, वनं मदेक मगाःगु” धयाथे
 जुयावल । अले लिपा लिपा नुगः नं मछिसे मछिसे वय्का बिज्यात ।
 सितिके हे जक सफू कालिम्पोंगे तोता थके लात का ! धका मने वस-
 पोलया पश्चाताप चाय्का च्वने माल । लुमंको पतिकं वसपोलया नुगः
 मछिकाः च्वना बिज्याये माल । लिपा वसपोलं थःत थःम्हं बोध यानाः
 च्वना बिज्यात ।

सुमंगल विहारया उन्नति

यले सुमंगल विहारया उन्नति :-

वसपोल प्रज्ञानन्द भन्ते किण्डोल बिहारे च्वना च्वना बिज्या बले नं उपासक उपासिकापि वयाः बराबर धर्म सम्बन्धी छलफल याः वया च्वनीगु । छन्हुया दिने उपासकपिसं छलफल यायां धयाहलः- “भन्ते ! छपिसं थ्व बिहारे च्वनाः आपालं दुःख कष्ट सिया बिज्याये धुंकल ।” वसपोलं लिसः बिया बिज्यात, “खः जा खः । जि नकतिनि थन वयाबले सापहे दुःखगु समयतिनि । भिक्षु धाल धाय्व मनूतसें भ्रद्धा तये मनंगु समन्न तिनि । लिपाला बांलाना वये धुफूगु नं खः । आः थौकःहे जा थ्व विहार यक्को हे फः फः धाया वये धुंकल । बुद्ध शासन या नं उन्नति वृद्धि जुया वया च्वंगु दु ।” भन्तेया खें न्यनाः उपासकापिसं खें स्वाकल- “खः भन्ते ! ह्यापायासिनं जा थ्व बिहार आः फः फः धाय् धुंकुं खः । ह्यापालाक छपिसं बुद्ध शासनया चिकिचाकूगु मि पुसा तया थका बिज्यात । लिपा अमृतानन्द भन्ते बिज्यानाः व हे मि पुसायात फू फू यानाः ख्वाना दन् दन् मि छ्वेका बिज्यात । वसपोल अमृतानन्द बिज्यानाः स्वयंभू पर्व स्थाने लच्छि यंकं धर्म देशना साप बांलाक याना बिज्यात । लिपा धम्मालोक भन्तेपि समेत मुनाः अन हे भव्य रूप महापरित्राण नं पाठ याना बिज्यात । अबलेंसनिसें आपालं उपासकोपासिकापिनि मिखा प्वाः नं चालावल । धर्म भ्रद्धानं बढे जुया वल । उगु ब्रखते छपिं छहा धासा मबिज्या । छपिसं मस्यूला ?”

भन्ते नं धया बिज्यातः- “जि उगु ब्रखते तानसेने च्वना च्वनागु खः । निमन्त्रणा पत्र जा जितः नं छोया हःगु खः । तर प्रवजित

ज्वीपि मनूतेगु इच्छानि पूरे याना बी मालाः उगु ज्याखें तःतः कयनाः जि थन वये मखं । थन वये मखंगु साप हे सुख मताः । जि नं उगु रूपं महापरित्राण जूगु स्वये मनैनिगु खः । अकें वये जा साप मासे वःगु खः ।”

उपासकपिसं धयायनः— “छपि मबिज्यागु साप हे मजिल । नेपाले प्रथम वार वनं स्वयम्भू पर्वस्थाने अजागु महोत्तमगु महापरित्राण जूगु जुया नं आपाः आपालं हे उपासकोपासिकापि व दशकं तयगु मीड हे परे जूगु खः । महापरित्राण नं तच्चतं हे बाँलाः जू । मनू यवकों हे जम्मा जूगुलि यानाः चुक्लीबाला तये नुगः ब्रशता क्वातां म्हुनाः श्री ३ महाराजयाषायं नं चुक्की थ्यंकूगु खः कि अमृतानन्द भिक्षुं मनू आपाः मुंकाः हुलदंगा मचेयाइन धका । राणा सरकारं नं ततः भेक मिखां कना ह्ये धुंकुगु खः । लिपा छु बिचार जुल थे शान्त जुयावन धायमाल ।”

भन्तेनं तपं तया विज्यातः— “थुजागु नुगः म्बीगु खें उपासकोपासिकापिसं यकों हे न्यना तये धुंकुगु नं खः । स्यूगु नं ज्वीमाः । ह्लापा जि थन किण्डोल बिहारे चवनावले मति मति मात्र उपासकोपासिकापि मुंकाः धर्म देशना याना चवनांला गुजागु नक्सां मिथ्यादृष्टी तये सहयाये मज्यू ? गुलि गुप्तचर तये लिमलागु ? ! गुलि पुलिसतसें चाहिलाः स्वःवैगु !!! आयुष्मान अमृतानन्द उलि उलि मझि लरकर मुंकाः धर्म देशना यानाः हानं महापरित्राण नं याना बिज्यासेलि मिथ्यादृष्टीतसें गुबले सहयानाः स्वया चवने फं ! उकेसनं शुद्ध बुद्ध धर्मया प्रचार नं जूया वः बलेला इमि गुलि नुगः हील थे । श्री ३ जुद्ध समेशेर जा मभिह्य मनू मखु । वया जः खः चवनिपि मनूत मभिपि लानाः हे मिथ्यादृष्टीतसें षडयन्त्र चाहीका तःगु खः । ह्लापा ह्लापा भगवान बुद्धया समये नं कोशल जुजु तथागत प्रमुख भिक्षु संघपिन्त असदिस दान प्रदान याःगु बखते मिथ्यादृष्टी जुया च्वेपि व जुजुया

मन्त्री अमात्य गणयाः नुगः हीया सहयाये मफुत । भगवान् बुद्धं व
 मन्त्री _____ या उपरे कलुणा तथाः भिक्षुसंघयात् दानं यायुगु महान्
 पुण्यं फलया वर्णनं यानां विमज्जागुल्लिजकं व मन्त्री बचेजुल । नत्र
 उह्य मन्त्रीया नुगः मुयाः मृत्युं ज्धीगु तर्कं सम्भव दुगु जुयाच्चन । अकं
 उपासकपि ! ध्वं स्वाभाविकं हे खः किं शुद्धं बुद्धं धर्मया उपप्रति वृद्धिं
 जुया वःगु खं थुमितं स्वये फइ मखुं । थज्यापि मिथ्यादृष्टीपि ह्यापानं
 दुः, आः नं दया हे च्वन, लिपा नं दया हे च्वनितिनि । थुजापि मनूत
 थ्व संसारे उत्पत्तिं जुयां च्वनी, विनासं जुयाः फुनावं वनां च्वनी । थ्व
 संसारया स्वभावं खः । भगवान् बुद्धं थ्व संसारयात् दुःखमयं धकां धया
 विज्याई । भिगुं सुखमयं धकां धया विमज्जा । थ्व संसारं चक्रयात्
 भदेकां छवेगु हे निमित्तं भगवान् बुद्धं ऋषिपतनं मृगदावने धर्मचक्रं प्रव-
 र्तनया विज्जागु खः । उपासकपि ! यदि ऋं नं थ्व कपटमयं संसारे
 च्वनेगु मंमदुं धयागु जूसा बुद्धोपदेशितं चतुरार्यसस्यं धर्मयात् शुद्धं बुद्धं
 धर्मं धकां खंकाः सीकाः थ्वीकाः आर्यं अष्टाङ्गिकं मार्गं स वनेगु प्रयत्नं
 यानां यने माल । याकनं जन्मं जरां व्याधिं मृत्युं भयं अलगं जुयां च्वंगु
 परमं शान्तं निर्वर्णं सम्पत्तिं प्राप्तं यानां काये फयं माल ।” वसपोल
 भन्ते नं छलफलया क्रमे थथे उपदेशं स्वकां विज्यागु दिक्खं सकलं उपा-
 सकोपासिकापिसं भन्तेयागु भाषणयात् साधुवादं विद्याः अभिनन्दनं यानाः
 थःथःगु छये” लिहां वंगु जुल ।

उबले किण्डोल विहारे छगू छगू समयं धर्मं साकच्छायायेगु
 कार्यक्रमं हे दयेकां च्वंगु । अमृतानन्दं भन्ते भारतं पासे विज्यानां च्वंगु
 समयले नं थ्व धर्मं छलफलया कार्यक्रमं चले जुयावं च्वन । गुबलं कर्मयां
 फलाफलं, शीलं पालनयां फलाफलं, निर्वाणयां व्याख्यायां विषये छल-
 फलं जुयां च्वंसा गुबलं समाजं सुधारं, संस्कृतिं सुधारं, मितां मिज्यां
 महत्त्वयां बारे नं छलफलं जुयावं च्वनीगु । अले बुद्धं धर्मं व दर्शनयागु
 विषये छलफलं ज्वीबलेला प्रज्ञानन्दं भन्ते नं बालाकं व्वति कयाः धर्म-

देशना नं याना बिज्याइगु ला स्वामाविक हे जुले, गुबले गुबले समाज सुधार न्हू बिचारधारा व मिसा मिजंयागु समानताया विवादास्पद प्रश्नया विषये नं वसपोलयात छलफले सक्रिय रूपं ब्रति कायत उपासक उपासिकापिसं कर हे कयंका चत्रीगु । वसपोलं नं थुजागु धर्म साकच्छा, बिचार आदान प्रदान कार्यक्रमे ब्रति कयावं चवना बिज्यायगु नं याना चवना बिज्यात । अले वसपोन भन्ते नं परमार्थया दृष्टि कना बिज्याइगु खें अन भनुतय्त दुर्बोधयागु विषय जुया चवनीगु याता प्रज्ञप्ति या साधारण व्यवहारयागु खें सामान्य व्यवहार कथं जक कना बिज्याइ-बले नं मनूतय्न मिले मजू येँ तायका नं चवं । थुगु प्रकारं कार्यक्रम न्ह्यानावं वना चवन ।

वसपोल किण्डोल बिहारे जक चवना: धर्मोपदेश याना बिज्याना चवनीगु मखु । येँ, यल, बलम्बु, नगां षयपुलिवा आदि थासे थयंक वना: वना: धर्मदेशना याना बिज्याना चवन । अष्टमी, पुत्नी, आमाइ पतिकं थासं थाय् वना: बुद्ध पूजाया ज्यानें याना चवना बिज्यात । यले पुतली उपासिकाया छ्येँ अष्टमी अष्टमीपति बुद्ध पूजा या: वना चवना बिज्यागु ख: । उगु अवस्थाय् यले चवंगु येंगे बहा: भानावशेषया रूपे ताना चवंगु बहा: ख: । थन केवल छीछ्येँ छकजक बाकी दया चवंगु ख: । व बहा: छगू भिक्षुपिन्त तोता बोगु थका तोता बियात.गु ख: । थ्व येंगे बहा:यात सुमंगल बिहार थका नामकरण याना: प्रजारश्मी व सुमंगल श्रामणेरं थन चवना चवना बिज्यागु । थुगु बखते यले सद्धर्म प्रेमी श्रद्धालु उपासकोपासिका वर्गं स्वया: मिथ्या दृष्टिपि मनूतय्यगु संख्या हे जक उपागु समय । थुपि अतिवादी, उच्छेत्वादी, भोगवादी दृष्टि जुया चर्वपि मनूतये भिक्षुपि व शुद्ध बुद्ध धर्म धालकि मिखा बागलंतक हे स्वये य:गु मखु । भिक्षुपिन्त सुनां दान धर्म या:गु नं स्वये फुगु मखु । अकं भिक्षुपिन्त न्ह्याथाय् खंसां न्ह्याथाय् नापला:सां हेस्याय्यगु, उपहास यायेगु, मज्जू मज्जूगु बेकोगु उत्पतांग ता:लयागु प्रश्न

न्यनाः हिहीमही चायकेगु, कायल यायगु ज्या थुपि मनूतसें याना जवीगु ख. । यले सुमंगल विहारे भिक्षुपि हे चवनेगु बन्दोवस्त जूगुलि इमित भिक्षुपि मलेत अपुयाः त्तिथं धयाथे थुपि मिथ्यादृष्टिपि मनूत वयाः अने अनेगु प्रश्न न्यनाः हायकः वडगु जुयाचवन । अके थन बिहारे चवने मफयाः मचा छम्हेसित चीवर पो छपो ज्वेकाः प्रज्ञारश्मि भन्ते वसपोलपि चवना च्वेगु थासय् किण्डोल बिहारे थ्यंकः बिज्यात । प्रज्ञानन्द भन्ते, शाक्यानन्द भन्तेपि दुथाय् प्रज्ञारश्मि भन्ते वन्दना यानाः दिक्दार भावं पयतुना बिज्यात । वसपोलपिसं न्यना बिज्यात— “छाय् छपिला दिक्दार ज्वोका वःथे च्वं ” प्रज्ञारश्मि भन्तेनं धया बिज्यात— “जि ला यले च्वं वने मखुत ।” थथे हुतास चाःगु न्यनाः शाक्यानन्द भन्तेनं धया बिज्यात— “विक्क चाये मज्जू । धंयं तथाः बिज्याहुं । सहयानाः चवना बिज्याय्माः ।” शाक्यानन्द भन्तेनं गुलिसे सम्फेयाका बिज्यात नं प्रज्ञारश्मि भन्तेनं यले च्वं वनेगु इच्छा याना बिमज्याः । अके लिपा प्रज्ञानन्द भन्तेयात धया बिज्यात— “भन्ते ! यले छपि हे बिज्याय्मालि छापिसं सिवायतं मेपिसं यले विहारे ठीक याय् फइ मखुत । यले भिक्षुपि गनं हे चवने थाय् मदया च्वंगुली दातापिसं भ्वाथःगु बहाः छगू त्वता बियातलं नं कीपि मचवन धाय् व बहः नं अथे तुं मदया वना । लिपा ला यले पलाः तय् थाय् तक्क नं दइमखु ।”

यलया सुमंगल बिहारे तःधोहा भन्तेः—

प्रज्ञानन्द भन्तेनं बिचाः याना बिज्यातः— “आयुत्मान शाक्या-
नन्दं धया बिज्यागु खं नं खःगु हे खः । व यंगो बहाः नं भिक्षुपिन्त
अथेजक तोता तःगु खः । संघदान बियातःगु मखुनि । थ्व बिहारला
ह्लात तोता छ्वय् ज्यूगु हे मखु ।” अके वसपोल भन्ते हे यले च्वे
बिज्याय् मःस । किण्डोल बिहारं वसपोल सुमंगल बिहारे च्वेबिज्यात ।
अन बिहारे सुमंगल आसणेरे छ्हाजक च्दना च्दना बिज्यात । वसपोल

या नं मिखां हांगु मखुत । ह्हापा जा वसपोलया छग मिखां जक जूसां
 खनाच्वंगु खः । अथे जूसा नं अन बिहारे वेंपि मच्चाभिचातयत्त बाछें
 कना चवने फु । वसपोल भन्ते अन च्वंबिज्याये धुंकाः नं यले च्वंबि
 युबकत वयाः हाय्कः वयाच्वन । किन्तु वसपोलं शान्तपूर्वक हे इमिसं
 म्बांको प्रश्नया लिसः बिया छोय्गु याना बिज्याना च्वन । अफ इमिगु
 दृष्टि सुधार यायेगु किसिमं धर्मोपदेश नं बिया बिज्याइगु । कर्माकर्मया
 फलयात ध्वाच्वीक कना छोया बिज्याइगु । लिपा जूलिसे थुजापि
 मिथ्यादृष्टिपि मनूत कं कं तापाना वन । हाय्कः नं सुं मवल । ह्हापा
 वसपोल च्वं मबिज्याबले अनेनेगु शास्त्रार्थ यानाः हाय्कः वेंपि मनूत नं
 लिपा जूलिसे बिहारे वये मछाला वन । गुलि गुलि वसपोलया उपासक
 हे जुया वन । अकें ह्हापा हाय्कः वेंपि मनूतयत्त लिपा माधवी अना-
 गारिकाया बौ चन्द्र ज्योति उपासक धया च्वनीगु जुल—“छिपि ह्हापा
 प्रज्ञानन्द भन्ते थन च्वं मबिज्याबले शास्त्रार्थ याः वेंपि मखुला ? का
 वा ! आः शास्त्रार्थ याः वाः ।” तर लिपा अथे शास्त्रार्थ याः वइपि
 मनूत कं कं पाः हे जक जुयावन । वसपोलया धर्मोपदेश, धर्म व्याख्यान
 न्यनाः उपासकोपासिकापि फन फन् वृद्धि जुजुं वया च्वन । बिहार नं
 कः कः मऊः धाया वल । आमै पतिकं सुमंगल बिहारे नं बांवांलाक
 बुद्ध पूजा चले जुया वल । भिक्षुपिनि आमाइ, पुह्ली पतिकं बाछी छको
 छको समुति सिमाय् नं उदक सिमाय् जूसांनं वनाः उपोसथ कर्म याय्
 माःगु दया च्वन भिक्षु याकःचा जूसा अधिस्थान उपोसथ ज्वी । निह्हा
 दुसा परिशुद्धि उपोसथ ज्वी । स्वह्हा जूसा गणउपोसथ च्वी । प्यम्हं उपो
 न्हाको भिक्षुपि दःसान संघ उपोसथ ज्वी । उगु समय तक नेपाले
 समुति सिमा मटुनिगु जुया च्वन । अकें यले शङ्खमोल खुसि दथ्वी
 उदक सिमा दय्काः भिक्षुपि संघ खाःगु जुया निर्मित प्रज्ञानन्द भन्ते,
 शाक्यानन्द भन्तेपि संघ मुनाः नेपाले प्रथम ह्हापालाक बुद्ध सम्बत
 २४८६ अर्थात वि. सं. १९९९ सालं संघ उपोसथ नं जगु जुल ।

भीमराज उपासकयात धर्माविबोधः—

छन्हाया दिने वसपोल भन्ते याकःचा सुमङ्गल दिहारे बिज्याना च्चंबले भीमराज उपासक तोजक दुस्वःवल । विहारे दुहां वयाः वसपोल च्चना च्चंगु कोठाय लुखाय् पचिक पयतुत । उह्य उपासक जुलसां ह्लापा साप हे मिथ्यादृष्टि जुया च्चंहा खः । अकं थ्व मिक्षुपिसं छु स्यू धयागु अभिमान तथा च्चंहा खः । बिहारे अबले सुंसां मदुगु समय जुयाः थुह्य उपासकयात बोध यायया कारणे वसपोलं छलफल शुरू यायगु बिचारं धया बिज्यातः— “उपासक ! समय छाय् सिंति छ्वथ् ? छगु निगु ख्येया छलफल याये दःसा मज्यूला ?” भन्तेन थुलि धया बिज्याये मात्र नं भीमराज उपासकं ख्वाः खी गखेसे तथाः प्रश्न न्यनः— “वेदना धयागुं गन च्चनाच्वन ? भीमराज उपासकं थ्व प्रश्न ह्लापानं भन्ते किण्डोल विहारे बिज्याना च्चंगु बखते छको लुखाय् लावक पयतुना च्चंछ्वेहे न्योगु खः । उबले नं प्रश्न न्योह्य उपासकया ख्वाः गरखेसे तथा हःगुलिं छायाथे थ्व उपासकं ख्वाः जिप्रिङ्ग, तःगु धका मती वनाः पलख कोछुनाः बिचाः याना स्वया बिज्याय्वं व उपासक जुलुक वनाः पिहां वगु जुयाच्वन । अकं थ्व उपासकया स्वभाव सीका तुरुन्त लिसः बी माल धका लिसः बिचा बिज्यात । छलफल जूगु प्रश्नोत्तर थये खः—

प्रश्नः— वेदना धयागु गन च्चना च्वन ?

उत्तरः— वेदना धयागु थ्व कीगु जीवित शरीरे हे वया च्चनी । यदि कीगु शरीरे वेदना मन्त घाःसां कीपि म्वाना च्चने नं फइमखु । कीगु शरीर पञ्चस्कन्ध मिने जुयाः वया च्चंगु खः । पञ्चस्कन्ध धयागुं छुछु घाःसा रूपस्कन्ध, वेदनास्कन्ध, सञ्जास्कन्ध, संखा-रास्कन्ध वं बिञ्जाणस्कन्ध खः ।

प्रश्नः— (यःगु पसिनं खापाय् त्वा त्वा यानाः) थ्व शब्द गनं वल, गन च्चना च्चन ?

उत्तर:- शब्द ध्यागुं छगू वस्तुनं नेगु वस्तुले बलबेगं स्पर्श जुल धाय्ब
 पिहाँ वंगु स्वभाव छः । शब्दजरु मखु उपासक ! सारा संसार
 फुस्कं हे हेतुद्वारा उत्पत्ति जुया बया च्वंगु छः । अकं भगवान
 बुद्धया धर्मयात संक्षिप्त मात्रं कनेया, निम्ति असज्जीत भन्तेनं
 सारोपुत्रयात निम्न गाथा कना बिज्यागु छः-

“ये धम्मा हेतुप्पभावा तेसं हेतु तथागतो आह ।
 तेसं च यो निरोधो एवं बादां महासमणो ॥

प्रश्न.- अय्सा आकाश ध्यागु गन च्वना च्वनले ?

उत्तर:- आकाश ध्यागु स्वता प्यता प्रकारयागु बु । गये कि अजताकाश
 कसिनुगघात आकाश, परिच्छेद आकाशादि बया च्वन । थुके
 मध्ये छपिसं गुगु पति आकाशयागु खं न्यना बिज्यानागु ?

प्रज्ञानन्द भन्तेनं थुलि प्रश्न याना बिज्यासेली उकीयागु जवाफ
 मदयाः भीमराज उपासक सुम्क च्वनेमाल । अले छुं धाय् मछालाः लिपा
 नमस्ते यानाः पिहाँ वन । अबलेसानिसे उह्य उपासकं बराबर हे बिहारे
 बयाः छलफल यावेगु यात । बयाः प्रश्न न्यनी, समय बतले च्वनी ।
 समय मन्त कि लिहाँ वनीगु जुया च्वन । थुगु रूपं निला स्वलाति बिहारे
 बयाः बयाः प्रश्न न्यनाः स्थविरवादी बुद्ध धर्म व भिक्षुपि, खास यानाः
 प्रज्ञानन्द भन्तेया धर्म ज्ञानया बिषये अनेक प्रकारं परीक्षा याना स्वये
 छुंसेलि उह्य भीमराजया ज्ञापा मती तथा च्वंगु अभिमान व मिथ्यादृष्टि
 सकतां छिन्नभिन्न जुयाः फुनावन । अले छन्हू फुसंदे लाका भीमराज
 उपासकं सुमंगल बिहारे बयाः भन्तेयाके क्षमा पर्वबलः-

“भन्ते ! जितः क्षमा याना बिज्याहुं । जिके ज्ञापा यको हे अभिमान बु
 कि भिक्षु धर्यापि शील उलि सम्म पालन याना च्वंगु छः । जिमिसं थं
 जागु ज्ञान, ध्यान सीकेत पत्ता हे मबु । प्व हे अभिमानं यानाः ज्ञापा

जिं छिपित हेलाया दृष्टि स्वयाः अभिमान यानाः हे प्रश्न न्यनागु खः । भन्ते ! जित क्षमा याना बिज्याहुं । अःतिनि, भन्ते ! जिं बुजे जुल, छिदिनिगु हके जा जिला लुसि च्वका छकूचाति हे मय्ये खनि ।” भन्तेनं प्रसन्न रूपं भीमराजयात थह्य उपासकया रूपे ग्रहण याना बिज्याय्वं उह्य उपासक नं हर्ष प्रफुल्लित जुयाः वसपोलयात वन्दना याना लिहाँ वन ।

थुगु प्रकारं श्रद्धाहीन जुया च्वोंर मनूतयत् श्रद्धा वृद्धि याना बिज्यानाः, प्रज्ञा शून्य जुयाः कुमार्गे व्वां जुया च्वंयित्त सुमार्गे सालाः, त्याग, शील, समाधि, करुणा, मुदिता, उपेक्षाया शिक्षा विद्याः वसपोलं आपालं उपासकोपासिकापि सुमंगल विहारे हे च्वनाः संप्रह याना च्वना बिज्यात । बुद्धपूजा नं कयहनं बांलाक च्लेयानावं च्वनाबिज्यात । थुबले सुन उपासकया जहान पूर्णमाया उपासिका नं बराबर विहारेव्यच्वनीगु । तर वःसां आनन्द पूर्वक धर्म कथा न्यनेगु फूसंद धाःसा गुबले व उपासिकाया मद्दु । बिहारे थ्यनेवं हे काचाकाचां वयाः “जितः शील छकोनिं विद्या बिज्याहुं” धका हयाय् चाचां हालीगु अले शीलकाये धुनेवं श्रद्धानुसारं दान प्रदान यानाः व्वाय् लिहाँ वनीगु खः । बराबर थुगु रूपं बिहारे वये वनेगु याना च्वंगु खनाः भन्तेनं छको पूर्णमाया उपासिकायके न्यना बिज्यातः- पूर्णमाया उपासिका ! न्ह्याबले न्ह्याबले बिहारे वयाः हयाय् चाचां छाय् लिहाँ वनेगु ?

पूर्णमाया उपासिकां लिसः बिलः- “खः भन्ते ! छ्ये च्वेम्हं थन मसीक बयागु । छ्ये च्वेम्हं जि विहारे वन धयागु सिल कि वःबी यः । अके याकनं लिहाँ वनेगु खः ।”

भन्ते नं सम्झेयाना बिज्यातः- “पूर्णमाया उपासिकाया गोन्हु गुलिजक अये जुया च्वनेगु ? छ्ये च्वेम्हं सुनदाइयाके न्यना वःसां मज्जूला ?”

भन्तेया थ्व सरल प्रश्नं पूर्णमाया उपासिका थारा न्हल । अले छकोलं हे लिसः बिलः- “गन ज्यू धका भन्ते ! भन्तेपिन्त जक गिजे याना चवनीह्य मनु व । अथे न्यनां छ्थया हइ मखु ।

पूर्णमाया उपासिकाया थ्व कष्टमय जीवने बसपोलयात सहानुभूति दनावल । उह्य उपासिकाया धार्मिक श्रद्धां भन्तेयात ध्वातु मतु ध्वाःथे चवन । अके थ्व समस्या जा समाधान हे यायेमाः धयागु बिचारं बसपोलं धया बिज्यात- “अथे बिहारे हे छोया महये माःगुला छुं मवु । थन जुगु खे फुक्कं करे । थन छक्कू निकू बाखे न्यो । न्यनागु खे लुमंकाः सुनदाइयात केहूँ । अले ला गथे छोया महई ?”

पूर्णमाया उपासिकां छपुहे सासलं तु लिसः बिलः- “अहो भन्ते ! गन कीसं कने माःह्य धका व । वं हे फुक्कं खे कने सः । छपिसं थे हे कने सः ।”

व सुनदाइ सुमंगल बिहारया हर्ताकर्ता बुह्य मनु खः । व मनू-यात बुद्ध धर्म प्रतिष्ठित मयाःतले सुमंगल बिहार रीतपुवक भिक्षु संघ-यात संघदान बीगु ज्यानं ज्वी मफेगु जुयाचवन । थुलि मज्जीकं बिहारया उन्नति वृद्धिया ज्याय नं यकों हे पंगलः त्यना चवनीगु । अके उह्य उपासिकाया भाःतम्हेसित दृष्टि सुधार याय् माल धयागु बिचारं बसपोलं धया बिज्यातः- “मखु उपासिका ! अथे जूसा वंत थन हे छको भवना हि रे सा ।”

पूर्णमायाः- “अथे बिहारे वा धयां वह्य मखु ।”

भन्तेः- “छकोला तीजक धया स्व ! की छको बिहारे वनेनु । बिहारे उपासकोपासिकापि मः गः वया च्वंगु दु । भीमराज पिं, लक्ष्मीमायापिं, चन्द्रज्योतिपिं सकले वया च्वंगु दु धका धारे !”

पूर्णमायां स्वे वया भाःतयात बिहारे भवना हयेगु ज्याय् खे न्यंके फेथे मख्वं ।” अथे नं भन्तेपिनिगु नां हे काय् मज्जुह्य मनु ।

उकेसं बिहारे वनेनु धाय्बले छु धाइगु वं । अहो ! श्व धाय् जी मखु ।” थये मती ल्वीकाः भाःलम्हेसित बिहारे वनेनु धाय्गु कल्पना मात्रं नं ह्यपीसे बय्काः उह्य उपासिकां लिसः बिलः- “ह्या ! बा ! जिला धाय् मछाः !! सिक्क ब्वः बीका वं जितः !!! थुलि धया हथासं बन्दना यानाः पूर्णमाया लिहां वन । लिपा बिहारे बंबले नं पूर्णमायाया ह्यापाथे तु च्चुल्लल ब्वां वई, शील छको हथासं हथासं काई, दान प्रदान याये माःगु याई, अले ह्याय् क तु ब्वाय् वनी । थये जुयावं च्वन । भन्तेनं वत निको स्वको वया भाःतयात ब्वना हयेगु खं ह्याना बिज्यात । तर व माने भजू । माने उवी हे मछाः । अकं वसपोलया मती “अथे मखु, आः थ्वंत धया च्वनां नजिल । भीमराजपि लक्ष्मी मायापित धाय्के छोया बीमाल धकाः बिचाः बल । अले भीम-राजपि लक्ष्मीमायापि बिहारे वःबले सम्झेयाना बिज्यात- “सुनदाइयात न्हाथे याना नं थन बिहारे छको ब्वना हय्गु याना बिज्याहुं । व नाप छगू निगू खं ह्याना स्वय् मासेवल ।” वसपोल भन्तेनं पूर्णमाया उपा-सिकाया कारणे सुनदाइयात सम्झे याय्गु बिचाः याना बिज्यागु खनाः वसपोलया थः उपासकोपासिकाया उपरे दुगु करुणा व अनुकम्पायागु वर्णन याना सुनदाइयात ब्वना हयेगु कुतः यायेगु वचन बिल । भीम-राज उपासक, लक्ष्मीमाया उपासिकापिनिगु कुतःनं यानाः सुनदाइयात बिहारे वये धाय्का नं बल ।

सुन उपासक्यात बुद्धधर्म प्रतिष्ठाः-

उखुन्हु हे बहनी थः पासार्पि निह्य स्वह्य ब्वनाः लालतेन मत छप्वाः ज्वनाः सुनदाइ सुमंगल बिहारे वसपोल प्रज्ञानन्द भन्ते च्वना च्वंयाय् दुहां बल । वसपोलयात नमस्कार यानाः शिष्टता पालन याःसां बिहारे सिह् थे घस्वानाः तृखुट्टी मारे यानाः पयतुत । अले धौपलख कुशलवार्ता उवी धुंका अनेनेगु प्रश्न न्पनेगु शुरू यात । वसपोल नं सुन

द्वन्द्वं : दंको प्रश्नया धर्मतापूर्वक लिसः विद्या बिज्यात । लिपा तोप
 'तेथे' च्वंगुलि थौ समय मन्त, कन्हे वये धका थः पासापि सहितं सुनदाइ
 नं लिहां वन । कन्हे वुत्तुं पासा निहति वचनाः बहनी अथेहे बिहारे
 वल । उथाय भचा सुनदाइयाके दिनभ्रताया भाव खनेवत । सिंह थे
 धस्वानाः प्रश्न न्यनेगु नं मयात । उथाय हे सुनदाइया म्हुत्तुं छगू
 वाक्य नं पिज्वल- "जिगु शंका दकों नियारण याना बिज्याये फत
 धाःसाः जि छपिनिगु बिहारे वयेगु गुबले हे तोते मखु ।" वसपोलं थ्व
 सुनदाइया शर्तयात सहर्ष स्वीकार याना बिज्यानाः साधुवाद नं विद्या
 बिज्यात । उखुःहु नं सुनदाइनं यकों प्रश्न न्यन । न्यंको प्रश्नया
 सविस्तार जवाफ वसपोलं शास्तपूर्वक विद्या बिज्याना च्वन । लिपा
 समये लिबासैं उडुन्हुनं समय मन्त धकः लिहां वन । सुनदाइपि लिहां
 वने धुंकाः बुद्ध वन्दना यानाः खाताय् पयत्तु बिज्याहा भन्तेया मतो
 जुयावल कि थ्व मनुयात शिक्षित याये फत धाःसा पूणमाया उपासिका
 या नक कल्याण जोगु मखु, सुमंगल बिहारया उन्नति बृद्धि यायेत नं
 यकों हे सहयोग देगु खः । अकें उह्य उपासकयात स्थविरवादी बुद्ध
 शासने शिक्षित यायेगु वसपोलया तधंगु मनसुवा जुया वल । अले
 वसपोलं प्रतिज्ञा याना बिज्यात - "व सुनदाइयात थुगु धर्म बोधयाये
 मफुसा जि थ्व बिहारे च्वने हे मखु ।" सुनदाइ सुमंगल बिहारे प्रज्ञानन्द
 भन्ते याथाय् त्तिथं लगातार बाछ्ति धयाथे बहनी बहनी वयाः धर्मया
 छलफल याः वंगु जुयाच्वन । कथहनं सुनदाइया धार्मिक छलफले रस
 तायावं वन । लिपा बहनी नं, सुयय् नं, त्तिने नं यानाः त्ति स्वको तक
 नं बिहारे वयाः वसपोल भन्ते नाप धर्म संवाद याः थ्यगु याना हल ।
 थथे त्तिछिया हे स्वको स्वको बिहारे वयाः धर्म छलफल याः वंगु
 जसेलि सुनदाइया छुं छुं हे न्यनेगु मदया वल । सुम्क तुं च्वने माला
 बल । अले वसपोल भन्तेनं नं वयागु वचन प्रति लक्षित यानाः बराबर
 न्यना बिज्याय्गु यात- "सुनदाइ, आः कीगु छे मथे खःले ?" अर्थात

उह्य उपासकया धर्मया बारे शंका निवारण ज्जीवं बिहारे बयेगु तोते मखु धयागु वचन अनुसार ज्या याये मज्झनिला धका भन्तेनं न्यना बिज्याइगु छः । सुनदाइया जहानं नं ह्लियं न्यनीगु । बिहारे बना भन्ते याके शील कया मवयानिला धका । अले सुनदाइनं धयां च्वनीगु— “जि छिपिं थेला व ! जिगु शंका इतले भन्तेपिन्त वन्दना याताः शील काइह्य मखु जि । जि शील काय् धुन कि गुबले तोते नं मखु ।”

भन्तेनं वेगु वचनया बारे ह्लापा न्यना बिज्याइबले सुनदाइनं अंशतः थःगु पराजय स्वोक्त याताः नं कन्हे कंस भेगु प्रश्न दयेकु, यो फुत धाय्वं मज्झनि धका लिसः बियावं च्वन । अले कन्हेखुनु उखे थुखे वैके थ्वैके न्यनाः प्रश्नोत्तर याः वइगु नं याता च्वन । कथहनं गुरुजु गुभाजुपिके प्रश्न न्यनाः न्यनाः वसपोल नाप छलफल यातां च्वंसां भन्ते नं अभिधर्मया अनुकूल सकतां प्रश्नया लिसः बियाः भगवान बुद्धयागु मेमेगु उपदेश नं प्रश्नोत्तरया क्रमे हे स्वाका येकाः सुनदाइया त्रित्तयात बोध यातां च्वना बिज्यात । लिपा सुनदाइया प्रश्न न्यनेगु कोचाल । थह्य न्यनाक्यापि गुरुजुपिन्त भन्तेया थाय् बनाः धर्म सम्बाद याः वनेनु धालं नं वसपोल नाप धर्म सम्बाद यायेगु साहस मडुगु नं चाल । थुबले हे नेपाले चन्द्रमणि गुरु नं बिज्यात । प्रज्ञानन्द भन्तेनं वसपोल गुरु-यात सुमङ्गल बिहारे नं बिज्याकाः सकले उपासकोपासिकापिन्त शील प्रदान याकाः वसपोलया पाखे धर्ममृत त्वंका बिज्यात । उबले सुमङ्गल बिहारे मुना च्वपि सकले उपासकोपासिकापिसं चन्द्रमणि गुरुयात वन्दना याताः शील प्रार्थना यात तर सुनदाइ छह्यले मयाःगु जुयाच्वन । अले मेमेपि उपासकतसे सुनदाइयात चन्द्रमणि गुरु थे जाःह्य थन बिज्या-बले वसपोलयाके शील प्रार्थना या धका सत्लाह बिलं नं सुनदाइनं “जितः धर्म बोध याकाः जिगु शङ्का फुक निर्मल याता व्युह्य कर्मशील भन्तेयाके नि जि ह्लापालाक शील प्रार्थना याये, धका गुरु चन्द्रमणि सहास्थविरया पाखे हे शील प्रार्थना मयागु जुया च्वन । वन्दना याताः

दान प्रदानादि याये माःगु मेगु सकतां ज्या धाःसा उपासक नियम कथं
 फुकं याःगु जुयाच्वन । लिपा चन्द्रमणि गुरू बिहारं लिहाँ बिज्याये धुंकाः
 फूसंद दयवं छन्हू भिगु विन स्वयाः सुनदाइ वसपोल भन्तेया समक्ष बल ।
 अले भन्तेयात विनीतपूर्वक वन्दना यानाः वसपोलयाके शील प्रार्थना
 याःवल । उगु दिने थःह्यं याना तयागु अधिस्थान पूरे जूगुलि प्रज्ञानन्द
 भन्तेनं थुह्य उपासकयात शील प्रदान याना बिज्यानाः स्थविरवादी
 बुद्ध शासने वयागु श्रद्धा अकूँउपो बृद्धि यायेया कारणे भगवान बुद्ध
 कना बिज्यागु निम्न गाथात नं उपदेश याना बिज्यातः—

(क) “अप्पमादो अमतपदं, पमादो मच्चुनो पदं ।

अप्पमता न मीयन्ति, ये पमता यथा मता ॥

(द्रष्टव्यः— थुकेयागु अर्थं च्चे वने धुंऊगु दु ।)

(ख) एतं विसेसतो जत्था अप्पमादह्मि पण्डिता ।

अप्पमादे पमोदन्ति अरियानं गोचरे रता ॥

अर्थः— पण्डितजनं अप्रमादया विषयेले थुकेयात बांलाक सीकाः श्वीकाः
 बुद्धपिनिसं उपदेश याना बिज्याकथं आचारण यानाः अप्रमादे
 सुख ताय्का च्वनी ।

(ग) ते ऋयिनो साततिका निच्चं दल्ह— परवक्कमा ।

फुसन्ति धीरा निब्बानं योगवत्थेमं अनुतरं ॥

अर्थ— (अप्रमादी जुयाः) सततः ध्यानया अभ्यास याइह्य नित्य, दृढ
 पराक्रमी वीर पुरुषं परमपद योग — क्षम निर्वाणया लाभ यानाकाई ।

वसपोल भन्तेया पाखेंध्व गंभीर जुया नं सरल जुया च्वंगु उगु
 धर्मोपदेश न्यनाः सुनदाइ सन्तुष्ट, शान्त आनन्दित जुयाः वसपोलयात
 वन्दना यानाः गच्छे व श्रद्धा अनुसारं दान प्रदान यानाः लिहाँ वन ।

शुद्धगुं भिगु धर्मं ज्वने मा.गुया विषयले भगवान् बुद्धं धया बिज्यागूनं दुः-

हीन धम्मं नसेवेय्य पमादेन नसंबसे ।

मिच्छा विट्ठि नसेवेय्य, नसियाल्लोकवड्ढनो ।।

अर्थः- हीनगु धर्मं सेवन यायेमते, प्रमादी जुयाः चत्रनेमते । मखुगुली
विश्वास यायमते, लोक (संसार) वृद्धि ज्वीगु ज्या यायमते ।।
अनंनिसैतिनि उह्मा उपासकयात वसपोल भन्तेनं सुनदाइया नामं सम्बोधन
याना बिमज्यासे सुन उपासक धका सम्बोधन याना बिज्यात ।
थुगु प्रसंगं वसपोल भन्तेयाके थः उपासकोपासिकापिनिगु हिति रुख
कल्याणया कारणे गुलि तक्क परिश्रम याना बिज्यानाः धर्मविबोधय्याकेगु
सदिच्छा, करुणा व अनुकम्पा दु घयागु खँ छलंङ्ग यःथे वसपोलयाके
दुगु धर्म आत्मविश्वास व मनोबलयात नं स्पष्ट याः ।

सुन उपासकयात स्थविरवादी बुद्ध शासने बांलाक बोध यानाः
सुशिक्षित याना बिद्याः वसपोलयात हर्ष ज्वीगु स्वाभाविक हे जुल । तर
थ्व हर्षया ल्युने वसपोल थःत प्राप्त ज्वीगु लाभ सत्कारयात गुबले
भतिचा मात्रं हे नं ल्याः तथा बिज्यागु दुगुमखु । केवल शासनया उन्नति
वृद्धि ज्वीगु खँ कयः हे जक वसपोल खुशी जुया बिज्याःगु खः, खुशी
जुया बिज्याइगु खः । वसपोलं थः उपासकोपासिकापिन्त कना चवना
बिज्याईः-

अञ्जा हि लाभू-पनिसा अञ्जा निडवानगामिनी ।

एवमेतं अभिञ्जाय भिक्खु बुद्धस्स सावको ।

सक्कारं नाभिन्देय्य शिवेकमनु ब्रूह्ये ।।

अर्थः- लाभ सत्कारया लंपु छगू हे । निर्वाणे थ्यंक वनेगु लंपु मेगु हे ।
युगु प्रकारं खँ थ्यीकाः बुद्धया अनुगामी भिक्षुं लाभ सत्कारया अभि-
नन्दन (प्रशंसा) यायेमते विवेक (एकान्तवास) यात बढेयाय्गु स्व ।

आपाः दान यायेमा, आपालं मूत्य वंगुं वस्तु दान यायेमा, अले
जक पुण्यलाई घयागु खँ वसपोलया म्हुत्तं गुबले पिज्जइ मखु । आत्म
संयम अल्पेच्छकताया गुणं वसपोल सुशोभित खः ।

स्वदेशं निर्वासन

नेपालं भिक्षुपिनि निष्कासनः—

थुगु प्रकारं श्री सुमंगल बिहारे बिज्यानाः वसपालं धर्मच्छोक-
पिन्त शुद्ध बुद्ध धर्मया उपदेश ब्यूब्यू धर्मं रस इना बीगु ज्या याना चवना
बिज्याना । परिणाम स्वरूप सुमंगल बिहारे वडां वि श्रद्धालु उपासकोपा-
सिकापिनिगु संख्याय वृद्धि जुजुं वया चवन । बिहार नं क्रमशः बांलानां
वया चवन । थुके यानाः बिरोधी तयगु मिखा तःतःगो जुया बल । सुमं-
गल बिहारे जक मखु किण्डोल बिहार व मेमेयासयु नं ह्यागु चीवरं
पुना बिज्यापिनि स्थविरवादी भन्तेपिसं नेपाले चुलि जाया वया च्वंगु नब
बौद्ध जागरण यातः थःथःगु सततः प्रयासद्वारा अऊ द्रुततर गति
न्ह्यज्याकावं यंका च्वंगु जुयाः नेपाले थासंथाय थ्व न्हू जागरणं बौद्ध
जनतातय् दथ्वी चेतनाया लहर थनावं वया च्वंगु खः । थुके यानाः
ह्यापानिसं बौद्ध धर्म धाल कि मिखा बागलं तक नं स्वयं मयपि मनू-
तसं नेपाले बौद्धधर्म पुनर्जागरण हया च्वंगु शुद्ध धार्मिक सामाजिक
सांस्कृतिक प्रवृत्तः कार्ययात बेकोय्काः अबः अर्थ यानाः राजनैतिक रूप
बियाः श्री ३या ह्यायपने स्वां प्थीगु थाले यात । गंगालाल, दशरथ चन्द,
धर्मभक्त, शुक्रराज शास्त्री आदि शहीदपिन्त मृत्युयां लासांय ध्यनाः
गुलिखे राजनैतिक नेतातय् नापं सामाजिक कार्यकर्तात व सांस्कृतिक
सुधारया नायःतय् नापं कडा से कडा सजायुं ग्रानाः जेलय् कू नका
तःगु थ्व ई । भतिचा मात्र हे नं छुं न्हू चहल पहल वःथे च्वन कि सर-
कारं कडा शंकाया दृष्टि स्वयंगु याना च्वंगु समय । थुजागु समयले नं
भिक्षुपिसं राणा शासनया पाखे दय् फुगु मय विधन बाधायत ल्याःचाः

मतसे हाकूगु नह्रां जक हाकूगु फाई, मनःहोसित छु उबो धका भती तयाः छगू सांस्कृतिक हिस्स हयगु कुतः यानाः शुद्ध बुद्ध धर्मया प्रचारया नापनापं धर्मया नामं पाप कर्म यानाच्चंगु व बौद्धया नामं अबौद्ध ज्या यानाच्चंगु खं उलाः उलाः धर्मोपदेश यानाः बिज्याना च्वंगु खः । विश्वे सकभनं धयाथें उपनिवेशवादी सरकारया बिरुद्धे वयाच्चंगु राजनैतिक क्रान्तिया लहर व जःखःया देश भारत व चीने नं प्रजातन्त्रया निर्मित जनतां याना च्वंगु राजनैतिक संघर्ष खनाः अर्थे अर्थे हे थारा न्हुया च्वेह्य राणा एक-तन्त्री शासन नेपाले थ्व क्रान्तिया भावनायात हाकाय मलावं लिलाः बां छवयमाः धकाः क्रूर हिंसात्मक दमनयाना च्वंगु समयेया फाइवा कयाः अबौद्धतसे बौद्धतय् बीचे त्वापु थनाः थ्व शुद्ध बुद्ध धर्मया प्रचारयात हे श्री ३ या मिखाय् छगू राजनैतिक क्रान्तिया कपाया रूपे किया बिसैलि एकतन्त्री शासनया दृष्टि थ्वया पाले अःखः जुयावल । बिस्तारं थ्व बौद्ध जागरणयात हानिसें ल्येथना छ्वेगु कुतः जुल । छन्हुया दिने श्री सुमंगल बिहारे सरकारी कर्मचारीत वयाः भिक्षुपनिगु बयान काः वल । गन भिक्षु जूगु, भिक्षु जूगु गुलि दत आदि सकतां खं बयाने च्वत । उगु बखते कर्मचारीतसें अने अनेकथं भिक्षुपिके प्रश्न न्यना च्वंगु स्वया च्वेह्य पांचा धयाह्य उपासकं थ कर्मचारीतय्के न्यन - “मखु ! छिकपिसं आमथे अने अनेकथं खं न्यनाः भन्तेपिनिगु बयान छाया काः कायागु ? भन्तेपिसं सुयातं दुःख ब्यूगु मदु । थःथःगु धर्म जक पालन याना च्वना बिज्यागु खः । गथे ! अयसा छु थन नेपाले धर्मं नं याय् मजिलला कि छु ? ”

राज कर्मचारीः- “नेपाले थथे हे सकलं भिक्षु जुल धाःसा असे गथे उबोले ?”

थ्व खं न्यनाः तःधीह्य भन्तेनं धया बिज्यात- “नेपाले सकलें भिक्षु उबो धका ग्यानाः छिकपिसं थथे भिक्षुपिन्त बुरुत्साहित याः काःगु खनी । छिकपिसं स्वयेबले भिक्षु उबोगु धयागु साप हे अःपु धका च्वन

ज्वी । अथे मखु ! नेपाले सकलें भिक्षु ज्वीगु खँ जा छले हे तयादिसँ । छि छह्रांन छको भिक्षु जुयादिसँ रे । का, जुयादिसँ । छि भिक्षु ज्वी फुसा अले कतःपिनं भिक्षु जुया वनी धका छि भाःपीगु ठीक ज्वी नत्र छिगु खँ गये याना मिले ज्वी ? ”

प्रज्ञानन्द भन्तेनं थुलि धया बिज्यागु न्यनाः व कर्मचारीते गहुत्वी धौ फी माल । काचा काचां बयान च्वये माःगु ज्या कोचाय्काः विहानं लिहावन । उगु अवस्थाय् प्रज्ञानन्द भन्ते नाप मुमंगल विहारे प्रजारस श्रामणेर छह्रा नं च्वना च्वना बिज्यागु खः । छुं दिन लिा सुखोधानन्द भन्तेनं खबरुंवीक हया बिज्यागुलिं प्रज्ञानन्द भन्ते किण्डोल विहारे बिज्यात । अन सरकारी कर्मचारीत वयाः नेपाले भिक्षुपित्तं बुद्धपूजा याये मद्दु, मेपिन्त भिक्षु जीवने प्रवर्जित याय् मद्दु, धर्मदेशना याये मद्दु धका कबुलियतयें माःगु भौं छकू च्वयाः व भौंते सकलें भन्तेपिन्त सही ति धका धाःवल । व भौंते सही तय्गुया अर्थ नेपाले शुद्ध बुद्ध धर्मया प्रचार कार्ययात लुखा तीगु खः । अकें प्रज्ञानन्द भन्ते प्रवृत्ति सकल भन्तेपिसं व भौंते सही तय्त् राजी जुया बिमज्याः । उछुन्हु अर्थे लिहाँ वनाः हाकनं च्यान्हु किन्हति य्काः इपि कर्मचारीत व हे भौं ज्वना वयाः व भौंते सही मतःसा अनेक राज भय वय्कुगु अनेक राज दण्ड ज्वीफुगु खँ न्ह्यथनाः भौंते सही तय्के धका वल । “जिमिसं मखुगु ज्या छुं याना च्वनागु मखु” धयागु खँ जक न्ह्यथनाः वसपोलपिं सुंहे व भौंते सही छाव तय्त् राजी जुया बिमज्याः ।

लिवा वाछिति छु वत ज्वी, थानां पुर्जी छोया हयाः सकल भिक्षुपि व अनागरिकापिन्त सतके हल । सकलें भिक्षुपि व अनागरिका पि थानायः पुर्जी अनुसार, यें लायकुली थानाया पिने जम्मा जुयाच्वन । प्रकज्यायात हे थःगु जीवनया लेंपु याये धुंकीपि थुपि भिक्षुपि अनागरिका पिन्त नं हाकनं छको गृहस्थ संसारे दुने च्वना च्वपिन्त थें राणा सरकार या प्रशासनं च्वना हयातःगु खनाः लंजुवाः सज्जनवर्गपिनि च्चित्तं

गयेसेसे मिका चवन । अकें थानाय् पिने च्वनाच्च्वंपि भिक्षुपिनिगु खंयात कयाः गुलिखे मनूतसें लय्पिने थनाः भिक्षुपिन्त छाया कष्टबिया तःगु ज्वी धकाः सहानुभूति व्यक्त याना चवन । थुबले मिथ्यादृष्टी पूजारी छह्नां भिक्षु व अनागारिकार्कापिगु उपरे सहानुभूति तथा च्वंपि लंजुवाःतय् पुवः यात भिक्षुपिन्त आक्षेप यायां थये धयाच्चंगु नं ताय्दत “श्राद्ध हे याये म्वा धया ज्वीपि थुपि भिक्षुपिन्त थये मयाःसा सुयात । याई थुपिला धर्मात्मा गन खः धका ! नास्तिक का थुपि नास्तिक इत्यादि ।” पूजारी या क्षुद्र वचन ध्यो न्यो तःधीह्म भन्तेया मने खं वाय्का बिज्यातः-

शुजापि मिथ्यादृष्टित गुलिस्यां भिक्षुपिनि बिह्दुडे चुक्ली याना च्वंगु दु ज्वी । श्व जुद्ध समशेर महाराज ला ह्लापा अथे मर्धीह्म ला मखुथे च्वे । ह्लापानं आयुष्मान् धम्मालोकयात आडम्बर मत चले याःगु आरोपे ज्वना प्रंकाः थानाय् कुना तथाः नं अय् तधंगु दण्ड बोकेत्त मिथ्यादृष्टी भारदारतसें वय्कयात अनेक चुक्ली यानाः वय्कया न्होने थने यंकूबले “श्व मनू छह्म भिक्षु जुलं जितः छं हानी मडु । छनं न्ह्याः सा भिक्षु जू ह्ने । जितः छं नोवसानी ज्वी मडु” धकाः बोबिल धाःगु नं न्यना तथागु दु । आः नं चुक्लीवालातसें हे जक थये भिक्षुपिन्त दुःख कष्ट व्यगु ज्वीमाः । जुजुयाथाय् थयनकिला बांलाक बुक्के यानाः स्वहे स्वेनि, नुपः सूर्पि चुक्लीवालातयेगु षड्दयन्त्र बल कोशितं यानाः प्यन्हु खुन्हु दुःख ज्वीका, मेगु छु हे ज्वी । सत्य व धर्मया मार्गं इवांवने बले थुजागु पंगलः वंगु अस्वाभाविकरुंला मखु इत्यादि । नेपाले दुहाँबिज्यासं निसे वसपोलं तको मछि हे थुजागु द्रष्टुद, दुःख आवि भोग याना बिज्याना च्वंह्म जुयाः वसपोलया मर्ता थुबले नं दुःख मताः । अय् अखबतां शासनया लागि ह्लापा ह्लापायापि शासनपालकपितं गुजागु गुजागु तक दुःखसिया वंगु खः व खंयात लुमंकाः च्वना बिज्यात । द्वाय्धाःसा प्राणिपि जन्म जुल धाय्व हे दुःख सुख भोग मयासें गाःगु

मदु । श्व लोके अरहन्तपि बाहेक भेवि मनूत सुंहे अष्टलोक धर्मं (लाम अलाभ, यश, अपयश, निन्दा, प्रशंसा, सुख दुःख) अलग जुया च्चने फंगु मखु । अथेनं सज्जनवर्गपिस दुःख सुखयागु वारता मयासे परोपकारार्थं सत्य व कुशल धर्मया ज्यासे जीवन पानां च्चनी । थुके दुःखताहित जुया मच्चं । केवल दुबुं द्विजनपि हे जक क्षणिक पञ्चकाम सुख यागु आशां मत्यो मत्योगु कर्म यानाः दुर्गती पतन च्चोगु ले भ्वां वना च्चनीगु खः ।

यथे यानाय् पिने च्चनाः वसरोल प्रज्ञानन्द भन्तेया अने अनेगु खें मने ह्यातका च्चंबले सकलें भिक्षुपिन्त व अनागारिकापिन्त अड्डाय् दुने सतके हज्ज । दुने थपनेवं यानाय् हाकिसं ज्ञापार्थे तुं बुद्ध पूजा याये मदु, प्रबजित याये मदु, धर्म देशना याये मदु धकाः च्चयातःगु भोंते सही ति धका सम्भे याकल । तर वसपोलपि माने मज्ज । राजघय या एपाचोले गायकाः बुद्ध धर्मया शासनिक ज्यायात हाकुंतीगु बिचाः अन सुयाके मदु । अके श्व भोंते सही मतयगु जूसा सही तये मखु धका भों चोग्राव्यु धायवं प्रज्ञानन्द भन्ते प्रवृत्ति सकल भिक्षुपि अनागारिकापिसं संभावित राजभय व राजशण्डयात हामो छगःयात ति हे नं वास्ता मयासे सहर्षं सही तय् मखु धका भों च्चया बिल । नेपालया भिक्षुपि व अनागारिकापिनिगु थ्व साहस खनाः यानाया कर्मचारीतसे हे म्ये वांमन्यासे च्चने मफुत इमिसं र्यू थ्व साहसया परिणाम थुपि प्रबजितपिन्त अश्रय नं सुखकर च्चोमखु । थुलि सहीयाये धुंकाः सकलें भिक्षुपि व अनागारिकापिन्त तोताहल । वसपोल यले सुमंगल बिहारे तुं लिहां बिज्यात । वसरोल यानाय् जुक्को खें कना बिज्याबले बिहारया उपासक उपसिक्कापि हे ग्यात । वसपोलं सकसितं सम्भेयाका च्चना बिज्यात ।

बुद्ध सम्बत २४८७ अर्थात विक्रम सम्बत २००० सालया थ्व ई । छन्हु निन्हु यायां आषाढ पुत्ती नं म्यंकःवल । बुद्ध धर्म आषाढ पूत्तीया विशेष महत्व दु । कारण भगवान बुद्धं बुद्धगयाय् बोधि वृक्षया

मूले च्वनाः बुद्धत्व प्राप्त याना बिज्याये धुंका थुगु पुह्लिया दिने ह्लापाला
 लाह सारनाथे ऋषिपत्तन मृगदावने पञ्चमद्र प्रगीय भिक्षुपिन्त शास्ता
 नं मध्यम मार्गया धर्मोपदेश याना बिज्यासे धर्मचक्र प्रवर्तन याना
 बिज्यागु खः । उबलेसं निसे थ्व दिनयात गुरु पुह्लिया रूपे मनुखं माने
 याना हे वया च्वन तिनि । भगवान शक्यमुनि धर्मचक्र प्रवर्तन याना
 बिज्यासे तथागतया रूपे ह्लापालाक वर्षावासया शुभारम्भ नं याना
 बिज्यात । नाम भगवान बुद्धया थःसकल श्रावकपिन्त आषाढ पुन्ही
 निसे स्वला तरु चारिका मयासे छथासं च्वनाः वर्षावास व्यतीत यायेगु
 नियम दयेका बिज्यागु नं दु । अके बुद्ध सम्बत २४८७ या थ्व वर्षे नं
 ह्लापा लिपा थे तं वसपोल भन्तेया नं नियमानुसार आषाढ पुन्ही खुन्नु
 वर्षावास अधिष्ठान याना बिज्यात । तर भन्तेया थुगु अधिष्ठान पूरे
 मज्जीगु जुल । कारण बुद्धधर्म व वर्षावासया नियमया बिषये क, ख, ग,
 हे मस्यूपि राणा सरकारं नेपाे सत्य धर्मया निस्वनेगु ज्याय् वूढ
 उत्साह ब्यांगु बापते सकलें भिक्षुपि व अनागारिकापिन्त दण्डया रूपे
 नेपालं पित्तिना छत्रयेगु निर्णय याःगु जुया च्वन । अके काठमाडौं उप-
 त्यकास दुपि सकलें नेपामी भिक्षु व अनागारिकापिन्त हाकनं छको
 ज्वंके हल । थुबले हे धम्मालोक भःते नं आनन्दकुटी, थ्यंकः बिज्यागु
 छन्हु निन्हु हे तिनि दुगु खः । वि. सं. २००० साल श्रावण १५ गते खुन्नु
 सकलें भिक्षुपि व अनागारिकापि आनन्दकुटी जम्मा जूवल । करुणा अना-
 गारिका छम्हेसिया प्वाः स्याका च्वंगुलि व छह्या जक विहारे त्यन ।
 प्रज्ञानन्द भन्ते सहित आनन्द कुटी जम्मा जुया च्वपि सकलें भिक्षुपि व
 अनागारिकापिन्त ज्वना थंकाः सिंहवर्धरि थ्यंकल । धौ छि ति ला
 सिंहवर्धरया ठोकाय पिने हे सकृत्तिं यना तल । बाह्लि ह्लथो जक
 भोजन याये मापि भिक्षुपिन्त भोजनया ई फुपे तेतं नं राणा सरकार
 या कर्मचारीतसे छुं बन्दोवस्त याःगु मखु, न भोजन यायेत समय हे व्युगु
 ङः । तर सिंहवर्धर ठोकाय सतिकं वंगु होटेल पसःयां भन्तेपिनिगु

नियमयात सीकाः राणा शासनया क्रूर दमनया न्ह्योनेनं उत्साह विव्वयाः सकल भिक्षुपि व अनागारिकापित चिया, मत्रिया भोतव तानाहाः पुष्य लाम यानां काल । लिया सकलें भिक्षुपि व अनागारिकापित तिव्वरवा रे बुने व्वना यंकाः श्री ३ या हजुरिया जनेंलया न्ह्योने थने यंरुज । नापं पञ्च (वागोन्द्र वज्र) यात नं अनहे व्वना हया तःगु जुयाचवन । निहु- वरवारे वार्दलो चवना चवंह्य हजुरिया जनेंलया न्ह्योने थनेवं चुक्लीवाज कर्मचारीतसें भिक्षुपि सकलितं न्ह्योने तयाः पञ्चयात पचिनं मुयाः वित्ति यातः— थुपि फुक भिक्षुपि थववा हे कचामचा खः । थवं याना हे वया वःपि खः” थुलि जक न्यने मात्रं वय्कः जसहिंव भिक्षुपित्त स्वयाः ककं जुल — “छिपि सरकारयागु हुकुम हे माने मयापि का मखुला । का छिपि गन गनं प्रवजित जुया वयागु खः अन अन हे व्वं हूं । थन नेपाले चवनेगु मखु ।” पञ्चयात जक थव करपानि देके वना चर्वापित्त हे पनाः ला तयाः पूजा याये मज्जु, ला नये मज्जु धका धाधां थमं पाका पाका ला नेह्य जुयाः थ्वंत जेले स्वथना व्व धका धाल । प्रज्ञानव्व भन्तेयात राणा सरकारया थव आदेश चित्त बुक्ये मजू । अकं वसपोलं जिमितं छु हुकुम माने मयानागु दु धका धया चवना बिज्यात तर कर्मचारीतसें वसपोलयात हाय्के मव्यू । अथे जुतेलि भिक्षुपि सकलें वर्षावास थवना चवंगु समय जुयाः वर्षावासाया सोला नेपाले हे चवने वयमाः धका मांगयात न्ह्यव्वया धया बिज्यात । तर चुक्लीवाला कर्मचारीतयगु खं न्यनाः जसहिंव छिमि वर्षावासं गनं वने मज्जुगु खःसा धम्मालोक भिक्षु छाय् भरतं नेपाले वःगुले धका जक खं ह्लानाः भन्तेया धमनुकुलगु खंयात वास्ता मयाः । युबले रत्नमान कार्जी वसपोल याथाय् वयाः हेकेयें यानाः धाःझाल— “छिकपित्त देश पिहाँ हे हूं धाःगु ला मखु रे । खालि धर्म देशना सम्म याये मते धाःगु का” । थव खं भन्ते नं माने जुया विमज्जयाः । थथे हाला च्वं च्वं हे सिपाहीत वयाः का कानु हाला चवने स्वाल

धकाः वसपोलपि सकसित सिहदरवारं पित छोया हल । पिने ध्यंके
धुंकांनं वसपोलपि सकसितं सिपाही छह्य छह्य लगेयाना हल । वसपोल
ध्व हे सिपाही ल्यू ल्यू तयाः सुमंगल विहारे लिहां बिज्यात ।

संसार परिवर्तन शील स्वभावया विषय खं कयाः वसपोल भःते
नं कना बिज्याई अत्रागु नवसां राणा सरकारं एक छत्र रःउययानाः
बिलासिता पूर्णं जीवन हनाः आनन्द नवसां हुकुन चलेयाना चवंगु थःसे
२००७ सालं प्रजातन्त्र उत्री धुंकाः जनतांि सकसितं सिहदरवारि दुत
छोःबले मनूत पुचः पुचः मुनाः सिहदरवार छ्चाख्यर चाहुला स्वजूगु
बछते गुगु बादली च्वनाः भिक्षुपित देशं टिना छेय्गु हुकुम छ्यगु
खः, अन थासे थ्यंका उयासकतमं ह्लापायागु खं लुमंषाः थ्व हे थासे
च्वना का भिक्षुपि व अनागरिकांिन्त देश पिटुना छेय्गु हुकुम छ्यगु
घाघां राणा सरकारं याःगु अत्याचार लुमंका वन हं । खः नं भावान
शास्तायागु वचन जकं गुबले अनर्थ उत्री धका । तथा तं घया बिज्यागुदुः-

यो दण्डेन अदण्डेसु अप्पदुट्टेसु दुस्सति ।

दसन्न- मञ्जतरं ठानं खिप्पमेव निगच्छति ॥

वेदनं फरुसं जानि - सरीरस्सच भेदनं ।

गरुकं वापि आबाधं - चित्तक्खेपं व पापुणे ॥

राजतोषा उपरसगं -- अट्ठभक्खानं व दाएणं ।

परिक्खयं व जातीनं -- भोगानं व पमञ्जूरं ॥

अथवस्स अगारानि -- अग्निउहति पाबको ।

कायस्स भेदा दुप्पञ्जो -- निरयं सो पपञ्जति ॥

(धम्मपद - १३७)

अर्थातः— दण्ड मनुस्मृतिसित दण्ड ब्रूय वा दोष मनुस्मृतिसित दोष लगे-
 याम्हेसित कवेयागु कित्ता प्रकार मध्ये छत्ता बुःख मज्जी मखु
 यथाः— (१) छ्यो स्याद्गु आदि सहयाये मर्कगु रोगी
 उवी । २. दुगु सम्पत्तिया विनाश उवी । ३. अंग भंग उवी ।
 ४. ततःधंगु रोग उवी । ५. वे उवी । ६. जुजुद्धारा दण्डादि
 भय दई । ७. मखु मखुगु खं द्वारा ततःसकं निन्दा उवी ।
 ८. थयित्तिरि नाश जुग वनी । ९. दुगु भोगादि सम्पत्तिया
 विनाश जुयावनी । १०: छर्षे मि नई । मरणं लिपा तरके
 एतन उवी ।

देशं निर्वासनः-

तिराही लू लू तयाः प्रज्ञानन्द भन्ते मुमंगल बिहारे जक छु
 ध्यन, सकत उपासकोपासिकापि बिहारे जायक मुबल । नेपालं मिभूर्पि
 सकसितं पितिना छोइगु हुकुम अंगु खं सकसितं सित । सद्ब्रमं प्रेमी
 उपासकोपासिकापिनि नुग थ्व दुःखं यानाः काइया मिका चवन । बोद्ध
 धर्मया पुन अंगरय हे बांनक उवी मलाबं हे मारजनं बुद्धया धर्मसेनायात
 देशं पित्तके फूगु खनाः आगलं उपासक उपासिकापिनि दु-नुगले क्रान्ति
 व ओमया मि दिग् विन् चयाना बल । राणा सरकारया विरुद्धे सकस्यां
 नुगले विद्रोहया सः थ्व ग वया चवन । तमं व दुःखं इमि मनुसि फर्
 फर् सना चवन । तर अथेनं विवश जुयाः सकल उपासकोपासिकापिसं
 प्रज्ञानन्द भन्तेयः नेपालं पिहाँ बिश्यापन थःगु सफूसिफू दूद्ध बाकसे
 सोधना उर्वंगु करुण हृदयबिद्वारक च्चय मिछां उन्नबि जक हाम्काः सोया
 चवन । गुज्जि मिसांगं सोठ्ये थे हं हं खोया नं हल । कारण संगठित
 शक्ति मदेकं एकछत्र राणा शासनया विरुद्धे विरोधया सः पिकायेगु
 उबले अःगु मजू । अकं उपासकपिनि नुगले तयां तयेषाय महत्क विद्रो-
 हया भावना जायावलं नं सासः कुंय मनुवं थे उकुस मुकुस उवीकाः

सुमुक्त हे चवना चवने माल । अले मन्तेयात सकतां सफूत चवना मच्चि-
ज्यासे थत मज्जिमागाःगु सफूजक चवना चिज्याहं धका आग्रह याना
चवन । थुले लूल्तू वःह्य सिपाहीं नं चवतुमनु च्चेका चवन । नुगः मच्चिका
ह्ववि हायकाः आ छुपाये धका हाता मच्चि उपासकोपासिकापिन्त वस-
पोलं संसारया परिदर्तनशील स्वभावया द्विपये बोध याना चवना
चिज्यात । सत्यास्तथया संघर्षे सत्याः चिजय अवशंभावी छः धयागु
ले वसपोलयात पूरा पूरा विश्वास नुगु छः । वसपोलया नुगले थुलि
आत्मविश्वास बना वल कि थ्व भिक्षुपिनिगु स्वदेश निर्वासन आपालं
चवंसा सोवं हे जक चवनी वयां उपो चवनी हे मखु । अर्को थ्व हे नुगःया
मनोबलया सहारा कयाः लिवा उचीगु घटनाया भविष्यवाणी याये थे
यानाः वसपोल मन्ते नं सकल विरह याना च्वपि उपासकोपासिकापिन्त
धैर्यं थू थू संघेयाका चिज्याना चवन- “छलपोल च्छिकपितं मने धैर्यं
धारण याना चिज्याहं ! भिक्षुपिन्त नेपालं पित्तिना छोट । भाः हाकनं
गुबले बुद्ध धर्मया उपदेश न्यने बह मखुत धका आमथे आपालं धम्हा
कया चिज्याय् म्बो । कोपि आपालं बाया चवने माःसा स्वदं तक हे जक
उची । स्वर्देया बुने जिपि अबरय नं नेपाले बुप्यनी ।” थुगु प्रकारं
विरहं ह्ववि हायका च्वपि सकले उपासकोपासिकापिन्त धैर्यं धारण याकाः
थः याकाःचा भगवान शास्ताया मूर्ति समक्ष बनाः बम्बना प्रणाम याते
प्रार्थना याः चिज्यातः- “थौं भिक्षुपिनि विरुद्धे विरोधीतय् चुक्ली
बल्लानाः देशं पितुंका चवने माःसा आगामी स्वर्देया बुने जिपि हाकनं
नेपाले बुर्हा वये दयाः छलपोलयागु सहधर्मया चिराक अळ तप्वाय्क
स्वायी रूपं वयाके दयमा । थुलि धका शास्तायात बम्बना प्रणाम याते
प्रार्थना यानाः मने धैर्यं तयाः थःगु चीथर पिण्डपात्र धारण यानाः शान्त
रूपं सुमंगल विहारं विहायं चिहायं चिज्यात । थुचाय् तकनं वसपोलया मुख मुद्राय्
छफुति हे नं मलीनताया भाव मद्रुगु छः । नेपालं भिक्षुपि पित्तिना छोडगु
जुल धयागु खबर व्यापक रूपं उपासकोपासिकापिनि दध्नी प्रचार उची

धुंरुगु छः । अकं बसपोल यःगु पात्र खीवर धारण यानाः गम्भीर माव
 पिम्बसेः नेपालं पिहीं बनेगु सिलसिलाय् सुमंगल विहारं पिहीं बिज्यागु
 बखले ले ले उपासकोपासिकापि मिखाय् एवबि जाय्क तथा ह्लातं भिक्षा
 उबना बयाः बसपाल भग्नेया भिक्षापात्रे ततं क ऊं नुगः मल्लिकेगु याना
 उबन गुलि उपासिकापिला पात्रे भिक्षा तथा कथं मन्तेया एव देश भिर्वा-
 सन स्वे मफयाः लोःखाः बने बले थे थःगु उवाः गाद्योतं स्वपुनाः अत्यन्त
 विरह जनितगु शब्दं उबयाः बना उबन । गुलि सुखाय् भोसुनाः ह्नी ह्नी
 उबयाः केना उबन । खासं थःय्वा पतिकं उपासकोपासिकापिसं विरह
 याःगु स्व स्वं मन्तेया नुगः नं काहैया मिना बल अथे नं अनिन्धावत्
 संझ्गारायात लुमंका बसपोलं थःगु मनयात फकों धंयं बीत प्रयत्न यायां
 ले न्हाज्याना उबना बिज्यात । छथाय् मखु निथाय् मखु, छह्य मखु
 निहा मखु, उपासकोपासिकापिनिगु छये बवे बसपोल ध्यनेत्रं उपासिका
 तसं भिक्षा ग्पू ग्पू अनेक तरहनं बिलाप यासे ऊबः ऊबः उबया बना
 उबंगुलि यानाः बसपोलया द्रव्यं एव विरह ब्रथायात सहयाये भफुत ।
 परिणाम स्वरूप वाकु धिनाः थःगु मनयात धंयं पायेत प्रयास यायेकं हे
 धंयंया पःखाः तद्यजाना बसपोलया मिखां एवबि धर् धर् हाय्का हल ।
 अनायास बसपोलया म्हुतुं कःबिताथे म्ये छपु विञ्जलः-

धर् धर् जिगु नेत्रं उवबि थौ थै महाःगु ।

हाकु नुगः ग्रह राडु पनेमते तोताव्यूः ।

थुगु रूपं टोलं टोले ले ले भिभा काकां बसपोल यल ढोकाय् ध्यंकः
 बिज्यात । अन पलथ दिनाः न्हाज्याना बिज्यात । कथहनं ये, असने सोटा-
 हितो खररासिअड्डाय् ध्यन । थन घोछिति पीकातल । थन ध्यंक ल्यू ल्यू
 वःह्य सिराहीं न पाये माःगु भौं भि तवार यात । थन सकलं भिक्षुपि
 जःमायाना अननं सिपाहीत छह्य छह्य लगेयानाः देशं पिने पितना छोय्त
 छोया हल । क्रमानुसार बवं मरु टोले ध्योबले द्यो ख्यूं ख्यूं धाया बल ।

पितना छोःपि भिक्षुपिनि ल्यू ल्यू आपालं उपासकपि दातापि नं बया चवंगु छः । श्व हे लं स्वः वःपिनि वध्वी दानबीर भाजु रत्न साहु नं बुगु छः । भन्तेपिनि देशं पितुंका चवने माःगुलिं मने दुःख तायकी घका आपालं नं भन्तेपिनि भरोसा ब्यूब्यूं घन्वा काय् म्वाः घका आपालं आश्रासन बियाव खं ह्या वयाचवंगु दु । उकेमध्ये भाजुरत्न साहु नं भरोसा ब्यूसे घयादिल “छलपोलपिसं थन नेपाल सरकारं पितना छोट घका छुं घन्वा सूता कया बिज्याय मो । कालिम्पोङ्ग बिज्याहुं जिमिसं छलपोलपिन्त फूगु चाःगु सेवा याना छे ।” इत्यादि धगु प्रकारं ले ववं उपासकपि दातापिसं भन्तेपिन्त धैर्यं व भरोसा ब्यूब्यूं भन्तेपि नापं तुं ल्यूल्यू ले तःवना चवन । उबले नेपाल पितना छोपि भिक्षुत छः— भिक्षु प्रज्ञानन्द, भिक्षु घम्मालोक, भिक्षु सुबोधानन्द, भिक्षु प्रज्ञारश्मि भ्रामणेरे प्रज्ञारश्मि, भ्रामणेरे रत्न ज्योति, भ्रामणेरे अरघमम, भ्रामणेरे कुमार । देशं कितना छोःपि भिक्षुपि बिज्यागु स्वःबया चर्वीर दशक तये वध्वी खं जुया चवन— “अहो ! थपि भिक्षुपि घन्य हे घाय्माः । राणा सरकारं अपाय्चो अन्याय अत्याचार यानाः देशं पितना छोटं नं थुमि ख्वाः ख्यंसे खंकाः मवं ।” प्रज्ञानन्द भन्ते प्रवृत्ति सकलं निर्वासित भिक्षुपि बिस्तारं न्ह्युज्यानावं बिज्यात । कालिमाटी थ्यंकाः जो बांलाक हे ख्यंसे खंगुलिं उपासकपिसं मोटर छगः बन्दोबस्त यानाः थानकोट तक थ्यंकां बिल बसपोलपिन्त ले तःवःपि उपासकपिसं थःथःगु गच्छे अनुसार भिक्षुपिन्त दान प्रदानयानाः धैर्यं व भरोसाया नितो प्यता खं ह्यानाः बिवा काकां लिहां वन । थखनु थनहे बासं चवना बिज्यात । तर यलयाह्य उपासक छह्यसे घाःसा भन्तेनाप बियोग उवीका चवनेगु इच्छो मवयाः बिलापयासे भन्ते नाप हे ल्यू ल्यू वनेगु घकाः अनहे भन्ते नापं बासं चवनाः प्रार्थना याना चवन । उह्य उपासकयागु थलि पवित्रगु श्रद्धा खनाः बसपोलया शान्त उवी धुंकुगु चित्ते हाकनं छको करुणाया भूषाय् च्वल । तर थःह्यं नं धैर्यं यानाः बसपोजं व उपासकयात निम्न खं कनाः धैर्यं

बिद्या: बोध याना बिज्यात:-

“उपासक ! आ: थयें जि नाप वये धाय् मते नि । जि गन चनेगु गुषाय चनेगु छुं ठेगाना बुगु मखुनि । देशं पिते पिहाँ वने धुंका: छुषासं चनेगु बन्दोबरत मिले जुल धाय्बं जि छित: थ:गु ठेगाना तया: पी चवया हये । पत्र धयवहार यानां चने । लिपा गथे मती ल्बो अये याये । छी नं आपा: बाया चने माली थे जि मताया । भापालं बायाचने मा:सा स्वदं ज्बो । रवदं अपो बाय माली मखु । अकं छुं धन्वा कया दोन्वा । स्वं दिसं ! संसार धयागु थये हे छ: । बिना कष्टं निर्वाण प्राप्त याना वंपि सुं वं मखु । ह्लापा ह्लापा बोधसत्वपिसं धर्मया कारणे सिया बिज्या:गु दु:ख, भांग याना बिज्यागु कष्टया ह्लयोने थ्व थो यागु दु:ख हामो छया: बराबर हे नं मज् धाय्मा: । बसपोलपिसं गजा गजागु दु:ख कष्ट सिया: पुष्य साधना याना बिज्यात, लोकयात हितोपकार याना बिज्यात । थ्व छि न्यनातया वीगु हे दु, च्वना च्वना वीगु हे दु । लुमंका दिसं उपासक ! अतीते जक मखु वर्तमान छी तथागतया पाले नं तीर्थकरतसे छु जक मया, गथे जक मया बुद्धया परिनिर्वाण लिपा नं भिक्षुपिन्त छु छु गथे गथे सम्मयाना बंगु दु थ्व सकतां न्यना तया वीगु हे दु । व खं ह्लापाजक जुपा बंगु छ: आ: हाकनं उधीमखु धका छि मती तया वी । व अये मखु । थ्व खं नियत छ: करक उधी मखु । ह्लापानं मिथ्या दृष्टिपि दुगुलि अनेक षट्पात जुपाबन । आ: नं मिथ्या दृष्टिपिसं थुगु प्रकारं दु:ख बिद्याहल । लिपा नं अनापि वया वंतिनि । इमितं नं अनेक प्रकारं थये हे यातना वीकुनि । गुषाय तक थ्व संसार वया च्वनी, उथायतक थयेहे जुया च्वनि नं तनि । अकं उपासक ! थ:गु मनयात धैर्यं याना दिसं चित्तयात वषामुका दिसं । पत्र धयवहार जकतां यानां चत्रनावितं लिपा मालंमा:ये याय । थये धका अनेक प्रकारं बोध याका बिज्यासैल व उह्य उपासक

या चित्त मन्त्रा शान्त जुल ।

कल्लेखुनु सुये वसपोलपि चन्द्रागिरि तं गयाः बिज्याना चवन ।
धुबले ये च्चंहा कुञ्जबहाबुर उपासकं नं भन्तेपिन्त देशं पितना छोट
घयागु समाचार न्यनाः छयें निसें स्यें स्यें फुं फुं मिक व्वां वयाः भन्ते-
पिन्त चन्द्रागिरी तें नापलाक बल । वसपोलपिन्त नापलाय्वं मिखा
जाय्क ख्वबि तयाः अनेक तरहनं बिरह यात । वेंत नं प्रज्ञानन्द भन्ते व
सुबोधानन्द भन्तेनं अनेक खें कनाः बोध यानाः लित छोया हया बिज्यात ।

लिपा चन्द्रागिरि तं गया च्चच्चं वसपोल भन्तेया मने अनेक
तर्कना सुया वया चवन - थ्व संसारे अनेक तरहया दुःख, भय, बिघ्न
बाधा वया च्वनीगु लि हे मखा भगवान बुद्धं ऋषि पतन मृगदावने
प्रथम ह्लापां धर्म चक्र प्रवर्तन याना बिज्याबले चतुरार्य सत्यया उपदेश
याना बिज्यासे ह्लापालाक हे दुःख सत्ययागु खें आज्ञा सुया बिज्यागु
उवी । थौं भिक्षुपिन्त नेपालं पितना हल । आः हाकनं सीधा साघा
जनतापिसं भगवान बुद्धयागु सद्धर्मं यात यथार्थतः थ्वीके मफयाः मिध्या
दृष्टी लाना वनीगु मखुला उवी । भगवान शास्ताया मुद्ध धर्मं यात थ्वीके
मर्फेगु अवश्य नं उपासकोपासिकापिनिगु लागि दुःखया खें खः । अवेहे
भगवान बुद्धया सद्धर्मं सउपदेशयात थम्हं बिभिन्न देशे वनाः सय्के
सिय्के यानाः वःयाथें थः देशेचर्वापि मां, बौ, दाजु, किजा, तःकेहें,
इष्टमित्र, जलाखला व सद्धर्मं प्रेमी उपासकोपासिकापिन्त कनाः इमिगु
हित सुख कल्माणया अभिवृद्धि याये मखनीगु भिक्षुपिनि निम्ति नं ह्य
दुःखया खें मखु ।

वसपोलया मती खेंया खुसिच्चा ह्लयानावं चवनः- ह्लापा जातक
काले बिसन्तर राजकुमारयात नं दान प्रदानया ज्या थें जाःगु भिगु ज्या
याना चवननं थयेहे मखा पितना छोःगु उवी । संसारे मभिगु ज्या या सिबे
भिगु ज्या याये धाःह्येसित मारं लीगु अवश्य । बिसन्तर राजकुमारं

नांगा ज्वीकाः देशं पिर्हावनाः नं थःगु दानमय स्वभाव मतोबुसे हे वान पारमिता पूरे यानाः थःगु जन्मभूमिस धर्मविजयी जुयाः लिहा वनां तोतल धार्सेलि जिमिसं जक ध्व मारयात विजय यानाः लिहा वये मफेला । धर्मया विजय अवश्यंभावी छः । ध्व नियत खँ छः । थूके छुं करक नइ मखु ।

थुगु रूपं मने तर्कनाया बागमती विष्णुमती ह्लायाकाः चन्द्रागिरि तं गया वसपोलं न्यासि विज्यागु हे मचाः । अकें चन्द्रागिरि तं हे याकनं फोखाःयें महशूस जुल वसपोलयात । तं च्वे जक ध्यनेवं वसपोलयात आः धाःसा नेपाः दे स्वे गाइन धयागु खँ ऊवास्त नुगले दित । अकें नेपाःदे छुको लुधकं स्वेमाल धका सकले भन्तेपिसं छिछि खतं उया छिछि थाय् च्वनाः नेपाःदे यात बांलाक स्वया विज्यात । प्रज्ञानन्द भन्ते छम्हेसिया जक गुमंगल विहारे शास्ताया समक्ष प्रार्थना याःयें जत्रगु ह्लापर्चि स्वर्पचि च्चस्वाकाः स्वयंभू दर्शन यायां प्रार्थना याना विज्यातः कि “चुक- लीवाजततें यानाः भिक्षुपिन्त थौं अन्याय् अत्याचार पूर्वक थःगु वेशं पित्तिना हःसां हानं स्वदंया बुने भिक्षुपि सकलें नेपाले बुहा वयाः छपि- निगु दर्शन परिक्रमाया वय् दय्मा ।” थुगु प्रकारं स्वयंभू भगवानया दर्शन यानाः बन्दना प्रणाम याना विज्यात ।

अनं लिपा अन हे तं च्वे च्वंगु च्यापसः या थाय् माधंवंगु यासे स्वयाः फेतुना विज्यात । अन हे पसले च्या चिकियाः नय् त्वनेगु उया याना विज्यात । थुबले लाक हे निर्वासित भिक्षुपिन्त चिसापानी गरी तक पित्तना छोप्ट अड्डां छोयाहःह्य सियाही नं थयंकः बल । मंमदु मंमदु छोयाहःह्य जुयाः भिक्षुपिनिगु कारणं वया अवाय्धंगु तं गयाः चयेमाल, हाकनं चिसापानी गठी थयंक तः वने मालः धकाःतें पिहां नय्का वःह्य जुया च्वन छनि । अकें भिक्षुपिन्त खनेवं व मनुखं म्हुत्वी वक्क धयाः बोबिगु धालेयात्र । लिपा अन हे च्या पसले थया च्यंहा छह्य सज्जन

बत बोबिसे लि तिन ब सिपाही सुम्क ध्वंगु जुल । थथे नयत्तने
 ज्या, सिधेका सिपाहि ल्यू ल्यू तयाः वसपोलपि सकले पहाडं
 कुहां बिज्यात । क्रमशः वसपोलपि चितलाङ्ग ध्यन । अनं पुलाः कुले-
 खानी ध्यन । वषं वषं चिसापानी गढी नं ध्यन । सिपाहितय् सरकारी
 निदमानुसार याये माःगु उदा जि सिधेकाः सकले भिक्षुपिन्त पितना छोया
 हल । उबले देशं निर्वासित यायेगु धकाः चिसापानी गढीं पिने पितना
 छोइगु छः वयां उलेय भूमि नं नेपाल हे छःसां रक्सौल ध्यंक पितना
 हयेगु चलन उबले मनुगु मखा ज्वीसो । थथे नेपालं पितना हःपि सकले
 भिक्षुपि भिमफेदी जुअं बिरगंज बिज्यात । अन नेपालया सिमाना काटे-
 यानाः भारत भूमि रक्सौल ध्यंक बिज्यात । थुगु प्रकारं नेपाले जन्म
 जूह्य नेपालया सुपुत्र भगवान बुद्धया सदुपदेश यात संसारं ग्रहण याना
 तःथे नेपालीतय् बीचे नं शुद्ध बुद्ध धर्मयो प्रचार याये धकाः कोशिस
 याना बिज्यापि वसपोल बुद्धया श्रावक संघया भिक्षुपिन्त बुद्ध जन्मे जूगु
 देशं हे अन्यास पूर्वक पितना छोय्त दुर्जन मिथ्यादृष्टिपि सकल जुल ।
 ध्व हे नेपालसू बौद्धधर्म प्रति निमंमं दमन आकाक्षी पिनिगु दकसिबे
 तधंगु व दकसिबे लिपायागु प्रहार छः । अनलिपा बौद्धधर्म दमन
 यायेगु संगठित कुतः जूगु धाइ मडु हे धाय्मा । साथे देशं निर्वासन
 यायेगु थें जाःगु जघन्य अपराध या धाई थोया नेपालया सम्बिधानं
 हे वजित याना तःगु बु ।

विदेशे उखें थुखें

कालिम्पोङ्ग पाखे:-

भात भूमि रबसील प्यंकाः आः सु सु गन गन बनेगु घयागु
 बारे सकलें भिक्षुपि मुनाः सल्लाह साहुति जुल । बुद्धया जन्मभूमि निर्वा-
 सित्त याना हापि नेपालया बौद्ध भिक्षुपिन्त स्वागत याना च्चन वर्मा,
 लंका व भारतं । निष्काशित भिक्षुपि थःथःगु इच्छानुसार गुलि बर्मा,
 लंका बनेगु कोःजित सा गुलि भारतया विभिन्न यास्य बनेगु निर्णय
 जुव । प्रज्ञानन्द भन्ते नं थःगु इच्छानुसार कालिम्पोङ्ग पाखे स्वयाः
 बिज्यागु जुल । बसपोलया नापं श्रामणेर कुमार कस्सप व श्रामणेर प्रज्ञा-
 रत्त नं बिज्यागु खः । बसपोलपि कालिम्पोङ्ग्य भाजु रत्त साहुया पुस्त-
 कालय स च्चरना बिज्यात । बसपोलपिन्त माःगु तक्क हेर विचार भाजु
 रत्त साहुया पाखें प्राप्त जुयावं च्चन । कालिम्पोङ्गे ध्यनाः १५/२०
 म्हुति बुबले श्रामणेर कुमार कस्सपया इन्दिया पाखे छको बनेगु इच्छां
 प्रज्ञानन्द भन्तेयाके अनुमति कयाः चाहू बिज्यात ।

संन्यासी नाप वार्ता:-

छन्हू बसपोल भोजनार्थं पिहाँ बिज्यागु बछते ज्ञान पिवासु
 संन्यासी छह्य घोबुल । व संन्यासी छह्य विद्वान् खः, चतुर धक्ता नं
 खः । बसपोल नाप निको प्यको नापलाय् धुंकूह्य नं खः । हाकनं शुद्ध
 बुद्ध धर्मया खंन्येगुली उत्सुक जुया च्चंह्य नं खः । भन्ते थःगु हे तालं
 तप्यंक् थःगु दिशा पाखे स्वयाः बिज्याना च्चवंबले भन्तेयात सःनु सःतुं व
 संन्यासी भाता भाता न्वां वदाः भन्तेयात ले लिलाकः वल । अले

वसपोल भोजनार्थं तापाक विज्ञाये त्योगु खं सीका पलख पुस्तकालय संतु लिहाँ बनेगु आग्रह यात । छायाधाःसा वय्कःया न्यने आय बुया च्वंगु धर्म सम्बन्धी प्रश्नया विषये छं भच्चा छलफल यायेगु आशा । व संन्यासीया कःहेखुनु कालिम्पाञ्चैः लिहाँ बने माःगुलिं भन्तेयात नाप-लायेगु भेगु समय मदयाः न्ने वयाः नापलायःह्य जुया च्वन खनी । भोजनार्थं पिहाँ विज्ञाये-छुंकूह्य भन्तेयात पुस्तकालये लिहाँ बना च्वनेगु समय मनुगु खं यूसैलि लें जुसां वय्कःया मने लुय्य च्वंगु संशयया विषय छं छलफल यायेगु आग्रह वय्कलं याना दिल् । उह्य संन्यासीया ज्ञान पिपासा खनाः वसपोल लें च्वनाहे जुसां धर्म सम्बन्धी छं छलफल यायेत राजी जुया विज्ञयात । भन्ते नें आशा विद्दवं निम्न खं या छलफल जुल ।

संन्यासीः- छपिसं उखुनु धर्मोपदेश याना विज्ञाबले निराकार ब्रह्मलोके च्वापि ब्रह्मापि नं अनं च्युत जुया वनी त्तिनि, पतन जुया वनीत्तिनि । अनं च्युत जुयाः हाकनं संसारचक्रे चातुहुं तिर्यक योनी तक नं जन्म जू वय फुनि छका कन्य विज्ञयात । व खं भ्योसां निसैं जिगु मने वजो हे संशय जुया च्वन । छपिके छको फूसंवे लाकाः न्यने छाधाः जितः कःहे हे आश्रमे लिहाँ बने माःगु जुल । अकं थ्व हे खं छकू न्यने छकाः आः व्वां वयागु खः । यदि धात्थेहे इपि ब्रह्मापिनं ब्रह्मालोकं च्युतजुया वनी त्तिनिगु खःसा ला अपायचवं दुःख कष्ट तिया पश्य साधन यानाः तपस्या यानाः परम ब्रह्मलोके बनेगु ध्यागु उयां नं अपायचो तधंगु खं मख्त । थ्व खं गथे खः ? गगु रूपं गथेजुयाः व निराकार ब्रह्मलोके च्वापि ब्रह्मापि अनं च्युत जुया वनीगु खः ? थ्व खं छुके वुगु खः ? उगु ब्रह्मालोके

वनीपि मनूतसे छु गुगु तपस्या पुण्य याना अन ध्वनीगु छः?
छको कना बिज्यासा बेश उवी ।

भन्ते:- साधुजी ! छि न्यनावीगु प्रश्न महोत्तमगु छः, गम्भीरगु न
छः । नर थुजागु छँ या छलफल ले उवना: याना उवनेगु उचित
मजू ।

संन्यासी:- जित: मेगु समय मदुगुलि जक थये जिहि यानागु छः ।
कृपया: छपिस्त मचा कष्ट जूसां संक्षिप्त रूपं जूसां जित:
कना बिज्यासा उत्तम उवी ।

भन्ते:- जित: समय जा आपा: दुगु मखुत । अथेनं छि साब हे
भाग्रह यानावीगुलि संक्षिप्त रूपं सां कने त्येना । न्यना
दिसं ।

निराकार ब्रह्मलोके उत्पत्ति जुया चर्वापि ब्रह्मापिनि नं आपा
आपालं कल्प बिने उवीका: इमिगु आयु फुत धाय्क अन्तिमे इमिगु चित्ते
(चिन्तना)कल्पना उत्पत्ति जुया बई । (अर्थात् निमित्त खने दया बइ) ।
उकियागुहे कारगं इपि निराकार ब्रह्मलोकं च्यूत जुया: काम सुगति
भूवने उत्पत्ति उवी । अन काम सुगति भूवने जन्म जुया: नं प्रमाद
वश पञ्चारम्मणे भूने जुया: मखुगु कर्म यात धा:सा अनं नं दुर्गती
पतन उवीफु ।

संन्यासी:- कृपया थुके या बिषये छकूचा उपमा तथा: कना बिज्याहं ।

भन्ते:- थुकिदात उपमामय भाषां धायगु जूसा थये धाय फु कि
छह्य महान् बलवान्ह्य धनुषधारीं प:गु दक्को दल बेगं

आकाशे स्वे बाणं कयका द्योत धाःसा व बाण, व धनुष-
धारीया बल यागु वेग दत्तले आकाशे स्वे यार्हा बना चवनी ।
जब बल यागु वेग फुनः यनी अले व कयका छोःगु बाण नं
हाकनं पृथ्वीले तुं कुतुं वई । अथेहे पृथ्वया बल दत्तले हे
जक ब्रह्मापि नं निराकार ब्रह्मलोके चवने दइ । सदां चवना
चवने फइमळ ।

संभ्यासीः- मळ ! निराकार ब्रह्मापि धाय्वं इमिके रूप आकार तर्क
मदे धुं कल घासॅलि व निराकारह्य परम ब्रह्मायाके गथे
यानाः कल्पना, चिन्तना उत्पत्ति जुया वइले ?

भन्तेः- निराकार धाःसां इपि ब्रह्मापिनि रूपाकार हे जक मदुगु
खः । नाम धातु संज्ञा बाकी हे तिनि । अर्थात् इमिके नं व
सूक्ष्मगु नृष्णा, अविद्या ला बांकी हे वनि । जि धयागु भाव
क्लेश इमिके लयना हे चवन तिनि । अर्कं ध्व हे क्लेशं
याना इमिके हानं कल्पना निमित्त उत्पत्ति जुया व, गुकेया
कारणं ब्रह्मलोकं च्युत जुयाः काम सुगति भूवने उत्पत्ति
जू वेगु खः । स्वे धयाथे प्रमादवश मळगु कर्म यात
धाःसा अनं नं दुर्मती पतन च्चो फुगु खः । धम्मपदे नं
कनातःगु बुः-

यथा'पि मूले अनुपद्दवे दल्हे

छिन्नो'पि रुक्खो पुनरेव रुहति ।

एवमपि तण्हानुसये अनूहते

निव्वत्तति दुक्खमि'दं पुनप्पुनं ॥

अर्थात्:- जड मूल हा समेत लेहे वना मछोसे त्वाः जक ह्लाना तःगु
सिमा हानं हानं बुलिजाया वंगु थे तुं तृष्णा व अनुशय नं
समूल मष्ट मजूल कि व दुःख चक्र बारम्बार प्रवर्तित जुयां
रवनी । (धम्मपव- ३३८)

सन्धासी:- निराकार ब्रह्मलोक प्राप्त यायेत छु गुजागु तपस्या
याय्माः ? सुयागु गुजागु ध्यानं तिमि अन ध्यनीगु खः ?
ध्व नं कना बिज्यासा ज्यु ।

मन्ते:- साधुजी ! जि भोजन वनेत लिवाइन ।

सन्धासी:- मखु ! ध्व हे छगू जक कना बिज्याहं कृपया बुई मिनेट
जक ।

मन्ते:- ध्व गरमीरगु खं छकू छकूचा धया रवनी ध्योके अःपु मज्ज ।
अथे नं छि जोड याःगुलि छकूचा कने स्थेना । ध्यान
भावनादि ४० प्रकारया मध्ये चतुर्कल्प बिहारः कसिनादि,
आश्वास प्रश्वास आदि मध्ये यःत उपयुक्तगु छगू न छगू
ध्यान भावना यायां प्रथम ध्यान, द्वितीय ध्यान, तृतीय
ध्यान, चतुर्थ ध्यान प्राप्त उबी । थुलि तक रूपवचर
हे तिमि । अनं नं यहाँ बनेगु इच्छा बुपिनि उकियात नं
त्वताः आकासानञ्जायतन पाखे यागु भावना याना यंके
जाः । अनं बिज्जाणञ्जायतन यागु भावना यायेगु । अनं
आकिञ्जायतन यागु भावना यायेगु । अनं नेव सञ्जा
नासञ्जायतन पाखे यःगु भावना याना यंकेमाः । थुगु
भावना यानाः लाभ जूगु ध्यान समापति मरणात्तकाल तक

नं मत्स्यः तल धाः सा व पुद्गल मरणं लिपा निरःकार ब्रह्मलोके
उत्पत्ति ज्वी । ध्व खं पाली अभिधर्म ग्रन्थे कनातः गु द्व ।
का ग्हाल साधुजी ! जितः धौ समय मन्त ।

बुलि खं लहानाः वसपोल भन्ते थः गु भोजन याय थाय् पाले
स्वयाः तप्यंक बिज्यात ; व संन्यासी नं सन्तुष्ट जुयाः वसपोलयात नम-
स्कार यानाः लय्ता पहलं थः माः थाय् वंगु जुल । महा जयमंगल पाठ
सफू छापे याके धका भन्ते नं अनुवाद याना च्चना बिज्यागु समये नं ध्व
हे बेलाय् खः ।

कालिम्पोङ्गे च्चना बिज्यागु बखते वसपोल नापं च्चना यंका
तः ह्य भ्रामणे र प्रज्ञारसया नेमेगु प्रवेश भ्रमण यायेगु इच्छा जुयाः चाहू
बंहा दार्जिलिगे ध्यंकाः अस्पताले भर्ना ज्वी माय्क विरामी जूगु खबर
न्यनाः वसपोल दार्जिलिग बिज्यानाः हेर बिचार याः बिज्यात । अनं
लिहां वयाः धूपहाडे च्चंगु विहारे छुं दिन च्चना बिज्याना च्चंगु समये
यलयापि रत्न उयोति नानि माया, च्चंद्र शीला व सुभद्रा एह्य काठ-
माडौं नं पिहां वः पि पोखरा, तानसेन, बुटवल, भैरहवा जुजुं भारते
नौतनवा ध्यंकाः विरामी जूगुलि नौतनवाया अस्पताले लाना च्चन थे ।
इमिसं भन्तेयात छको स्व बिज्यासा ज्यू धयागु पी छोया हः गुलि वसपोल
तुहन्त कन्हे खुनु सुथे हे नौतनवा पाले स्वयाः बिज्यात । दार्जिलिगं
सिलगढी, कटिहार, गोरखपुर रेलवे जंक्सन जुजुं नौतनवा ध्यंकाः
बिज्यात । अनं नौतनवाया विहारे न्यने कने यानाः अस्पताले स्व
बिज्यागु बखते इपि प्यह्यं ह्यं सफेकाः च्चिकिच्चाधंगु अस्पताले इपि
मिसापि स्वह्य व रत्न उयोति छह्य जक भर्ना जुया च्चंगु खने । अन
अस्पतालयी मन्तय्यु छांटेकांटे भच्चा वारंलाः थे तायाः दः सः लं इमि

त्वय् बालाक कोमलाःनिगु जूसां नं अस्पतालं सित स्वप्न ह्या विज्यात ।
 नीतमवा च्छं उचःछि वसपोल नीतनवा विहारे श्री निवास
 भन्ते याथाय् स्वना विज्यागु छः । लिपा इमि मन्ना मन्ना ठीक जूसेलि
 कुशीनगरे वने धाःह्य चन्द्र शीसा छह्येसित उखे पाखे छोयाः वाजिलिगे
 वयेगु इच्छा याःपि रत्न ज्योति, नानि माया व सुभद्रा स्वह्येसित थः
 नापं स्वनाः वसपोल धुं'पहाडे कुलमुनि साहु याथाय् च्छं विज्यात ।
 वन ध्यंकाः ज्या जि माःजुलं छुं बालाक ज्याया वन्दोवस्त मिले मज्जुगुलि
 रत्नज्योति व नानिमाया निह्य नेपाले तुं लिहाँ वंगु जुल । सुभद्रायात
 धुं'पहाडे ध्यंकाः हाकनं त्वय् लि'वयः वःगुलि वंत स्वनाः वसपोल कालि
 म्पोङ्ग विज्यात । रोगीयात कालिम्पोङ्गया अस्पताले भर्ना याना
 विज्यात । लिपा सुभद्राया वाकुपिसं काःवःगुलि वंत नं इपि नापं नेपाले
 सित छोया ह्या विज्यात ।

अन्नमणि गुरु नापः-

अनं लिपा छुं दिन व्यतीत ज्वाी धुंकाः वसपोल भन्तेया मने
 नेपालं पितिना हसेनिसें अन्नमणि गुरुयागु दर्शन याःमन्नानिगु खं लुमंसे
 वःगुलि वसपोल कुशीनगर पाखे विज्यानाः अन्नमणि गुरु नापलाना
 विज्यात । लिपा अन्नमणि गुरु'यना विज्यागुलि वसपोलं घयाविज्यात
 नेपालं लिहाँ वयाः कालिम्पोगे स्वना विज्यानागु व गुरु दर्शनयाये धुं'गुलि
 कालिम्पोगे तुं लिहाँ वनेगु मत्तो दुगु खं फुकं गुरुयात वेलिविस्तारपूर्वक
 कना विज्यात ।

अन्नमणि गुरु' वसपोलयात हाकनं कालिम्पोगे लिहाँ वनेगु
 जूसा दिनाजपुरे (नाछोपुर) भौवो (मुसिताउं) यापि शरणार्थीत म्या
 च्छंगु वु इमित चिठी छपु विद्या पकि घका आना जुया विज्यात । व

बिहारी कथा: गुरुघात बन्धना प्रथम याना: बसपोल दिनाजपुरे स्टेसन
 पाले स्वया: रैले बन्धना: विज्यात । दिनाजपुरे ध्यंका: बसपोलं उखें थुखें
 थ्यं: थ्यं: ३/४ मील तक गामे वुहां दना: माला: माला: शरणाधी
 विनिगु गामे ध्यंका अनयापिं दाता पित्त गुरु यागु चिह्नी बिया बिज्यात ।
 अन या दातापिनि बसपोल नाय कुशल वार्ता यायां बसपोल नं बुट्या
 जन्म भूमि नेपालं शुद्ध बुद्ध धर्म प्रचार यात एका पित्तिना ह:पिं भिक्षुपिं
 मध्ये एह्य भिक्षु छ: घयागु खं सिया: इमि सान्हे हे नृग: मछिन थें. बस-
 पोल यात अन हे इमिगु गर्यागु विहारे तुं बन्धना बिज्याहुं धका यको हे
 भाग्रह यात । बसपोल मग्ते नं अन्धासु दातापिनिगु विनीत प्रार्थना यात
 स्वीकार यासे अन हे विहारे बन्धना बिज्यात ।

शरणाधी अर्कनिज तयगु बारे:-

अन बन्धना र्वांवि मनूत सारतीय त मखु अर्कनीकत छ: । द्वितीय
 विश्व युद्ध काले जगु समयले जापानीसलें धमाधम त्याका वया: इर्मा
 त्याके धुंकल कलकत्ता पाले नं ध्यंक: बईन घयागु हल्ला जुबले मीवो
 (बुसिताउं) घयाबाय र्वांवि मुसमांतलें कुबकं जाना: अन बन्धना र्वांवि
 अर्कनिज तयन पित्तिना छोयगु मीका एब हे छ: धका: कुबिचार
 कुमती तया अर्कनीज तयगु धन सम्पत्ति सुटे याना: मन्तेत स्याना:
 पाला: बाँबीलापि मिस। तयत जवजंस्तीनं याना: अति हे अथाय अथा-
 चार या:गु जुल । अर्कनिज तयगु छयें मि नका र्वांगु, धो इबक
 अर्कनिज तयत स्यायगु आवि या:गुलि अन बन्धने मफया: अन प्राणसम्भ
 जोगे याना: बिस्यूं वय फुपि जक बिस्यूं वया: सारते शरण का:व:गुलि
 अंघेज सरकारं इमित दिनाजपुर (नाछिपुर) घया यासे गां इयके बिगा:
 रजा याना त:गु जुया बन्धन । थथे सारा सर्वस्व धन जन सम्पत्ति सुट
 टिट याका: आपालं नोबसानी उबीका: अत्यात दु:ख उबीका: शरणाधीया

रूपे विनाजपुरे बसोबास याना चर्वि जूसां नं थुपि बौद्धतसे थःगु धर्मं
 व शील स्वभाव यात तोतूगु मखु । अन विनाजपुर शरणार्थी क्याम्पे
 नं इमिसं बिहार दयेका तःगु बुगु जुयाचवन । अन बिहारे भिक्षुपि
 भामणेर पित्त निमन्त्रणा यानाः थःथःगु गच्छे अनुसार दान प्रदान
 याना वं चवन तिति । अन यागु बिहारे भामणेरपि न्याहा खुहा वाहेक
 भिक्षुपि चवना बिज्याना चवं पिनिगु नां छः— ऊः प्राण ऊः सागर ऊः
 नागिन्दे व ऊः— तेज । अन उपासक उपासिकापि व दातापि चवनेत
 छगु तःधंगु गां हे दय्का तःगु बुगु छः । छयेंछा अन्दाजी निसःत्याति दे ।
 शरणार्थीत अन अथे हे क्यासः गुसः ति दे । छये दय्का तःगु आपाः
 यानाः पें यागु जक छः । बिहार नं पेंयागु दय्का तःगु जुया चवन ।
 व दयाम्प यागु गिर्दा छचःखयरं अथेहे बाबवेति दतं मयाथें चवं ।
 अज्याःगु दुःख, संकष्ट व आनव या बेलाय् नं इमिसं धर्मं यायेगु ज्याय्
 भतिवा नं उत्साह ह्य मयाः । अन चर्वि दातापि फुकं जानाः कुशोनगरे
 चन्द्रमणि गुरूयात धर्मशाला दय्काः दान यात तिति थ.थाय् गामे नं
 बिहार दय्काः भिक्षुपि तया धर्मं यानाः चवन तिति । प्रज्ञानन्द भन्ते न
 थुमिगु थुजागु श्रद्धा बल छनाः हे इमिगु प्रथेनायात स्वीकार मयासें
 चवने मफुगु छः । थुज्यागु दुःख व संकष्ट या बेलाय् नं इपि अर्कनिज
 शरणार्थी तसें गथे धर्मं श्रद्धा तया चवने फत ले, थ्व धात्यें हे बिचाः
 याये बहगु प्रश्न छः । बुद्धापदेशयात बौलाक यथार्थतः स्वीका तःपि
 सज्जन बगं स्पू कि थ्व संसार नित्य मखु, मुखमय मखु आत्माभय मखु
 छका । संसार धयागु हे परिवर्तन शील स्वभावगु जुयाः परिवर्तन जुजुं
 नास जुयावना च्वंगु छः । गुथाय् तक थ्व संसारे जन्मजुया चवने मालि
 निति उथायतक नं थज्यागु घोराघोर दुःख आपद् विपद् भोग याना वं
 चवने मालितिति । गनं छथाय् वना आराम पूर्वक दिना चनेगु थाय्

एव संसारे दुगु मखु । अकें त्रिरत्न याके कारण बनाः एव संसार चक्रं सदाया लागि मुक्त जुया घनेगु हे जक छात्थेंगु भिगु उया छः । त्रिरत्न घयापि गज्यापि ले ? त्रिरत्न या माने छः-

- (१) सर्वज्ञ जुया विज्याह्य बुद्ध रत्न;
- (२) वसपोलं बना विज्यागु बुद्ध भाषित धर्म रत्न;
- (३) किन भाषित धर्मयात सुरक्षा याय्या कारणे जीवन पाना ज्वीपि शीलाचरण सम्पन्न जुया विज्यापि आर्य्य भाव संघ रत्न ।

तसर्थ त्रिशरण बना चर्वापि सद्धर्म प्रेमीपिसं ह्मघाथे हे गरीबपिनिगु चिकिचा धंगु हे गांवा छाप् यमजु, अन चिकिचा धंगु जूसं विहार छगु दयेकाः छह्य जक जूसां भिक्षयात विज्याका तई । अले गच्छे अनुसार दान प्रदान यानाः बेला बछते धर्म भवण, धर्म साकछ्हा यानाः पुष्यया साधना याना च्वनी । इपि अकनिजत नं त्रिशरण बना चर्वापि जुयाः हे यःगु दुःख यात नं वास्ता मयासे धर्म कार्ये उलि भन्ना व बीर्य बल प्रदर्शन याना च्वने फूगु छः, एव स्पष्ट भू ।

यज्यागु छें त्रिरत्न घयापि बालाक ह्य मस्यूपिसं परयाः याये थाकु । अह्म अखतं अनेक प्रकारं भिक्षुपिन्त त्रिशरणया महत्त्व मस्यूपिसं माःसां स्वासां अपशब्दं कयकेत नं लिफः स्वइ मखु । एव छें एव हे सफली द्यक्त जुया च्वंगु अनुसार मन्ते यात जूगु छें स्पष्ट जू ।

चन्द्रमणि गुरू यागु उल्लासमय भठ्य स्वागत

मन्ते अन हे च्वना विज्याना च्वंगु बछते कुशीनगरं चन्द्रमणि मन्ते नं दिनाजपुरे विज्यात । वसपोलया नापं चन्द्र शीला, संघ मित्रा अनागारिकापि नं दुगु छः । गुरू जक अन ध्यनेवं अन चर्वापि दातापिस तःजाःगु रथ दय्काः धुमधाम नक्सां रथप्रात छाप्पाः चन्द्रमणि गुरू

प्रमुख अन बिहारे बिजयाना चर्वापि प्रज्ञानन्द भन्ते सहित सकसितं रथे तयाः स्थानीय दातार्षि उपासकोपासिका पिसं बुंग द्यो साले थें सालाः गां चाहिकाः मध्य नवसां स्वागत यात । लिपा नं गामे बुने धर्म देशना याकेत मण्डप छगु बय्काः बिहारं निसैं बसा लायाः गुरु प्रमुखं सकलें भिक्षुपित्त बिज्याकाः धर्म देशना याकल । धूमिगु उगु उरसाह खनाः बसपोल साप हे प्रभावित जुया बिज्यात ।

बग्दभणि गुरु दिनाजपुरे पेन्हु छुन्हु चवनाः कुशीनगरे तुं लिहां बिज्यात । प्रज्ञानन्द भन्ते नं जक छगू बर्वावास अन हे ब्यतीत याना बिज्यात । अन चवना बिज्याबले बिहारे बिजयाना चर्वापि अभिधर्म बालाक चवनातःपि भन्तेपि नाप अभिधर्म सम्बन्धी विषये अपो सय्केगु ज्या नं याना बिज्यात । थन हे चवना बिज्याबले छुन्हु बहमी लयेंसे च्वक तस्ती बिज्याबले छुर्पोले नं ह्निप्यने नं निखें म्हुतु बुप्य । ना समिछोगो धयाम्ह सपं नं खना बिज्यात । बसपोलया तुति लिबक व सपं चवना चबंगु जूसा व सपं बसपोलयात हय्काय्गु ज्या मया ।

बसपोल थन हे नाञ्जिपुर अकंनोज शरणार्थी बयाम्पे चवना बिज्याबले बसपोल या हितोपकारी धन बाजु अर्थात कीर्ति बोर सिं बंय या निधन जूगु सपाचार बसपोल या काय्चा उत्तर नर सिंह बंछं छोया हया बिल । मां बी यां लिपा बसपोल यात जापय्क हेर बिचार गुण उपकार याना तयावीह्य स्नेहो बाजु यागु निधनं बसपोल या बरंगी नुगःयात छको छुलुलुलु संकाबिल । तर बसपोलं अन य ये कुगु हे छु बु ! बुद्ध बन्वना याः पतिकं बसपोलं परलोक जुया चर्वापि बसपोल या मां बी बाजुकिजा ज्ञाति व बःधुपिनिगु नामं बय्क पित्त सदा सुख शान्ति प्राप्त जुयाः अन्तिमे निर्वाण तकनं याकनं प्राप्त याना काय् कुपि उबीमाः धका बारंबार प्रार्थना यायेगु याना बिज्यात । लिपा नेपाले धनबाजुया स्वर्गारोहणं यानाः बसपोलया काय्चर्वापि पीभतपिनि आपालं

शोक सन्ताप याना स्वन्न उबी अकें नेपाले छको बना वयेला धका मती
 स्वकीका बिज्यात । अले तीजक छह्य निह्य दातापिन्त थ्व खें न्ह्यनं यना
 बिज्यात । उकेमध्ये छह्य दाता धाःसा ज्योतिषि नं स्वैसःह्य खनी । वं
 ज्योतिषि स्वया सल्लाह बिल- छविं आः थर्थे नेपाल बिज्याय मते नि ।
 हानं प्यला खुला लिपा जक बिज्यासा ठोक उबी । छविन्त विहार नं
 निगू स्वंगू प्राप्त उबीगु योग बु । छःपिनि ज्याः खें नं ठोक जुयावई ।
 छविन्त मारं लीगु धाःसा तोतोमख, अथे जसां धन्ना कया बिज्याय्मो
 छविन्त छं स्यके जा फेमखु ।

धुलि खें न्यनाः वसपोलया मन होका बिज्यात । नेपाले वने
 न्ह्यो छापे याके मानिगु किताव छगू नि छापेयाके माल धका मती
 तया बिज्यात ।

प्राणोप्रति करुणा

दिनालेपुर व शरणार्थी क्याम्प अस्वायी प्रकारयागु जूगुलि अन
 बहनि बिजुली मतया प्रबन्ध मबु । अन स्वविं दातापिनि वःपिसं सहिना
 तयापि च्चले, बुगु, फं आवि तय्त अमय दान बीगुधयाये बिहारया
 न्ह्योने फंगः छगू दय्का तःगु बु । न्हिने ह्लिबिछ च्चले फेने उखें वुखें जया
 बहनि सन्धयाकाःई जुल धाय्ब फंगले दुहाँ वया च्चनीगु व अन च्चविं
 कपियकारक ततें खापा तिन फंतपगुनं सुरक्षा याना तहगु जुयाचचन ।
 छन्हु च्चान्हे च्चलेखा प्यह्य ग्याम्हं विपियकाक हाला हल । वसपोलया
 अर्थे न्येना च्चने मफूह्य जुयाः काबाकाबां दनाः मत छ्चवा क्याकाः फंगले
 स्वः बिज्यात छं खने बुगु मखु । छ्चालेरं फंगले स्वया बिज्यात नं अन
 छं ज्ये मस्वनाः सुम्क लिहाँ तुं बिज्यात । कन्हे खनु मेपि मन्ते पिन्त
 कना बिज्याबले सयं सियं त बल कि च्चले त अथे हाले यः धका वसपोल

यात कना बिल । तर उखुन्हु चान्हे नं अये हे चवले बयां त चिल्लाय
 इनाः हालाहल । वसपोल उखुन्हु नं स्वः बिउयात तर सर्वं आदि छं खंगु
 मखु । अये हे बराबर चान्हे हाला हइबले मेपि भन्ते पिनि सर्वं बयाः
 हाःगु जवी घका मती तया छं वारता याना बिउयाइगु मखु । वसपोल या
 अकामन मचवना स्वः बिउयायेगु याना चवना बिउयात । छःहू मध्य चान्हे
 हाकनं चवलेचात विविचयाना हाःगु सः ताय दस । वसपोलं ध्यान विद्या
 भयना विउयासेलि मखाहा चवलेचा छह्य बडो हे कप्पा चाया पुसे चवंक
 म्यां म्यां हाःगु सः स्पष्ट तः ध्वीका बिउयान । अतिचा जाः लिसे व सः
 फन फन तापाना वन । छंमखु अचश्य नं अन चवले छ वल उठीमाः
 गका मती तयाः मेपि भन्तेपि सुं मत्रःसां थः हे याकचा मन् उवा
 चवनाः भाता भातां इवाय बिउयाना स्वः बिउयाबले व फंगःया ल्यूने
 प छं चवलेचिया क्षीण जुया वना चवंगु सः तायइया बल । का !
 छ जुल जवी घका उले हे वाले इवाय स्वः बिउयाबले धों हहसं रदरेचित
 उवनाः सुनु लुयाः साला यंका चवंगु खंका बिउयान । वसपोल भन्ते
 इवाय बिउयागु चवनाः व धों चां चवलेचा तोताः बिरयं वन । तर
 मखाचाहा चवले चा हाले फूगु सने फूगु मले धुंकल । अथेनं वया प्राण
 रक्षा जवीला घयागु आशा तीजक व चलेचित थःगु लहाती छीने तयाः
 फंगले तय यंका बिउयात । भले मेपि भन्ते पिन्त नं थनाः वयागु उपचार
 बिबयले छलफल याना बिउयात । धों नं साला यंकूगु तोरं चवलेचा
 मरणान्त जुया चवन । व धों गनं फंगले वुहाँ वल जवी घका मनूतसें
 उखें थुखें माला स्वबले फंगः या ल्यूने पाखें बं गाः भूयाः बुने फोः
 चाइकाः वहे होतं चवलेचित साला यंकः तःगु चिं खनेवत । विचरा
 चवलेचा बडो हे कप्पा चाया पुसे चवंक दुखः कष्ट सियाः प्राण त्याग

यात । युक्तं यानाः अनं चर्वापि मनूतय् व धोषा खनाः तसकं सं पिही
 वयकाः व धोषित लिपा पात्रं छुनाः लानां तोतल । अने त्वास्ति याये
 जिक्क यानाः तोता छोया बिल । प्रज्ञानन्व भन्ते या प्राणि प्रति बुगु
 व्व करूणा व प्राणि रक्षाय् बुगु उत्साह खनाः अनयापि उपासकोपा-
 सिकापि व दातापि वसपोल खना कन् अपो प्रमुवित जुया व्वन ।

महाजयमंगल पाठया प्रकाशनय्

वसपोल नाछिपुरे व्वना बिज्याबले अनयापि भन्ते पिन्त व्वनाः
 दाजलिङ्ग, छुंक्हाड व कालिम्पोङ्ग नं चाहुके यंका बिज्यादु बु । लिपा छं
 मचा समय व्वतीत यानाः यत्नं व्वयाः तयार याना तथागु सकू छगुनि
 छाये याके माल धका नाछिपुरे भन्तेपि व दातापिके बिवा कयाः वस-
 पोल कालिम्पोङ्गे तुं लिहाँ बिज्यानाः भाजुरस्त साहुया पुस्तकालये व्वं
 बिज्यात । वसपोलयः थःम्हं व्वयातयागु सकू संशोधन याकेत भिक्षु
 महाप्रज्ञा याथाय बिज्याबले वसपोल भन्ते नं विरामी उकीका व्वंगु अव-
 स्थाय् लाना व्वन अथे नं वसपोलं गुरूकापी स्वया बिज्यासे छुं भति
 भति भिका नं बिज्यात । ह्लावा जूसा वसपोलं बांलाक हे संशोधन याना
 बिज्यादुगु छः । थुगु बार वसपोल अस्वस्व व्वीका व्वना बिज्याः
 गुलिं वांलाक स्वया बिज्याये मफुत । भिक्षु महाप्रज्ञा प्रति वसपोलं
 कृतज्ञ जुया बिज्यात ।

स नू छानेशायः अयं सहायता मणि हर्व उयोति साहुनं सहर्व
 कुबिया बिल । अके वसपोल व्व सकू छाये यायेत छका कलकत्ता
 पाजे बिज्यायत् ठीक जुया बिज्यात । थुबले हे नाछिपुरे चर्वापि भन्तेपिसं
 व दातापिसं नं वसपोलयात वत्र छोया हल, गुके अनया दातापि थःगु
 देश बुंसताउं (अर्कने) लिहाँ वनेगु बःदोबस्त जूगुलि वसपोलयात नं

याःपि वनेयाय् तक नापं व्वना यंकेगु दृढ निश्चयया नापं विनस्र प्रार्थना
 याना हया तःगु खः । नाह्तिपुरया दातापिनिगु अद्धा खनाः ह्नापाहे
 अत्यन्त प्रसन्न जुया ख्वना बिज्याह्ण वसपोल जग्तेया इपि नापं अरकने
 वने मासे नं वय्का बिज्यागु खः तर इपि नाप उबले वन घायव
 सफ्यागु खं अर्थे ख्यना ख्वनीगु भयं वसपोलं वाध्य जुयाः हे अरकने
 मवनेगु समाचारया लिसः छोया बिज्यात । अथेनं नाह्तिपुरया दातापिनि
 पाखें हाकनं हाकनं नं वसपोलयात अरकने ख्वना यंकेत प्रार्थना पो
 प्राप्त जुया ख्वन । इपि नापं वनेबले बर्मा अरकन सकभनं वने देगुलि
 बराबर जग्तेया मने इपि नापं तूं वनेगु इच्छा पिमदंगु नं मखु । अथेज्सां
 सफू प्रकाशन मघायेकं अन वने ज्या माह्तिगुलि अन्तिमे हालयात वये मफंगु
 हे समाचार जक लिसः बिया बिज्यात । वसपोलयात लिपा नेपाले लिहाँ
 वय्धुंकाः नं अर्कनीज त लिते मवनागुया पञ्चाताप जुयाबं ख्वन ।

कलकत्ताय् भन्ते

मणिहर्षं साहू नं बचन व्यर्थे प्रज्ञानन्द भन्ते मद्राजययंगल पाठ
 सफू छापे याकेत कलकत्ता बिज्यानाः साहपिनि कोठी तूं च्यं बिज्यात ।
 ज्ञान ज्योति साहू नं वसपोलयात मावको हेरबिचार यासे थः स्वयं प्रेसे
 कायाः सफू छापे याकेगु बन्दोबस्त याना बिया बिल । वसपोलयात अनेक
 प्रकारं सन्नयता याना दीगुलि वसपोल भाजुरत्न साह, मणिहर्षं साह,
 ज्ञान ज्योति साह, ज्ञानमाया साहनीपि सकलं प्रति कृतज्ञ जुया
 बिज्याना ख्वन । वय्कः पिनिगु हितसुख कल्याणया निमित्त प्रार्थना नं
 याना बिज्याना ख्वन । कलकत्ताय् ख्वं जोह्तिषा वसपोल निह्यं प्रेसे
 बिज्यानाः प्रफू स्वःवनेगु याना ख्वना बिज्यात । स्वोंगु प्यंगु कर्माति
 किताब मिधःबले व प्रेसं सफू छापे यायेत असमर्थता प्रकट याःगुलि जन-

रत्न त्रिष्टुब्ज प्रसे सक् छापे याकेगु बन्दोबस्त मिले याना बिज्याय माल ।
अननं न्ह्यं बनाः प्रुफ स्वः बिज्यायगु याना बिज्याय ।

ईश्वरया बिषये छलफलः—

छल्लुया दिने वसपोल प्रुफ स्वये घका प्रसे बिज्याबले अनया तर्धपि नास्टरत, व वडे वडे पण्डितत तधंगु चाकलागु टेबुल छगू बन्धीतयाः छबाणयरं चाहुइक मेचे ववनाः ईश्वरया बिषय कयाः भारी छलफल याना ववन । वसपोल मन्तेयात खनेवं छगू मेच तथा अन हे नापं पयतुकस । अले इमिगु छलफलया बिषयेले वसपोलयागु मन्तव्य प्रकट यायेत अनुरोध यात । छलफलया बिषये छु धका न्यनेवं इमिसं बाल— मेगु मखु, थन जिमि परमात्माया बिषयले खँया छलफल जुवावंगु खः । एव थयिजागु महान्गु संसारे थुलि थुलि मछि अनगिन्ति जातं जातया कितिम कितिमया जलचर स्थलचर नभचर प्राणिपित्त व परमात्मा नं गथेयाना श्रुष्टि यात उवी ? व परमात्मा गजाह्य उवी ? गुलिजक ह्या, सुति, छर्षो, मिखा, म्हुतु, ज्ञान, बुद्धि, बिचार, बल, शक्ति सामर्थ्य इत्यादि इत्यादि गुलि गुलि जक दुह्य उवी ? गथेयानाः जक एव संसार दय्कल उवी उह्य परमात्मायागु लीला, गुण वर्णन व प्रशंसा मुनांजक चिन्तन। य ये फं ? एव हे बिषयले जिमि छलफल जुवावंगु खः । छपिनिगु बिचारे गथे व्वं ?

मन्ते— जिगु बिचारे वःगु खं घाय् ज्युला ? हानं छिकरिं तं चाय्की गुला मखुला ?

पण्डितजन— ठीक जू । घाय् ज्यू । थया दिसं । एा छल हल सन्म खः ।

“बादेबादे जायते तत्त्व बोध” थुके तंचाय् माःगु छुं मवु ।

मन्ते— अय्सा छिकरिंके छता खं जि न्यने । एव संसार मुवमय

ला कि दुःखमय ?

पण्डितजन- तिसः बिलः इत्या दुःखमय खः । भन्ते नं हाकनं न्यना
 बिज्यात । भन्ते- दुःखमय खः मखुला ?
 इमिसं तिसः बिलः खः घाथे नं दुःखमय खः ।

भन्ते- अये जुमेलि एव थपायचवतं दुःखमयगु संसार दयकुह्य व
 परमात्मा ज्ञान दुह्य उवी सा कि, ज्ञान मनुह्य उवी ? दुःख
 उवीगु बस्तु ज्ञान दुह्य दयकीला कि ज्ञान मनुह्य दयकी ?
 भन्तेया थुलि प्रश्न न्यने मात्रं सकलं छुप जुल । पण्डितपि सुनानंहे छुं
 मधाल । बीचबीचे ख्वंपि छुह्य मिह्यजक परमात्मा यात हे ज्ञान मनु
 धाइह्य गज्याःह्य मन् एव घकाः पुतु पुतु हालाहल । तर पण्डितपि जक
 थयं थव हवाः स्वयाः सुम्क चवना चवन । लिपा पण्डितपिसं वसपोल
 याके न्यनः- “छपि मन चवना बिज्यायगु ?” भन्तेनं “थी साहु भाजु
 रत्न, मणिहर्ष ज्योति, नं ४, रामजीदास, जेतियादेन, वडा बजार”
 धका ठेगाना कना बिज्यात । अले पण्डित पिसं घालः- “आः जी थन
 थःथःगु ज्याय् वया चवनापि खः । ताउत खं ज्ञाना चवनेगु फुसंद हुगु
 मखु । की खं लहाय् माःगु वनि । छःपिथाय् नापला वय् । थुलि घयाः
 सकलं थःथःगु ज्याय् लगे जुल । वसपोल प्रुफ स्वयेगु ज्याय् लगे जुया
 बिज्यात । थन प्रसं नं कम्पोज सिमधवं वसपोलय। गुरूकापो तंकाबिया
 बडो कसाद यानाबिल । भाःथं हानं भन्ते कालिम्पोङ्ग बिज्याबले नकल
 कापो छगू लुय वः गुलि वहे कापो हया सकू कम्पोजयाकेगु ज्या कोजिहा
 बिज्यात । कलकतां कालिम्पोङ्ग यात्रा याना बिज्याबले वसपोलया
 शरीर गाक्कं कमजोर जुया चवंगु कारणं याना मोटरे नं सुविस्ता साथं
 चवना वने मफयाअःपालं कष्ट नया बिज्यात । तर सकू छापे यायेगु ज्याय्
 वसपोलया उस्ताहयात थुके पने मफु । लिपा सकू तयार उवीका स्व दा

विद्ययाबले ज्ञाया। कश्यपौऽ यानातपिसं आयालं दौर्वातःगु खंवा
 विज्यात । अथे नं व छाये याना। तयार जगु सफु फकं यंकाः साह
 पिथाय् तुं तयाः २०/३० गू सफु षवनाः वसपोल कालिम्पोङ्गे लिह्रीं
 विज्यात । वन वयाः११ भीले साहपिनि यानातःगु वीलागु छयं
 मुन्तला वारी षवना विज्यात ।

युबले हे अमृतानःव भग्ते या प्रयत्नं १९४६ ईः स विजु नारव
 महास्थविर या नेतृत्वय विक्ष प्रियदर्शी, डा० रत्न सूर्य, प्रो० आर्यपाल
 व स्वयं विक्ष अमृतानःव सहितः याहासिगु शीष्टमण्डल श्री लंकां नेपाले
 वनाः प्रधान मन्त्री पद्य शांशेर यात नायलानाः पितना छोयातःपि
 विक्षयि सकलसितं नेपाले दुह्रीं वने जोका वके धुंकाः वसपोलपि सकलें
 कालिम्पोङ्गे विज्यागु जुया च्चन । वसपोलपि प्यन्हु न्यागु षवनाः श्री
 लंका तुं लिह्रीं विज्यात । युबले प्रज्ञानःव भग्ते नं वःशुं छाये याका
 विज्यागु महाजयमंगल वाठ सफु नं मेमेपित्त इना वीत घका अमृतानःव
 भग्तेयात ष्यागु किगुति सफु विद्या छोया विज्यात । महाजयमंगल वाठ
 रफु षवना वानवीर भाजु रत्न साह पिनिगु अर्थ सहायतां छाये याका
 विज्यागु छःसां युबले तक नं नेपाले राणा शासन चले जुया च्चंगु व
 वीर्य धर्म प्रति शासक तय् दृष्टि तमप्योनिगुलि व सफुया प्रकाशके दान
 वीर भाजुरत्न साह पिनिगु नां तल कि वयकःपित्त सरकारी दोष वंघका
 मे पिनिगु नां सम्म तयाः छाये याका विज्यागु जुया च्चन । ल्हु वषीव'स
 वसपोल कालिम्पोङ्गे हे व्यतीत याना विज्यात । वसपोल भग्ते नं लिपा
 मेमेगु सफुत नं वःत भति भति जक कयाः वःकी धर्मोदय सभायात

१९४

अर्पण याना बिज्यागु जुल । वसपोलं दुतग्गु सफूया नां छः-

सफूया नां

क, विशुद्धि ज्ञान दर्शन -

ख) धातु भेदानुपस्सना -

ग) बुद्धीपदेश-

घ) महाजयमंगल पाठ -

कालिम्पोङ्गे च्चन। बिज्याबले छको त्रिपाई डांडा गुम्वा पाखे चाहयु
बिज्याबले तच्चतं शारीरिक कमजोरीं याना: पलख मिखां छुं हे मखना
वंगु अनुभव नं वसपोलं याये नंगु लि वसपोलं मिंा कां पिन्निगु दुःख
वेदना नं बांलाक थू घयां अत्युक्ति उधीमछु ।

नेपाले प्रत्यागमन

नेपाले आगमन:-

कालिम्पोङ्गे छुःहु वसपोलया सफू स्वया च्वना बिज्याबले यल याह्य बुद्धि लाल उपासक तीजक छने दयकः वल रन्दना प्रणाम यासे कुशलवार्तायाये सिधयकाः बुद्धिलाल उपासकं एतोल यात नेपाले बिज्याहुं घकाः प्रार्थना याःगु जुल । नापं स्वदंया दुने सकलें उपासकोपासिकापि नाप नापलाय दं तिनि घकाः वसपोल भन्ते नं सीदें ह्यपो नेपालं पितना हःबले शोक मन्ताप याना च्वपि उपासकोपासिका-पित्त घया बिज्यागु खं नं ह्ययथ्यनाः व उपासकं भन्ते यात नेपाले लित च्वना यकेत प्रार्थना यात । थुकें यानाः नेपाले हे च्वना च्वनेगु इच्छा म्दुसां छुःसां नेपाले बने माल घकाः बिचार ल्वीका बिज्यात । वसपोलं कायचा उत्तर नरसिंह यात नेपाल या हाल खबर बुक्ये यायेत थ्वयां ह्यापा पी च्वयाः छोया बिज्याः गुली नं थन वय् जिल, बिज्याहुं घका कायचाम्हेसिगु पी नं थ्यना च्वंगु बुगुछः । अकें बुद्धिलाल नाप सल्लाह यानाः निला पला हे जक नेपाले च्वनाः हाकनं कालिम्पोङ्गे लिहाँ धयेगु खं कोछिनाः भन्तेया नं व उह्य उपासकया नं भति भति जक सफू ज्यनाः साहुपिके बिदा कयाः नेपाले रवयाः लिहाँ बिज्यात । कायचा उत्तर नरसिंह बंछयात नं थः नेपाले बय्गु खबर छगू नं छोया हया बिज्यात । कथहनं विरगंज थ्योसेलि छुःहु अछि अन हे भासं च्वना बिज्यात । कःहे छुःहु वसपोलया कायचा उत्तर नरसिंह बंछं वसपोल यात नेपाले बटेत राहवानो बीकेत

नाःगु सकतां प्रबुध मिले यानाः बिरगजे हाकिम यात कोन छोया हया-
 हीगुलि बिरगज्जं राहबानी बिल । अले बसपोलपि अमं सरासर नेवाले
 बुहा बयाः दलभुस बासं चवना बिडयात । यलयो भी सुमंगल बिहारया
 उपासकोपासिकापिसं भग्ते बलभुस ध्यंकः बिडयाना चवन घयागु खं
 लोका बसपोलयात लं स्वयाः काःबल । लं रदःबःवि उपासकोपासिकापि
 नापं तुं बसपोल यले बिडयाना भीसुमंगल बिहारे चवं बिडयात । देशं
 निबांसित जगु सोवें दयकाः हाकनं सुमंगल बिहारे ब्रयाः भगवान बुट्ट-
 यात चवना याये बुबले बसपोलया सुगले देशं पिहा बिडयाबलेसिगु
 सरा खं सुमना ब्रयाः निळा उववि सोः सोः पिहा बल । जगु उवविडयात
 ह्यं बिडयात-यगु उववि धका धाड ।

भी सुमंगल बिहारे बसपोल निला स्वला चवं जोडिया भिखं
 उपासकउपासिकापि बयाः स्व बयाः चवन । सकलसिया हवाः चवकं ।
 सुगले लयता हासिडया चवंगु खनेडु । सकलं उपासकोपासिकापि नाप
 कुशलवार्ताया नापं दुःख सुखया खं दुया चवनीगु जुल । लिवा निला
 स्वला ति वसेलि बसपोलयात कालिम्पोङ्गे निसे नापं नेवाले चवना हःहा
 बुडिलाल उपासक नार कालिम्पोङ्गे वनेगु बिषये दलकच याना स्वया
 बिडयाबले व उहा उपासक या अऊ मन्ना नि नेवाले चवनेगु इच्छा याः-
 गुलि बसपोलनं रोके जुया बिडयात । अले चववासिया लमय नं क्लयाने
 ध्यंकः बःगुलि धगुमी छरो शूयगु एकांभलगु खाले बजाः चवनिमान
 चवंवने धका इच्छा यानाः बिडयातः । अकं बलभुया उपासक विानगु
 सहायता मातातीर्थया सतः भिके जिया व स्वले चवना उगु सालटा
 चववासि अधिष्ठान याना । उपात ।

ह्यापाला माता तीर्थया याय वसपोल यात साव हे एकान्तगु
 जुयाः आनन्ददायक महशूस जुल । तर लिपा जूलिसे भन्ते अन दध्यावस
 च्वना बिज्यात धयागु सीका यल्यापि उपासकोपासिकापि भाधना
 यायेगु धका धवः धवः मुनाः मातातीर्थे वयगु थले जुल । हामं अन हे
 सत्तिक च्वंगु बालिगांचाय च्वपि मनूत नं दयाः वसपोलयात माःमाःगु
 हेर विचार याःवंगु जुया वल । किपुलिचा, बलम्बुई च्वपि नं वये वनेगु
 यानाहल । नापं उखे यूखे गांयापि मचातनं आखः ध्वं वइगु जुयावल ।
 अथे जूसां नं अन बहनि रात्रीकाले तच्चतं शून्यशान्य जुयाः मन मिन
 याउंसे च्वंसे आनन्द महशूस याना बिज्याना च्वन । लव्यागु अष्टमी
 बले घायबजक मातातीर्थेनं बलम्बुइनं बुद्ध पूजा यायेमाः । गुबले गुबले
 अन थायथासे बुद्धपूजा याना नं वसपोलं भोजनयायत आनन्दकुटी लाकः
 बिज्याइगु । अले अनं यले बिज्यानाः श्री सुमंगल विहारे छको नं
 बुस्वयाः मातानीर्थे लिहा बिज्यायगु नं याना बिज्याना च्वन । उगु रूपं
 जुया च्वंसां नं रात्री काले एकान्त या अनुभव याना बिज्याइ बले वस-
 पोलवा त्य नुगु नं लना वनाः मन मिन याउंसे च्वंगु ताय्का बिज्याइगु
 जुया च्वन ।

थुबले हे किपुलिचा देशे च्वपि फलिता, काशीलाल धयापि
 मचांनिसे तच्चतं मिलेजूपि पासापि निह्य वुपि नं मातानीर्थे वयाः धर्म
 श्रवण यावया च्वनीगु छः । इमि धर्मखेग्यंयंः किपुलिचा देशे नं बुद्ध-
 पूजा यायेगु श्रद्धा च्वित्त उत्पत्ति जुया वःगुलि अनयापि श्रद्धालु दातापि
 नापं उगु अवस्थाय रामलाल खर्वार उपासकनं अनहे रोपवेयागु ज्याय
 च्वंच्चवनादीगुलिं वेक सहितं सकले जाना लय लय पतिकं बाय अष्टमी-
 बले बुद्धपूजा चलेयात । छका भन्ते अनहे किपुलिचा देशे बिज्याबले

रामबाज्या धाह्य पण्डित नापलात । वया लिसे परमात्माया विषयले
निम्न खं छलफल जूगुजुलः-

रामबाज्याः- छपिं ह्याय् आमथे पीतवस्त्रधारी जुया बिज्यानागु ।

भन्ते- गृहस्थाश्रमे च्वनेगु कंफट पूर्ण जुयाः याउंसे च्वंक एव त्यागी
जीवन हना च्वना ।

राम- छपिसं छु छु गुलि च्वना बिज्याये घुन ?

भन्ते- भगवान बुद्धयागु घर्म पाली त्रिपिटक च्वनागु बु ।

राम- छपिसं भगवान बुद्धयागु ग्रन्थ च्वनाः ईश्वर घयाह्य गीह्य दु
धका सम्के जुया बिज्याना ?

भन्ते- छपिसं गजाह्य सित ईश्वर घया बिज्यानागु खः ? जिला ईश्वर
घयाह्यसित ह्यहे मस्धान ।

राम- एव का, एव सारा संसार चराचर श्रुष्टि याना बिज्याःह्य ईश्वर
का ! यदि बसपोलं श्रुष्टि मयाःगु जसा कीपिं एव संसार गनं
दं धका !

भन्ते- ए ! अथेला !! कीपिं कुकसितं ईश्वरं श्रुष्टि याःगु खः दयगु
जसा व ईश्वर थे जाह्य पक्षपाति मेपि मवु का । स्वदा
बिज्याहुं ! गुलिसितं धाःसा ईश्वरं रूप लाक्षण्यं सम्पूर्ण ज्वीक
श्रुष्टि याना नं काय् ह्याय् धनजन सम्पत्ति भि-पूर्ण याना
बिल । गुलिसितं धाःसा का, ख, धुसि आदि प्रकारं कुहप ज्वीक
श्रुष्टि यानाः नं नय, त्वने पुनेगु. हे मदेक दुःख कठ भोग
याका तल । व ईश्वर पक्षपाति मखुला ?

राम- व जा थःपिसं यानाः हे दुःख जूगु खः । उके ईश्वरयात बोध
तयगु ज्ञाय ?

मन्ते— यः यः पित्तं दुःखं जूगु यः यः पित्तं यानाः भोगं याये माः गुं जुसेलि
सुखं नं जा यः यः पित्तं हे यानाः प्राप्तं जूगु उबीमाः अर्थात् गुगु
दुःखं जूगु यः यः पित्तं याना जूगु धासेलि—ब उगु दुबख उबीगु
क्या, मयाः साला दुःखं उबीहे मखू, अले सुखं जुहेसुई ।

हाकृतं छको ईश्वरं वयंकूगु, ईश्वरं श्रुति यः गुं घकाः घया कबने माः गुं
कारणं छु दुः ? भगवान् बुद्धया छमेला “अला हि अत्तनो नाथी” छको
कना तः गुं दुः । दुःखं सुखं वयंकीगु फुं यमं हे यानाः खः मेपित्तं मखू ।
जन्म उबीमाः गुं हेतु वयंकूगु नं यमं हे खः । जन्म जुल घायव जरा,
व्याधि, मरण उबीगुला संसारया स्वभाव यमं खः । सुतानं पनां पने फेगु
मखू ।

रामः— आमजा आमजागु खे ह्लाइपि यक्को मनूत जि स्वया तयधुन ।
छह्य नं गति लाः पि दुगु मखू ।

मन्तेः— छपि गन गन बिज्यानाः स्वया बिज्यानागु ? ख हे बलम्बु,
संतूग किपुलिचा आदि गामेजक लाकि, ह्लासा बर्मा, श्रीलंका,
भारत सक्भनं बिज्यानाः स्वया बिज्यानागु खः ? गन गन
गुलि गुलि साधु महात्मा त्यगोपि दुथे ? सुया सुया गजा
गजागु चालचलन दुथे ? छपिसं सक्सिगुं चालचलन स्वया
बिज्याये धुन घया बिज्यात । जित्तः न छको खे खे भवैगु
इच्छाजुल कना बिज्याहे रे ।

वसपांलं थुलि घया बिज्यासेलि ब पण्डितं स्याउं न्याउं याना तीजेक
लिचिला वंगु जुल । थुबले हे किपुलिचाय् चंहेह्य फसिलां उपासकया
म्ये जः वया चंहेगु खः । मन्तेया थाय् वन्दता याः वःह्य उह्य उपासक
नाप नं त्वीथे यानाः राम बाज्या लिचिना वसेलि मन्ते नं थुगु वने

माःषाय् वनेत वनाबिज्यात । लिपा फसिलां उपासकं व भन्तेनाप छपिसं
शास्त्रार्थं (बाद विबाद) याय् फंमछु भका भन्तेयागु परिचयया द्वारे
रामबाज्यायात ध्वाध्वीक कना बिसलि, रांमबाज्यां व भिक्षु अज्याह्ला
धका धालहं वयागु व प्रतिक्रिया नं फसिलां भन्तेयात कंवःगु छः ।

अनं लिपा छको भन्ते बलम्बु (ख छामे विहारे बिज्याबले
द्वहंबुया कृष्ण उपासक थात नापलात । वया नापं द्वहंबुंवाय् वनाः
चूलपन्थ श्रामणेर च्वना वंगु व सुमंगस श्रामणेर परलोक जुयावंगु धाःगु
द्वहंबुंया सतः सोयाः लिहां बिज्यात । मातातीर्थे चित्त आनन्द जूगुलि
वर्षावास सिधयानं गुल्लिखे लिपा तकनं वसपोल मातातीर्थे च्वना च्वना
बिज्याःगु छः । लिपा वसपोल बलम्बुड छको बिज्याना च्वंगु समयले
लाकाः यलया भीमराज, न्हुछेराज प्रवृत्ति उपासकपि वयाः स्थानीय
ऽपासकोपासिकापित सभ्जेयाकाः वसपोलयात सुमंगल विहारे बिज्याकुगु
जुल । थबले सुमंगल बिहारे बुद्धघोष भन्ते नं बिज्याना च्वंगुजुया निह
नापं छगू हे विहारे च्वना बिज्यात ।

प्रज्ञानन्द भन्तेया मातातीर्थे वर्षावास च्वना विज्यासेनिसं शह-
रया हुलकुलगु थाय् स्वयाः गांया एकान्तगु थाय् पाखे वसपोलया चित्त
उपो आकर्षित जुया च्वंगुलि सुमंगल विहारे खुलातिहे च्वना विमज्या ।
मेगु वर्षावास वसपोल आनन्द कुटी व्यतीत याना बिज्यात । अनं लिपा
गुबले सुमंगल विहारे, गुबले बलम्बु जुजुं उखें थुखें गामे लुंभु, भोत, वा
किपू आदि वसे वा चाःहयूं बिज्याना च्वनीगु । बलम्बुं सतिक लाःगु
वाय् सलंगः कुस्याचा, किपुलिचा व मेमेणाय गामे गिमेनं स्थानीय जन-
ताया जलाइया निम्ति आदि मध्य भग्ने सनं हित सुख कल्याण कारक
जुया च्वंगु उल्लसोलमगु बुद्ध धर्मया प्रचार यायेयानिम्ति बलम्बुया उपा-
सकसि आपलं उद्योग कोशिस यासे वसपोलयात यको हे सहयोग
त्रिया च्वंगु छः । अके थासं थाय् उबले बुद्ध पूजानं न्याना च्वंगु बुगु
जुया च्वन ।

श्रीप्रणिधिपूर्ण महाविहार या निर्माणः—

छद्म सकलं उपासकोपासिकापि भन्तेयाथाय् मुनाः प्रज्ञानम्ब
 भन्तेया निमित्तं छाछामे छद्मं विहारं मगाःगुलिं न्हूगु विहारं छगू द्यके
 माल धयागु बारे सत्साह जुल । थुलि जुसैली भन्तेया बलम्बुइ विहार
 द्यकेत ल्वःगु थाय् स्वः जुया विज्यात । अन्तिमे बहियः या जग्गा हे
 जक पाइ परे जूगु खं वसपोलं ताय्का विज्यात । बहियले विहार
 द्यकेगु भन्तेया इच्छा धवीकाः थन हे विहार द्यकेगु धकाः सकस्या
 निर्णय यात । थुलि जुस्यैलि गणेशलाल तुसिं उपासक प्रमुखं सकलं
 उपासकपि जानाः चन्दा संकलन यायेगु गुरू जुल । श्रद्धावान उपासको-
 पासिकापिन्त विहार निर्माण कार्यया पुण्यया वर्णन याना विज्यातें भन्ते
 नं श्रद्धालु उपासकपिनिगु नत्साह वृद्धि यानाथं चन्दा विज्यात । चन्दा-
 मगाःगु वां तुसिं उपासकयाके त्यानाः बुद्धसम्बत २४९१ पोहेलाथ्व १३,
 शनिवार छनु ६०१ - व दामं विहारया जग्गा न्यायेगु जग्गा जुल ।
 थ्व विहारया निर्मित जग्गा न्यायेगु व विहार द्यकेगु ज्यायनं भन्तेनं यकों
 हे परिश्रम याना विज्यात । थुगु प्रकारं सकलं उपासकोपासिकापि
 शकाः उपासितनं तथाः बहियले ज्ञापालाक भान्छा घर, कान्ति बस्के
 बियाः विहारया संस्थापक वसपोल प्रज्ञानम्ब भन्ते व हे भान्छा घरे
 चवना विज्यात । थन चवना विज्याबले भन्ते विरामी जुयाः बालाक
 वना उशी नं मफुन । अन चवचवं वसपोल विरामी जूगुलिं अन भान्छा
 घरे चवनेत उपा मछिनाः कृष्ण उपासकया दाजुकिजा निहासं भन्तेयात
 निखे ह्ला जग्गा लः लः धयाथे दानः वसपोलयात द्वहबुंवा सतले
 तये यंकल । अन उज्याली (थो कन्हे सत्यशीला अनापारिका) या
 मां हवा पिसं सत्यशीलायात धका विजयाराम (अनापारिकाराम)

छगू दयेका बिल । प्रज्ञानन्द भन्ते द्वहकुंचाय सतले च्वना वासः
 यानाः तयार जुसेलि बलम्बु विहार छत जायका दं बंद अथे
 तयातय माल । थ्व विहार दयकेगु ज्या पोहेलां शुक्रु याना वंशाख तक
 नं ज्या जुयां च्वन । थुगु विहार दयकूबले गणेश लाल प्रमुखं आपालं
 उपासकोपासिकापिसं यको यको हे दुःख कष्ट सियाः परिश्रम यागु खः ।
 लिपा थ्व विहार सम्पूर्ण रूप तयार जुसेलि प्राणिधि पूर्ण महाविहार
 या नामं विहार परिस्थानं महापरि प्राण नं यानाः थुगु विहार
 जूसां चातुदिसा भिक्षु संघ पित्त संघ दान यायेगु ज्या नं नापं हे
 छकोलं जूगु जुल । बसपोल भन्ते नं थौं तक नं ब विहार निर्माणया
 पुण्य कार्यसं परिश्रम याःपित्त साधुकार विषा बिज्याना च्वं ।
 थुगु प्रकारं प्रज्ञानन्द भन्ते या परिश्रमे सःगु सि खः प्राणिधि पूर्ण
 महाविहार बलम्बु । बलम्बुई प्राणिधिपूर्ण महाविहारे च्वनाः नं बसपोलं
 यकों लिक्क लिक्क लाःगु थासे धर्म प्रचार या ज्या, याना बिज्यात ।

दीर्घायु कुमारया नाटक निर्माण

छको नगामे भन्ते बिज्यानाः बुद्ध पूजादि धर्म देशना याः निज्या-
 बले दीर्घायु कुमार यागु बाखं कना बिज्यात गुगु वाखं न्यना अनयापि
 उपासकोपासिकापि थुलि तक प्रसन्न प्रफुल्लित जुल कि इमिसं थ्व बाखं
 भांगु नाटक छगू दयेका प्रदर्शन यायगु इच्छा तकं व्यक्त यात । उगु उयाय
 भन्ते या पाखें प्रोत्साहन प्राप्त उत्रीत अन्वया उपासकपिसं दीर्घायु कुमार-
 यागु नाटक छगू दयेकाः नगामे, बलम्बु नाप मेमेगु अनेक थासे प्रवर्जनं नं
 याःगुजुल । थुके याना शुद्ध बुद्ध धर्मया प्रचारे नाक्कं तिन्नः जुल । नाटक
 नं घातये हे वांजाना वन । नगामे ह्नापलाक बुद्ध या प्रतिभा स्थापना
 याना बुद्ध पूजा जूगु थाय् जीत बहादुर उपासक या छ्ये खः ।

ध्व हे नर्गाया पाखें पांगा देशे नं बुद्ध पूजावि धर्म देशना स्वाना वन । वसपोल बलम्बुई ध्वना बिज्याबले धर्म देशना यको थासे जुयाध्वंतां लय लय पतिकं बुद्ध पूजा निम्न थासे चले जुया ध्वन ।

- (क) लयया अष्टमी पतिकं बलम्बु
- (ख) बाय् अष्टमी पतिकं किपुलिचा
- (ग) लय् एकादशी पतिकं द्वम्बुचा
- (घ) बाय् एकादशी पतिकं नगां
- (ङ) पुन्हि पतिकं पांगा

उके मध्ये पांगा देशे चले जुया च्वंगु बुद्ध पूजा स्थगित जुया वन । कारण पुन्हि पतिकं आनन्द कूटी हे बुद्ध पूजा जुया च्वंगु जुया निर्ति पांगाय थुखुन्ह हे बुद्ध पूजा यायेगु ज्याय् धम्मालोक भन्तेयात प्रसन्न मजू । प्रज्ञानन्द भन्ते सुमंगल विहारे च्वं बिज्यासॅलि द्वहबुइ नं बुद्ध पूजा स्थगित जुया वंगु जुल । नगां बलम्बु व किपुलिचाय् घाइ थौ तक नं वसपोलं पूसा प्युगु धर्मया प्रमाण द्यू द्यू बुद्ध पूजा चले हे जुया ध्वन तिनि । वसपोल बलम्बु बिहारे बिज्याना ध्वबले बराबर विधर्मीवि लिसे नं धर्मया वाद विवाद जुयां च्वनीगु खः । बलम्बुया माष्टर छुल्ला वाद द्विद्वे बांरुलाक बुनाः मछालापुसे च्वंक बिस्सुं धने साःगु नं बु । वसपोल थन ध्वना बिज्याबले रन्न ज्योति, धर्मपालवि इबही (यम्पि विहारे) च्वं वगु खः । इवहीले वसपोल भन्तेयात गुंलां लच्छि यंक धर्म देशना याके वीगु इपि सल्लाह यानाः भन्ते याथःय वयाः प्रार्थना या वल । शुद्ध बुद्ध धर्म छरलाः न्ह्याबलें न्ह्यवित्रा बिज्याना च्वनीत्त वसपोलं ध्व प्रार्थनायात गथेयानाः अस्वीकार याना बिज्याइ ? यम्पि विहारे च्चुम्म गुंला लच्छि यंक धर्म देशना याः बिज्यागु नं वसपोलया सफल हे धुल्ल

२०४

उपासकोपासिकापि वृद्धि जुजुं धल । बिहार ऊन ऊन बालाना धल ।
वसपोलपि यस्मि बिहारे च्वना बिज्यावले भट्टापूर्वक माःमाःगु बखते
माःमाःगु बस्तु पुरेयानाः आशाकाजी, सानु, बाबुकाजी, काजि भादि
शाक्योपासकापि य इमि जहान परिवारपिनि नापं बंग अजि, नबा अजि
आदि सकस्यानं बिचाः संचाः याना च्वन । ध्वयां ह्यः बलम्बुइ च्वना
बिज्यावले वसपोलं धातु त्रिवण्णक प्रेत कथा घयागु सफू छगूनं प्रका-
शित याना बिज्यागु जुल ।

लुं भुइ धर्म प्रचारः—

वि. सं २००७ सालया खे खः । उदले भन्ते नं लुंभु देशे मान कृष्ण महर्जनया थाय् चेत्य परिस्था याना विज्यासे, बराबर धर्म देशना नं याना विज्याना ख्वंगु खः । छको बसपोल धर्मदेशनार्थं लुंभुइ विज्या-बले अन हरेराम बलपनि भजन जुया खन । उगु हे पुचने कविर पन्थ नं दुगु जुयाखन । भन्ते खनेवं कविर पन्थं बसपोलनाप धर्मया छलफल याःबल । वं न्यौगु प्रश्नया सिलसिलाय् अन भजने जम्मा जुया ख्वंवि सकलें मन्तयत सम्बोधन यासे भन्ते नं लिसः बिया विज्यात । अन जूगु छलफलया विवरण बधे खः—

कविर पन्थया प्रश्नः— भिक्षुजी ! कीसं जा नयबले ध्व ह्जात बाला बाला याना ख्वंसां चाकु माकु सबाः छु नं स्यूगु मखु । जब म्हुत्वी तइ अले हे जक चाकु, माकु सबाः ध्वीगु, ध्व गथे खः ?

उत्तरः— छि साप हे बालागु प्रश्न न्यनादिल । बजा बजागु खंया छल-

फल जानाः याना हे कीसं माःगु खे सीका यंकेगु असल ज् । ग्नादिसं जीगु ह्जाः तुति, शरीरया पाखे सीका काइगु तत्थ छसू हे. म्हुत्वी ख्वंगु म्ये, मिखा, ह्जायपं ह्जायनं सीका काइगु तत्थ मेमेगु हे । काय विज्जाण या पःखे शरीरे स्पर्श जुल धका मात्र सीका काय् फई । अले म्ये, मिखा, न्हाय् न्हायपं यागु विज्जाणं—म्हुत्वी सबाः बल, मिखां खन, ह्जायपनं ताल, न्हासं गन्धताल धका मात्र सीका काय् फू । म्हुत्वी तयाः चाकुसे ख्वं, माकुसे ख्वं धका सञ्जांतिनि सीका काइगु जुयाखन । अथेहे मिखां स्वदाः ह्याउं बाउं धका सीका काइगु. न्हेपनं शब्द न्यनाः

यजागु अज्यागु शब्द धका संका काइगु स्वप्नक संज्ञाः सोका
काइगु छः ।

प्रश्नः— मेगु छता खँ, सूरवासया मगवानयागु भाव भक्ति याना चबबले
बांलाहा सुन्दरी छनेवं बया भाव भक्ति याना चबने मकुत ।
वंत यको हे विघ्न उत्पत्ति जुल, व मथे जूगु ?

उत्तरः— एवजा सकसिनं स्पृगु हे खँ छः । सूरवासया आपालं चित्तकमओर
धाय्माः । हानं युके नं बालासबत धाःसा मेगु खँ नं पिहाँ
वंतिनि । आः जिसे भित्तं छकुचा धाय्— व सूरवासं चबबले— अर्ध
इन्द्रियबातः संलाक होस नया संबर याय्— मकुगुलि राग द्वेष
मोह चित्त उत्पत्ति जूगुलि अथे जुगु छः । मगवान बुद्ध धमा
बिज्यागु दु—

यथागारं बुच्छन्नं वृद्धी सभातिविज्जति ।

एवं अभाषितं चित्तं रागो समतिविज्जति ॥

अथातः— बांलाक पालि चिना मतःगु छयें वा । उबइगुयें बांलाक ध्यान
मदुगु चित्तं राग, द्वेष, मोह रूपी वा उबई ।

हाकनं मेगु छगु नं धया बिज्यागु दुः—

चक्खु रूपेण संधासा रागपुत्तं विजायति ।

महानरं करोसोच संवासाते निवारये ॥

मिछा व रूप स्पर्श जुया (त्वाना) लि राग तृष्णा धयःसु
कायमचा उत्पत्ति उत्री । अले व कायमचां आपालं कुशल कर्म
बिघ्न वाधा याई । बयें तँ सोत व शब्द धान व गन्ध, जिह्वा
व रस, काय व श्रोठव्वे स्पर्श जुल (त्वाना) धाय् व राग तृष्णा
धराहा कायमचा उत्पत्ति उत्री । अने वं हरेत कुगान कायस
बिघ्न वाधा याई ।

उत्तर:- अथवा व मिखा, स्त्रायपं भवि इग्रीयया स्वभाव उछे हे
खःमा ले ?

उत्तर:- मखु व फुक्क इग्रीय या स्वभाव छगु थे छगु उछे मजू । न्ये
यातःयःगु वस्तु मिखा यातःमयः । कारण म्हुतु धान यःगु पाउं
पालुगु वस्तु मिखाय तल कि स्वले वी । शरीरवात दुर्गन्ध हे
ब्रूतानं सुमुसे नाहसे वत्रंगु वस्तु यः । तर स्त्राय यात व दुर्गन्धगु
वस्तु म्हा वी मखु । वछेतुं छगु इग्रीययातःयःगु वस्तु मेगु
यातःमया वी । अकें नं स्पष्ट जू, इग्रीय-फुक्क तिया
स्वभाव उछे मजू ।

प्रश्न:- हानं मेना. खं छतानं जि ग्येगु इव्वं सुल । संसारे जड व
चंतन्य (चेतना) गथे जुयाः दयावःगु छः ? सुबलें नितें दया
वःगु ? दया धारम भ्रष्टि जगु सुलि वत ? व जड व चंतन्य
अलग अलग लाकि छगु हे ?

उत्तर:- छि जड व चंतन्य धका गज्यागु यात धयावीगुथें
मस्यू । भगवान बुद्धया धर्म कथंला जड धयागु "रूप" छः,
अले चंतन्य (चेतना) धयागु "नाम" छः । रूप धयागु नं निगु
प्रकार यागु दु धका कनातःगु वु ।

(१) अङ्कतिक-थके शरीरे दया च्वंगु रूप,

(२) वाहिरिक-पिने पाखे यागु रूप ।

नाम धयागु जक वेदना, सऊजा, संखार, विञ्जाण यात धाइगु
छः । थ्व नाम, रूप दयावःगु थूलि दत, उलिदत धका भावान
बुद्ध नं कना बिमज्याः । थुकियागु पुव्व कोटि आवि पत्ता लगे
धाये फेमखु । थुकियागु गणना संख्या नं दुगु मखु । थुगु नाम
रूप धयागु उत्पत्ति जुजुं विनाश जुया वना च्वंगु छः । गथे
अणु बयं कुतुं वनी, उपयुक्तगुथासे लायवं उकें अमा बुया वद,

व अंमाय सःगु अंगु भूमिः पतन उची, उकीया पुं यानाः हाकनं
 अंमा बुया बइ, युगु प्रकारं निरन्तर रूपं एव प्रकृत्या गृह्याना
 उचनी, उगु हे रूप या धाः ल्लपानां बना उचनी । बइ, उः,
 नाम रूप उत्पत्ति जुया वःगुया हेतु दु कारण दु । अविद्याया
 कारणं संखार इत, संखारया कारणं विडम्बान इत, विडम्बान
 या हे तुं नाम रूप दया बल । व नाम रूप नितां छगू मखु ।
 तथापि व निता मिले मउचीकं छुं नं ज्या बने उची मखु ।
 च्युति यागु अवस्थाय् मवःतरे क्षणिक अलग जूस! नं
 तत्क्षणे हे नाम व रूप मिले जुयाः ज्या बने याई ।
 उपमा - छम्हेसिके मिखादु तुतिमदु-मेहसिके तुतिदु मिखामदु
 अले इविं निम्हेसिया सल्लाह यानाः तुति दुहसैं मिखा दुहयात
 लुकुं छित अले मिखा दुहसैं थुखे हूं उखे हूं धया बित, वं
 धाः धाः गाय् तुतिदुहया बन अले इमि माः माः थाय् थयंक बने
 फत, इमि माःगु ज्या याय् फत । तर अये जूसां नाम रूपं दयेकूगु
 वस्तुन दनीं अनित्य जुयाः फुनां तुं वनी । उगु वस्तुन ग्रहण
 यानाः उचनी तल धाय् व दुःख उची अपो सुख उची मखु । अके
 भगवान शास्ता नं 'वय धम्मा संखारा अप्पमावेन सम्पादेथ'
 धकाः, संखार धयागु वस्तु दयावक्क फुक नाश जुयां वनीगु खः।
 इविं अप्रमाद जुया रचं धका अजा जुया बिज्यात ।

प्रश्नः- इविसं धया बिज्यागु खेला मचा मिले मजुल थें चवं बा ! यदि
 त्यक्का चवंगु, वया वःगु सकतां हे नाशवान छःसा, सुख शान्ति
 दायक मखुसा संसारे अनेक प्रकारया धर्म कर्म याना चवंगु ज्जिमि
 एव भजन भिजन यानाः हाला सनां जुयागु सकतां व्यर्थ हे
 जुलला ले ?

उत्तर:- अथे मखु ! जि धयागु खं छिकपिसं मथुल । लोके पुण्य याना-
गुया कल अवश्य प्राप्त उवी, सुख नं मउवीगु मखु । तर व सुख
नं नित्य जुया च्वना मखु । फुना हे वनीगु खः । गथे कि कृषक
वाजुपिसं वापिनाः वाःलया भकारी जाय्का तइ । कथहनं
भकारी ववकाकां छल्लू वा दक्खो फुना वनी अले हानं दुःख
याये हे माल । वथेंतुं पुण्यया बल पवीवं सुखया अन्त्य उवी ,
अले हाकनं दुःख तं उवी । अकें व कर्माकर्म दय्का च्वनेगु नं
नित्य सुख शान्तिगु मखुनि ।

प्रश्न:- अयसा नित्यगु सुख शान्ति प्राप्त यायेत छु याये माःने ?

उत्तर:- नित्यगु सुख शान्ति प्राप्त याय्त भगवान बुद्धं कना बिज्यागु
दु - विट्ठे विट्ठमत्तां, सुते सुतमत्तां इत्यादि धका । अर्थात् खंतां
खनागु मात्र धका, यंसां यनागु मात्र धका सीका व वगुगु
खः उत्पति जूगु स्थीरं च्वना च्वनीगु मखु, उत्पति जुजुं बिनाश
जुया वना च्वंगु खः धका च्वीका च्वनेगु । वथेंतुं थ व फुवक
हाला सना जुया च्वनागु नं अथे हे खः धका सीका च्वनेगु ।
आः थुके उपमा तल धाःसा क्खीसं धय्-फु । सक्तां बाइस्कोप
(सिनेमा) थें जक खः । फिल्म स्वयंभूले गुगु खः फिल्म
चाहिलाः स्वातु स्वास्वां पिहीं बया च्वंगुलि यानाः दर्शक तसें
स्वयेबले ल्हाः तुति संकाः प्याखें भवः त (कलाकारत) अनेक
प्रकारं हाला सना च्वंगु खना च्वन । तर व स्थीरं च्वना च्वंगु
मखु । फिल्म चाहिलाः छगू धुनेव छगू फिल्म पिहीं बयाः सेगु
लोपजुया वना च्वंगुलि अथे खनेदया च्वंगुखः । यदि उगु फिल्म
चा महूगु जूसा पदाय् ह्वाः तुति नं सनि मखु, हालाः सना

नं उधी मखु । अथे हे संसारया विषय नं छः धकाः सज्जन बर्ण
 पिसं सीका च्चने माःगुज्जुल । मतलव गथे धाःसा छुं बस्तुके नं
 चित्त प्यमपुंक्से च्चनेगु सय्केगु थ्व हे तधंगु धर्म छः । भगवान
 बुद्धं नं विशागो देठो धम्मा नं धका धयाः बिजयागु दु ।
 थुलि धाय् धुंका बसपोल भन्ते नं अन च्चपि सकलें मनूतय्त
 अम्बोधन यानाः थ्व खें छिकपिनिगु बिचारे गथे थ्वं धका
 न्यना बिजयात । थ्व प्रश्न न्यनाः गुल्लित्तिनं छय्यो ल्हकु ल्हकु
 यात, मेपित्तं छुं मधाः । अक्के यज्यागु खें थुमित्तं छु थ्वीका काड
 र ? जि क्कना च्चनेगु मात्र हे छः धयार्थे भन्तेया मतो
 लुया धल । अक्के बसपोलं मेगु खें मकसे सुम्फ च्चना बिजयान ।
 लिना मान कृष्ण उपासक नाप छगू निगू खें ह्लानाः बिदा वाव
 जुयाः बसरोल यले तूं लिहाँ बिजयात ।

सुमंगल बिहारया दानः-

यलयया उपासकोपासिकापिनिगु निमन्त्रणाय् बसपोल भन्ते
 हाकनं सुमंगल बिहारे तूं थ्वं बिजयात । थ्व बिहारया उपासकोपासिका
 पिनिगु संख्या बुद्धि जुयाः फः फः धयाचःथे बिहारे च्चना बिजयाइपि
 भिक्षुपिनिगु संख्याय् नं अभिबुद्धि जुयाः भृग्यस्य भिक्षु वयावल । उगु
 बज्जे श्री सुमंगल बिहारे च्चना बिजयापि भन्तेपि छः-

भिक्षु प्रज्ञानन्द ।

भिक्षु बुद्ध घोष ।

भिक्षु विवेकानन्द ।

भिक्षु धम्ममानन्द ।

भिक्षु संवर

श्रामणेर सुदर्शन ।

श्रामणेर मेघंकर ।

२००८ साल कार्तिक २० गते नेपाले भगवान शास्ताया अग्र भ्रावक विनिगु अस्थिघातुया आगमन जुल, गुकेया स्वागत समितिया अध्यक्ष स्वयं स्व. श्री ५ त्रिभुवन जुया बिज्यात । भगवानया अग्रभ्रावकविनिगु अस्थि घातु यात तिनिलयःले चाकलाः सिमाया वये बिज्याकाः भय्य रूप स्वागत जुल । स्वागत समारोह सिधय थुंकाः रहेखाया आवार वय्क मोटर हायपिया वहे मोटरे तत्कालिन युवराजाधिराज स्व. श्री ५ महेश्वर वीर विक्रम शाहदेव, प्रज्ञानन्द भन्ते व धम्मालोक भन्ते स्वह्य बिज्यानाः तिनिलयलनिसे प्रज्ञानन्द भन्ते नं अस्थिघातु ज्वनाः आनन्द कुटी थ्यकः बिज्यात । स्व अस्थिघातुया स्वागत लायकुली तक जुया धन । नेपाले बुद्धधर्मया गुरु पुण्या बालागु अध्याय थननिसे हाकनं गुरु जुल धाःसां ज्यू । थुइले हे भगवान बुद्धया अग्रभ्रावक द्वय सारोपुत्र व महा-मौदगस्यादनया अस्थि घातुयात लसकुल यायेगु सोभाव्य नं श्री सुमंगल विहार यात प्राप्त जूवल । थुइले श्री लंका भन्तेपि निह्य नं आनन्द कुटी बिज्याना स्वंगु छः । थुगु हे अवस्था लाकाः श्री सुमंगल विहार भिक्षु संघया नामे रजिष्ट्रेशन पास याना थुगु जुल । बुद्ध सम्बत् २४९४ माघ सुबि १५ (पूर्णिमा) छनु श्री लंका बिज्याना स्वर्गि भन्तेपि (१) प्राण रत्न, (२) पञ्जा सिंह, व नेपाल या भन्तेपि (३) धम्मालोक, (४) शाक्यानन्द, (५) अमृतानन्द, (६) सुबोधानन्द (७) प्रज्ञारश्मि (८) रत्नज्योति, (९) महापन्थ (१०) सहित सकल भिक्षुपिनिगु सम्मति गुगु छः बिनयानुसारं माःगु जस्ति तथाः वम्मवाचा ध्वनाः प्रज्ञानन्द महास्थविरयात थेर सम्मति (स्थविरया पदबि) पदे तथा बिज्यागु जुल । नापं थ्व बिहारे (उत्सवपदा) भिक्षु छवीगु स्थान समुति सिमा नं स्थापना जुल । व हे

सिमागृहे उपसम्पदा जुया विज्यापि भिक्षुपनिगु नां थये छः-

भिक्षु संवर, भिक्षु सुमन । भामणेरं जुया विज्याह्य छः
तिविखन्दीय । अमृतानन्द भन्तेया सहायतां ब स्थाने सिमा गृह छगु
निर्माण जूगु छः । व सिमा गृह निर्माण जूगु समयले प्रज्ञानन्द भन्ते बुद्ध
सम्बत २४९८ अर्थात् सन् १९५४ स बर्माय् जूगु छट्ट संगायनाय्
इवति काय्त विज्याना उद्यंगु छः । अकें थ्व सिमा गृह निर्माण याय्गु
उवाय् देखेख याय्गु ज्या सम्पूर्ण संवर भन्ते नं अभिमार कया
विज्यात । एवं रूपं श्री सुमंगल बिहारया उन्नति बृद्धि जुयावंवल ।
उगु अवस्थाय् प्रज्ञारश्मि भन्ते भोजपुरं कुह्रां विज्यानाः इबही (याप्स
बिहार स उवना विज्याना उद्यंगु जुल ।

प्रज्ञानन्द भन्ते नं श्री सुमंगल बिहारे उवनाः निम्न धर्म
सम्बन्धी सफूत प्रकाशित याना विज्यातः-

(क) विद्युद्धि प्रज्ञा-वर्षक

(ख) त्रिलक्षण दीपनी

(ग) अन्तगत वंश

बर्माय् ६ संगायनाय् भन्तेः-

बुद्ध सम्बत् २४९८ ई सन् १९५४ अप्रिल स बर्माय् थेरवादी
बौद्ध धर्मया छगुगु संगायना जूगुली नेपालया धर्मोदय सभा यात नं
निमन्त्रणा प्राप्त जुल । थुगु संगायनाय् इवति काय्त मेपि भन्तेपि
नापं थकालीह्य भिक्षु या रूपे प्रज्ञानन्द भन्ते नं विज्यागु छः । बर्माय्
विज्याय्त वसपोल भन्ते काठमाण्डू नं सिमरा तक्क हवाइजहाज

बिज्यात अनं बिरगंज जुजुं रक्सौल ध्यंकाः रक्सौल कलकता तकं रेले
 चवना बिज्यात । कलकतां हवाइजहाजे चवनाः अरकन जुकाः रंगूने
 ध्यंकाः बिज्यात । रंगूने तःतःधंगु पेंगू, धर्मशाला बुः- (१) पूर्व
 बिदेह (२) जम्बू द्वीप, (३) अपर गोदायन व (४) उत्तर कुक । रंगूने
 वसपोलपि कभःऐले अपर गोदायन धर्मशालाय् चवना बिज्यात । चयान्ह
 गुगू वसपोल अन चवना बिज्यानाः ग्निहं महापासाण गुफाय् छट्ट
 संगायन प्रथम संगीति समारोहे उपस्थित ज् बिज्याना चवनीगु । अले
 वसपोल नेपालया भन्तेपि मध्ये दकले थकालीह्य जूगुलि वसपोल अन
 समाय् नेपालया भिक्षु संघया पाखें छगू सन्देश न्यंके माल । अकें धी
 लंकाया भिक्षु पञ्जरा सिंह, व अमृतानन्द भन्ते विनिगु सहायता कयाः
 वसपोलं उगु सभाय् पाली भाषां सन्देश चवनाः न्यंका बिज्यात । सन्देश
 या अनुवाद या विवरण थथे जुया चवनः-

नेपाल या भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर या सन्देश

थ्व संगायन महासभा उद्घाटन यायेगु समारोह स उपस्थित
 जुया बिज्यापि संगीतिकारक स्थविर महास्थविर पित्त भगवान बुद्धया
 जःमभूमि देश जुयासंगु नेपाल देशया प्रतिनिधि जुया चवनाह्ये जि हर्ष
 उल्लास या खें छुं निवेदन याय्त ह्लापां निवेदन याना ।

छलपोल भिक्षुसंघपि, उपासक तथा उपासिकापित्त भगवान
 बुद्ध यागु धर्म प्रवल भद्धा तथा बिज्यागु कारणं थ्व महापासाण गुफाय्
 छट्ट संगायन याय्गु कार्यं प्रारम्भ याना बिज्यात ।

भगवान बुद्ध देववह व कपिलवस्तु निगू देशया वथुई जन्म जुया
 बिज्यात । थ्व रथान थौंअन्ह्ने नेपाल देशया अन्तर्गत जुयाचवन । जिमिसं

जक मखु सारा बिश्वनं भगवान बुद्धया जन्मभूमि थ्व स्थानयात विशेष भावर गौरव भक्ति भाव तथा चवंगु दु ।

छको भगवान बुद्ध देश चारिका याना बिज्यागु बलेत थ्व थासे ह्यामुसे चवंगु चीवरं जाउत्रल्यमान जुया चवन । लिपा थेरवाद बौद्ध धर्म बुलुहं बुलुहं लोप जुयाववं छुं हे बांकी मर्योगु तुल्य उवी धुंकल ।

अथेया कारणे बिनत ३० दं न्हापा नेपालयापि गुलि बर्माय, गुलि लंकाय वनाः उपसम्पदा भिक्षु जुयाः बौद्ध धर्म अध्ययन यानाः नेपले बुद्ध शासन प्रचार याय्गु कार्य याना चवना ।

लगु समये थ्व देश मिथ्यादृष्टी श्री ३ जुजुया अधीने लाना चवंगुलि भिक्षुपिन्त देशं पिनिना छोट । लिपा श्री ३ पञ्च सप्तसेरया पाले भिक्षुपिन्त नेपाले दुहाँ वये जीकाः बुद्ध धर्म प्रचार याय्गुली स्वतन्त्रता ब्यूग जुया चवन ।

निदं स्वदं न्हापा सारी पुत्र व मोदगल्यायन पिनिगु अस्थिधातु नेपाले विज्याकूगु बखते श्री ५ त्रिभुवन जुजुं धुमधाम त्रवसां स्वागत याना बिज्यासे उगु समारोहे निमन्त्रित भिक्षु संघपिन्त नारायणहिटी राजदरबारे भोजन प्रदान याःगु जुया चवन ।

जिमिगु देशे भिक्षुपिं आपाः मद्दुसानं शासन उन्नतिवृद्धि कार्ये कोशिस वाना चवंगु दु । तर थुलि जक पूर्ण उन्नति वृद्धि उवी थाकुगुलि विदेश यापि शिक्षा कामी लज्जी पेसल व विद्वानपिं भिक्षुपिं आवश्यक जुया चवंगु दु ।

आपालं करोड दां फुकाः याःगु थ्व संगायन कार्ये सिधडगु बखले बुद्ध धर्म प्रचार याय्या निमित्त नेपाले देशे धर्मवृत छोया ह्या बिज्याई ब्यागु अशा याना ।

महास्थविरपि संगायन कार्य भार बहन याना विज्यापि तथा
 थ्व देशया श्रद्धाबन्त वीतीपिसं शासन वृद्धिया निर्मित याना विज्यागु थ्व
 कार्यद्वारा लिपा निर्वाण प्राप्त उवीगु निर्मित सहायता जू वनी धयागु
 जिमित विश्वास दु ।

तच्चोतं संयोग चलाके याकुगु थ्व छट्ट संगायन यागु सभाः थःगु
 मिखाया न्होने दष्टान्त खनाः जिपि आपालं हविषत प्रसन्न जुया ववना ।
 सकलें निर्वाण नगरे बने फुपि उवीमा ।

बुद्ध शासन चिरस्थायी उवीमा ! विश्व शान्ति उवीमा !

(छट्ट संगायन या उपहार अत्वम या पेज नं ९९ नं साभार)

थुगु प्रकारं महापासाण गुफाय जगु छट्ट संगायन या प्रथम
 संगीति सिधसेलि वसपोल भन्ते हवाइ जहाजे चवना विज्यासे मण्डले,
 बगं आदी थाय थासे, स्तुप, चैत्य, विहारादि दर्शन यानाः रंगूने कभाएले
 तुं लिहां विज्यात । अनं हवाइ मार्गं कलकता जुकाः कलकतां वसपोल
 नेपाले लिहां विज्यानाः श्री सुमंगल विहारे तुं चवं विज्यात ।

बर्माय महापासाण गुफाय छट्ट संगायन जू थाय यागु सौन्दर्य,
 प्रबन्ध, त्रिरत्न प्रति आदर गौरव श्रद्धा या विषय वर्णन यानां सह मज्जुगु
 खें या बारे वसपोल भन्ते नं बराबर कना विज्याना च्वे । बर्माय जगु
 थुगु छट्ट संगायन या शुमारम्म या सुअवसरे नेपाल या महाराजाधिराज
 श्री ५ त्रिभुवन वीर विक्रम शाहदेयं नं छगु सन्देश छोया विज्यागु खः ।
 उगु शाही सन्देश छट्ट संगायन या समारोह स्थले नेपालया पाखें सुधी
 विमला देवी वचनाः न्यंकूगु जुया चवन । छट्ट संगायन उपहार अत्वम या
 पेज नं ५० स छापे जुया चवंगु थुगु शाही सन्देश या पूर्ण विवरण
 बधे खः-

Message From His Majesty The Late King Tribhuwan

History tells us that Lord Buddha was born in Nepal. It is also known to everybody what he has done for the good of humanity. After the Mahaparinibban of Lord Buddha, his true devotees, with the help of Raja Ajatsatru, performed the holy Sangayana at Rajgriha with the object of making Dhamma permanent. Since then four more Sangayanas were performed at great intervals by eminent personages like Kalashoka, emperor Dharmashoka, Raja Wattagamini in Ceylon and Raja Mendu in Burma.

Now it is a matter of pleasure to learn that your president and Primeminister, true devotees of Lord Buddha, have undertaken to perform the Chattha Sangayana in Burma. It is my firm belief that the Sangayana will bring on this earth the holy lights of Bhagavan Buddha to drive away the darkness of ignorance. This Sangayana, specially at the present time, will contribute greatly towards world

peace, for among the sublime teachings of Lord Buddha, stand out prominently love, non-violence and peace.

We have great pleasure in sending Bhikkhu Amritananda to represent Nepal—the birthplace of Lord Buddha—in order to co-operate and take part in this holy and great performance. The government and the people of Nepal are grateful to all of you for your kind invitation to Dharmodaya Sabha. I am sure this will strengthen the tie of friendship already existing between our countries. It gives me pleasure to send our good wishes for every success to the performance.

I am very happy to let all of you know on this auspicious occasion that my government are intending to invite a world Buddhist conference on the occasion of Buddha Sambat 2500.

Tribhuvan Bir Bikram

Shah Dev

April 21st, 1954.

King of Nepal

(Courtesy:- Chhattha Sangayana Souvenir Album)

नेपाले विश्व बौद्ध सम्मेलन

जन्मोत्सव :

उपसम्पदाया ल्याखं नेपाले दुपि सकल भन्तेपि स्वयाः प्रज्ञानन्द भन्ते जेष्ठ ह्य षः । विनयकथं नवउपसम्पन्न भिक्षुं पूर्वउपसम्पन्न भिक्षु-यात् आदरगौरवतयमाः वन्दना प्रणाम यायमाः, शोष्टाचार पालन यायेमाः उपस्थान यायेमाः । नेपाले दकले सकमे जेष्ठह्य भन्तेया नातां जक मख वसपोल नेपाले बुद्धधर्म प्रचार काठ्यया नि स्वंगुनातां नंअखिल नेपाल भिक्षु महासंघात् अक्षयश्रता सकल भिक्षुपिसं वसपोल प्रज्ञानन्द भन्तेयात् हे विद्यायागु ह । थये यःपि मध्ये थकालीह्य भन्तेयागु जन्मदि खनु छुहे उत्साद मयायगु ज्याः त्वःगु नं मख । अर्को वसपोल भन्तेया ५१ दं वर्योगु दिने ने. सं १०७१ म अर्थात् विक्रम संवत् २००७ म अमृतानन्द भन्ते नं समंगल विहारे विज्यानाः वसपोलया जन्मोत्सव माने यायेगु परम्पराया नि स्वना थका विज्यात् । थकालीह्य भन्तेप्रति अमृतानन्द भन्ते नं कथना विज्याया शिष्टाचार च अनुशासनया च प्रतीक सम्म षः । खुनु हे सालमिते वसपोल भन्तेया जीवनीया विविध वने भिक्षुपि, अर्नामोरिकापि च उपासकोपासिकापिसं स्वयन्तेःगु लेख मुनाः आभणेरे सुदर्शनया सम्पादकत्वे छगू हस्त पत्रिका नं पिदंगु जुल । वर्या लिपाया सत्ते नं वसपोलया जन्मोत्सव बालाक हे माने याःगु जुल । वसपोलया जीवनी विषय कयाः पिदंगु हस्तपत्रिका बुद्धघोष भन्तेया सम्पादकत्वे विहां वःगु जुल । उबलेसांनिसं अक्षय तृतिया खुनु सारो उपासकोपासिकापि जानाः थौया अद्यापि वसपोल भन्तेया जन्मोत्सव भव्य नक्सां

माने यायां वया च्वंगु दु । विगत पेदं खुदं निसँ वसपोलया जन्मोत्सव
 खुमु बर्मेली राजवृतावासं नं ववति काः छाया च्वंगु दु । दर्वावास धुंकाः
 कर्माया छांतं नेपाले कठीमोत्सवया जुत्तुस यात्राकथं भूगु नं ह्लापात्ताक
 सुमंगल विहारे हे छः । कठीन दान कया विजयाह्य भन्ते वसपोल
 हे छः । साल सालं वर्षावास धुंकाः कठीन दान यायेगु परम्परा
 थौक मद्धिक ह्लाधाना हे वया च्वंगु दु । नेपाले भिक्षु मंघया
 स्थापना जुसेलि ह्लापात्ताक संघ उपोसथ जूगु यले संखमोले छः ।
 थुगु प्रकारं वसपोल भन्ते सुमंगल विहारे च्वना विजयाहले अनेक महत्व-
 पूर्णगु सांघिक ज्याया शुरुवाट जक जूगु मखू, भिक्षुसंघ प्रति आदर भावे
 वृद्धि जुयाः जन्मोत्सव माने यायेगु परम्परायानं विकास जुयावःगु छनेदु ।

सुमंगल विहारया नायकत्वया घोषणा :-

संसारे भिगु ज्या याइह्य सित अनेक प्रकारया मार वङ्गु
 स्वामविक हे छः । अथेहे मारं भन्तेयात नं लिनाहल । सुमंगल विहा-
 रया उन्नति वृद्धि जुयावं वयाच्वंगु समयले बुद्धघोष व संबर भन्तेपिनि
 बर्मा छको वनेगु इच्छा यानाः उल्लेपाले विजयात । भिक्षु विव्रेकानन्द व
 श्रीमणेर मेघकर व श्रीमणेर सुदर्शन पिनं थःथः पिनिगु उपभर्खें सुमंगल
 विहारं विहा विजयागु जुल । केवल व विहारे प्रज्ञानन्द भन्ते व धम्मानन्द
 भन्ते नि प्र जक लयना जवन । उगु अवस्थाय् पिने पिने वसपोल यात
 मेमेवि भिक्षुवि सकसितं वसपोलं विहारं पितना छोयाः सुमंगल विहार
 छगुलि याःकचां एकःति यानाः मोज याना च्वन धयागु दोषारोपन नं
 याना हल । थुगु हे प्रकारं लोकोपवाद नं फिजे याय्गु कुनः जुया वल ।

अर्को थु बिषय व मेमेगु अनेनेगु बिषय कयाः श्रीघः बिहारे भिक्षुपिनि बंठक जुल । उगु बंठके बिभिन्न बिहार या नायः या घोषणा यासे अमृतानन्द भन्ते नं घया बिज्यात कि आनन्दकुटि बिहार या नायक धम्मालोक भन्ते छः । श्रीघः बिहार या नायक सुबोधानन्द भन्ते छः । सुमंगल बिहार या नायक प्रज्ञानन्द भन्ते छः । आर्बल सुं गुह्य भिक्षुपि नं बिहारे च्वनेत बिहार नायक यागु अनुमति काय्माः घयागु प्रस्ताव नं व बंठके पास याना बिज्यात । एव निर्णय न्यनाः गुम्हं गुम्हं भिक्षुपि अप्रसन्न जुया च्वन ।

श्री सुमंगल बिहार या त्यागः—

कथंभं भगवान बुद्धया २५०० दं या बुद्ध जयन्ति न्होने थयंकः वल । विश्वया बिभिन्न भागे थुगु पुानत अवसरे धुमधाम नक्सां बुद्ध जयन्ति माने यायेगु कार्यक्रम तयार जुया च्वन । नेपाले नं थुगु २५०० दंया बुद्ध जयन्ति धुमधाम किसिमं हे माने यायेमाः घयागु बिचार जुया च्वन । थव हे सिलसिलाय् सुमंगल बिहार या उपासक पिनि नं बुद्ध जयन्ति भव्य रूपं माने यायेत जीसं नं फको सहयोग बी माली घयागु बिषय खं जुल । अर्को येँ, यल यापि गण्य मान्य व्यक्ति पिन्त नं एव बिषयने छलफल यायेत सुमंगल बिहारे निमन्त्रणा बिल । सुमंगल बिहारे सकलें जम्मा जुल । थके यले चर्चापि सज्जन वर्गीपि जक मछु, येँ चर्चापि हरिदास, भाइकाजो प्रवृत्ति उपासकपि न मेमेपि नं सकलें दुगु छः । नापं सुबोधान भन्ते व प्रज्ञारश्मि भन्ते पि नं सभाय् उपस्थित जुया बिज्याना चर्चगु छः । सभाय् बुद्ध जयन्ति खुनु पिहाँ वइगु जुलूम यात जीसं गथे यानाः सहयोग बी मालि घयागु बिषयले भारी छलफल

जुल । अन्तिके ध्व जयाया भार सुमंगल बौद्ध संस्था पाखें हे काय्गु
 बीलाइ घका निर्णय जुल । सुमंगल विहारया नायक प्रज्ञानन्द भन्ते व
 सुमंगल विहार या संस्था या सचिव प्रज्ञा रश्मि भन्ते जूगुलि ध्व उवा
 वा नेतृत्व सुमां यायेगु घयागु बिषयले उपासकपिनि दब्बी आपासिं
 भतभेद पिहीं बल । विहार नायकं ध्य ज्या यायेगु मखु प्रज्ञारश्मि भन्ते
 यात यम्पि विहारं सुमंगल विहारे उवना हयाः वसपोल सचिव जूगु
 हैसियतं वसपोल यागु नेतृत्वे ध्व ज्या याय्माः घका धाइपि उपासक
 पिनिगु सः तःसः जुया बल । कथंहेनं अनया वाद विवाद चकों जुजुं बन ।
 थकालीह्य भन्ते यात हुनाबना यायेमाः घयागु खें तक नं अन सभाय्
 गुलिसे उपासकोपासिका पिसं लोमंका हःयें उवन । श्रोथः विहारे भिक्षु
 संघं याःगु निर्णयया विरोध नं अन पिहीं बल । सभाया ज्याखें थये
 बांमलाना वःगुलि यें क्वापि भाईकाजी, हरिदास उपासक पिसं सभाय् दना
 नोंवाना दिस थुगुसमाय् अयोग्यगु अनुचितगु शब्द पिहीं बल । अकें थॉ
 यात थुगु सभा स्थगित याय्गुहे उचित उवी थये घकाः अनुरोध यासैलि
 अनुरोध कथं उख्न्ह या सभा बिना निर्णय अर्थ्यं स्थगित जुल । पेन्ह
 लिपा जक बंठक च्वेनगु खें कोजित ।

लिपा सभा जूबले प्रज्ञानन्द भन्ते या अनुपस्थिती सभा च्वन ।
 वसपोल भोजन बिज्याना लिहां बिज्याबले सभा सिधय् धुंक्गु जुल ।
 सभाया निर्णय कथं प्रज्ञारश्मि भन्ते यम्पि विहारे मचवंसे सुमंगल विहारे
 तूं च्वं बिज्यात । सुमंगल विहारया उपासकपिं थकालीह्य भन्ते प्रति
 उचित आदर गौरव मतःगु स्पष्टतः सोदत । थःगु विहारया उपासक-
 िलिसे मतभेद उवीकाः व विहारे च्वना च्वनेगु वसपोल भन्तेयात अपा-

यद्योतं स्वःथे मताल । अके सुमंगल विहारया वस्तुत फुकं वराजे स्वधनाः
 मेमेगु सामानत नं मामाषाय् तथाः निपु स्वपु ताःचा नं प्रज्ञारश्मि भन्ते-
 यात लः ह्लानाः पिने छको स्वतन्त्ररूपं चारिका याःवनेगु इच्छां वस-
 पोल भन्ते सुमंगल विहारं पिहाँ बिज्यात । वसपोलया नापं भिक्षु
 धम्मानन्द व दान नं दुगु छः । छुं दिनया लागि वसपोलपि नःरिचा
 धयागु सुमंगल विहारया नं दक्षिण पाखे लाःगु लक्ष्मी थकुं उपासिका-
 पिनिगु बुई सतःचाय् चवं बिज्यात । थुगु प्रकारं छगू समृद्ध विहार
 समहले याना चवने माःगु तन्तां मुक्त जूगुलिं वसपोलया मनयात निकं
 हे हलुका जूसे याउंसे चवंगु महशूस जुल । विहारं पिहाँ बिज्यापि वसपोल
 भन्ते पिनि दध्वी परस्परे खं नं जुल-आः कीपि स्वतन्त्र जुल । ह्लया-
 थाय् बंसां आनन्द जुल आदि ।

वसपोलपिसं यथे सुमंगल विहार स्वताः पिहाँ बिज्यात धयागु
 खं न्यनाः वसपोलपि खनाः सुप्रसन्न जुया चवंपि उपासिकापिसं साब हे
 दुःख मनउ याःवल । नापं वसपोल पित्त गनं पित छवे भखु, जिमिसं
 हे ठीक याभा बी धकाः छुं दिनया लागि तय्त गुलितिनं पूच्चे बज्र
 जोगिनीया सतले नि बिज्याहुं धका सताः ३३ने थंकसा गुलितिनं मेमे-
 थाय् क्यने थंकल । अले अन्त्य जोगरत्न आवायात धयाः अनयागु
 स्वीकृति कयाः थपा बहिली वसपोल पित्त चवनेगु बन्बोबस्त मिले यानाः
 अन तथे थंकल । वसपोलपि सुमंगल विहारं पिहाँ बिज्यात धयागु खबर
 न्यनाः अश्वघोष भन्ते, कुमार काश्यप भन्तेपिसं नं वसपोलपित्त आनन्द-
 कुटी चवं बिज्य हुं धका धयाहया बिज्यात । लिपा नारद भन्ते श्री लकां
 नेपाले बिज्याबले वसपोलं नं प्रज्ञानन्द भन्तेयात सुमंगल विहारे लित
 वचना थकेगु खं ह्ल ना बिज्यागु छः । किन्तु वसपोलं याउंक तन्ता लन्ता

हुं मदेक पिने च्वनेगु हे आमन्वदायक तायाका बिज्यात । भगवान बुद्धे
घया बिज्यागु नं दुः- कम्म समं वलं नत्थि” । बसपोलया मने ध्व
सुमंगल विहारं पिही वय माःगु नं बसपोलया पूर्व जन्मया कर्मया भोग
उवीमाः घका सन्तोष यानाः च्वना बिज्यात ।

नेपाले विश्व बौद्ध सम्मेलनः-

वि. सं २०१३ सालया बंशाख महीना नं तुच्चुक्क ध्यंकः उल ।
२५०० सौं बुद्ध जयन्तिया ध्व साले संसारं विशेष कथं बुद्ध जयन्ति माने
याना च्वन । नेपाले नं थःगु देशया महान् सुपुत्रयात सर्वा नं लोमंका
च्वने फंगु हे गथे ? विश्व शाश्वतिया प्रवर्तक भगवान बुद्धप्रति नेपाली
तयगु कर्तव्य पालन यायगु क्रमे थुगु सालं नेपालं चतुर्थं विश्व बौद्ध सम्मे-
लनया स्वसाः स्वया तःगु खः । श्री ५ महाराजाधिराज त्रिभुवन धीर
बिष्णु शाहदेवं बर्माय सम्पन्न जगु छठ संपायनःयात बिया बिज्यागु
शुभ सन्देशे बुद्ध सम्बत २५०० या सालं नेपाले विश्व बौद्ध
सम्मेलन बग्नेगु सूत्रं बिया बिज्याःथे १५ नभेम्बर, १९५६ स नेपाले नं
चतुर्थं विश्व बौद्ध सम्मेलन शुरू जुल । थुगु अवसरे विश्वया सारा धयार्थे
बौद्ध देश तयत् ब्वना छत्रःगु जुया ध्व सम्मेलने पानीगू (४३) देशया
बौद्ध प्रति निधिपितं ब्वति कयाच्वन । ध्व घटना नेपाले बुद्ध धर्मया
इतिहासय् शायद् बुद्धकालं लिपाया सर्वाधिक महत्त्वपूर्ण अध्याय खः ।
धर्मोदय सभाया तत्वावधानय् सुसम्पन्न जगु थुगु विश्व बौद्ध सम्मेलन
स्वये मखंक हे श्री ५ त्रिभुवनया आसामयिक स्वर्णरोहण उबीधुंकगु
खः । अर्के तिनिरुपःया दथुई विहारया पीथे दयकातःगु विशेष मन्त्रय
बिज्यानाः विश्वया बौद्ध प्रतिनिधि तसै ब्वति कया च्वंगु प्यंगुगु विश्व

बीहू सन्मेलनया समुदघाटन स्वर्गाय श्री ५ महेंद्र धीर विक्रम शाहदेवं
 याना विज्ञयात । तापं कसपोल स्व. श्री ५ महेंद्रं युगु शुभ अवसरस
 उद्घाटन भाषण नं याना विज्ञयात । नेपाले गुरु जगु युगु सन्मेलन
 साप हे बीलाक सिधया वन । बुद्ध जग्मे जगु देशय् बीहू सन्मेलने ध्वति
 काय् हयाः सकलें प्रतिनिधिपि नं सुप्रसन्न जुयाञ्चन । थुबलेसं किसें
 नेपाले धेरबाबी बुद्ध धर्मया प्रभाव अफ उपो जुयावल ।

भारते २५०० र्शौ बुद्ध जयन्ती या समारोह :-

२५०० र्शौ बुद्ध जयन्ती या उपलक्षे बुद्धया जन्मभूमि विश्व बीहू
 सन्मेलन मुंकाः थःम्ह गहान् सुपुत्र प्रति यागु कर्त्तव्य पालन याःगु
 स्वयाः भगवान् शास्ता या कार्य क्षेत्र जुया च्वंगु भारतं जक थःम्ह
 महान् उद्धारक शास्ता प्रति थःगु कर्त्तव्यं गथे यानाः विमुख जुया
 च्वने फई ? बुद्ध जुयाः ४५ बर्षं तकं देशं देश प्राप्तं प्राप्तं, नगरं
 नगर जनपदं जनपद चारिका याना विज्ञयासे भारत या मनूतयगु
 चित्ते व स्मृतिपटले जक मखु भारत या चा व अप्पा, लः व फय् सकतां
 सकतां वस्तुले नं संस्कृति व संस्कार सभ्यता व संचाद महान्
 धर्मं या अमृतमय सन्देशया प्रभावं, तोता थका विद्यामहः थःम्ह
 शास्त्रा या स्मृती थगु २५०० र्शौ बुद्ध जयन्तीया उपलक्षे नेपाले चतुर्ष
 विश्व बीहू सन्मेलन कीचाय्वं नेपाले विज्ञयाःपि काःपि विश्वया
 सारा बीहू देशया प्रतिनिधितयत् धर्म निरपेक्ष मुलुक घोषणा
 याना तःगु देश भारते नं हाकनं थःगु देशे निमन्त्रणा यानाः सरकारी
 रूपं हे बुद्ध जयन्ति भव्य नवसां माने यायगु निर्णय यात । बुद्ध
 जयन्तिया उपलक्षे भारते सुसम्पन्न उर्षागु समारोहे ध्वति काय्

भारत सरकार या पाखें प्रज्ञानन्द भन्ते यात नं निमन्त्रणा पत्र ध्यना
 च्वंगु छः । अकें नेपाले विश्व बौद्ध सम्मेलन कोचाय्बं पीनिगू देशया
 बौद्ध प्रतिनिधिपि नापं तुं प्रज्ञानन्द भन्ते नं भारते बुद्ध जयन्ति समा-
 रोहे भवति काय्त दिल्ली थ्यंक बिज्यात । थन वसपोलयागु भव्य
 स्वागत जुल । वसपोल यात न्यू दिल्ली अशोक होटले तय थकल ।
 बुद्ध जयन्ति समारोह सम्बन्धी सभा नं न्यू दिल्ली हे जू गु छः । थुइले
 विभिन्न देश समारोहले भवति काः वः पि प्रतिनिधि तयगु भव्य
 स्वागत नं जुल । अथे हे स्वागत जूगु थासय् भन्ते नं पतला लामाजु
 (दलाई लामा) नं नावलाना बिज्यात । अमृतानन्द भन्ते या अनुरोधे
 वसपोलं पतला लामाजु नाप सयें भासं कुशल वार्ता याना बिज्यात ।
 नेपाली भिक्षु थःगु देशया भावां वार्ता यानाः थःत सम्मान व मंत्री
 कयें गुलि दलाई लामाजु साप हे लयताया बिज्यात । लामाजुं उतस-
 कता क्यना बिज्यायबं वसपोलं थःगु ल्हासा या भ्रमण याना बिज्यागु
 ध्यलुं जुया बिज्यागु व लिपा थेरवादे दीक्षित जुया बिज्यागु सकत
 खें विस्तार पूर्वक लामाजुयात निवेदन याना बिज्यात । भन्ते या वर्णन
 न्यनाः उत्साहित जुया बिज्याह्य लामाजुं मंत्रीयुक्त ल्हातं वसपोल भन्तेया
 ल्हा यात क्रातिकु क्वना बिज्यात । प्रज्ञानन्द भन्ते प्रेम भावं आह्वयित
 जुया बिज्यात । थुगु रूपं दलाई लामा व प्रज्ञानन्द भन्ते या दृष्टी
 सयें भासं वार्तालाप जुया च्वंगु छना छिछाह्ये लामाजु (पेंछे लामा
 नं क्वायें बिज्यानाः वसपोलपिनि खें जुया च्वं थाय् मछि मछि दुह
 वयाः स्वः बिज्यात । पतला लामाजु यात नेपाले बिज्याय्त निमन्त्रणा

याना विज्याहुं घका अमृतानन्द भन्ते नं घया विज्यागुलि भन्तेनं पतला लामाजु यात नेपाले विज्याहुं घका इवना विज्यात । वसपोल लामाजुं ष्यू छको जि वयत्तिनि घका बचन बिया विज्यात । तर समय निश्चय याना विमज्याः । अन हे भन्ते नं सयं भामं खं लहाना चवना विज्यागु छना छहा बर्मीं बर्मीं भासं न्यन भन्ते नं सयं भायं गनं सयकागु! प्रज्ञानन्द भन्ते नं वयात नं थःगु परिचय नं लहानाय चवना विज्यानागु खं कना विज्यात । अले वं हानं न्यन - “नेपाले चतुर्थं विश्व बौद्ध सम्मेलने लामाजुपि विमज्याला ?”

“विमज्या” वसपोलं घया विज्यात ।

“नेपाले चतुर्थं विश्व बौद्ध सम्मेलन गये उत्रं ?” प्रश्न स्वामाधिक उत्सुकता प्रेरित छः । तर वसपोल भन्तेयात थ्व प्रश्नया लिसः थयं बीगु सिबे मत्रीगु बाँलाःथे ताल । भन्ते नं घया विज्यात-“थ्व खं जा नेपाले काठदीपि वर्मात दु, वयंकपिके न्यनादिसं ।” तर बर्मीं बोहरेयात “इमिके न्यनेगु खं ला दहेदु । छपिसं छको घया विज्याहुं ।”

“जिमिसं स्वये जिमित बाँमलाः मजू” । वसपोलं घया विज्याये हे माल “छपि बर्माय छट्टसंगायनाय विमज्यानाला ?” वं सयं तल ।

“जि नं वयागु छः” । भन्ते नं लिसः बिया विज्यात ।

“अयेजसा नेपाले, बर्माय व भारते स्वयात् मध्ये इकसिबे गन बाँलाःले ?”

“जितः जा नेपाले हे बाँलाः ताः” ! प्रश्ने थ्व हे लिसः समुचित भाषाः वसपोलं लिसः बिया विज्यात ।

“छाय् बर्माय बाँमलाः ला, भारते बाँमलाः ला ?” वं विवाद ल्हगथन ।

“बर्माय साय हे बाँलाः भारते नं साय हे बाँलाः । उकेसनं नेपाले ऊन हे बाँलाः” । थःगुपूर्वं लिसः यात पुष्टि ब्यू ब्यूं घया यंका विज्यात ।

'छायाधाःसा बर्मा देशे बुद्ध शासन चले जुयावं बया स्वंगु हलं द्रः वै
 दये धुंकल । न्यागूगु संगायना नं छिकपिनिगु देशे उबी धुंकल । अके
 खुगुगु संगायना अभूतपूर्व मखु । अन बाँलाइगु स्वःभाविक हे । अके
 अन बाँलागुली उलि तारीफ उबी मखु गुलि नेपाले ! भारते नं
 नेपाले स्वयाः ३०/४० दुगं अपो जनसंख्यादु । तःधंगु देश, तधंगु
 साधन । उकेसं जनताभ्यामु सरल रूपं हे ह्यगुगु ज्याय सहयोग
 प्राप्त याये कुपि नेता त दु । अके यनया थ्व उत्सव बाँला-मुया उलि
 प्रशंसा उबी मखु गुलि नेपाले । जिमि नेपाले थये सम्मेलन नामं न्हापा
 गुबले छुं जूगु मखु । व हे वै राज्याभिषेक जूगु घटना छगू तोतूसा
 अथे बिश्वया प्रतिनिधि घयागु बया सम्मिलित जूगु घयागु हे नं
 मखुनि । न त प्रथम द्वितीय, तृतीय संगायना घयागु नेपाले जूगु बु
 नकतिनि स्वच्छ शासनया प्रचार जूगु । उकेसं सेवा भावना, देशया
 इज्जतया भावनां प्रेरित जुयाः फुक्क ज्या खे जूगु । दच्छिया हे समय
 मकासे थ्व बंगु चतुर्थ बिश्व बोद्ध सम्मेलन गुगु मध्य नक्सां अभूत
 पूर्व रूपं कुल व जिमिगु निति गोरबया खे छ । अके उकी जि अपो
 सौन्दर्य खनागु, बाँलाःया महत्व बियागु ! " मन्तेया थ्व आत्मस-
 म्मान पूर्णगु चतुर जबाफ न्यनाः उहा बर्मा सज्जन प्रसन्न जुयाः
 बः माः थ से वंगु जुल । थथे दलाइ लामाजु व प्रज्ञानन्द मन्ते
 चवनाः कुशल वार्ता जुया छवंबले फोटोग्राफरतसें आपालं फोटो कया
 चव । वार्ता सिध्दका वसपोल मन्ते पि अशोक होटले तुं लिहाँ
 बिज्यात ।

डा. अम्बेदकरजुया निधनः—

दुःख व अपशोचया खँ खः कि वसपोल भन्तेपि न्यू दिल्ली बिज्याःगु पेन्हु खुन्हुति छु दत उबी, भारतया सम्बिधानया निर्माता व भारते बौद्ध धर्म या विशिष्ट प्रचारक श्री डा अम्बेदकर जुया परलोक जुल धंगु छव्वर न्यने दन । “अनिरुद्धा वत् सङ्घारा” !

ध्व दुःखद समाचार न्यनाः वसपोल भन्ते या नुगः खुलुलुलु मिना वल, अनित्य स्वभाव यागु संसार खनाः वसपोलया चिते धर्म संवेग उत्पन्न जुया वल । मती मती खँ ह्लाका बिज्यातः “ध्व संसार स्वप्न समान हे मखा ! ह्यिगतिनि खनापि मन्त थीं खने मदया खन! ! अथे नं थन मनुखं “जि. जिगु” धयागु अहंकार व क्लेश त्वते फुगु मख् ! !” डा अम्बेदकरजु भारते बुद्ध धर्म या उन्नति वृद्धि यायेया निर्मित आपालं ध्यान बियाः कोशिस याता खवंहा छहा तःधंहा प्ररुष खः । भगवान बुद्धया धर्म चक्र हे भारतया राष्ट्रियता या चिं दयेकेगु व अशोक स्तम्भ यागु सोहा सिह यागु छर्षोयात भारतया सभ्यता या चिं रूपे चनेगु ज्या सकतां डा अम्बेदकर जुयागु हे देन खः धयां अत्युक्ति उबी मख् । अज्याहा प्ररुषया थःगु इच्छा पुरे मउबीकं थगु लोक स्वताः परलोक जुल खनी ।”

अमृतानन्द भन्ते सह वसपोलया नं डा. अम्बेदकरजुया निधन जूयाय् स्वः बिज्याय्गु उत्कट इच्छाजा बुगु खः तर समारोह या ज्याय् उखँ थुखँ बिज्याय् माःगुलिं वसपोलपि अन बिज्याय मखन ।

भारते २५००सौं बुद्ध जयन्ति समारोहले भाग काः वःरि बिभिन्न देशया बौद्ध तय्त न्यू दिल्ली लिपा थाय् थासे बौद्ध तीर्थ भ्रमण

याकेगु प्रवन्ध नं भारत सरकारथाडु गु खः । बसपोल यानं तीर्थ यात्रा सिधय्का कलकता मबिज्यासे पटनां तुं नेपाले लिहाँ बिज्यात । बसपोल लिहाँ बिज्याबले भारत सरकारं धलवत् यागु बांलासे क्वंगु चंत्य छगः, थाय् बासे तीर्थ स्थान यागु तस्बीर डुगु तःधंगु भात्वम छगू, भजन्ता अलोरा आदि अनेनेगु थाय् या तस्बीर, डुगु भात्वम छगू, थाय् बासे तीर्थ आहू वंबले यागु प्रतिनिधि मण्डल तय्गु फोटो नापं अने अनेगु उपहार बिया हःगु दया क्वन ।

श्री शाक्यसिंह महाविहार

अपरा बहिली बसपोलः—

सुसंगल बिहारं पिहा जिज्यासां निमें बसपोल थः पासार्पि निहा नापं थपा बहिलीहे वचना बिज्यात । अनं नं उपासकोपासिकापि मुं बइगु जुल । उबहाले थबंहा कर्णेले उपासक, हानं नौद्वे उर्विप थंनाय् उर्विप ल्यायह्य त तथा हर्षराज शाक्यज्यू नं बराबर थपा बहिली जम्मा जू बइगु व धर्मया खं छलफल याः बइगु जुया वल । छन्हू कर्णेले उपासकं खं थवकल— “भन्ते ! युवक उपासक तय्त खं नं कनेगु, भवा ल्ह्याइ पुसे उर्वकं छगू छुं पके नं दःसा वेश उवी” । थवखं न्यना भन्ते नं लिसः बिपा बिज्यात— “ल्ह्याइपुसे उर्वकेगु ज्या ला असल खः । तर लोभ, दोष, मोह वृद्धि उवीगु पाखें जुल धाय्त्र मज्जू का !”

कर्णेले उपासकः— “अथे मखु ! भन्ते ! छःपिसं कना बिज्या गु जातक बाखें यागु हे छगू नाटक पिकाःसा गथे उवी ?”

भन्तेः— “व ला ज्यूगु खः । युवक तय्के न्येना स्वये माली का !” थ्र खं जुया उर्वबले ल्यायह्य तये पुचः नं थपा बहिली थयंकः वल । सकसिया नाप जातक बाखें यात हे कयाः नाटक छगू उयेकेगु गथे उवी धयागु बारे छलफल जूबले सकसियां चित्ते थव प्रस्तात्रं थाय् काल । अले सकसियां छलफल अनुरूप दीर्घायु कुमार यागु नाटक पिकायगु धयागु निर्णय जुल । निर्णय कथं दीर्घायु कुमार यागु नाटक भन्ते नं चवया बिज्यात । नाटक

या नां क्वचन शान्ति स्मरण । अतीतकाले ब्रह्मदत्त राजां
 यन्तु क्लेशेभ्यः चित्त बाःकार्थं विना अक्षयं कोशल
 वरेण ब्रह्म सम्पूर्णं शक्य सुष्टेः कानाः कोशल वरेश
 यत्न प्रण दण्ड समेत ब्रह्म गुण १ अथि शं कोशल
 क्लेशेभ्यः सुपुत्र दीर्घायु कुमारं चः बांलागु परम
 शान्तिः मन्त्रबल स्मरण यानाः राजा ब्रह्मदत्तयात
 जीवदान ब्यूगु छः । ध्व हे बाखेंया सारयातकयाः हे
 ध्व नाटकया नां शान्ति स्मरण छका तथा बिजयात ।
 ध्वगु नाटक स्वयाः न्ह्यामसँ चः वाय छ्ये टोले गाने
 वा वेगे जुया छ्वंगु ल्वायु, तः ल्वायु कलहयात क्षमा
 व शान्तिया माध्यमं शान्त याना छ्वेगु प्रेरणा काय
 फंगु जुयाचवन । ध्व नाटकया मूल रहस्यया बोध
 याकेत नाटक वयने न्ह्यो हे प्रशस्त प्रचार याःगु
 जुल । पास्पलेटत गार्क हे छापे याकाः इना ब्यूगु
 जुल ।

ध्व नाटके क्वचित्कालीनं ममूतसँ ह्यित्तुगु भूमिकायण विवस्वत छः-

कोशल वरेण - मानदेव शाक्य	कोशल रानी - एख एम शाक्य
" मन्त्री - तीर्थमान शाक्य	" -
दीर्घायु कुमार - गुण ज्योति व	" सेनापति - दानवीर सि शाक्य
- जि. क्षार. शाक्य	राजकुमारी - जे. एन. शाक्य
ब्रह्मदत्त राजा - लक्ष्मण शाक्य	ब्रह्मदत्त रानी - सिद्धि बहादुर शाक्य
" मन्त्री - काजि रत्न शाक्य	" सेनापति - हेरा रत्न सिद्धि

कोशल आचार्य - यसोर मान शाक्य	नाटकी - एक बहादुर शाक्य
न. पुरोहित - टि. एन. शाक्य	बाउचा - माहिला शाक्य
बुन धनुषह - जुजुराज शाक्य	देवेन्द्र - लक्ष्मण शाक्य
दंबा - दमर ज्योति शाक्य	मातली - गणेश बहादुर शाक्य
	विरवकर्मा - काजि रत्न शाक्य

दिग्दर्शक :- हर्ष राज शाक्य

हारमोनियम	तबला	गीत
पद्म ज्योति शाक्य	बाबु काजो शाक्य	एल. एम. शाक्य
पोशाकी		
शुजु देव,	दृश्य प्रबन्धक	निर्माता
पुण्य राज	सप्त ज्योति	तेज राज शाक्य
दिल बहादुर		
	निर्देशक	
	Dhamma मेहर मान सिंगल	
	तीर्थ राज	

एव नाटक दयेकेत थैना टोल ब नोद या युवक बौद्ध तसे आपालं मेहनत परिश्रम याःथे तुं नाटक छात्से हे लोक प्रिय जुया आपालं बालाना बन । एव नाटक स्वयाः आपालं मनूतसे लोक द्वेष, मोह व राग मखु क्षमा व शान्ति हे थुगु जीवन व लिपा या जीवन या सफलता या मू ताःचा खः धयागु खेँ धवा ध्वीकल । युवक नाटककारतयगु परिश्रम बालाक हे सफल जुया बन ।

बसंपोल थयाबहिली हे वर्षाबास नं चवना बिउयात वर्षाबास धुकेगु ज्याय सकलेँ युवक बौद्ध तसे आपालं बवाहली बियाः

कठिनोत्सव नापं धुमधाम नवसां हे बुद्यानन । धुगु प्रकारं बसपोल
 भन्ते नं सुमंगल बिहार स्वता गिहीं बिज्यागु जुसां बसपोल या
 च्चंयाय तक्क उपासकोपासिकापि बुद्धि जुजुं वया च्चन । नापं
 बसपोलं ह्नावा गुरु याना बिज्याय धुं कुगु उत्सवादि ज्या नं यथा-
 वत चले जुजुं हे वयाच्चन ।

बिहारवायक साहु कुलनरसिंह नाप-सम्बन्ध

छह प्रमान्ध भन्ते छुं छगू ज्याखें नबही पाके बिज्याना
 च्चंबले । लिं कुलनरसिंह साहुजु नापलात साहुं बसपोल यात
 नमस्कार यासे बसपोल या छयें छको नि बिज्याहुं छका च्चना
 यंकल साहुया छयें धर्म सम्बन्धे निगू प्यंगू खं या छलफल जुल ।
 भन्तेया शील स्वभाव धर्म देशना या शैली, बसपोलया शान्त व्यक्तिब
 हर्यादि खनाः साहुजु गावकं हे प्रभावित जूगु खनेवत । धर्मया निता
 प्यता उपदेश यने मात्रं उह्य साहु उपासकया तुगले भन्ते प्रति
 श्रद्धा भय बिद्याबल चित्त स्वाना बल । अकें उह्य उपासक साहुया
 बसपोल यात उपेक्षा यासे च्चना च्चने मछुत । कुल नरसिंह साहुनं
 ग्यनः— “ छपिला भिक्षा बिज्यागुनं मखना । छपित्त भोजन सा
 ठीक जूला ? ”

भन्तेः— “ जसो तसो ठीक हेजुया च्चंगु दु । ”

कुलनरसिंहः— ‘ छःपि थो कन्हे गन च्चना बिज्यानागु ? ’

भन्तेः— “ थपाबहिली ”

कुलनरसिंहः— “ थपाबहिली थाय् गथे च्चवं ? ”

भन्तेः— ‘ ज्या छि छि खतं च्चवं च्चना । ’

कुलनरसिंहः- "जि छको स्वः श्यका ।,

मन्तेः- ज्यु ! बिज्याहुं !"

शुलि खं जुसेलि साहुजुं मन्तेयात दान प्रदान यात । हर्षपूर्वक दानानु-
मोदन यानाः बसपोल अन छ्ये पिहां बिज्यात ।

हानं छको नबहिहली मैजा उपासिका या थाय प्रज्ञानन्द मन्ते
भोजन बिज्याबले नं कुरनरसिंह साहुं छना बसपोल यात थःगु छ्ये
भ्वना यंकल । धर्म श्रवणे अतिकं रस तायकीह्य जुयाः साहुनापं उखुनु
नं धर्मया विषय छलफल जुल । शुद्ध बुद्ध धर्मया उपदेश ग्यनाः साहुया
छ्वाः चक्कना बल । धर्मया रस थूलिसे धर्मं बसपोलयात थः पाखे
साला हल । उपदेशया अग्ये साहु नं लयताः भयबिका किरित छपाते
दबल या दबल निस जायक तथाः दान यायहल । मन्ते नं व दान ग्रहण
याये न्हो ग्यना बिज्यात - "साहु । स्व दामं छु यायेगु ?"

कुलनरसिंहः- जि म्हयाय् छह्य परलोक जुल बयागु नामं
छपिथाय् मत छ्वाः तयेगु जिगु इच्छा जुयाचवन । उकें छपिथाय् मत
छ्वाः तथा बिज्याहुं" शुलि खं ग्यना बसपोल व दान ग्रहण यासे
आशीर्वाद बिया बिज्यात ।

श्री शाक्यसिंह विहारया निर्माणः-

प्रज्ञानन्द मन्ते नापं सत्संगत जूसानिसे कुलनरसिंह साहुया
धर्म ग्यनेगु व धर्म यायेगु अभिरुची विस्तार विस्तारं बढे जुजुं
बल । छःहु थपाबहिहली मन्ते च्वना बिज्याना छ्वंगु पासे स्वःवःबले
बिहार जीर्ण जुयाः श्वाथः जुया चंगु छनाः कुलनरसिंह साहुया
बिल गरखेसे च्वना बल थें । मन्तेयाके थव बिहार दान बीधुंकले
ला छका ग्यना स्वःत्रने दान मःपूतीगु, केवल दान बी धरुं । धया

च्वंगु सगम दुगु खे न्यनाः साहृया मन्नेमेगु तर्कना याना वन । लिपा चया
 वही दान बीधे मच्चंसेलि कुल नरसिंह साहृया थःहं हे परिश्रम यानाः
 उखे थुखे चाचाहिलाः विहार छगू ल्बीकल । व विहार भन्ते यात दान
 बी घका बचन कयाः साहु लय् लय् तातां भन्ते याथाय कंटल । तर व
 विहारे वनेगु लंगु घाःसा भतिशय फोहर जुयाः भन्तेया जन च्वंभने
 मचाः यः थं मताः । थहं ल्यया हयागु चासे भन्तेया च्वं बिज्यायगु
 इच्छा अपाय्चवत्तं मवुगु खनाः साहुं भन्ते याके हे न्यना स्वतः—“भन्ते !
 छपिन्त गनचाम् लाक विहार दःसा ठीक उबी ? ” छायाघाःसा
 थुबलेतक या वुने साहृया चित्ते धर्म सम्बन्धी थुलि प्रभाव स्वचाना
 च्वने धुंकूगु खः कि थहं दान बी घाय्का वयागु व विहार भज्युतां
 मेथाय भन्तेयात त्वः थाय विहार छगू थःहं हे दय्का दान याये
 घयागु आकांक्षा उह्य साहृया दुगु जुल । साहृया दान प्रवृत्ति खनाः सन्तुष्ट
 प्रफुल्लित जुया बिज्याह्य भन्ते नं थौं कल्ले शाक्यसिंह विहार दय्का
 तःगु उबले वयबचाया रूपे ल्यना च्वंगु जग्गाया थाय विहार दःसा
 ज्यू घयागु इच्छा व्यक्त याना बिज्यात । विहारे वया च्चरपि उपासको-
 पामिकापिके न्यना स्वःबले व जग्गा हर्षराज शाक्य जुं ज्याना तःगु
 खः घयागु खे बुठं जुल । “सव्व रसं धम्मरसं” जिन ति घका भगवान
 बुद्धं आज्ञा जुया बिज्याथे धर्मया रस थ्रीधुंकूह्य विहार दानया
 आकांक्षा चित्ते स्वथने धुंकूह्य कुल नरसिंह साहृया सुम्क च्वने मष्टुत ।
 व वयब छगू विहार निर्माणया निर्मित प्राप्त याना कायगु द्विषये हर्ष-
 राज शाक्यजु नाप सानाः छलफल ज्वले उह्य शाक्योपासकया नं धर्म
 चित्त उत्पत्ति जुयाव भापालं परिश्रम यानाः जग्गायात माःकथं यानाः

मिलेयानाः सहस्रपूर्वक व जग्गा छकुति भन्तेयात दान याना बिल । नापं
 रजिष्ट्रे शान पास समेतं याना बिल । यह्यं आंटे यानागु धर्म कार्ये षथे
 भद्रापूर्ण सहयोग प्राप्त जू वःगुलि कुल नरसिंह साह्या मनं हे बिहार
 दानया ज्याय दूढ चित्त जुयाबल । भले षथव दान याना बिज्याह्य हर्ष-
 राज शाक्योपासकयास्त साधुकार व्यूसे कुलनरसिंह साह्य नं व जग्गाय
 बिहार दाना बिहार दान बिल । थुगु बिहार निर्माण यागु बखते नौद्वं,
 येना व मेमेयाय । त्वाले च्दपि यको हे उपासकोपासिकापिसं षःथःगु
 शक्ति सामर्थ्य अनुसार फुफुथे मद्दत सहायतायानाः आपालं परिश्रम यासे
 गुहाली यागुः छः । थुगु प्रकारं हर्षराज शाक्यजुया जग्गादान व कुल नर-
 सिंह साह्या बिहार दान सह सकलं टोल बासी उपासकोपासिका पतिगु
 श्रमदानं यानाः थव बिहार दयकेकु ज्या याकनं हे सम्पूर्ण जुल । भले थव
 बिहारया नामकरण यायेगु समय बल । अनः थपिण्डिक महाजनं जेतव राज-
 कुमार यागु जग्गा यःनाः दयेका तःगु बिहारयात सूत्रे थासं थाय् जेतवने
 अनाथपिण्डिकस्त आरामे धयातःगु थें षथवदान व्यूह्य हर्षराज शाक्यजु
 व, छयें दयका व्यूह्य कुल नर सिंह शाक्यजु निह्यसिगुं नांमं छगः छगः
 आखः कोकयाः थव बिहारयात नामकरण यायेगु ठोक ज्वी धकाः मती
 याना बिज्यासे निह्यं दाताया बश शाक्य हे जूगुलि हर्षराजया ह आखः
 व, कुल नरसिंहयाः सि आखः छगः नं कोकया बिहारया नां शाक्य
 सिंह महाबिहार धका प्रज्ञानन्द भन्ते नं नां तया बिज्यत । उकेसनं थव
 न्हगु बिहार श्रीशोभा युक्तगु भिगु जुयाःनं थवया नां श्री शाक्यसिंह महा-
 बिहार धका स्ववन । थव बिहारदानं यानाः थव दातापिनि यथा अभिवृद्धि
 जूथें दातापिनि धर्म चित्तया नं बृद्धि जुनुं बल । धेरां धेरां झाली

शुगु तस्वीर शाक्यसिंह बिहारे अमृकनया डाक्टर गाड
निमन्त्रणाय् काःगु अवसरे प्रज्ञानन्द महास्थविर व
सुदर्शन भन्तेपि नाप डाक्टर गाड तथा साहु
फुलनरसिंहजु सह च्वना कयातःगु खः ।

धयागु उखान थें दानचित्तं कं अपो दान यायेगु इच्छा यना बिल । अकं कुल नरसिंह साह्रया मने बिहार जक दत, भान्छाघर छकू मवुनि धयागु जुयाः व बिहार नापं तुं स्वाकाः भान्छा घर छकूनं दयकाः दान बिल । अथे नं साह्रया लुधंगु मखनि । भान्छाघर छगू अलग हे दयका ब्यूमा ज्ञान-शीला सत्यशीला अनागारिकापिनि नं भान्छाघरे हे खनाः सकतां ज्या जि याये छिनि धयागु धर्म चित्त उत्पत्ति यानाव अनसं च्वंगु मेगु जग्गा छकू नं न्यानाः अलग हे छ्ये छखा दनाः दान याना बिल । थगु प्रकारं पटक पटक निर्माण जूगु सकतां छ्ये दयकबले नं नौदं व थं नाटोल यापि उपासकोउपासिकापिसं आपालं हार गुहारं याना मद्दत भ्यू बया खन ।

बिहार उन्नति या ज्याय् पंगल

थगु प्रकारं बिहार या निर्मित स्वको तक छ्ये दयका दान यानां नं साह्रया लुधंगु मखनि । श्री शाक्यसिंह महाबिहार व भान्छा घर या बीचे छबालाचा जग्गा छकू दया च्वंगुलि छगू बिहारया निखा छ्ये मस्वाना च्वंगु खनाः व जग्गा छकू नं न्यानाः दान यायेगु इच्छा जुल । अकं बिहार दयेकेत जग्गा दान ब्यूह्य दाता हर्षराज शाक्यजुयात धयाः कुलनरसिंह साह्र नं व बीचे च्वंगु जग्गा थुवाः यात खं ल्हाके छोया तःगु खः । हानं मेमेपित्तं नं व जग्गा थुवाः यात धयाब्यू धका धयातःगु खः । हर्षराज शाक्यभुंला जग्गा थुवाः याथाय् वनाः मोलतोल नं याना च्वंगु हे खः । किन्तु जग्गा थुवाः यात धयाब्यू धका धयाकातःहा मेह्य उपासकया भचा फूसंद मदया वं नं थः पासा छम्हेसित धयाब्यू धका धयाके छोःगु जुयाचवन ।

एव खं व पासा स्हेसित धुंवा स्हृत्वी हि वा गाःथे जुल । अकं वं
 जग्ग य्वाः यःथाय वनाः हर्षं राज शाक्यं बिया तःगु मूल्य स्वया
 अपो मू बियाः थःगु नामे व जग्ग नजिट्ठेशन पास यानाः विहार
 या निम्ति प्राप्त यायत क्तः जुया च्चवंग व जग्ग यात इमां दाया
 यने ये बंका बिल । युक्थं व मनुखं थः पासा प्रति विश्वासयात जक
 याःगु मज्ज, अट्ठाचित्त उत्पत्ति याना च्चवंग दायक या धर्मदाने नं
 लपं हयाः जुयाः वना बिल । उह्य मन् या शुद्ध बुद्ध धर्म या प्रचार
 यात मिखा बामलं तक नं स्वये मयःह्य जुयाः श्री शाक्यसिंह विहार
 प्रति आपालं द्वेष आव तयाः धर्म प्रचार या उयाय बाधा विरोध
 याना हल । व मन् या षडयन्त्रं यानाः न्हाया विहारे आपालं तिबः
 बियाः महाली याना च्चवंगि उपासकोपासिकापिन्त नं चिच्छा यना
 बिल परिणाम स्वरूप श्री शाक्यसिंह विहार यागु उन्नति वृद्धि
 याना यंके घयाग दातापिनिग स्वसाः स्वयातःगु दको निफल जुल ।
 यकं यानाः विहारे वैपि उपासकोपासिकापिमं व मन् नं याःगु अन्याय
 पूर्ण इयवहाणे महापि सुं मन्त । एह्य उपासकं जा व मनुखं षड-
 यन्त्र यानाः जग्ग ताका काःथे वैत नं षडयन्त्र यानाः त्रंगु जग्ग
 धरण याना बी धका अन्यन्त क्रोध समेतं पिकाव । एव खं मन्ते नं
 सीका उह्य उपासकयात निम्न उपदेश बियाः सक्के याका बिश्यातः-

दायक ! सगवा शास्ता या मार्गे जुया च्चवंगि मन्तत्तसं आमथे
 खं त्थाय्गु लवः मज्ज । कर्माकर्मयागु विश्वास मदुपिसं जक अथे
 घाइ अथे घाइगु खः ; सखुगु ममिगु उया याना सुख प्राप्त उवी मख ।

अनाथपिण्डिक महाजनयात उपदेश व्यूसे सगवानं बुद्धं धिया
 बिश्यागुदु :-

पापीपि पस्सति मद्रं यीव पापे न पचति ।

बद्धाच्च पचति पापं अथ पापो पापानि पस्सति ॥

अर्थ:- गुणोत्तमक पाप या फल बद्ध मछुनि, अर्थात् पापी नं पाप यात हे नि घकाः सम्मे जुया च्चनी । तर गुण-अवरोध पाप या फल बई, अले तिन वयात चः गु पाप छने वया बई ।

मछुगु मभिगु कर्म याना च्चह्या मनुयात नं चयागु पूर्व जन्म या पुण्य या कारणं घन जन सम्पत्ति प्राप्त जुया च्चनी फु । तर व सम्पत्ति सदा या निम्ति स्थीर उची मखु । चःह्यं धन्निगु पापया फत्र वयवं वया अवश्य नि उची मखु । अथे घका सोका सज्जन पिसं अन्याय अत्याचार दुराचार यायगु यात त्वता छीय माः । अले हे जक कीत दुःख उची मखु । खजा पृथकजनपिनि आश्रव क्षय मज्जतले मने छको निको मभिगु नं उत्पन्न उची फु । जिगु मने नं अथे उत्पन्न जुया वः । अथे जसां नं उकेयात थह्यं चायकाः फयां फको कोतेला छोयमाः । दायक ! अनित्यगु थ्व संसारे गोचु हे च्चाना च्चने दइ ? मिखा तिसिना वनेबले सुनां छुं यंकेगु वुगु मखु । जिकेला आः हेनं अथे मतो लुया वः कि सुं गुहं मनुखं थेरवावी भिक्षु जुयाः लोकोपकारी शुद्ध बुद्ध धर्म प्रचार याये धाःसा थ्व शाक्यसिंह विहार हे नं तोता बी । खः थुगु विहार धाई गृहस्थपिन्त घोय मजू, चहे थ्व गृहस्थाप थं काय म्हयाय, मां बी, जाति वन्धुपि हे ह्याय मज्जीमा । इमित जि पेलानु मात्र हे नं विहारया जग्गा नं तोता बी घोय मजू । छायाधाः मां गृहस्थजनं विहार यागु बस्तु कयाः गति लाइमखु बिम्बिसार जुजुया पाले प्रेत जुया दुःख सिया च्चैव सकले हे ह्यापायागु जन्मे

मिक्षुसंघ विनिगु बस्तु हरण याना कया वःपि ख । अकं घया तःगु नं दुः-

न विसं विस मिच्छाहु धन संघस्स उच्चते ।

विसं एकं व हनति, सब्बं संघस्स हनति । ।

भावार्थः— एव लोके विष यात अपाय्चोतं तःधंगु विष घका मघाः ।

श्रावक संघविनिगु सम्पत्ति बस्तु यात घात्थे हे तधंगु विष

घका घयातल । अथे छाया घयातःगु घाःसा-गुगु खः साधारणगु

विष नहे नःसां झको तवि छगू हे जीवन मात्र नाश जुई । श्रावक

संघविनिगु सम्पत्ती हरण याना काल धाय् व कल्पानकल्प

तक नं पचे याय् फंगु मखु घोर दुःख भोग याना च्वने माली ।

अकं दायक ! अथे थका स्यूपि सज्जनवर्गपिसं विहार यागु

छं बस्तु खे नं लोभ लालच तई मखु ।

य्गु प्रकारं भन्ते नं उपदेश विद्या विज्यासंलि व उहा उपासक

या तं शान्त जुया वन ।

श्री शाक्यसिंह विहारया दायकं श्रया ह्मथो गुल्लिखे गुल्लिखे

दान पुण्यया ज्या याये छुंकुगु दुगु खः । तर एव विहारे थें जग्गा

झक्काबाया बारे तःधंगुः बंक्कलः पिहीं बयाः बिट्ठन बाघा ब्यूपि महु

घाःसा ज्यूगु खः ।

विहार या निर्मित प्राप्त याःयेगु कूतः जुया च्वंगु जग्गा बीजे

धोका बिया थन्हें कयाः धर्म दान या ज्याय् पंगलः जुया ब्यूगु कारणं

श्रद्धालु दाताया अर्थदान याय्गु प्रवल श्रद्धा व इच्छा दयक दयकं नं

थौं तक नं श्रीशाक्यसिंह महाविहार या मू विहार व भान्छा घर

(गुणु भाः अनागारिकारामथा रूपे नं प्रयुक्त जुया एवंगु बु) अलग अलग छुटे जुया एवंगु हे बु । बिहारया निगू अभिन्न भाग या वध्वा छबालावा जग्गा चवनाः थौं तक नं थ्व जग्गा न्हूहा जग्गा युवाः या द्वेष चित्त व विश्वासघातक प्रवृत्ति यात छयातां बबया एवंगु बु ।

युगु प्रकारं दाताया इच्छा व स्वयं भन्तेया व जग्गाय् थ्व थ्व याये धयागु कल्पना नितां बीचे हे त्वादःगु खनाः वसपोल भन्तेया थ्वे मती त्वीका बिज्यात कि वसपोलं ह्लापा याना वःगु पुण्य मगाःगुलि हे थ्व भिक्षु जीवने तक नं वसपोलया सारा इच्छा पूर्ण मज्जु उवीमा । वसपोल या जीवने याये फंगु ज्या थ्लि हे जक उवीमाः धकाः मने तयाः धैयं याना चवना बिज्यात । वसपोलं मती त्वीका बिज्यात— “ख जा ! जिंनं सारा धन जन सम्पत्ति फुक त्याग यानाः त्यागी जीवन हंथयागु खः । अथे नं जिं यानागु पुण्य मगा गु हे उवीमा । धार्थे यागु पुण्य ला सकल प्राणिमात्र या उपरे शत्रु भाव मतसे सकसितं मित्र भाव वयेका चवने माःगु खः । थुलि जिं आः तकं याये मफुनिगु जुयाः जिगु पुण्य कार्ये थाय् चासे मार पिहाँ बयाचवन । “गुबलें वसपोलं चिःतना याना बिज्याह— “मार धयापि पुण्य याइपिस्त हे मत्वा वं पुण्य मयापिस्त मार बय् माःगु हे महु । जातके चवया तःगु नं बुः शाबय मुनि तथागत या पूर्ण जःमे वसपोल कपिराज धायका जन्म जूबले थःगु ज्यान पानाः सारा माकःतेत खुसि पार याके बिलं नं गुण मस्युहा माकः छह्यस्यां बहु उपकारी कपिराज यागु जं तोथुला चका बिल । अथेनं व बोधसत्व जुया बिज्याह्य कपिराजं बज्र चित्त धारण यासे सहयाना हे चवन । थुकें सीहु पुण्य याइपित मयाय् मयाय् धंगु मार वय यः खनी ।”

चिनी व चमेली या गृह त्यागः—

यले ठंनाव् श्री शाक्यसिंह विहार तयार जुसॅली. वसपोल भन्ते ध्व हे विहारे क्वं बिज्यात । थुगु हे समय भन्तेया धर्म देशना न्यनाः ल पु. नागबहाल या हि । रत्न शाक्य या सुपुत्री चमेली व चिगी काजी शाक्य या सुपुत्री चिनी निह्मसिया गृह जंजाले चवनेगु इच्छा मइयाः भन्तेया समक्ष अनागारिका उवीन प्रार्थना याःगु जुल । थुगु प्रार्थना न्यनाः इमि मांबीपिनि नं इमित प्रब्रजित यायेगुली सहमति कयाः बिज्यात । अले बर्माया मोलमिन् प्रदेशे क्वंगु खेमाराम धयागु अनागारिकारामे च्वंक्ष्ण दौपञ्चाखारी शीलवतीयात चिट्टी चव्याः चिनी व चमेली निम्हेसितं अन आळः ब्बंकः छ्वयगु माको फुकं च्चवोवस्त मिले याना बिज्यात । थुलि याये धुंका सुदर्शन भ्रामणेर व भन्ते बिज्यानाः चिनी, चमेली निह्म नापं हेरामाया व हेराथकूं सहित प्यह्मसित च्वनाः भारते तीर्थ सकतां चग्हिकाः इमित कलकत्ता तक तः बिज्यात । कलकतां हवाइ जहाजे तयाः चिनी व चमेली निम्हेसित मोलमिन् छोया बिज्याय् धुंसॅली मोलमिनया खेमारामे सुविस्तासाथं इपि ध्यन धयागु खबर कयाः वसपोलपि नेपाले लिहाँ बिज्यात । श्री शाक्यसिंह विहारे च्वना बिज्यावने सुदर्शन भन्ते नं श्रीमती यागु नाटक नं पिकया बिज्यात । चन्द्रमणि गुरू नेपाले बिज्यावले भन्ते नं वसपोलयात श्री शाक्यसिंह विहारे नं लहकुस याना बिज्यात । ऽज्ञानव भन्ते या ६० वर्ष या जन्मोत्सव वले नं यल या भजन खलः व स्वयंभू ज्ञः न माला भजन खलः नं सःताः श्री शाक्यसिंह विहारे भारि नक्सां उत्सव माने याःगु नापं सकल उपासकोपासिकापिनिगु सद्भावत द्वारा अन विहारे महोत्सवगु महा

परित्राण नं निकोतक नं सुसम्पन्न जुया बन । थोयो अद्यापि साल साने ।
 वर्षावस धुंका कठीतोत्सव नं जुया वं वया च्वंगु बु । विस्मिन्न साले कठीन
 यात्रा समेतं यानः कठीतोत्सव माने याःपि उपासकोपासिकापि खः-

- (१) श्री जोगमाया उपासिका, सात बुवाट, यल ।
- (२) श्री करुणाकर बंद्य उपासक, लगन खेल यल ।
- (३) श्री सन्तु माया उपासिका, प्रःषा, यल ।
- (४) श्री सानु मान शाक्योपासक, साउने पाटी ये ।
- (५) श्री मिम-बहादुर शान्योपासक, नागबहाल, यल ।

श्री शाक्यसिंह बिहारया निम्ति बर्मेली रेवत भन्ते यागु द्वारा
 बर्मा त्रिपिटक ग्रन्थ त ध्यंकः वःबले नं उपासकोपासिकापिसं ह्यति
 ह्यति सफु छयोले तयाः तच्चतं आदर गौरव पूर्वक यात्रा यानाःविहारे
 बिज्याकगु जुम ।

बुटबले या महापरित्राणेः-

बुटबले स्थानीय उपासकोपासिकापिसं महापरित्राण याःबले नं
 काठमाडौं स बिज्याना चर्वापि सकलें भिक्षुपिन्त निमन्त्रणा याना हःगु खः।
 मेमेपि भन्तेपि ह्यापा लिपा बिज्यात् । प्रज्ञानन्द भन्ते घम्म वंश भन्ते ब
 विवेकानन्द भन्तेपि स्वह्य जक नापं पिहाँ बिज्यात् । रक्षीलं बसपोलपि
 च्वना बिज्यागु रेलया डिब्बाय मेह्य गोर्खाली छह्य नं दुगु खः । बोचे
 लें थ्योबले भारतीय ब्राह्मण छह्य नं स्वारा मारां रेलें यहाँ वयाः बसपोल
 भन्तेपिनि ह्योने बेञ्चे तुं धुकु नुकुबक त्रिखुत्ति मोरेयाना फेतुत ।
 थुह्य ब्राह्मणया भिक्षु धाल कि मयःह्य जुया च्वन । अकें थज्यापि हे भिक्षु-
 तसें यानाः ह्यासा दे यात चीनं बकापलाक नुना छ्वःगु धका अनेक तालं

दोषारोपण यांना छं ह्यांना हल । अन हे लिक गोळालो छह्य नं
 बुगुळः । व गोळालीं व ब्राह्मण यात घाःगुळः आमये धाय मते इमिसं
 हिन्दो भायस्यू घका । अथेनं तेरे हे याःगु मळ, ऊ ऊं तः सः यांना
 हाला हल । लिपा वसपोल प्रज्ञानन्द भन्ते नं थूहा अबुऊ ह्य ब्राह्मण यात
 संसार या परिवर्तनशील अनित्यमय स्वभाव या दिषये धवाध्वीक
 षोघ याका बिज्यासेलि व थःगु थासे थ्यंकाः सुनु सतुं कुहाँ वन ।

वसपोलवि बुटबले विज्यानाः अन महापरित्राण याय सिधेकाः
 सिद्धार्थया जननी माता माया देवीया थःछयें देवदह सीकः बिज्यात ।
 अनं लिपा वसपोल नेपाने श्री शाक्यसिंह विहारे तुं लिहाँ बिज्यात ।
 बुद्ध धर्म प्रसारया ज्या देशया ह्यघागु कुंने थज्वीमा वसपोल फतले
 अन थ्यंरुः हे बिज्याई । थ्वनं वसगोलया नैसर्गिक स्वभाव छः ।

वसपोल भन्ते स्पष्टवादी जक मळु मित्रनवार ह्य नं छः ।
 अके वसगोल नाय महायानी बज्रयानी बौद्ध आचार्यंत नं वया बराबर
 छलफल जुया छवं । २०१४ साल जेष्ठ ३ गते चिनिया अतिथिपिन्त
 स्वयंभू स्थाने स्वागत यायेत बन्दोवस्त मिले याःगु जुयाः वसपोल नं
 अन स्वयत् बिज्याना छवंगु छः । भतिचा समय मरयोनिगुलि वसपोल
 या स्वयंभू र्थय परिक्का यांना चवना बिज्यात । थूबने स्वयंभू स्थाने
 श्री धर्मचूडामणि बज्राचार्य नापलात । उह्य बज्राचार्य नाप छं जुजुं
 चतुर्थ विश्व बौद्ध सम्मेलन यागु छं नं पिहाँ वल । व अले बज्राचार्यं
 चतुर्थ विश्व बौद्ध सम्मेलन जूगु बळते मेिसं अनुरोध याःगुलि थःम्हं
 चवया तःगु साईन बोर्डं छकू अंगले ताना तःगुयात वयना भन्ते याके
 भयनः- 'थ्व मिले जू लाकि मजू ।' बुद्ध धर्म संघ धकाः शीषक

तया: स्वयमतःगु साइन बोर्ड बोला जू । अनं वसे पञ्च शील पालन
यायेमाः, शील, समाधि, प्रज्ञा पूरे याना यंकेमा: इत्यादि धका स्वया
तःगु खना: वसपोल मन्ते नं प्रशंमा यासे धया बिज्यात- "छपिसं ला
ध्व साइन बोर्ड साप हे बोलाक नियम मिले उवाक चवया तथा
बिज्यात खनि ।"

ध्व छं ज्यना: वज्राचार्यं धःगु मन या लं पंकल-“अं! मन्ते!
पञ्चशील हे पालन मयाःपि वज्राचार्यपिसं सम्पूर्णं चर्या पूरे याये धुन
धका धया बुयां गुकथं पूरेःउवा ? स्वाधः हे मगेकं तं क्वे ध्यंके धयसं: गवे
याना ध्यंके फं ? मखला मन्ते ? आ: धन नेपाले वज्राचार्यपिसं वज्रः
सत्वयाग नृत्य गीत याना: सम्पूर्णं पूर्णं जुल, महान उरुत्त स्थाने ध्यने
धंकल धंग भाव क्यना तल । थकथं जूल धाय्व पण्डित वर्गगिनि ढ्ढोने
मुसावादीये मच्चनीला ? बरु जिमिसं पञ्चशील पालन यायां क्रमानुसार
शील, समाधि प्रज्ञा पूर्णं याना: अनुत्तर बोधि ज्ञान प्राप्त याना काय
कयमा धयाग् आशिका याना चवनाग् खः धायग् लकं योग्य जू । अकं
जि यग् साइन बोर्ड धगु प्रकारं स्वया बियाग् खः ।" ह्यह वज्राचार्यं या
मचां वज्रायानो मत या बिषये स्वयंभू स्वाने चवना: सकलं लं बुया स्वंगु-
यात पवर्ह मतसे छं हसकल याना स्वंगु हना: मन्ते यात हे प्रचा मुख
मताःये चवना वल । अकं छता नित्त जक छं ह्लाना: वसपोल लिचिला
बिज्यात । कारण अःखः बिचार दुपि मनूतसं छं ताल कि फलानाह्य वज्रा-
चार्यं व फलानाह्य भिक्षु निह्य चवना: गुरुजुपिन्त निन्दा याना चवन धका
वसपोल यात नं दोषारोपण याई धका वसपोल लिचिला बिज्याग् खः ।

बुद्ध सम्भवत २५०१ स यले बुद्ध जयन्ती उत्सव माने या:दले

नं नेपालया ब्रह्मयानी मत कथं संसारया श्रुटिया विषय ब्रह्माचार्य
 पिसं च्चया तःगु सक् छगू नं भन्तेयात प्राप्त जूगु खे नं बसपोलया
 लुमंते बल । उके पञ्च तथागत पिनिगु सृष्टिया विषय अनेक खे च्चया
 तःगु बुगु छः । थेरवादी बुद्ध शासने दुश्चाना च्चंगु त्रिपिटकया धर्म
 ग्रन्थ त व नेपाले प्रचलन जुया च्चंगु महायानी धर्म ग्रन्थ आपालं आपाः
 पाःगु नं बु । च्च विषयले छलफल याना च्चनेगु बसपोलयात ठीक थे
 मताल । छाग्धाःसा अयनं नापं गुरुजुपिसं भिक्षुपिन्त विपश्ची तथागतं
 कमलयागु पुसा पिनाः अधिष्ठान याना विज्याथे स्वयं उत्पत्ति जुया
 विज्याह्य ज्योति रूप स्वयम्भू भगवानयात नमस्कार, प्रदक्षिणा मयाः
 घकाः दोषारोपण याना जू । थुज्यागु खे छलफल याना च्चंसा
 छु जक मघाई ?

चीन भ्रमण व लिपा

चन्द्र देवी-सानुमान शाक्यपि नाप परिचय

श्री शाक्यसिंह महाविहार या उन्नति वृद्धि जुया वं वया
 च्चव्ये वसपोल मन्तेया उपासकोपासिकापिनिगु संख्या नं वृद्धि
 जुजुं वया च्चवन । बुद्ध सम्बत २५०५ अर्थात् ने. सं. १०८१ पाखे
 ये इट्टम्बहाले लुकुपिने च्चपि काँछा शाक्य सानुमान शाक्य;
 च्चन्द्र देवी शाक्यपि लिसे नं परिचय जुल । न्हापा न्हापा शुद्ध
 बुद्ध धर्मया खं मन्दोनिबले अष्टमी, सन्ह, पून्ही आदि पर्व दिने
 स्वयंभूद् देके वनेगु गःचा हयू वनेगु भादि उयाय भद्धा तथा उर्वीपि
 अक मख गुंलां कातिकं लच्छि यंक उपासं च्चनेगु बुंगछेके
 च्चनेगु अष्टमी व्रत आदि वनेगु उयाय थपि शाक्य परिवारपिनि अति-
 शय भद्धा बुगु जुया च्चवन । लिपा शुद्ध बुद्ध धर्म अगतगत घेरबारी
 बुद्ध शासनय्य विषये बाखं न्योसैलि च्चन्द्र देवी उपासिका प्रमुख
 मेपि सकलें ज्ञान परिवारया भिक्षु धर्म भद्धा च्चिन वृद्धि जुयाव वःगु
 जुल । अले प्रज्ञानम्ब मन्ते नाप परिचय दसैलि च्चन्द्र देवी शाक्य
 सानुमान व काँछा शाक्यपिनि वसपोलयात छये च्चवनः भोजन
 दान यायगु याना हल । इट्टम्बहाले जन्म जूम छह्य सुपुत्र नेपाले
 भिक्षु महासंघया अध्यक्ष जुया थकालीह्य मन्ते जुया च्चवन नं
 वसपोलयें जाः म्ह शील आचरण व धर्म ज्ञानं सम्पन्नम्ह भिक्षु याके
 इट्टम्बहालयया मन्तसे धर्म भ्रवण यायेगु अःसर प्राप्त मज्जुगु

लनाः थुपि शाक्य परिवारतय् चित्त सुख मदेकल । थुले ब्रह्मानन्द
 भन्तेया नं थः जन्म जूगु स्वाले थः ज्ञाति बन्धु इष्टमित्र अनपि
 सकलसितं धर्ममृत-पान याकेगु दुनुगले इच्छा दइगु स्वापाविक
 हे जुल । अकें चन्द्र देवी सानु मान शाक्यपिनि थः ज्ञाति बन्धु
 टोलवासी व मेमेपि भ्रट्ठालु जनपिन्त यकेत थःगु विहारे धर्म
 देशना याकाः शुद्ध बुद्ध धर्मया प्रचार यायगु तधंगु 'इच्छा उत्पत्ति
 यानाः बुद्ध सम्बत २५०६ अर्थात् ने. सं १०८२ या कार्तिक महोनाय्
 केशचन्द्रकृत पारावर्त महाविहार, (इटम्बहाले) लच्छि यंकं धर्म देशना
 यायेन भन्तेयात प्रार्थना याः गलि सुदर्शन भन्ते व प्रज्ञानन्द भन्ते
 नं थ्व प्रार्थना यात सहर्ष स्वीकार याना बिज्यात । थ्व ज्याय
 स्थानीय वासिन्दापिनिगु सहयोग नं प्रशस्त प्राप्त जुयाः बाँलाक
 बन्दोबस्त पूरे जगुलि थ्व धर्म देशना न्यनेत आपालं मनूत जम्मा
 जू वईगु जुल । कार्तिक लच्छि यंकं धर्म देशना पूर्ण जुसैलि धूमधाम
 नवसां बाखें धकेगु ज्या नं सम्पन्न जुल । थ्व धर्म देशना
 क्वचाःगु उत्सवे केशचन्द्र कृत पारावर्त महाविहारे बुने ख्वंगु पाठशालां
 नं अजातशत्रु यागु नाटक छगू नं प्रदर्शित याना बिल । थुकें यानाः
 शुद्ध बुद्ध धर्म या प्रचारे नं गावक तिबः प्राप्त जुल । भिक्षुपिनि
 पाखें केशचन्द्र कृत पारावर्त महाविहारे लच्छि यंकं धर्म देशना
 जूगु प्रथम पटक थ्व हे जुल । थुगु धर्म देशनाया अवसाने भन्ते
 या पाखें अनन्तोपकारक बुद्ध नायक पुस्तिका छगू नं च्वकाः प्रकाश
 याकूगु जुल । थुबलेसं निसें चन्द्र देवी सानुमान शाक्यपिनि शुद्ध

बुद्ध धर्म प्रति आस्था व श्रद्धा नं कन कन वृद्धि जुयावं वनाः बिहारे बराबर हे धयार्थे बना बनाः कामं प्रधान यायेगु धर्म अक्षय यायेगु धर्म बिषये छलफल यायेगु नं याना हल । परिणाम स्वरूप इपि उपासकांपासिकापिसं स्वातु स्वास्थां पुष्य कार्य यानावं हःगु जुल । यपि उपलक्षोपासिकापि ई. ब्यो स्वयाः माः बले माःगु दान प्रदान याये सःपि नं जुयाबल । सुवर्शन भन्ते व प्रज्ञानन्द भन्तेपि चीन बिजयायेर्योबले चीन देशया हावापानीयात स्वेक चीवर दान भूगु भन्ते नं लुम्का बिजयाना उवनी ।

चीनया बौद्ध सम्मेलने प्रज्ञानन्द भन्तेः-

बुद्ध सम्बत् २५०८ अर्थात् विक्रम सम्बत् २०२१ साले चीने किङ्गम एशियाई देशया प्रतिनिधित बनाः छगु तःधंगु बौद्ध सम्मेलन जुल । थुगु सम्मेलने इवति कायेत नेपालयात नं निमन्त्रणा प्राप्त जूगुलि अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया पाखे सुवर्शन भन्ते, प्रज्ञानन्द भन्ते व अभिर लामा स्वर्हं बिजयानाः उव सम्मेलने इवति काः बिजयात । नेपालं टाका, रंगून स्यहि नाकि जुजुं पेरिंग थ्यंकाः पेरिंग होटले उवनाबिजयात । वसपोलपि नापं सकलं मेपि बौद्ध भिक्षुपिन्त समाजबादि देशया चिनिया सरकारं नं बांसाक हे स्वागत याःगु जुल । उगु बौद्ध सम्मेलनं दक्षिण भियतनामी सरकारं व देशया बौद्ध तय्त निर्मम रूपं दमन याःगु बिजयले तःधंगु बिरोध प्रकट यात । व सम्मेलने प्रज्ञानन्द भन्ते नं बिजा बिजयागु भाषणयो सम्पूर्ण बिबरण थये छः-

नमो तस्मिन् भगवतो अरहतो सम्मा सम्मुद्धस्त ।

हनेवःहपि अणुत्मान व अणुत्तोपि,

समी नामः भाजु, विष्णु-एशियाई बौद्ध देश-कार्य
 बौद्ध प्रतिनिधि-धर्म्युपि, भाजु व मयजुपि,

दकसिद्धे ह्लापां छलपोल छिकपि सकसिनं कृपा तसे जितः थ्व
 मंथे दनाः निगू शब्द नोवायत थ्यूगु अवसरया निर्मित-धर्म्यवाद ज्ञापन
 यायेत्त आशा फोना च्वना । अन्नं लिपा छलपोल छिकपिसं हाकनं
 छको जितः थःगु महान् बौद्ध कर्तव्य पूरा याःह्य चिनी बौद्ध एशोशि-
 यशन यात दु-नुगलंनिसं कृतज्ञता ज्ञापन यायेगु अवसर बिया बिज्याई-
 दिई धकाः कम्मना याना ।

जितः साप लयताः कि भगवान् बुद्धं उपदेश बिया बिज्यागु
 मन्तव्य निर्मित मवेक मगाःगु न्यागू शीलमध्ये खुया कायेगु व्यभिचार
 व मखुगु खे त्हायेगु थें जागु स्तूगू पापयात्त त्वताः महान् देश चीनया
 जीवन पद्धति स्वयं हे स्तूगू शीलया पालन याः । जितः थों वहे देशे
 च्वनाः निगू शब्द नोवायगु अवसर दत्त । प्राग्गैतिहासिक इलंनिसं सांस्कृ-
 तिक स्वाप् बुद्ध मित्रदेश चीने च्वनाः हाकनं छको थ्व खें बोहरेयायगु
 अवसर दयाः जितः साप हे लयताः कि छगू देशया बौद्धतयेगु दुःख
 वको देशया बौद्ध तयेगु दुःख छः । छाया धाःसा बौद्धतयेगु एकता
 ऐतिहासिक एकता छः ।

भाजु मयजुपि ! की सकसिनं स्यू धर्मो-बुगु प्रकारं वंनु विवति
 यात कीसं मारया आक्रमण मात्र माने याना । तच्चागत अहंत सम्यक
 सम्बुद्धया अनुयायी की बौद्धत गुबलें नं मधरया याखें बिबु-बन्नेपि मखु

न गुबले मारिया पाखे परंजित उबी घयगु माशंका याइपि छः । अके
 दक्षिण भियतनामया बौद्धे जनता भोगे याना च्छंगु दुःख नं धार्मिक जन
 यात छंगु मारिया प्रहार हेसम्म छः । अले व मारयात त्याकेत याना च्छंगु
 संघर्षयात, अर्थ अष्टांगिक मार्गया शब्दे सम्यक प्रयत्न धका धाइ । जि
 छलपोल छिकपि सकसिभुं विश्वासया नापं वधातुक एकतावद्ध जुयाः धाय
 मास्ते वः कि मार गुबले हे त्याइ मखु । मनूतयगु सत्य-प्रेम निश्चित
 छःसा विजय नं अनिश्चित ज्वी फेमखु । दक्षिण भियतनामी बौद्ध जनता
 या विजय नं हांगः मखसा यो उबी यो मखसा कणे ला अवश्य ज्वी ।

दक्षिण भियतनामि नगी डिम डिम सरकारं गुगु अमानवीय
 दमन-नीति कवाः बौद्ध जसताभित्त असह्य दुःख विप्ल, व गुगु दुःख
 प्रकट यानाः नोवायगु अधिकार नं लाका काले व हे विश्वासी यानाः
 दुबली बन्धे कवनाः बौद्ध चण्डुपिनिगु लवःगु व हाःगु संधाः बीधे हांगु
 चौबरे पूछे बिक बर्षन दुक यात वःगु प्राण-प्रदीप कवनाः धर्मवा
 स्वाधीनताया विरिक्त भारति याके बिल । बौद्ध तयेगु इकले सकले पबित्रगु
 वंशाख पुहने वें जाःगु दिने बौद्ध जगत यागु इकले पबित्र व श्रेष्ठ
 जुया च्छंगु बौद्ध ढगडा येजाःगु इस्तु लाका कयाः खना बीगु ये
 जागु घटना इतिहासि हे नं खने मखु । यःगु ध्व करदूट तोपनीत हा
 शक्तिया प्रयोग नं मयागु मखु । अहिंसाया पूजारी बौद्ध तयत स्यालेगु
 ककणा निद्रि तबागतया बिहारे क्रोध मि यना बीगु धाल्ने धातये
 हे अकचनीय अभ्याय छः, तच्छतं तःछंगु वाप छः । अन्ते वाप प्रकट
 जुल । संसारया बीहृतसे छगू कःलं विरोध यात । बाउंगु, हास्तुगु,
 हाउंगु, तुमुगु व कलेजी रंग व भ्यागुलि रंग दुगु छगु बर्षिया बौद्ध ढगडा

शाक्यमुनि तथागतप्रोक्तं, छयंगू, हि, क्वे, नुगः स्वैया प्रतीक खः । अले ध्व रंग न्याय, करुणा, सेवा पवित्रता व अनुशासनया अपरिमित सम्देश भोत नं खः । उकियागु अबहेलना बोद्ध जगतया, बुद्धया अबहेलना खः, न्याय, करुणा, सेवा पवित्रता व अनुशासनया अपमान खः । धुगु अबहेलना व अपमानया उया नगो डिम डिन् सरकारं निखा तिसिनाः याःगु दु ।

नगो डिम डिन् यागु धुगु अमानवीय कर उयाया बिरोध घायेत भगवान बुद्धया जन्मभूमि नेपाले सर्वप्रथम जगु अखिल नेपाल निक्षु महासंघं छगू बिज्ञापित् पिकाल । अले गणमहाबिहारे छगू जरूरी मिटिंग सःते धुंकाः ज्ञानबाला भजन खलः, स्वयम्भू विकास मण्डल, धर्मोदय सभा, युवक बोद्ध परिषद्, तारेमाम् भजन खलः, बायक सभा ये जागु बोद्ध संस्थात संमठन याय्गु उया जुल । अनं लिखा नेपालया प्रायः फुक्क बोद्ध तय्गु संघ संस्थात मिले जुयाः दक्षिण मियतनाम बोद्ध धर्मावलम्बी सहयोग समिति गठन यानाः दोलंबोः मन्तय्गु अलग अलग आमसभा व जुलस फुक्कं घयाये प्रमुख शहरे आयोजना जुल । प्रमुख बोद्ध बिहारे शान्ति कामनाथ पूजा जुल । नेपाली बोद्ध तय्गु नुगःया खं ह्लायेगु खासा यजापि संहे नेपाली बोद्ध व जनता त मदु उबी गुह्यस्या नुगले दक्षिण मियतनामी बोद्धतय् प्रति असीम सहानुभूती बबु ।

सभानायः भाबु ! भाबु व मय्कुपि ! जित संक्षिप्तं ध्व घाय्गु अनुमति बिद्या बिज्याहुं विसं कि नगो डिम डिन् याके न्हाको हे अपरिमित शक्ति छाय् मदेमा, नेपाल या सम्पूर्ण जनता बोद्धतय् गु ध्याय पूर्ण न्यागु बोद्ध मांग या साथे दु अले दु बार यात त्याकेत

जुया चत्रंगु संघर्षे या पक्षे । हानं ज्जिमत विञ्चास वु कि विजय
संघर्षशील वीरु जपता पाखे एएखं हे न्ह्याण्याः वयाच्चवंगु वु ।

धन्यवाद !

त्रिरं तिट्ठनु सद्धम्मो, लोको होतु सुखी सदा ।

चिने सम्मेलन सिधमेलि वसपोलवि रेल यात्रां थाय् थासे देश
नगर बिहार चैत्य मन्दिर दर्शन यानाः हृङ्गकंप्रकः विज्यात । इङ्गकङ्गं
जेटप्पेने चवनाः बर्मा जुके यंरुन । बर्मा धर्मसैलि अनं रंगुन शहरे उ.
पञ्जा बाबा या बिहारे न्हेण्डु च्यानहुति चवना विज्यात । अन चवना
विज्याः उर्वाञ्चि हे अन रंगुने चवनादीपि संभराता दो.धि.ची. दो, तिती
दायिकामा पिनि बाखें भोजनादि चीवरनं माक्ख हे वान प्रदान यानादिल ।
मेनेगुनं फुक्क प्रबन्ध वेकःपिसंहे यानादिल । हानं अनं रंगुन शहरे नं
मेनेयायनं प्रसिद्ध प्रसिद्धगु ताःतापायाय् चत्रंगु चैत्य बिहार मन्दिर हानं
ततःधिरुवि मनवान बुद्धया मूर्ति भादि फुररु चासेनं थःपिनिगु हे मोडरे
तयाः वसपोल रित चाःहोरु यंरुगु खः । अन चवना विज्याःउर्वाञ्चि हे वेक
दायिकामा दो विवी, दो तिनी पिसं बांलाकहे हेरबिचार यानाः आपालं
सेवा सत्कार याना तयादिल । वेक दायिकामा पिनिगु कुतस गुण
यक्को यक्को हे वसपोल मन्ते नं लुमंहा चवना विज्यागु वु ।

केवल वसपोल मन्तेपित जक नं मखु नेपालं विज्यापि षिण्डु
अनागारिकापि सकसितं नं वेरु दायिकामा पिसं मवत गुहालि सहयोग
विद्या चत्रंगु खः । अने अन बर्मा ह्वाइबहाजे चवनाः डाका बुकाः नेपाल
पाखे स्वयाः विज्यात । नेपालं पिहूँ विज्याना चत्रंतले नेपाले अरो जुया
चत्रंगु कर्कियागु निन्दा चर्वा भादि छुं न्यने मोःगुलि वसपोलया मनयात
बडो हे आनन्द ताःगु जुल ।

श्री शाश्वतसिंह विहारे ध्यान कुटीया निर्माण:-

बु. सं. २५०९ स श्री शाश्वत सिंह विहारे हानं छगु देगु उन्नति या गया जुल । ये विसुली बनारे चर्चह्य आशाकाकी उपासक यागु प्रेरणां रत्नमाया साहुनी व वया सुपुत्री तारा शोभा पति अयत धर्म चित्त उत्पत्ति जुयाव ल. पु. नकबहीले चर्चह्य विहार दायक कुसनरसिंह ताहु नं दना ब्यूगु विहार नायं तुं स्वाकाः दक्षिण पाखे ध्यान कुटी विहार छगु दयकाः अट्टा पूर्वक दान प्रदान याना दिल । यगु ध्यान कुटी दयेकेत नं सकल उपासकोपासिकापिसं हार गुहार मद्दत याना ब्यूवःगु जुल ।

तुति स्याःगु त्वेया छुमां:-

बुद्धसम्बत २५१३ विक्रमसम्बत २०२६ साल आषाढ पुत्ति अर्षति धर्म चक्र प्रवर्तन दिवस खुनु ल, पु. हःबाहाले बुद्धपूजा दुगुलिं वसपोल भन्तेया अन बुद्धपूजा सिधयकाः सिहाँ बिज्याना चर्चबले सुदक्षन भन्ते नं मोटरे च्वनः वसपोरुयात नापलाः बिज्यात । उखुन्द्या दिने आनन्द कुटी भ्रामणेर प्रवजित उवीपि निह्य दुगुलि व हे समारोहले वसपोल बकालीस्य भन्तेयात व्वना यंकेत सुदक्षन भन्ते स्वार्थं बिज्यागु जुया च्वन । थ्व सुभ संज्जल खे ग्यने मात्रं भन्तेया मने हर्ष जुयाः १० बजे उवी त्योंगु ई जुयाः सिबाइन धका वसपोल नं हकासं वहे मोटरे च्वनाः आनन्द कुटी पाखे बिज्यागु खः । आनन्दकुटीयाः पाः ववे थोबले १०.३० बजे जुल । अके हथाय् चाचा वसपोल भन्तेया मोटरं पिहाँ बिज्याबले देवागु तुति छपा मट्टिक लात । अथे जूसां वसपोल हथाय् चाचा पाः गयाः थहाँ बिज्यानाः क्रियापला नीपलाःति छु बिज्यात उवी वसपोलया तुति व्वारावक वनाः फतुना बिज्यात । तुति संके ज्यूगु नं

मखुत । अथे नं अनं नित्तं लुकुंछिकाः आनन्दकुटी बिज्यानाः अन थाम-
णेर छुनाः माःगु तक ज्या सिधयकेधुंकाः छपलाः हे छीम्बक बसपोल-
प त मोटरे तयाः लुकुंछिनाः विहारे लासाय् खतुके हल । अबलेसांनिसं
बसपोलया देवागु तुति छया स्थाना चवंगु गुलिखे वासः याना बिज्यातं
नं आःतक नं चञ्चुक लाःगु मखुनि धाःसां ज्यू ।

विजयारामे वर्षावासः-

बुद्धसम्बत २५१५ अर्थात् वि. सं. २०२८ सालं बसपोल वर्षा-
वास चवनेत बलम्बुया लिक्क द्दह्वंसुत चवंगु विजयारामे वर्षावास चवं
बिज्यात । वर्षावासया अवसाने अन हे यासे ये, यल, बलम्बु, द्दह्वंसु,
किपुलिचा आदि थासं थाय् सकलें उपासकोपासिकापिनिगु सहयोगं न्हूलं
(गुरुजुधारा) गुरुं साहुया छयें निसं जुलूस न्ह्याकाः कठीन यात्रा यानाः
द्दह्वंसुं विजयारामे दुनंहयाः मिभ्रुसंघपिन्त कठीन चौबर प्रवान यात ।
द्दह्वंसुं न्ह्यायानाक जूगु थर कठीनोत्तर नं साह्रं हे बांजाक सुतम्बर
जुयावन । ये, यल, खर, मोर, बरम्बु आदि विभिन्न थासं उबने अन
बिज्यापि भन्तेपनि संख्या २२ ह्य दु, अनागारिकापि जम्मा ३५ हाति
दुगु जुस । थूकं यानः बसपोलं न्ह्याया स्वना थकूगु बुद्ध धर्मयः जग क्कन
सुदह जूगु स्पष्ट सीवत ।

महात्मय सूत्रया प्रकाशनः-

थुगुहे सालं परिचम नं. १ रानीपौवाय् चवनाचवंपि तीर्थराज
शाक्य प्रमुखं सकल जहान परिवारया तःधंगु धर्मं चित्त उत्तवति यानाव
भतिचा हेनं कण्टमचासे रानीपौवा थें जाःगु पर्वः चवकाय् विष्णु महा-
संघयाः पाखें पहेतमगु महापरिचरण पठ याका बिज्यात । दुर्लभ जुया

ध्वंगु ध्व महापरित्राण न्यनाः स्थानीय ग्रामीण जनतां नं सिपुल पुण्यया साधना याये खन । ध्व हे अवसरे प्रज्ञानन्द भन्ते नं ध्वयातया विज्यागु महासमय सूत्र छगू पुस्तक नं छापे याकाः धर्म बान याःगु जुल । तीर्थ- राज उपासकपिनिगु बुजागु धर्मदान खनाः प्रशंसा मयाःपि मनूत सुं भन्त ।

त्रिशुली धर्मोपदेशः-

विक्रम सम्बत २०२८ सालया खं खः । छन्हु यले हःखाय् च्छं सःनुमाया उपासिका श्री शाक्य सिंह विहारे भग्तेया दर्शनार्थ बल । धर्मया छकूनिक् खे ह्नाय् धुंकाः उह्य उपासिकाया मती तथा वःगु भग्तेयात त्रिशुली ध्वना यंकाः धःपिनिगु न्हू दय्के सिधःगु छ्ये शान्ति याकाः न्ह्यन्तक परित्राण पाठ याके बीगु इच्छा जुया ध्वंगु खं- तीजक प्रार्थना यात । उह्य उपासिकां ह्नावा नं तःकोगु बार हे प्रज्ञानन्द भन्ते यात त्रिशुली विज्याकाः धर्मोपदेश याकेत प्रार्थना याये धुंक्गु खः तर बसपोल भन्ते यात त्रिमिन्न कारणं समय व अनुकूल मिले मज्जुर्गल बसपोल उखे पाखे विज्याये भकया ध्वंगु जुया खन । अर्के धुगु बार ला ह्नाथाये यानाः जूसां बसपोल भन्ते यात सांगु बजारे ध्वना यंकाः धःपिनिगु न्हूछ्ये या उद्घाटन हे बसपोल या पाखे याके धयागु इमि साबहे तःधंगु इच्छा याना ध्वंगु जुल । अर्के दोहरे तेहरे यानाः भग्तेयाके वचन कायेत उह्य उपासिकां प्रार्थना याना धनन-“भन्ते ! कृपया छःपिसं वष्ट भक्तासे जिमिगु उपरे दया तथा विज्यात धाःसा जिमित व त्रिशुलीया धर्म प्रेमी पित्त अत्यंत तःधंगु उपकार उवी ” ।

धर्मोपदेश याकाः धर्मदान यायेगु इच्छा याना च्छं ह्य

उपासिकायागु प्रार्थना यात धुगु बार भन्ते नं "महि" धया बिज्याये
 मफुत । कारण उगु बखते ऋतु नं हेमन्त ऋतु जुयाः समय नं अनुकूल
 मिले न् । अकें सःतुमाया उपासिका या प्रार्थना स्वीकार यानाः
 वसपोल त्रिशुली सांगु बजारे बिज्यानाः गुणज्योति सन्तुमाया विनिगु
 न्हूगु छ्वे न्हूयं परित्राण पाठ याना बिज्यात । वसपोल या हे
 पाखें न्हूछ्वे या उद्धाटन हे जुल धायमाल । त्रिशुली छ्वे जोःछि
 वसपोल छनेत छ्वनेत जन यागु सुगतपुर बिहारे हे चवना बिज्याइगु
 छः । ह्लापा नं सुगतपुर बिहार संघ दान भ्यूगु बखते, भगवान बुद्ध
 यागु अस्थिघातु या प्रदर्शन याःबले आदि बखते वसपोलं सांगु बजारे
 प्यको न्याको बिज्यानाः धर्म वेशना याना बिज्याये धुंकूगु छः । अकें
 सांगु बजार या धर्म रत्न शाशयोपासकया नं वसपोल भन्ते यात धर्म
 वेशना याकेगु इच्छां स्थानीय उपासकोसिकापि सकलसितं खबर बिद्या
 तःगुलि बहनी सकलें बिहारे वसपोलयाथाय् जम्मा ज्वल । प्रज्ञानन्द
 भन्ते नं धर्म वेशना याना बिज्यात । अन्तिमे अन मुना चर्वि सुरेन्द्र
 शाशयोपासकाविसं पुनर्जन्म दु लाकि महु धयागु त्रिषये प्रश्न
 ल्लयथना हल । पुनर्जन्म या विषय कयाः निम्न बनीजिम छलकल
 जूगु जुलः-

प्रश्नः- "भन्ते ! छु पुनर्जन्म धयागु धाखें हुगु छःला ? छःसा पुनर्जन्म
 गुथाय् तक दया चवनी ?"

उत्तरः- पुनर्जन्म धयागु हुगु अवश्य नं छः । गुथाय् तक प्राणिपिके
 तृष्णा ल्यो दया चवनी तिति, उथाय् तक ईरि जन्म मरणया
 चक्रे चाहिला हे चवनी ।

प्रश्नः- प्राणिपि मृत्यु जुयाः अग्नि संस्कार याये धुंकाः लः, नि व फ्य

जुयाः मदया वने धुंकी । अले हाकनं मेथाय् गुकथं जन्म जू वनी ?

उ. :- प्राणिपि मृत्यु जुयाः लः, मि फय् जुया वंगु ला केवल भौतिक पदार्थं चतुर्धातु मात्र खः । मेगु इमिगु कर्मा कर्म तृष्णा (काम तृष्णा, भव तृष्णा, विभव तृष्णा) बांकी वनिगु जुयाः व हे तृष्णा द्वारा कर्मानुसारं प्यंगु योनी (अण्डज, जरायुज, गन्धज ओपपातिक) मध्ये छगू योनी उत्पत्ति जूवनी ।

प्र. :- आम्थे जक धयां ला मन्ते ! जिपि चित्त बुळे मजू । जिमिसं खंहे मखंकं गथे विश्वास यायगु ? जन्म जूवनीगु तरीका थथे जुयाः थुकथं जन्म जूवनी घकाः जिमित्त वयना विज्यायमाः नत्र ला खं हे मखंगु चीजे विश्वास यायगु ला अन्ध विश्वास जक उची ।

उ. :- मखु उपासक ! आम्थे धाय् भचा मज्जू । गुगु ला धातु स्वभाव मात्रगु वस्तु तृष्णा यात मन् तयगु मांस चर्कुं मिखाया न्ह्योने तयाः वयने नं फंमखु, खंके नं फं मखु । थुके या विषय छगू उदाहरण बी । छम्ह मनुखं पाउं वालाः सावक नया च्वंगु मेम्ह मनुखं खनेवं हे वया म्हुत्थो ई चुलु लुलु बुया वई । व मन्या चित्त तृष्णा व पाउंले वंगुलि हे जक अथे ई चुलुलुलु वःगु खः । मन् या चित्त तृष्णा व पाउंले वंगु छलपोलपिनिगु आम मिखां खंके फुला ? अवश्य नं फं मखु । वथे तुं थन ताउत चवना च्वंहा उपासिका या नक-तिनि ल्हय्या उची सःहा मचा सुं महु थाय् छयें याकःचा

त्वता यकागु खं क्खस्स लुमन घाय् व हे व मांहा तुहन्त थ
मन्नाया थाय् थ्यं कः वनी । थुके नं यदि व मांहा मिगु माया
चित्त मन्नायाथाय् मवंगु जूसा मांहा मन्नायाथाय् थ्यनी हे
मखु । तर ऋ छलपोलपिनिगु मांस च्छुं व मांया चित्त
खंके फुला ? खंके फं मखु । अथे धकाः व खंकेमफुगु चित्त
तृष्णा मदु घाय्गुला ? उके विश्वास मयायगुला ? सज्जन-
पिसं उके अवश्यनं वु धका हे विश्वास याय गाली । अथे
हे प्राणिपिनि नं मरणान्ते वयागु तृष्णा गुखे पाखे लगेज्जी
उखे पाखे हे वया जन्म ज्वनी । केवल वयागु मृतक शरीर
हे उक चा जुया चतुर्धात्तस मित्ते जुया वनीगु खः । गथे कि
अंपु भूमी पिनाबिल धाःसा व अंपुयागु वृक्ष उत्पत्ति जुया वई
तर उगु अंपु धासा चा हे जुयाः फुला वनी । प्राणिपि मृत्यु
जुयाः छपासं मेथाय् जन्म काः वनीगु तरीकाया मेगु उवाहरण
छगू छुनं वु धाःसा सूर्य यागु प्रकाशे आइत्तास तथाः उकेयागु
तेज गुखे पाखे खय्का छवई, उखे पाखे हे मि क्खयाना वनी ।
वथें तुं प्राणिपिनि मरणासन्न काले वयागु तृष्णा गुखे पाखेयागु
आरम्भने लगे ज्जी उखे पाखे हे जन्मकाः वनी । एवं रूपं
मिलिन्द प्रश्ने अनेनेगु उपमा बिधाः थुकेया विषय कना तःगु
वु । इच्छा दुपिनि व सफू स्वया बिज्याःसा क्खन हे कल्याण ज्जी ।
अकं उपासकोपातिकारिपि ! कीसं ध्वीका काय् माल कि गुथाय्
तत्ररु प्राणिपिके तृष्णा बाँकी वया च्वनीतिनी, उथाय् तक्क हे प्राणिपि
जन्म मरण या चक्के चाहिला च्चनी । जव तृष्णा अशेष निरोध ज्जी,

अलेतिनि जग्मे मरण व संसारं मुक्त उवी । गये कीगु उपमा यात हे
 न्ह्यायंसा अंगु हे भग्त् घासाः अंमा बुया वइ हे मखु, अर्के अंमा बुया
 वइगुया पुसा अंगु छः, अथे हे प्राणिपि उत्पति जुया वइगुया पुसा तृष्णा
 छः ।”

धुगु प्रकारं सकले उपासकोपासिकरिपि नाप प्रश्नोत्तर याना
 बिज्यासे सकसितं धर्मोपदेश याये सिधय्काः वसपोल 'भन्ते कोठाय् दुहाँ
 बिज्यानाः छाताय् उवना बिज्यात । उगु बछंते धर्मरत्न शाक्योपासक
 याकःचा वसपोलयाथाय् दुहाँ बयाः उह्य उपासकया मती शंका जुया
 छ्धंगु खं यात कयाः लोकया विषये संसारया विषये अनेक प्रश्न त न्यनाः
 ककाय् स्वःथे स्वतुमत्तु स्वेकाः खं ह्लाना हल । धर्मरत्न उपासक थे
 जाःह्य सदधर्म प्रेमी उपासकया चित्त नं अनेक आत्माबावी प्रश्ने ततमत
 कथने त्योंगु खनाः वसपोल भन्तेया मने कहुणाजाया वःगुलि उह्य
 उपासकयात मौकाय् हे सचेत सतकं याना बीया निर्मित वसपोल भन्ते न
 आज्ञा जुया बिज्यातः- “धर्म रत्न ! आमज्यागु बिवार दृष्टि, व मार्ग
 वनीः संसारिक दुःखं मुक्त उवी फं मखु । दुःखं मुक्त जुया वनेत ला
 परमार्थ सत्य पाखें बिचाः यानाः स्वया यकेमाः ।” वसपोलं थुलि धया
 बिज्याय् वं धर्मरत्नया मन ऊसङ्ग वंकाः न्ह्यासं चाःह्यथे जुल । अर्के
 उह्य उपासक मोन जुल । श्वीका काल । छकूवा मात्र खं कनेवं उह्य
 उपासकं श्वीका काःगुलि वसपोल भन्तेया मने धम्मपज्यागु निम्न गाथा
 लुमंसे बल ।

“मुहूर्तंमपि चे विञ्ज्र पण्डितं पयिरूपासति ।

खिप्यं धम्मं विजानाति जिह्वा सूपरस यथा ॥

२०२९ सालं श्री शाक्यसिंह विहारे कठीन उत्सवया अवसरे भी प्रमानंद
महास्वविर बर्मो राजदूत सहित उपासकोपासिकाणि नाप ।

खः तिक्षण बुद्धिं बुद्धे मन्तव्यं चक्रुः । जक खं कनेबले नं श्वीका काय्
फुगु जुया चत्रन ।

बुद्ध सम्बत २५१६ अर्थात् वि.सं. २०२९ सालया वर्षावासया
अधिष्ठान वसरोलं श्री शाक्यसिंह विहारे हे चत्रनाः याना बिज्याता ।
थुगु वर्षावास काले वसरोलं यात चतुः प्रत्यय पूरे यायत येषा उपासको-
पासिकापिसं नं यत्तौ उत्साह पिब्वया वयन । यलयोपि उपासको-
पासिकापिसं नं दइगुत्ता स्वाभाविक हे जुत्त । भन्तेपिनि वर्षावास धुकाः
महान् परभोत्तमगु कठीन दान धकाः उपासकोपासिकापिसं सालसाले
याना वया चवंगु खः । थुगु साले कठीनोत्सव यानाः कठीन दान यायगु
भार यें, साउनेपाटीया उपासकोपासिकापिसं सहर्ष काःगु जुत्त । थुगु
वर्षे यें, साउनेपाटीया उपासकोपासिकापिसं सानुमान शाक्य व चन्द्रदेवी
शाक्यया नापं चन्द्रदेवी उपासिकाया थः मांबी, दाजुकिजा तः केहें लगा-
यत धर्मवासोपि यें, कमलाक्षीया बाल कृष्ण नरुमि सह् इरामाया,
शान्तमान प्रवृत्ति सरुलें यें या उपासकोपासिकापिसं मुनाः यलयो उपा-
सकोपासिकापिसं नं गुहासो कयाः यले पूच्वेनिसें श्री शाक्यसिंह
विहार तरु कठीन चोवर यात बाजा सहित यात्रा यानाः विहारे बुत्त
हयाः भिक्षुसंघपिन्त कठीन दान यात । थुगु कठीनोत्सव नं साब हे
बांलाना वन । हानं यले श्री शाक्यसिंह महाविहारे लःयागु अभाव खनाः
चन्द्रदेवी व सानुमान शाक्योपासकपिसं विहारे बुत्ते तुं गाः म्हुयाः
बांलाःगु लः पिरयाः ट्पूव वेत्त जडान यानाः जलदान नं याःगु जुत्त ।
नापं इपि श्रद्धालु उपासकोपासिकापिसं भन्तेपिनि मोल्हयेत धका स्नान-
धर छगु नं निर्माण याना बिल । थुगु उपाय नं येषा उपासकोपासिका-

पिनि सकलं तः केहे व धर्मपासापि सकस्यानं फुफुहं फुफुगु मवत सह-
 योग व्युगु जुया च्वन । एव तुं तयार जूबले आश्चर्यजनकगु घटना छगु
 छुं नं जुया बन घाःसा व तुंया छ्वाद्यरं जक कपू वा नं गाःगु जुल ।
 एव कपू वा गाःगु विहारया अनागारिका सत्य शीलापिसं जक खंगु मखु,
 येंया उपासकोपासिकापिसं रूप मुना न यंकूगु जुया च्वन । वसपोल
 मन्ते नं स्वयं अहं नं येंया उपासकोपासिकापिनिगु कारणं घटेजगु छगु
 निगु आश्चर्य जनक घटना त प्रत्यक्ष खना विद्यया च्वंगु दयाच्वन ।
 एव खे न्यनाः सकसियां अनुमान यात कि व दानया ज्याय् आरक्षा
 देवतापिसं स्वया च्वंगु दु वीमाः । येंया उपासकोपासिकापि सानुमान
 चन्द्रदेवी शाक्य प्रमुखं सकल उपासकोपासिका पिनिगु श्रद्धाया कारणं
 ओ शाक्य सिंह विहारे वइपि येंया न्हू उपासकोपासिकापिनि संख्या
 विस्तारं वृद्धि जुयावं वया च्वंगु खने दत ।

पोखराय महापरित्राण

पश्चिमी नेपालया छगु मू शहरया रूपे पोखराया विकास जुयावं
 वया च्वनां नं बनया बौद्ध तय्के शुद्ध बुद्ध धर्मयां ज्ञान भचा ह्य हे जुया
 च्वंगु खः । साधारण बौद्ध तय्कित्ति बेरवादी बुद्ध शासनया प्रचार
 कार्यं सर्वथा नःलिगु खे जुया च्वंगु । अर्को २०२९ सालया कार्तिक
 महीनां बेरवादया नियमकथं पवित्रगु महोत्सवगु महापरित्राण न्यायकाः
 शुद्ध बुद्ध धर्मया ज्ञान जस्तापित इनाबीगु स्वसाः पोखराया महापरि-
 त्राण योजना कमिति ग्वल । पोखराया धर्मशीला अनागारिका प्रमुखं
 भूपू.अ. दान महाबुर शाक्य व महापरित्राण योजना कमिति पोखराय भव्य
 नवसां महापरित्राण न्यायकेगु स्वसाः स्वःपे बेरवादी बुद्ध शासने वृत्तिना

ध्वंसि भिक्षु महासंघपिन्त निमन्त्रणा यानाः पोखराय् नेपालया विभिन्न
 भागं अन्मा जू विख्यापि भिक्षु महासंघपिन्त भरि नक्सां स्वागत यात ।
 पोखराया अड्डालु बौद्ध जनं न्यायहूगु युगु महोत्तमगु महापरित्राण
 उत्सवे इति कथाः पुण्यानुमोदनं यायत् ये यत्तं अक हे ७ गः ब वः
 बस जाय्क उपासकउपासिकापि पोखराय् अयंकः वन । काठमाडौं उप-
 त्यका नित्तं सलंसःया ल्याख्य उपासकोपासिका रि कथाः महापरित्राण
 अवधार्य पोखरा अयंकः वःगुलि यानाः पोखराया अड्डालु जनपि कन हे
 उत्साहित प्रमुदित जुल । शेरवादया बुद्ध^१ शासनं यःत गुबलें गाके मनपि
 स्थानीय जनतां नं काठमाडौं नं नित्तं कथाः कथाः , युगु महापरित्राणे-
 मनूतसे इति काःक्याख्यंगु खनाः युगु धर्मं कार्यं निश्चय नं चानचुनगु
 मखु ध्यागु खें छाधरीकाः नव अड्डा वृद्धि यानाः उगु महापरित्राणे
 अड्डा पिब्वःवगु खने दत । प्रज्ञानन्द भन्ते प्रमुखं भिक्षु महासंघ पाखें
 सोन्हू यंकं महापरित्राण पाठ जुल । महापरित्राणया अवसाने तत्त्वतं
 बांलाक घात्तें हे अड्डापूबंक भोजनादि अष्ट परिष्कार सहित मेमेगु नं
 योग्यगु २ दान वस्तुन दान प्रदान यानाः पोखराय, अड्डालु पुण्यार्थजनं
 आपालं तःधगु पुण्य आर्जनं यात । पोखरा देशे ह्यापलाक महापरि-
 त्राणया आयोजनी याःगु जूसी उगु ज्या तत्त्वतं हे बांलाना वन ।

तानसेने हाकनं

उगुहे अवस्थाय् तानसेनया सानु काजी स योगसकपिसं पोख-
 राय् महापरित्राणे विज्यास्य भन्तेयात निमन्त्रणा यानाः तानसेन
 कथना यंकल । तानसेन अयंकाः खुहु रह्यन्हु तक नं अनया अड्डालु
 उपासकोपासिकापिसं बसपोल भन्ते यात यःवःगु छयें छयें विज्याकाः
 अत्यन्त अड्डापूबंक संघ भोजनादि अष्ट परिष्कार सहित दान प्रदान

यांना चवन । वसपोल भन्ते नं तानसेनया टक्सारं बिहारे
 बिज्यानाः धर्मं देशना नंयाना बिज्यात । उगु धर्मं देशना कायें
 तानसेने बिज्याना ध्वंहा शायानन्द भन्ते नं प्रज्ञानन्द भन्ते यात
 आपालं ध्वाहालि याना बिज्यात । वसपोल भन्ते तानसेन चवना बिज्याः
 जोछि थःगु हे छयें तयाः नील काजी सानु काजी शाययोपासकपिसं
 अत्यन्त श्रद्धापूर्वक आदर गौरव तथा बांलाक सेवा सत्कार यानाः
 हेरबिचार याना हस । आपालं बर्ष लिपा तानसेन थ्यंकः बिज्याहा
 वसपोल भन्ते नं थः न्हापायापि पुर्लापि उपासकोपासिकापिन्त गये
 याना लोमंका बिज्याई ! ! वसपोल तानसेन या पुर्लापि उपासको
 पासिका पिन्त नापलायत् उखें थुखें चाह्यू बिज्यात तर अफशोच
 था खं खः कि वसपोल यात न्हापा आपालं उपकार याना तःपि
 उपासको पासिका पि मध्ये बुद्धिलाल सूर्य लाल उपासकपि व खेमा-
 चारी अनागारिका लगायत आपालं उपासको पासिका पिन्त अनित्यं
 थःगु ल्यू कोंचाय् स्वथने धुकूगु जुया चवन । बुद्ध लक्ष्मी उपासिका
 थः पति बुद्धिलाल व पुत्री खेमाचारी अनागारिकां वाकाः च्वंगु
 नापलाना बिज्यात । विवेकाचारी अनागारिका याथाय् स्वः बिज्या-
 बले थया खेंहे ल्हाय् मज्यूगु हाले तकनं मज्यूगु रोमं लीकाः अत्यन्त
 कष्ट उकीका च्वंगु खंका डिज्यात । वसपोल यात छनेथं रोमीं
 मिछां हवबि घर घर हाय्कल । विवश जुयाः वसपोल थःगु नुगले
 वनाथःगु बिरह वेवना यात क्वातिक ज्वनाः पनाः रोगीयात स्वया
 चवने माल । आपालं डाक्टर वंछ थयनाः वासः यात नं उह्य अना-
 गारिका यागु रोग व्याधिवस्लाके मफूगु खं न्यना बिज्याय्धुकूह्य
 वसपोल भन्ते नं विवेकाचारी अनागारिका यात उगु रोगासन

अवस्थायै धैर्यं धारणं याकाः भावना याकैत प्रेरितं यायेगु सम्म
उद्देश्यं संक्षिप्तं मात्रायजकं चूसां उपदेशं विद्या विज्याते सम्भे याका
विज्यात ।

“ हे विवेकाचारी ! त्रिरत्नं लुम्बिकं छं । भगवान् बुद्धं यांगु
सद्वपदेशं लुम्बिकं । ध्वं जीगु हे कर्म भोगं छः घटा मती ति ।
ध्वं संसारे जीगि जन्म जुया च्चंतले नं ध्वं पञ्चवखन्धं देहयात धारणा
याना च्चंतले नं घज्या घज्यागु रोग व्याधिं जरा मरणया दुःखं भोगं
मयासे मगाः । न्हयाथेज्जं ह्यं साहुं साहुनि, जुजुं महारानी, देव अरहन्तपिसं
तकं नं ध्वं कर्मभोगयात निष्फलं याना छ्वयं फुगु मखुं । अकें हे छः भग-
वान् शास्ता नं घया विज्यागु— “कम्मं समं बलं नत्थि” अर्थात् कर्मं
समानगु बलं मेगु मखुं । तर अये घका कर्मं व रोगं व्याधिं नं नित्यं जुया
ध्वनीगु नं मखुं । अकें हे सम्भे संखारा अनिच्छं, सम्भे संखारा दुखं सम्भे
धम्मा अनता घका कनातया विज्यात । अकें विवेकाचारी ! यये घका सीकाः
ध्वीकाः अपमादी अमत्तं पदं घयागुजिनं वचनयात लुम्बिकाः सवा अपमादी
जुवा च्चनेगु स्वयं मालं । ध्वं जीगु शरीरं पञ्चवखन्धं रूपं, वेदना, सञ्जा,
संखारं व विज्जाणं ग्यागु मिलि जुयाः दया वःगु छः । ध्वं स्थीरं च्चवना
च्वनीगु मखुं । नदीं स्रोतं थं ह्मघाना वना च्चंगु छः, उत्पत्तिं जुजुं
विनाशं जुया वना च्चंगु छः । गये संनवतीं ज्याकेबले मत्तं ध्वीच्यीं
फुना वनीगु छः अये हे ध्वं जीगु मिच्छा, ह्माय, ह्मायं, म्हुतु, शरीरं,
मनं सत्तेतं ज्या च्यां फुना वना च्चवना, स्थीरं च्चवना च्चंगु मखुं । अकें ध्वं
दुःखया छं छः किं ध्वं छुं छुं हे ध्वं घयाथे वः यः थं वःगु मघीने दुगु
मखुं । वं फुक्कं पञ्चवखन्धं वःयःगु परमार्थं स्वभावं अनुसारं घनाः

हालाः जुया च्वंगु मात्र खः । विवेकाचारी ! छं कर्माक ध्यान तथाः
 स्व । कीगु देहले कुने च्वंगु स्वै पायें हर बखस विहेम्विसे सनाः च्वंगु बु ।
 उकेया कारणं कीगु सासः दुहाँ पिहाँ जुया च्वंगु बु । अथे हे आभ्या
 भोरि, नसाआदि सकतां सकतां हे सना च्वंगु बु । फुबकं यःगु हे स्वभाव
 अनुसारं सनाच्वंगु खः, सुनां यानाः सनाच्वंगु अथवा सुनानं संका च्वंगु
 नं मखु । यदि कीगु देहले यथे सना मचन धाःसा अथवा दुःख, सुख,
 उपेक्षादि वेदना मजुल धाःसा कीपि जीवित जुया च्वनी हे मखु । अकें
 विवेकाचारी ! कीगु शरीरे वेदना जुया च्वंतले कीपि ध्वाना हे च्वंगु
 दनि धका मती ति । यथे धका मती तथाः बांलाक ध्यान तथाः अप्र-
 मादी जुया बिचाः याना च्वं, रागय् प्युना च्वने मरु । घात्ये नं
 यजागु घोर दुःखमय संसारे हानं छोको जन्म मरण जुयाः संसार च्छे
 चाच्छाहिला च्वने स्वःक सकतां दुःखं मुक्त जुया च्वनेगुया उपाय ध्व हे
 छगु मात्र दुगु जुयाच्वन । हे विवेकाचारी ! आः छं मेमेगु उया खें पाले
 यागु छु चिन्तना याना च्वने मोल । नसां, त्वंसां, दयोसा, दंसां सदां नं
 स्मृति तथाः थुके हे जक बिचाः याना स्वया च्वं । मेमेगु ध्व संसारे खने
 दया च्वंगु नाना प्रकारया धन जन सम्पती फुबकं स्वप्न थें हे जक खः
 धका मती ति ।”

थुगु प्रकारं विवेकाचारी अनागरिका यात सम्झैयाकाः भोजन या
 समय जुसेलि बसपोल भन्ते अनं भोजन यावत् बिख्यात । थुगु प्रकारं गेख-
 राय महापरित्राण सिधयकाः तानसेम बिख्याताः खुहु गृह्यःहु च्वनाः अनं
 हानं पोखरा तुं जुकाः घलेभी शाक्य रिसह बिहारे तुं लिहाँ बिख्यात ।

बुद्ध सम्बत २५१६ या सालय् भी ज्ञाकव सिह-बिहारे भन्ते नं
 बर्षावास धुँका बिख्यादने यें निसे-बचाः खन्दाकपेसिकाभिंसं त्थगु

अथा पिण्ड्याः कठिनोत्सव याःगुलि यत्तया उपासकीपासिकावि नं
 प्रभावित व प्रेरित उचीगु अस्वाभाविक मखत । अके बुद्ध सम्बत्
 २५१७ अर्थात् विक्रम संवत् २०३० सालया वर्षावास धुंकाः कठी-
 नोत्सव यायेगु उयाया अभिमारा जःपु नागबहाल बुने संलः लुकय
 क्वंवि मिम बहादुर शाक्योपासकपिसं बलिष्ठ न्ह्योनिसें जिम्मा काल ।
 २०३० साल या वर्षावास नं प्रज्ञानन्द मन्ते नं श्री शाक्य सिंह
 बिहारे तुं अधिष्ठान याना विख्यात । वर्षावासया अवसाने मिम
 बहादुर शाक्योपासक प्रमुखं सकल काय न्ह्याय पिसं अत्यन्त
 अथा व उत्साह पिण्ड्याः नागबहालं निसें बाछवादन सहित कठीन
 यात्रा याना : श्री शाक्य सिंह महाविहारे कठीन चीवर बुत हयाः
 भिक्षु संघ पिल्ल कठान दान याःगु बुल । थुगु कठीन दान जूसां
 मिम बहादुर शाक्यया दिवंगत जहानं थःगु पालगय हे याये घका
 मती तथा तःगु जुया उवन । अके दिवंगत मां बुद्ध माया या
 सद्विच्छा पूरे याना विगु विचारं हे काय ह्यार्यपि दिल् बहादुर
 हेराकाजी, सुशीतला, बुद्ध लक्ष्मी प्रमुखं सकल मन्त्राळाया पिसं दिवंगत
 मां यातस्वर्ग व मोक्ष या कामना यासे व कठीन दान प्रदान याःगु
 जुया उवन । वयां न्ह्यो नं इपि मन्त्राळाचत व जहान मिम बहादुर
 उपासकं नं बराबर भिक्षु संघ यात दान प्रदान यासे प्राप्त जूगु पुण्य
 फल सकतां परलोक जुया बेह्य बुद्धमाया उपासिका यात प्रदान यानाव
 मखंगु मखु ।

२०३० सालं हे काष्मिनी बौद्ध संघया अध्यक्ष श्री निजिदास्तु
 फुजी गुरुया ८९ वं वर्षेगु या उपलक्षित घले पुण्ये नेपाल प्रतपूरं

सैनिक संगठन ललितपुर या स्मृति भवने भव्य नक्सा जन्मोत्सव माने याःगु बखते नं अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया नायः व नेपालय् दकले जेष्ठहा भिक्षु जुया बिज्याहा प्रज्ञानन्व भन्ते यात उगु जन्मोत्सव कार्यक्रमे ब्वनाः उचित सत्कार व सम्मान प्रकट याःगु जुल । लिपा पोखराय् अनदू पहाडया चक्राय् बोधिसत्व सिद्धार्थ या प्रतिमा स्थापना याःगु बखते नं प्रज्ञानन्व भन्ते यात नं ब्वना हःगु जुयाः वसपोल भन्ते १५/१६ ति उपासकोपासिकापि सहित पोखरा बिज्यात । अनं अनदू पाः चव्य बिज्यागु बखते वसपोल या तुति स्याःगु कारणं पाः गय् मफूगु सियाः पोखरा बासी भद्रालु उपासकपिसं क्रिहा क्रिनिहा ति जानाः लय् लय तातां वसपोल भन्ते यात तामनानी तथाः कोबियाः पाः चव्य थ्वके यंकल । प्रतिमा स्थापना या ज्या सिधयकाः अनदू पाखं कुहाँ बिज्याःबले नं वसपोलयात पोखरा या पुण्यार्थी जनं कोबिनाः हे कुने तय् हल । थुगु प्रकारं नेपाल या ज्येष्ठहा भन्ते प्रति उचित आदर गौरव तथाः पोखराया भद्रालु जनं वसपोलयात माःगु हेर बिचार यानाः पुष्य या संचय याना काल । अनदू पाः चव्य वसपोलं नापलाना बिज्याहा जापानी “ जितसि फुकुदा” यात लिपा यलय् श्री शाक्य सिंह विहारे निम-पत्रणा यानाः दातापिस स्वागत याःगु जुल । पोखराय् बिज्यासानिसें वसपोल भन्ते नं पोखरा या धर्म शीला अनागारिका सह सकल उपकारक उपासकोपासिका पित्त इमिगु कृतज्ञता गुणया स्मरण याना बिज्यासे बारम्बार शुभकामना बिया बिज्याना च्वनी । बरू छः, अपालं भद्रा व सहयोगं तयार जुया च्वेगु अनदू पाः चव्य च्वेगु शान्ति स्तुप लिपा स्थानीय प्रशासनं निर्मम तरीका युनां ब्यूगु समाचारं वसपोलया

नुमः हे. वेने. स्वीका च्यना बिज्यात । बुद्ध सम्बत २५१७ सासं हे. श्रीः
शावय सिंह विहारयात मंगोलियां बिज्याहा श्री गम्बोलामा यागु. स्वरागत.
सत्कार यायेगु भवसर नं प्राप्त जुल । थकले बसपोल गम्बो लामाजुयात
स्वागत यानाः भन्ते नं वसपोल लामाजुनाप कुशल वार्ता याना बिज्यात ।
गम्बो लामाजुना पाछे लिपा भारते बौद्ध सम्मेलन उचीगु बु धयागु
सूत्रं नं प्राप्त याना बिज्यागु छः ।

तृतीय एशियाली बौद्ध सम्मेलने बसपोल:-

संसारमा शान्ति, प्रगति व समृद्धिया निम्ति निःशस्त्रीकरण व
एशियाली बौद्ध एकताया विषय सल्लाह साहति याय्गु उद्देश्यं भारतया
या दिल्ली ई सन् १९७४ या नभेम्बर १ तारिखं निसै ३ तारिख तक
उचीगु स्वंगुगु एशियाली बौद्ध सम्मेलने इवति काय्त् भारतं प्रज्ञानव
भन्तेयात नं निमन्त्रणा प्राप्त जुगु छः । अकै थ्व सम्मेलने अखिल
नेपाल भिक्षु महासंघ पाछे प्रतिनिधित्व यानाः बसपोल नेपाली बौद्ध
प्रतिनिधिमण्डलया नायः जुयाः भारते थ्यंकः बिज्यात । अक्टोबर २९
तारिख खुनु द्विनसिया ५ बजेति हवाइजहाजे चबनाः काठमाडौं नं
दिल्लीया निम्ति प्रस्थान जुया बिज्याहा बसपोल थः सहयात्रीपि तिसै
नया दिल्ली विमानस्थले ६.१५ बजेति थ्यंकाः बिज्यात । त्रिभूवन विमान
स्थलय बसपोलयात बोवा बीन थ्यंकः वःपि उपासकोपासका पिनिगु
संघपां ट्क छगः जानां नं न्ह्यौगु मखु । दिल्ली थ्यंकाः बसपोलपि रत-
जीत होटले चबना बिज्यात । नभेम्बर १ निसै ३ तारिख तक विज्ञान
भवन संचालन जगु स्वंगुगु एशियाली बौद्ध सम्मेलने नेपाली बौद्ध प्रति-
निधि मण्डलया नायः या रूपं बसपोलं नं सम्मेलनयात सम्बोधन याना

बिज्यायेगु कार्यक्रम जुगु छः । वसपोलं उगु सम्मेलने बिद्या बिज्यागु
भाषणया विवरण थये छः-

हनैबहह्य सभानाया : भाजु,

बौद्ध देशया प्रतिनिधिगण, व भाजु मयजुपि,

संसारया शान्ति, प्रगति व समृद्धि या निर्मित निःशस्त्रीकरण
व एशियाली बौद्ध एकता थें जाःगु महत्त्व पूर्ण समस्याय् बिचार यायेगु
निर्मित मुकंगु थगु स्वंगुगु एशियाली बौद्ध मूज्याय् छिक्पिनिगु दश्वी
थःत दुगु खनाः जि आपालं गौरव ताया चचना । न्हापां जितः थुकेया
निर्मित कृपातसे अनुमति बिद्यादिसं कि जि थ्व मूज्या या स्वसाः
खलः तयन नेवामी बौद्धत, बुद्धया प्रति आस्था वानपि व्यावकं
नेवामीत जि नापं अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ या प्रतिनिधित्व
यानाः बिज्याना च्वेह्य मिक्षु सुदर्शन, अखिल नेपाल बौद्ध संघ या
प्रतिनिधि भिक्षु सुमंगल स्थविर्, अखिल नेपाल लामा संघ या
प्रतिनिधि छेचु कुस्यो लामा, नेपाल युवक बौद्ध परिषद व आनन्दकुटी
विहार गुठी या प्रतिनिधि भाजु न्हुछे बहादुर बज्राचार्य सह जिगु थः
गु हे पाखें नं कृतज्ञता ज्ञापन याये थ फय्मा ।

थौंया संसार गन प्रगति या उच्च उडानय् दु अन अहिंसा
वरिद्रता, रोग व शोकं प्रस्त करोडौं मनूतय्गु यथार्थं दयनीय धरातलय्
अवस्थित जुया च्वंगु दु । मनू मनू या दश्वी च्वंगु असमानता तापाका
छ्वयेगु ज्यां गुलि कीगु परिश्रम याःत सःता च्वंगु दु अन हे राष्ट्र राष्ट्र
या दश्वी दया च्वंगु सम्पन्नताया थहाँ वं कुहाँ वं मदय्का छोयत कीके
साधन या अभाव जुया च्वंगु दु । शान्ति वं समानता या निर्मित ज्या

यायेगु भगवान बुद्धया उपदेश वा धर्मया निम्ति यौ कीसं केवल न्हनु
 विचुकेगु जक मखु वास्तविक रूपं कर्मनिष्ठ उबी माःगु बु । युकेया
 निम्ति गन युद्ध-मुक्त संसार, निःशस्त्रीकरणं परिपोषित संसार या पक्षे
 की सकस्यां नं छह्य छपायें, छधी जुयाः ज्या याये माला च्वंगु बु, अन
 हे युद्ध या सम्भाव्यता या वातावरण ह्ये बीग, शस्त्रीकरण यात
 प्रलोमित याये, फुगु परिस्थिति ह्या बीगु राष्ट्रिय असमानता या गाः
 यात जाय्केत सहयोगात्मक व भ्रातृभावनात्मक पलाः ह्येयाके माला
 च्वंगु बु । जातीय भ्रातृभावना व राष्ट्रिय मैत्री सम्बन्धित राष्ट्र व
 जाति खे जक सीमित जुया च्वनी । जातीय बैमनुष्यता व राष्ट्रिय
 विभिन्नता मवुगु नं मखु गुके याताः मनू मनू या द्धवी शंखा अत्रिश्वास
 या नापं अगु बम परमाणु शक्ति या होडवाजी भादि ग्यानापुसे च्वंगु
 वातावरणं संसारे ध्यात्त उबीक तोपुया च्वंगु बु ।

धार्मिक भ्रातृत्वे नं दुर्भाग्यपूर्ण सीमितता मवुगु मखु । बौद्ध
 धर्म व बौद्ध मार्गी तय् द्धवी युजागु साम्प्रदायिक व संकीर्ण भावना
 यात गुगु हासते नं स्थान बियातःगु मबु । मनू मनू तय् द्धवी भेद-
 भाव मतसे समानता, स्वतन्त्रता, व मैत्री भावना यात प्राधान्यता
 बिया तःगु बु । अके बौद्ध धर्म प्राणि मात्र या प्रति कहुना प्रेम या
 व्यवहारं ओत प्रोत्त जुया च्वंगु बु ।

राष्ट्रिय समृद्धि मदेकं स्थायी राष्ट्रिय शान्ति सम्भव मजू ।
 नापं संसारया असंतुलित समृद्धि याताः नं अन्तरराष्ट्रिय शान्ति
 स्थलाय फड मखु । व्यक्तिगत स्वार्थं कलह ह्या ब्यूसा राष्ट्रिय अंध
 स्वार्थं संघर्षं विथना बी । मेपिनिगु स्वार्थं यागु हत्या याताः थःगु स्वार्थं

पूरा यथै मज्जू वयागु बुद्धया उपदेशे ये जिमिगु देशया राष्ट्रिय नीति न् म्वायेगु व म्वाके बीगु जुया ध्वंगु दुः जुयां नं च्वनी । थ्व हे दृष्टि स्थयाः नेपाली बौद्धतसें शान्ति व समानता यात धर्मया मूल आधार माने याः । थ्व हे कारणं नेपाल धार्मिक सहिष्णुताया उदाहरणीय देश जगु दु ।

जिमि देशया जुजुं ह्याबले हे विभिन्न धर्मनय प्रति श्रद्धा व संरक्षण बिया बिज्याना वया च्वंगु छेया इतिहास साक्षी दु । थ्व हे सम्वसें भगवान बुद्ध प्रति श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवं हकम जगु दु कि "भगवान बुद्ध नेपालया सपूत त मध्ये छ्हा थ्वेयाह्य विभूति खः गुह्यावे विभ्रयात शान्ति, सहनशीलता, अहिंसा व प्रेमया अमर सन्देश बिया बिज्यात । थुपि आदर्शतयगु खांचो थौं उलि हे दु गुलि त्रिगः दुग खः ।"

नेपालय हिन्दु, बौद्ध व मुस्मांत मतिचा हे भेदभाव मदेकाः आनन्दं च्वना च्वंगु दु । नेपालं दण्ते ह्याणं संसऱ्या मंभाः उधी फुगु गुरू योजना दयकगु दु । भगवान बुद्धया प्यंगु संवेजनीय स्थान मध्ये ह्यापांगु स्थान लुम्बिनी खः । बुद्ध संसारया शान्तिया प्रतीक जगुलि बुद्धया प्रति सकस्यां तुगलय् श्रद्धा व भक्ति भावना दइगु यथार्थताया सम्मान यानाः हाकनं बुद्ध थःगु धर्म ज्वनेत सुयातं भेदभाव याना मधिज्यास्ते लक्षितं च, ग्रहणया, न्यो विचः वा, थःत उचित ताःसा स्वीकार यां छया धिज्यःगुलि नेपालं थ्व लुम्बिनी योजनाय सकस्यां निर्मित लुखा चायका तःगु दु । सरकारी स्तरे आयोजित जगु संयुक्त राष्ट्र संघ पःखे परिचालित (अनुमोदित) जगु शान्तिया प्रतीक स्थानया

विकसमानः भवन्ति नः जिनः वः आगुः हेः कित्तिवदस्तु विरोधताः जगुः गुरुः बोधनसं
 खः । बुद्धया पवित्रं जन्मस्वल्पं प्रति सम्मानं वागुः भवः गुरुः बोधनः जगुः
 समस्त संसारया बौद्धतयं निर्मितं छगुं सम्मानं यागुः गुरुः योजना जगुः बु,
 अगुः हे सहयोगात्मक भावनायाः प्रतीकं नं जगुः बु । गनं तकं जिं स्यू,
 आयोजना वः परिचालने नं संयुक्तं राष्ट्र संघया युलि लिक्क लाः गु
 मेगुः गुगुं नं शांतिलिसे सम्बन्धित धार्मिक व सांस्कृतिक गुरु योजना
 भु, गये किं सुम्बिनि विकास योजना । अर्को सरकारी स्तरे व आयो-
 जनाय् सङ्घ वचति कायगु खं ला वहे बु अये हे की बौद्धतयं नं वः पः गु
 देशया बौद्ध तयगु सहयोग उपलब्ध याके बीगु वांलाः जू । धुकेवा
 निर्मित कीसं वः पः गु देशे सहयोग समिति वयके फु, वयके बी बु ।

गनतन्त्रक नेपाल या खं बु, सरकारी स्तरे सुम्बिनि विकास
 समिति बु । वः समिति या आधारे भी ५ या सरकारं यौ तक
 छगु करोड व उयागु लाख खर्चं याताः सुम्बिनि-भैरहवा लं वयकेगु
 बु गुगु वंगु वयं, पीव बुयाः तां वयकेगु उवा नायं कीचाई ।
 सुम्बिनी विद्युतीकरण या निर्मित सट्टा जडे यायगु उवा नं कीचाय्
 धुंकेगु बु । गुरु योजना या लागि माः गु छगु माइल उवा व स्वंगु
 माइल इ तहाः गु जग्गा अधिग्रहण या निर्मित माः गु वा छुटे
 याये धुंकेगु बु । सिंघाइ व स्वनेगु लः या योजना शुक्र उबी र्योगु बु ।

आः जितः नेपाली बौद्ध तयगु उयाखं या विषये छं नोवाय्गु
 मोका विचारिसं । नेपालया संघ संस्थात व देशया समस्त भाग्य
 छरे बुया उर्बापि बौद्धतं नं वः पः गु क्षमतां ह्ययाय् बुये शान्ति व
 प्रगति या उयाय् ह्ययञ्चाना उर्बागु हे बु ।

अस्य स्वंगु एशियाली बौद्ध सम्मेलन शान्ति या निम्ति ज्या थायेत
सकल ज्वीमा घका बु.नुगलं निसं भित्तुमा च्वना ।

धम्यवाह

स्वंगु एशियाली बौद्ध सम्मेलन या ह्निज्याकथं ३ तारिख
खुनु उगु मूज्या कोचाःगु जुल । नभेम्बर ४ तारिख खुनु सुधय्
८.१० ताइले प्रज्ञानन्द भन्ते प्रमुखं नेपाली बौद्ध प्रतिनिधि मण्डलं
भारतीय प्रधान मन्त्री इन्दिरा गान्धी मय्जु घात नापलाबनेगु ज्या
जुल । अनं लिपा प्रज्ञानन्द भन्ते उखुंहे हे ह्निजय आकाश
मार्गं काठमाडौं लिहां विज्यात । थुगु मूज्याय विभिन्न देशं
व्रति काः थःपि बौद्ध तय्त नय स्वनेगु थ स्वनेगु भादि या
बन्दोबस्त छुं स्वसाःखलः पाखें घाना तःगु मडुगु जुया
निम्ति थः थःपिनि नय्त थःथःपिसं बन्दोबस्त याय् माःगु
जुया च्वना । प्रज्ञानन्द भन्ते या घाःसा दिल्ली या शहरे ह्नापः
याकः चा ज्वी मनंगु थाय् जुयाः थन थन थुजा थुजागु थाय
६ धयागु बालाक मस्युगु थ मूज्या या ज्या फूर्सद मडुगु जुयाः
उखें थखें स्वः ज्वी नं मलाःगु जुयाः निम्ति बसपोल दिल्ली च्वना
त्रिज्याःजोछि बालाक नसां नय स्वनेगु ज्या नापं ताःलाःगु मखुत ।
प्रतिनिधिमण्डलया रूपे बसपोल नापं दिल्ली विज्यापिं भिक्षुपिं थ उपा-
सकपिनि थःथःगु हे तन्तां लिमलाःगु जुया बसपोल बयोबृद्ध भन्तेपत
माःगु बस्तु माःबले सुविस्ता नवसां उपलब्धजू लाकि मजू धयागु खयें
च्युताः तय् लाः खवाः नं मवः । च्युताः तया चत्रंगु नं खने
मन्त । परिणाम स्वरूप स्वःहु थ्यंहु दिल्ली च्वनाः लिहां विज्याह्य

भन्तेया हवाले मिखा निगलं घ्याकुंने वुसुना च्वंगु खने दत । किन्तु प्रज्ञानन्द भन्ते त्रिभुवन विमानस्थले हवाइ जहोजं कुहाँ बिज्याबले अये हे प्रसन्न जुया च्वना बिज्यात गये वसपोल दिल्ली बिज्यायत गीब-रणेबिज्याबलय वसपोलय हवा: चक्कंसे प्रफुल्लित जुयाच्वंगु ख: ।

श्री फुजि गुरूया निमन्त्रणाय वसपोल

नेपालय बद्ध शासन या उन्नति वृद्धि निमित्त भन्ते नं याना बिज्याना च्वंगु कृत: खना: नेपाली त जक मखु मित्र देशया सञ्जन वर्गपि मं आपा: हे प्रभावित जुया च्वंगु वु । अकें नेपालय बिज्याना च्वंगु जापानी सिक्षपितं नं वसपोल संघनायक भन्ते यात आपालं भद्धा सहित आदर गौरव तथा च्वं । विश्वय शान्ति ह्यगु ख्यं आपालं कृत: याना: व्वां व्वां बिज्याना च्वनीह्य जापानी बौद्ध संघया वयोवृद्ध अध्यक्ष सिक्ष श्री निचिदात्सु फुजि गुरूं नं वसपोल भन्ते यात नेपा: या थकालीह्य सिक्ष घका: आपालं भद्धा व आदर गौरव तथा च्वनीगु ख: । अकें श्री फुजि गुरूं नेपालय दुने वसपोलं ह्यथाय त:चंगु ज्या या:सां वसपोल यात घ्याका हइगु ला स्वाभाविक हे जुल । भारते वसपोलं राजगिरी पर्वत च्वय दयका तथा बिज्यागु शान्ति स्तुप या बुतादयं नापं प्रज्ञानन्द भन्ते यात सश्रद्धा च्वना ह्या बिज्यात । धुगु हे च्वना-पो कथं वसपोल भन्ते नं उपासकोपासिकापि नं भति भति च्वना: राजगृह पाले स्वया: बिज्यात ।

वि सं. २०३१ साल कार्तिक सुदि दशमी अर्थात् मार्ग ९ गते आइतवार अर्थात् ई.सन् १९७४ नभेम्बर २४ तारिख खुनु वसपोल भन्ते हवाइ मार्ग पटना बिज्याना: उखुन्हु हे बहनी राजगृहे ध्यंक:

बिज्यात । कम्प्युटर सुसुय् भी कुजि-गुरु सहित सकलें -मनूत ताप-बल-
 पोर्लपि नं राजगिरी (रस्नगिरी) पर्वत क्वय् बिज्यानाः अन पर्वत
 क्वय् निर्माण जूगु शांति स्तुपया श्रागुगु बुसाबंया उपलक्षस जूगु मारि
 नक्सांगु बुद्ध पूजा व उरसव कार्ये इवति कथा बिज्यात । पूजा पाठ
 ज्या कोचायकाः कार्यक्रमानुसार गण्यभाष्य व्यक्तपिस्त प्राषण बीकेगु
 ज्या बुल । उगु हे अक्कवाय्-जैन-सधु (स्वेल-स्व) त सोह-येहमि
 थ्यंकः कथाः जिवित नं युगु सभाय् छुं छकूचा नोंवाय्गु भाग नाः
 धकाः भाग कोनाः प्राषण बीगु प्रालय् यात । अतिस तःहाकय्क
 जक सधु त्यालुसे ह्यालुसे आयबुसे क्वंक व जैन साधुतसे नोंवाः
 गुलि यानाः भावालं सज्जनविस्त नोंवाय्गु समय मन्त । प्रजमन्थ
 मन्ते यात जक नेवालं नित्तें बिज्याह्य धकाः नोंवाय्गु समय बिल ।
 समय, परिस्थिति व उरसव कार्ये यात लव्यक बसपोलं सभायात
 सन्बोधन यमा बिज्यासे धया बिज्यातः-

अध्यक्ष ब्राह्म, जापानी बौद्ध संघया एकाली श्री निचिरासु
 कुजि गुरुकु, जापान - नेपाल बौद्ध संघया छयाञ्जे श्री शांति
 सुनेह, नेपाल यात स्नेह तथा वीरि जापानी व भारतीय पास्ताहि,
 उपस्थित ब्राह्म व समयबुवि,

श्री तथागत यागु शांति बीगु भयूत उपदेशं जायकभंगु
 धनु पवित्र भूमी बनाः निगू छं हहना क्वनाह्य जिगु भइया या
 निजाया ह्योने छगू बिजागु कथाः बना क्वंगु हु गुकियागु वर्णन जि
 याय् सक्था क्वन । छगु या विने वन हे राजकुमार तिद्धार्थं निजा
 पात्र क्वनाः निजा पर्व बिज्यागु छः । सञ्जाड बिन्विस्तार भइयाह्य

सन्नाट छः गुह्यस्या उद्य अवभूत व्यक्तिः सन्नात्र मन्थानु परीक्षा यानाः सीका कया विज्यात किञ्चलपोल छद्म-मानव पुत्रः हे छः, छः ।
 हानं व अज्याह्य सन्नाट छः गुह्यस्या उद्य अवभूत व्यक्ति-बांगु-कूल्या परिचय-सीका विज्याये धुंकाः बयात थःगू बागू राज्य हे सासन थायेवा-
 निम्ति विद्या विज्यात नं ग्रहण याना मकासेनी कसपोलयामे प्रार्थना ज्ञान-
 विज्यात-“छःपि ज्ञानं प्राप्त याना विज्यायेधुंकाः जिवाय्-विज्यातुं”-
 छी सकस्यां स्यु कि बुद्धत्व लाने याये धुंकाः तथागत धर्म विज्यात ।
 अले थ्व भूमी क्ल्पांगु साधिका शक्तिया आधारशीला प्रतिल्यापित जुल ।
 सम्पूर्ण राजसम्पदायात त्याग याना विज्यातुं तथागत संघया निम्ति
 सन्नाट निम्बिसारया प्रार्थनाकथं वेणुवन स्वीकार याना विज्यात ।
 थःगू इत्यं थ्व समस्त मानव संस्कृतिया केन्द्र हे बुधावन । थुगु हे भूमी
 तथागत अनवरते जन्तु वर्षा याना विज्यात । हानं तथागतया
 अग्रभाबक सारिपुत्र व भौवगल्यायनं धन हे धर्मप्रचारया महान् उया
 सम्पादन याना विज्यात ।

थौया सारा बौद्ध जगत थुगु भूमिया प्रति आसार बुया क्वंगु
 हु हानं बुयानं क्वनीतिनि कि धन हे क्ल्पांगु-धर्म संगायना सप्त पाषाण
 महानुहाय सुसम्पन्न जुल ।

नायः भाबु, जि गद्दकूट पर्वतय दवा चरनागु दु- थ्व सुसंति
 मात्र हे नं जिगु निम्ति अस्यन्त रोमाञ्चया विषय छः । क्रोध व ईर्ष्याया
 उपरे प्रेम व स्व- निरपेक्ष गुणया विजयया प्रतीक थुगु पर्वः क्वय् दना
 क्वं क्वं हे छी सकस्यां व संघ द्रोही देवदत्तयात छके कु, नायं तथागत
 या वरान नं याये कु । महायान सूत्रया सुमेती क्वनाः कीर्त धर्म हे धर्म
 थक प्रवर्तन थुगु नं छकि कु ।

नायः माजु व वासावि,

आः जितः धुगु पुष्य पर्वतय् एवंगु शान्ति स्तुपयागु बन्धना
 यायेगु अनुमति चियादिसं । अतीव गौरवं अनुरूप धन धुगु शान्ति
 स्तुपया निर्माण जुल । ध्व जापान-भारत सद्भावना व शान्ति प्रेमया
 अक्षय प्रतीक खः, थुके छुं शंका मनु । ध्व शान्ति स्तुपया सु निर्माणय्
 गुह्य जापानी, भारतीय व मेगु देशया नागरिकतसे तन, मन व धनं
 प्रयास यात व लुमति मात्र हे नं पुष्यया खे खः । जि ध्व नं बालाक
 स्य कि ध्व शान्ति स्तुरया निर्माणय् जापानी बौद्ध संघया थकाली श्री
 निचिदासु फुजि गुरुजुयागु गुलि तर्धंगु ह्लाः बु । अगुवमया मार स्वयं
 नयेधुंकाः छह्य मानत्रया नुगलय् गुगु प्रकारया शान्ति इच्छा दय्माःगु
 खः व कीसे ध्व शान्ति स्तुर निर्माणया आकांक्षी जापानी नुगलय् खंके
 फु । जापानी बौद्ध भिक्षुपिसं शान्ति स्तुपया निर्माणया निमित्त गुगु
 प्रकारं थःगु प्राणया परवःह मंतसे नये, स्वने व छनेगु हे मयासे ज्या
 याना च्चनी, जि बालाक हे स्युः बालाक हे चाः, अं, नायः माजु ! जि
 बालाक हे स्युः । प्रिय मित्राण इमिगु सद्प्रयत्नयात जि छिकपि सक-
 लसिया न्होने स्वानन याये मासे वः, अभिनन्दन याये मासे वः । अले
 अज्यागु अपूर्वं शान्ति स्तुरया निर्माणया समय कोस्युगु कष्ट व व्ययाया
 निमित्त जि सहानुभूति प्रकट याना ।

अन्तस धुगु शान्ति स्तुपया निर्माणया न्यागुगु बुसाइं न्यायेकूपि
 सकसित्त साधुवाद अरित याना । तापं धुगु पुष्य दिनय् जितः आसन्त्रित
 याःगु व जिगु स्वनेगुया प्रबन्धयाःगुया निमित्त जि जापानी बौद्ध संघया
 अध्यक्ष श्री चिनिदासु फुजि गुरुजुप्रति आपालं कृतज्ञ जुया । अलय्

वसपोलया शिष्यगणपिन्त धर्म्यबाव ज्ञापित याना ।

मघनु सध्व मंगलम् ।

वसपोल यागु एव ज्ञापन न्यनाः धेतागणपि धात्थे हे लय्
ताल । छायाघाःसा जैन साधुससै समय व परिस्थितियात बिधाः
मयासे न्यना र्वापि मनूतयत नापं लागि चाये मायूक अनःवश्यक गन्थन
याःगु यात लिसः बोगु थें उबीक वसपोल मन्ते नं बुद्ध, धर्म व संघ गुण-
यात प्रकाश याना बिज्यात । नापं जापानी भिक्षुपिनिगु सहप्रयासयात
नं यथोचित कथं प्रशंसा याना बिज्यात ।

राजगृहे शान्ति स्तुप निर्माणया न्यागुगु बुसाईया तस्त्व उया
कोचायकाः कन्हे छनु वसपोल मन्ते यः लिमै राजगृहे इवना यंका
बिज्यापि पश्चिम बहादुर उपासक सह सकलै उपासकोपासिकापि नापं इवनाः
बुद्धगया पाले प्रस्थान याना बिज्यात । भगवान शास्ताया दर्शनार्थं छन्हु
बुद्धगया स चवना बिज्याना अनं सारनाथ पाले स्वयाः बिज्यात । सारनाथे
कार्तिक १४ गते पुह्ली छनु भगवान बुद्धयागु अस्थि धातुया यात्रा यायेगु
कार्यक्रम बुगु जुयाः निन्ह अनसं चवनाः वसपोलपिसनं उगु जुलूसे इति
कया बिज्यात । ह्लापा ह्लापा जूसा अस्थि धातु यात किसि ह्यप्य तयाः
यात्रा याना हइनु जुयाचवन । किन्तु उछनुया विनय् किसि वाय्छि इलय्
ध्यके महः गुलि बर्नाया भू. पु. प्रधान मन्त्री उ. नू. नं हे सत्वर गौरव
पूर्वक शास्ता या अस्थिधातुयात छ्पोले तयाः यात्रा याना हःगु जुयाचवन ।

छको छको प्रधानमन्त्री उ नू या जहान तथा ह्योपय् भौपिन्त
नं अस्थि धातु छ्पोलय् तयकाः तयकाः तस्वीर नं कयाबं र्वागु
जुया चवन । लिपा अस्थि धातु यात्रा या जुलूस मूल गन्धकुडी बचा
मध्यो निहले किसि लय् हयाः फघतुके हःगु छः । किन्तु कितियात
छ्पाय्पिकेगु उया बांकी हे इनिगु जुयाः इलं मला गुलि अस्थि धातु

यात कसि ह्यय तथा मञ्जन । खालि हे कसि नं जुलूस नापं बना
 ष्वन । जगवा शास्तावा अस्थि धातुयात कोम्बी मखनाः कसि
 या भापालं नुनः मखिन ये, कसि फयतुनः बना वसे निते मिखा
 निर्पा नं खविः एक पिकयाः स्वे चाः चाः त्योकाः म्हरवी कुत छोयाः
 छगू हे तालं पवीं पवीं सासः ह्ला ह्ला बना ष्वन । कसिया एव शोका-
 कुल पह्छनाः सकले यन्त्रुत प्रभावित जुया ष्वन ।

जन्तेया मनी लुमंते बल ह्लापा सिद्धार्थं कुमारं महाभिव-
 ल्कमण यान्ता विद्यावाच्ये नं यः व छहं पूडाकर्म यान्ता राजसी वस्त्र
 रको त्रताः सारथी जपं कथ्यक सत्यपत्र नं विदा विवा हः बले व
 मलं व विद्योत कुः सहस्येक कयाः सुन्तु जुया वन् प्रका कता तल
 थ्य कसि हे नं खलि नृगः मखिक् धासैलि कथ्यकया विषये वर्णन
 यानानः गृ स्यं पयसः मउत्री मासु छे हे छु वत ।

सारनाथया उत्सव सिध्दकाः वसपोलपि-१५ गते लुपु बहनी
 रेलय रचनाः कुम्भोतगरे विज्यात १-१६ गते कुम्भोतगरे र्वकाः अनवानया
 निर्वाण मूर्ति दर्शनं यानाः अनं लुम्बिनी विज्यात १-१७ गते कुम्भोतगरे शास्ताया वर्शन
 य यां पोखरा वाके र्वयाः विज्यात १-२० गते लुपु वसपोलपि पोखरी
 काठमाडौं र्वकः विज्यात जुन । नेपालं पिहौ विज्याती निते तये
 विज्याः उरः छ व नेपाले सित मर्घ्योतले हे पवित्र बहन्पुर उपपासक
 मतिचा हे अस्ती मवासे वसपोल मन्तेयात कालका हेर विचार याना
 हः गु छः । अके वसपोलं उह्म अड्डालु उपपासककत वास्वदारः अन्वया
 बिया विज्यातु सु-स्थानात्रिक हे जुन ।

२०३१ सालया हे छे छः । यलयया प्रभावती अनारिकावा मा
 हेराथकु उवासिका ह्य सुख मक्काः खासाय् स्यपुमा ष्वन । विरागीवा

त्वय् भवा ऊषातुया वःथे चवनाः प्रज्ञानन्व भन्तेयात सःतके छोया
 हल । वसपोल भन्ते यलय् हीगः ट्वाल्य् चवंगु उह्य उपासिकाया
 छ्ये बिज्यानाः बिरामीयात स्वः बिज्यात । अन छ्ये घम्मावती
 अनागारिका नं बिज्याना चवंगु खः । बिरामीया त्वय् भवा गाक्कं
 हे ऊषातु । अथे नं हेरायकु उपासिकां जुलसां वसपोल भन्तेयाके
 २००८ सालं नित्ते हे सुमाल बिहारे वयाः भावनाया अनेक शिक्षा
 प्राप्त यानाः आशालं अभ्यास नं याना तये धुंकूह्य जुयाः भन्ते नं
 बिरामीया चित्तयात त्वय् व त्वचं भियना चवंगु दुःख छले साःलाः
 भावना पाखे कोसाय्केया निर्मित्त बुलुहुं भावनाया खं कना बिज्यात ।
 बिरामीया चित्त भन्तेया उपदेश यात चवना वःलित्ते स्मृति उतिस
 भसि वना वल । हेरा थकु उपासिकाया ह्लापा भापाल अभ्यास
 याना तये धुंकूगु भावना पाखे चित्त हाकनं कोसात । अले छु मानि,
 त्वय् यात छले चीकाः भावना पाखे बिरामी कुतः याना यंकेव कथहं
 नं रोग पाः जुजु वनाः शान्त जुया वन ।

ह्लापा नं छको हेरायकु उपासिका फाराबान्ता जूगु बवते
 सिक्किस्त उवीर बिरामी उवीकाः लासाय गोतुला चवंबले भन्ते नं
 अथे हे उपकार याना बिज्याये धुंकूगु खः । उगु बखते नं उह्य उपा-
 सिकाया म्हाय् गंगेश माया (थौंरुहे घम्मावती अनागारिका) बिद्या
 बवनेत बर्मा वना चवंगु ई व छ्येया मेपि जहानि नं थ्याखे यः सिल-
 सिलाय् उखे थुखे पिहाँ वना चवंगुलि छे सुं मद्रुगु पाः लाना चवंगु खः ।
 हेरायकु उपासिकाया अकस्मात् धयथे फाराबान्ता उवीकाः पिलाब्वे,
 नाडी जक मखु पति पतिवा पतिकं लः थहाँ बयेकाः अत्यन्त कष्ट
 उवीका चवंगु जुयाचवन । छ्ये जहानपि सुं मद्रुगु पाः लाना चवंगुलि

सुदञ्जनं भन्तेया मां नं प्रज्ञानन्द भन्तेयाथाय् बिरामीयगु छबर न्वायं
 बांकः छोया हया बिल । प्रज्ञानन्द भन्तेया मन मच्चना जाणशीला,
 सत्यशीला अनागारिकापि व जाणशीलाया मां समेतं व्वनाः व्वाय्-
 बिज्याया थाय् छ्ये य्मकः बिज्यात । हेराथकुं उपासिकाया लहा तुत्ति
 पत्तिञ्जा सकभनं सा यहाँ वयकाः फाता फाता पुलाः अत्यन्त कष्ट
 व्शीका च्वन । दम् नं तच्चतं हे यहाँ वयका च्वन । भन्ते नं न्यना
 बिज्याय्चं हेराथकुंया मिछां ह्ववि पिदन । नंराश्ययात पा चिनाः उपा-
 सिकां भन्तेयात् धालः— “भन्ते ! आःजि म्वाइ मखुत्त । जितः काः
 बया च्वने छुकल । जिह्य काय् मोतिकानो छह्य चिकिधकः नि । अके
 म्चा मत्तो धन्दा जुया च्वन । नत्र भेगु धन्दा ला जितः छुं म्दु ।”
 जीवनायागु आशा ततोः काल खका च्दह्य उह्य उपासिकायागु दुःखं
 जाःगु खे न्यनाः भन्तेया नुगः हे छुलुलुलुं सना वल । अथे नं बिरामी
 यात् मलःसा विसे भन्ते नं सग्देयाका बिज्यातः— “उपासिका ! यजागु
 अवस्थाय् काय् म्हाय् व्यवहार लुमंका च्वनेगु मखु । गुगु छपितं
 भावनाया अफ्यास याना तथा बिज्यागु छः व हे भावना यजागु अवस्थाय्
 य ये माःगु छः । का ! बांलाक चित्त बियाः न्यना बिज्याहुं, एकाग्रचित्त
 यानाः भावना लुमंका बिज्याहुं” प्रकाः भावनायागु उपवेश छसीकणं
 कुलुहुं कना यंका बिज्यात । भन्तेयागु उपवेशयात् बिरामीं बांलाक धयाञ्ज
 बियाः न्यया यंकूसिसे भावनाय् चित्त एकाग्र जुया वन, चित्त स्थिर जुया
 वन । उह्य उपासिकां पूर्व अफ्यासया बलं हाकनं भावनाय् कुतः याना
 पंकल । मिनेट निगू मिनेट ति ला सासः हे नं म्हात्त ला धयावे च्वना
 वल, फलितक हे मससे बिरामी सुम्क च्वं च्वन । उवले लावक धम्म-
 वती अनागारिकाया बोहू थः जहान सिचिस्ट जुया च्वन धयागु खबर

म्यनाः क्षये दुःखीवत् । क्षये दुःखी वतां निसिं उह्य हर्षमान शक्यं तः
 षुगु घुं क्षुब्धयाकाः आते जूगु सःलं भिमसेन महाराज ! भिमसेन भिहा-
 राज ! ! वका भिन्दः गगु जंक नां काकां क्षये कुने निसिं कःसी श्यंक
 धेहा वनाः हाहा चवन । अये हे कसिनिसिं हाहा स्वाने कुने कुहा व वले
 स्वाने पी क्षी वयावरावक धायकं तसकं सः वल । उगु सलं यानाः हेरायकं
 उपासिकाया पारावकं गृया कसकं वहाथे जुयाः मिहा कना हल । अल्ल
 ला उह्य उपासिकाया अयावरो दम् यहा वया चत्रंगु दकीं छुं छुंने हे
 मंदयाः स्यासीगु कलं वेदना घयागु नं मंदया वन । भन्तेयाने हे अहुगति
 चायकं उह्य उपासिकाया रोग व्याधि दकीं च्चकुनाः वांक्षीयथे च्चकं
 शान्त जुया वनाः हेरायकं उपासिका वीयाहयि वनाः सासाय फेयी
 फल । षुगु दूय खंबले प्रज्ञानन्व भन्तेयाते बोज्जङ्गे सूत्रयागु परित्राजं
 पाठय कनातःगु क्षये तच्चत विभ्यास जुया वल । उगु परित्राजं सूत्रयं
 एक घयातःगु दुः-

एकस्मिं समये नाथो मागगलानञ्च कस्सपं ।

गिलाने दुबिखते दिस्वा बोज्जङ्गे सत्त वेसया । ।

ते च तं अभिनन्दित्वा, रोगा मुच्चिच्चसु तद्धरणे ।

एतेन सउच्च-बज्जेन, सोत्थि ते होतु सव्वदा । ।

ह्यापा नं हेरायकं उपासिकाया त्वय् भावनाया बलं हे शान्त जुया
 षुगु जुयाः प्रज्ञानन्व भन्ते नं विराप्पीयात हाकनं भावना यागु हे उपदेश
 याना विग्गयागु छः । भन्तेयागु भावनाया उपदेशं उह्य उपासिका
 या त्वय् निकोगु खुसी नं बालाक हे शान्त जुया षुगुलि भन्ते सव्व-
 ताया विष्वायात । अले भावनाया उपयोगिता च महत्त्व विषये मती

खं वायकु वाय्कं वचनया महिना लुमंका बिज्यासे वसपोल बिहारे तुं
लिहाँ बिज्यात ।

वसपोल भन्ते सुम्क आराम कया बिज्यागु हे मख् । बुद्ध शासन
यागु हे जक उन्नति वृद्धिया कामना यासे वसपोल ये, यल, उखें थुखें
इवां बिज्याना हे चवन । ध्व हे भ्रम्य वसपोल हासनं त्रिशूली थयंकः
बिज्यानाः २०३१ सालं आयोजित जूगु महापरित्राणय नं च्वति कया
बिज्यात ।

२०३१ साल पौष २३ गते या खं छः । वसपोल भन्तेया छुं
ज्या छयें बिज्याना कथं ह्लापा लिपा थें तुं वसपोल सानुमाया शाक्यो-
पासिकाया छये नं दुस्वः बिज्यात । नकतिनि नकतिनि हे धयाथें
कःबःगु बंधधय्या वज्रपातं यानाः दुःखित ज्वीका च्वंहा उह्य उपासिका
यात करुणा तसे अनित्य, दुःख, अनात्मा यागु समयोचित उपदेश बियाः
भावना पाखे अप्वः कूतः याकेत वसपोल भन्ते नं आपालं उपदेश बिया
बिज्यासे बिचाः सञ्चाः याना बिज्याना च्वंगु छः । वसपोलयागु उपदेश
न्यनेगुली छयेया परिवार पिनि सकल सियां भद्धा उत्थें हे जू । उखुःहु
नं सानुमाया उपासिकाया काय् तेज रत्न शाक्योपासक नाप धर्मोपदेश
या क्रमय् विफिल्ल खें या-हलफल जुया चवन । छयें छयें पिहां बल-
विजुलीया करेन्ट छगू सेकेण्डं हे छगू लाख व चय् खद्धः माइल इवां वने
फु । वसपोल भन्ते नं धया बिज्यात- 'तेज उपासक ! विद्युत करेन्ट
जा भौतिक पदार्थ जुल । भौतिक पदार्थया करेन्ट स्वयाः दोलं दो गुनां
चलाकं मिछा अथवा मन इवां वने फु । तर मिछा अथवा मन अथे इवां
वन दकाः शीसं बय्का छोयगु बःबुकया गोली अथवा काण इवां वनीगु

थे मखु । छगुलिं मेगुली स्वा स्वां स्वातुमनु स्वा स्वां नवी श्रोत समानं चित्त उत्पत्ति जुजुं निरोध जुजुं स्वां वना चवनीगु खः । थुकेया विषय संक्षिप्त रूपं छःपिस्त कना हये । एव खं सविस्तार लीकेगु इच्छा बःसा "अभिधम्मत्थ सङ्ग्रहो" घयागु ग्रन्थ स्वया विजयाहुं ।

अंगेजी भाषायगु आधुनिक शिक्षा लक प्राप्त जुया स्वंह्य उह्य व ल्याय्मह्य उपासकं थुगु गम्भीर दार्शनिक विषयया खं न्यनेत श्रद्धा एवं उत्साह पिब्वःगुलिं प्रज्ञानन्द सन्ते नं संक्षिप्त रूपं जक जूतं उप-देश याना विजयासे धया विजयातः—

“तेज उपासक ! कीगु मिखां खनेत प्यंगू वस्तु (धातु) जोडे जुल धाय्व तिनि खनीगु खः गथे कि (१) चक्खु पसाइ, (२) रूपा-यतन (३) मनसिकार व (४) भालोक ।

अले मेगु विरोसं (विस्तारं) चक्खुद्वारे उत्पत्ति उवीगु चित्तया गणना यात धाःसा ४६ पीछुगू दया चवन । यथा—

पञ्चद्वारावज्जन - १ चक्खु आदि न्यागू द्वारे तनं विद्याः

यानाः स्वंगु चित्त ।

चक्खु विज्जाण - २ मिखां खन घकाः स्पूगु चित्त ।

सस्पटिच्छन - २ आरम्भणयात ग्रहण याइगु चित्त ।

सन्तीरण - ३ आरम्भण यात परीक्षा याना निर्णय याइगु चित्त ।

बोठचन - १ आरम्भण यात हात्तीका (सुमंका) तइगु चित्त ।

काम जवन - २९ आरम्भण यात अनुभव धायं तरुवतं व्वायं वनीगु चित्त ।

तदारम्भण महाविपाक - ८ जवन चित्तं अनुभव याय् धुंक्कु
आरम्भणयात हानं ग्रहण याइगु
चित्त ।

एव जम्मा पीखुगू चित्त जूसां चक्खु द्वारे उत्पत्ति व्वीगु खः ।
अले भेगु "वीथि क्रम" यात पृथक् पृथक् छुटे याना तःगुमध्ये छःपित्त
वीथि परिच्छेद स कनातःगु अनुसारं चक्खु द्वार वीथि यागु खं छक्खु
संक्षिप्तं कने त्यना, न्यना विज्याहुं:- कोगु हृदयस चित्तया धार उत्पत्ति
ठीति भंग, उत्पत्ति ठिति भंग जुयाः वेतोडं न्हाना वना चवनी । थुकेयात
गुलि गुलि तथा वयने ज्यू । ००० थ्व स्वंगः गुलिया अर्थ खः उत्पत्ति ठीति
भंग । चित्तया धार गुगु प्रकारं ह्युपाना चवनी धाःसा ० -- ० -- ०
उत्पत्ति ठित्ती भंग

०००—०००—०००—०००—०००—०००—०००—०००—०००—०००
भंगं भवं भवं भवं भवं भवं भवं भवं

इत्यादि । उत्पत्ति-ठीति-भंग-युगु हिसावं विजुली स्वयाः नं कोटान कोटि
नं भयाक खलाखं द्रुतगति चित्तया धार न्हानाः इथाय् वना चवन ।
थुके यात अतीत भवङ्ग धाई । अले चक्खु आदि न्यागू द्वारमध्ये
छुं छगू द्वार मध्ये छुं छगू द्वारे आरम्भणं स्पर्शं जुयाः कम्प जूगु
यात भवङ्ग चलन धाई । अले गुगु ख भवङ्ग चित्तया धार ह्युपाना
वना चवंगु छुटे जुई-उकेयात भवङ्गुपच्छेद धाई । पच्छद्वारावञ्जन
चित्तं चक्खु आदि न्यागू द्वारेसनं विचाः याना स्वई-चक्खुद्वारे स्पर्शं जुसा
चक्खु द्वारे स्पर्शं जुल धका सीका काई । अले चक्खु विञ्जाणं स्वयाः
मिखां खन धका सीका काई । सम्पटिच्छन चित्तं आरम्भणयात ग्रहण

थाई । सन्तीरण चित्तं आरम्भण यात परीक्षा यानां ^{निर्णय} ~~होई~~ । बोद्धवन
चित्तं आरम्भण यात हामीका (लुमंका) तई । जवन चित्तं आरम्भण
यात ह्येगु पटक अनुभव यायां विद्यत गति व्वायँ वनी ।
तदारम्भण चित्तं गुगु छः जवन चित्तं अनुभव याय थुं कूगु आरम्भण
यात हानं निगु पटक ग्रहण याइगु जुल । अनंति हानं ह्यापायाथे तुं
भवङ्ग चित्तया धार ह्याना वनी-

०००—०००—०००—०००—०००—०००—०००—०००
भवंग भवं भवं भवं भवं भवं भवं भवं

इत्यादि । थुगु रूपं ययायोग्य भवङ्ग चित्तया धार ह्याना वनी ।

अले चखुद्वार वीथि निरोध (लोप) उवो साथ उगुहे अनुत्तारं
मनोद्वार वीथि (उत्पत्ति उवोगु) लगे उवोगु जुल । संक्षिप्तं प्राल धरुता
मनोद्वार वीथिया सारांश = प्रथम विभूतारम्भण वीथि" थये छः-

०००—०००—०००—०००—०००—०००—०००—०००
भवंग भवं भवं भवं भवं भवं भवं भवं

इत्यादि अतीत भवङ्ग, भवङ्ग चलन, भवङ्गपण्डेद, मनोद्वारा वञ्जन-१
जवन ज, ज, ज, ज, ज, ज, तदारम्भण, तदारम्भण अनंति हानं भवङ्ग
चित्तया धार ह्याना वनी-

०००—०००—०००—०००—०००—०००—०००—०००
भवङ्ग भवं भवं भवं भवं भवं भवं भवं

इत्यादि । भव कुक्क वीथिया नं कर्म, कर्म निमित्त, गति निमित्त जुया
ववनी ।"

प्रज्ञानम्भ भन्ते यागु थुगु गम्भीर उपदेश न्यना चर्चह्य उह्य
उपासक वसपोलयागु उपदेश शैली खनाः प्रभावित जुया ववन । भन्ते

विज्याय् धुंकाः नं उह्य उपासकया मती लुयाहे चवन- उत्पति ठाति-
 भर्त्सु, उत्पति-ठाति-भर्त्सु इत्यादि । अहो ! भगवान् बुद्धं अभौतिक
 विषय यागु विश्लेषण नं छह्य आधुनिकतम ज्ञान व प्रविधि सम्पन्नह्य
 परमाणु विशेषज्ञं अणु व परमाणुयात् फारे फारे यानाः अला अलग
 ल्ययाः विश्लेषण ग्राय्थे याना तःगु धका जुया चवन बा ! अकें हे
 मखा भगवान् बुद्ध यागु धर्म सूक्ष्माति सूक्ष्म, गम्भीराति गम्भीर धका
 वर्णन याना तःगु । धव हे खें मती बाय्काः तेज रत्न शाक्योपासक थःगु
 ज्वाखयें लगे जूगु जुल ।

समय, परिस्थिति व व्यक्ति स्वयाः स्वयाः भगवान् बुद्ध यागु
 धर्म ध्याख्यान याना विज्यासे प्रज्ञानन्द मन्ते आः नं बुद्ध शासनया उन्नति
 बृद्धि निम्ति सोत्साह ब्वाय्, ब्वाय् जुया विज्याना हे चवनतिनि ।

उपसंहार

प्रज्ञानस्वः मन्तेया गुगु इत्य् जन्म जुल उगु इलं भगवान् बुद्धं
 वःह्यं नि स्वनाथका विजयाःकथंया भ्रावक संघयात् नेपालं विस्मृतिया
 ग्हालं ह्याका च्चय्य धुंक्गु छः धाःसां ज्यू । त्याग व तपस्याया नमुना
 मात्र हे रूप्य जक ग्हाटवयत् नं उगु अवस्थाय शास्ताया पीतदहप्रधारी
 भ्रावक भिक्षुपि कुगु मढ्य धुंक्गु । बुद्धया वंशज शास्यभिक्षया रूप्य
 च्छाकर्म यानाः वेःहुया निमित्त जक जूसां प्रवज्या प्रदान यायेगु परस्वरा
 यात् जक नं अक्षुण्ण रूपं ग्हाका हया तःगु मखुसा भिक्षु व संघ
 धयागु श्रद्धत हे नं उबले तकया दुने लोप जुया वने धुंक्कल उबी धका
 कल्पना यायेगु चाय महुगु मख । प्रजातन्त्र दमनकारी राणा शासन
 प्रज्वलित जुया च्चंगु ई व । बौद्ध धाःपि मनूतस्ये हे वःपिसं भादि
 बुद्धया उत्पत्ति स्थान धकाः आपालं मान मर्यादा व आदर गौरव तथा
 वया च्चंगु श्रीःस्वयंभू स्थान यात् वःपिसं हे मचायक "स्यंगु" धका
 धयाक्वने धुंक्गु अवस्था । तथागत शब्दयात् नं अथे हे वृक्षयोग
 याना च्चने धुंक्गु । भगवान् बुद्धं प्रशंसा याना विजयागु ब्रह्मचर्यं धर्म
 यात् सुकुण्डा व ले' सगंलय यंकाः स्वधना तःगु समय । इतिहास
 या उगु इत्य् जन्म जुया विजयाह्य भन्ते नं प्रतिकूलगु परस्वरा व
 परिस्थिती उबलना विजयागु छःसां त्याग धर्मया महिमाया संस्कार
 यात् समयानुसारं छ्वासुक व्वातुक जूसां धयमुनाः हे वहाँ विजयाय
 कुगु ह्य भावसां या खं मखु धायमाः । तस्कालीन समाज, सामाजिक
 संस्कार व समय परिस्थितिया विवेचना यानाः मन्तेया जीवनीया

मूल्याङ्कन याना स्वयंबले वसपोलया त्यागमय जीवनीयात प्रशंसा
यायेत कीत करं हे वयं: धा:सां उयू ।

वसपोल मन्ते नं २८ दया त्यायह्याया वयंसय गृहत्याग
याना: लामाधर्म कथं च्यलुंवाया बोआ कया विज्यात । बौद्ध
तीर्थ यात्राया क्रमय कुशीनगरे प्रात: स्मरणीय गुरु चन्द्रमणि
महास्थविरया दर्शन व सत्संगत प्राप्त उवीषं वसपोलं चन्द्रमणि
मन्तेया प्रेरणाय थेरवादी बुद्ध शासनय ने. सं. १०५० साल भ्रामणे
या रूपं दुतिना विज्यासे नेवाले प्रथम स्थविरवादी बुद्ध शासनया
भ्रामणेया रूपय वसपोल मन्ते दुहाँ विज्यात । मिथ्यादृष्टि व अग्ध
परम्पराया एक छत्र राज्य जुया चबंगु उगु बखतया सामाजिक
परम्परा व धार्मिक विश्वासया क्षेत्रय शुद्ध बुद्ध धर्मया प्रचारया
कु कोडिना: नेवाले दुहाँ विज्यायगु वसपोलया निमित्त मुलुपयें
न्युया वयंगु समान छ: । अथे नं उगु बखतया प्रतिकूल जन भावनाया
इलय हे नं वसपोल असाधारण वीर्य बल वयना: छैयं धारण
याना: क्षान्ति, मंत्रो व शोलाखरणया बलं लोकोपवाद व निन्दा
यात दमन याना: स्थविरवादी बुद्ध शासनया प्रति दुगु छा:गु विरोध
यात आपालं शान्त यानात्र थेरवादी बुद्ध धर्मया ति स्वना विज्यात ।
नापं बुद्ध शासनया स्थायी संरक्षण व सम्भर्धनया निमित्त श्रद्धालु
जनपित्त माला: माला: प्रवज्या प्रदान यासे भिक्षु संघ वृद्धि यायगु
ज्याय नं न्ह्यपला: छिनां चवना विज्यात । अनं ३२ दया वंते
ने. सं. १०५२ स अरकनय उपसम्पदा प्राप्त याना विज्याय धुंका उखें
थुखे चाहिला: थत मावकी विद्य धरयन याना: गम्भीरगु बुद्ध धर्मया
रसं धवीका: हाकनं नेवाले विज्याना: क्रिण्डोन त्रिहुरया उन्नति व
अभिवृद्धियें निमित्त कुत: याना विज्यात । शहर व शहरी क्षेत्रय जरू
मखु गां गासे कुं कुलावी तक्क नं चारिका या: विज्यासे वसपोलं धर्म

प्रचारया निर्मित आपालं कृतः याना विजयाना च्वन । वसपोलया
 अथक प्रयासं यल्य श्री सुमंगल बिहारया उन्नति वृद्धि जुया वःगु खं
 स्पष्ट जूसा वसपोलया प्रयास व प्रेरणां बलम्बुई व यल्य थनाय्
 विहार निर्माण जुयाः अद्यापि थेरवादी बुद्ध शासन प्रचारया केन्द्र जुया
 बिकसित जुया वया च्चंगु बु । ३० दंया ल्यायहाया बयंसय् वसपोल
 भन्ते नं थेरवादी बुद्ध शासने श्रामणेरत्वया दीक्षा कया विजयासां निसं
 थौं ७५ दं उमेर थयंकाः तवक नं वसपोल भन्ते शासनया उन्नति
 वृद्धिया निर्मित अथक प्रयास यानाः इवार्यं जुया हे विजयाना च्वन ।
 वसपोल याके बुद्ध धर्मया गम्भीर दार्शनिक पक्षे कोथीक ज्ञान
 बुयें विनय पत्तने धस्वाना दना च्वने फुगु शीलाचरण नं बुयाय्,
 समय व परिस्थितियात स्वयाः माथाय् माःहेसित मावको जक मात्रो
 छि मिले उबोके धर्मोपदेश यायेगु कुशलता बु थें सशक्त अभिव्यक्ति,
 सरल उपमा सहितया धर्म व्याख्यान व मधुर वार्णि नव श्रद्धा सम्पन्न
 व्यक्तियुक्त आकषित यायेगु क्षमता नं वसपोलयाके बु । वसपोलया
 नुगलय् दुःखमय संसारं पीडित जुया च्चर्वापि सत्त्व प्राणि प्रति गहन
 सम्बेदनशीलता बुयें उपासकोपासिकाविनिगु सुख दुःखय् स्वति कया
 विजयाय्गु महान् करुणा व अनुकम्पा नं बु । अकें वसपोलया सत्सं-
 गतय् छको जक हे नं लाःपि व्यक्तियुक्तं नं वसपोलयात सिनिमिति
 लोमंका छोय् मफु । थ्व हे कारणं खः कि वसपोल भन्तेयात नेपाली
 उपासकोपासिकापि व श्रद्धालु व्यक्तियुक्तं आदर गौरव तःथें विदेशी
 सज्जनवर्गपिसं नं यथोचित्त मान मर्यादा तः । वसपोल नेपालय् बुहाँ
 विजयानाः हे थेरवादी बुद्ध शासनया हाकनं नि स्वनेगु ज्या जूगु जुयाः
 वसपोल भन्तेया जीवन चर्याय् कीसं बुद्ध धर्मया यथ्याः कोथ्याः
 व हयूं जः या इतिहास नं माला काये फु । थुकें हे थेरवादी बुद्ध शासन
 प्रति वसपोलया योगदान वयना च्चं धयां अपो खं अवश्य उबो मखु ।

उपासकोपासिकापिनि मिखाय् वसपोल

मंगल सूत्र पाठे 'पण्डिता नञ्च सेवना-एतं मंगल मुतमम्'
धयातःगु खंय् जित तच्चवं हे विश्वास दु । जि न्हापा सद्धर्मयाःगु इच्छां
अनेनेपिनिगु सगत याना जुया अथे नं जि त्वीके मफु । गुबले जितः
सौभाग्यं प्रज्ञानन्द भन्ते या दर्शन प्राप्त जुल, वसपोलयागु सदुपदेश न्यने
दया क्रमानुसारं धात्थेंगु सत्यगु बुद्ध धर्म धयागु थथे हे खः धकाः
बांलाक थ्वीका काये पात । वसपोल याके स्कन्ध, धातु, आयतन सत्य
यागु बिषये जि प्रश्न न्यना । वसपोलं जितः अलसी मचासे छगू छगू
यानाः फारे यानाः चित्त बुद्धे ज्वीक कना बिज्यात । अर्थात् उक्त प्यंगू
मध्ये न्हाखे पाखें वंसां नं अनित्य, दुःख, अनात्माय् जुकाःलि निर्वाणय्
ध्वदुइकः वने ज्युगु कथं जितः कना बिज्यात । वसपोल भन्तेया न्ह्याम्हे-
सितं दर्शन पाखे यागु गम्भीर उपदेश कनेत न्हापालाक छुं भति भति
परीक्षा नि याना स्वया बिज्याय्गु चलन दु । जितः नं गम्भीरगु धर्म
छत्युं काचाक्क कना बिमज्या । ध्यान भावना याका बिज्याइबले नं
चरित्र यात मिले जू मजू विचाः याना बिज्यासे ४० प्रकारया भावना
मध्ये बराबर हीका हीकाः स्वया स्वयाः कना यंका बिज्याइगु खः ।
थुगु प्रकारं नेपाले शुद्ध बुद्ध धर्मया प्रचार याय्या कारणे वसपोलं शहरी
क्षेत्रे दुने जर्क मखु, गां गामे तकर्न चाःचा ह्यू बिज्यानाः अपठित
अशिक्षित जुया च्वापि मनू तय्त नं करुणा, अनुकम्पा तसे शुद्ध बुद्ध धर्म
यात बोध याफाः आपालं दुःख कष्ट सिया बिज्याये धुं'कूगु दु ।

(ख)

हानं वसपोलयात अने अनेक प्रकारया मार नं वये धुंकूगु दु । तर वसपोलं “नहि वेरेन वेरानि” धयागु जिन-वचन यात हे जक शिरोपर याना: न्हाबलें सुम्क हे सहयाना: चवना बिज्यात । धन्य धन्य वसपोलयागु सहनशीलता ! धन्य वसपोलया क्षान्तिवादिता !!

वसपोलयागु गुण यकों यकों हे दुगु जुल । जि छु गुलि जक चवया चवने !

-भाइलाल उपासक

ल.पु. कुटि सौगटोल ।

पूज्य भन्ते कर्मशील प्रति

गुगु अवस्थाय् त्रिशुली निवासीपिनि धारणा धर्मं धयागु केवल धारणी स्तोत्र पाठ, अष्टमी व्रत, तीर्थ सेवा आदि थें जक जुया च्वंगु खः, उगु इलय् वास्तविक धर्म ध्व हे का धका स्यना कना बिज्याम्ह पूज्य कर्मशील भन्ते खः । वि. सं. १९९७ साल पाखे यागु खँ खः । कर्मशील भन्ते थेरवाद बुद्ध धर्मया पुसा ज्वना: उपासकोपासिकापि नाप मुक्ति क्षेत्र वनेगु लक्ष्य तातुना: त्रिशुली बिज्यात । शान्त सौम्य मूर्तिम्ह, म्हासु वसतं छायापिया: धार्मिक जीवन प्रदर्शन याना बिज्याम्ह छम्ह भिक्षु खंबले धर्मस अगाढ श्रद्धा दुम्ह जिमि बाज्या श्री चैत्य राजं खना: स्वागत याना: वसपोलयात थःगु छें बिज्याकल ।

स्वयं हे नाइसे च्वंगु सः वसपोलया तेजं छ्येँ फुक्कं प्रभावित जुल । छ्येँ उपस्थित परिवारपिन्त धर्म देशना याना बिज्यात । धर्मं धयागु केवल पूजा पाठे जक सीमित मजू । बल्कि थःगु मनयात वशे तया: काय्, वाक्, चित्त शुद्ध याय्गु धर्म खः । पञ्चशील पालन यानागुलि

(ग)

काय्, वाक्, चित्त शुद्ध ज्वी धकाः कर्तव्य प्रधानता पाखे जोड बियाः उपदेश याना बिज्यात । जि उबले मचाहे तिनिगुलि वसपोलं कना बिज्यागु खं त लुमं तर बाज्यां हानं प्रति उपदेश ब्यूगु खं धाइ बांलाक हे लुमं । वसपोलमा प्रभावशाली व्यक्तित्व व उपदेशं यानाः त्रिशूली यिवासी उपासक उपासकापिनि हृदय परिवर्तन जुल । आपालं प्रभावित नं जुल ।

लिपा जूलिसे थन भन्तेपि बराबर बिज्यायेगु व धर्मोपदेश यायेगु ज्या बृद्धि जुयावं वथे थन बौद्ध विहार दयकेगु व बुद्धया मूर्ति स्थापना यायेगु ज्या नं २००९ साले सम्पन्न जुल । थुबले भिक्षुगण सहित कर्मशील भन्ते नं बिज्यात । सुगतपुर विहारया प्रतिष्ठा कार्य व विहार संघ दानया ज्या नं पुवंका बिज्यात । थुबले जि मरणान्त रोगं मुक्त जक जूगु खः । उब विहार संघ दान कार्य आदि निश्चित जुल, क्रमशः जिगु रोगं नं जि मुक्त जुल ।

२०२० सालय् क्षय मासया बखते नं धैर्यं युक्तम्ह कर्मशील भन्ते स्थानीय उपासकोपासिकापिन्त धार्मिक चेतना बीत हाकनं त्रिशूली बिज्यात । सकसितं धर्म देशना यानाः धार्मिक चेतना थनाः शान्त्वना बियाः लिहाँ बिज्यात । ध्वयां न्हापा नं जिम्ह जन्मदाता मां अष्टमाया प्रमुख अजि पुनमाया, बेखामाया आदि उपासिकापिन्त श्मसान योगया शिक्षा बीत श्मसानया चित्र समेतं च्वयाः गुंगू श्मसानया पुकारया “सिवथिक” भावना नं देशना याना बिज्यागु दु ।

क्षीगु देशया गां गामे तकनं थेरवाद बुद्ध धर्मया बिषय ज्ञानं दयेमा धकाः आशा याना बिज्याइम्ह वसपोल भन्ते त्रिशूली सुगतपुर विहारया सौभाग्यं स्वयम्भू ज्ञानमाला भजन खलः व श्रीलंका बिज्याम्ह

(घ)

विमलानन्द भन्तेयात नं व्वनाः सर्वज्ञ धातुया साथे नं बिज्यागु दु । उगु अवस्थाय् बजारे तोरण व विभिन्न ध्वजा पताकादिद्वारा सर्वज्ञ धातुया सत्कार तथा पूजा जुल ।

बखते बखते थुजोकथं उलिमच्छि तापाःगु गामे थुगु बृद्धावस्थाय् नं बराबर बिज्यानाः आपालं उत्साह व उमंग क्यनाः बिज्याना च्वनीम्ह वसपोल भन्ते नं गुणज्योतिया निमन्त्रणाय् त्रिशूली बिज्याबले नं सकल विहारया उपासकोपासिकापिन्त मनुष्य जन्मे याय् माःगु पुण्य कार्यया बिषये आपालं कना बिज्यासे दुर्लभगु मनुष्य जन्मे अति दुर्लभगु बुद्ध धर्मदात क्वातुकक ग्रहण यानाः यंके फ्यमा धकाः ध्वाध्वीक उपमा तो धर्मोपदेश याना बिज्यात । श्रीलंका बिज्याम्ह पियदस्सी भन्ते दुगु बखते लाकाः स्वर्गीय आशामायाया नामं सुगतपुर विहारे निर्माण जगु छगु अश्रम संघदान याय्त उम्ह दिवंगत उपासिकाया पति व पुत्रपिसं ब्यूगु निमन्त्रणायात स्वीकार यासे वसपोल भन्ते हाकनं त्रिशूली बिज्याना उ गु संघदान कार्यं नं पुवंका बिज्यात ।

थःगु बृद्धावस्थाय् तक नं तातापाक बिज्यानाः गामे च्वंपि धका उपेक्षा व हेला मयासे धर्म प्रचार याना बिज्याना च्वम्ह वसपोल प्रज्ञानन्द भन्ते धन्य खः । वसपोल नेपालया दकले थकालीम्ह संघ नायक खः । धर्मया संदेश कया च्वंपि सकसिनं धन्य भाःपी । जि जिगु नुगलं निसैं वसपोलया गुण यात सदां पूजा याना च्वनागु दु, याना नं च्वने । वसपोल धन्य खः ।

धर्मरत्न शाक्य

त्रिशूली

हनेबहःम्ह संघनायक भन्ते प्रज्ञानन्द महास्थविरया जीवन हे बुद्ध-धर्मया निर्मित व्यतीत जुया च्वंगुलि वसपोलया जीवन-बाखँयात हे नेपाःया थेरवादी बौद्ध धर्मया इतिहासया छगू अभिन्न अंगया रूपे कीसं स्वीकार याये फु । पीन्यादँ मयाक वसपोलया निरन्तर त्याग, तपस्यां व सेवाया स्वरूप थौं बुद्ध-धर्म या उत्तरोत्तर उत्थान जुयावं वया च्वंगु दु धयां छुं अपो खँ ज्वी मखु ।

जुजु जयस्थिति मल्लं राज्य शक्ति चिनाः भिक्षु जीवन हुनाः बुद्ध शासनया आरक्षा यायेगु विशुद्ध भिक्षु परम्परायात तोथला बी न्हाः तक कीथाय नं प्रत्येक वहाः बहिनी भिक्षुपि च्वनाः तक्षणीला व नालन्दा या प्राचीन विश्वविद्यालये थें बौद्ध शास्त्रया अध्ययन अध्यापन यायेगु ज्या जुया वने धुकुगु दु धयागु खँ कीत बहाः बहीया इतिहासं कना च्वंगु दु । उकि जुजु स्थिति मल्लं नेपालय विकसित जुया च्वंगु भिक्षु परम्परायात कुण्ठित यायेत स्वयंवं तत्कालीन शासन पालक तसें नेपालय युग युगनिसें वया च्वंगु भिक्षु परम्परा तोफ्यू वनी धयागु भयं उपाय कुशल बुद्धि कयाः केवल प्यन्हुया लागि जक जूसां जीवनय छको भिक्षु जुया च्वनेगु नियम दय्का तल । थुगु नियम थौं तक नं कीथाय द हे दनि । कीसं कर्मशील भन्ते यात अजोगु इलभ् उपत्यकाय खंका गुबले कि नेपाले भन्तेपिनिगु दर्शन यायेगु तक नं ताकालनिसें अभाव ज्वी धुकुगु खः । उकि जुजु जयस्थिति मल्लया लिपा दकले न्हापां म्हासुगु चीवर पुनाः बुद्ध धर्मया प्रचार यायेगु ज्याय् श्रामणेर जुयाः प्रवेश याना बिज्याम्ह भन्ते वसपोल हे खः । थुखतं वसपोलं छगू युग तक जुया च्वंगु भन्तेपिनिगु अभावयात पूर्ति याना बिज्यांगु जक मखु, अनेक दु ख

(च)

कष्ट सह यानाः बुद्ध-धर्मया निम्ति थःम्हं नं फको सना बिज्यात । उर्किं वसपोलया जीवनी कीसं बुद्ध-धर्मं प्रति जूगु अनेक सुख दुःखया बाखँ लुइका काये फु ।

कीत आवश्यक जा थ्व हे खः कि वसपोल थें जापि महान् पुरुष पिनिगु सेवा व गुणयात जनसमक्ष हयाः सही मूल्यांकन यानाः उचित आदर गौरव सह कदरं याये फय्के गाःगु दु । नेपालय् पुनः थेरवाद बुद्ध-धर्मं स्वनेगु ज्या याना बिज्याम्ह वसपोल भन्ते भिक्षुपिमध्ये वरिष्ठम्ह की संघ नायक खः । अन्य बौद्ध देश पाखें संघनायकयात गुकथं आदर गौरव तथा सन्मान तया च्वंगु खः, अथे हे कीसं नं थन तय् फय्के माला च्वंगु दु ।

वसपोल भन्ते तःगु मछि सफूया च्वमि नं खः । वसपोलं बौद्ध समाजया उत्थानया निम्ति बिया बिज्यागु देन व कीगु साहित्यया ढुकुती जायका बिज्यागु ज्ञानया निम्ति सम्बन्धित थास वसपोलयात अवश्य नं सम्मान देछाइ तिनि धका आशा याये फु ।

लयता या खँ खः कि वसपोल भन्ते यागु जीवनी पिदना च्वन । थुजागु सफ् विदेशी भाषां नं पिकयाः नेपाःया बौद्ध महास्थविरपिनिगु परिचय अन्तरराष्ट्रिय बौद्ध जगतय् नं बीगु आवश्यक जू धका जि भालपा ।

अन्तस वसपोल भन्तेया सुमंगल आरोग्य तथा दीर्घायुया निम्ति भगवान बुद्ध याके प्रार्थना यासे वसपोलयात शत शत प्रणाम याना च्वना ।

सानुभाइ वज्राचार्य

गाःब्रहाः, यल

(छ)

लँय् ध्वदूम्ह भिक्षु नाप थुलि घनिष्ठता दया वःगु खँ लुमनेवं
जि थः थम्ह हे आश्चर्य चाः । २०१३ सालया घटना खः । जि लँय्
चवनाः पासापि नाप खँ ल्हाना चवनागु बखतय् याननिसें छम्ह भिक्षु
लँय् बिज्याना चवगु खना । वसपोलं भिक्षु जिगु न्ह्योने थ्योलिसे जितः
अर्थे उपेक्षा यानाः चवने मछुत । वसपोलया शान्त सौम्य मूर्ति जितः
थःपास्त्रे साला काल । अनायास हे जि ल्हा निपां ज्वजलपाः वसपोल
यात ब्रिन्ति याना । छुं कुशल वार्ता नं याना । वसपोल येँ बिज्याये
त्योम्ह जुया चवन । जि वसपोलयात छ्येँ बिज्याहुँ धका ब्वना । वसपोलं
लिपा वय् धका धया बिज्यात ।

लिपा छन्हु वसपोलयात थःगु छ्येँ क्वसं बिज्याना चवंगु खनाः
छ्येँ थत ब्वना यंकाः छुं भचा दान प्रदान नं याना । वसपोलं विहारे
छधू निधू बिज्याहुँ धका ब्वना बिज्यात । श्रद्धां जिगु शिर न्हापा हे
कोछ्वी धुकूगु खः । जि स्वीकृति सूचक छ्येँ संका । जिमि मां नं
कर्मशील भन्ते धयाम्ह वसपोल हे का । छ १०।११ दँ दुबले वसपोल
यंगो विहारे बिज्याना चवंबले जि नं छधू निधू वने नं धका धया
बिज्यात । वसपोल उबले थपा बहिली बिज्याना चवंगु खः । उबले तक
जि भिक्षुपिन्त भन्ते धाय्माः धका नं मस्युनि ।

वसपोलयात बियागु वचन कथं जि थपा बहिली छधू निधू
वनेगु याना । वसपोलं जितः बुद्ध गुणया नाप नापं अनेक धर्मोपदेश
याना बिज्यात । वसपोलया धर्मोपदेश न्यो न्यो जिगु मने आनन्द ताया
वल । अले जि बराबर हे विहारे वनेगु याना । वसपोलया विहारे मत
तय्त धका छको दां निसः दान याना लिपा वसपोल चवना बिज्यागु

(ज)

विहार पुलांगु जीर्णगु जुयाः पौ मल्होसें उगु वर्षया वर्षा व्यतीत याये हे थाक्वीगु खनाः जि पौ ल्होनाः विहार मर्मत यायमाःगु खँ न्ह्यथना । विहार मर्मत यायेगु स्वीकृति विहार थुवाः संघ पाखें प्राप्त जूसां भन्ते यात व विहार दान बीगु खँय् विहार थुवाः संघ राजी मजूगु सीदत । अकें कतपिनिगु अधीन यागु विहार मर्मत यानां छुं फाइदा मज्जीगु जुयाः व ज्या अर्थे हे स्थगित जुल । लिपा भन्तेपि कतपिनिगु अधीने च्वनेगु ठीक मनः धयागु खँ जुल । अकें भन्तेया निर्मित मेथाय् हे स्वतन्त्रगु जग्गा छकू दःसा ज्यू धका बिनित याना । बाद्धिति लिपा थैनाय च्वंगु थःगु हे केब छगू हर्ष राज भाजु वसपोलयात सश्रद्धा दान बिया बिज्यात । व हे जग्गाय चिकिचक्राकगु आवास छगू दय्काः वसपोल भन्ते यात जि दान प्रदान याना । थन निसें वसपोल भन्ते नाप थौ तक्क अविच्छिन्न रूप सम्बन्ध स्वाना वयां च्वन ।

वसपोल भन्ते धर्मया वारे उपासक तय् मती बुया वया च्वनीगु शंका निर्मूल ज्वीक धर्मोपदेश याय्गुली साप हे दक्षम्ह खः । पिने मेमेपि पासापि नाप धर्म साकच्छा ज्वीबले शंका ज्वीगु खँत वसपोल भन्तेया समक्ष न्ह्योने तथा बीवं भन्ते नं प्रमाण सहित उपमाद्वारा उगु शंका यात बाँलाक हे निवारण याना बिज्याई । गुबलें गुबलें विहारे वनेबले वसपोल याके छुं प्रश्न न्यनेगु मदयाः सुम्क च्वना च्वंसा वसपोल हे छुं नं छुं कारण ल्वीका बिज्यानाः चित्त आनन्दित ज्वीक धर्मोपदेश याना बिज्याई । वसपोलया धर्मोपदेश गम्भीर जुया नं सरल सुमधुर व आकर्षक जूगुलि हे वसपोलयात सकसिनं आदर गौरव तः । वसपोलं धर्मदेशनाया क्रमय् आपाः यानाः निर्वाण या लक्ष तथाः अनित्य व दुःखया बिषय चर्चा

(क)

याना बिज्याई । लिपा श्रोतापिसं थुया वःलिसे, अभिरूची क्यनाः हःलिसे
अनात्मा, भावनाया बिषय कना यंका बिज्याई । गम्भीरातिगम्भीरगु
धर्म, सूक्ष्मातिसूक्ष्म विषययात नं सरल तरीकां बोध गम्य ज्वीक
उपदेश याना बिज्याय् फुगुलि हे उपासकोपासिकापिसं वसपोलयाके
भावनाया शिक्षा कयाः अभ्यास याना च्वांप गाक्क दया च्वन । वसपोल
भन्तेयागु अनन्त गुण लुमकाः ह उपासकोपासिकापिसं द्यदसं वसपोलया
जन्म दिन खनु विहारे बुद्ध पूजा यानाः संघ भोजन प्रदान याना च्वन ।
नापं वर्षावासया अवसानय् कठीन दान प्रदान याना च्वन । वसपोल
प्रति उपासकोपासिकापिनिगु हृदय दुगु श्रद्धाया प्रतीक सम्म खः थ्व ।
छको जिम्ह निर्दे दुम्ह काय् तच्चतं विरामी जुयाः वासलं मथ्यगु अवस्था
वःबले वः जि थः हे नं छको टाइफाइडया ज्वरं ग्रस्त जूबले नं वसपोल
भन्ते नं तःधंगु कृपा व अनुकम्पा तथा बिज्यासे छ्ये स्वः बिज्यानाः
विहारे परित्राण पाठ नं याना बिज्यात । उबलेनिसें रोग क्रमशः कुहाँ
वयाः ठीक जुया बल । भन्ते नं थये हे अनेकौं उपकार याना बिज्यागुलि
हे जि विहारे बरोबर वनाः उपदेश न्यनेगु व सफू कया हयाः छ्ये च्वनाः
स्वयेगु याना च्वना । वसपोलयागु उपदेश न्यो न्यो शुद्ध बुद्ध धर्मय् थुलि
क्वातुक श्रद्धा उत्पत्ति जुयावल कि थ्व श्रद्धाया लुमति मात्रं हे जिगुं
चित्त सदां आनन्दित जुया च्वंगु दु । हानं जिमिसं बिहारादि छकूचा
जक जूसां दान यानागु पुण्यया प्रभावं लिपा जिमित निर्वाण प्राप्त याय्या
दि म्ति अवश्यनं सहायता जूवनी घयागु पूर्ण विश्वास दुगु जुल ।

(अ)

बुद्ध धर्मया निर्मित्त थःगु जीवन हे अर्पण याना बिज्याम्ह वसपोल
भन्तेया जीवन यात धन्य धाय् योग्य जू । शुभम् ।

कुल नरसिंह शाक्य

नफबहिल, यल

वि. सं. २००४ सालया खँ खः । ल. पु. इबहिली (यम्पी विहारे)

भिष्पिसं बाँबांलाःगु बाखं कना च्वन धाःगु न्यनाः जि नं छको स्वय्
धक्का वनागु खः । अनित्य, दुःख व अनात्माया विषय कयाः सरल भाषां
अनेक उपमातसे वसपोल प्रज्ञानन्द भन्ते नं धर्मोपदेश याना च्वना
बिज्यात । उपदेशया क्रमे बाँबांलाःगु बाखंत वया च्वंगुलि जितः नं साप
हे घट लगे जुल । वसपोलं हाकनं धया बिज्यात— “जि कनागु बाखने छुं
अथगु दःसा अथवा छुकीसं नं शंका दःसा जिथाय् न्ह्याबले वयाः न्यो-
क्काःसां ज्यू ।” वसपोलयागु धर्मोपदेशं जिगु वित्त यात थुलि आकर्षित यात
कि अबलेसं निसे वसपोल च्वना बिज्याःगु सुमंगल विहारे वनाः बराबर
उपदेश न्यो वनेगु याना । अले जि क्रमशः सिया थुया वल— थ्व संसार
दुःखमय खः । थगु लोके नं परलाके न सुख शांति प्राप्त यायेत, अले थ्व
दुःखमय संसारं मुक्त जुया वनेत थःम्हं हे दान, शील, भावनास, कोशिस
द्याना यके माः, मेपि सुयागु न आधार दुगु मख् । ‘अत्ता हि अत्तने
नाथो... ।’

वसपोल प्रज्ञानन्द भन्तेया शीला चरण, स्वभाव साब हे बाँलाः
जू, उदाहरणीय जू । अके वसपोल प्रति उपासकांपासिकापिनि श्रद्धा अर्थे
हे भय भय बिया वः । वसपोल नाप संगत जूमेनिसें थौं तक नं जिथाय्
छ्ये हिंसादि कर्म तथा पञ्चशील बाधकगु सुरा मेरयादि पान याय्गु ज्या

(८)

मज्जुनि । पञ्च दुःशील कर्म सकतां त्वताः याँउंक जीवन हना च्वना ।

वसपोल भन्तेया सहनशीलता नं साब हे प्रशंसनीय जू । वसपोल
या अतिकं हे सह याय्गु स्वभाव जुया च्वगुलि सुदर्शन भन्तेपिसं नापं
वसपोल भन्त यात हारां मयासें मज्जिल धकाः धया बिज्यागु जि न्यना
तयागु दु । वसपोलया थुगु सहनशीलताया कारणं यानाः हे मखा, बौद्ध
धर्मया जागरण्या नसंचा इले हे वसपोलं गां गामे तक नं बिज्यानाः
ग्रामीण वासी पिन्त नापं शुद्ध बुद्ध धर्म अवबोध याकाः आपालं दुःख कण्ठे
सियाः जूसां थेरवाद शासनया निं स्वना तथा बिज्यात । नेपाले सकल
सज्जनवर्गं वसपोल प्रज्ञानन्द भन्ते यागु कृतज्ञ गुणयात गुबलें हे लोमकां
छ्वय् फेमखु ।

मंगलसाल उपासक

ल. पु. खपिछे

२००४ सालं प्रज्ञानन्द भन्ते बलम्बुई खाद्यामे नरसिंह उपासक
छ्ये बाखा त्वता बिया तःगु विहारे बिज्याना च्वंगु खः । वसपोल
बिज्याना च्वंगु खबर न्यनाः नगांया पूर्णं बहादुर व मेमेपिं श्रद्धालु जनपि
मुनाः वसपोल भन्तेया दर्शनार्थं ध्यंकः घन । भन्तेया कुशल वार्ता व
मधुर उपदेश न्यनाः नगांया श्रद्धालु जनपिनि थेरवादी धर्मय् श्रद्धा उत्पत्ति
जुया वल । परिणाम स्वरूप नगांया उपासकोपासिकापि बराबर हे भन्ते
याथाय् वये वनेगु जुल । लिपा नगांया उपासकोपासिकापिनिगु प्रायंतां
यात स्वीकार यात्ता बिज्यासे वसपोल भन्ते नगामे बिज्याबले वसपोल
न्हापालाक पूर्णं बहादुरया छ्ये च्वना बिज्यात । वसपोल पाखें बुद्ध धर्म
व संघ गुणया उपदेश न्यनाः पञ्च शीलादि धर्मं पालनया महत्त्व

(४)

ध्वीकाः आपालं स्थानीय जनपिनि नुगलय् थुगु धर्मं प्रति श्रद्धा प्रबल
जुयां वल । उपासकोपासिकाया रूपं थुगु धर्मं ग्रहण याइपि व्यक्ति
पिनिगु संख्या नं नगामे बृद्धि जुयावं वल । अले वसपोल भन्तेया प्रेरणां
नगांया उपासकोपासिकापिसं न श्री बुद्ध भगवान या मूर्ति छगू सश्रद्धां
दयुकाः प्रत्येक एकादशीया दिनय् बुद्ध पूजा यायगु शुरू जुल । वसपोल
भन्ते नं न्द्यागु हे विहारे बिज्याना च्वंगु जूसां एकादशी खुनु नगां थ्यंक
बिज्यानाः स्थानीय ग्राम बासी उपासको पासिका पिनिगु उपरे आपालं
करूणा अनुकम्पा तसे बुद्ध पूजा याना बिज्याइगु । बुद्ध पूजा धुंकाः समय,
परिस्थिति व श्रोतागणांपि स्वयाः स्वयाः वसपोलं स्थानीय मनू तय्त
त्वय्क पञ्चशीलादि धर्मं यागु व्याख्या नुगले दुहां वंक कना बिज्याइगु ।
ज्वले सां निसें थौंया अद्यापि बुद्ध पूजा छको हे तोः मफिक नगामे चले
जुयावं च्वन । जिमिसं थ्व धाय् दयाः गर्व ताः कि नगामे वसपोल भन्ते
नं धर्मं प्रचार याना बिज्यागु कारणं थन प्राणि हिंसा याइपि मनूत सय-
कडा दश हे मदे धुंकल । पंचशीलया बांकी शीलत न्हिथं व्यवहार
यानाः पालन याइपिनिगु संख्या नं म्ह मजू । अके यानाः थन नगामे सुयां
छ्ये न तालं ग्वय्माः धयागु मदु । न सुयां छुं वस्तु तन धयागु शब्द हे
न्यने माः । अके वसपोल भन्तेया गुणयात नगांया उपासकोपासिकापि
द्र सकल भाजु मय्जुपिसं सश्रद्धा स्मरण यासे वसपोलयात बन्दना यानाः
प्रशंसा याना च्वंगु दु ।

स्थानीय नगांया उपासकोपासिकापि ।

(३)

नगामे बुद्ध पूजाया पाः कया चर्वापि

उपासकपि	उपासिकापि
देवसि उपासक	रत्नमाया उपासिका
पूर्ण बहादुर उपासक	बुद्ध लक्ष्मी उपासिका
धन लाल "	संघ लक्ष्मी "
बाबु राम "	पुन माया "
ज्ञान बहादुर "	नानि माया "
शिव लाल "	विद्या लक्ष्मी "
धर्म लाल "	सानु माया "
अष्ट बहादुर "	बम्वाइ "
कोमल "	मय्जु नानि "
गणेश "	नानि तता "
बुद्ध शर्ण "	अष्ट माया "
मान कृष्ण "	अष्ट माया थलि "
बेखा लाल "	जमुना "
त्रि रत्न "	लक्ष्मी कुमारी "
शम्भू राम "	जगत माया "
भुयू "	
भाइ "	
दश बहादुर "	

(६)

अनित्यता ध्व संसारया स्वभाव धर्म खः । स्वयं जीन भाषित धर्म हे नं थासं थाये लोप जुया वं । कीगु नेपाले नं शुद्ध बुद्ध धर्मया उपदेशक गुरु पिनिगु अभावं यानाः गुलिखे दं तक जीसं शुद्ध जीन धर्म यात मसीकाः मखंकाः च्वने धुन । उगु बखते धर्मया नामं पाप कर्म जुया च्वनीगु अस्वाभाविक मखुत ।

उगु हे अवस्थाय् चा फुनाः ग्निह वइथे भगवान बुद्धया असीम कृपां ने. सं. १०२० बैशाख शुक्ल ४क्षय तृतीयाया दिनस कान्तिपुर इतुम्बहाल टोल निवासि काजि बंघ (हर्ष वीर सिंह) या कुलय् न्याम्हम पुत्र रत्नया रूप्य् शुद्ध बुद्ध धर्मया उपदेशक जन्म जुल । नेपाले लोप प्रायः जुया वने धुं कूगु शुद्ध बुद्ध धर्म यात पुनरुत्थान यायया निर्मित वसपोलं त्यागी जीवन ग्रहण याना बिज्यात । अले दकले न्हापां थेरवादी श्रामणेरया रूपं नेपाले बिज्यानाः आपालं त्याग तपस्या व निस्वार्थं सेवा याना बिज्यासे वसपोलं नेपाले थेरवादी बुद्ध धर्मया नि स्वना बिज्यात । नेपाले बुद्ध धर्मया प्रचार जुया वःगु स्वयं मफुपि मनूतेसं यानाः तोह मद्दु तोह पिकयाः सकलें भिक्षुपिन्त देशं निर्वासित यात । वसपोल भन्ते नं स्त्रदेशं निर्वासित जुसेलि भारतं भारतं चाःहिलाः श्री साहु दान धीर भाजु रत्न मणि हर्ष ज्योतिया १० मील गुह्यकोठि कालिम्पोङ्गे बिज्यामा च्वन । वन वसपोल नाप जिगु खालि शुभ समाचारया पौ जक आदान प्रदान जुया च्वन । मेमेगु वसपोलया विचार धाराया खँ जि छुं मस्यु ।

लिपा वसपोल यागु पौ छपौ ध्यंकः वल- “जि नेपाले छधू वयेगु इच्छा याना । छिमिसं राहदानी छगू ठीक याना बी मालं ।” खजा उगु बखते निर्वासित भिक्षुया निर्मित राहदानी कायेगु ज्या साब हे थाकुगु

(ण)

व क्कतपूर्णगु ज्या खः । ध्व ज्याय् जि आपालं व्वाय् व्वाय् ज्वी माल ।
न्ह्याको हे दुःख व परिश्रम याये माःसां उकेया वास्ता हे मयासे जि
वसपोलया निम्ति राहदानी यागु बन्दोबस्त यानाः वसपोल यात सूचं
छोया बिया । वसपोल ध्व हे सूचं अनुसार बिरगंज थ्यंकः बिज्यानाः
जितः तेलिफोन याना बिज्यात । २००३ साल पौष १९ गते सोम-
बारया दिनय वसपोलयात जि हाकनं फोन याना :-

“राहदानी ब्यू धयागु फोन वीरगंज गोश्वारायात मुन्शि खान्ना
वने घुं कल गोश्वारां राहदानी कयाः थन बिज्याहुं ।” अले वसपोल भन्ते
राहदानी कयाः कन्हे खुनु हे नेपाले थ्यंकः बिज्यात ।

क्लेश रूपी मेघं तोतल थौं हे ।
पत्र रूपी रवि उदय जुल पूर्व ॥
मन रूपी प्लेस्वां वहल पुखुली ।
भमरां रस काइ गुवले गुगुली ॥

बच्च उतर नर सिंह

(त)

अथेला धर्म व संस्कृति धाल कि हे न्हाय कय् कुकेगु थौं कन्हे या पश्चिमी शिक्षा प्राप्त युवक तयगु चलन हे । अफला प्रब्रज्या, त्याग व तपस्या यात ढोंग व आडम्बर धका भाषण बिया पुंजिपतिया काय् जुया नं सर्वहारा दर्शनया च्वः प्वः मदुगु तुक्का त्वःतेगु थौया आधुनिकता प्रदर्शनया निम्ति सर्वथा अनिवार्य हे धाःसां ज्यु । ध्व हे मित्रगण व वातावरणे तःधी जुयाम्ह जि जुया ऋषि, भिक्षु, सन्यासि, इत्यादि धाल कि ज्या याय् थाकुया सितिकं नैपि धायत लिफः स्वैम्ह जि नं मखु । अकें न्हापा जित थुमित मिखा बागलं तकनं स्वय् मास्ते मव । अले थःगु गृहस्थी धर्मयात भ्वब्बाय् ब्वेकीगु थुमिगु न्वचू थौं कन्हेयापि मन्त्रि तयगु न्वचू थें जक ताइगु ।

संजोगवस जि थःगु जीवने थजापि महन्त ऋषि भिक्षुपि नं नापलात गुम्हसिगु स्वभाव व आचरण जि विचा याना थें जापि सिकं साप पा, मानो सर्गं व पाता थें । भिक्षु, महर्षि, ऋषि धयां जक मज्यू खनी भमिगु दुने नं यक्व अन्तर दुगु जि चाया । गथेकि उदाहरणया लागि भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर यात हे न्ह्यब्वय- गुम्ह सिगु शीलं परिपूर्ण स्वभाव व उपदेशं जि साप प्रभावित जुल । वसपोल जितः असाधारण ताल धाय धासा वसपोल याके छम्ह आदर्श भिक्षु याके दयमागु गुणत जि खना । वसपोल यगु आदर्श गुणं जित स्वत चुम्बकं न साःथें साल । वसपोल सहित मेमेपि भन्तेपि नाप नं अप्व संगत जुइगु जुया वल गुकिया फलस्वरूप जि थःगु जीवने छुं तुयू जः दैगु लं पुई लाःथें ताया । भिक्षुगु लैय् पलाः मतसे भिगु लैय् पला तय सैगु वातावरण श्रुजना ज्थें ताया ।

(४)

अन्ते सतसंगतया गुण साप तःधं धाडगु कथन धात्वै सत्य खः धैगु बुनु-
गलं निसै महसस जथै ताया । अफ धात्वै धाय्मु सा वसपोलपिनिमु
संगतया परिपाम स्वरूप हे खः कि जित थौकन्हे भौतिकवाद्या ह्वापालं-
जक चिना तुईफई याईपि खना न्हिले मास्ते वंगु, अन्ते दुःख सत्य, दुःख
समुदय, दुःख निरोध सत्य व दुःख निरोध मार्गिनि प्रतिपदा मार्ग सत्यया
खै भने ऊवास्स ऊबास्स मुलू सूथे सुइगु ।

शान्त मान शास्य

लग, यं

वि.सं. २००२ सालं प्रज्ञानन्द भन्ते बलम्बु देशय् विज्याबले
म्हापालाक निगु छ्ये विज्याकागु खः । लिपा क्रमानुसारं मेमेपि उपासको
पासिकापिथाय् विज्याकल । अले खाद्यामे च्वंम्ह नरसिह उपासक थ्रद्धा
पूर्वकं थःगु छ्ये बाखा हे प्रज्ञानन्द भन्तेयात विज्याकया निमित्त विहारं
या रूपे त्वता बिल । अन खाद्यामे भगवान बुद्ध स्थापना यानाः लय् लय्
प्रतिकं बुद्ध पूजा चले जुया च्वन । बलम्बु देशे दुने दुने च्वंगु चेत्य प्रतिकं
त्र देशं पिने पिने क्किपुलिवा, सतुंगः बुस्याचाः आदि गामय् गिमे नं थाय्
थासय् वनाः बुद्ध पूजा भाः वनेगु नं जुया च्वन । उपासकपिनि न्हिनय्
न्हिच्छ थःपिनि भाःमाःथाय् वनाः ज्याजि यानाः बहनि जुल धाय्
सकले विहारे जम्मा जुयाः धर्म श्रवण धर्म साकच्छा जुयावं च्वनीगु खः ।
युक्के यानाः उपसकपिनि भगवान बुद्धया धर्मय् कं कं विश्वास बढे जुया
वल, कं कं श्रद्धा चित्त उत्पति जुजुं वल ।

लिपा छको बलम्बुया उपासकोपासिकापि सकलें मुनाः सल्लाह
जुल— “उपासकोपासिकापि कं कं बढे जुया वल । थन थुगु थासय्

(द)

महाना बल । मेथाय विहार छगू मदेकूसें मजिल ।” ध्व हे सल्लाह कथं
जुखें थुखें विहार दय्केत त्वःगु थाय् माःजुया विहार दय्केत बाह्यः
हे पाइ परे जू धयागु निर्णय जुल । अनलि बलम्बुया सकल उपासको-
पासिकापिनिगु सहयोगं दां खुसः व छतका दामं बह्यः जग्गा न्याना ।
न्याना काय धुंकाः बि. सं. २००५ साल बैशाख २२ गते मंगलबारया
दिनय् रजिष्ट्रेशन पास जुल । लिपा सकल उपासकोपासिकापिनिगु
सहयोगं विहार दय्काः सिधय्वं विहार परिस्था सह महोत्तमगु महा-
परित्राण नं सुसम्पन्न जुल । अनलि “आगतानागत भिक्षु संघ पित्त”
विहार दान प्रदान यायेगु ज्या नं जुल ।

थुगु रूपं बलम्बु दे चिकिचा धंसां नं सकल उपासकोपासिका
पिनिगु श्रद्धा व सहयोगद्वारा प्रणिधिपूर्णं महाविहार निर्माण यानाः
तथागतया शिष्य श्रावक भिक्षु संघयात संघ दान याय् दुगु जिमिगु
निर्मित महान् सौभाग्य व हर्षया खँ खः । पूज्य प्रज्ञानन्द भन्तेया करुणा
व अनुकम्पा या कारणं प्राप्त याये दुगु थुगु कुशल पुण्यया प्रभावं बलम्बु
या जिपि सकल उपासकोपासिकापित्त ध्व महान् कपटमयगु दुःख ससारे
थाः चाः हिला च्वने म्वःक जाति जरा व्याधि मरणं अलग जुया च्वंगु
मोक्ष निर्वाण सम्पत्ति याकनं प्राप्त ज्वीमा, ध्व हे जिमिगु कामना खः ।

सब्बे सता सुखिता भवन्तु ।

गणेशलाल उपासक

बलम्बु

वि. सं. २०३१ साल माघ २१ गते सोमवार खुनु अष्टमी या
दिन जुयाः जि शाक्यसिंह विहारे वनाः प्रज्ञानन्द भन्ते यात वन्दना यानाः

(घ)

छत्रेलिक पयतुना । भन्तेयात खनेवं जिगु मिखां ख्वबि पिहाँ वल ।
भन्ते नं न्यना बिज्यात— पूर्णमाया उपासिका म्हं मफुला कि छु ?” ।
जिं बिनित्त याना— “जि म्हं मफुगु प्यलाति दय् धुं कल । अथे जूसां नं
छलपोलं करुणा तयाः स्यना कना तया बिज्यागु शिक्षा उपदेशयात
लुमंकाः चित्त क्वातुकाः धैर्यं याना च्वना । आः थौं छःपिनिगु ख्वाः खना
हे जक जिगु मिखां थ्व ख्वबि पिहाँ वःगु खः ।”

जिगु खँ न्यनाः छखें भन्ते लय्ताया बिज्यात, साधुकार नं बिया
बिज्यात । नापं धया नं बिज्यात— “पूर्णमाया उपासिका ! थथे हे
महान् महानगु दुःख भयं जाया च्वंगु थ्व संसारं छुटे जुया वनेगु या
कारणे हे ताकालं निसैं छं कष्ट मचासे पुण्य साधना यानाः सय्के सीके
यायगुली आपालं कुतः याना च्वंगु दु । लिपा नं थथे हे सदाकालं कोशिस
यानावं च्वने माः ।”

जिं बिनित्त याना— “जिपि विहारे वसांनिसैं यागु न्हापा न्हापा
छु गथे जुल धयागु खँ ब्याक्कं सिया बिज्याम्ह छःपि हे खः । जि विहारे
वयाः प्यलाति दय्काः जिमि जहान (सुन उपासक) नं विहारे बिज्यागु
खः । न्हापा ला जिमि जहानम्हेसिया थेरवादी बुद्ध धर्मय् श्रद्धा धयागु
दुगु मखु । छपित्त परीक्षा याय्थे हे जक विहार बिज्यागु खः । विहारे
वसांनिसैं प्यला त्क न्हि निको निको भन्तेया नाप धर्मया खँ छलफल
याना वया धका जित्तः कं वइगु । उलिमच्चि दय् धुं कल विहारे वनाः
छपिसं शील मकयानिला धकाः जि न्यनाबले जिमि जहानम्हं लिसः
बिल— “जि छु छिपि थे ला ! गुथाय तक्क जिगु फुकक शंका काटे
उवी मख्ति उथोय् तक्क जि शील काय् मखु । जि शील काल कि काल

(न)

विहारे वनेगु त्वःतीम्ह हे मखु स्यूला ।”

लिपा भन्ते नाप धर्मया छलफल यायां थःगु शंका ब्याक्कं काटे जुसेलि संल्हु खुनुया दिनय धया बिज्यात— “आः जि थनिनिसें बक्कां, चूरोट, त्वनेगु मखुत ।” थलि धयाः संखानाः म्वः ल्हुयाः नीगु वस्त्रं पुनाः धुं धुपाय् ज्वनाः भन्ते याथाय् शील काःवनेगु धका जिमि जहान विहारे बिज्यात । वसपोलया श्रद्धा थुलि तक वृद्धि जुया वल कि छकोला जिमि भोच्छि हे प्रवजित ज्वीगु धकाः सल्लाह यानाः चिटी च्वयाः छःपेन्त बिया नं बिज्यात । थुगु रूपं विहारे व वं जिमि जहानम्हेसिया थुलि तक विहारे चित्त प्यपुन कि छको अनया पासापि नापं थथे खँ त्हाना च्वंगु जि ताया— “जि विहारे वनागु ३० दं दत । बरू जितः मेगु न्हागु हे दण्ड व्यूसां छुं खँ मडु, विहारे वने मखन मखोन धाय्व वथे जाःगु दण्ड जितः मेगु छुं ज्वी मख् आदि ।”

“भन्ते ! मेगु जा थथे हे खः । छु याय् ! वसपोलया गुगु इच्छा याना बिज्यागु प्रवजित ज्वी मखंक २०२७ साल बैशाख शुक्ल चौथी खुनु स्वर्गारोहण जुया बिज्यात । अथे जसा नं भन्ते ! थ्व संसार फुकं अनित्य नाशवान् खः धकाः मने तयाः जि धैर्य धारण याना च्वना । थ्व गुगु धैर्य याना च्वने फुगु खः व ब्याक्कं छलपोलयागु हे अनुकम्पा खः ।

जिगु प्रार्थना दु—वसपोल भन्ते दीर्घायु ज्वीमा, वसपोल पाखें बुद्ध शासन चिरस्थायी ज्वीगु ज्या अछ अपो जुया च्वनेमा ।

सून उपासकया जहान

पूर्णसाया उपासिका

ल. पु. वकु बहाल, तःजः

(५)

पूज्य भन्ते प्रज्ञानन्द मह् स्थविरया श्रीमादे जिगु वन्दना । हर्षया
खं लुमंसे ब्रह्म स्वः खः कि बुद्ध धर्मया उपदेश न्यनेगु पाठ यायगु इच्छा
दयाः चं प्राप्त मज्जुया च्दगु अवस्थाय् भन्ते किण्डोल बिहारे बिज्यानाः
धर्मोपदेश जुया च्वगु दु धयागु सः न्यनाः दिव्यरत्न गुरुजुपिं सहित
पासापि मुनाः मने लुया वइगु तर्कना शान्त यायया लागि विहारे वनाः
बराबर धर्मोपदेश न्यना । लिपा भन्ते बलम्बु मातातीर्थे बास याना
बिज्यात । अन किपुलिन्ना बलम्बु गांया वासिन्दापिन्त धर्माबोधेय याकाः
उपासक नियमे तयाः बिज्यात । अबलेनिसें अद्यापि लय् लय् पतिकं
अष्टमी खुनु अन बुद्ध पूजा चले जुया वया च्वंगु दुगु वसभोल यागु हे
धर्माभूत या प्रभाव खः । लिपा आनन्दकुटी विहार दग्धुंकाः भन्ते अन
बिज्याना च्चंबले नं उमासकपिन्त धर्मोपदेश याना बिज्यागु भन्ते यागु
अनन्त गुण खः धयागु जितः विश्वास दु । जिकेलुमंसे वःगु बुद्ध बवन
धम्मपद गाथा खः —

किच्छो मनुस्स पटिलाभो, किच्छो मच्चान जीवितं ।

किच्छं सद्धम्म सवणं, किच्छो बुद्धानं उप्पादो ॥

अर्थ :-

मनुष्य योनी जन्म ज्वीगु दुर्लभ खः, जन्म जुयाः नं जीवित जुया
च्वनेगु दुर्लभ खः । जीवित जूसां धर्म श्रवण यायेगु दुर्लभ खः । अले
बुद्धया जन्म ज्वीगु नं दुर्लभ खः ।

भन्ते यागु दर्शन प्राप्त जुयाः धर्मोपदेश न्यने कुगु नं च्वे च्वंगु
धम्मपदया माथां धया च्वथे दुर्लभं संयोग प्राप्त जूगु खः । अके जितः
संतोष दु ।

ख. रामलाल उपासक

दुगं बही, ये

प्रकाशित सफुत

प्रज्ञानन्द भन्तेन जीन धर्मया विभिन्न पक्षयात कयाः निम्न लिखित सफुत च्वया बिज्यासे भाषा, साहित्य व धर्मया सेवा याना बिज्यात । वसपोलयारु प्रकाशित जूगु सफू तयगु धलःपौ क्वय् च्वयार्थे खः-

सफूया नां	-	प्रकाशन वर्ष
१. क. परित्राण	-	वि. सं १९९७
२. ख. परित्राण	-	„ १९९७
३. धातुभेदानुपस्सना	-	„ १९९७
४. बुद्धोपदेश	-	„ १९९७
५. विशुद्धि ज्ञान दर्शन	-	„ १९९७
६. महाजय मगल पाठ	-	„ २००३
७. तिलकखण दीपनी	-	„ २००८
८. धातु विवण्णक प्रेत कथा	-	„ २००८
९. अनागत वंश	-	„ २००९
१०. विशुद्धि प्रज्ञा दर्पण	-	„ २०१०
११. स्वंगः मिखां स्वयगु	-	„ २०११
१२. अनन्तोपकारक बुद्ध	-	„ २०११
१३. निगूगु विशुद्धि ज्ञान दर्शन	-	„ २०२४
१४. महासति पठान भावना	-	„ २०२४
१५. सम्बुल जातक	-	„ २०२५
१६. भगवान बुद्ध व जन्मान्तरवाद	-	„ २०२७
१७. महासमय सूत्र	-	„ २०२८

पूज्य भन्ते प्रज्ञानन्द मह् स्थविरया श्रीगदे जिगु वन्दना । हर्षया
 खं लुमंसे बःसु ध्व खः कि बुद्ध धर्मया उपदेश न्यनेगु पाठ यायगु इच्छा
 दयाः नं प्राप्त मजुया च्वगु अवस्थाय भन्ते किण्डोल विहारे बिज्यानाः
 धर्मोपदेश जुया च्वगु दु धयागु सः न्यनाः दिव्यरत्न गुरुजुपि सहित
 पासापि मुनाः मने लुया वइगु तर्कना शान्त यायया लागि विहारे वनाः
 बराबर धर्मोपदेश न्यना । लिपा भन्ते बलम्बु मातातीर्थे बास याना
 बिज्यात । अन किपुलिचा बलम्बु गांया वासिन्दापिन्त धर्माबोधे याताः
 उपासक नियमे तयाः बिज्यात । अबल्लेनिसे अद्यापि लय् लय् पतिकं
 अष्टमी खुनु अन बुद्ध पूजा चले जुया वया च्वंगु दुगु वसपोल यागु हे
 धर्मावृत्त या प्रभाव खः । लिपा आनन्दकुटी विहार दग्धुंकाः भन्ते अन
 बिज्याना च्वंबले नं उपासकपिन्त धर्मोपदेश याना बिज्यागु भन्ते यागु
 अनन्त गुण खः धयागु जितः विश्वास दु । जिकेलुमंसे वःगु बुद्ध बवर्नं
 धम्मपद गाथा खः —

“किच्छो मनुस्स पटिलाभो, किच्छो मच्चान जीवितं ।

किच्छं सद्धम्म सवणं, किस्सो बुद्धानं उप्पादो ॥

अर्थ :-

मनुष्य योनी जन्म ज्वीगु दुर्लभ खः, जन्म जुयाः नं जीवित जुया
 च्वनेगु दुर्लभ खः । जीवित जूसां धर्म श्रवण यायेगु दुर्लभ खः । अले
 बुद्धया जन्म ज्वीगु नं दुर्लभ खः ।

भन्ते यागु दर्शन प्राप्त जुयाः धर्मोपदेश न्यने दुगु नं च्वे च्वंगु
 धम्मन्दया गाथां धया च्वथे दुर्लभं संयोग प्राप्त जूगु खः । अके जितः
 संतोप दु ।

ख. रामलाल उपासक

दुगं बही, ये

प्रकाशित सफुत

प्रज्ञानन्द भन्तेन जीन धर्मया विभिन्न पक्षयात कयाः निम्न लिखित सफुत चत्रया बिज्यासे भाषा, साहित्य व धर्मया सेवा याना बिज्यात । वसपोलया पाखें प्रकाशित जूगु सफू तय्गु धलःपौ ववय् च्वयार्थे खः-

सफूया नां	-	प्रकाशन वर्ष
१. क. परित्राण	-	वि. सं १९९७
२. ख. परित्राण	-	„ १९९७
२ धातुभेदानुपस्सना	-	„ १९९७
३ बुद्धोपदेश	-	„ १९९७
४ विंशुद्धि ज्ञान दर्शन	-	„ १९९७
५ महाजय मगल पाठ	-	„ २००३
६ त्रिलकखण दीपनी	-	„ २००८
७ धातु विवण्णक प्रेत कथा	-	„ २००८
८ अनागत वंश	-	„ २००९
९ विंशुद्धि प्रज्ञा दर्पण	-	„ २०१०
१० स्वंगः मिखां स्वय्गु	-	„ २०११
११ अनन्तोपकारक बुद्ध	-	„ २०१९
१२ निगूगु विंशुद्धि ज्ञान दर्शन	-	„ २०२४
१३ महासति पठान भावना	-	„ २०२४
१४ सम्भुल जातक	-	„ २०२५
१४ भगवान बुद्ध व जन्मान्तरवाद	-	„ २०२७
१६ महासमय सूत्र	-	„ २०२८

डा. वि. क. १०२ बुद्धाभाषा २०१८
१०२ बुद्धाभाषा २०१८

मत्ता सुख परिचचागा पस्से चे विपुलं सुखं ।
चजे मत्ता सुखं धीरो सम्पस्सं विपुलं सुखं ॥

विपुल (तधंगु) सुखया लागि भत्प (चिकिधंगु) सुख
त्याग याय्माः उकिं धीर पण्डितपिसं विपुल सुख खंका भत्प
सुख त्याग याई ।

Dhamma.Digital

मुद्रकः- नेपाल सहकारी प्रेस लि० ओमबहाल, काठमाडौं ।